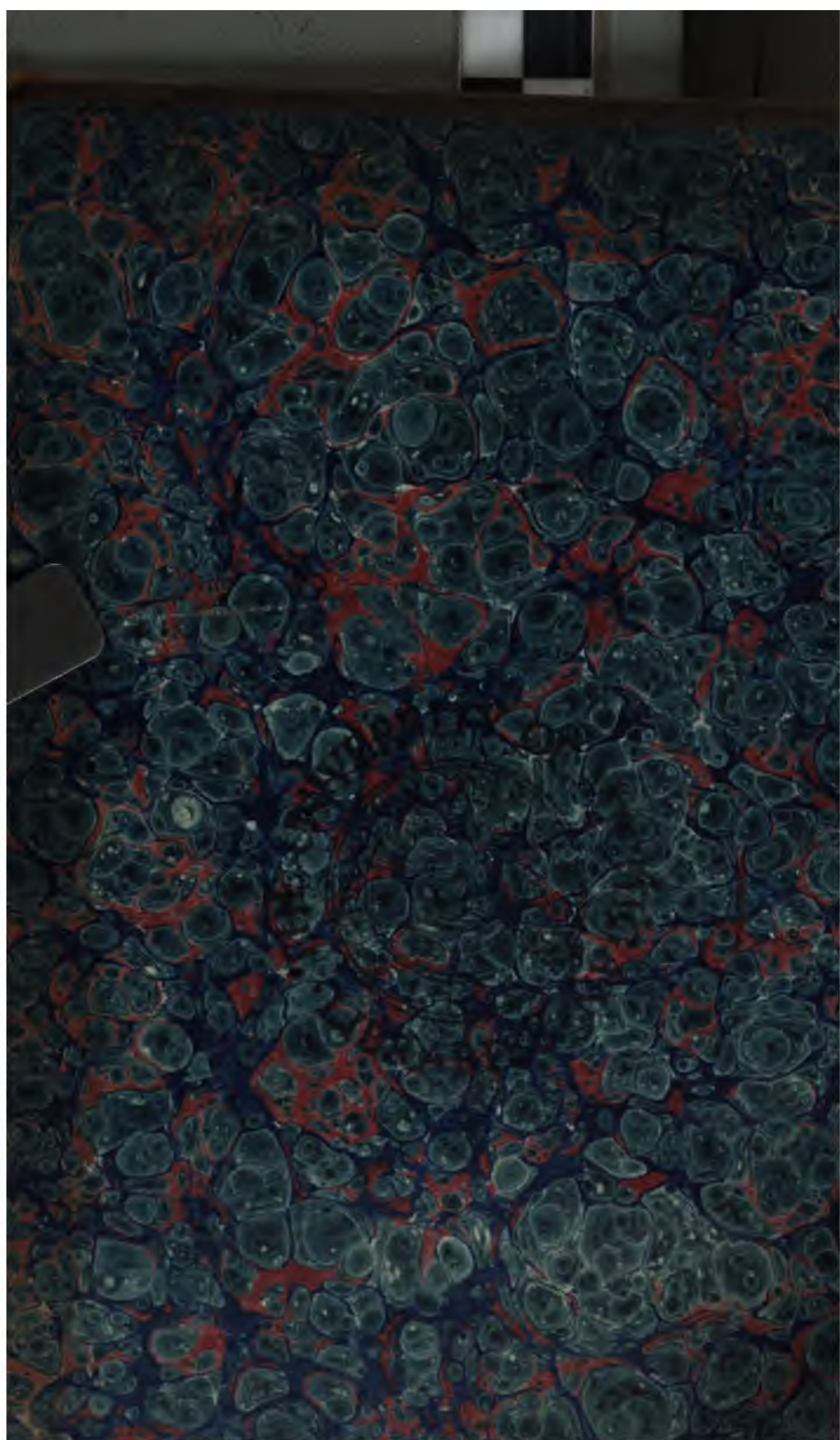
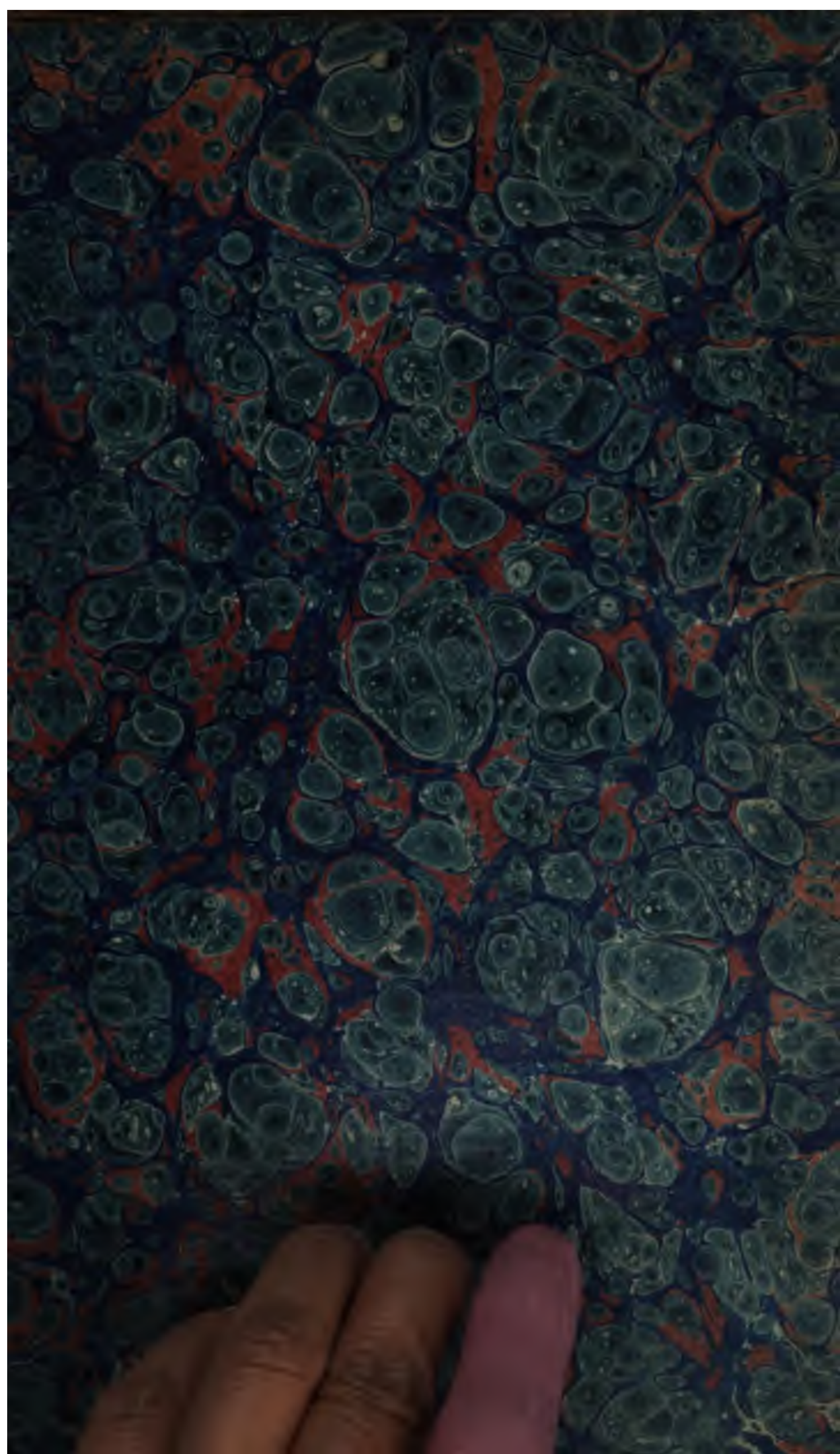

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

15

Homer

Iliakan

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ՀԱՆ Ի ՀԱՅ

Հ. ԱՐՍԷՆ ԿՈՄԻՏԱՍ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ

Ի ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ

Ի ՎԵՆԵՏԻԿ
Ի ՎԱՆՍ ՍՐԲՈՑՆ ՂԱԶԱՐՈՒ
1864

ՀՈՄԵՐՈՍ

Այնչափ այս մեծ եւ փառաւորեալ յերկից գովցի Հոմերոս ամենայն [illegible], եւ իւրքեւ. Որք իմն եւ Դիւք բանաստեղծութեան գրեթէ պաշտեցեալ յամենայն հանճարեղաց ազգաց եւ ազանց, ոչ է անիրաւ ինչ որ եւ մասամբքն յորջորջանք եւեթ՝ որում 'ի քնոց Հոմերեան էին քերթուածքն երկոքին գեղեցկագոյնք, զԻլիականն ասեմ եւ զՈդիսականն, որպէս ախորժեցին եւ կարծեցին ուսուցանել [illegible] քննաբանք ոմանք յետին դարուց, եւ այսօր անկեալք են յայնմ աթոռոյ։ Զի պատճառանք նոցին եւ բարբառք ոչ զօրեցին կալ առաջի [illegible] միութեան զիտաւորութեան [illegible] քերթողին, արարուածոյն եւ ոճոյ բովանդակ քերթուածոցն ծայր 'ի ծայր, զորս նկատեն 'ի նոսա՝ մանաւանդ յԻլիականն՝ խորագէտն [illegible] եւ անմոլար բանիբունք, եւ չփոխեն 'ի մասոյն։ Ա[illegible] Նիկերոն. Որպէս [illegible], նոյնպէս Իլիականն՝ զի որ քերթողահայր բանին։

Բայց կեանք եւ վարք առնս մեծի, որպիսի ինչ աւանդեալ գտանի 'ի հնոցն ինչ մատենաս, են [illegible] եւ [illegible], մինչեւ [illegible] մեզ ցայսօր ժամանակի եւ ոչ զհայրենի աշխարհն եւ զքաղաք ծննդեան իւրոյ. Եօթանց քաղաքաց Հելլենացւոց 'ի հակառակս մտեալ 'ի միմեանց յափշտակել զպարծանս խանձարրոց նորա, որ հաւանելի է թէ Զմիւռնայ [illegible] լինել նմա [illegible], եւ Լուկիանոսի յայն մատենագրի տանել զնա մինչեւ 'ի խորս անդր եւ տանել Տիգրան [illegible]։

Անծանօթութիւն է եւ ժամանակէ կենաց նորա, եւ հաւանականն եւեթ կարծեաց կարգէ 'ի հնոց եւ [illegible] իւրեւ տասն դարուք յառաջ քան [illegible] Թուականս։

Բայց Իլիականն եւ զՈդիսականն սոյն քերթուածս նորա, որ ճարտարագոյն եւ գեղեցկագոյնքն են, մանաւանդ առաջինն, վկայեալ ցայսօր 'ի գեղեցկ[illegible] 'ի վաղնջուց արանց բանաստեղծաց կարդեալս մինչեւ առ մեզ, եւ օրինակ համարեալ եւ կաղապար արկեալ արուեստի վիպասանութեան, [illegible] նմա եւ [illegible] ինչ յորոց կանխ առ մեզ, բայց չեն սոյն [illegible]։

Երկոքին քերթուածքդ, [illegible] Յունական աշխարհին, որպէս և [illegible] [illegible], ընդ երկար ժամանակ առ [illegible] Յունաց միայն ծանօթ էին եւ յերգ առեալ 'ի գրաւոր [illegible]՝ Հոգեներգութեան [illegible], որոց եւ երգիչքն՝ Հոմերիդեայք կոչէին։ Լիկուրգոս նախ, [illegible] մեծ օրէնդիրն, [illegible] 'ի [illegible] ուղեւորութեանցն՝ եբեր զնոսա 'ի բուն Հելլադա, եւ առ Պիսիստրատեանսն յԱթէնս յօդեալ եւ յեռեալ ընդ միմեանս գրաւորքն [illegible] Սոլոնի [illegible] օրէնսդրի ազգին՝ 'ի մի [illegible], որպէս կանխն ցայսօր. յորս թուի՝ սակաւ ինչ [illegible] [illegible] 'ի յետնոց ոմանց Հոմերականացն կոչեցելոց, կամ 'ի Հոգեներգուաց։

Այս յետոյ զկնի դարուց բազում արք աւագք, ընդ որս և Արիստոտէլ հանճարն չնաշխարհիկ, աշխատ եղեն յղկօրէն ուղղել եւ յարդարել զնոսա, մանաւանդ ըստ գրաւորական մասին։ Հուսկ ուրեմն զնոյն արարին եւ աղեքսանդրացի ճարտարքն քննաբանք, Արիստարքոս մանաւանդ, որք եւ 'ի քսան եւ 'ի չորս հագներգութիւնս կամ երգս բաժանեցին զիւրաքանչիւր քերթուածն ըստ թուոյ յունական ալփաբետաց ժամանակին․ զորոց եւ զանուանսն եղին միում միում յերգոց անտի, որովք եւ յորջորջին իսկ մինչեւ ցայժմ 'ի հելլէն բնագրին․ յաւելեալ ապա հակիրճ 'ի գլուխս նոցին սուղ ինչ բառիւք եւ զերեւելի պատճառս անցիւք երգոց։ Եւ գոգցես իմն ահա սոյն այս օրինակ է զոր ունիմքս ցայսօր։

Քերթուածքն երկոքին թարգմանեցան յառաջ քան զմեզ եւ 'ի լոյս ելին նոյնավանկ եւ նմանայանգ տաղաչափութեամբ դարուցս վերջնոց։ Երկասիրութիւն՝ որ ունի զիւրն յարգ 'ի քիմս ճաշակելեացն, եւ մեզ չէ ինչ անկ խօսել զնմանէ, կամ դատաւոր նստել ախորժից այլոց։ Սակայն առ 'ի մերկանալ լաւութեամբ զմիտս մեր եւ զկոգունց բանաստեղծաց ազգայնոց, յանձն առաք զիջանել 'ի հայցուածս նոցին, եւ նորոգ յեղուլ 'ի հայ գիլլիականն՝ ըստ Հայնէի եւ Վոլֆեայ տուչութեանցն՝ մերով այժմ ծանօթ դիւցազնական չափովք նախնեացս, որպէս եւ խնդրէինն, եւ նովին հելլենացի հին պարզութեամբ եւ բնական ճշգրտութեամբ բնագրին ըստ կարի լեզուիս եւ չափոցս․ կամ թերեւս առելի իցէ՝ ըստ մերում կարի, որ իցիւ թէ առաւել լինէր։ Անշուշտ համարեալ թէ այս շնորհք հոմերական քերթութեան, ըստ ըղձից անաչառ խնդրելեացն, հաճոյագոյն ընծայեսցի սիրելեաց պարզ եւ մերկ բնութեան․ զոր կամելն եւ կարծել մերովս իւիք 'ի լաւագոյն փոխել կամ պաճուճել՝ կորուսանել է զբնիկ նախնական գեղն եւ զինքնազարդ վայելչութիւն։ Նա զի եւ երկար մտադիւր պարապումն յայս քերթուած անմահական՝ ինչ ինչ առաւել իմն կամ այլազգագոյնս տայցէ արդեօք իմանալ եւ թարգմանել յունկն մտավարժ հմտից, եւս եւ յետ նոցին իսկ եւրոպէականացն մեկնչաց եւ թարգմանչաց․ զոր եւ բանիբուն հելլենագիտաց եւ անպղտոր քննաբանից իցէ հաւաստել։ Յուսամք չկարօտել այլ եւս ինչ 'ի չքմեղելս լինելոյ յանդգնութեանս՝ որ մղեաց զմեզ յայս թարգմանութիւն։

Եւ զայդ ոչ 'ի սողիւս ինչ ուժեք կամ եղեւ ակնարկել, այլ 'ի ցուցանել՝ թէ ճեմայ ինչ միշտ ապառնեացն 'ի խուզել եւ 'ի վեր բերել՝ 'ի խորս յոգնադարեան վաղեմի եւ դիւցային քերթուածոյ արեւելանչանն Հոմերի, եւ 'ի վկայել բազմահմուտ Քերթողահօրն մերում, որոյ կանխեալ եւ կնքեալ է, թէ «Մեծն Հոմերոս այնքան կարաց գերազանցել զամենեքումբք՝ ծայրացուցանելով զգիտութեան հմտութիւն, մինչ զի 'ի վերջէ եկեալքն եւ ոչ լոկ անգամ արժանաւորապէս նորայն կարացին լինել քերթութեանց, թող թէ զուգահաւասար նմա գտանիլ»։ — Բայց առ սմին եւ զՊրատեանն 'ի դէպ իցէ թերեւս յիշել՝ զվճիռ այնքանոյ քերթողի եւ վարժապետի, թէ ուրեք երբեք եւ դիւցազնացեալն քաջն Հոմեր նիրհէ իբրեւ զատուածն իւր։

Մեկնութիւն եւ տեղեկութիւն եւ ոչ մի ունի թարգմանութիւնս․ զի յիմանալ եւեթ 'ի զուարճութիւն՝ 'ի խրատ եւ 'ի սքանչումն, ամենայն հնութեամբն պարզ քան զամենայն է Հոմերոս, մանաւանդ 'ի կրկնելն եւ յերկրկնել զմտաւորաբար ընթերցումն, զի նա իսկ ինքն զինքն մեկնէ։ Իսկ առ 'ի քննութեամբ հասանելոյ ճշգիւ գտակաւ յամենայն 'ի խորս նորա հանճարոյն, պէսպէս գեղեցկութեանց եւ թաքուն գիտելեաց, եւ իրաւանց բայից եւ բանից թարգմանութեանն, երկարապատում ճառից պէտք իցեն, նա մանաւանդ մատենից․ գործ՝ ում եւ իցէ դիւրագիւտ առ մեօք, բայց տաժանաւոր՝ անսպառ եւ ոչ ամենեցուն ինչ առ 'ի պէտս պատկանաւոր կամ կարեւոր։

ՊԱՏՃԱՌՔ ԻԼԻԱԿԱՆԻՆ

Կայր 'ի վէպսն հելլենացւոց, թէ Աղեքսանդրոս Պարիս, որդի Պրիամոսի արքային Տրովադայ, առեւանգեալ զՀեղինէ տիկին Մենեղաւոսի արքային Լակեդեմոնի եւ Սպարտայ, պատճառ կամ բարուրս տուեալ յարոյց 'ի վրէժխնդրութիւն զնիզակակից Հելլենան, որ առ քինու առաջնոց ինչ զրկանաց եւ նորոյն՝ տասնամեայ պաշարմամբ եւ պատերազմաւ աւերեցին զՏրովա, այն ինքն Իլիոն կամ Իլիոս, յորմէ առնու զանուն իւր այս վէպ հոմերական, զոր եւ ոչ իւիք օրինօք մարթ է Իլիոն ասել, բայց եթէ հնով իմն վիպական:

Աւանդութեամբ կարգեալ գայր մինչեւ ցՀոմերոս, իբրեւ ընդ ամս երկերիւր՝ կամ թէ քաջ՝ երեքարիւր, եւ անցք իմն անցեալ 'ի 'ի տասներորդ ամի անդ ընդ բանակն հելլենական, այսպիսի ինչ:

Ագամեմնոն արքայ Միկենաց եւ արգոսացւոց, եղբայր Մենեղաւեայ, զօրագլուխ ընտրեալ եւ իշխանապետ բանակին, թշնամանէ զրկանօք խլեալ զԱքիլլեւս՝ զյաղթօղն քաջ 'ի զօրապետսն, զպատանի դիւցազն անպարտելի, որոյ սրտմտեալ ընդ անիրաւութիւնն եւ ընդ անարգանս պատուոյն՝ երդնու մի եւս մտանել 'ի մարտն, եւ մեկնի 'ի խորանս իւր: Այլ զգաստ լեալ տրոյացւոց, խրախուսեալ հարկանեն զՀելլենս՝ մինչ մերձ յայրել լինել զնաւս նոցա: Յայնժամ Աքիլլեայ յելից իրացն ինքնին զանգիտեալ, եւ զիջեալ եւս յաղաչանս Պատրոկլի սէրս սիրելւոյ իւրոյ քաջին՝ առաքէ զնա իւրով զինուն 'ի կռիւն. սակայն մեռանի անդ Պատրոկլոս 'ի քաջէն Հեկտորէ: Աքիլլեւս՝ անողոքելին առ ամենայն փարելի մաղթանս իշխանացն, զարթնու 'ի վրէժ քինու արեան սիրելւոյն, անկանի 'ի տրոյացիսն, հարկանէ կոտորէ վանէ, մինչեւ սպանանէ զՀեկտոր՝ զապաւէն քաղաքին, որով եւ վճարեալ իմն համարի անդ տրոյական պատերազմն: Բայց ապա խոնարհեալ յաղերս ծերունի հօր նորա Պրիամոսի՝ շնորհէ նմա ընդ փրկանաց զմարմին որդւոյն: — Դիւցաւոր մասունք վի-

Այս յետոյ զՆի դարուց բազում արք աւագք, ընդ որս և Արիստոտէլ հանճարն չնաշխարհիկ, աշխատ եղեն յընտրել սրբել եւ յարդարել զնոսա, մանաւանդ ըստ գրաւորական մասին: Հուսկ ուրեմն զնոյն արարին եւ աղեքսանդրացի ճարտարքն քննաբանք, Արիստարքոս մանաւանդ, որք եւ 'ի քսան եւ 'ի չորս հագներգութիւնս կամ երգս բաժանեցին զիւրաքանչիւր քերթուածն ըստ Թուոց յունական այփաբետայ ժամանակին. զորոց եւ զանուանս եդին միում միում յերգոց անտի, որովք եւ յորջորջին իսկ մինչեւ ցայժմ 'ի հելլէն բնագրին· յաւելեալ ապա հակիրճ 'ի գլուխս նոցին սուղ ինչ բառիւք եւ զերեւելի պատճառս անցնիւր երգոց: Եւ գոգցես իմն ահա նոյն այս օրինակ է զոր ունիմք ցայսօր:

Քերթուածքն երկոքին Թարգմանեցան յառաջ քան զմեզ եւ 'ի լոյս ելին նոյնավանկ եւ նմանայանգ տաղաչափութեամբ դարուցն վերջնոց: Երկասիրութիւն՝ որ ունի զիւրն յարգ 'ի քիմս ճաշակելեացն, եւ մեզ չէ ինչ անկ խօսել զնմանէ, կամ դատաւոր նստել ախորժից այլոց: Սակայն առ 'ի մերկանալ լաւութեամբ զմիտս մեր եւ զյօգուտս բանասիրաց ազգայնոց, յանձն առաք զիջանել 'ի հայցուածս նոցին, եւ նորոգ յեղուլ 'ի հայ զկլիտականն՝ ըստ Հայնէի եւ Վոլֆեայ տուչութեանցն՝ մերով այժմ ծանօթ դիւցազնական չափովք Նախնեացս, որպէս եւ խնդրէինն, եւ նովին հելլենացի հին պարզութեամբ եւ բնական ճշգրտութեամբ բնագրին ըստ կարի լեզուիս եւ չափոցս. կամ Թերեւս աւելի իցէ՝ ըստ մերում կարի, որ իցէ Թէ առաւել լինէր: Անշուշտ համարեալ Թէ այս շնորհք հոմերական քերթութեան, ըստ ըղձից անաչառ խնդրելեացն, հաճոյագոյն ընծայեսցի սիրելեաց պարզ եւ մերկ բնութեան. զոր կամելն եւ կարծել մերովս իւիք 'ի լաւագոյն փոխել կամ պաճուճել՝ կորուսանել է զբնիկ նախնական գեղն եւ զինքնազարդ վայելչութիւն: Նա զի եւ երկար մտադիւր պարապումն յայս քերթուած անմահական՝ ինչ ինչ առաւել ինձ կամ այլազգագոյնս տայցէ արդեօք իմանալ եւ Թարգմանել յունէկն մտավարժ հմտից, եւս եւ յետ նոցին իսկ եւրոպէականացն մեկնչաց եւ Թարգմանաց. զոր եւ բանիբուն հելլենագիտաց եւ անպղտոր քննաբանից իցէ հաւատալ: Յուսամք չկարօտել այլ եւս ինչ 'ի չքմեղիկս լինելոյ յանդգնութեանս՝ որ մղեաց զմեզ յայս Թարգմանութիւն:

Եւ զայդ ոչ 'ի ստգիւտ ինչ ումեք կամ եղեւ ակնարկել, այլ 'ի ցուցանել՝ Թէ մնայ ինչ միշտ ապառնեացն 'ի խուզել եւ 'ի վեր բերել՝ 'ի խորս յոգնադարեան վաղեմի եւ դիւցային քերթուածոյ արեւելեանչանն Հոմերի, եւ 'ի վկայել բազմահմուտ Փերթողահօրն մերում, որոյ կանխեալ եւ կնքեալ է, Թէ «Մեծն Հոմերոս այնքան կարաց գերազանցել զամենեքումբք՝ ծայրացուցանելով զգինքեան հմտութիւն, մինչ զի 'ի վերջէ եկեալքն եւ ոչ լոող անգամ արժանաւորապէս նորայն կարացին լինել քերթութեանց, Թող Թէ զուգահաւասար նմա գտանիլ»: — Բայց առ սմին եւ զՈրատեանն 'ի դէպ իցէ Թերեւս յիշել՝ զվճիռ այնքանոյ քերթողի եւ վարժապետի, Թէ ուրեք երբեք եւ զիւցազնացեալն քաջն Հոմեր նիրհէ իբրեւ զաստուածն իւր:

Մեկնութիւն եւ տեղեկութիւն եւս ոչ մի ունի Թարգմանութիւնս. զի յիմանալ եւեթ 'ի զուարճութիւն՝ 'ի խրատ եւ 'ի սքանչումն, ամենայն հնութեամբն պարզ քան զամենայն է Հոմերոս, մանաւանդ 'ի կրկնելն եւ յերեքկնել զմտաւորաբար ընթերցումն, զի նա իսկ ինքն զինքն մեկնէ: Իսկ առ 'ի քննութեամբ հասանելոյ ճշգիւ զատակաւ յամենայն 'ի խորս նորա հանճարոյն, պէսպէս գեղեցկութեանց եւ Թաքուն գխոհելեաց, եւ իրաւանց բայից եւ բանից Թարգմանութեանն, երկարայաւէտ ճառից պէտք իցեն, նա մանաւանդ մատենից. գործ՝ ում եւ իցէ դիւրագիւտ առ մեօք, բայց տարժանաւոր՝ անսպառ եւ ոչ ամենեցուն ինչ առ 'ի պէտս պատկանաւոր կամ կարեւոր:

ՊԱՏՃԱՌՔ ԻԼԻԱԿԱՆԻՆ

Կայր 'ի վէպսն հելլենացւոց, թէ Աղէքսանդրոս Պարիս, որդի Պրիամոսի արքային Տրովադայ, առեւանգեալ զՀեղինէ տիկին Մենելաւոսի արքային Լակեդեմոնի եւ Սպարտայ, պատճառս կամ բարուրս տուեալ՝ յարոյց 'ի վրէժխնդրութիւն զնիզակակից Հելլենան, որ առ քինու առաջնոց ինչ զրկանաց եւ նորոյն՝ տասնամեայ պաշարմամբ եւ պատերազմաւ աւերեցին զՏրոյա, այն ինքն Իլիոն կամ Իլիոս, յորմէ առնու զանուն իւր այս վէպ հոմերական, զոր եւ ոչ իւիք օրինօք մարթ է Եղիոն ասել, բայց եթէ հնով իմն վրիպակաւ։

Աւանդութեամբ կարգեալ գայր մինչեւ ցՀոմերոս, իբրեւ ընդ ամս երկերիւր՝ կամ թէ քաջ՝ երեքարիւր, եւ անցք իմն անցեալ 'ի տասներորդ ամի անդ ընդ բանակն հելլենական, այսպիսի ինչ։

Ագամեմնոն արքայ Միկենայ եւ արգոսացւոց, եղբայր Մենելաւայ, զօրագլուխ ընտրեալ եւ իշխանապետ բանակին, թշնամանէ զրկանօք իւիք զԱքիլլէւս՝ զյաղթօղն քաջ 'ի զօրապետսն, զպատանի դիւցազն անպարտելի, որոյ սրտմտեալ ընդ անիրաւութիւնն եւ ընդ անարգանս պատուոյն՝ երդնու մի եւս մտանել 'ի մարտն, եւ մեկնի 'ի խորանս իւր։ Այժմ զգաստ լեալ տրոյացւոց, խրախուսեալ հարկանեն զՀելլենս՝ մինչ մերձ յայրել լինել զնաւս նոցա։ Յայնժամ Աքիլլէւս յելից իւրոց ինքնին զանգիտեալ, եւ զիջեալ եւս յաղաչանս Պատրոկլի սրտի սիրելւոյ իւրոյ քաջին՝ առաքէ զնա իւրով զինուն 'ի կռիւն. սակայն մեռանի անդ Պատրոկլոս 'ի քաջէն Հեկտորէ։ Աքիլլէւս՝ անողոքելին առ ամենայն փարելի մաղթանս իշխանացն, զարթնու 'ի վրէժ քինու արեան սիրելւոյն, անկանի 'ի տրոյացիսն, հարկանէ կոտորէ վանէ, մինչեւ սպանանէ զՀեկտոր՝ զպարիսպն քաղաքին, որով եւ վճարեալ իմն համարի անդ տրոյական պատերազմն։ Բայց առա խոնարհեալ յաղերս ծերունի հօր նորա Պրիամոսի՝ շնորհէ նմա ընդ փրկանաց զմարմին որդւոյն։ — Գլխաւոր մասունք վի-

պէս այսպէս աւանդեալ կային յազգին, հանդերձ նկարագրօք բարուց անուանի դիւցազանցն ։

Հոմերի թողեալ զայլ եւս վէպսն՝ զառաջինս եւ զվերջինս, զայս անցս եւեթ՝ իբրեւ յիսուն եւ երկուց կամ երից աւուրց՝ առնու նիւթ իւրոյ դիւցազնական տաղիցն ըստ օրէնս քաջի Ճարտարի, որ ոչ պատմիչ է, այլ քերթող եւ վիպասան՝ ստեղծիչ եւ յօրինիչ պէսպէս բնական եւ գերապանծ գեղեցկութեանց, որոց եւ գանձ իսկ է այս քերթուած սքանչելի, ծնունդ՝ պարզ վսեմ եւ եռանդուն հանճարոյ․ ընդ նոսին եւ պատմական եւ իմաստասիրական աւանդից շտեմարան, Ճշգրիտ նկարուք բարուց՝ հանգամանաց գիտութեանց՝ կրօնից եւ օրինաց դիւցազնական դարուցն նախնեաց ։ Հանդերձ այդոքիւք՝ լի է սա միանգամայն եւ բարոյական խրատուց եւ հրահանգաց իմաստիւք եւ օրինակօք՝ որոց մատդիւրութեամբն ընթեռնուցուն, վկայեալ յԱրիստոտելէ եւ յՊլատոնէ մինչեւ ՚ի սուրբն անգամ Բասիլիոս, ուրեք պարզ եւ ուղիղ զխրատ բարւոյն ստեղծանելով, եւ ուրեք՝ միտս ՚ի հակառակէն ընծայեցուցեալ ։

ՀՈՄԵՐԻ

Ի Լ Ի Ա Կ Ա Ն

ԵՐԳ ԱՌԱՋԻՆ

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Հրաւիրեալ զՄուսայն նուագել զոխն Աքիլլեայ եւ զորս անտի հարուածս բանակին, հարցանէ ապա թէ զինչ եղեւ սկիզբն աղետիցն, եւ պատմել առնու իբրեւ 'ի դիմաց նորա:

Քրիսէս քուրմ Ապողոնի եկեալ 'ի ճամբարն Յունաց փրկանաւորել զգերեալ դուստրն Քրիսէիս՝ մերժի յԱգամեմնոնէ առ որում կայր 'ի պարգեւ. 'ի վրէժ նորին մահ արձակէ Ապողոն նետիւքն 'ի բանակ անդր: Աքիլլէս ժողով խմբէ՝ խմանալ եւ տեսանել զհնարս փրկութեան. Կաղքաս գուշակ՝ պատգամ տայ դարձուցանել զդուստր քրմին. զայրացեալ կագին Ագամեմնոն եւ Աքիլլէս. յանձն առնու Ագամեմնոն տալ զՔրիսէիս, բայց սպառնայ առնուլ փոխարէն զմրցանակն Աքիլլեայ զաղջիկն Բրիսէիս. Աքիլլէս ծանրացասումն՝ թշնամանեալ զնա եւ երդուեալ ձեռնթափ 'ի պատերազմէն լինել վասն անիրաւ զրկանաց պատուոյն, մեկնի գնայ, տայ զաղջիկն: Ի ձայն ողբոց նորա հասանէ մայրն Թետիս, խոստանայ նմա վրէժխնդրութիւն եւ հատուցումն արհամարհանացն: — Քրիսէիս յուղարկի առ հայրն, եւ մահն դադարէ 'ի զօրուէն: — Թետիս ելեալ յերկինս՝ աղաչէ զԱրամազդ առնուլ զվրէժ որդւոյն, եւ հատուցանել զպատիւ նորա՝ տալով զօրութիւն տրովացւոց 'ի վերայ Յունաց. եւ նա հաճեալ ակնարկէ: Հերա աստուածուհի ամուսին նորա կասկածեալ զիրսն, քանզի ոխերիմ տրովացւոց էր, խռովի եւ գժտի ընդ Արամազդայ. այլ Հեփեստոս որդին 'ի մէջ անցեալ՝ խաղաղէ զնա, եւ մատռուակեալ ամենեցուն զուրախութեան բաժակ երեկորին, երթան 'ի քուն:

ՀՈՄԵՐՈՍ

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ԵՐԳ ԱՌԱՋԻՆ

ՍՐԱԾՈՒԹԻՒՆ · ՈԽՔ

Զ Աքիլլեայ Պելիադեանն, աստուածուհի, ըզքէնն երգեա
Զկորուսիչ եւ բիւր ցաւոց աքայեցւոցն ալիտաբեր,
Որ զդիւցազանց 'ի դժոխս արի անձինս ընկէց բազումս,
Եւ զէշ արկ ըզնոսին շանց եւ հաւուց առ հասարակ,
Եւ կամացն Արամազդայ գայր եւանէր խորհուրդ 'ի գլուխ,
Յորմէհետէ միանգամ 'ի վէգ եկեալ երկփեղկեցան
Ատրիդէս արանց արքայ եւ Աքիլլեւս աստուածազարմ։
Իսկ արդ ո՞ զդոսին 'ի գէց արկ ընդ միմեանս հեռիւ 'ի մարտ։ —
Լետոեայ ծնեալն որմըզդեան · որ բարկացեալ ընդ թագաւորն
Ախտ եառցոյց ժանտ 'ի զօրն, եւ ժողովուրդք սատակէին,
Զի Ատրիդէս անարգեալ արհամարհեաց ըզՔրիւսէս քուրմ·
Որ եկըն առ եհաս յերագաթեւ նաւս աքայեանց
Ի գըստերըն գերեդարձ անբաւ բերեալ գին փրկանաց ·
Ոսկի գաւազանաւն ըզցիպաղեղն Ապոլոնի
Զապարօշն 'ի ձեռս առեալ՝ աքայեցւոց մատեաւ յաղերս,
Առ երկոսին մանաւանդ Ատրեանս՝ իշխանըն զօրավարս ·
Ատրիդայք, եւ համագունդ այլ ամրաբարձք աքայեցիք,
Տացե՛ն ձեզ աստուածք ովիմպական յարկաց բընակք
Քանդել զքաղաք Պրիամու եւ դարձ 'ի տուն առնել բարեաւ։
Արձակեցէք ըզսիրելի դուստր իմ, զփրկանս ընկալարուք,
Ակն ածեալք յորդւոյն Դիոսյ 'ի գիպաձիգն Ապոլոնէ։
Անդ այլք ամենեքին հաւան գոլով աքայեցիք
Պատկառել 'ի քըրմէն եւ ընդունել զպայծառ փրկանսն,
Իսկ Ատրեանն Ագամեմնոն ոչ թըւեցաւ մըտացն հաճոյ,

Այլ չարաւ դարձուցեալ՝ յաւէտ եւ սաստ ըսպառնալեաց.
Մի եւ, ծեր, առ գոգաւոր նաւացս ընթեր գըտից ըզքեզ
Դեգերեալ աստանօր կամ միւսանգամ եկեալ այսրէն,
Գուցէ ցուպ աստուածոյդ եւ վարսակալ քեզ չօգնեսցէ:
Զաղջիկն նըմա ես գերեդարձ մինչեւ հասցէ 'ի ծերութիւն
Անդ 'ի տան մերում յԱրգոս 'ի գաւառէն խորթ հեռի
Ոստայնեին գործ պարապեալ եւ անկողնոյս լեալ հաղորդ.
Ն'րթ աղէ, մի զիս գըրգռեր՝ զի ողջանդամ դարձցիս անդրէն:
Զայս ասաց, եւ ծերունւոյն զահի հարեալ անսաց բանին,
Եւ եկեալ գընայր լռելի ըզբազմալալոյ ծովուն եզերբ.
Անցեալ ապա մեկուսի՝ հեղույր մաղթանս յոյժ ալեւորն
Առ արքայն Ապողոն՝ որդի Լէտոյ վարսագեղին.
Լուր ինձ, արծաթաղեղն, որ ըզՔրիսէ շուրջ պահպանես
Եւ զցիւցականըն Կիլլա, եւ Տենեդեայ իշխես հզօր,
Զմինթեանդ, թէ քեզ երբեք պըսակեցի շըքեղ տաճար
Կամ թէ բնաւ ցըլուց ուայծից ճենճերեցի քեզ յոյր ազդերս,
Օն արդ դու եւ ինձ ըզայն կատարեա զուխտ պաղատանաց.
Տուժեսցեն դանայեցիք զիմ արտասուս քով սըլաքօք:
Զայս կացեալ նորա յաղօթս, եւ Ապողոն լըւաւ Գուշակն.
Ի գագաթանց Ողիմպեայ յարեաւ եւ էջ նա սրտամըրեալ,
Զլայնալիճն արկեալ զուսովքն եւ ըզկապարճակն զամփափակ:
Հաչեցին նետք 'ի շարժել անձինն 'ի յուսս զայրացելոյն,
Եւ գիմեալ խաղայր գընայր ինք գիշերոյ հանգունաւոր:
Զօդաւ նըստաւ բացէ նաւուցն եւ ըզփըքինն արձակեաց,
Եւ ճայթումն հընչեաց ահեղ յարծաթափայլ աղեղանէն:
Ընդ ջորիս նախ ընդհարաւ եւ ընդ բարակս երագոտունս.
Իսկ ապա եւ 'ի նոսին իսկ աւաքեալ նետս դառնութեան,
Հար, եւ ցանդ խիտ առ խիտ բորբոքէին մարմնոց խարոյկք:
Աւուրս ինն ընդ ճամբարն ընթանային նետք աստուածոյն,
Եւ 'ի տասնին Աքիլլէւս ըզբազմամբոխն յատեան կոչեաց.
Զի սմա 'ի միտ արկ Հերա սպիտակաձեռն աստուածուհի,
Խնամ ածեալ դանայեանց՝ զորոց մահուանըն տեսանէր:
Որ յորժամ ժողովեալ գումարեցան ակըմբահոյլ,
Անդէն քաջոտն Աքիլլէւս յարուցեալ կաց եւ խօսեցաւ.
Ատրիդէս, մեզ այժմ անդրէն ծովայածուկ ընդ կրունկ դառնալ
Հասցէ կարծեմ, թէ միայն 'ի մահուանէս ճողոպրեսցուք.
Զի համայն պատերազմ եւ մահ պարտէ զաքայեցիս:
Այլ արդ աւէք հարցանեմք ըզձայնատուամ զոք կամ թէ քուրմ,
Եւ կամ երազագէտ, — զի եւ երազն յԱրամազդայ, —
Ասել՝ առ ինչ ցասուցեալ այսչափ Գուշակն է Ապողոն.
Զի կամ ուխտից ինչ արդեօք կամ թէ զոհից զըղջէ նա մեզ:
Վայելեալ թերեւս յըմոյր ընտիր գառանց ուայծից ճենճերս՝

Հանձնեալ այնուհետեւ ըղձատակութեամբ 'ի մէնջ կարծել:
Արդ սա զայս խօսեցեալ՝ նըստաւ, յարեաւ յերասա նոցին
Թեւատարեանըն Կալքաս՝ հաւահմայիցն յոյժ վեհագոյն,
Քաջահմուտ որոց կային, որ հանդերձեալքն եւ որ անցեալքն,
Եւ նաւացն յԻլիոն աքայեցւոց էր առաջնորդ
Ա. իւրում գուշակութեան, զի նմա Գուշակին ետ Ապոլոն.
Որ ընդ բարիսն կամեցեալ նոցա եւ զայս ճառեալ ասէ.
Աքիլլէս, Արամազդայ սիրուն, պատուէր տաս ինձ պատմել
Ըզցասումն Ապոլոնի զհեռաձգողին արքային մեծ.
Բայց ցուցից արդ ես զայն. սակայն ուխտեա դու եւ երդուիր,
Ճշմարտաւ յօժարամիտ օգնել բանիւք ինձ եւ ձեռօք.
Զի անշուշտ համարիմ՝ թէ բարկասցի այր մեծազօր
Բռնակալ ամէն արգիւացւոց, որում անսան աքայեցիք:
Քանզի բուռն է թագաւոր՝ ցասուցեալ առն ռամկական.
Զի թէպէտ եւ առ օրին ամոքեսցէ զըրտմտութիւն,
Ոխս ապա 'ի սրտին պահէ մինչեւ հանցէ 'նդ կատարածն.
Արդ դու տես եւ խորհեա՝ թէ արդեօք զիս ապրեցուցես:
Ա. որ քաջոտն Աքիլլէս պատասխանի ետ եւ ասէ.
Զոր գիտեսդ՝ ծն դու խրախոյս առեալ պատմեա գուշակութիւն.
Զի երդուեալ յԱպոլոն 'ի սիրելին Արամազդայ,
Յորմէ դու, Կալքաս, հայցեալ՝ դանայեցւոց հանես պատգամս,
Ոչ ոք 'ի քեզ՝ կենդանեաւս եւ մինչեւ աչքս հային յերկիր՝
Ձեռըն ծանր արկցէ երբեք առ գոգաւոր լաստանաւօքս,
Յամենայն 'ի դանայեանցս, ոչ Ագամեմնոն իսկ թէ ասես,
Որ արդ հզօր մեհապետ պանծայ լինել աքայեցւոց:
Յայնժամ քաջալերեալ բարբառեցաւ հմայօղն անբիծ.
Ոչ ուխտից ինչ ըղձաւ եւ ոչ զոհից զընէ նա մեզ,
Այլ 'ի պատճառս քրմին զոր անգոսնեաց Ագամեմնոն,
Ըզդուստրն չարձակեաց եւ ըզփրկանսն ոչ ընկալաւ.
Սորին իրի ցաւս աւասիկ ետ քաջաղեղն եւ տացէ եւս,
Եւ դարձուսցէ ոչ 'ի մէնջ ըզծանր օրհասըս սրտմտութեան,
Մինչեւ խայտակն օրիորդն հատուսցի հօրըն սիրայնոյ
Առանց գնոց փրկանաց, եւ ածցի զոհ սուրբ 'ի Քրիսէ.
Թերեւս յայնժամ ողոքեալ յուսասցուք հաշտ առնել ըզնա:
Սորա զայս ասացեալ՝ նըստաւ, յարեաւ յակումբ նոցին
Դիւցազն Ատրիդէս Ագամեմնոն ամենիշխան,
Տրտմագին՝ լի բարկութեամբ սրտմտութեան սիրտ թըխպայորդ,
Եւ աչք իւր նըմանեալ փայլակնացայտ հրոյ կայծականց:
Եւ նախ առ Կալքաս խեթիւ գիտօք բարբառեցաւ.
Զարեաց գուշակ, ինձ երբեք հաճոյական ինչ չասացեր.
Սիրելի քեզ հանապազ չարիք 'ի սիրտդ են գուշակել,
Իսկ բան բարի չխօսեցար ըզնա եւ ոչ հաներ 'ի գլուխ:

Դանայեանց եւ արդ յատեան ըղձապատում եղեալ ճառես,
Որպէս այն թէ սմին իրի գընէ մեզ վէրս Աղեղնաւորն,
Իբրեւ զի ես ընդունել յանձին չկամեցայ զչքնաղ փրկանս
Օրիորդին Քրիսէիսի, յոյժ տենչեալ զնա 'ի տան ունել՝
Առաւել նախամեծար քան զկին ընտրեալ Կլիտեմնեստրէ
Զհարազատն իմ ամուսին, զի չէ ստորեւ ինչ քան զնա
Ոչ մարմնովն եւ ոչ բարութք ինչ ոչ մտօք եւ ոչ գործովք:
Այլ եւ այնպէս տալ 'ի դուրս, այդ թէ բարւոք թուի, կամիմ.
Իմ կամք՝ ժողովրդեանս է փրկութիւն, եւ ոչ կորուստ:
Բայց ինձ պարգեւ 'ի պատիւ վաղվաղակի պատրաստեսջիք,
Մի՛ անշուք միայն մնացից յարգեացւոց, որ չէ արժան.
Տեսանէք ամենեքին՝ զի մրցանակս յինէն գնայ:
Առ այս քաջոտն Աքիլլեւս աստուածազարմ կրկնեաց անդրէն.
Մեծափառդ Ատրիդէս, ժլատ քան զբնաւս եւ ընչաքաղց,
Զիա՞րդ քեզ մեծանձինքն աքայեցիք տացեն պարգեւս:
Ոչ ուրեք ինչ գիտեմք հասարակաց մթերս 'ի դէզ,
Այլ որ էրն ինչ քաղաքաց հարեալ աւար՝ բաժանեցաւ,
Եւ զօրուս ոչ ինչ 'ի դէպ բերել կուտել զայն վերստին:
Սակայն դու զմանկամարդն արձակեսջիր այժմ առ աստուածն,
Եւ աքայեցիքս երեքկին եւ չորեքկին քեզ հատուսցուք,
Թէ Արամազդ տացէ քակտել զամրապարիսպ Տրոյս քաղաք:
Առ այս պատասխանեաց Ագամեմնոն ասէ արքայ.
Մի՛ այդպէս, թէպէտ ճարտար ես, Աքիլլեւս աստուածանման,
Գողանար զմիտսդ, զի ոչ եղցես զինեւ, ոչ պատրեսցես:
Քեզ պատիւ կամիցիս, իսկ ինձ նստել այսպէս թափուր,
Եւ պատուէր 'ի վերայ դընես ինձ տալ զնա 'ի դուրս . . .
Բայց եթէ զմիտս իմ հաճեալ աքայեցիքն մեծանձինք՝
Մատուսցեն փոխարէն արժանաւոր ինձ պատարագ:
Իսկ թէ չտայցեն, ես ինքնին իմով զըլխով եկեալ առից
Կամ ըզքոյդ կամ զԱյասայն պարգեւ, եւ կամ զՈդիսեւսին
Հանեալ տարայց, և դառնասցի որում երթայցն ես 'ի վերայ:
Այլ զայսցըդ միւսանգամ ըզկնի ուրեմն առցուք խորհուրդ.
Իսկ այժմ նաւ ըզսեաւ մակոյկն արկեալ 'ի ծովն աստուածային,
Արարեալ եւ աջողակ նաւազս 'ի ներքս, եւ զզոհն հանեալ,
Ամբարձցուք եւ զնա ինքն ըզգեղեցկայտն Քրիսէիս.
Եւ մի ոմն իշխան լիցի առաջնորդ այր խորհրդական,
Էաս, կամ Իդոմէն, կամ Ոդիսեւսն դիւցազն,
Կամ թէ դու Պելէսածինդ՝ ահեղագոյն քան զբնաւ որեարդ,
Զի մատուցեալ զոհս՝ ընդ մեզ ըզհաստաղեղն ամոքեսցես հաշտ:
Առ այս խեթիւ ակնարկելով ասէ քաջոտն Աքիլլեւս.
Ո՛ զգածեալ լըրբութեամբ եւ զօշաքաղ միտք եւ խորհուրդք,
Զիա՞րդ ոք յաքայեցւոց սըրտի մտօք լուիցէ բանից՝

Ճանապարհ ուրեք երթալ կամ քաղաքէս կցաւել ընդ այս ։
Չեկի ես 'ի գըրքեա ընդ արամայցոյ ախոյանացս
Գաւառապետել ատամանօր՝ որոց յետ չէք ենչ մերձեցեալ ․
Զի չասէին երբեք զանգիտայս իմ յաւարի և ոչ ըղձիս ,
Եւ ոչ համբաւն 'ի Փիթիա գալարապետ մարզպանութեան
Զօրաւորայս աղաքաեցին , քանզի բաղդում ենչ են ընդ մեզ
Լերինք համանաւորք եւ մեծապաչ ծովուն անդունդք ․
Այլ քեզ սէլ ժողովրդ եւ լետ , եղբայր ըղձեալ՝ զի խընդացես ,
Ի խընդալ զՄենելաւեայ վերկնձն և զգոյդ 'ի արամայցոյ ,
Այ շընէընծիթ , զոր չածես ենչ ըղձմամբ , չասանես ենչ փոյթ ․
Նա 'ւանեկ եւ ըղպարդեալ անձամբ յինէն սպանեալ շըրթել ,
Ցոր բաղդում եղէ վտանգ , առքայեցոյ եսան մանկունք ։
Ոչ երբէք համարեալ ընդ քեզ պարգեւս ենչ ժառանգեալ
Մենչ առքայինք քանդեցին ըղբարեչէն արամեանց ասեան ․
Եւ սակայն զասաւելին անհաղթահամայն արշաւանին
Գաւառին ձեռքս իմ այսօրէկ ․ եւ ժամ յորժամ գայցէ բաշխից ,
Քեզ պարգեւք մեծամեծք , եւ իմ սակաւ ենչ սիրաահեշա
Ընկալեալ զընտամ 'ի նաւս յետ տաժանմանց գաւառածին ։
Այլ գարձայց այժմ 'ի Փիթիա , զի լաւ է յոյժ երթալ 'ի տուն
Մաշկաձև համբերձ նաւօք , եւ ոչ տաէն կալ անպատուե
Ժողովել քեզ կուտել մըթերս ընչից եւ ստացուածոց ։
Եա անդէն պատասխանի արքայն արանց Ագամեմնոն ․
Օն արդ արի երթ ուրեմն , եթէ քո յայդ յօժարի սիրտ ․
Չաղաչեմ ըզքեզ մընալ վասն իմ , կան շուրջ զինև եւ այլք
Որ զինէն պատուեսցեն , եւս առաւել զգօնն Արամազդ ։
Ատելի քան զամենայն դիւցազնեան արքայս ես ինձ ․
Զի միշտ կագք քեզ եւ կռիւք եւ պատերազմք են սիրելի ։
Թէ հզօր ես զօրութեամբ , աստուած սակայն շնորհեաց քեզ զայն ։
Ե՛րթ չուեա 'ի տուն քոյով նաւօք եւ քով ամոխանիւք ,
Մերմիդոնացւոց անդ իշխեա , զի ես չառնեմ ենչ փոյթ ըզքէն ,
Եւ ոչ յոխեցայց խիթամ , նա եւ սպառնամ քեզ աւասիկ ։
Քանզի Գուշանն Ապողոն հանէ յինէն ըզՔրիսանոյշ ,
Ըզնա ես իմով նաւաւ եւ ընկերօքս իմով յղեցից ․
Եւ եկեալ ինքնին 'ի վրանդ , առեալ տարայց ըզքո պարգեւ՝
Զգեղեցկայտըն Բրիսէիս , որպէս զի քաջ առցես 'ի միտ՝
Քանիօն վեհ քան ըզքեզ եցեմ , եւ այլ ոք սարսեսցէ
Դընել զանձն իւր հաւասար ինձ եւ ընդ իս գալ 'ի կռիւ ։
Զայս ասաց եւ ցաւք հարան 'ի Պելեանն , և սիրտ նորա
Ի լանջացն թաւամազ 'ի կրկնակի հերձաւ խորհուրդ ․
Թէ արդեօք յազդերէն զսրանատասուրն հանեալ սուսեր
Գողեսցէ զնասին 'ի բաց , եւ զԱտրիդէս անդէն սպանցէ ,
Թէ ցածուսցէ զբարկութիւնն եւ ըղդայրոյս արգելցէ ։

Մինչ դեռ նա մնացուցոյց ծովեկը 'ի սիրտ իւր եւ յոգի
Եւ զմեծ Թուքիդ 'ի պատենից ձըգէր, յերկնուստ հաս Աթենաս
Առաքեալ 'ի հերոյց ամբաստանելոց աստուածուհեացն,
Որ 'ի սրբոյն գերեկոցն սիրոյր սերտիւ եւ խնամարկէր։
Կայց յետոյ, կորուս զհերոսըն խաղաղելոյ ըզՊերիկլեան,
Երեւեալ նշմի ետեթ, խոկ սխալմունք ոչ ոք յոյլոց։
Սոսկացաւ Աքիլլէս, եւ 'ի Թեկոշնուս դարձեալ կայր՝
Ծանեաւ զՊալլադան Աթենաս, զի եւտես զաչացըն զահաւորս.
Եւ առ նա բարբառեալ զերագութեւ արձակեաց ձայնս.
Իսկ առ ի՞նչ եկիր, դուստր ասպարակիրն Արամազդայ,
Զի զԹըշնամանսըն տեսցես զամբարտաւանն Ագամեմնոնի.
Բայց սակայն ասեմ քեզ, որ եւ 'ի լրումն հասցէ կարծեմ,
Իւրովք զոռոզութեամբ կորուսցէ զանձն իւր զա Թերեւս։
Անդրէն խօսեցաւ Աթենաս աստուածուհին աստ առ նա.
Ցերկնուստ եկի զըբըամբըտութիւն քո հանդարտել՝ թէ անսայցես,
Եւ առաքեաց զիս Հերա սպիտակաձեռն աստուածուհի
Որ 'ի սրբոյն գերկուսեանդ սիրէ սերտիւ եւ խնամարկէ։
Դադարեցիր արդ 'ի կռուոյդ եւ մի ձըգեր ձեռն 'ի սուսեր.
Այլ բանիւք չափ խախտեսջիր՝ որպէս զինորդ եւ տայցէ դէպ։
Ահա զայս ինչ քեզ ասեմ՝ որ ոն եւ ոն կատարեսցի.
Զօնեցյին քեզ երեքմն երեքպատիկ շըքեղ պարգեւք
Փոխարէն Թըշնամանացդ. այլ զանձն արգել եւ լուր դու մեզ։
Աքիլլէս քաջոտն առ նա պատասխանի տըւեալ ասէ.
Պարտ է զձերդ եւ արժան, աստուածուհի, պահել զպատուէր,
Թէպէտ յոյժ եմ սըրտմըտեալ. զի մեծապէս լաւ այնպէս է։
Որ աստուածոց հաւանի՝ եւս առաւել լսիցեն նըմա։
Ասաց՝ եւ թողեալ զարծաթին երախակալ ծանըր ձեռամբն,
Եւ անդրէն արկ 'ի պատեանն ըզսուսըրն մեծ, եւ ոչ հեստեաց
Ի խրատուցն Աթենասայ, եւ նա գնաց եւ յՈլիմպոս՝
Ցապարանս այլոց դիցն 'ի յարկս ասպարաւորն Արամազդայ։
Իսկ Պեղէեանն անդրէն կըրկին կըսկըծելի լուտանաց ձայնս
Արձակեալ առ Ատրիդէս՝ լըռէր ինչ ոչ 'ի ցասմանէն.
Ո՛վ ըզմըրեալդ 'ի գինւոյ, շընաչեայ դու եւ եղջերուասիրտ,
Ոչ զըոհիւ արիաբար զըահել ուրեք 'ի պատերազմ,
Ոչ երթալ զօրանաւմուտ ընդ նահապետս աքայեցւոց
Իշխեցեր դու երբեք, զի յաչըս քո մահ Թըւի այդ։
Լաւ եւս նըստել է ապաքէն յաքայեցւոցն 'ի մեծ բանակ
Եւ զպարգեւսն յափըշտակել՝ զայլ ինչ ընդ քեզըն մըծիցի։
Ազգակեր Թագաւոր, ոչընչաքեայց հրամանատար,
Թէ ոչ, հաստատ, Ատրիդէս, յետին նըւագ զըզուէիր զայս։
Այլ ասացից քեզ ահա, նա եւ երդումըն մեծ երդուայց.
Այո յայս մականն երդուեալ, որ ոչ եւս այլ բողբոջեսցէ

Ոչ ըստեղն եւ ոչ տերեւ՝ գամ մ՚ 'ի լերին լըքեալ զկոճղոյն,
Եւ այլ ոչ դալարասցի, զի պղինձ եղերծ շուրջ ըզնովաւ
Ըզպատղարթ իւր եւ զկեղեւ, եւ այժմ որդիք աքայեցւոց
Իրաւարարք՝ օրինապահք Արամազդայ՝ կրեն զայն 'ի ձեռս.
Եւ արդ այս աւասիկ երդումըն մեծ եղիցի քեզ.
Աքիլլէայ կայցի անշուշտ երբեմն անձուկ զաքայեանց գունդ՝
Որոց թէպէտ սըրտառուչ՝ ոչ մարթասցես լինել նըպաստ,
Բազմակոյտ ամբոխութիւն յորժամ Հեկտոր մարդախողող
Սատակեալս արկցէ տապաստ, եւ դու զքո սիրտ պատառեսցես
Մոռմոքեալ մըղձկեալ զի զքաջն աքայեցւոց պատուեցեր ոչ։
Զայս ասաց Պելեանն եւ զգաւազանն ընկէց յերկիր
Զոսկեպալար բեւեռապինդն, եւ ինքն անդրէն անց բազմեցաւ.
Բայց անդուստ Ատրիդէս ծանրացասումըն քինանայր։
Անդ պիլեանց ճարտար խօսնակն յարեաւ Նեստոր քաղցրաբարբառ,
Ցոյր 'ի լեզուէն քան զմեղր անոյշ ծաւալ ծորան բանքն հոսէին,
Ում անցեալ արդէն երկրորդն էր ազգ մարդկան յօդաձայնից՝
Ոյց ընդ իւր 'ի գլուցային Պիլոս սընեալ կեցեալ կանխաւ,
Իսկ յերրորդացն 'ի միջի թագաւորէր նա ինքն յայնժամ։
Ի սոցուն խորհուրդ բարեաց ատենախօս եղեալ ասէ.
Ո՛վ աղէտք, սուգ արդարեւ մեծ հասանէ յաքայեան մարզ,
Ցընծասցէ Պրիամ անշուշտ եւ պրիամեանըն մանկերամ,
Եւ որ այլ եւըս տրովեանք՝ 'ի սիրտս իւրեանց խընդասցեն յոյժ,
Թէ վասն այսր ամենայնի լուիցեն ըզձէնջ 'ի վանր եկեալ,
Որ 'ի վերդ էք խորհըրդիւ՝ 'ի վեր կըռուով 'ի դանայեանց։
Այլ ունկըն դիք, զի յինէն կըրտսերագոյն էք երկոքեան։
Է իմ է'նդ այրընտիր քան զձեզ որեար կեցեալ երբեմն,
Եւ նոքին իսկ երբեք ստ. արհամարհս ոչ կալան զիս։
Զի չտեսի համբուն ուրեք արս այնպիսիս եւ տեսից ոչ,
Որպիսի Պիրիթոոսն էր եւ Դրիաս՝ հովիւքն ազգաց,
Եւ Կենեւս, Եքսադիոս եւ Պոլիփեմ աստուածանման,
Եւ էգեանըն Թեսեւս՝ հանդունատիպ անմահից այր։
Զի սոուգիւ նոքա հըզօրք քան զերկրաւոր սընան մարդիկ,
Ինքեանք իսկ հըզօրք, եւ ընդ հըզօրըս մարտուցեալք՝
Ընդ գազանըս լեռնորդեայս, եւ սոսկապէս սատակեցին։
Եւ արդ ես ընդ սոսին կենցաղեցայ՝ յերկրէ եկեալ
Հեռաստանէ 'ի Պիլէայ՝ նոցուն ինքեանց հրաւիրանաւ,
Եւ իմովանըն զօրութեամբ խառն ընդ նոսին մըղէի զմարտս,
Իսկ յայժմուս ոք երկրածին մահկանացուաց՝ կըռուել չիշխէր։
Եւ սակայն՝ իմ խորհըրդոց միտ դընէին եւ բանից ունկն.
Ունկընդիր լերուք եւ դուք, զի լաւ է յոյժ ունկընդրութիւն։
Ի ամանէ, դու թէպէտ վեհ, մի զօրիորդն յափըշտակեր,
Այլ թողցես՝ իբր աքայեանց եսուն որդիք գամ մի պարգեւ.

Եւ մի՛ դու, Գեղխանձին, 'ի կռիւ կացցես ընդ արքայիս,
Քանզի ոչ հասարակ ընդ քեզ պատուոյ վիճակեցաւ
Թագաւոր մականակիր՝ պատուով շնորհեաց փառս Արամազդ։
Իսկ եթէ դու քաջ ես, յաստուածուհւոյ ծնեալ մօրէ,
Զօրագոյն է. սակայն նա, քանզի բազմաց է ընտրեցող։
Ատրիդէս, եւ դու լքեալ 'ի մարտնչելոյդ. ես աղաչեմ
Ցածուցանել յԱքիլլեայ զպերճամբարտաւանութեանց մրմռումն,
Որ պատուար մեծ աքայեցւոցս ամենեցուն է չար մարտին։
Ցուցեալ առ սա պատասխանի ասէ արքայն Ագամեմնոն.
Քաջ իսկ 'ի դէպ, ծերունիդ, բարբառեցար զայդ ամենայն.
Բայց կամի անցուցանել այդ այր զայլովք ամենեքումբք,
Իշխել կամի համայնից, ինքնակալել բոլորեցունց,
Եւ բնաւից տալ հրաման, յոր ոչ կարծեմ յանձնուսցէ ոք։
Իսկ թէ զնա պատերազմօղ եդին աստուածքն յաւերժականք,
Մի եւ թո՞յլ ինչ տան նմա՝ նախատանաց լուտալ բանիւք։
Իսկ զխօսեցողն Աքիլլէս հատանել ընդմտեան անդրէն կրկնեաց.
Արդարեւ իսկ վատաբանից եւ թարմատար ոք կոչեցիմ,
Հլուպատակ թէ քեզ կացցեմ յամենայնի զոր ասիցես.
Զայդ այլոց պատուիրեսջիր, եւ մի՛ առ իս տացես հրաման.
Իմ ոչ եւս յայտնեակ է հնազանդել քեզ եղեալ 'ի մտի։
Ասացից ինչ քեզ եւ այլ, եւ դու 'ի խորս արկ զայն սրտիդ.
Վասն աղջկանն պատերազմաւ՝ ձեռօք ինչ ես կռուեցայց ոչ,
Ոչ ընդ քեզ, ոչ ընդ այլում, զի զառուրդս ձեր յինէն հանէք.
Իսկ որ այլ ինչ կան առ իս յերագաթռիչ 'ի սեաւ նաւին,
Ցայնցանէ եւ ոչ ինչ առնել տարցես բռնի յինէն.
Թէ ոչ՝ փորձ արդ փորձեա, զի եւ սոքա լիցին հասու,
Անդէն եւ անդ թուխ արիւնդ ըզգեղարդեամբս ցայտեսցի։
Այսպիսեակ աղեղնաբան սոցա խօսիւք պատերազմեալ՝
Ցարեան եւ լուծին զատեանն առ նաւս աքայեցւոց։
Գեղխանձն եղեալ գնաց 'ի վրանս ու'ի նաւս հարթայարմարս
Ուրդուռն հանդերձ Մենետեայ եւ իւրովքն զինուորակցօք։
Իսկ Ատրիդէս անդր 'ի ծով զմակոյկն երագ խաղացուցեալ,
Նաւավարս ընտրեալ քսան 'ի նոյն, մուծեալ զոհ աստուածոյն,
Անդր ածեալ զեռեղեգոյց եւ զգեղեցկայտոն Քրիսանոյշ,
Եւ առաջնորդ՝ Ոդիսեւս լիահանճարն ամբարձաւ յայն։
Արդ ելեալ նաւէին սոքա 'նդ շաւիղսն խոնաւուտ.
Եւ հրաման սրբելոյ ժողովրդեանն ետ Ատրիդէս,
Եւ նոքա սրբէին եւ ամայէին զխոհերսն 'ի ծով,
Եւ բազմանդամս զենուին Ապողոնի զընտիր ընտիր
Զուարակաց եւ նոխազաց՝ զամբոյլ զանբեր ծովուն առափամբ,
Եւ ճենճերն ծխախառն ոլորտացեալ յերկինս երթայր։
Ցայս ընդ ձանձրոյն ըզբաղնուին սոքա, սակայն Ագամեմնոն

Ի սատակեցն առ Աքիլլէսս ըստպատճառելեաց կարէր ինչ ոչ ·
Այլ որ խոյն էին անդէն քարոզք եւ ժիր բազմապատումքն՝
Զերկոսին՝ զՏալթիբիոս եւ զԵւրիբատ ձայնեալ առէ ·
Արիք երթայք 'ի խորանն Աքիլլէսի՝ որդւոյն Պեղեայ,
Զձեռանէն առեալ ածէք զգեղեցկայայտն Բրիսէիս ·
Իսկ թէ ոչ տայցէ, ինձէն եկեալ առից անձամբ խմբով,
Բազմամարտիկ զօրութեամբ, որ աւելին լիցի նմա :
Զայս ասացեալ յուղարկեաց, յաւել եւ սաստ պատուհասի :
Գնացին նոքա յակամայս առ անբերուն ծովուն ափամբ
Եւ հասին 'ի վրանս եւ 'ի նաւակայարս Մերմիդոնաց,
Եւ գտին զնա նստեալ առ խորանաւն եւ սեւ նաւուն :
Աքիլլէս 'ի տեսանելն զնոս ըղձութիւն չեղեւ ուրախ :
Յարքայէն սոսկացեալ եւ պատկառեալ կային նոքա,
Չհանէին ձիկ իսկ անդամ եւ զնա ինչ ոչ հարցանէին :
Սակայն նա խելամուտ եղեալ 'ի միտս իւր ասէ ·
Ողջոյն, քարոզքդ, հրեշտակք Արամազդայ՝ նա եւ մարդկան ·
Մերձ մատիք · չէք ինչ առ իս դուք վնասապարտ, այլ Ագամեմնոն,
Որ ըղձեալ առաքեաց զօրիորդէն Բրիսէիսէ :
Արի, քաջդ Պատրոկլէս, երթ ած 'ի դուրս այսըր զաղջիկն
Եւ տացես դոցա տանել · եւ երկոքին կացցեն վկայք
Առ աստուածոն երջանկափառս եւ առ մարդիկ մահկանացուս,
Եւ առ ժանտ թագաւորին, եթէ երբեք յետ այսորիկ
Եղէց պէտոյ փրկել զայլս 'ի դժնդակ կորստենէ ·
Զի հաստատ մոլեգնեալ նա 'ի խորհուրդս մահաբերս,
Եւ համբոյն ինչ ոչ գիտէ հայել յառաջ համայն եւ զկնի,
Զի նմա զնաւուքն ապրեսցեն աքայեցիք պատերազմելք :
Զայս ասաց, լուաւ Պատրոկլ ընկերակցին սիրեցելոյ,
Եւ ածեալ 'ի վրանէն զգեղեցկադէմն Բրիսանոյշ
Ետ տանել, եւ նոքա յաքայեցւոց դառնային նաւս ·
Եւ կինն յակամայ կամս ընդ նոսին գնայր հետեւեալ :
Իսկ Աքիլլէսս յընկերացն ուրոյն միայն նստաւ եւ լայր
Զսպիտակ ծովուն եզերբ՝ ակնկառոյց 'ի լուրթ անդունդս :
Եւ ըղձեալն կարկառեալ սիրայնոյ մօրն աղաչէր յոյժ ·
Ո՛վ մայր, զի կարճակեաց սակաւօրեայ ծընար դու զիս,
Պարտ էր գէթ որոտագոչ ոլիմպականն Արամազդայ
Պարգեւել ինձ պատիւ · արդ ոչ եւ դոյզն ինչ զիս պատուեաց ·
Աւասիկ Ատրիդէս իշխանապետ Ագամեմնոն
Անարգանեաց զիս եւ եբարձ տարաւ զպարգեւս՝ իւր վերաբերեալ :
Զայս ասաց արտասուօք, լուաւ նմա նազելին մայր
Որ նստէր յալըս ծովուն առ ալեւոր հարամբ իւրով :
Նոյն ժամայն ել 'ի սպիտակ ալեաց անտի զերդ շամանդաղ,
Եկն եհաս, յանդիման նորա նստաւ մինչ արտասուէր,

Եւ ձեռամբ գրգռեալ ըզնա՝ ձայն արձակեալ բարբառեցաւ․
Որդեակ իմ, զի՞ լաս, եւ զի՞նչ 'ի միտսդ անկաւ սուգ․
Մի ծածկեր 'ի սիրտ՝ խօսեաց, զի երկոքեան լիցուք տեղեակ։
Դառնահառաչ յոգւոց եղեալ ասէ ցնա ժիրն Աքիլլէս․
Գիտես, զի՞ է ասել գիտողիդ քեզ զայս ամենայն։
Ի քաղաքն [illegible] 'ի Նուիրական չոգաք Թեբէ,
Եւ յաւեր եդեալ զայն՝ զաւարն ածաք այսրէն,
Զոր ուղիղ բաժանեալ յինքեանս որդիք աքայեցւոց,
Ընտրեցին Ատրիդեայ [illegible] Քրիսէիս։
Բայց ապա կորովաձիգն Ապողոնի քուրմըն Քրիսէս
Եկն 'ի նաւսն արագըշաւ աքայեցւոց զինազգեստից՝
Անապահման բերեալ փրկանս առ 'ի թափել ըզդուստրըն իւր,
Վարսակալ 'ի ձեռս ունեալ զաղեղնաւորն Ապողոնի
Ոսկեղէն գաւազանաւն, աղերս հանեալ արկ աքայեցւոց,
Մանաւանդ առ երկոսեան պետս ամբոխին առ Ատրիդիս։
Անդ ամենայն առ հասարակ հաճոյ թուեցաւ աքայեցւոց
Ակն ածել 'ի քուրմըն եւ յանձն առնուլ զշքեղ փրկանսն․
Իսկ Ատրեանն Ագամեմնոնի ոչ հեշտալի եղեւ մտացն,
Այլ չարաւ արձակեալ՝ ըսպառնալեաց եւս յաւել ասաց։
Սրտմտեալ ալեւորին՝ ել եւ գնաց դարձեալ անդրէն․
Լուաւ ուխտոյն Ապողոն, զի սիրելի յոյժ էր նմա․
Առաքեաց յարգեացս ըզչարաշուք զնետըն սլաք․
Զօրք շեղջաշեղջ մեռանէին, ընթանային նետք աստուածոյն
Համօրէն ընդ ճամբարն աքայեցւոց լայնածաւալ։
Իսկ հըմուտ մեզ գուշակ պատմէր զպատգամս [illegible],
Տայի նախ ես խնդրոյն պատուէր՝ ածել զաստուածն 'ի հաշտութիւն։
Բարկութիւն կալաւ զԱտրիդ, եւ յարուցեալ վաղվաղակի
Սպառնալիս բարբառեցաւ՝ որ վըճարեալ իսկ են ահա։
Քանզի զնա երագաթեւ նաւու խայտակն աքայեցիք
Ցըղարկեն 'ի Քրիսէ, ածեն եւ Տեառնըն [illegible]․
Եւ [illegible] եւս 'ի վրանէս առեալ գնացին [illegible],
ԸզԲրիսեայն զդստրիկ՝ զոր ինձ աքայեցւոց ետուն մանկունք։
Այլ թէ դու կարող ինչ ես, քաջի որդւոյդ հաս 'ի թիկունս․
Աղերս յՈլիմպ երթ յԱրամազդ, եթէ բանիւ ինչ կամ արդեամբք
[illegible] ինչ հեշտութեան եսուր երբեք սրտի նորուն։
Զի բազում անգամ լըւեալ եմ քեզ պարծել յապարանս հօր
Ասելով թէ դու եւեթ [illegible] ամպրոպային
Դու լոկ յանմահացըն պահեցեր 'ի դըժընդակ եղերանէ,
Մինչդեռ այլ ոլիմպականք նըկըրտէին կապել ըզնա,
Եւ Հերա եւ Պոսիդոն եւ Աթենաս Ինքնին Պալլաս։
Իսկ երթեալ աստուածուհիդ լուծեր ըզնա 'ի կապանաց,
Կոչեալ յերկայնն Ոլիմպոս անդէն եւ անդ զհարիւրաձեռնեայն,

Զոր Բրիտանիա կարդան զնա, իսկ ամենայն այլք Եղկելի. —
Քանզի սա զօրութեամբ ընդհարման խորով զանցուցանէր, —
Որ եկեալ առ Զրբուանեանըն ակերձացեալ բաղձիւ փառաց,
Ցարմէ զնոցն երջանկաց զահի հարեալ՝ չեղեալն կարգել.
Այդ քո զայս յուշ արարեալ՝ նիստ մօտ եւ բուռն հար ընծընդայն,
Որ Թերեւս հաճեսցի արտաքնագոյնս կալ զօրավիգն,
Եւ զաքայեանն 'ի նաւախումբս եւ առ ծովուն շուրջ փոթորկեալս
Մտաւոկել, զի զհամ աղդեն բոլորեքեան զԹագաւորէն,
Ծանիցէ եւ Ատրիդեան Ագամեմնոն իշխանաւոր
Զինք' վնաս, զի զքաջազգոյն աքայեցւոց ոչ մեծարեաց:
Եւ նման պատասխանի անդէն Թետիս արտասուագին.
Ո՛հ որդեակ, եւ զի՞ երկնեալ ընդ քեզ մնացի ծընունդ Թշուառ:
Ո՛ մայր քեզ անարատուր եւ անվըթար նըստեալ առ նաւս,
Զի մօտաւորաւ քեզ օրհաս առ կամնըդ կայ եւ ոչ հեռի.
Այդ զըստար վաղամեռնիկ եւ վըշտատես քան զամենայն,
Քանզի զքեզ 'ի վատաբաստար ժամու ծընայ յապարանսն:
Այլ զայդ բան՝ փայլակնաձըգաւորձն Արամազդայ յանկըն պատմել
Ես ինձէն 'ի ձիւնափայլն երթայց յՈ՛լիմպ, եթէ լուիցէ:
Սակայն դու նըստեալ այժմիկ առ սրընթաց լաստափայտեաց
Ոխացիր աքայեցւոց եւ 'ի մարտէն լեր ձեռընթափ:
Զի երէկ յՈվկիան առ անըստգիւտ եթովպացիան
Ի խրախուտս չոգաւ Որմիզդ եւ զնին նորա դիք համօրէն.
Բայց յաւուրն երկոտասան դարձեալ այսրէն գայ յՈ՛լիմպոս:
Նոյնժամայն երթամ 'ի տունն ոսկեզօծական 'ի պղընձակերտ,
Եւ առ ծունկսն անկեալ՝ ունիմ ակն 'ի հաւան ածել զնա:
Զայս խօսեալ մեկնեցաւ, Թողեալ անդէն զնոքն 'ի անզուռճ
Ի զայրոյթ սրտմըտութեան՝ գեղեցկամէջ կընոջն 'ի սակս
Ակամայ եւ բըռնաբար առ 'ի նմանէն հափշտակելոյ: —
Իսկ Ոդիսեւս 'ի Քրիսէ եհաս ածեալ ընդդէմն սուրբ:
Մեք իբր այն ինչ մըտեալ նաւահանգիստն 'ի խորագոյն՝
Զառագաստս ամփոփեալ դնէին 'ի սեաւ լաստին,
Իջուցեալ հազ ապարանք յեցուցին զկայմն 'ի կայմընկալն,
Եւ զնա Թեւածակօքըն վարեցին 'ի նաւակայան:
Ընկեցեալ ըզխարիսխսըն եւ կապեալ զպարաւանդակս,
Ելին եւ ինքեանք առ հասարակ յեզր 'ի ծովուն,
Եւ ընդդէմն արտաքս հանին հարուածողն Ապողոնի:
Ել եւ ինքըն Քրիսէիս 'ի ծովաչու լաստափայտէն,
Զոր հանճարեղն Ոդիսեւս տարեալ անդէն 'ի բագին անդր
Եւ 'ի ձեռս ամուսնացեալ սիրելւոյ հօրն՝ ասէ ցնա.
Ո՛ Քրիսէս, Ագամեմնոն արքայից արքայն զիս առաքեաց
Բերել քեզ ըզդըստերիկդ եւ Փոեբոսին զենուլ զոհ սուրբ
Ի վերայ դանայեցւոց, զի քաւեսցէ զմեզ արքայն տէր,

Որ զարդիս բազմահատաչ սուգ արձակեաց յարգիւացիս :
Զայս ասացեալ էառ 'ի ձեռան, եւ ընկալաւ նա խընդութեամբ
Ըզգըլսորիկ իւր սիրասուն. իսկ նորա զզօհն աստուածոյն զմեծ
Կացուցեալ անդէն կարգաւ զգեղեցկաշէն բագնաւըն շուրջ,
Այս զձեռսըն լըւացեալ՝ առին բարձին ըզմուրկըն սուրբ :
Մեծաբարբառ աղօթէր նոցա Քրիսէս բազկատարած.
Լո՛ւր ինձ, արծաթաղեղն, որ ըզՔրիսէ շուրջ պահպանես
Եւ զցիւցականըն Կիլլա, եւ Տենեդեայ տիրես հըզօր.
Լըւար զէռ եւս ապաքէն յառաջագոյն պաղատանաց,
Եւ զանձն իմ մեծարեալ՝ հարեր ուժգին զաքայեանց ազգ.
Օ՛ն արդ դու ինձ եւ ըզսոյն կատարեա զաւխտ խընդրուածոց,
Վերացո 'ի դանայեանց ըզժանտ մահուն եղեռնաւոր :
Զայս յաղօթսըն իւր ասաց, եւ Ապոլոն լըւաւ Գուշակն :
Իսկ սոքա յետ աղերսիցն եւ ցանելոյ զըլբբութեան մուրկ,
Զըսպանդեին ուղն յողն ածեալ եւ փողոտեալ մորթեցին նախ,
Եւ զազդերըն յօշեալ՝ ճարպովն համակ պատեցին շուրջ,
Եւ երկպատիկեալ՝ արկին զնոքօք պատառ պատառ կոտորս հում հում :
Ծերըն 'ի շերտս այրէր փայտից եւ սեաւ գինի զնոքօք հեղոյր,
Իսկ մանկտին առ իւր 'ի ձեռան ունէր շամփուրըս հնգարձենս :
Եւ ազդերըն յորժամ կիզան եւ զփորոտին ճաշակեցին,
Զայլըն մանըր կոտորեալ՝ հարեալ 'ի տեգս անդըր շամփրոց
Խորովեցին հըմտաբար, եւ զամենայն առին 'ի բաց :
Ի գործոյն երբեւ հանգեան եւ ըզխընջոյսն յօրինեցին,
Ճաշեցին՝ մինչ զուգաչափ խորտկաց այլ ոչ կարօտէր սիրտ :
Զըմպելեաց եւ զկերակրոց երբեւ զքաղցն հարին փախուք,
Զխառնարանսըն մանկըտւոյն լըցեալ գինեաւ մինչեւ 'ի վեր՝
Բաժակօք մատուցեալ բաժանեցին ամենեցուն :
Եւ այս զօրհն ողջոյն զաստուածն երգով հաշտ առնէին
Գեղեցիկ օրհնութիւն հանեալ մանկունքն աքայեցւոց,
Նուագելով զԱղեղնաւորն, եւ նա լըւեալ խընդայր 'ի սիրտ :
Իսկ արեւն երբեւ դարձաւ 'ի մայրն եւ եկն եհաս նըսեմ,
Առ նաւին ապաւանդակս յայնժամ նիրհեալ 'ի քուն մըտին :
Այգածին մինչ Առաւօտըն վարդամատն երեւեցաւ,
Ելեալ անդէն չըւէին 'ի մեծ բանակն աքայեցւոց,
Եւ յաջողակ զհետ արձակեաց հողմ Ապոլոն կորովաձիգ :
Զկայմըն կանգնեալ՝ զառագաստըն պարզեցին նոքա սպիտակս.
Ելից հողմ զառագաստին ծոց եւ ծըփանքըն ծիրանիք
Առ կողիւք նաւուն ուժգին գոչէին շուրջ 'ի գնալ իւրում,
Նա զալեօքըն սահարկէր հատեալ անցեալ ըզճանապարհն :
Իսկ յորժամ յաքայեցւոց ժամեան եղեն 'ի մեծ ճամբար,
Ի ցամաք ձըգեալ հանէին ըզսեւամածափայտըն թըխաթոյր
'Ի աւազն 'ի վեր, եւ զերկայն նեցուկս արկին մըյթս 'ի ներքոյ,

Եւ քնքշանք աղախնեան ընդ նուաստորմն եւ ընդ վերանա ։
Բանակայն նա սրբազանքն առ. Ճեպընթաց նաւաւակ նաւուք
Գեղխանայ մարգելոյն որդին՝ Թեթեւն ոտիւք քան զԱքիլլեւս ։
Ոչ ուրեք երթայր եւ գայր յարանց առանց փառաստաւորգեւ,
Եւ ոչ 'ի պատերազմ, այլ 'ի սրբոյն հաշէր մաշէր՝
Անդ կայեալ, եւ 'ի խաչեան ցանկայր մարտից եւ 'ի գուպար ։
Իսկ յորժամ յետ այնորիկ երկոտասանն էր առաւօտ
Եւ գնայքն յՈլիմպոս յաւէրժ աստուածքն ամենեքին՝
Արամազդ 'ի գլուխ սպարուն, ոչ մոռացաւ յայնժամ Թետիս
Ըղձապատանէրս խնդրամ որդւոյն, այլ 'ի մկանանց ելանէր ծովուն
Եւ ընդ նոցին առաւօտեալ 'ի մեծ երկինս եւ յՈլիմպոս ։
Եւ եգիտ զահեղագոյն Զրուանեանն նստեալ ուրոյն
Ի բարձրագոյն գագաթան սարաւանդաւորին Ոլիմպոսի ։
Անդ նստաւ զեմ յանդիման, եւ ահեկաւ կալեալ զծնկացն
Եւ աջովն կարկառեալ մատամբք 'ի կզակ նորա ներքին,
Աղերս գայս առ Զրուանեանն արկայ մատոյց առ Արամազդ ։
Արամազդ հայր, թէ երբեք օգնեցի քեզ յանմահից գասս
Բանիւ ինչ կամ գործով, լից ըղձալրաւխս զայս ցանկութեան ։
Պատուեսջիր ինձ զիմ որդեակ՝ սակաւակեաց գոլոլ քան զայլս,
Զոր եւ արդ արհամարհեաց Ագամեմնոն արանց արքայն,
Զի գրաւեալ ունի զպարգեւն անձամբ անձին յափշտակեալ ։
Այլ դու զվրէժ իւր, Ոլիմպեանդ ամենիմաստ հայր Արամազդ,
Տուր տրովեանց ըղջյաղթութիւն, մինչեւ զեցեն աքայեցիք
Որովք ուրեմն որդեկիս եւ ըղձալարեւն աճեցուսցեն ։
Զայս ասաց, բայց Արամազդ ամպրոպայինն չխօսեցաւ ինչ,
Այլ յերկար նստէր անմռունչ. իսկ բռնեալ 'ի ծնկանն հարեալ Թետիս՝
Նոյնպէս կայր մերձայր փարեալ, եւ միւսանգամ գործեալ ժողտէր ։
Արդ խոստացիր ինձ հաւաստեաւ տուեալ ուրեմն ակնարկեսջիր,
Կամ յուրասա կաց, քանզի չէք ինչ քեզ երկիւղ. զի ծանեայց քաջ
Քանիօն անարգագոյն 'ի գիցանոյչս եղեալ 'ի բնաւս ։
Մեծ հառաչեալ Արամազդ ամպրոպայինն՝ ասէ ցնա ։
Գործ դժնեայ՝ թէ զբրգեցես զիս գալ Հերայ յատելութիւն,
Եւ նա զիս սաստկապատակայ բանիւք գրգռեալ զայրացուցէ ։
Որ եւ այսպէս իսկ յանմահ գիտն 'ի հեճողին կայ միշտ ընդ իս,
Ասել զինէն թէ 'ի մարտս տրովացւոց լինիմ նպաստ ։
Այլ արդ դու դարձիր 'ի բաց, մի զքէն Հերա գիտասցէ ինչ ։
Ցիմ վերայ հոգդ ամենայն՝ մինչեւ ատրեալ հանից 'ի յանդ ։
Այլ ահա եւ գլխովս ակնարկեցից քեզ յերաշխիս,
Որ այն ինձն է մեծագոյն նշան յանմահս յինէն կուռէ,
Զի չէ իմ ինչ յետդարձ, եւ ոչ պատիր, ոչ անկատար
Զոր եւ ինչ միանգամ գլխովս իմով ակնարկեցից ։
Ասաց, եւ ակնարկեաց կապոյտ յօնիւքն Զրուանեանն ։

Յանձնեաց զքեզ Թագաւորին աստուածեղէն շարժեցեալ վարդին ,
Եւ ըղձեծին աստուածեան զըղըրդեցոյց զՈղիմպոս ։
Զայս ատեան նոցա խորհուրդ՝ եղեալ գնացին առ 'ի միմեանց ,
Նա 'ի ծով խոր աստուացեալ յարքիմանձեան Ողիմպոսէ ,
Արամազդ յերբ աղաղակա · յարեան բոլոր դիք յաթոռոյն
Հօրն իւրեանց ընդ առաջ , համարձակեալ եւ ոչ ուրուք
Գալըստեան նորա մնեալ՝ յառըն կացին իւր առաջի ։
Անց բազմեցաւ անդ նա 'ի գահ , բայց 'ի Հերայ ծածկեցաւ ոչ ·
Զի եանս եթէ եկն եւ 'ի խորհուրդ ընդ իւր եմուտ
Արծաթեթաթիկըն Թետիս , դուստր ծերոյն ծովականի ։
Եւ Զըրուանեանն Արամազդ անդէն սըրտակեղ բանիւք առէ ·
Ո՞վ ընդ քեզ , է նենգամիտ , 'ի դէց անուն մուտ 'ի խորհուրդ ·
Միշտ է քեզ սիրելի առանձնաբար յինէն կալով
Սահմանել գաղտնի խորհուրդս , եւ ոչ յանձին կալար երբէք
Պատմել ինձ ինքնախորհ՝ զոր խոձոձեան ինչ միտնգամ ։
Եւ նըմա պատասխանի հայրըն մարդկան եւ աստուածոց ·
Մի կալջիր ակն ինչ , Հերա , գիտել ըղձիւս իմ զամենայն ,
Դըժուարին քեզ եղիցի , Թէպէտ եւ իմ ես ամուսին ։
Իսկ Թէ 'ի դէպ ինչ է լսել , ոչ ոք յայնժամ այնմ ոչ 'ի դէց
Եւ ոչ 'ի մարդկանէ լիցի յառաջ քան զքեզ գիտակ ·
Բայց զոր ես ինչ ինքնութրոյն զատ յաստուածոց արկից ընդ միտ ,
Զամենայն ինչ զայնպիսի մի հարցաներ եւ մի քըններ ։
Աչաղեղն արդոյն Հերա դարձոյց անդրէն պատասխանի ·
Անողորմ Զըրուանեան , բան զինչ ասիր բարբառեցար ·
Իմ վաղուց իսկ յառաջմէ ոչ ինչ հարցեալ եւ ոչ խուզեալ ,
Այլ անհոգ եւ անկասկած որ ինչ կամիս 'ի միտ դընես ·
Բայց զանգիտեմ յոյժ 'ի սիրտ՝ եթէ գուցէ խաբեաց ըզքեզ
Արծաթեթաթիկըն Թետիս , դուստր ծերոյն ծովականի ։
Զի կանխեալ առաւօտեալ նըստաւ առ քեւ , կալաւ զծընգացդ ,
Որում անշուշտ անհաւանեցեր կարծեմ պատուել զԱքիլլէս ,
Եւ սատակել առ նաւուք զաքայեցւոցն ըզբազմութիւն ։
Զայս առ նա պատասխանի ամպրոպային եւ Արամազդ ·
Ա՛յ Թըշուառ , միշտ 'ի կարծիս եւ 'ի կասկած , չեմ քեզ Թաքուն ·
Սակայն ոչ ինչ կարասցես հանել 'ի գլուխ , նա մանաւանդ
Ի սըրտէս անկանիցիս , եւ դառնագոյն լիցի քեզ այն ։
Եւ Թէ այդպէս ինչ իցէ , այն եւ հաճոյ ինձ եղիցի ։
Այլ կարկեա , նիստ լըռիկ , եւ հրամանիս լեր ունկընդիր ,
Գուցէ ո՛չ ինչ օգնեսցեն քեզ որչափ դիք են յՈղիմպոս՝
Ի գիմելըն յորժամ ըղձեաս անհըպելիս արկից 'ի քեզ ։
Զայս ասաց , եւ մեծարոյն զահի հարաւ աչեղն Հերա ,
Եւ կարկեալ նըստաւ անմռունչ՝ 'ի կոր ըղձիւրոյն կործանեալ ·
Հեծեցին 'ի տաճարին Արամազդայ դիքն երկնաւորք ։

Հեփեստոս զքանչելարուեստ ընկեցն արար նոյա խօսից,
Ի հաճոյս լուսածորին Հերայի մօրըն սիրոյնոյ·
Դըժընդակ այս ապաքէն լիցին գործեան անտանելիք,
Երկոքեան մահկանացուաց վասն եթէ դուք 'ի կռիւ կայցէք,
Եւ աղմուկ արկջիք յանմահս, եւ ոչ համեղ ինչ կերակրոց
Եղիցի հեշտութիւն, քանզի գլէն վատթարագոյնք։
Եւ ես մօրըս տամ խրատ, թէպէտ ինքնին է իմաստուն,
Քաղցրութեամբ ըղձիւս հաճել զԱրամազդայ հօր սիրելոյ,
Զի մի դարձեալ եկեալ 'ի վէճ հայրն ընթրիքս մեր խռովեսցէ,
Զի թէ կամ լինիցի ոլիմպական շանթընկեցին
Ցաթոռոցըս վըրդովել... զի մեծազօր խիկ յոյժ է նա։
Այլ դու զնա կակուղ բանիւք ողոքելով ամոքեսցես,
Եւ անդէն հաշտ եւ հաճոյր ընդ մեզ դարձցի Ոլիմպականն։
Ասացեալ, եւ յարուցեալ առ ըզբաժակըն կրկնատաշտ,
Եւ 'ի մօրըն սիրոյնոյ եդեալ մատունս՝ ասէ ցընա·
Ժուժեա, մայր իմ, եւ համբեր, թէպէտ 'ի հոգ սրտաճմլիկ,
Գուցէ զքեզ ըղսիրելիդ աչօք 'ի գանից տեսցեն հարուած,
Եւ յայնժամ ոչ բաւեսցեմ, սիրտ տրտմագին, օգնել ինչ քեզ,
Զի դըժնէ եւ դըժընդակ է Ոլիմպեանն 'ի դիմամարտ։
Զի եւ այլ երբեմըն զիս, 'ի ժամանելըս յօգնութիւն,
Առ զոտիցս ընկեց 'ի բաց յաստուածական սեմոց տանի։
Զօրն 'ի բուռն հոլովս տարեալ, եւ յարեւուն 'ի մըտանել
Ի Լեմնոս անկայ նուաղ շընչով յոգիս իմ ապաստան·
Անդ զիս առք Սինտացիք զանկեալս անդէն առեալ բարձին։
Ցայն բան Հերա ժըպտեցաւ աստուածուհին սպիտակաձեռն,
Եւ ժըպտելով ընկալաւ յորդւոյն ձեռաց ըզգաւաթուրանն։
Իսկ նա գինի այլոց ընդ աջ մատռուակէր ամենեցուն
Զաստուածեղէն քաղցր ըմպելին 'ի թակուկէ անտի հանեալ։
Եւ անհատ զուարթեաւ քըրքիջ 'ի գիցն երանեալ երջանկափառ,
Իբրեւ տեսին զհեփեստոս 'ի տաճարին ժրացեալ 'ի սպաս։
Այսպէս ապա զօրն ողջոյն մինչեւ 'ի մուտս արեգական
Խրախճանայն՝ մինչ զուարճացեալ այլ պարենի չկարօտէր սիրտ,
Ոչ չքնաղ ջութակին՝ որ 'ի ձեռին Ապողոնի,
Ոչ Մուսայց՝ որ փոխ առ փոխ նուագէին քաղցրաձայնիւք։
Իսկ 'ի մայր յորժամ դարձաւ արեւակին փայլուն ճաճանչ,
Սոքա մէն իւրաքանչիւր գնացին 'ի ննջել 'ի յարկս իւրեանց,
Ուր միում միում սենեակս էր հանճարեղ մըտօք շինեալ
Հեփեստոսըն՝ հոյանուն կաղն յերկոցունց ոտից իւրոց։
Ելեր մահիճս եւ Արամազդ փայլատակողն երթ ոլիմպեան՝
Ուր յառաջըն ննջէր, մինչ ըղնա նիրհ տանէր անոյշ·
Անդր ելեալ 'ի քուն եղեւ, եւ ոսկեգահն առ իւր Հերա։

ՀՈՄԵՐԻ

Ի Լ Ի Ա Կ Ա Ն

ԵՐԳ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Լնուլ խորհելով զխոստումն առ Թետիս՝ առաքէ Արամազդ երազ չար եւ խաբեբայ առ Ագամեմնոն՝ 'ի յոյս յաղթութեան, ձեռն 'ի գործ առնել մարտին առ վաղիւ։ Յարուցեալ նորա՝ յառաւօտն կոչէ զաւագանին 'ի խորհուրդ վառելոյ զզօրն 'ի կռիւ, բայց եւ գաղտ զեկուցանէ նոցա, թէ խիթացեալ ընդ կամս զօրականին՝ կամի կեղծեօք փորձել զնոսա. եւ գումարեալ զամբոխն՝ պատճառէ զփախուստ 'ի պատերազմէն։ Նոքա անգէտք մտաց նորա, դիմեն 'ի նաւսն՝ առնուլ եւ փախչել։ Ոդիսեւս խրատեալ յԱթենասայ՝ խափանէ զնոսա, եւ դառնան անդրէն 'ի ժողով. Ոդիսեւս եւ Նեստոր յորդորեն զնոսա մտել զպատերազմ. Ագամեմնոնի քաջալերեալ զնոսա՝ մատուցանէ զոհ Արամազդայ, հրաւիրէ զաւագորեարսն 'ի կոչունս։ Ապա հանդէս համարոյ զնդացն Յունաց եւ Տրովացւոց։ Ծանուցեալ արտաքոյ զկարգաւորութիւն եւ զարշաւանսն նոցա հանդերձեալն եւ նոքա փութանակի, որոց եւ հանդէս առնէ կարճ 'ի կարճոյ։

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ԵՐԳ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԵՐԱԶ. ԲԻՈՎՏԻԱ ԿԱՄ ՀԱՆԴԷՍ ՆԱՒԱՑ

Այլք 'ի դից եւ սպառազէն քաջնէին արք ըզգայգն 'ի քուն,
Բայց սակայն Արամազդայ հատեալ էր քաղցր քուն յաչաց,
Եւ Աքիլլեայ 'ի սրտին խորհէր նօթճնել պատիւ եւ փառս
Եւ զամբոխ աքայեցւոց կորուսանել զնաւատորմիւն:
Իմաստուն այս խորհուրդ նմա թուեցաւ 'ի միտսն իւր,
Առաքել զԵրազն չար առ Ատրիդեան Ագամեմնոն.
Եւ առ նա ձայն արարեալ՝ երագաթեւ ասէ բանիւք.
Արի երթ, Երազ չար, յաքայեցւոց ձեռընթաց նաւս,
Եւ մըտեալ 'ի խորանն առ Ատրիդեան Ագամեմնոն՝
Զամենայն որպէս քեզ եսըն պատուիրեմ ճշմարտ ասասցես:
Համախուռն ըզհերապաճոյճ աքայեցիս վառել շտապաւ
Ցուր հրաման, զի արդ առցէ զլայնափողոց տրովադեանցն քաղաքն.
Քանզի ոչ եւս յերկպառակս են անմահքն ոլիմպոսեանք.
Հերայի աղերս արկեալ ած 'ի հաւան զամենեսեան,
Եւ եղեռն մահաբեր ընդոստուցեալ գայ տրովացւոց:
Ասաց նա զայս, եւ Երազն առեալ զպատգամսն էջ եւ գնաց,
Եւ հասեալ փութանակի յերագ քաշանս աքայեցւոց,
Եւ մըտեալ առ Ատրիդեան Ագամեմնոն՝ եգիտ ըզնա
Զի ննջէր 'ի խորանին՝ քուն անուշակ հեղեալ զնովաւ:
Եւ կացեալ 'ի վերայ՝ Նելեան որդւոյն համանման
Նեստորի՝ զոր Ագամեմնոն գեր զհամօրէն մեծարէր ծերս,
Նմանեալ նմին Երազն աստուածեղէն ասէր առ նա.
Ի քուն կաս, Ատրեւսի ձիավարժին քաջի որդիդ.
Ոչ է պարտ խորհրդականին առն ըզգիշերն 'ի գլուխ քնանել՝

Որում յանձն են ժողովուրդք եւ այդքան հոգք տառապանաց։
Արդ ինձ մեա գիր փութով․ յԱրամազդայ զամ քեզ հրեշտակ՝
Որ ըղձէն 'ի բացուստ անտի խընամ ունի եւ գութ։
Համագունդ ըղձալրատեղեղ աքայեցիս վառել ձեայով
Եա քեզ պատուէր, զի արդ առցես ըղլայնուղին քաղաք տրովեանց,
Քանզի ոչ եւս 'ի հերձիս ինչ են անմահքն ոլիմպականք․
Ողոքեալ Հերայի զամենեսեան ած 'ի մի կամս,
Եւ չարիք ըստպատանացեալք հասցեն տրովեանց յԱրամազդայ։
Բայց դու լեր այդմ ուշակալ, եւ մի լիցին քեզ մոռացօնք
Ի մեկնել եւ թողանել քաղցր եւ անոյշ քընոյդ 'ի քէն։
Զայս ասաց եւ անց գնաց, թողեալ ըզնա ինքն անդանոր
Ածել զայն ինչ ըզմըտաւ որ չէր 'ի գլուխ ելանելոց։
Զի Պրիամու քաղաքին կարծէր հասու լինել այն օր,
Տըխմար, եւ չէր խելամուտ՝ զինչ Արամազդ գործել խորհէր․
Զի ցաւըս տակաւին եւ հեծութիւնս էր ածելոց
Տրովացւոց եւ դանայեանց 'ի քաջազօր ճակատամարտս։
Ի քնոյն զարթեաւ, բայց բակ ունէր զերբեւ բարբառն աստուածեղէն,
Ցարուցեալ նըստաւ կանգուն, եւ ըզգեցեալ փափուկ շապիկն՝
Գեղեցիկըս նորակերտս, արկաւ զերբեւ ըզլիկ մի մեծ․
Ի մաքուր ոտիցըն թանթս արկ կապեաց մոյկըս վայելուչս,
Եւ զուսաւորն արծաթագամ ուսընդանութ ածեալ կախեաց։
Առ 'ի ձեռն ըզգաւազանըն հայրենի կայուերժ անեղծ,
Եւ նովաւ պատենազէն աքայեցւոց չոգաւ 'ի նաւս։
Արաւօտըն զեցանաչ ելեալ յերկայնն եկն Ոլիմպոս
Արամազդայ) եւ անմահից այլոց լուսոյն աւետաւոր։
Նա պատուէր հրամանի քաջաձայնից ետ քարոզաց
Աղաղակել զիսակապեղ աքայեցւոց 'ի հրապարակ․
Որոց անդէն քարոզեալ, ժողովէին նոքա հապճեպ։
Բայց առեան նախ խորհրդոյ նըստաւ ծերոցըն մեծանձանց
Առ նաւէն Նեստորեան՝ պիլոսածնին թագաւորի․
Զորըս նա հրաւիրեալ՝ խոհեմագոյն կազմէր խորհուրդ․
Լըւարուք, սիրելիք․ աստուածային եկն յիս Երազ
Ի քուն քաղցր գիշերիս, յոյժ Նեստորի քաջին նըման
Երեսօք՝ կերպարանօք եւ հասակաւ համեմատեալ․
Եւ կացեալ 'ի անարիցս՝ առ իս բան զայս բարբառեցաւ․
Ննջես, ձիավարժին քաջի որդիդ Ատրէոսի․
Ոչ է պարտ խորհրդականն առն ըզգիշերն 'ի բուն քնանել
Որում յանձն է ազգայակոյտ եւ այդքան հոգ տառապանաց։
Արդ դու ինձ մեա գիր փութով․ յԱրամազդայ զամ քեզ բանբեր
Որ առ քեզ 'ի հեռաստ անտի խընամ ունի եւ գութ։
Զհերապանծ աքայեցիս ետ քեզ հրաման վառել համօրէն
Ճեպ 'ի ճակատ, զի այժմ առցես ըղլայնափողոց քաղաքն տրովեանց,

Զի այլ ոչ եւս են անմահքն ոչխարարանք անմիտաբան.
Աղաչեմ հանճարեղ Հերա 'ի մի զբօսանս ,
Եւ վրէժխնդիր առ զայրս համակալ կայ տառապեալ յԱրամազդայ :
Այլ դու կալ զայդ 'ի միտս : Զայս ասացեալ՝ Թռուցեալ գնաց ,
Եւ քաղցրն քաղցրաձայն առ 'ի յինքն Թոթափեցաւ :
Բայց տեսէք՝ Թէ վառեսցուք արդեօք զօրսն աքայեցւոց .
Այլ 'ի վերջ մատեայց եւ նախ՝ որպէս արժան իսկ է բանիւք ,
Եւ հրաման տաց եղանել փախչել 'ի նաւս յոլովամասն .
Իսկ դուք այլ ոք այլուստ յորդոր ձայնիւք լինիք խափան :
Զայս խօսեալ նորա՝ նստաւ , եւ 'ի նոսա յարեաւ Նեստոր
Աւագերէն Պիղոսի հրամանատարն երկնեցող ,
Որ 'ի մէջ բարեաց նոցին՝ Ճառեալ ասէ յառեննի անդ .
Ո'վ սիրելիք , զօրավարութիւք արգիւացեալ եւ խնամողեաց ,
Եթէ այլ ուրուք զերազդ յաջողեցեալ լինէր պատմեալ ,
Սուտ զասացեալ ասացաքն բայց 'ի բաց հրաժարէաք .
Իսկ որ մեծն յաջողեցիս պատմեալ լինել՝ արդ նա եսես :
Ո՞ն եկայք զի վառեսցուք Թերեւս զօրսն աքայեցւոց :
Ասացեալ զայս՝ յառաջնէ անտի սկսաւ երթալ 'ի բաց .
Եւ նոյն յարեն կացեալ՝ հովուէքն արանց եղեն հլուք
Մականաւորք Թագաւորքն . եւ ժողովուրդն ընթանային :
Զոր օրինակ գունդագունդ մեղուաց զօրանք ասպարակէն
Ելեալ զեռեալ դեռալեռ 'ի քարանձաւ գոմաց մեծ ,
Եւ պտղոյ ոգեւորէին 'ի գարնայնի վերայ ծաղկանց՝
Կեցեալ այսր եւ կեցեալ անդր խուռնախոռն առաւոտեալ .
Այսպէս ազգք սոցա բազումք 'ի նաւէնէրս եւ 'ի վրանաց՝
Լայնանիստ ծովեզերին 'ի հանդիպոյ տողեալ գնային
Տարածանօրն 'ի հրապարակ , եւ 'ի նոսին եռայր Համբաւ՝
Հրեշտակն Արամազդայ՝ Ճեպ տալ գնալին , եւ խռնէինն :
Կուտակէր հանդիսարանն եւ 'ի ներքոյ հեծէր երկիր
Ի բազմել ամբոխին , եւ էր շշուկ անդ խառնաձայն :
Քարոզք ինն մեծաձայն արգելուին յաղաղակէն ,
Լռել եւ ունկն դնել Թագաւորացն գեղեցկաց :
Հազիւ հազ բազմեալ ժողովուրդն զետեղ առեալ 'ի նստարանն ,
Համբարաւեալ 'ի շշնջմանց , յարեաւ արքայն Ագամեմնոն
Ի ձեռին կալեալ գաւազանն՝ մեծաշուք զոր Հեփեստոսայ .
Հեփեստոս ետ զայրուռնեան Արամազդայ Թագաւորի ,
Արամազդ պարգեւեաց Արգուսասպան պատուիրակին ,
Եւ արքայն Հերմէս ետ հեծելոց Պելոպեայ ,
Նա Պելոպս ետ Ատրեւսի հովուէն ազանց ,
Եւ Ատրեւս 'ի մեռանելն 'ի խաշնաւէտն եթող Թիեստ ,
Եւ Թիեստ եթող ապա յԱգամեմնոն՝ կրել 'ի ձեռս
Եւ տիրել կղզեաց բազմաց եւ Արգոսի համայնոյն :

Արդ նորա 'ի նոյն յեցեալ՝ բան զայս ճառեաց արդէօք.
Ո՛վ սիրելիք, քաղաքացիք դաւանեալք, Արեւեայ մանկունք,
Զրուանեան Արամազդ պաշտօնէից ծանր 'ի գլխաց զեա,
Անողորմն, որ յառաջ խոստացաւ եա ինձ. եւ անխնայելեաց
Զիլիոն ամբարտաւան յաւէր եղեալ՝ երթալ 'ի տուն.
Իսկ զարդիս, ննջոյ չարարուեստ նիւթեալ զինեւ, առաջ ինձ հրաման
Զեռս 'ի գլուխ դառնալ յԱրգոս, յետ ծախելոյ բազում ամբոխ:
Այսպէս հաճոյ լեալ արդեօք գերագոյնն Արամազդայ
Որ զբազմաց քաղաքաց բարձունս հիմն 'ի յարեւ ընկէց տապալ,
Եւ աւելի տապալեսցէ, զի բաւան է յայժ խաչ զօրութիւն:
Իսկ կորանք են այս եւ յանձին ապառաժից թէ լու լիցի՝
Այսպէս զուր այսչափ եւ այսպէս աքայեցւոց գումարտակաց
Պատերազմ անկատար պատերազմեալ եւ մաքառեալ
Ընդ որեար տակաւաւոր, եւ չեւ ինչ ցայժմ եղեալ զգրատ:
Զի թէ կամ լինելի աքայեցւոցս եւ տրովադեանց
Կրեալ դաշն հաստատուն անմեղ հանդէս մեր համարոյ,
Տրոյացւոց զալ ժողովել՝ որչափ էցեմն տար երդամբանք,
Իսկ մեք 'ի տասնեակս ջոկեցեալք աքայեցիքս
Եւ մէն մի այր 'ի տրովադեանց 'ի մատուցանել մեզ ամանացուցք,
Շատ եւ շատ ինչ տասնեակք մնայցեն կարօտ մատուցանելի:
Այսչափ առաւել առաւել լինել զօրդւոց աքայեցւոց
Քան զտրովադեանս որ բնակաւորքն էցեն ընդ իւրեք 'ի քաղաքիդ.
Բայց յոլով աւանաց նիզակաձօձ արանց Թիկունք
Կան հասեալ, որ ընկրկեալ զիս չթողուն Թոյլ խոսախուսակլուսմ
Հարկանել ատաակել ըզգալարեալանդ Իլիոն բերդ:
Ահա ինն եակ անցին գնացին ահա մեծին Արամազդայ;
Փտեցան նաւափայտից գերանք, լուծան եւ տատանք.
Ամուսինք մեր, աղածրի տղայ մանկունք մատաղորեայք
Նստ 'ի տունս ակնկալեալ նըստին, եւ մեզ գործոյս հանդէս
Ցոր եկեալ եկաք այսրէն՝ այսպէս զմնի ցարդ անվերջար:
Այլ եկա՛յք յոր ինչ ասեմս հաւանեացուք բոլորեքեան.
Փախիցուք 'ի քաղցր երկիր մեր հայրենի՝ նաւալուղականք,
Զի ոչ եւս այլ յայամձեալ զՏրոյա կալցուք ըզլայնուղի:
Զայս ասաց եւ ըզսիրտս ամենեցուն անդէն 'ի խաւնին
Հան շարժեաց 'ի լանջս երկեանց այց չէր զպատանէին լըսեալ խորհուրդ:
Փոթորկեցաւ հրապարակն իբրեւ զալեաց ծովու կուտակ
Զիկարեանն անդընդոց՝ զորըս Հարաւ եւ Հիւսիւս
Ցարուց՝ հըրոտ տատանեալ յամպըրալից հօրն Արամազդայ:
Եւ զորէն իմըն Զեփիւռ ծածանէ զխար ինչ անդաստան
Թափ անկեալ մըրըրկաբեր եւ ըղհասկօքն տապալեալ,
Հրապարակն ողջոյն հանդոյն տատանեցաւ, եւ զխաղէին
Ի նաւկենաց աղաղակաւ, եւ ընդ ոտիւք նոցա փոշի

Փողեալ ելեալ ծառանոյր, նոքա միմեանց տային խրախոյս
Բուռն 'ի նաւան արկանել, յաստուածային ձըգել 'ի ծով,
Եւ ըղձիւաղն հորդելին. ձայնիցն յերկինս եհաս գոչեն
Ի սաստ 'ի սաստ Զեփիւռոյ, եւ ըղնաւայն առնուլն մոյթս :
Անդ անհրաման 'ի բախտէն աղաւթեաց հասանէր դարձ,
Եթէ չէր հերայի առ Աթենաս բան զայս խօսել.
Աւաղ, վահանագրօշն Արամազդայ դուստր անվըկանդ,
Ի սան մյաղես ուրեմն' 'ի հայրենի ըղնեկ երկիր
Փախնուցուն աւդաւսցիք ընդ անդրընդոց լայն մըկանունս,
Եւ պարծանքս Թողուցուն Պրիամոսի եւ տրովադեանց
Զհելենէն արգելուհի, յոյր սակս յոլովք յաքայեցւոց
Ի Տրոյա կորեան, 'ի բուն եւ յանձկալի երկրէն նըշընկեր :
Այլ արի արդ 'ի բանակս աքայեցւոց զինազգեստից,
Ողոքէ քոյով բանիւք զայր այր արգել զիւրաքանչիւր,
Եւ Թոյլ մի տայցես 'ի ծով զձօձձեմական վարել նաւերկաւր :
Զայս ասաց եւ Աթենաս լըսաւ խաժակն աստուածուհին.
Վազս առեալ Թափանաւլի էջ յՈւլիմպեայ 'ի գագաթանց,
Եւ հասեալ փութապէս յաքայեցւոցն երագ քաշախ'
ԶՈդիսեւս ըղհանձարեղն եգիտ նըման Արամազդայ,
Զի կայր ձեռն ինչ չարկեալ 'ի նաւուն սեւ զեղեցկապախս,
Զի անկեալ 'ի սիրտ նորա եւ 'ի յոգիսն էր զաւաթն աւագ :
Իսկ խաժակն Աթենաս մատուցեալ մերձ ասէ առ նա.
Մարգելինդ Լայերտեան, բազմահընար քաջդ Ոդիսեւս,
Իսկ արդ մյաղես 'ի տուն, 'ի բնագաւառդ անձկալականս
Փախչիցիք ուրեմն' 'ի նաւս անկանելով 'ի յոգնաթիակս,
Եւ պարծանքս Թողուցուք Պրիամոսի եւ տրովադեանց
Զարգելուհին հելենէ' որոյ վասն յոլովք յաքայեցւոց
Ի Տրոյա կորեան' 'ի քաղցր հայրենական երկրէն հեռի :
Այլ դու մի դադարեր, արի յամբոխն եւ աքայեանց
Եւ խօսիւքդ ողոքանօք զիւրաքանչիւր ոք խափանեա,
Եւ տայցես մի Թոյլ 'ի ծով զձօձձեմականս արկանել նաւս :
Զայս ասաց, եւ նա ծանեաւ զաստուածուհւոյն ձայնի բարբառ ·
Ընթանալ գնաց եւ., ընկեց յանձնէ զկըրկնոցն, զոր եբարձ զայն
Քարոզն Եւրիբատես իթակեցին որ զհետն երթայր :
Ատրեդեան Ագամեմնոնի անցեալ գնացեալ ինքն ընդ առաջ'
Առ ըզգաւազն 'ի նմանէ զհայրենաւանդ զյաւէրժ անեղծ,
Եւ չոգաւ նովիմբ 'ի նաւըս պղնձազգեստ աքայեցւոց :
Զոր եւ ոք Թագաւոր կամ պատուաւոր գըտանէր այր,
Ըղնոսա մատուցեալ անոք բանիւք յետ նահանջէր ·
Դիւցազնդ, ոչ վայելէ քեզ իբր ըղվատ ոք վեհերել ·
Այլ նստեա դու նախ քեզէն եւ բազմեցո զայլս ժողովուրդն ·
Զի հըմուտ չես հաւաստեաւ' Ատրիդեսի զինչ միտք իցեն ·

Փորձէ արդ, ո՞ գիտէ հարցէ զորդիս աշխարհաց։
Ոչ ըստ առանձինն զոր ինչ տայցն 'ի խորհրդականս,
Գուցէ չարիս՝ արդարանալ աշխարհաց որդւոցս անձէ.
Քանզի մեծ է բարեկեցութիւն գիւղաքաղաքն Թագակալի.
ՅԱրամազդայ է պատիւն, եւ սիրէ զնա զցեղն Արամազդ։
Իսկ զոր յառաջին արանց աւանդ յաղթականին անդ ընծայնէր,
Հարկանէր զաւազանաւն եւ կըշտամբէր 'ի սաստ բանից.
Ա՜յ չըւառ, նիստ անխորհեալ, այլոց ձայնի լեր ունկնդիր՝
Որ 'ի վեր են քան ըզքեզ, դու վատասիրտ եւ տկար,
Ոչ մարտից ինչ ուրեք, ոչ խորհրդոյ 'ի համարի։
Ոչ բոլոր աշխարհեցիքս թագաւորեսցուք աստ աւարքեն.
Չէ բարւոք յոգնաձայն իշխել, մի ոք եւեթ իշխան լիցի,
Մի Թագաւոր, ում շնորհեաց կորովամտին Զրուանայ ձեռն
Իշխանութիւն եւ գաւազան՝ Թագաւորել ի վերայ նոցա։
Այսպէս սա ձախձախելով ըզզօրականսն անցանէր,
Որ դարձեալ 'ի հրապարակ անդր 'ի նաւուց եւ 'ի վրանաց՝
Դիմէին 'ի ձայն հնչման, որպէս յորժամ գոչող ծովուն
Մրրկեալն ալիք 'ի մեծ ափունս եւ գոչեն խորք անդնդոց։
Արդ բազմեալ կային այլք 'ի նստարանս եւ ընկաղմեալք։
Թերսիտէս գեւ միայնակ շաղակրատութեամբն կարկաչէր,
Որ հմուտ էր 'ի բազում շաղփաղփ խօսից եւ խառնաղանձ
Առնէր եւ անհեթեթ ձանձրանալ ընդ Թագաւորսն
Որ զինչ եւ ծաղրածութեան թուէր նորա յարգելոյ։
Ոչ քան զայս որ ըստ ատելի 'ի նա Իլիոնի եկեալ էր այր,
Խեղ աչօք եւ մի ոտամբքն կաղ եւ սապատաւոր,
Ուսքն 'ի լանջսն կորացեալք, իսկ 'ի վերուստ կուռն սրածայր,
Եւ 'ի ըստ կառափին ցցուէր անօսր աղուամազ սուղ։
Ատելի էր մանաւանդ Աքիլլէսի եւ Ոդիսեայ,
Զորս յաճախ Թըշնամանէր. այլ արդ գիւղայն Ագամեմնոնի
Սուր ձըչիւ ձըղէր ըստառանս, իսկ ընդ նմին աշխարհեցիքն
Անհնարին ոխացեալ ըզզայրացեալ 'ի սիրտս իւրեանց.
Սակայն նա բարձրաբարբառ զԱգամեմնոն ասնէր գըրով.
Ատրիդէս, արդ զի՞ տրտունջ կամ էր եւս իւրս կարօտ,
Պղընձով լի են վրանքդ, եւ 'ի խորանս ընտիր ընտիր
Կանայք կան բազումք, զորս յառաջ քան զամենայն
Քեզ շնորհեմք աշխարհեցիքս՝ յորժամ զաւառ ինչ առնուցումք։
Մինչ ոսկւո՞յ եւս կարօտիս՝ զի ոք բերեալ մատուցէ
Ի տրովեանց քաջաձիոց յԻլիոնէ, որդւոյն փրկանս՝
Զոր ածիցեմ ես կալ եւ կամ, եւ կամ թէ այլ ոք յաքայեցւոց.
Կամ թէ զկին ոք աղջկամանրդ՝ զի տարփութեամբ յանձնեցուս զնա,
Եւ 'ի քեզ տարցիս ուրոյն. ստն իշխանի չէ ինչ պատշաճ
Ի չարիս վարել հանել մըղել զորդիս աքայեցւոց։

Է՛ լորտք ընծիւանք չարախնդիք, աքայուհիք՝ ոչ աքայիկք,
Ո՛ն 'ի տուն դարձցուք նաւուքս, եւ զդա ըզքեռալ թողցուք այսրէն
Ըմբոշխնել հալել զաւարդեան աստ 'ի Տրոյա, զի գիտասցէ
Թէ իցեմք ինչ արդեօք օգուտ նըմին մեք, եթէ ոչ:
Որ եւ այժմ զԱքիլլեւս՝ ազնուագոյն յոյժ քան զինքն այր,
Անարգեաց, քանզի զաւարն անձամբ կորզեալ 'յինքըն եհան:
Բայց 'ի սիրտ Աքիլլեայ ըմբոստ չէր մաղձ, այլ կայ յորդայս.
Թէ ոչ, Ատրիդ, ո՛հ եւ ո՛հ՝ յետին նըւաստ զայս խըմէիր:
Զայս ասաց նախատելով զԱգամեմնոն զհովիւն ազանց
Թերսիտէս՝ առ որ խոկոյն հասեալ Ոդիսեւսն հառեալ զնիզակն
Եւ խեթիւ հայեցեալ 'ի նա սաստեաց ծանըր բանիւ.
Թերսիտէս լեզուագար, թէ եւ ճըռուող ճառամոլաբան,
Կարկեացիր, մի՛ դու միայն ընդ թագաւորս խնդել ժըտեր:
Ոչ կարծեմ քան ըզքեզ վատթարագոյն զայլ ոք լինել
Ցընդհանուրս որ եկին ընդ Ատրիդեանս այսր յԻլիոն:
Մի՛ արդ յածեալ 'ի բերան ըզթագաւորսն՝ ճառաբաներ,
Մի՛ նախեր չըփեր զնոցա, եւ մի՛ դարձի ակն ունիցիս.
Զի չգիտեմք բաւական զիարդ այս գործք վըճարեսցին,
Թէ բարեա՛ւ՝ եթէ չարաւ դարձցուք որդիքս աքայեցւոց:
Արդ այժմիկ Ատրիդեանն Ագամեմնոնի՝ հովուին ազգաց՝
Զուր նըստեալ պարսաւաբանես, թէ նմա պարգեւս առատս շնորհեն
Դիւցազունքըն դանայեանք, եւ թըրթըռակես բան ըզկըծիչ:
Սակայն յայտ ասեմ քեզ, որ եւ եղեւալ հասցէ յամենայն.
Եթէ այլ եւս ինչ ըզքեզ զըռեւ չամբըշեալ՝ իբր աստ արդէն,
Մի՛ եւս այլ այնուհետեւ յուսոյ իւր կայցէ զգլուխ Ոդիսեայ,
Եւ ոչ յայնմ ինչ հետէ Տելեմաքեայ կոչեցեալ հայր,
Եթէ ոչ կալեալ ըզքեզ եւ 'ի ձորձոց այտի լերկեալ՝
Ի մեկնոցէդ ցըշապկեաց եւ որ ծածկեն զամօթոյդ,
Այնպէս ըզքեզ վարեցից յերագաթեւ նաւս յամենես
Գանալից կականաւոր չարաչարչար խայտառակեալ:
Զայս ասացեալ՝ ըզթիկանան եւ զուսս եհար գաւազանաւն,
Իսկ կարկամեալ կըծկեցաւ, յաչացն անկան յորդ արտասուք:
Ուռուցեալ արեանախառն կապուտակեալ եղ 'ի մէջնոյն
Ընդ ցըռուկն ոսկեղինաւ. 'ի նիստ եղեւ նա պապուցեալ,
Եւ կըծկեալ՝ տըխմարակ հայեցուածով ջընջէր զարտասուրն.
Իսկ նոքա, թէպէտ ծըմբեալք, ծաղր խառըն քաղցր հեղին զնովաւ,
Եւ այր յընկեր նայելով այսպէս ինչ ասէր յամիւս.
Բազմերամի դիք, արդարեւ բիւրս Ոդիսեւս գործեաց բարիս,
Քաջութեան առնելով խորհուրդս եւ զպատերազմ յարդարելով.
Իսկ արդ զայս ինչ լաւագոյն յարգեացս կատարեաց գործ,
Զի զըրպարտիչ հայհոյիչդ 'ի կաճառացս արգել կարծիւ:
Ոչ եւս ըզնա միւսանգամ ժըմբռոտ ոգին ընդոստուսցէ.

Բամբասել ըղԹագաւորս երգեծանօղ ընդունակութեամբ։
Զայս ամբոխն ասացին, իսկ Ոգեւորս քաղաքացւոցն
Յունն եկաց մանկան 'ի ձեռս, եւ ԱԹենաս մերուսակն առ իւր
Ի նմանութիւն քարոզի ստատեաց լըսել ժողովրդեան,
Զի առաջինք եւ վերջինք աշխարհաց մանկունք հանուր
Ըղպատապամբն ըղեկեն եւ ըղխորհուրդն ասցեն 'ի միա։
Եւ նա նոյքն 'ի բարիս ատենախօս եղեալ առէ.
Աորէնքէս ասըքայ, ըարդես կամքն ըղբեղ աշխարհիկ
Բաղմապարբաւ մարհկանցուաց ասնեղ ասուկ նըշուակի.
Ոչ ասնքն ըլխատուած 'ի գործ, ըոր յանձն աաեալ ուխտեցեն քեղ
Ի սկըզբան արշաւանխս 'ի ձիաւորն արդառացւոց,
Մինչ ըՆ՚լխոն չեւ քանդեալ ըամբաբալիանք՝ չասնել քեղ գարձ։
Զի ըորէն մատապետեալ մանրեկ մանկաց ւայրի կանանց
Ոզբս աաեալ ընդ միտեանբս կողկողէն գասնալ 'ի տուն։
Տասաալեկյն երասաւնա հանեէ 'ի գարձ վէշտ վըռանդքին.
Զի ամառ չասի եւեԹ 'ի սաար անկեալ ոք յամաւանոյն՝
Ի յոգնալուծ ծընգի նաւքն, ըոր փոթորիկք ձըմեռնաասնինք
Եւ խոժոռ մըըրըկայոյղ ծով աղաչաբեալ ալըսաաղէյեն։
Իսկ արդ մեղ, այս ինններորդ է ուսաւէկ բոլորեալ ամ
Զի աստէն կամք գեղեբեալ. արդ ոչ ըըրանսամ աշխարհաց
Տրխասել առ մանհկանձեւ նաւուք, սակայն ոչ ինչ ընդհաա
Ծանականք են յամենալ, եւ գարձ ասնել ունայնաձեռն։
Համբերէք, սիրելիք, ժամանակին սկըզբն կալայք,
Զի ուսացուք՝ եԹէ Կալքաս ըսաայդ Թէ ոչ գուշակեցէ։
Քաջ իսկ զայս ունիմք 'ի միտ, եւ էք վկայք ամենեքին
Զորս երէկ եւ յեռանդ օրհաս մահուան չառ եւ գընաց.
Մինչ յԱւլիս աշխարհացաղբս գումարեր նաւահանգէս
Եղեւաըն Պրիամու եւ արոիացւոց հասուցանել,
Եւ մեք շուրջ զաղբերականք եւ 'ի բագինսըն նուիրականս
Անմահիցըն ըոհէաք զընտիր ընտիր ստասնգից ըննմունս
Ընդ վարսադեղըն սօսեաւ ուստի բըղխէր աղբեւըն յըստակ,
Անդ նըշան մեծ երեւեալ վիշապ մի օձ Թիկնակարմիր,
Սոսկալի, ըոր ինքըն նոյն իսկ Ովկիմբեանն եհան 'ի լոյս,
Ի ներքուստ բագնին ընդոստ ել եւ գիմեաց ստղոսկ 'ի սօսն։
Անդ էին ձըձըղկի փափկիկ ձագուկք՝ մանկաւ մանրիկ՝
Ի ծայրի անդ գիտակայն ընդ սաղարԹիւքըն ասլարեալք,
ՈւԹ մ՚ 'ի Թիւ՝ ընդ որում մայրն էր իններորդ՝ ծընողն որդւոց։
Անդ նա ինքն եկեր զնոսին՝ մինչ ձըձուէին ողորմ ողորմ.
Մայրըն ձիչ բարձեալ ԹըրԹռէր ըղմանկըանեանցըն սիրասուն.
Եւ զնովաւ գալար ոըւեալ կալաւ ըԹեւոյն 'ի գուժելն անդ։
Իսկ ըորդեակսն կերեւ կերաւ ըղձըձըղկին եւ զնա ինքնին,
Եւ ըղնա նըշանակերա կացոյց աստուածն որ զայն եցոյց.

Քանզի զնա մխիթարանաց կորովածին Զրուանայն ձեռն,
Եւ կայցուք մեք ընդ երազին պատահմանն ըղձանչացեալք:
Այսպէս անդ զգեծնէ նշխարս գէթ 'ի վերայ հասանին զոհիցս,
Եւ Կալքաս եւս ընդ եւս սակր անդէն հրմայելով. —
Զի՞ անշըշունջ համրացայք, ողջայեցիքըդ վարատգութեք.
Զայս Արամազդ խորհրդականն երեւեցոյց մեզ նշան մեծ,
Անագան, յամբահաս, որ ոչ երբէք կորիցէն փառք:
Որպէս սա զձագսն ձագելին եկեր մանկունս եւ զմայր ինքն,
Ութ մ' 'ի Թիւ՝ ընդ որում մայրն էր իններորդ՝ ծնողն որդւոց,
Նոյն եւ մեք ամս նոյնչափ պատերազմեալ մարտիցուք անդ,
Իսկ աստ 'ի տասներն առցուք զքաղաքն արձականերսա: —
Նորա զայս ինչ ճառեալ՝ արդ ամենայն 'ի լրումն գայ:
Բայց աղէ զանեղի կալջիք, ողջայեցիքըդ քաջասրտունք,
Աստ համօրէն՝ մինչեւ ըզմեծն առցուք ոստան ըզՊրիամու:
Զայս ասաց, մեծ գոչեցին արգիւացիք, — եւ նաւքըն շուրջ
Հընչեցին ընդդէմ ահեղ յաքայեցւոց աղաղակէն, —
Ի գովեստ առեալ ըզբանն աստուածայնոյն Ոդիսեւսի:
Առ որս ասաց Գերենեանըն խօսեցաւ Նեստոր ասպետ.
Աստուածոցըն երդուեալ, հանդոյն շաղակրատէք խօլ մանկանց
Որոց չէ ինչ փոյթ ըզնաւ երաց մարտի պատերազմաց:
Իսկ յո՞ գնասցեն մեր առցուք եւ ըղձաշունչ մերոց երդմունս.
Արդ 'ի հնո՞ր երեթիցեն խորհուրդք մարդկան եւ անհոգութիւնք,
Անապակք հեղեալ նուէրք, եւ աջք յուսալ վստահացեալք.
Քանզի զուր բանակռիւ լինիմք եւ ոչ ինչ ժամանեմք
Մարթել խնդրել ինչ հընարել՝ հարուստ մի լեալ աստ ժամանակ:
Ատրիդէս, դու եւր յառաջն անդրդուելան կալեալ խորհուրդ՝
Ի զօրաւոր գունդ պարածս արգիւացւոց լեր առաջնորդ,
Եւ Թողցես հալել մաշել որք առանձինն յաքայեցւոց
Մի կամ երկուք առանձն խորհուրդ, — եւ ոչ յարդիւնս ինչ ելեւցեն, —
Զի գնասցեն յԱրգոս մինչ չեւ զպատարագին Արամազդայ
Ծանուցեալ զաւետիսն՝ եթէ իցէ սուտ եւ թէ ոչ:
Արդ ասեմ թէ անհնարին ամենազօրըն Զրուանեան
Յաւուրն՝ յորում եկին արգիւացիք 'ի սրընթաց նաւս
Նախանձիւ եւ օրահաս ածել բերել տրովադացւոց.
Զի յաջմէ փայլատակեալ երեւեցոյց նշան յաջող:
Վասն որոյ, մի եւ մի [illegible] ոք դառնալ 'ի տուն՝
Չեւ ուրուք ընդ [illegible]-'տրովադացւոց կանանց քնանալ,
Եւ վրէժ խնդրել զհեծեծանաց զաւեւանելին եւ զհեծութեանց:
Իսկ թէ ոք անհընարին է խանդակաթ դառնալ 'ի տուն,
Թող բուռն հարցէ զգեղեցկասարախս եւ զթոյրաթուլն նաւէն իւրմէ,
Զի քան զայլս յառաջագոյն հասցէ մահուան եւ օրհասի:
Բայց, արքայ, եւ դու քեզէն խորհեսջիր քաջ, ունկնդիր անսա.

Մի՛ խոստան ինչ երկիցի քեզ որ ինչ եւն առաջեաց բան։
Ընտրելագոյն, Արամազդեան, զօրս բառ ցերեկ եւ բառ առաւօտեց,
Զի առաւօտ՝ առաւօտ 'ի թիկունս հասանիցէ, եւ ցերեկ՝ ցերեկ։
Որ թէ մոլորեալս անձինս եւ անօրէնս քեզ աղաչեմք,
Ծանիցես՝ ով վասն իցէ 'ի գանձանակարս եւ ի յարգարս,
Եւ ով քաջն իցէ արդարոց. զի խոստովանեսցուն մեղուցեալքն.
Եւ թէ դժուարին յառաջադիմութեան ինչ չունիցիս վանել վանդակ,
Թէ յարանցդ անօրէնութեանց եւ 'ի մերոց խաւարութիւնքն։
Եւ նորա պատասխանի Արամազդեան լինելոյն, ասէ.
Ո՛ն եւ ձն, ծեր, յաւանին գործս զորդիս աշխարհաց։
Ո՛չ թէ, հայր Արամազդեան եւ Աթենաս եւ Ապոլլոն,
Տեսն խնձ էին այսօրինակ աշխարհաց խորհրդականքս.
Ցոյնժամ մերձ ընդ մերձ քաղաքաց Գրիսանէ Թագաւորին
Կործանէր 'ի ձեռաց մերոց ասանել եւ աւերել։
Բայց Զօրութեանն Արամազդ ատեանաւորեալն՝ խաւարեաց յիս ցաւս
Որ յուսացեալ զիս 'ի կեանս եւ 'ի կեանս խորհրդածանէ։
Ահա ես եւ Աքիլլէս 'ի գործութեանն բանիւ ողորմել
Գործակցաց զօրութեանն, եւ զաւառութեանն ես եղէ անկեալն.
Իսկ թէ զամ մի համանման զորացուք, այլ ոչ եւս յայնմհետէ
Ցասմամբ ինչ կորստականն անկցի արտաքսանց եւ ոչ խոսեն մի։
Այժմ արդ ձն երթայք 'ի ծով, զի խռովեսցուք ընդդատարանաւ.
Այր ընդդէմ իւր սուր արկցէ, յարձակեսցէ կասով եւ զայրոյն,
Արտասուելս արկցէ բաւս օգտակարիկ երեխայից,
Եւ մանր ընկեալոյն զընթացոլ՝ 'ի դուռպարան առաջեցէ ուղղ,
Զի ահեղ պատերազմաւ զորըն ցերեկ ասացուք ձեռնաս։
Զի ոչ զուք ինչ եւ զագար անկցի կորստեան եւ ոչ գոյըն ինչ,
Եթէ ոչ եկեալ գեղեր արտաքսեցէ զօրանց կորուսս։
Ընդարմացք առն անձնասպան վահանէն փակ ընդ քերան հարցի,
Եւ ձեռն իւր զինուորական աշխատ լիցի վատասպանեալ,
Քրքրանեալ եւ երկկոր ձեղկել ընկեալն ողորմագին։
Իսկ զոր ես ոք 'ի մի կողս 'ի ճակատէն անտանեցեալ
Ի մնալ մէջ եւ յօժար առ գալարուն կործանեալքս,
Ոչ գտցի իւր բաւական փրկել 'ի շանց եւ 'ի հաւուց։
Զայս ասաց, եւ 'ի ձայն արդարացեալք գոչեցին մեծ
Իբր ալիք 'ի բարձր ալեաւս, յորժամ գիմել շարժէ հարաւ
Ի քարաժայռ գահաւանդ, զոր ոչ երբեք թողուն կոհակք
Ի խուժել ալեակս հողմոց յարձակելոց աստի անտի։
Ցարուցեալ ընթանային զբաղել ալեակեալք 'ի նաւս իւրեանց.
Հրատ արկեալ՝ ծուխ բառ վրանս հանեն վրանս եւ ճաշեցան։
Այլ այլում 'ի դէց զոհէր յաւէժարար մշտնջենաւորեց,
Հայցէր ապրել 'ի մահուանէ եւ 'ի խաղալէ մարտակերուէն։
Իսկ արանց արքայն մատոյց Արամազդեան եզն մի պարարտ

Գաւառակի հիւսիսային առ Զրուանեանն ամենազօր,
Եւ ըղձերացն հրաւիրելոյ՝ ընդդէմ հանուր աշխարհացս ·
Նախ քան զայլս ընդառաջ եւ զԹագաւորն Իգամենեա,
Եւ առաջ 'առ Նոյանէ զիւրեկին Նաաս, զորդին Ցեղեայ,
Եւ միջերկրեայ զՈդկուղաւ զԱրամազդայն զաւազանհանճար :
Ինքնակամ եհաս առ նա Մեհնունեան ահեղադէմ,
Զի զգայր յանձին խորհուրդ՝ յինչ գործ եղբայրք իւր պատրաստէր :
Զար զերկաթեայն բարձրեալ ամեն բարձին ընդունելին 'ի ձեռս,
Ցոյս յաղթես Արամազդեան կացեալ արդեօք՝ բարեբանելոյ ·
Մեծափառ մեհեան Արամազդ՝ ամենապատուութեան՝ արժանաւոր,
Մի մնասցէ արկեղանեն եւ մի հասցէ նշանմ խառնուր,
Մինչեւ ես ընդ Պլիամեան հարթայնանալ այլեւայլեւս
Փլուզից ընդոտն, եւ ընդդիմամբն յանկարծ զաւակացս հուր,
Եւ զհեկտորեան ընդելապատնեն 'ի կուրծըս իւր խորտակեցից
Գտանանել 'ի ասյր արկեղի, եւ յաղթանակու զիւրեւ համհարզ
Բերանանալ 'ի փոշւոյ՝ առատանոյն ապակեն զերկիր :
Այսպէս զայս, առակայն նշանս զայն Զրուանեանն ոչ կատարեաց,
Ընդդատարարական ընկալաւ, բայց երկս յամեն Թըշնամաց լեռան :
Իսկ առաջ յետ աղօթիցն եւ ցանկալոյ զարդարութեան մարդի
Զրադանեզին ուժն յոյն ածեալ եւ փառաւորեալ մարմնեցին նախ,
Եւ զաւակերցն յօժարեալ ընթացեալ՝ ճարտարապետս համայն պատուեցին շուրջ,
Եւ երկրպագեալ՝ արկեն զնոցա պատարագ պատարագ կատարս համհամ :
Եւ զնոսա խորհրդեան անապատութեան փառաւոր շերտսեալ,
Եւ զընծայեցան շաղափեալ՝ ընկալծակային ամենեն հրոյն :
Իսկ աշխարհն երկրե կենդանի եւ զխորանին ճառագայթեցին,
Զայլոյն մանուկ կատարեալ, հարեալ 'ի այլոց անդրին շաղափեալ՝
Խառնեցին հրաշալի եւ զամենայն ամեն 'ի բոց :
Ի գործոյն զառապարեալ եւ յօրինեալ առաջ զհրամայս,
Ճաշակեցան մինչ զուգապատշաճ խորտակեալ այլ ոչ կարօտէր մերոս :
Զըմպելեաց եւ զկերակրոց հարեւ զձայնիցն հարցին փափագ,
Արեւ ակրասաւ առ նոսա Նեսոր ատենաբանն Գերենեան ·
Արքայեղէս մեծափառ, որդւոց որդւոյ Արամազդեան,
Մի եւս այլ ձեզ ընդունելիք անկանելիցեն, եւ մի 'նդ երկար
Ընդդիմակ յապաղեսցուք զոր նիւթն աստուած 'ի ձեռաց աչաց :
Ո՛ն առնել քարոզից բարձրեալ ընձայն զաւառապետացն
Առ նաւէխեմացն ընտրագոյնուրդ պատերազմին աշխարհացս ·
Իսկ մեք՝ միաբանեալ այսպէս ընդ մեծ զօրն աշխարհաց
Դիմեսցուք վաղվաղակի յարուցանել ընդդէմ Արէս :
Զայս ասաց · արդեօք որդւոց Արամազդեան չարար այլախոս,
Իսկ եւ իսկ ես հրաման քաղաքայնեցն քարոզաց
Զայնել 'ի մարտ պատերազմի զգաստասացեալ աշխարհ ·
Կարգացին առաջ քարոզ, նոքա ճեպով խումբ ամենայն հաղ :

Որ զԱւարիգեաւըն կայծեն՝ ընԹանայեն մաղդեղն արքայք
Կարգս ընտրել, եւ խաժամուժըն ԱԹենաս 'ի մէջ նոցա
Մեծապէն աղաղակէ 'ի ձեռս՝ անծերականն՝ անմահացուն ,
Ցոր կախէին ծոպք հարիւր 'ի փերջնաւորս՝ հաւանի ամէնք ,
Մէն քաջուղոր փողփողեալ, մեն մ՝ 'ի հարիւր արշաւոյ զէն ,
Իւ տատուցեալ աղաղակէր ընդ բազմամբոխն ազգայնոց՝
Ցորդորել վառել յառաջ. եւ արկ հանուրց 'ի սիրտ կորով
Կալ անդուլ՝ անդադար մղել ճակատ եւ զուգարել:
Եւ անդէն պատերազմին քաղցրացաւ նոցա քան զդարձ
Ի նաւակացն զաղամձեալ 'ի հայրենի սիրուն զաւառ :
Զոր օրինակ հուր ծաւալէ 'ի բարձրաբերձ լերին կատար
Հրդեհէ զանտառ մայրի եւ փայլակեն նշոյլք 'ի բաց ,
Նոյն եւ սոցա 'ի խաղալն՝ յահեղահրաշ 'ի պղնձեայն
Ճառագայթ բոցաճաճանչ արփաԹեւեալ զհնայր յերկին :
Եւ 'զորէն խմբի հաւուց Թռչնոց զբրոհք՝ հոյլ խուռներամ ,
Սագաց կամ Թէ կռնկանց՝ երկայնավզից կամ կարապաց ,
Ի մարգին Ասիական ընկայխառնեան շուրջ հատանէքն
Այսր եւ անդր սաւառնեալք Թեւապարեալ խայտան շողան
Ցեղեանելն հաւորանալ կարկաչանձայն , եւ մարգն հընչէ.
Սոյնպէս սոցին բազմամբոխք 'ի նաւակերտոյն եւ 'ի վրանաց
Ի դաշտ անդր յորդորեալ ծաւալէին 'ի Սկամանդրեան ,
Եւ ահագին Թընդէր գետին 'զատեւք նոցուն ուերիվարաց :
Եւ կային 'ի Սկամանդրեան մարգագետնին 'ի ծաղկաւէտ
Բիւրք բիւրուց , որչափ վըլԹԹին տերեւք՝ ծաղկունք զարնանաբուխք :
Եւ հանդոյն Թանձրախիտ ճանճնոյ ճեռ բազմախուռն
Որ 'ի գաւիթն հովուական շուրջանակի շրջէին Թափառ
Ընդ ժամանակ գարնայնոյ , մինչ կաթն ըղդոյլսն ողողանէ .
Նոյնքանիք ընդդէմ տրովեանց աքայեցիք գիսակադեղք
Ի դաշտի անդ կային խանձեալք յօրհեամն՝ լինել զնոսա :
Եւ զոր օրէն բազմաբոյլ այծից հօտանս այրք·խաշնարածք
Դիւրաբար ընտրեալ մեկնեն՝ Թէ խառնեսցին յարօտս ուրեք ,
Նոյն եւ զսոսին պետք 'ի ռազմ յօրինէին յայս կոյս եւ յայն՝
Ի զուպար շահատակել. ընդ որս արքայն Ագամեմնոն՝
Աչօք եւ գլխով իւր հանդէս փայլակնացուարձն Արամազդայ ,
Եւ Արեայ՝ միջոյն կամար , կուրծք քաջալանջ Պոսիդոնի :
Օրինակ խմբին զուարակ քան զամենայն է աւերձ յանդեայս ,
Զի յերընջուցն 'ի նախրացն երամակին շուքեղ նալի ,
Զայդ նըմին զԱտրեւդէս յաւուրն յայնմիկ եդ Արամազդ
Պանծալի եւ գերափառ 'ի բազմագունդ դիւցազանց ադար :
Ասացէք ինձ արդ , Մուսայք՝ ոլիմպեան տանցըն բնակաւորք , —
Քանզի դուք աստուածուհիք էք մերձակայք՝ բնաւից հըմուտք ,
Մեք շըշունջ եւեթ լըսեմք , եւ ոչ ինչ ոչ գիտեմք հաւաստեաւ , —

Ո՛յք ամենք զօրագլուխք գանդակեցուցն էին եւ պետք ։
Իսկ ամբոխին չասանեցեմ եւ ոչ անուամբ չափ յիշատակ ,
Ոչ իսկ տառըն թէ լեզուք եւ բերանք տասն յիս լինիցին ,
Եւ բարբառ անհատնական , եւ պղընձի գուցէ յիս սիրտ ·
Բայց թէ Մուսայք ո՛վլմբուհիք վահանագրող Դ՛իայ դըստերք
Յուշարարք լիցին հանուրց զնի՛խոնիւ գումարելոց ։
Արդ զիշխանըն նաւապետս եւ զհամօրէն ասացից նաւս ։
Բէովտացւոց Պենեղեւս եւ Լէիտոս էին իշխանք ,
Ընդ նոսին Արկեսի՛լաւ , Պրոթոյենովք եւ Կլոնիոս ·
Եւ որ բնակէին 'ի Հիրիէ եւ որ յԱւ՛լիան էին քարուտ ,
Ի Աքինոս եւ 'ի Սկօլոս եւ յԵտէոնն 'ի բըլրագարդ ,
Ի Թեսպիա , 'ի Գրէա եւ յընդարձակ Միկալեսոս ,
Որ նըստէին զհարմայիւ եւ զԻ՛լեսիաւ եւ զԵրիթրիւք ,
Որ զԵ՛լէոնն ունէին եւ ըզՀի՛լէ եւ զՊետէոն ,
ԶՕվկալէ եւ զՄեդէոնն ըզգաստակերտըն բարեշէն ,
ԸզԿոպայս եւ զԵւտրեսիս եւ ըզԹիսբէ աղաւնաւէտ ,
Որ դարձեալ զԿորոնիա եւ զխոտաւէտն Հալիարտոս ,
Որք ունէին զՊլատէայն , որ 'ի Գլիսաս էին բնակեալք ,
Որ զՍտորընաթեբս ունէին զգեղեցկաշէն զիւղաքաղաքն ,
Եւ զՕնքեստոս նուիրական՝ զպոսիդոնեան շըքեղն անտառ ,
Որ զԱռնէ զողկուզալիցըն բնակէին , որ զՄիդիա ,
Եւ զՆիսա զփեցական եւ զԱնթեդոնն ըզհուսկ վերջին ·
Սոցա նաւք գնային յիսուն , 'ի մէն միում յեւրաքանչիւր
Պարմանիք բէովտացւոց հարիւր քըսան ելեալ մարտիկք ։
Որ յԱսպղեդոնն բնակէին ու 'ի մինիեանն Որքոմենոս ,
Ասկալափոս իշխէր նոցա եւ Յալմենոս՝ ձետք Արեսի ,
Զորս Արեայ քաջին ծընաւ Աստիոքէ կոյս ամօթխած
ՅԱզիդեանն Ակտորի տանն . ելեալ մտեալ 'ի վերնայարկ ·
Զի նա ննջեր ընդ նըմին անկեալ քունեաց գաղտագողի ·
Եւ սոցա նաւք երեսուն գողեալք՝ կարգեալ ընթանային ։
Փովկէացւոց Սքեդիոս եւ Եպիստրոփ կային իշխանք՝
Որդիք մեծանձնին Իփիտոսի Նաւբոլիդեան ·
Որ զԿիպարիսն ունէին եւ ըզՊիթոնն քարակոշկոռ ,
ԸզԿրիսայն աստուածեղէն եւ ըզԴաւլիս եւ զՊանոպեւս ,
Եւ որ շուրջըն բնակէին զԱնեմովրեաւ , զՀիամպոլսիւ ,
Եւ որ մերձ առ գեւղայինըն նըստէին Կեփիսոս գետ ,
Որք ունէին զԼիլէայն՝ ըզԿեփիսեայ զաղբերակամբք ·
Եւ սոցա քառասուն գնային ըզհետ նաւք սեւաներկք ։
Եւ սոքին զփովկէացւոց կազմէին ռազմ անցեալք 'ի կարգ
Բէովտացւոց առընթեր յահեակ թեւին 'ի զէն վառեալք ։
Լոկրացւոց՝ Ոյիլեանն առաջնորդէր երագն Էաս ,
Կոտաքն , եւ ոչ որչափ Էասն էր մեծ Տելամոնեան ,

Այլ յոյժ նուաղ, վասըն զի փոքր էր հասակաւ, կըտաւազըրահ,
Քաջաշէգ քան զհամօրէն Հելլէն որեար եւ զԱքայիկ.
Որ զԿինոսն ունէին, զԿալլիարոս եւ զՈպոյս
Եւ զԲեսա եւ Սկարփէ եւ զգանեկալլեան զԱւգէաս,
ԸզՏարփէ եւ զԹրոնիոն՝ ըզԲոյագրեայ շուրջ յորձանօքն.
Եւ սոցա սեւաթոյր գնային ըզհետ նաւք քառասուն
Լոկրացւոցըն բնակելոց յայնկոյս Եւբէայ նուիրական։
Իսկ զառաւելեան փարատողք Աբանտք՝ Եւբէայ ըռնեն ըռնակք,
Քաղկիս, Իրետրիոյ ողկուզաւէտն Հիստիէայ,
Կերինթեայ ծովափնեէի եւ բարձրաբերձ Դիոն շինին,
Որք ունէին զԿարիստոն եւ 'ի Ստիրա կային բնակեալ,
Շառաւիղն արիական եղեալ նոցա Եղեփենովք,
Քաղկոդոնեան, մեծամեծանցն Աբանտացւոց ըռազմապետ.
Զհետ իւր գնային ժիր Աբանտք գիսակաւորք ընդ ծոծրակ,
Արք կըռուոյ՝ նիզակօք դիմել հասցեօք կարկառելովք
Բեկանել ըզլանջապահ զըրահս 'ի կուրծս ախոյենաց.
Քառասուն նաւք եւ սոցա գնային ըզհետ Թըխասեւեալք։
Եւ որ զԱթէնս ունէին զգեղեցկակառոյցն աւանաչէն,
Զազգ մեծանձինն Երեքթեւսի, զոր անգ ուրեմն Աթենաս
Սընոյց դուստր Արամազդայ՝ զցորենաբեր երկրին ծընունդ,
Եւ յԱթէնըս նըստոյց 'ի պարարուն իւր մեհենին,
Ուր ըզնա խոյիք հաշտ առնեն գառանց յաշտիւք եւ զուարակաց
Ի դառնալ եւ բոլորել տարեաց մանկունք աթենացւոց,
Առաջնորդ սոցուն որդին Պետէովսի էր Մենեսթեւս՝
Որում չէք ոք գըտեալ համանըման այր երկրածին
Ցարդարել զերիվարս 'ի ռազմ եւ զարս ասպարակիրս.
Նեստոր եւեթ զուգարէր ընդ իւր, զի էր երիցագոյն.
Եւ ըզսորին նաւք յիսուն սեւաթորմիք գնային ըզհետ։
Եւ Այաս 'ի Սալամնէ երկոտասան ածէր քաշտիս.
Եւ տարեալ կացոյց ուր գունդք կարգեալ կային աթենացւոց։
Իսկ որ զԱրգոսն ունէին եւ ըզՏիրինթս պարըսպաւոր,
Զերմիոնէ եւ զԱսինէ 'ի խորագոյն ծոցին նըստեալս,
ԸզՏրիզէն եւ զէիոնս եւ զայգեւէտն Եպիդաւրոս,
Որք ունէին զէգինա՝ զՄասէս՝ մանկտին աքայեցւոց,
Էր նոցա զօրապետ Դիոմեդէս ահեղագոռ,
Եւ Սթենեղոս՝ մեծանուն Կապանեւսի սիրուն զաւակ.
Ընդ սոսին երրորդ գընայր Եւրիալոս այր դիւցազն՝
Համբաւելին Մեկիստեայ տալայոնեան Թագաւորին.
Սոցա գլուխ էր համօրէն Դիոմեդէսն ահեղագոռ,
Եւ ութսուն ըզսոցա գնային ըզհետ սեաւ լաստափայտք։
Իսկ որ զՄիկենս ունէին ըզբարեշէնըն զաստակերտ
Եւ ըզճոխըն Կորինթոս եւ ըզԿլէոնս վայելչակերտ,

Որ յՈւնխայս նըստէին եւ յըղձալին Արեթիրէ,
Եւ յորում նախ Ադրաստոս Թագաւորեաց՝ 'ի Սիկիոն,
Եւ որ անդ յԻպերեսի եւ 'ի բարձուն Գոնոյեսսա
Բնակէին ու'ի Պեղլենէ, զԵգիոնիւ դարէին շուրջ,
Ըզբոլոր Ծովեզերըն եւ զլայնանիստն Հելիկէիւ,
Սոցին նաւաց հարիւրոց իշխէր արքայն Ագամեմնոն
Ատրիդեան՝ ում յոգնախուռն եւ հոյակապ աղանց ժողով
Գնայր ընդ հետ, յոր նա զգենոյր պղինձ փայլուն պանծալ 'ի փառս.
Զի յամենայն զինուորուաց երեւելի շքեղ փայլէր,
Քանզի էր վեհապետն եւ բազմակոյտ ածէր արեար:
Որ ըզխորին ունէին Լակեդեմոն անձաւախոր,
Ըզփարիս, զըՍպարտէ եւ ըզՄեսսէ աղաւնեւէտ,
Ի Բրիսիէս գաղափրեալքն եւ յԱւգիէս զըւարճալից,
Որք ունէին զԱմիկլայս եւ զծովափնեայ Հելոսն աւան,
Որ զԼաայն ունէին, եւ յԻտիլոս բնակեալքն շուրջ.
Սոցա եղբայր իւր էր պետ՝ Մենելաւոսն ահեղագոչ՝
Վաթսուն կարկառէից, եւ ուշոցի զինուորէին.
Եւ խաղայր ինքն ընդ նոսա յորդորակիր քաջախիզախ
Խրախոյս բարձեալ 'ի պատերազմ, եւ ըղձացեալ էր մանաւանդ
Զհեծեծանս հանել ըզքէնն առեւանգին եւ զհեծութեանցն:
Որ 'ի Պիլոս բնակք էին եւ յԱրինէ հեշտատեսակ,
Ի Թրիոն՝ հունն Ալփեոյ եւ 'ի յԷպի շըքնաղաշինուռ,
Եւ այլ առուն էր բնակութեան Կիպարիսսի աԱմփիգենի,
Պտելէոս եւ Հելոս եւ Դոռիոն, յորում Մուսայք
Թամիրեայ Թրակեցւոյ դիպեալ՝ յերգոյն լռեցուցին
Զեկեալն յԵքալիոյ՝ յԵւրիտոսէ Եքալեցւոյ.
Զի խոստացեալ ձախանայր եւ Մուսայիցն անգամ երգոց
Յաղթօղ լինել՝ դստերաց վահանակրոցն Արամազդայ.
Որ սրտմտեալ շըլացուցին, եւ հանին զերգն աստուածատուր,
Եւ զարուեստըն քնարերգակ 'ի մոռացումն ածին նորա:
Եւ սոցա զօրապետէր Նեստոր ասպետըն Գերենեան,
Որում նաւք խորամէջք իննսուներեակ ընդ հետ կարգէին:
Իսկ բնակեալքն յԱրկադիա 'ւ ընդ բարձու լերամբըն Կիլլենէ,
Առ շիրմաւն Էպիտոսի՝ ուր են որեար մըրցամարտիկք,
Որք էին 'ի Փենէոս եւ յՈրքոմենոն 'ի խաշնաւէտ,
Ի Հռիպէ, 'ի Ստրատիէ եւ յԵնիսպէ մըրրկածուփ,
Ունէին եւ զՏեղէա եւ զգեղեցկայն Մանտինէէ,
Ստիմփելեայ էին տէարք եւ բնակաւորք Պարրասիոյ,
Սոցա զլուխ՝ Անկէոսին էր ուստր՝ արքայն Ագապենովր
Վաթսուն նաւափայտից, յորս 'ի միում միում նաւի
Ամբարձեալ կայր խուռն որեար արկադացի՝ մարտից հըմուտ:
Զի նա ինքն արանց արքայն մատոյց նոցին Ագամեմնոն

Ըղմակեղկողն գեղատախտ ընդ լերթագայն խորան անցանել,
Ասորիգէս ինքնին, զի չէր ինչ նոյին փոյթ ծովավաստակ։
Իսկ բնակչաց Բուպրասիոյ եւ Էլիսեայ նուիրականի,
Որչափ ինչ Հերմինէ եւ Միրսինոս առհմանակալ
Եւ վէմն Ոլենեան ւԱլիսեան բովանդակեն,
Սոցա չորք էին իշխանք, եւ տասըն տասըն նաւ երագ
Մէն միում զհետ խաղային՝ բարձեալ ամբոխ Եպեայց մեծ։
Կիսոյն Ամփիմաքոս եւ Թալպիոս կային իշխանք,
Մինն որդի Կտէատու, միւսն ակտորեանն Եւրիտոսի.
Իսկ այլոց՝ ամարինկեանն իշխէր քաջաղնըն Դիովրէս,
Չորրորդացն էր իշխեցող Պոլիքսենոս աստուածակերպ՝
Զաւակն Ագասթենի աւգիասեան Թագաւորին։
Ոյք էինն 'ի Դուլիքեայ, եւ յԵքինեայց սրբազափայլեց՝
Ի կղզեաց որ կան յայնկոյս ծովուն հանդէպ Էլիսեայ դէմ,
Փիլեւսեանն առաջնորդէր նոցա Մեգէս արիասիրտ,
Զոր ծնաւ սիրելին Արամազդայ Փիլեւս ասպետ,
Որ խռովեալ հօրն երբեմն՝ 'ի Դուլիքեն պանդխտեցաւ.
Ընդ սմա սեւորակ վարեալ գային նաւք քառասուն։
Ոդիսեւս առեալ ածէր ըզմեծասիրտ Կեփաղլենեայս,
Որ գրաւէին զԻթակէ եւ զՆերիտոն տերեւաշարժ,
Որ բնակիչքըն Կրոկիլեայց եւ տառապարն Էգիլիպայ,
Որ զԶակինթոսն ունէին եւ 'ի Սամոս շրջաբընակք,
Որք ունէին եւ զցամաքն եւ բնակէին 'ի հանդիպոյ,
Ոդիսեւս իշխէր սոցունց ըզգօնն հանգոյն Արամազդայ.
Նաւք ընդ հետ սորա գնային կարմրածընօտք երկոտասան։
Էտոլեանց առաջնորդէր Թոաս որդին Անդրեմոնի,
Որ 'ի Պլեւրոն բնակեցեալք, 'ի Պիլենէ եւ յՈլենոս,
Ի Քաղկիս ծովափնեայ եւ յապառաժըն Կալիդոնէ.—
Զի չէին 'ի միջի քաջասըրտին Ինեւսի ձետք,
Չէր եւ ինքն, եւ էր մեռեալ Մելէադրոս խարտեշագեղ.—
Ամենայն ինչ յանձն 'ի սոյն էին՝ տիրել Էտոլացւոց,
Եւ ըզկնի իւր սեւաթոյր անցանէին նաւք քառասուն։
Կրետացւոց զօրավարէր Իդոմենեւս նիզակաւոր,
Որ զԿնոսոս ունէին եւ ըզԿորտին պարսպափակ,
ԸզԼիկտոս, ըզՄիլետոս եւ զԼիկաստոս սպիտակաթոյր,
ԸզՓեստոս եւ զՀռիտիոն ըզբնակաւէտն աւանաչէնս,
Եւս եւ այլք որ 'ի Կրետէ հարիւրքաղաք բնակէին շուրջ։
Արդ սոցա փառաշուքին Իդոմենեւս առաջնորդէր,
Եւ հանգոյն մարդասպանին Ենիալեայ Մերիոնես.
Նաւք ութսուն ընդ սոսա հետեւէին սեւատեսակք։
Հերակլեան Տլեպոլեմոս ըսկայազօրն եւ յաղթանդամ
Ածէր նաւս ինն 'ի Հռոդեայ զքաջայանդուգըն Հռոդացւոց,

Որ 'ի Հռոդոս բնակէին յառաջն երիս կարգեալք կազմեալք,
Ի Լինդոս, 'ի Ցելիսոս, 'ի Կամիրոս սպիտակերանգ:
Զօրավարեալ էր սոցա Տլեպոլեմոս մեկընդաւոր,
Զոր ծընաւ Աստիոքէ՝ հերակլեսեանն արուորութեան,
Որ ած ընդ նմա յԵփիւրեայ 'ի Սելլէիսըն վտակէ՝
Աւերեալ քաղաքս յոլով դիւցազներունդ քաջորերոյ:
Զարգացեալ Տլեպոլեմոս 'ի բարեկերտ անդ ապարանս՝
Ըզքեռին ըսպան անդէն ըզհօր իւրում ըզսիրելին,
Ըզյեցեալն յալեւոյթ զԼիկիմնիոս՝ ոստ Արեան:
Կառուցեալ նաւս իսկ եւ իսկ եւ հաւաքեալ ամբոխ բազում,
Փախըստեայ գընաց ընդ ծով. քանզի նըմա սպառնացան այլք
Ուստերք եւ Թոռունք հերակլեսեան արիութեան:
Իսկ ինքըն մոլորեալ՝ հասս 'ի Հռոդոս տառապագին.
Բնակէին ցեղք եռատոհմ, Արամազդայ լեալ սիրելիք՝
Որ աստուածոց եւ մարդկան առ հասարակ իշխանակալէ.
Եւ մեծութիւն աստուածասքանչ հեղ 'ի նոսա Զրուանեանն:
Իսկ Նիրեւս երեք ածէր նաւս 'ի Սիմեայ մակացուարս,
Նիրեւս ուստր Ագլայիայ եւ արքային Քարոպոսի,
Նիրեւս՝ ամենագեղն այր յԻլիոն եկաւորեալ
Քան զայլ դանայեցիս՝ ըզկնի ամբիծ Պելեածնին.
Այլ կընատ էր եւ սակաւ երթայր ընդ հետ իւր ժողովուրդ:
Որ զՆիսիրոսն ունէին եւ ըզԿրապաթ եւ ըզԿասոս
Եւ զԿոսս ուսան Եւրիպիլեայ եւ ըզկղզիսն Կալիդնայս,
Փիդիպպոս եւ Անտիփոս բռնապետեալ էին նոցուն,
Երկոքին Թեսաղոսի հերակլեան արքային ձագք,
Ոյց ընդ հետ երեսուն գոգաւոր քաշեալք գնային առեալք:
Իսկ որչափ ինչ միանգամ 'ի պելասգեան կային Արգոս,
Որք յԱլոս էին բընակք եւ յԱլոպէ եւ 'ի Տրեքին,
Որք էինն 'ի Փթիա եւ Հելլադա գեղեցկակին,
Եւ կոչէին Միրմիդոնք, եւս եւ Հելլէնք եւ աքայեցիք,
Այսոցիկ Աքիլլեւս յիսուն նաւաց էր իշխեցող:
Բայց սոցունց ոչ պատերազմն ահեղագոչ դայր ինչ 'ի յուշ,
Զի եւ չէր որ նոցին զօրավարէր կարգեալ 'ի ռազմ.
Քանզի քաջոտն Աքիլլեւս դիւցազն 'ի նաւսն անկեալ դընէր
Վասն աղջկանըն սրտմտեալ՝ վարսագեղին Բրիսեիսի,
Զոր Թափեալ առեալ էր իւր 'ի Լիռնեսեայ բազում ջըջամբ,
Կործանեալ ըզԼիռնեսոս եւ ըզպարիսպսըն Թեբայեցւոց.
Այլ տապալեալ եւ ըզՄինէս եւ զԷպիստրոփ մերկընդամարտ՝
Ուստերսըն Սելեպեանն Եւենոսի Թագաւորին.
Վասըն նորա նըստէր տըրտմեալ, բայց յառնելոց էր հուպ ընդ հուպ:
Որք ունէին զՓիլակէ եւ զՊիրասոս ծաղկալուարձ,
Ըզնուիրեալըն Դեմետրի զանդս եւ զԻտոնն ըզմայր խաշանց,

Եւ զԱնտրոն ծովեզերեայ եւ զսիզաւէտըն Պտելէոս ,
Այնոցիկ առաջնորդէր Պրոտեսիլաւ արիական՝
Մինչ կենդանին էր , իսկ յայնժամ ունէր ըզնա հողըն սեաւ ։
Կին նորա քըրծքըրծեալ ցըռեալ մնայր 'ի Փիլակէ
Եւ տուն նորա Թերակատար , զի սպան զինքն այր դարդանացի
Ի վազել իւր 'ի նաւէն յառաջ քան զայլ աքայեցիս ։
Բայց չէին անիշխանք , թէ եւ 'ի գութ պետին հաշէային ,
Այլ շառաւիղն արիական կարգէր զնոսին առաջ Պոդարկէս ,
Զաւակըն փիլակեանն Իփիկլոսի խաշնաւորին ,
Եղբայր հարազատ մեծահոգւոյն Պրոտեսիլեայ ,
Ի տիոց կըրտսերագոյն , իսկ նա երէց եւ քաջարի
Դիւցազըն արիական Պրոտեսիլաւ , սակայն ամբոխն
Ոչ կարօտէր սալարի , այլ փըղձկէին յանձնուկ քաջին .
Եւ սոցա քառասնաթիւ գնային ըզհետ նաւք սեւորակք ։
Բնակեալքըն 'ի Փերէս առ ծովակին Բիբէական ,
Ի Բիբէ , 'ի Գլափիրայս եւ Յաւոլկոս գեղեցկաշէն ,
Պետ նաւուց մետասանից էր Ադմետայ սիրուն որդին
Եւմելոս՝ զոր յԱդմետէ ծընաւ կանանց գեղեցկագոյն ,
Ալկեստիս , չըքնաղագեղն 'ի դըստերաց Պելիասայ ։
Ոյք էին 'ի Մեթոնէ ու 'ի Թաումակէ կալեալ կայանս ,
Ունէին զՄելիբէա եւ զՈլիզոնէ առապարին ,
Փիլոկտետ իշխէր նոցա քաջահըմուտն աղեղնաւոր՝
Նաւուց եօթանց , նաւավարք 'ի մէն միում եղեալք յիսուն ,
Արք յաղեղըն քաջափորձք կալ եւ կըռուել կորովաբար ։
Սակայն նա 'ի կըղզին սաստիկ ցաւովք տանջեալ դընէր
Ի Լեմնոս դիւցական , ուր զինքն որդիք աքայեցւոց՝
Զարաչար հարուածեալ 'ի նենգամահ օձէն՝ լըքին ։
Անդ անկեալ կայր ցաւած , բայց Փիլոկտետ արքայն ընդ հուպ
Էր 'ի յուշ արգիացւոցն անդրէն գալոց առ նաւակօքն ։
Անձկաբեկք թէպէտ 'ի պետն , այլ եւ սոքա չէին անգըլուխ ,
Զի Մեդոնն հարճորդին Ոյիլեայ կարգէր կազմէր ,
Զոր Հռենէ ծընաւ քաջին քաղաքաւերն Ոյիլեայ ։
Որ զՏրիկկէ ունէին եւ զԻթոմէ լեռնակուտակ ,
Որ զքաղաքըն էքալիացւոյն Եւրիտոսի զէքալիա ,
Ասկղեպեայ կըրկին ուստերք ըսպարապետեալք նոցա կային ,
Բըժիշկք ճարտարապետք՝ Պոդալիրիս եւ Մաքաւոն .
Եւ սոցա երեսուն գնային ըզհետ նաւք գոգաւորք ։
Որոց էրն Որմենիոն , որոց աղբիւրըն Հիպերիա ,
ԶԱստերիոն որք ունէին եւ զՏիտանոս սարս ըսպիտակ ,
Եւրիպիլոս վարէր զնոսա՝ շըքեղ զաւակն Եւեմոնի .
Եւ սորա թոյրաթուխ ըղհետ գնային նաւք քառասուն ։
Որ զԱրգիսայն ունէին եւ բնակէին 'ի Գիրտոնէ ,

ՅՈրթէ եւ յԷլոնէ եւ յՈլոոսոն սպիտակ աւան,
Էր նոցա զօրավար Պոլիպետէս քաջամարտիկ,
Համբակ Պիրիթոոսի զոր Արամազդ ծնեաւ անմահն.
Իսկ ըզնա ծնաւ չքնաղն Հիպպոդամեա 'ի Պիրիթեայ,
Յաւուրն՝ յոր նա ըզվրէժ 'ի Թաւամազ յուշկապարկաց,
Եւ մերժեաց 'ի Պելիոնէ վանեաց մինչեւ յԷթիկեցիս։
Չէր միայն, այլ ընդ նմին արիականըն շառաւեղ
Լէոնդեւս որդի մեծանձըն Կորոնէի Կենեածնին.
Եւ սոցա նաւք քառասուն թըխասեւոնք գնային ընդհետ։
Իսկ Գունեւս 'ի Կիփոսէ ածէր քաշոնս քսանեւերկուս,
Ում գնային զհետ Ենիենք եւ անմեհի մարտիկ Պերեբք,
Որոց եդեալ էր ընտանեաւ 'ի Դոդոնէ ձըմեռնամանոն,
Եւ որ յանդըս բնակէին ըղանընչալին Տիտարեսու՝
Որ հոսէ 'ի Պենէոս ըղքաղցրաբերուս ջուրըցըն վըտակս,
Եւ սակայն՝ ոչ 'ի Պենեոսայ խառնի յորձանսն արծաթափայլ,
Այլ զվերոյըն մըկանոնքք ձիթոյ գունակ սահեալ գընայ.
Զի Ստիգեայ ծանրը երդմանն ուղխից ծորանք են խաղացեալ։
Մագնեսեանցըն էր զօրապետ Պրոթոոս ծնեալ Տենթրեդոնեան,
Բնակելոց զտերեւաշարժ Պելիոնիւ եւ ըզՊենեաւ.
Եւ սոցունց՝ ժըրաջանակըն Պրոթոոս էր առաջնորդ,
Ոյք ընդ նմին երթային քառասներեակ նաւք սեւաներկք։
Այս էին զօրագլուխք դանայեցւոց պետք եւ իշխանք։
Ո՞վ 'ի նոցին գերագոյնն էր, Մուսա, զայն դու ինձ ասեա,
Ի նոցին եւ յերիվարս որ խաղային զհետ Ատրիդեանց։
Երիվարք ըղքանչելիք 'ի բնաւս էին Փերետեադայք՝
Զոր վարէր Եւմելոս օդապարիկս հանգոյն Թըռչնոց,
Նըմանագոյնք, համամօրք եւ Թիկնաբերձք հաւասարաչափ,
Զոր սընոյց Ապոլոն արծաթաղեղն 'ի Պերիէ,
Երկոքեանըն մատակք, ահեղ Արեայ երկիւղալիք։
Իսկ յարանց՝ արիագոյն յոյժ էր Էաս Տելամոնեան,
Մինչ Աքիլլեւս խեռայր քինու, զի քաջագոյն էր նա յոյժ յոյժ՝
Ինքն եւ ձիանն որ կրէին ըզՊելէյեանըն չնաշխարհիկ։
Այլ նա կայր 'ի կորածայր ծովայածուկ նաւաց առորմիղն
Ոխացեալ ընդ Ատրիդեան Ագամեմնոն հովուին ազգաց։
Իսկ առ ափըն ծովուն՝ ժողովրդեանն ամբոխականոյ
Ըսկաւառակք եւ տէգանետք եւ յարդենեկաց զբօսնուլն խաղ,
Եւ կառամուտ երիվարք խըրթըքանչեր կացեալ առ կառսն
Ըզմեղրախոտն ճարակէին եւ զմարգասուն ձիաղախուր.
Կառքըն 'ի վըրանս իշխանաց անկեալ կային ամրածածուկք,
Եւ քինեանք, սիրեցելոյն Արեայ՝ պետոյն անձկակարօտք,
Այսր եւ անդր ընդ ճամբարըն ըղըղնային չմըտանելք 'ի մարտ։
Իսկ նոքա, գնան Թէ երկիր ողջոյն 'ի հուր ճարակիցի,

Ընթանային, հեծէր գետոյն՝ որպէս յորժամ Արամազդ
Բարկաճայթ փայլատակմամբ զՏիփովեւսին Թողէ զերկիր
ՅԱրիմայս՝ ուր աւանդեն զՏիփովեւսի լինել խըշտեա.
Ընդ ոտին նոցին արոփէր՝ այնպէս երկիր մեծ Թառանչէր,
Եւ սաստիկ յառաջատակք հատեալ ընդ դաշտն անցանէին։
Իսկ առ տրովեանց եկըն հրեշտակ յասպարակիրն Արամազդայ
Մըրըրկոտն երագ Իրիս՝ աղէտաբեր բոթ 'ի բերան։
Նոքա 'ի դրունսըն Պրիամու յատեան կային եղեալ երասա
Համօրէնք միահամուռ երիտասարդք եւ ծերունիք։
Մատուցեալ երագոտն Իրիս եւ գոյժ արկեալ ասէր,
Նըմանեալ ձայնիւն որդւոյն Պրիամոսի Պօլիտեսայ՝
Որ դէտ նըստէր տրովացւոց, վըստահ յոտիցն երագութիւն,
Ի կատարըս շիրմի Եսիետի ալեւորին,
Ուշ եդեալ՝ երբ 'ի նաւացն յարձակեսցին աքայեցիք.
Ի նըմին նըմանութեան խօսեալ ասէ շութափին Իրիս.
Հանապազ, ով ծերունիդ, քեզ սիրելի են բանք բազում
Իբր երբեմն 'ի խաղաղութեան, բայց արդ յարեաւ մարտ անհրաժեշտ։
Բազում ռազմունս արանց բազում անգամ հասեալ է իմ,
Այլ ոչ ուրեք այսպիսի եւ ոչ այսչափ տեսեալ հրոսակ.
Զի հանգոյն յոյժ տերեւոց կամ աւազոյն՝ Թիւ խուռնախոռ
Դիմեալ ընդ գետըն ապարատակէն առ պատերազմ ըղձաքաղքաւս։
Քեզ, Հեկտոր, մանաւանդ պատուէր դընեմ այսպէս առնել.
Զի յոլով նիզակակիցք 'ի մեծ ոստանս են Պրիամու՝
Այլք յայլոց այլալեզուք 'ի բազմացունդ մարդկան զարմից,
Նոցին այր իւրաքանչիւր տացէ հրաման՝ որոց իշխէն,
Նոցուն կացցէ զօրավար՝ քաղաքայնոցն արարեալ ռազմ։
Զայս ասաց, չեղեւ Հեկտոր աստուածուհւոյն ձայնի անհաս,
Եւ անդէն լուծեալ զատեանն ընԹանային 'ի զէն 'ի զարդ.
Բանային դրունք համօրէն եւ ժողովուրդն 'ի դուրս գեղոյր
Հետեւակք, կառամարտիկք, եւ շառաչիւն հատու ուժգին։
Քաղաքին յանդիման բըլուր մի է բարձրագլուխ
Ի դաշտին առաջի շուրջանակաւ պարաշըրջիկ,
Զոր արք կոչեն Բատիէա, իսկ դիք շիրիմ ժիր Միւրինէ.
Անդ յայնժամ որոշեցան տրովադացիք եւ դաշնք սատար։
Տրովեանց պետ էր արիամեան մեծըն Հեկտոր սաղաւարտախրոխտ,
Ընդ նըմա յոգնախուռըն բազմագունդ քաջագօտիք
Վառեալք ըսպայակոյտք նիզակաճօճ խրախուսանօք։
Իսկ զընդէն զարդանացւոց ձեռն Անքիսեայ իշխէր արին
Էնէաս՝ զոր յԱնքիսեայ ծընաւ Աստղիկն աստուածերան,
Աստուածուհի 'նդ մահկանացուին 'ի գարեւանդս Իդայ նընջեալ։
Ոչ միակ, այլ ընդ նըմին Անտենորի կըրկին մանկունք՝
Արքելոքոս եւԱկամաս՝ բոլոր մարտից քաջահըմուտք։

Որ առ Իդայ ստորոտով 'ի Զելիա բնակեալքն էին
Տրովեանք ձոխք, եւ ըմպէին ըզԹուխ վըտակս Էսեպոսի,
Կայր նոցա զօրավար Լիկայոնին ուստր հոյակապ՝
Պանդարոս՝ որում ինքնին ըզլոյնաղեղն ետ Ապոլոն։
Յորոց ձեռս Ադրեստիայն էր եւ քաղաքն Ապեսոսի,
Եւ զՊիտիայն ունէին եւ զբարձըր լեառնըն Տերիայ,
Ադրեստոս իշխէր նոցուն եւ Ամփիոս կըտաւաձօշ,
Զոյգ որդիք պերկոսեանըն Մերոպսի որ քան ըզբնաւս
Հըմտագոյնն էր ըղձուԹեան, եւ ոչ տայր Թոյլ որդւոց իւրոց
Ընթանալ 'ի պատերազմըն մարդախանձ, եւ ոչ լըւան.
Զի սեաւ մահուն օրահաս ձակատագրի տանէր զնոսա։
Իսկ որ բնակք 'ի Պերկովաէ եւ Պրակտիոն շուրջանակի՝
ԸզՍեստոս եւ զԱբիդոս եւ զԱրիսբէ կալեալք ըզվէհ,
Նոցա գլուխ՝ հիրատկեանն էր Ասիոս արանց իշխող,
Ասիոսն հիրատկեան՝ զոր բերէին անգր յԱրիսբեայ
Ձիք աշխէտք վեԹխարիք 'ի Սելլէեւ գետոյն ափանց։
Ածէր Հիպպոթոոս նիզականուէր Պեղազգեանց գունդ,
Զայնոսիկ՝ որոց սիզուտըն Լարիսսա էր բնագաւառ,
Ոյց իշխէրն Հիպպոթոոս եւ Պիլէոս Արեայ բողբոջ,
Երկոքեան աւատամեան Լեթեայ զաւակք պեղազգացւոյն։
Ակամաս ըզԹրակս ածէր ընդ դիւցազըն Պիրոոսի,
Զորս 'ի մէջ բովանդակէ Հելլեսպոնտոս մըրըրկածուփ։
Եւփեմոս կիկոնացւոցն էր զօրավար տիգաւորաց,
Որդեակըն կէաղեան դիցասընունդ Տրիզենոսի։
Պիրէքմէս ածէր զՊէոնս ըզլայնաղեղ աղեղնաւորս՝
Ի հեռուստ յԱմիդոնեայ, 'ի յորդահոսն Աքսիոսէ,
Աքսիոս, որոյ 'նդ երկիր՝ ականակիտ ծաւալին ալիք։
Պափլագոնաց էր իշխան Պիլեմենի սիրտ քաջազօր,
ՅԵնետաց՝ ուստի ջորւոցըն վայրենեաց է ազգատոհմ.
Կիտորոս սոցա էր, եւ բնակէին 'ի Սեսամոս,
Եւ զցետովըն ՊարԹենեաւ 'ի հոյակապ նըստէին յարկս,
Ի Կրոմնա, յԷգիալոս ու'ի բարձրաբերձ ԵրիԹինայս։
Ոդիոս Հալիզոնեայ եւ Եպիստրոփ էին իշխանք,
ՅԱլիբեայ 'ի հեռուստ՝ ուստի ծընունդք են արծաԹոյ։
Միսացւոց պետ էր Քրոմիս եւ Էննոմոս հաւահըմայն,
Բայց 'ի սեաւ օրհասէն հըմայուԹեամբքըն ոչ ապրեցաւ,
Այլ 'ի ձեռս երագոտին Էակիդեայ եղեւ նըկուն
Անդր 'ի գետն՝ ուր եւ զյոլովս 'ի տրովացւոց խեԹկէր 'ի մահ։
Փորկիս ածէր զփռիւգացիս եւ դիւցախառն Ասկանիոս
Ի տարբէ յԱսկանիոյ, եւ տայէին խառնել 'ի մարտ։
Մեոնից էին ՄեսԹլէս եւ Անտիփոս բազպաւորք՝
Զաւակունք Տալեմենի, զորըս Գիգեան ծընաւ ծովակ,

Որ ածէին եւ զՄէոնայն սերուցեալս առ Տմոլոսիւ ։
Իսկ Նաստէս էր գունդասալար կարիացւոց խժաձայնից
Որ զՄիլետոս ունէին եւ զԹաւաթուփ լեառն Փթիրաց ,
Եւ զհոսանսն Մէանդրի եւ զբարձրայօն Միկաղեայ սարս ։
Արդ սոցուն առաջնորդ Ամփիմաքոս էր եւ Նաստէս ,
Նաստէս եւ Ամփիմաքոս , պայծառ մանկունք Նոմիոնեայ՝
Որ բարձեալ եւ ոսկի գընայր 'ի կռիւ զօրէն աղջկան ,
Խօլամիտ , ոչ ինչ օգտեալ ընդ դժնդակ կորըստեան դէմ ,
Այլ 'ի ձեռս Էակիդեայ երագոտին անկաւ տապաստ
Ի ջուր 'ի գետն , եւ Աքիլլէւս մարտիկըն զոռ տարաւ զոսկին ։
Սարպեդոնն էր Լիկիացւոց պետ եւ Գլաւկոս ականաւոր
Ի բացուստ 'ի Լիկիոյ՝ 'ի յորձնեռանդըն Քսանթոսէ ։

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ԵՐԳ ՍԲՐՈՐԴ

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ծաղկաւոր կողմանքն երկրին. Պարիս խորխորացեալ 'ի մենամարտութիւն ընդ քաջին Ցանայց՝ տեսեալ զՄենելաւոս զի ընդդէմ վազէր 'ի կառացն՝ յետս ընկրկի. յանդգնեալ յերջորէն 'ի քաղէն Հեկտորէ, յանձն առնու պատահել ախոյեանին, մենամարտեալ՝ յաղթողին առնել զՀեղինէ եւ զգանձս նորա: Հեղինէ 'ի գլխի մենամարտութեան եկեալ՝ զայս 'ի գունդն արեւմտից որ հայէր յառաջաբեր մարտին, եւ հասեալ յաշտարակին՝ կոչէ անդր 'ի Պրիամոսէ որ ծերովք ամենայն նստէր անդ. անուն ցուցանէ եւ յայտ առնէ նմա զգլխաւորսն յիշխանացն Ցանայց: Պատրաստութիւն մենամարտին, եւ ուխտ եւ զոհերք հաստատեալք յԱգամեմնոնէ եւ 'ի Պրիամոսէ հրաւիրելոյ անդր: Մենամարտն: ԶՊարիս՝ պարտեալ եւ մերձ 'ի սատակիլ՝ թափէ Աստղիկ, եւ միգապատ առեալ տանի յապարանսն, ուր կոչէ եւ զՀեղինէ, որոյ եկեալ կշտամբէ զվատութիւն առնն եւ հաշտին անդրէն ամուսնաբար: Ագամեմնոն՝ յաղթող քարոզէ զՄենելաւոս, եւ պահանջէ զպայմանս ուխտիցն:

ՀՈՄԵՐԻ

Ի Լ Ի Ա Կ Ա Ն

ԵՐԳ ԵՐՐՈՐԴ

ԵՐԴՄՈՒՆՔ․ ՏԵՍԻԼ Ի ՊԱՐՍՊԷՆ․ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻ ԵՒ ՄԵՆԵԼԱՒԵԱՑ ՄԵՆԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ

Իբրեւ կազմեցան կարգեցան իւրաքանչիւր զօրագլխօք,
Խաղային տրոյեանքն 'ի ձայն աղաղակի զօրէն հաւուց,
Որպէս ընթանան ընդդէմ երկնից կռընկանց կռինչք՝
Որ փախուցեալ 'ի ձմեռայնոյ եւ յանհնարին թօնընկեցաց՝
Թռչին աղաղակաւ ընդ հոսանս Ովկիանու գլնան կանչելոք,
Նախճիրս արանցըն Թզկեաց եւ օրահաս տանել մահու,
Եւ 'ի բարձանց օդապարզ ածեն նոցա մարտ գժընդակ:
Իսկ բոցաշունչք բարկութեան աքայեցիք գնային լուռ,
Խրախուսեալք 'ի հոգւոյն օգնել միմեանց՝ կալ 'ի թիկունս:
Օրինակ իբր 'ի գլուխ լերին հեղու հարաւ ըղմեղ՝
Ըղհովուաց գըժպըհեն, իսկ գողոց հեշտ քան ըզգիշեր,
Եւ այնչափ ոք նշմարէ՝ որչափ թէ քար ինչ ընկենու,
Այնպէս 'ի նոցա ոտից նոցին փոշի մըրըկեալ յարուցեալ գայր
Ընթանալ իւրեանց ընդ դաշտն յապաղանակի անցանելով:
Իսկ իբրեւ այն ինչ մերձ էին յարձակ յարձակ խառնել յիրեարս,
Ի տրովեանց նահատակէր Աղեքսանդրոս աստուածանման,
Ընձենի զգեստովքն արկեալ եւ զկորովի աղեղն եւ զսուր,
Եւ երկկին գեղարդաւնս ճօճելով պղընձասայրս
Զայնատուր լինէր քաջացն արգիացւոց առ հասարակ,
Ախոյեան գալ ելանել՝ կռուել ընդ իւր յանդուգն գուպար:
Զոր տեսեալ եւ ծանուցեալ Մենելաւոս՝ Արեայ սիրուն,
Զի մեծաքայլ ընթացիւք յառաջէր գայր քան զգունդմարտակն,
Որպէս առիւծ ուրախալըլուկ 'ի մեծ մարմին ինչ հանդիպեալ՝
Եւ գտեալ ցըռնացալ՝ կամ զեղջերու եւ կամ զայծեայր,

Զոր չարաչար լափլիզէ՝ Թեսալեա եւ յինքն յարձակեցեն
Երագոտունքըն գամփռունք եւ եռանդուն երիտասարդք.
Սապէս յակն արկանել զԱղէքսանդրոսն աստուածատեսիլ
Բերկրեցաւ Մենելաւոս, յուսայր առնուլ վրէժ 'ի ժանտէն.
Եւ անդէն 'ի կառացն հանդերձ զինուքն ոստեաւ յերկիր:
Այնմ ըզգաստ լեալ եւ տեսեալ աստուածակերպն Աղէքսանդրոս
Զի 'նդ նահատակն երեւէր, զարհուրեցաւ յանձին իւրում,
Ի մահուանէ խուսափելով ընկըրկեցաւ յընկերաց խումբ,
Զոր օրինակ 'ի լերին Թէ ոք տեսեալ մացառս վիշապ՝
Փա[illegible]աւ յետս ոստուցեալ եւ ընդ անդամըն գնաց դողումն,
Յետս ընդ կրուկըն դարձաւ եւ ներկան այտք իւր 'ի դալուկն.
Այսպէս յետս յամբոխն եմուտ յոխորտընԹաց տրովադացւոց
ՅԱտրորդւոյն զահի հարեալ Աղէքսանդրոսն աստուածանմանն:
Զայն տեսեալ Հեկտորի՝ ձաղեաց բանիւք երգիծանաց.
Դըժ-Պարիս, գեղեցկադէմ, է կնամոլիդ դու հրապուրիչ,
Երանի Թէ անծընունդ էիր ւանկին կորընչէիր:
Ես ընդ այդ իսկ կամէի, եւ առաւել էր շահաւէտ,
Քան 'ի կեղա այդպէս ու՛ի խէԹ կասկածանաց լինել այլոց:
Ի ծաղր անշուշտ հատանեն վարսաւորեալք աքայեցիք
Ախոյան զքեզ քաջ կարծեալ առ 'ի տեսիլ կերպարանացդ,
Այլ չէք զօրուԹիւն յոգիսդ եւ ոչ սիրտ եւ կորով:
Այդպիսիդ միԹէ դու ծովագնացիկ լաստափայտիւք
Ընդ անդունդս հատեալ անցեալ սիրայորդոր ընկերակցօք,
Եւ մըխեալ յօտարածինս հափափեցեր կին գեղապանծ
Յերկրէ հեռաստանէ՝ զպատերազմօղ արանցըն նու,
Հօրդ 'ի տոյժ մեծ, քաղաքիս եւ ամենայն ժողովըրդեանն,
Իսկ Թըշնամեաց խընդուԹիւն, եւ ծանր ամօԹ քեզ կորանաց:
Զի՞ սիրելւոյն Արիսի չկացեր հանդէպ Մենելաւեայ.
Առնուիր զայրն 'ի միտ, զոր ամուսինն ունիս զառոյգ:
Ոչ օգնեսցեն ինչ քեզ քընար եւ ոչ պարգեւք Աստղկան,
Ոչ խոպոպք հերացդ, ոչ գեղ, մինչ ընդ փոշի Թաւալեսցիս:
Այլ երկչոտ յոյժ են տրովեանք, ապա Թէ ոչ՝ վաղուց արդեօք
Զգենուիր զքարեայ շապիկն ըստ արժանի չարեաց գործոցդ:
Եւ նըմա պատասխանի աստուածանմանն Աղէքսանդրոս.
Յիրաւի են կըշտամբանքդ, Հեկտոր, եւ ոչ յանիրաւի.
Յամենայն ժամ քո սիրտ իբրեւ զտապար է անվըկանդ
Որ ընդ բուն մըխի վարեալ 'ի ճարտարող մայրեւորէն
Ի հարկանել զնաւափայտ, եւ զԹափ բազկի առն յաւելու.
Այսպէս միտք են աներկիւղ եւ անսասան 'ի քում սըրտիդ:
Մի՛ զցանկալի ձիրս ոսկի Աստղկան ինձ պախարակեր.
Չեն բընաւ աստուածոց մեծապայծառ օժիտք խոտան,
Որ զինչ նոքին շնորհիցեն եւ չառնուցու ինչ ոք ըստ կամս:

Արդ թէ կամ է քեզ գտանել ինձ 'ի գուպար եւ մաքառել,
Բազմեցո զայլ տրովացիսդ եւ զաքայեանս առ հասարակ,
Իսկ 'ի մէջ՝ զիս եւ զԱրեայ սիրասունդ Մենելաւոս
Արկէք 'ի կռիւ զՀեղինեայ եւ ստացուածոցն ամենեցունց ·
Եւ որ այր ոք յաղթական եւ զօրաւոր ցուցցէ հանդէս,
Զըստացուածսն առեալ համայն եւ զկինն 'ի տուն իւր ածիցէ ·
Իսկ այլոց՝ սէր եւ դաշինս հաւատարիմ կռեալ ուխտից՝
Բնակեսջիք դուք յարգաւանդ Տրովա, նոքա դարձ առնիցեն
Անդրէն յԱրգոս 'ի ձիարած, յԱքայիս գեղեցկակին :
Զայս ասաց, եւ Հեկտորի զբանսն լուեալ՝ զուարթացաւ յոյժ,
Եւ 'ի մէջ անդր անցեալ եւ զնիզակին կալեալ միջոյ՝
Արգել զգնդունդս տրովեանց, որ եւ զանգի առին անդէն :
Մըտանէին հերագեղ աքայեցիք 'ի նա 'նդ աղեղն,
Ընդ նմա դէմ կալեալ վիմօք եւ արձակեալ բռնաքարամբք :
Բայց գոչեաց մեծաձայն՝ արքայն արանց Ագամեմնոն ·
Արգիլեցէք, կացէք՝ մանկունք աքայեցւոց, մի՛ ձգէք ձիգ,
Զի ասել ինչ խոստանայ մեզ բան Հեկտոր սաղաւարտաճօճ :
Զայս ասաց, եւ նոյն հետայն 'ի կռուելոյն առեալ նահանջ՝
Կացին լուռ, եւ Հեկտոր ընդ երկոսին ճակատս ասէ ·
Լուարուք ինձ, տրովադեանք եւ քաջասրունք աքայեցիք,
Ըզբանս Աղեքսանդրի՝ յորոյ պատճառս յարեաւ այս խազմ :
Տայ տրովեանց եւ աքայեանց այլոց պատուէր բոլորեցուն՝
Ընդ գետին արօտաբեր դնել զզէնսդ գեղեցիկ,
Իւր միայնոյ 'նդ Արէսի սիրեցելոյն Մենելաւեայ
Զհեղինեայ գալ 'ի մէջ եւ զհամօրէն ընչիցն 'ի վերայ ·
Եւ որ յաղթող ոք գտցի եւ ուժգնագոյն 'ի հանդիսին,
Զըստացուածսն առեալ բոլոր եւ զկինըն կին 'ի տուն տարցի,
Իսկ այլք՝ սէր եւ դաշինս ուխտի կռեսցուք անդրդուելիս :
Ասաց զայս, եւ կարկեալ կացին լռելեայ առ հասարակ ·
Բարբառեցաւ առ նոսա Մենելաւոս խրախուսաձայն ·
Ունկըն դիք արդ եւ ինձ · զի մեծ յիմ սիրտ հարկանէ ցաւ ·
Ակն ունիմ այժմ որոշել արգիացւոց եւ տրովացւոց,
Զի բազում ժուժկալեցէք չարախառնեալ տառապանաց
Յերեսաց խռովոյ կռուոյս ըԱղեքսանդրի յանդգնութեան :
Ոյր ուրուք ճակատագիր եւ մահ 'ի մէնջ է պատրաստեալ,
Թող մեռցի, եւ այլքդ անդէն վաղվաղակի բաժանեսջիք :
Բայց ածէք բուծեալ կըրկին, զառն ըսպիտակ եւ սեաւ որոջ
Երկրի եւ Արեգական, տացուք մեք զառն Արամազդայ,
Եւ զօրհն Պրիամոս ածջիք կռել զդաշինսն անձամբ ·
Զի որդիք են նորուն ամբարտաւանք եւ ուխտադրուժք,
Գուցէ զանց ոք արարեալ՝ զԱրամազդայ ջնջեսցէ զերդմունս :
Պատանեաց մանկագունից միտք ըզբօսնուլ են հանապազ,

Իսկ յորժս ծեր ոք գըլացի՝ ներկատեսցէ յետս եւ յառաջ,
Զի որ լաւն ինչ երկոցուն իցէ կողմանց՝ գայցէ յարգելման ։
Ասաց զայս, եւ խնդացին աքայեցիք եւ տրովադեանք,
Յուսացեալ զերաւ լինել աղէտալից պատերազմին ։
Զերիվարսն նահանջեալ կարգաւ՝ իջին ինքեանք 'ի վայր,
Եւ մերկացեալ 'ի զինուցն՝ եդին զնոսա յերկրա երկրի
Մօտ 'ի մօտ առ միմեանս, եւ սուղ ինչ էր գետին ընդ մէջ ։
Իսկ Հեկտոր պատուիրակս յղեաց երկուս 'ի քաղաք անդր
Ածել փութով զգառինսն եւ հրաւիրել զՊրիամոս ։
Եւ արքայն Ագամեմնոն զՏալթիբիոս առ արձակեաց
Ի գոգաւոր նաւսն եւ նա պատուէր բերել զգառինս երկուս .
Եւ նա չեղեւ անլըսող աստուածային Ագամեմնոնի ։ —
Բայց Իրիս՝ ձիւնաթեւին եկն Հեղինեայ պատգամաւոր
Նմանեալ տալոջ նորուն, կնոջ որդւոյն Անտենորի,
Զոր ունէր Թագաւորն Հելիկայոնն Անտենորեան
Զգեղեցիկն 'ի դըստերացն Պրիամու զԼաւոդիկէ ։
Եգիտ զնա յապարանսն զի կըկէր ոստայն մի մեծ
Ի կըրկնոց ծիրանեգոյն՝ նըկարեալ մարտս 'ի նմա բազումս
Ըզտրովադեանց ձիավարժից եւ պղնձազգեստ աքայեցւոց,
Զորս 'ի ձեռաց Արիսի վասն իւր կըրեալ համբերէին ։
Առ որ մերձ մատուցեալ Թեթեւընթացն ասէ Իրիս .
Արի եկ, հարսըն սիրուն, եկ տեսանել սքանչելի գործս
Ըզտրովադեանց քաջաձիոց եւ պղնձազգեստ աքայեցւոց .
Որ յառաջն 'ի միմեանս զարտասուալից ածէին ռազմ
Ի դաշտի անդ՝ անձկացեալք սաստկական գուպարածին,
Արդ նըստեալ կան լըռելեայն, — եւ դադարեալ է խաղմին գոռ, —
Խոնարհեալք յեցեալք յասպարսն, երկայն արդունք յերկիր վարեալ ։
Բայց Արիսի սիրելըն Մենելաւոս եւ Աղեքսանդր
Երկայնաձիգ գեղարդամբք ըզքեն 'ի կռիւ անցանիցեն,
Եւ դու կին սեփական յաղթականին անուանեսցիս ։
Զայս խօսեալ աստուածուհւոյն՝ էարկ 'ի սիրտ իւր քաղցր անձուկ
Առ այր իւր առաջին եւ առ քաղաքն եւ առ ծընողսն ։
Եւ անդէն առեալ զանձամբ տեւ լուսանորկ եւ պճղարկեալ,
Դիմեաց եւ յառագաստէն, գորովալիր բղխեալ արտօսր .
Ոչ միայնիկ, այլ ըզհետ նորա գնային նաժիշտք երկու,
Եթրէ դուստրն Պիտթէոսի եւ աչագեղըն Կղիմենէ .
Եւ հապճեպ փութով հասին մինչ մօտ 'ի դրունսն Արեւմըտեան ։
Իսկ Պրիամոս, Պանթոոս եւ Թիմիտէս ընդ Լամպոսի,
Կղիտիոս, Հիկետաւոնն արիսականըն շառաւիղ,
Ուկալեգոնն եւ Անտենոր՝ խոհեմազարդք եւ երկոքին,
Անդ առ դրունս Արեւմըտից նըստէին ծերք ժողովըրդեանն,
Ի մարտից ալեզըն լուեալ, սակայն բանիւ քաջախօսնակք,

Ի Հռիփսիմեանց նմանութիւն որ 'ի մայրիս անտառախիտ
Նստեալ յոստս ծառոյն ընդարձակատարածի արձակէին ձայնս ։
Այսպիսիք կային նստեալ յաշտարակին՝ արտմելեաց իշխանք ։
Որոց տեսեալ զՀեղինէ զի գեղեցկալ անդր 'ի բուրգն գայր,
Բանս թշնամանս առ միմեանս գաղտն ձայնիւ բարբառեցան ։
Չէք պարտաւ ինչ տրտմելեանց եւ քաղաքորդ Աքայեցւոց
Այսպիսւոյ վասըն կնոջ ցաւովք լքել ամս բազում ։
Ո՛ն եւ ո՛ն, զանմահիցն աստուածուհեաց բերէ զպատկեր ։
Բայց եւ այնպէս, այդպիսի Թէպէտ եւ է, դարձցի նաւօք,
Մի՛ մեզ ինչ եւ որդւոցս ընդ մեր կրկին Թողցի եղեռն ։
Ասացին զայս, Պրիամոս ձայնեաց առ ինքն զՀեղինէ ։
Այսր առ իս մատուցեալ, սիրուն որդեակ, նստեա իմ հանդէպ,
Զի տեսցես զայրդ առաջին եւ զխնամիս եւ զբարեկամս ։
Չես դու յիս պատճառաւոր, աստուածքն են ինձ ամենայն պատճառք,
Որ զԱքայեցւոց զօրագլուխն զարտասուաբեր յիս պատերազմ ։
Զի եւ զայրըն զայն ինձ անուանեսցես զյաղթահասակ,
Ո՞վ իցէ Աքայեցին այն այր քաջազն եւ մեծամեծեաց ։
Են են այլաքեն եւ այլք գլխով չափ բարձրագոյնք,
Այլ ոչ տեսին աչօք ուրեք՝ զայնպիսի գեղոյ նմանութիւն,
Ոչ զանձինս ընդոյք փառաց. զի Թուի լինել այր Թագաւոր ։
Հեղինէ՝ կանանց չքնաղն՝ արար բանիւք առ նա պատասխանի.
Պատկառելի ես, սիրելի սկեսրայր իմ, ինձ եւ ահաւոր.
Ո՛վ Թէ մահ չարախառնատուր քաղցր էր լեալ ինձ 'ի ժամուն յայնմ
Յոր զհետ որդւոյդ այսր եկեալ՝ լքի զեղբարս եւ զորդեակս
Եւ զհասակակիցն իմ սիրասունս եւ զանձկալի հասակակիցս ։
Այլ այսմ ոչ պատահեալ, արդ հալեցայ ես յարտասուս ։ —
Բայց այժմ զայն ասացից՝ զոր հարցանես եւ որոնես.
Ատրիդէս է նա իշխն լայնիշխանն Ագամեմնոն,
Երկոսւ գենն՝ եւ Թագաւոր բարի եւ գոռ պատերազմող.
Նոյն եւ տայգր էր իմ լրբենոյս, եթէ եղեւ երբեք զի էր ։
Զայս ասաց, եւ ծերունին ըղձանայեցեալ ընդ նա՝ գոչեաց.
Ո՛վ երջանիկդ Ատրիդէս, բարեբաստիկ եւ քաջաբախտ,
Յորժամ [illegible] ձեռամբ Աքայեցւոց մանկունք բազումք ։
Միանգամ եւս եկի երբեմն եւ յայգեստան 'ի Փռիւգիա,
Ուր տեսի փախչազգիս երագաձի արանց յոլով,
Զօրաւորս ժողովուրդ եւ գլխաւորացն Միգդոնի,
Որ բանակ հարեալ կային յայնժամ առ ափըն Սանգարեայ.
Զի հասեալ նիզակակից ընդ նոցին ես Թուեցայ դասս,
Յաւուրն՝ յորում եկին Մխասարինեքն անդր այրամարտք.
Այլ ոչ այնչափ ինչ էին՝ որչափ խայտակն Աքայեցիքդ ։
Երկրորդ ապա զՈդիսեւս տեսեալ ծերոյն՝ եհարց անդրէն.
Ե՛կ առ ինձ եւ զայս, որդեակ սիրուն, ո՛վ իցէ դա

Գրելով չափ նուագարանային քան զԱրտաքսեան Արամեանն,
Իսկ ուսմունք Թիֆինեայ 'ի անտանելի՝ եւ ըմբռնելի.
Զենզ նորան անկեալ զշինեն ընդ բարբերեր երկրին երկրա,
Սակայն ինքն համեղային խոյոյ 'ի ձեռն զինոյ 'ի կարգս ազգաց.
Խոյոյ զինքն համեմատեալ ատեւագոյնսակ զերագունապարծի՝
Որ ընդ մեծ հօտ բաւականին օգնեայ յանձնեալ երթեւեկի:
Առ այս ևս պատասխանի Հելլենն ծնունդ Արամանդայ.
Իսկ զա՝ Լուսերանեանն է Ովկիանոս ըստ համաձայնութ,
Սընեալ 'ի ժողովրդական աստուածոցն Իթաքիկ,
Այցն անցի հնարից հրաման եւ խորհրդոց իմաստութեան:
Խոհականն Միամտութեան կերկնեալ անդրանա առաջ առ նա.
Արդարեւ, ով կին զու, զայս Ջրջանակոր յայտ առնելոյ:
Զի եւ այսոր աստուածութեանն Ովկիանոսի եկեալ երկրին
Հրեշտակութեամբ ընդդէմ 'ի Արևոյ ափրեցելոյն Մինեյեան.
Եւ հիւրոցն աստղային եղէ 'ի տուն պատուականեալ,
Եւ ընկերս երկրային ուսոյ եւ զմիտսն համաձայնէր.
Արդ մինչ եկեալ խառնեցին 'ի տրամադրութեան մեր երախտիս,
Ի կալ յասին՝ լոյս ուսմանն անդրանիկն Մինեյեան,
Բայց 'ի նախանձ երկրային՝ չեքերանձոն էր Ովկիանոս:
Իսկ յորժամ բանս եւ խորհուրդս հեծեալն 'ի հրապարակ,
Ընդ օրինակս մերձեալ Մինեյեանութեան ընթացաւոր ձայն,
Կարծեաւ, այլ նորութիւն. քանզի եւ չէր ձախողակն ազգ,
Նա եւ ոչ ընդունայնութեան, կամ թէ կերպարանս ևս էր տեսիլ:
Այլ խորհուրդ յայտն Ովկիանոս բարեհամաձայն յայտնեցեալ կարգ,
Կայր հայեր 'ի խորհուրդ, պաշտօն 'ի զեղեցկին կատարեցեալ,
Ոչ յառաջ ընդդիմակացին ոչ յետոյ կարգս առաջնորդեալ,
Այլ ունէր անշարժելի՝ տեղեկանալ առաջին աղէտ զուարթ,
Մինչ կարծել ընկեր յառաջ ազգ եւ պատմագիր ամենեւին:
Իսկ յորժամ 'ի ընկերաց անոր զուարթագին արձակէր ձայն
Եւ ընթացան 'ի նախանձութեան ձեռերայլին ձեռնարկութեան,
Ոչ եւս այլում մանկանցն առն էր մերձել ընդ Ովկիանոսի,
Ոչ եւս այլ ընդ Ովկիանոսի կերպն հայեցեալ զուարթութեան:
Այլեւայլն՝ երրորդ զինեալ անկեալ՝ անդրանկն հարցման առնէր.
Ո՞վ է մեւս աքսորեցեալ այդ այր քաջերախն եւ յաղթանդամ,
Գրքեով եւ լոյն ուսմունք չափ՝ յարգելացեան երեւելի:
Այսմ Հելլենէ երկայնաստեւ, մերձն 'ի կանխայս, կերկնեալ անդրանիկն.
Այն Լուսն է միթերական աքսորեալ առնար պատուաւոր.
Իսկ անդրանա Իզաւրեան կայ զերագոյնն 'ի կերտողացն,
Եւ զեւրեւ կերտողացն բարեպաշտութեան կան հասանելով:
Ընդ հօտ տեղեկ Արևոյ Մինեյեան հիւր ընծայեալ
Անդ 'ի մեր տեղապահն՝ յորժամ հասանել զայր 'ի Կրետեայ:
Այլ արդ զայլոցն անուանեալ [illegible] խոյանակն աքսորեալ,

Զորս յականէ ճանաչել եւ յանուանէ ասել գիտեմ·
Բայց ոչ մարթեմ նշմարել զերկուս իշխանս ժողովրդեան,
ԸզԿաստորն ձիավարժ եւ զբռնամարտ Պօլիդեւկէս՝
Զեղբարսն իմ զհարազատս, որ զմիոյ մօր լուծաք երկուսս:
Արդեօք չեկին ընդ ասա 'ի ցանկալին Լակեդեմոնէ,
Թէ եկեալ այսր ընդ նաւսն անդրնդահերձ նաւաստորմիւ՝
Այժմ ոչ կամին մտանել ընդ արս 'ի մարտ պատերազմի,
Խղճացեալ յամօթոյ եւ 'ի յոգունց որ յիս եղեւ:
Ասաց զայս, բայց զնոսին ունէր երկիր կենդանատուն
Անդ 'ի նոյն Լակեդեմոն 'ի բնագաւառն սիրատարփ: —
Իսկ ընդ քաղաքն նուիրակք զուխտի պաշտման տանէին զենս,
Գառինս երկուս, եւ զգինի զուարթարար՝ անդոյ պտուղ՝
Ի տիկ մի այծենի, եւ Իդէոս բերէր քարող
Խառնարան մի պայծառափայլն եւ ըմպանակս ոսկեձոյլս·
Եւ զծերունին մատուցեալ յարուցանէր ասելին բանիւք·
Օ՛ն արի, Լաւմեդոնեանդ· աւագանին կոչեն ըզքեզ
Ձիամարտիկըն տրովադաց եւ պղնձազէն աքայեցւոց՝
Գալ 'ի դաշտ անդր իջանել, զի կնքեսցեն դաշն անսուտ երդմամբ·
Եւ սիրելին Արէսի Մենելաւոս եւ Աղէքսանդր
Ըզկնոջէն մարտիցեն յերկայնաբուն տէգ նիզակաց,
Եւ ըզհետ յաղթողին երթիցէ կինն եւ ըստացուածք·
Իսկ այլք սէր եւ դաշինս ուխտից կռեալ վաւերականս,
Ի Տրոյա մեք բնակեսցուք յարգասաւոր, դարձցին նոքա
Անդրէն յԱրգոս ձիաբոյծ, յԱքայիա գեղեցկակին:
Զայս ասաց, եւ սոսկացեալ ծերոյն հրամանն ետ ընկերացն
Ըզձիաւորն լծել, զոր անդանդաղ ածին 'ի գործ:
Անդր ելեալ Պրիամու՝ ձգեաց յետոյս զերասանակն,
Եւ առ նովին Անտենովր հեծաւ յերկձիան գեղեցիկ,
Եւ կալան ժիր զերիվարսն 'ի դաշտ ընդ դրունս Սկէականն:
Իսկ յորժամ ժամեան եղեն առ տրովադեան եւ աքայեանս,
Ի վայր իջեալ 'ի կառաց անտի յերկիր ճարակաւոր՝
Ի մէջ անդր անցին գնացին տրովադացւոց եւ աքայեանց:
Եւ անդէն եւ անդ յարեաւ արանց արքայն Ագամեմնոն,
Յոտն եկաց եւ Ոդիսեւս բազմահանճար, եւ ազնիւ քարոզք
Զանմենոց ուխտըս դիցն ածեալ, խառնեալ զգինին 'ի խառնարանն,
Արկեալ ջուր ձեռնլուայի՝ թագաւորացն հեղին 'ի ձեռս:
Եւ ձգեալ դաշունակաւն Ատրիդեսի զդանակն հանեալ՝
Որ առ մեծաւ պատենիւքն կախեալ կայր միշտ իւր սուսերին,
Մազս 'ի գըլխոց կտրեաց գառանցն, եւ զայն առեալ ապա նուիրակք
Բաշխեցին յաւագորեարն աքայեցւոց եւ տրովադեանց,
Յորս Ատրիդէս մեծաձայն յաղօթըս կայր ձեռս ամբարձեալ·
Արամազդ հայր, իշխանեալ յԻդայ՝ ըզքեզ եւ վեհափառ,

Եւ դու եւս Արեգական՝ ամենատես, ամենալուր,
Եւ դուք Գետք եւ Երկիր, եւ որ 'ի խոր սանդարամետս
Ըզյանցեալսն պատժէք, եւ զորս երդումն երդմնեցան սուտ,
Վկայք լերուք դուք եւ զերդմունսս պահեցէք անդըրժելիս :
Զի թէ եղէ Աղեքսանդր ըզՄենելաւ սպանանիցէ,
Նա կացցի այնուհետեւ ըզՀեղինէ եւ զինչս ամենայն,
Եւ մեք դարձ առնասցուք 'ի լաստանաւայսն ծովաչուս :
Իսկ խարտեաշ Մենելաւոս զԱղեքսանդրոս եթէ սպանցէ,
Զհեղինէ տարցիք եւ զինչս ամենայն տացեն 'ի դուրս,
Եւ տուգանս տուժեսցեն արգիւացւոց ըստ արժանի,
Որ եւ յապայս յազգս մարդկան հանդերձելոց եղէ [illegible] :
Իսկ Պրիամոս եւ որդիք թէ Պրիամու չառնուցուն յանձն
Ինձ տուգանս հատուցանել՝ ուր Աղեքսանդր անկցի տապալեալ,
Ես եւ յայնժամ իսկ հետէ փոխան տուժին տաց պատերազմ,
Կացեալ աստ՝ մինչեւ հասից 'ի կատարած այսըր կռուոյս :
Ասաց, եւ ըզգառանցն փողոտեաց յանգութ պղնձով՝
Ընդ գետնին արկ զայնոսիկ՝ որ թաւալգլոր խաղային անդ.
Թափթափեալ անկեալ 'ի յոգւոյ, զի պղինձ ըզզօրսն ընկալեաց :
Իսկ առեալ ըզգինին 'ի թակուկէն գաւաթանովք
Հեղուին նուէր, եւ գեղ մշտնջենից աստուածոցն,
Եւ մէն մի ոք զայս ասէր 'ի արգիւացւոց եւ յաքայեցւոց.
Արամազդ մեծ, փառաւոր, եւ որ եւս այլ անմահ աստուածք,
Որ ոք նախ դըրժեսցեն զուխտն եւ ըստ երդմանս անցանիցեն,
Այնպէս որպէս գինիս այս՝ ուղեղ նոցին հեղցի յերկիր՝
Եւ նոցունցն եւ զաւակացն, եւ ամուսինքն ընդ այլս անկցին :
Ասացին զայս, այլ նոցա Զրուանեանն ոչ կատարեաց զայն.
Իսկ առ նոսա Պրիամոս դարդանեան զայս բարբառեցաւ.
Ունկըն դիք ինձ, արգիւացիք եւ քաջասպարուտք աքայեցիք,
Զի դարձեալ ընդ կրունկ մեկնիմ գնամ 'ի հողմուտն ես Իլիոն,
Քանզի լինել չհանդուրժեմ ականատես սիրուն որդւոյս
Ընդ Արեայ սիրեցելում Մենելաւեայ մենամարտին :
Արամազդայ գիտելի եւ անմահից այլ աստուածոց,
Ո՛ւմ արդեօք կայ յերկոցունց մահուն վախճան ճակատագրեալ :
Ասաց այրն աստուածակերպ, առեալ 'ի կառսն եդ ըզգառինսն,
Ամբարձաւ եւ նա ինքն եւ զերասանսն յետոյս ձգեաց,
Եւ առ իւրեւ Անտենովր յերկձիան հեծաւ 'ի վայելուչ.
Արդ սոցա դարձ արարեալ գնային անդրէն յետս յԻլիոն :
Իսկ Հեկտոր՝ ձեռն Պրիամեան, եւ Ոդիսեւս աստուածային
Նախ ըզվայրըն չափեցեալ, ապա վիճակն առեալ 'ի ձեռս
Ի պղընձի մի արկեալ սասանէին 'ի գըլխանոց,
Թէ ո՛ նախ յառաջագոյն արձակեսցէ զաշտէն պղընձի :
Իսկ ամբոխըն պաղատէր՝ ձեռս առ աստուածոցն համբարձեալ.

Եւ այր այր յաքայեցւոց եւ 'ի տրովադաց զայս ասէին.
Արամազդ հայր, իշխօղ յԻդայ՝ չքնաղ եւ մեծահաւէտ,
Որ զոք զամ մի զբանակսդ 'ի մէջ կողմանցս արկ երկոցունց՝
Ընդ այս տուր սատակման 'ի գործոյս տուգանել տան,
Իսկ մեզ սէր վերըստին եւ դաշն ուխտի լինել անխաբ:
Զայս ասացին, իսկ մեծն Հեկտոր սաղաւարտաճօճ՝ աչք 'ի Թիկունս
Շարժէր զվիճակսն, եւ ստացաւ իսկոյն վիճակըն Պարիսի:
Ապա կարգաւ բազմեցան ուր երիվարքն օդապարիկք
Կային իւրաքանչիւր եւ նկարէն զէնք եւ կազմածք:
Բայց անդուստ առեալ զգեստն ընդերեցիկ զէնսն ընդենայր
Դիւցազն Աղեքսանդրոս՝ այրն Հեղինեայ գեղածամին:
Յառաջ քան զամենայն արկ ընդ սրունս ընդարձակս
Ընտիրս եւ ապիկակս ճարմանդօք արծաթեղէնք.
Եւ ապա 'ի վերայ լանջացն ընդ զրահսն ագանէր
Զեղբօր իւրոյ զԼիկայոնի, եւ իւր 'ի ճահ պատշաճեցաւ:
Ապ' արկաւ ուսընդամնութ ընդարձակ Թուրն արծաթագամ,
Ընդ ահանն յետ այնորիկ ընդ մեծայաղթ, Թանձր եւ բոտուար.
Եւ 'ի գլուխն ապա հաւժկաւ զՃարտարագործն սաղաւարտ
Ընձիւղի՝ յոր 'ի վերուստ ահեղ ճօճէր գագաթնակ.
Առ նիզակ մի հզօր՝ ձեռին իւրում պիտողագոյն:
Ի սոյն օրէնս եւ պերճաւէտ Մենելաւոս վառէր զէնս:
Արդ յերկոցունց ճակատուց իբրեւ սոքա զինուորեցան,
Խաղացին յասպարէս յաքայեցւոց մէջ եւ տրովադաց
Խռովեալ խոժոռ ակամբ, եւ ընդ առաջ կային զարմանք
Ընձիաւորեալ տրովադացւոց եւ ազնուաբարձ աքայեցւոց:
Մօտ ելեալ նոքա յերեսս յասպարիսին 'ի չափանիշ
Ճօճէին ընդ նիզակսն ընդ միմեանս սրրամբարտաւանութեամբ:
Եւ նախ Աղեքսանդրոս զերկայնաստուերն ընկէց գեղարդն
Եւ եհար ընդ ահագին Ատրիդեսի զբոլորաձեւ.
Ոչ եբեկ ընդ պղնձէն, այլ կորացաւ սայր իւր կորընեալ
Ի հաստատուն ասպարէն. իսկ Ատրիդէս Մենելաւոս
Գործեաց երկրորդ խաղաց՝ առ Արամազդ հայր մաղթելով.
Արամազդ տէր, տուր հանել ընդ վրէժս 'ի նախ զործողէն զնա
Ի դիւցազն Աղեքսանդրոս, եւ ընդ ձեռամբ իմով պարտեա.
Զի սոսկասցէ ամենայն 'ի վերջաւորս մարդկանէ ոք
Որ խորհեսցէ զհիւրընկալն ստաբանէր երախտաւոր:
Ասաց, եւ ճօճեալ արկ ընդերկայն երկայնաստուեր,
Եւ եհար ընդ ահագին Պրիամեանին զբոլորակերպ:
Թափ ընդ ասպարէն փայլուն անցեալ գնաց գեղարդն ուժեղ,
Եւ երթեալ մխեցաւ ընդ բազմարուեստ լանջապանակն
Եւ յայնկոյս 'ի պատմուճան հատեալ՝ պատառեաց եհերձ աղուէն.
Խուսափեաց եւ ապրեցաւ նա 'ի մահուան սեաւ օրհասէ:

Ասրիդէս հանեալ ըղԹուղն արծաԹագամ՝ վերացուցեալ,
Կոփեաց ուժգին 'ի խորան գրգեանդոյն՝ յոր ջանքեալ
Ցեռակ չեղա եւ 'ի քառակ փշրեալ անկաւ 'ի ձեռանէն:
Վայեաց Ասրիդէս վերամբարձեալ 'ի լոյն երկինս.
Արամանդ հայր, չէք 'ի գլխ եղեռնագործ որ քան ըղդեղ.
Ըղձեռնան Աղէքսանդրի ակն ունէր ընդ կառավին հանել,
Արդ սուսերս յեռեալ ձեռին խորտակեցաւ, եւ 'ի նմանէ
Ի բաղկէս սլացեալ գլխոյ մերկանդա անդործ 'ի նմանէ փրէք:
Ասացեալ՝ գխեռոց կայլաւ գձեռնարի ատղաւարաէն,
Եւ քարշէր՝ յառաջագուրմ ուքայեցեան արարեալ գեմ.
Իսկ խորրացն ամեղնագործ խեղդէր ըղնա գխոսփուսկ ուլանին,
Որ արկեալ ընդ կըղզակուն գրգեանդոյն ալըրեկէր 'ի կառս:
Եւ անշուշտ վարէր տանէր եւ ժառանգէր պարծանս անդուռ,
Եթէ չէր սուր ներկանեալ Արամանդայ դուստրըն Ասողիկ,
Որ գըռնամանէ արշապոյն եղեւ ըղձիւձն առ 'ի նմանէ,
Եւ ումայն առղատրան ըստուար ձեռինն եղծայր ըղհետ,
Զոր առա յայնժամ գլեցաղն առ բարձաղէն ուքայեցեա
Գլորեալ ընկեց, եւ բարձին ընկերակիցք իւր մեռաելոյ:
Միաւանգամ յարձակեցաւ աղըընձանէլ նա գերդարդեալն
Ըստանանել ցանկացեալ, այլ զնէզն Ասողիկ յափշտակեաց
Հեշտաբար զորէն աստուածութեան, եւ Թանձր ըղնա ծածկեալ փափով
Տարաւ եդ յանուշահոտ 'ի սրըակապան իւր բուրաստանութ.
Եւ շոգաւ նիզըն կոչել ըղՀեղէնէ, զոր եւ եգիտ
Ցաշաարուկին 'ի բարձու, եւ պար զևւրեւ շառ արոմլուհեաց:
Եւ ձեռամբըն բուռն հարեալ ըղհոռաւէտ խոլոյեն ցանց եա,
Եւ զդէմս ասեալ պաաուսոյ հնորէի՝ բորբոքեցաւ,
Զաւրագործին՝ որ նըմա մինչդեռ բնակէրն 'ի Լակեդեմոնի
Վառաներէր յընծայր տուեալ եւ մինչեւ յայժ սիրէր ըղնա.
Ի նոյն նիզըն աստուածուհին կերպարանեալ Ասողիկ ասէ.
Արի եկ, Աղէքսանդրոս ըղձեալ կոչէ գառնալ 'ի տուն.
Կայ նա նիզըն յառագաստին եւ 'ի գահոյս Զարդարակերս
Փայլեալ 'ի գեղ եւ 'ի ձորձս, եւ ոչ ըղնա համարեցես
Կըռուեալ ընդ առն եւ եկեալ, այլ Թէ 'ի պար գնայցէ ուրեք,
Եւ կամ այն նոր դադարեալ 'ի խաղալոյ՝ նըստեալ կայցէ:
Զայս ասաց, եւ ըղսիրտ նորա 'ի լանջըս իւր արծարծ.
Որ տեսեալ ըղպարանոց աստուածուհւոյն ըղհրաշագեղ,
Եւ ըղլանջըն ցանկալի եւ զլուսաւոր աչացն,
Պակեաւ, եւ յանուանէ ձայնեալ անդէն բարբառեցաւ.
Ո՛վ մեհեան, ընդէ՞ր բուռն կըրԹիս պատրել զիս յայդպիսի.
ՄիԹէ այլ եւս ուրեք 'ի բարեշէն շինուածոց
Փռիւգիոյ կամ հեշտալոյն Մէոնիոյ զիս վարեսցես.
Իցէ եւ անդ 'ի յօղաձայն մարդկանէ ոք քո յակն առեալ:

Քանզի արդ Մենելայոսեայ պատուհասեալ ըղձացեալն Աղեքսանդրոս՝
Կամի զնա զատուցանել ատենաւ անդրէն տանել 'ի տան,
Ցոյն որդեաց ազգաց այժմէն մանկանց հասանել կառս ասատանօք:
Ո՜հ երթ նման առ նոսին եւ յաստուածոց մեծինաց շառաւիղ,
Եւ այլ մի եւս անդրէն զառածեալ արիւք քաջք յՈլիմպոս,
Այլ առ նոսին առաւօտեան զանդ եւ նոքին կաց պատերազմ,
Մինչեւ ըղձից ամենայն կամ օգնականին պատերազմեալ էր:
Իսկ ես՝ անդր ոչ գնեալ, — զի եւ իւր եւս խնամ բանակ, —
Զանկոզինս էր յորժամ, զի արժանեաց առ հասարակ
Ծառք յետոյս զնա ամենայն. նա նա 'ի սիրտ իմ ցաւք անցեալ:
Իսկ առ նա արդարեալ ամենազօրաբար Աստղիկ ասէ.
Մի զգրգռեր զիս, խեղճիկդ, գուցէ ցասմամբ թողից զքեզ.
Եւ այնչափ ատեցից, որչափ առաւել սիրեցի ցարդ,
Եւ 'ի կողմանեան երկոցուն նոյնութեանց ատելս զօրընդդէմ՝
Ի տրովադացւոց եւ դանայեանս, եւ կործանեա դու չարաչար:
Այսպէս ասաց, եւ երկեաւ Հեղինէ դուստր Արամազդայ,
Եւ գնաց քողածածուկ 'ի լուսափայլ պատմուճան 'ի շուր,
Լուռ եւ գաղտ 'ի տրովադացւոց. կարապետէր աստուածուհին:
Ի գեղեցկագործ ապարանս իբրեւ հասին Աղեքսանդրի,
Աղախնայքն այնուհետեւ զգործովքն իւրեանց դային ընդ փոյթ,
Իսկ չքնաղն 'ի կանայս 'ի բարձրայարկ զնայր առագաստն:
Եւ նորա ժպտասէրն Աստղիկ առեալ աստուածուհին
Եւ բերեալ զաթոռ մի արկ հանդէպ Աղեքսանդրի.
Նստաւ անդ Հեղինէ, դուստր ասպարօղին Արամազդայ,
Զաչսն յետս դարձուցեալ՝ զայր իւր բանիւքս յանդիմանեաց.
Եկեալ կաս 'ի մարտէն. — յանկարծ անդէն կորընչէիր
Ի քաջէ սպանեալ առն՝ որ էր նախկին իմ ամուսին: —
Պարծէիր յառաջ զԱրեայ քան զսիրելին Մենելաոս
Կորովել եւ բազկաւ 'ի վեր լինել եւ գեղարդեամբ.
Այլ արդ արի ձայն տուր երթ Արեայ սիրուն Մենելաւայ՝
Իջանել դարձեալ անդրէն մենամարտ ընդդէմ 'ի կռիւ մարտի:
Բայց ես խրատ տամ դոյլալ, եւ մի՛ ընդ խարտեաշ Մենելաոս
Ի վերայ գալ զէմ ընդդէմ եւ պատերազմել յանդգնաբար,
Մի գուցէ լիցիս անդէն առ 'ի նմանէ նիզակակոծ:
Իսկ առ նա բան զայս Պարիս բարբառեցաւ պատասխանի.
Մի կին դու զառն այդպիսի ըղձիւրա իմ մի երգիծաներ:
Զի զօրէգիւ՝ խնամ յաղթեաց Մենելաոս ընդ Աթենայ,
Եւ նոքա՝ ես միւս անգամ, քանզի եւ մեզ մերձ կան աստուածք:
Այլ արի, եկ 'ի սէր ամուսնութեան երթիցուք 'ի քուն.
Զի ոչ երբեք այսպիսի տրփանօք ըղձիւս հասեալ կալաւ,
Նա եւ ոչ մինչ զառաջինն 'ի բերկրալիցն Լակեդեմոնէ
Հափշտակեալ զքեզ ծովէի անդընդաչերձ նաւակայութիւք,

Եւ զուգեցայ 'ի Կրանայէ կղզւոջ սիրով եւ անկողնօք ,
Որպէս այժմ եմ խանդակաթ , եւ զիս ունի անոյշ փափաք :
Ասաց եւ գնայր 'ի մահիճն յառաջ եւ կինն ըզկնի նորա'.
Արդ սոքա 'ի գահոյսըն ննջեցին քանդակածոյս :
Իսկ Ատրիդէսն ընթանայր գազանաբար ընդ բազմամբոխն
Ցանկն ուրեք արկանել զԱղէքսանդրոս աստուածանմանն ·
Այլ չկարաց ոք 'ի տրովեանց եւ յանուանի նիզակակցաց
Ցուցանել անդ զԱղէքսանդր Արեայ սիրուն Մենելաւեայ :
Զոր թէ ոք տեսանէր, ոչ ծածկէին առ գութ սիրոյ ,
Զի հաւասար սեաւ մահուն ամենեցուն էր ատելի :
Բայց խօսեցաւ ընդ նոսին արանց արքայն Ագամեմնոն ·
Լուարուք ինձ , տրովացիք եւ դարդանեայք եւ օգնականք ·
Սիրելւոյն Արեայ յայտնի է յաղթութիւն Մենելաւեայ :
Զհեղենէ արգիացին ընչիւքն ողջոյն տուք դուք 'ի դուրս ,
Եւ զտուգանսըն հատուցէք՝ որպէս զիարդ եւ վայելէ ,
Որ եւ յազգ հանդերձելոց մարդկան գնասցէ հռչակ յապայս :
Զայս ասաց Ատրիդէս , եւ գովէին այլ աքայեանք :

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ԵՐԳ ՉՈՐՐՈՐԴ

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Խորհուրդ գիր յաղագս Արտաշատայ, որոյ զիջեալ 'ի Թագաւորութեան Հեթայի, տեսանէ զԱ.Թ...՝ երթալ դրդել զարտաքսեցին՝ խնդրել առնել ունայն փորձառութեան. որոյ եկեալ հրամայէ զԳ...՝ ներկայ առնել զՄենելաոս. ողջք եւ բողոք Ագաթանգեղոսի ընդ երկանն։ Մինչ դեռ Մարգարէն 'ի բժշկել կայ զվիրաւորն, արտաքսեցոյց ժամ գտեալ յասաղ խաղան 'ի Ցույն. Ագաթանգեղոսն ընթացեալ ընդ գունդս բանակին, որոտաղինդէ զորսն, կշտամբէ զզօրագլուխն. խառնուրդք մարտին, եւ նախճիրք առաւ եւ անուն ժեռնամեծ։

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ԵՐԳ ՉՈՐՐՈՐԴ

ՈՒԽՏԻՑՆ ՑՐՈՒՄՆ. ԱԳԱՄԵՄՆՈՆԻ ՀԱՆԴԷՍ ԱՌՆԵԼ ԲԱՆԱԿԻՆ

Աստուածոցն յոսկի յատակն ակումբ առեալ զԱրամազդաւ՝
Ըմպանիւք անկանելին, եւ 'ի նոսին արգոյն Հեբէ
Զըմպելին աստուածեղէն մատուցանէր ոսկի նուագօք.
Առնուլին մի'սա միոջէ՝ յոստան տրովեանց ակնկառոյցք։
Անդ յայնժամ Զըրուանեանն ընդելանէր կըսկծ բանիւք
Ի զայրուցմն ածել զՀերա յառակաւոր 'ի սոյն բարբառ.
Երկոքին յաստուածուհեաց՝ Մենելաւեայ են ձեռընտուք,
Հերայն արգիացի եւ Աթենաս Պաշտպանապետ։
Մեկուսի սակայն բազմեալ եւ 'ի զընին կացեալ բերկրին.
Իսկ սըման՝ ծաղրասէրն Աստղիկ ցանդ մօտ կայ 'ի թիկունս,
Եւ զօրհաս ճակատագրին առ 'ի նմանէն անցուցանէ,
Եւ թափեաց արդ եւս ըզնա, մինչ կարծէր զանձն իւր մերձ 'ի մահ։
Բայց յաղթումն՝ է Արէսի սիրեցելոյն Մենելաւեայ.
Սակայն մեք առցուք խորհուրդ՝ թէ յո՞ր դէմս իրքըդ շըրջիցին,
Պատերա՞զմ անդրէն չար եւ դըժընդակ ճակատամարտ
Ցարուսցուք 'ի կողմանս, եթէ արկցուք սէր հաշտարար։
Եթէ այս հաճոյ եւ քաղցըր եղիցի բոլորեցունց,
Թող քաղաքըն Պրիամու թագաւորին բնակեալ լիցի,
Եւ զարգոսեանն Հեղինէ տարցի անդրէն Մենելաւոս։
Զայս ասաց, եւ Հերա եւ Աթենաս մընչեցին լռու.
Նըստէին առ միմեամբք, մըրմընջէին տրովեանց չարիս։
Կարկեալ կայր Աթենաս ցասուցեալ հօրն Արամազդայ,
Ձիկ չեհան, բայց ամեհի առնոյր ըզնա սըրտմըտութիւն.
Իսկ Հերայ սիրտ ժուժկալեայ ոչ բարկութեանն, այլ խօսեցաւ.

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Խորհուրդ դից յատենին Արամազդայ, որոյ զիջեալ 'ի Թախանձանաւ Հերայ, առաքէ զԱթենաս՝ երթալ դրդել զտրովացիս՝ խանգարել տալ ուխտին դաշնադրութեան. որոյ եկեալ հրապուրէ զՊանդարոս՝ նետաձգոր տալ զՄենելաոս. ողբք եւ բողոք Ագամեմնոնի ընդ եղբայրն ։ Մինչ դեռ Մաքաւոն 'ի բժշկել կայ զվիրաւորն, տրովացւոց ժամ գտեալ՝ յառաջ խաղան 'ի Յոյնս. Ագամեմնոն ընթացեալ ընդ գունդս բանակին, ոգեպնդէ զոմանս, կշտամբէ զգլխաւորսն. խառնուրդք մարտին, եւ նախճիրք աստի եւ անտի մեռանին ։

Հ Ո Մ Ե Ր Ի

Ի Լ Ի Ա Կ Ա Ն

—••••◆❖◆••••—

ԵՐԳ ՉՈՐՐՈՐԴ

ՈՒԽՏԻՑՆ ՑՐՈՒՄՆ. ԱԳԱՄԵՄՆՈՆԻ ՀԱՆԴԷՍ ԱՌՆԵԼ ԲԱՆԱԿԻՆ

Աստուածոցն յոսկի յատակն ակումբ առեալ գԱրամազդաւ՝
Ըզբանիւք անկանէին, եւ 'ի նոսին արգոյն Հեբէ
Զըմպելին աստուածեղէն մատուցանէր ոսկի նուագօք.
Առնուին մի'առ միոջէ՝ յոստան տրովեանց ակնկառոյցք.
Անդ յայնժամ Զըրուանեանն ընդելանէր կըսկիծ բանիւք
Ի զայրումն ածել զՀերա յառակաւոր 'ի սոյն բարբառ.
Երկոքին յաստուածուհեաց՝ Մենելաւեայ են ձեռնտուք,
Հերայն արգիացի եւ Աթենաս Պահպանապետ:
Մեկուսի սակայն բազմեալ եւ 'ի զընին կացեալ բերկրին.
Իսկ սըմա՝ ծաղրասէրն Աստղիկ ցանգ մօտ կայ 'ի թիկունս,
Եւ զօրհաս ճակատագրին առ 'ի նմանէն անցուցանէ,
Եւ թափեաց արդ եւս ըզնա, մինչ կարծէր զանձն լիր մեռձ 'ի մահ:
Բայց յաղթումն՝ է Արիսի սիրեցելոյն Մենելաւեայ.
Սակայն մեք առցուք խորհուրդ՝ թէ յո՛ր դէմս իրքըդ շըրջեսցին,
Պատերա՞զմ անդրէն չար եւ դըժընդակ ճակատամարտ
Յարուսցուք 'ի կողմանան, եթէ արկցուք սէր հաշտարար:
Եթէ այս հաճոյ եւ քաղցըր եղիցի բոլորեցունց,
Թող քաղաքըն Պրիամու թագաւորին բնակեալ լիցի,
Եւ զարգոսեանն Հեղինէ տարցի անդրէն Մենելաւոս:
Զայս ասաց, եւ Հերա եւ Աթենաս մընչեցին լուռ.
Նըստէին առ միմեանըք, մըրմընջէին տրովեանց չարիս:
Կարկեալ կայր Աթենաս ցասուցեալ հօրն Արամազդայ,
Ճիկ չեհան, բայց ամեհի առնոյր ըզնա սրտմտութիւն.
Իսկ Հերայ սիրտ ժուժկալեաց ոչ բարկութեանն, այլ խօսեցաւ.

Անագորոյն Զըրուանեան, բան որպիսի բարբառեցար.
Զի՞ կամիս ըզվաստակս առնել գերեւ եւ ընդունայն,
Եւ զքըրտունս որ քըրտնեցի յերկս՝ եւ ձիանն իմ յոգնեցաւ
Ի ժողովել զօրս յեղեալըն Պրիամու եւ մանկըտւոյն։
Ե՛րթ արա, խկ այլք ընդ քեզ դիք համօրէն հաւանիմք ոչ։
Արամազդ ամպայարոյց՝ ծանրացաւումն ասէ առ նա.
Ա՜յ Թըշուառ, զո՞ր Պրիամոս եւ Պրիամու մանկտին ընդ քեզ
Հատուցանեն ինչ վընաս, զի անդադար ջըրդիս մոլիս
Սատակել զԻլիոնի զգեղեցկակերտըն շինուած.
Որ զի թէ ինքնըդ ընդ դրունս եւ ընդ երկար մըտեալ պարիսպ՝
ԸզՊրիամ եւ զՊրիամեան մանկունս ողջ ողջ լափառեսցես,
Եւ զոր այլ եւըս տրովեանք, յագեցուսցես թերեւս անդ զոխդ.
Արասջիր որպէս կամիս, մի՛ յայսմհետէ գէթ այս պայքար՝
Մեծ ընդ իս եւ ընդ քեզ ընդ երկոսեանս անկցի կըռիւ։
Այլ եւս ինչ քեզ ասացից եւ յեռ դու զայն 'ի միտըս քո.
Զի եւ իմ յորժամ քաղաք մի կործանել փութեսցին խանդք՝
Որ սիրելի քեզ ուրերոյ իցէ ծնընդեան բնագաւառ,
Մի՛ զգայրոյս ինչ արգելեալ յամեցուսցես, այլ տացես թոյլ.
Զի եւ իմ արդ աւասիկ տըւեալ քեզ զայդ կամս յակամայս։
Զի որ կան 'ղարեգակամբ եւ ընդ երկնիւք աստեղազարդ
Գամ մի բնակեալ ուրեք քաղաքք յերկրածնելոց 'ի մարդկանէ,
Էր իմ սըրտիս 'ի նոսա նախամեծար Իլիոս սուրբ,
Եւ Պրիամ եւ ժողովուրդ կորովատէգըն Պրիամու.
Զի ոչ երբէք օրինի խորտկօք սեղանն իմ կարօտէր,
Եւ նուիրօք եւ ճենճերով. զի այս հասեալ է մեզ պատիւ։
Անդէն նըմա պատասխանի արար աչեղն արգոյն Հերա.
Ինձ երեք են արդարեւ քաղաքանի յոյժ սիրային,
Արգոս եւ Սպարտա եւ Միկենէ լայնափողոց.
Թէ աստի յատելութիւն դարձցին սըրտիդ, խըլեա զնոսա,
Ոչ ընդդէմ ինչ քեզ դառնամ սոցա փոխան, եւ զընդամ ոչ։
Զի թէպէտ եւ անխայեմ եւ տապալել չըտայցեմ թոյլ,
Ոչինչ օգտիմ 'ի խնայել, զի հաստաբուռն ես ուժգնագոյն։
Է սակայն եւ զիմն արժան ոչ 'ի գերեւ առնել վաստակ,
Զի եւ ես աստուածուհի եմ եւ անտի սերս ուստի քոյդ,
Եւ զիս երիցագոյն ծընաւ Զըրուան կորովամիտ,
Ցերկուս դէմըս, զարմիւս եւ քո կոչմամբս անկողնակից.
Իսկ յանմահից դու 'ի մէջ թագաւորես բոլորեցունց։
Այլ աղէ եկ զայսոսիկ միմեանց տեղի տըւեալ շնորհեմք,
Ես քեզ, եւ դու ինձ, եւ զհետ եկցեն միւս դիք անմահք։
Եւ դու փոյթ ընդ փոյթ պատուէր տուր հրամանի Աթենասայ,
Ելանել գնալ 'ի տրովեանց ւաքայեցւոց դըժընդակ ռազմ,
Գուն գործել՝ զի տրոյացիք ըզխրոխտապանծ աքայեցիս

Ձեռներէց 'ի հարկանել լեցին՝ սլանալ ուխտին դաշանց։
Զայս ասաց, չըմբոստացաւ հայրըն մարդկան եւ աստուածոց,
Նոյնժամայն թըռչուն բանիւք բորբոքեցաւ առ Աթենաս.
Ի բանակն առ տրովացիս եւ աքայեանս Էրթ փութանեմ,
Հնարեսջի՛ր՝ զի տրովացւոց անցեալ ըստ ուխտ դաշանցն երդման՝
Նախաձեռն 'ի մեղանչել աքայեցւոց լեցին սխդաց։
Ասաց, յորոց զանձկացեալըն յառաջագոյն իսկ զԱթենաս,
Որ հապճեպ սըլացեալ յՈղիմպոսին էջ 'ի բարձանց.
Որպէս աստղ ինչ բոցափայլ՝ կորովամիտ Զըրուանայն ծնեա
Նաւաղեցն 'ի նըշան եւ կամ զօրաց լայն բանակի
Առաքէ, եւ թօթափին առ 'ի նմանէ յոյժ կայծակունք,
Խոյանայր նըմին հանգոյն յերկիր Պալլաս Աթենաս։
Ոստուցեալ եկաց 'ի մէջ, եւ ապշութիւն կալաւ զտեսողսն,
Ըզքաջաձի տրովադեանս եւ զբարձազէն աքայեցիս։
Եւ այսպէս ինչ, այր ցընկեր ակնարկելով, բարբառէին.
Պատերազմ չար միւսանգամ եւ վըխժագործ ճակատամարտ
Զարթիցէ, կամ յերկոսին կողմանս արկցէ սէր Արամազդ,
Այն որ էն իսկ մարդկան պատերազմաց մատակարար։
Այսպէս ոք ասէր ինչ՝ յաքայեցւոց եւ 'ի տրովեանց։
Իսկ նա զառն ըզդէմս առեալ՝ զԱնտենորեան Լաւոդոկեայ
Ըզկարշնեղ քաջամարտին, 'ի տրոյացւոցն եմուտ ամբոխ,
Ի խընդիր դիւցանըման Պանդարոսի՝ թէ ուր գըտցէ։
Եւ եգիտ զԼիկայոնին ուստր անըստգիւտ եւ ուժեղակ
Զի առա կայր, եւ գունդ զնուրեւ վահանաւոր զօրեղ արանց
Եկեալք ըզհետ նորա 'ի յորձանացն Էսեպոսի։
Եւ կացեալ առընթեր՝ զերագաթեւ խօսեցաւ բանս.
Լըւիցես ինձ արդեօք, արի որդիդ Լիկայոնի,
Իշխեցես Մենելաւեայ հարկանել նետ մի սրաթըռիչ։
Ի տրովեանց յամենեցունց ժառանգեսցես շնորհս եւ փառս,
Եւ 'ի վեր քան զամենայն յԱղէքսանդրէ թագաւորէ.
Ի նմանէն մանաւանդ մեծապայծառ տարցիս պարգեւս,
Եթէ տեսցէ զԱտրորդին զՄենելաւոս արխական
Քով նետիւ 'ի պարտութիւն մտանեալ՝ ելեալ յողորմ խարոյկ.
Օն 'ի վերայ մեծափառ Մենելաւին մուտ ընդ աղեղն,
Եւ ուխտեա լուսածինն Ապողոնի քաջաղեղան
Ըզդառանց անդրանկածնունդս հանել նըմա զոհ գերապանծ
Ի դառնալդ անդրէն 'ի տուն յոստան Զելեայ նուիրականի։
Զայս ասաց Աթենաս եւ զխօլըն միտս հաւանեցոյց.
Հան խոկոյն զաղեղն ողորկ ըզվայրենի վաւաշ քօշին,
Զոր երբեմն ուրեմն ինքնին 'ի թըքառաջըն դիպուցեալ՝
Ցելանելըն 'ի վիմէն դարանակալ եղեալ նըմին,
Եհար ընդ սըրտադուրսն, եւ նա 'նդ պարսխն անկաւ տապաստ։

Որոյ եղջիւրք 'ի գլխոյն կէս բուսեալ քիչ մերկաստան .
Զոր քերեալ պատուաճեցայց եղջերագործ ճարտարապետս ,
Եւ քաղ յղկեալ զամենայն 'ի ծայրսն ոսկւոյ ոսկեձոյլ լանջս :
Արդ լարեալ զայն քաջաղեղն՝ յերկուս երկրին եդ 'ի խոնարհ ,
Իսկ ընկերքն կարմիր զասպարսն հանդէպ եբր ունէին ,
Գուցէ 'ի նա նախ յարձակեսցին Աքայեցւոց արիք մանկունք
Մինչ չեւ խոցեալ Աստուածային Մենելաւոսն արքայական :
Նա զխուփն եբաց կապարճիցն եւ առ. եհան նետ մի անաւթ
Նորաթեւ՝ սլացաթեւ , եւ սեաւ ցաւոց զարման երկանց .
Եւ 'ի լարն անդ անդէն կազմեալ եդեալ զդառն փողգին ,
Ուխտեաց լուսածնին Ապողոնի գեղաղեղան
Ըզգառանց անդրանկածնութեամբ հանել նորին զոհ մեծաշուք
Ի դարձին անդրէն 'ի տուն 'ի նուիրական Զելեայ քաղաք :
Եւ կալեալ համայն զգրգռուկն եւ զլար քարշեաց աղեղնաւորն ,
Ցեցուցեալ ըզլարն 'ի ստինսն եւ զերկաթն 'ի լայնալիճն :
Եւ յորժամ կարակնաձեւ յաղթ աղեղանն ընդ գիրկս եձուռ ,
Լիճքն ճայթեաց , եւ աղաղակ գոչեաց լարն , եւ նետն ոստեաւ
Սայրասուր , սուսանաթեւ 'ի աղաղակելոյ անդր մղեալ :
Այլ ըզքեզ , Մենելաւէ , չմոռացան դիքն երջանկափառք ,
Անմահքն , առաջնոյն մանաւանդ դուստր Արամազդայ ,
Որ քո կացեալ առաջի՝ վարեաց զհերձակչն դառնաթոյն :
Որ եւ այնչափ ինչ արգել զայն 'ի մարմնոյն վանեալ 'ի բաց ,
Որպէս քշէ մայր ճանճ յորդւոյն 'ի քաղցրանինջ քուն հանգուցեալ :
Եւ նոյն ինքն անդր ուղղեաց՝ ուր կամարքն ոսկի ճարմանդք
Ագուցեալ յեւեալ կային եւ ծալ 'ի ծալ պատէր զրահ :
Եւ անկեալ դառն սլաքն անդր 'ի գօտին պերճապատշաճ՝
Եւ եղեալ թափանցանց , եւ ընդ կամարն ամենապաճուճ
Եւ խաղաց մխեցաւ մինչեւ 'ի զրահն յոգնապաճոյճ
Ցեռնախատակն զոր կրէր մարմնոյն պատեան , նետից պատնէշ ,
Որ եւ պահեաց խիստ ըզնա , բայց եւ ընդ այն էր անցեալ թափ :
Եւ ցցեալ նետն ըզվերին երես մորթոյ քաջին մարմնոյ՝
Իսկ եւ իսկ 'ի խոցուածոյն հոսեաց արիւն բոսորագոյն :
Որպէս յորժամ Մէոնիա կամ Կարեացի ոք կին զփղոսկր
Ի կարմիր ներկանիցէ՝ երիվարաց լինել շուշակ ,
Եւ դնէ յառագաստին , եւ ցանկացան առաւելք բազումք
Ցանկալ զայն , այլ կայ պահի թագաւորին փառաց 'ի շուք՝
Երկաքի , ձիոյն 'ի զարդ եւ 'ի պարծանս հեծելոյն .
Այնպէս քո , Մենելաւէ , գեղապարոյր բարձք արբեալ
Եւ սրունք մինչ 'ի սրձղունսդ վայելուչ՝ յարեան ներկան :
Սոսկացաւ ընդ այն տեսիլ արանց արքայն Ագամեմնոն՝
Յանկն ըզթուխն արկեալ արեան զառ 'ի վէրքէն հեղեղատեալ .
Սոսկացաւ եւ նա ինքնին Արեայ սիրուն Մենելաւոս :

Բայց անսեալ՝ զի արտասուք կայծին աչացն աղջկան եւ կար,
Դարձեալ 'ի լանջս իւր ամբողջն ժողովելոյն ոգիք նորա.
Անդամոր զասն հեծութեանց՝ Մենելաւոսայ կոչեալ ըղձեան՝
Առաջ արքային Ագամեմնոն, հեծեծելին եւ հառաչարքը.
Միհրդատ իմ հարազատ, որդ քեզ 'ի մահ կանչեն զաւշեան՝
Մէն միայն ընդ պատերազմս արկեալ ըղձեալ արտմելով 'ի մարտ.
Այսպէս հարկին զգեաց արտմեալսք՝ զերդամեմն ակառին կոփեալ առ ատեն.
Այլ արտաքոյ ոչ նոցին զաւշինքն եւ ոչ զանունն արեան
Եւ նուէրք անմարդանաց եւ ունք յար մեջս հաւատոյ.
Զի Թէսալէս եւ առ ժամանս չքնաղորեալ Ոլիմպոսին,
Անդամն եւս հատաւոյն, եւ չարաչար պատահմանեանն
Ընդ իւրեանց խաչ կատարեալ՝ հանդերձ կանանցն եւ մանկանց։
Զի հաւատալ Աքայեցւոցն իմ եւ մերազ եւ խորհրդոյ,
Գայցէ օր՝ յոր նուիրականն այդ Իլիոն աւերեսցի
Եւ Պրիամոս եւ զօրաց նիզակաւորն Պրիամու,
Եւ Զրոնոսեանն Արամազդ արփիափայլն բարձրագահ
Նա ինքնին շարժեսցէ զմառամքէ զաւրութեան 'ի բնաւ՝
Սրտմտեալ ընդ դաւաճանաց. այս անհնարին չանցցէն ապագայ։
Բայց ըղձէն կսկիծ սաստիկ հարցէ յոգիս, ով Մենելաւ,
Թէ մեռցիս եւ զկեանսդ կորուսցես Ճակատագրիր,
Եւ ծանր կարօտալ 'ի ծարաւուտն Արգոս դարձայց.
Զի հայրենին զաւառին աքայեցիք յուշ դայցեն ընդ հաւս,
Եւ Թողցուք 'ի պարծանս Պրիամու եւ տրովադայ
Զարքայաշէն Հելենէ, եւ զքո ըսկէ զոսկերս երկիր
Զանգիտեսցէ 'ի Տրոյա՝ մինչ չեւ գործոյս 'ի լրումն եկեալ.
Եւ զայս իմն ոք ասասցէ յամբարտաւանն տրովադացւոց՝
Տրոփեալ առն 'ի շիրիմ Մենելաւոսայ մեծազօրաց.
Օ՜չ թէ այսպէս 'ի հանդերձս Ագամեմնոն ըմբոստ զցասումն՝
Որպէս այժմըս այսր ընդ մեզ զաքայեցւոցն ածեալ բանակս,
Եւ զինաց կորեաւ 'ի տուն 'ի հայրենին բնիկն զաւառ
Նաւուք դատարկեալք, թողեալ զարին Մենելաւոս.
Զայս ոք ասիցէ տառապեալ, բայցէ յայնժամ ինձ երկիր մեհ։
Բայց ըղձա արտասուաշունչեալ Մենելաւոսին առէ խրախուսէ.
Քաջ լեր, մի երկնչելով արկցես 'ի զօրս աքայեցւոց.
Ոչ թէ նետըն աւյդասարար 'ի մահացուն ուրեք հարաւ,
Գաւտեալ զօտին նկարեալն եւ 'ի ներքոյ պատեալ կամարն
Եւ տախտակին յօդեալ 'ի պղնձագործ արուեստ զարդեաց։
Առ որ պատասխանեաց առէ արքայն Ագամեմնոն.
Իցէ թէ այդ այդպէս էր, ով սիրելիդ Մենելաւոս։
Այլ բժիշկ զվէրս ձեռնօք արկցէ բժշկելի դեղօրէնս,
Որ 'ի սեաւ քո ցաւոցդ հանգուցեն ըղձեալ թերեւս։
Ասացեալ՝ առ պատգամաւորն ձայնեաց քարոզ Տաղթիբիոս.

Յաղթեսցին, երբ փութով կոչեսցին այսր ըզՄողաւան՝
Զայրն որդի Անկիլեայեայ զամենահնար ռմբաշխարակաւ,
Գալ այցել ըզՄեննօնեաւ զարքունական ոսկեան աշխարհաց,
Զոր նուաճեալ աւար որ կործանեալ աղեղնաւոր
Ի արծուեաց կամ լինելոց, նշմին 'ի փառս, խոկ մեզ 'ի սուգ։
Զայս ասաց, եւ քարոզեն լուեալ չեղեւ անանձնեալ.
Եւ զինեալ զգենուլ 'ի գունդ պատերազմին աշխարհացոյց,
Աչս ածեալ 'ի զինուորեալն Մոզարան զոր եւ եսես,
Ահա կայր եւ շուրջ զեւգոն հզօր Ջոկերը փոհանաւորք
Վաշակաւոր 'ի ձեռաց Յրեկեայ նշմին զինուորելոց։
Որում մերձ անցեալ ըզբանս երազաթեւ բարբառեցաւ.
Արի եկ, Անկիլեայեանդ, Ագամեմնոն կոչէ զքեզ,
Գալ անցանել զՄեննօնեաւ զարքունականն աշխարհաց ըստ՝
Զոր նուաճեալ առաջ որ ազնուաւոր քաղաքացիս
Ի արծուեաց կամ 'ի լինելոց՝ խոր 'ի պարծանս եւ մեզ 'ի սուգ։
Զայս ասաց եւ գնաց նորա 'ի լանջս խոր վերադարձեալ.
Եղեալ զնացին ընդ անձամբ 'ի լոյն Զամբարին աշխարհացոյց։
Եւ յարժամ ժամանեցին առ Մեննօնեաւ խարազանաւ
Կայր խոցեալ եւ ըղձանօք քաղաքաց զսանձիր մարտնչել
Գար առեալ՝ եւ 'ի մէջն անդ կանգնեալ այրն առաւօտեան,
Խոկ եւ խոկ կորզեաց ըղձանս 'ի կամարէն պատերազմաշան.
Այլ 'ի ձրգել համել փրկչին՝ յետ կոյս բերկան կարիք նորա առ։
Ըզգօտին խոյատանձանօք եկեալ յանձնեն, եւ 'ի նեղքուս
Ըզկամարն եւ ըզպատուական՝ գործ ազգանձագործ մանկանց զարդեաց։
Եւ ըզհոգին առեալ՝ առ զասանօթոյն անկաւ աղէկք,
Փառաւոր զարեւեան՝ հրամանաւ ցանեաց անդը ըստեկեանս
Զորս երբեմն հօր խնամեալ մերկեալ ի մատայց Փերոնի։
Մինչ այդ յահեղագոյն Մեննօնեայ կայեն 'ի սպառ,
Վաշանաւոր արձակեցաւ հրաժեշտ զայլն խառմը 'ի վերայ.
Նոքա զէն զգեցան զարձնեալ եւ յաշ ամէն ըզմարտակեալ։
Ոչ քրտանօք աւանդէր անդ ըզգեցեալն Աղամեմնոն,
Ոչ երկչոտ որ տրտմութեամբ, ոչ մեհեկոս 'ի գուպարան,
Այլ յաւէտ ժողովեալ 'ի մարտ՝ յարանց փառաւորեալ։
Զի զերեխայրն թողեալ կառքն 'ի տրգեմ զգրեաւ,
Զորս առեալ ըղձաւինչեաւրն մեկուսի սպասաւորն ունէր
Եւրիմեդոն՝ որդին քաջ Պիրէոսեանն Պտոլեմեայ,
Որում եւ տեղ եա պատուէր՝ ունել զնոսին խոր առ երի,
Թէ խոնջ ուրեք կացցի զանդամսն 'ի սաւ հրամանն բաղմամարտին.
Ինքն հետի երթեւեկեալ ընդ գասակարգ առաջնորդեալ,
Զորըս ժիրըն աւանդէր յերագաձի զանդայեցուց,
Մերձ կացեալ՝ եւս առաւել նոցա բանիւքըս սայր խրախոյս.
Արգիւացիք, մի ծուլայք յարխական քաղաքութեան,

Քանզի հայրն Արամեանց որդւոյ Նիպատոս եղելոյ ոչ.
Այլ որ նախ վաղեալ զերգամանքս ուխտի դաշանցըն գըրժեցին,
Ընդոցա փութացեալ մարմինս անշուշտ անդէպք Ճարտկեցին,
Ընկանոյացըն սփռեալս մէջ եւ զմանկանց նոցին մանրիկ
Վարեցուցք նաւուք գերի, զոստան նոցուն վարեալ աղաւաղ։
Իսկ զորս հայեր վատասահման 'ի սոսկալի պատերազմէն,
Ընդ առ զայրացեալն բանիւք կըռափեալ յոյժ կըշտամբէր.
Արդարանք, նաւորեալք 'ի նաւ, ամօթապարտք, ո՞չ պատկառէք.
Զի՞ ընդ մինչդեռ կայք ընդ վայր խորեւ զկղզորմս հարեալ յապուշ,
Որ խոնջեալ պարտասեալ 'ի մեծադաշտ արշաւանաց՝
Զեաղ առեալ կան, եւ մինչդեռ ենչ ոչ 'ի սիրտն զօրութիւն.
Նոյնպէս կայք եւ դուք ապշեալ, ուչ ձեռն 'ի գործ մղեալք մարտիդ։
Մինչ աղմկեա՞նց ստացեալք հասանել զալ ուր նաւքըս մեր
Կան ձըգեալ գեղեցկափայտք՝ ընդ ափնածիր սպիտակ ծովուն,
Զի տեսջիք թէ Զըրոսանեանն արկցէ զձեռք զեւր ձեռն հովանի։
Այսպէս սա իշխանաբար գընայր շրջեալ ընդ զաւմարս սաստիւ.
Եկն եհաս առ կըկեաւցեան՝ յարեւ արանց անցեալ 'ի սահ։
Եւ տեսա զքաջամարտն Իդոմենեւ զենուորէին.
Իդոմէն՝ 'ի նախահառական ուժեղութեամբ վարազանման,
Եւ նորա Մերիոնէս ընդ նմին զունդն խրախուսէր։
Զորս տեսեալ ցնծացաւ արանց արքայն Ագամեմնոն,
Եւ անդէն ասէ բանիւք բարբառեցաւ առ Իդոմէն.
Զքեզ, Իդոմէն, պատուեմ 'ի մէջ երագաձի դանայեցւոց
Թէպէտ 'ի պատերազմ, թէպէտ եւ յայլ ամենայն գործ,
Եւ թէպէտ 'ի կոչունս, ուր զսեաւ գինին մեծահարկի
Խառնեն 'ի խառնարանս արգիւացւոցն առաջնորդացք։
Զի ուր այլք առ հասարակ 'ի հերապանծ աքայեցւոց
Ըմպեն բաժինն մի չափով, քո լի աւելը կայ միշտ բաժակ,
Որպէս ինձ իսկ գոլ լինողին, ըմպել յորժամ ցանկասցի սիրտ։
Խոյացիր արդ 'ի մարտ՝ որպէս էինչ գոլ պանծայիր նախ։
Առ որ զայս Իդոմենեւս արար պատասխանի կրետացւոց պետ.
Ատրիդէս, ես քեզ յոյժ հաճոյական եղէց ընկեր
Իբր երդմամբ յառաջագոյն կալայ յանձին եւ խոստացայ.
Իսկ դու զայլս յորդորեսջիր գխաակաղեղ աքայեցիս,
Զի փոյթ ընդ փոյթ մարտիցուք. քանզի արուեստք լուծին զերդմունս,
Եւ նոցա՝ մահ եւ աղէտք ժամանեսցեն այսուհետեւ,
Որ զի նախ ձեռներեցք զուխտիւն անցեալ հասուցին ասյժ։
Զայս ասաց, եւ Ատրիդէս ելեալ գնայր զըւարթամիտ.
Եկն յԱյասըն եկիսակեան, յարեւ արանց անցեալ 'ի գունդ.
Եւ տեսա զնին սաղաւորեն, եւ զկնի խաղայր հետեւակ ամպոյն։
Զոր օրինակ 'ի դիտակէն եւտես ըզամպ այր խաշնարած,
Զի շըրջեալ արեւմըտից սաստկանալով ընդ ծով գայցէ.

Եւ նոքա 'ի բազմականն խօրին ըմբոշխնալը էին ամբրոսեայր
Թըւէ՛ին անդունդս ընթացեալ, ածել բերել մըրրիկ բազում,
Մոսկուցաւ ընդ տեսիլն եւ ընդ այրիւ վարեաց ըղձօսն.
Հանդուհակ ընդ Նասեանց գիւցազնուհւոյ պատանեկաց՝
Ի գըժնեայ գըրգէին Ճակատամարտ խիտ գումարտակք
Կապուտակք, եւ յաստար եւ 'ի նեղակ քըռամանածանք.
Եւ զասսա յանձն արկեալ խընդաց արքայն Ագամեմնոն,
Եւ առ նոսա ձայնարկեալ երագաթեւ խօսեցաւ բան.
Ձեզ, Նասք, պատենազէն արգիացւոց ըսպայապետք,
Ձեզ էինչ ոչ աստ հրաման, չէ իսկ պիտոյ առել ինչ ձեզ ձեռ,
Դուք ձեզէն վառէք ըզզօրդ՝ արիաբէս գըռնել մաքառ.
Օ՛չ թէ, հայր Արամազդ, եւ Աթենաս եւ Ապողոն,
Այդպիսի ամենեցուն 'ի լանջս իւրեանց լինէր ոգի,
Ո՜ն եւ ծն՝ արքայիս Պրիամու փոյթ քանդէր քաղաք
Ըզմերովս անկեալ բըռամբ եւ նըւաճեալ եւ աւարեալ.
Առացեալ զայս եւ անդէն գնաց թողեալ չոգաւ առ այլս.
Անդ եգիտ ըզՆեստոր՝ ըզքաղցրաձայն Պիւղեանց խօսնակ,
Որ զիւրսն 'ի կարգ յօրինէր եւ խրախուսէր 'ի պատերազմ
Ըզմեծաւ Պելագոնիւ, զԱլաստորաւ եւ ըզՔրոմիաւ
Եւ զՀեմոնաւ արքայիւ եւ զԲիասաւ հովուէն ազգաց.
Եւ յառաջ զհեծելախումբն հանդերձ կառօք ուղեւորօք,
Եւ զհետեւակսն ըզխնի կացոյց յաճախագունդ արի որեար՝
Ի ռազմին լինել պարիսպ, իսկ զատելեկարսն արկ 'ի միջին,
Զի թէ ոք եւ յակամայս, այլ առ հարկին գուպարեսցի.
Եւ նախ՝ հեծելազէն տայր նա պատուէր, եւ հրամայեաց
Զուսող ունել զերիվարսն եւ մի ապայէն հարկանել խառն.
Մի ումեք 'ի ձիավարժս եւ յարութիւն իւր խիզախեալ,
Նահատակ եւցէ միայն պատերազմել ընդ տրովացիս,
Եւ մի յետս ընկըրկեսցի, զի տկարագոյն գըտանիջիք.
Եւ որ յիւրում ոք 'ի զոյգս հանդիպեսցի կառաց այլում,
Կարկառեսցէ տէգ յառաջն, որ օգտագոյն լիցի պայման.
Սոյնպէս եւ հինքն ըզքաղաքս եւ ըզպարիսպս աւերէին,
Զայս 'ի լանջս իւրեանց ըզմիտս եւ ըզհոգի կիրթ ունելով.
Այսպէս ծերըն տայր խըրատ՝ նախնի մարտից քաջահմուտ,
Զոր տեսեալ՝ զուարթացեալ խընդաց արքայն Ագամեմնոն,
Եւ արձակեալ առ նա ձայն՝ թըռուցեալ բանիւք բարբառեցաւ.
Ցա՛յր ոք ինձ, ո՛վ ծերունի, թէ զերդ ոգիդ է 'ի ծոցիդ՝
Նոյն եւ ծունկքդ ըզհետ գնային, ոյժ եւ կորովդ էր անդրդեւ,
Բայց մաշէ զքեզ ալեւոյթ հասարակաց նըմանապէս.
Ցանկայր ա՛յլ ոք զայն առնոյր, եւ գտանէիր դու 'նդ մանկագոյնս.
Եւ նըմա պատասխանի Նեստոր ասպետըն Գերենեան.
Եւ իսկ կամիմ, Ատրիդէս, փափաքէի այնպէս լինել՝

Ըղձիւ ցանկամ սրտէս յորժամ սատակեցի զԵրեւթալիոն ։
Բայց երբեք գեթ զամենայն միահաղոյն չետուն մարդկան ·
Պատանի յայնժամ էի, այժմիկ աւելք յիս անկանին ։
Այլ սակայն խառնեցայց ընդ հեծեալսն եւ տաց խրախոյս
Խորհրդով եւ բանիւք, զի ծերունեաց է այս պատիւ ։
Տէգընկէց լիցին մանկունքն՝ տիովք քան զիս կրտսերագոյնք,
Ցուցանելով՝ ազդանայ խիզախ յոյժ ու՛ի կորով կարշնեցութեան ։
Զայս ասաց, եւ Ատրիդէս խաղայր յառաջ ուրախամիտ ·
Գտեալ զորդին Պետէովսի զձիամարտիկն Մենեսթեւս
Զի կայր, եւ շուրջ զնովաւ աթենացիք ճակատամարտք,
Եւ անդէն՝ հեռի առընթեր կայր Ոդիսեւս բազմահանճար ։
Եւ անդ մօտ՝ Կեփաղլէննեանց շուրջ գումարտակք ոչ անուանիք՝
Կային անդորր, քանզի զօրուն չեւ էր լուեալ զաղաղակն խուճան,
Զի զեռ այն ինչ զրգռեալ խոլերոտեին գունդքըն շարժիկք
Տրովացւոց ձիավարժից եւ աքայեանց սաստ անուն ·
Ուստի առքա զէտակն եղեալ՝ մնային զի այլ գունդ աքայեան
Դարձեալ 'ի վերայ առցէ տրովեանց, եւ սկիզբն 'ի մարտ առնիցէն ։
Զոր տեսեալ յանդիմանեաց Ագամեմնոն արանց արքայ,
Եւ առ նոսա ձայն եղեալ՝ խօսեցաւ բանս երագաթռիչս ·
Ո՛վ զաւակ Պետէովսեան՝ դիւցազնուտունդ թագաւորի,
Չարահնար եւ դու լցեալ խոր [illegible] Ոդիսեւս,
Զի՞ կայք պակուցեալ, եւ մեկնեալ՝ այլոց [illegible] ·
Ձեզ արժան էր առաջին ընդ աքայեան կալ նախահատակս
Եւ 'ի կռիւ հրաբորբոք՝ զիմադրաւեալ շահատակել ։
Առաջինք եւ 'ի խրախճանս լինէին կոչմք դուք երկոքեան,
Յորժամ խրախճանս կազմիցեմք աքայեցիքս աղաւանւոյն ։
Քաղցր էր անդ ընկերովին խարաշիկան ուտել համեղահամ
Եւ զանոյշ գինւոյն նուագս՝ որչափ եւ կամք էին՝ ըմպել ·
Բայց սակայն մրտազնեւ կոչնեալ կայիք ցայժմ 'ի զղջին,
Տասն աքայեան թէպէտ գունդ անդուլ զինուորեալ կանխէր 'ի մարտ ։
Հանճարեղն Ոդիսեւս խեթիւ զնայեալ սրտոր գարմանած ·
Զինչ ասացեր բան, Ատրիդէս, ընդ ատամանցդ վաղեաց ցանեկ ·
Զիա՞րդ յոյլս ասես 'ի կռիւ · ուր զարթուսցուք աքայեցիքս
Բարկ եւ սուր ճակատամարտ ընդ տրովացւոց ձիավարժից,
Մեք տեսցես, թէ կամք իցեն եւ քեզ իցէ ինչ տեսլեան փոյթ,
ԶՏելեմաքեան սիրուն հայր ընդ աքայեանս խառն արշաւեալ
Տրովադեանց քաջաձիոց · եւ ունայնս խօսիս դու զայդ ։
Իսկ ընդ նա՝ ժպտեալ ընդ քիմս՝ ասաց արքայն Ագամեմնոն,
Խելամուտ ցասմանն եղեալ, եւ 'ի խօսիցն ետեալ 'ի զկնի ·
Մասնաւանդ Լայերտեան՝ բազմահնարեր Ոդիսեւս,
Ոչ ատրանիւ ինչ կշտամբեմ ըզքեզ եւ ոչ հրամանս ինչ տամ ·
Զի հասեալ եմ ճշմարտիւ՝ զխորհ ուղիղ 'ի լանջըս քում

Աղու մրտայ է հովհուտ, զի զնոյն խորհիս որ զինչ եւ ես:
Այլ աղէ երթ, եւ թէ խռովս ինչ առ ամբոխաւս եղէ խառնեալ,
Քաւեսցուք զայն առայժմ, եւ զեղցին զնա ընդդիմաւն առաջնոյ:
Առասցեալ՝ եթող զնոսին անդ եւ առ այլս հեռանայցու,
Եւ եգիտ զորդին Տիդեայ զմեծահոգին Դիոմեդէս՝
Զի կայր խառն ընդ երիվարսն 'ի մէջ կառաց գրուագեալց.
Եւ կայր մօտ առ նորին Սթենելոս ուստրն Կապանեայ:
Դըրդռովեաց եւ ըզնոյն տեսեալ արքայն Ագամեմնոն,
Եւ առ նա բարբառեալ ըզթեւաւոր բանիւքս խօսեցաւ.
Ո՛հ զինչ, որդիդ Տիդեայ քաջամարտի, ձիավարժակին,
Զի՞ զանգիտես հայեցեալ ընդ ասպարէզ պատերազմին.
Զարհուրումն չէր երբեք այդպէս 'ի սիրտ եկեալ Տիդեայ,
Այլ քան զընկերսն անձկալիս շահատակել յառաջոյ մարտ,
Որպէս պատմեցին մրցմանց նորուն տեսանողք.
Ես ոչ գիտեմ, ոչ տեսի, բայց գերագոյն այլոց ասեն:
Զի առանց մարտամտութեան եկեալ եմուտ հիւր 'ի Միկէնս
Դիւցազնաւոր Պօլինիկեաւ հանդերձ՝ լինել զօրաժողով,
Որ կազմէին յարձակել կռիւ առ նուիրական պարիսպս Թեբեայ,
Եւ ուժգին աղաչէին տալ զնոսին նիզակակիցս:
Հաւանեալ ընդ աղաչանս յօժարեցին շնորհել նոցա,
Այլ շրջեաց Արամազդ՝ վատթարաբարակ ցուցեալ նշանս:
Իսկ նոքա երթեալ գնացեալ յառաջագոյն եղեն յուղւոջ,
Եւ հասին յԱսոպոս 'ի կնիւնաւէտ եւ խոտաւէտ,
Անդ անդէն պատգամաւոր առաքեցին զՏիդէոս Աքէանք:
Չոգաւ նա եւ եգիտ բազմախուռն Կադմեացիս
Ակռմեալ 'ի խրախճանս յԵտեոկլեայն արութեան յարկ:
Անդ թէպէտ եւ հիւր օտար ոք էր Տիդեւսն ձիավարժ,
Ոչ երկեաւ ինչ միայնակ կացեալ 'ի խումբ Կադմեացւոց,
Նա՝ գրգռեր նոսա 'ի զուգամարտ, յաղթեր 'ի բնաւս յաջողակս.
Այնպիսի ձեռնտուութեան կայր 'ի թիկունս իւր Աթենաս:
Ցասուցեալ դարանամտութեամբ կադմէականքն ձիավարք՝
Ցայրեն զօրձն առեալ եղին նմա դարան գունդ բազմաձեւն,
Յիսուն մի պատանեաց, որոց գլխաւորք էին երկուք,
Մէոնն Հեմոնեան՝ անմահնման դիցն հանդուրժանաւոր,
Եւ համբաւին Աւտոփոնեայ Պօլիփոնտէս քաջամարտիկ:
Իսկ Տիդէոս եւ առ սոսա եւս առաքեաց օրհաս գաժան,
Սատակեաց զամենեսին, միում թողեալ դառնալ 'ի տուն.
ԶՄէոն եւեթ արձակեաց՝ նշանաց դիցն հպատակեալ:
Այսպիսի ոք էր Տիդէոսն Էտոլեացի, սակայն զորդին
Վատթար 'ի մարտոյ ծընաւ քան զինքն, 'ի բան ճարտարագոյն:
Զայս ասաց, այլ չետ նմա պատասխանի Դիոմեդ քաջ,
Ակն ածեալ 'ի սաստէ պատկառելի Թագաւորին:

Բայց որդին Կապադովկեայ մեծափառին՝ տարաւ դարձուած ․
Մի՛ սըրտեր , Ասորիկէս , որ զի խօսել գիտես աւելի ․
Լուսաւորչին յոյժ քան ըղձալոյս տապալել մեզ պանծանք լինել ,
Զեօթնադրութեան Թեոդոսեան Նիկիոնին առաւել է մեր ըղձաւ ,
Ածեալ զանձն սակաւաւոր ըղպատրիարգն արեւելեան ,
Խոստովանեալք 'ի գեղ Ներշապհու եւ յօգնութեան Արամազդեայ ․
Իսկ 'ի կորուսաւ մամոնեցան նոքա հերձուածոց մոլորութեանցն ․
Ապա մի՛ դու ինձ բերեալ ըղձալոյս 'ի նոյն գծերս պատմել ։
Տեսցէք աչաց հայեցեալ Դիոսկորդ քաջ առէ ցնոս ․
Ո՛ սիրուն , նոքա դու լըզաքէ եւ ուսկէն խնդրեալ գիր բանից ։
Քանզի ոչ ցանկամ ես Ագամեմնոնի հօրեղբօրն ազգաց՝
Որ 'ի կախ խոստովանէ զաքայեցիքն բարձաղէնս ։
Զի առ նա փառքն երկրիցն՝ եթէ երբեք աքայեցիք
Վանդակեցին ըզտարտամոլս եւ զինքեան տարցեն ըզտալոր ․
Եւ նըմա սուր մեծ դարձեալ՝ աքայեցիք թէ վանեսցեն ։
Այլ ո՛ն 'ի քաջ արութեան առաւել եւ մեք տարցուք խնամ ։
Այսոց , եւ 'ի կատաց զինուորն հանդերձ վաղեաց յերկիր ,
Եւ ազգեհան յանձն անքայլին սատուցեալ հրեշտակաց սուհեղ ,
Մինչ անդամ եւ ազդապայեալ առն խոկ զմահի հարկանեալ ։
Զբաղմագոյ ծովափամբն որպէս յորժամ անդընդոց վէտք
Ըղձիտեաղք կուտանյեն յարեւմտեայ յաւելել հողմոյն ․
Նախ 'ի խորս անդ գիղացեալ եւ խորտակեալ ապա յերկիր՝
Մեծամեծքս մռընչեն , եւ ուսուցին լեռնակարկառ
Յարուցեալ զառաքանունգք թըքնուամ զալի ծովուն փրփուր ,
Այսպէս յայնժամ խումբք նմաց գանայեցւոց զօրքն զունդք
Անդադար 'ի պատերազմ ․ եւ զօրավար իւրաքանչիւր
Տայր հրաման իւրոցն , իսկ այլք զնայրն լռէին , մինչ ոչ կարծել
Թէ զհետ զայցէ այնչափ ամբոխ՝ որոց 'ի կուրծսն զուցէ ձայն ,
Լռութեամբ երկուցեալ յառաջնորդացն , եւ զինքեք զէնք
Գունակ զունակ փողփողեալք՝ որով վառեալ տողեալ զնային ։
Տրովացիքն , որպէս խաշինք 'ի հանգըրտան առն ընչեղի
Կան ժողովք բիւրաւորաց 'ի ձիւնաթոյր կաթին կթել
Անդադար բառաչելով՝ 'ի լսել ձայնի բրնչման գառանց ,
Աղաղակ տրովադացւոցն այսպէս ընդ լայնն հնչէր բանակ ․
Զի չէր նոյն խրախուսութեան առձայնութիւն , ոչ մի բարբառ ,
Այլ լեզու խառն 'ի խառն , եւ այրք յամենայն տարաշխարհիկք ։
Ըղտատ գրգռեր Արէս , եւ Աթենաս ծաւի զնաստ ,
Եւ Երկիւղ եւ Արհաւիրք , եւ Հեռ անյագն 'ի մոլութիւն՝
Մարդասպանեաղն Արեայ հարազատ քոյրն այն եւ ընկեր ,
Որ նախ խուռն մի ամբառնայ , բայց ըղկըծնի այնուհետեւ
Ըղգլուխն յերկինքս կանգնէ եւ ձեռն առեալ շըրջի՛ նա երկիր ։
Որ եւ յայնժամ հասարակ ընկէց ըղկռիւ 'ի մէջ նոցա՝

Ընթացեալ ընդ ամպովն, հեծութեամբ արանց յորդորեալ։
Եւ ահա 'ի մի վայր յորժամ եկեալ հասանէին,
Խորանէին առաջոյ՝ նիզակ եւ պղնձակուռ արանց կորովի,
Եւ վահանքն կայծականք երթեալ յերեսս յեռանդն հուրց,
Եւ աղմուկ եւ գդրդոց անհնարին յառնէր անդէն։
Անդ եւ գոյժ եւ խրոխտանաց 'ի միասին լինէր արանց
Խողխողիչ՝ խողխողելոց, երկիր արեամբ հոսէր զինոյր։
Որպէս յորժամ ուղխացն հեղեղատակալ գետք 'ի լերանց
Խառնիցեն 'ի ձորամիջս բղխորդացեալ ջուրցն վտակս
Ցամքերաց մեծամեծաց 'ի խորանդնդուտն գրգեալ խոխոջս,
Զորոց բամբիւնն 'ի լերանց լսէ հովիւն 'ի հեռաստանէ.
Նոյն ազգին 'ի խառնուրդս յառնէր գոռումն եւ արհաւիրք։
Առաջին Անտիլոքոս՝ այր 'ի տրովեանց բազում մարտիկ
Քաջակէն 'ի նախահարկս, ըղթալիսեանն Եքեպողոս,
Զոր եհար նախ 'ի խորան ձիաբաշխական սաղաւարտին
Եւ 'ի ճակատն հարկանէաց, եւ մինչեւ յոսկրն մխեցաւ
Պղնձաձին ասյր, եւ ծածկեաց զակամբս նորա խաւար,
Եւ անկաւ, որպէս մինչ բուրգն, 'ի սաստկակոծ պատերազմին։
Զանկեալն բռնաւ հարեալ զոտից արքայն Եղեփենովր
Աբանդաց իշխեցողն մեծանձանց Քաղկոդոնեան,
Ի նետից ձգէր 'ի բաց, խաղ լինելով վաղվաղակի
Առնուլ զզինուցն ըղկապուտս, սակայն հատաւ ջան նորա առաղ.
Զի մեծանձն Ագենովր ըղնա տեսեալ գիոյն 'ի քարշ,
Ընդ կողմն՝ որ 'ի կռթել իւր յասպարէն կայր հոլանի՝
Պղնձաձեղն ալրդեալ ըղնով խոցեալ եւլծ զանդամսն։
Այսպէս զնոքն եթող հոգին, բայց յեւր վերայ գործ դառնութեան
Անդ 'ի վեր եղեւ ընդ տրովացիսն եւ աքայեանս,
Զի քան զգայլս անկան յիրեար, եւ այր զընկեր բռնահարէր։
Անդ Եաս Տելամոնեան եհար զորդին Անթեմեան՝
Զծաղկագեղ պատանին զՍիմոյիսեան, այն որ երբեմն
Իջեալ մայրն յԻդայէ՝ զՍիմոյիսեայ ծնաւ զափամբք,
Մինչ երթայր ընդ ծնողսն ըղհօտ խաշանցն տեսանել.
Եւ սովին այսր անուանաւ Սիմոյիսեան զնա կարդային։
Սակայն ոչ տիրուն ծնողացն ըղփոխարէնսն հատոյց սնընդեան,
Սակաւատեւաց եղեալ անկեալ 'ի մեծանձնէն Եասայ աւգ.
Զի զնա նախ անդ 'ի գիմեսն ընդ կուրծս եհար զստամանն աջոյ,
Եւ ընդ ուսն 'ի հանդիպոյն պղնձի գեղարդն եղ թափանցանց։
Նա 'նդ փոշի յերկիր գլորեալ տապալեցաւ կերպ բարտի,
Որ 'ի յուղթի մարգագետնին ճահճի մեծի ծնեալ ողորկ,
Ըստեղունքն 'ի բարձրածայր 'ի գագաթունսն արձակեցան.
Զոր ճարտարն կառագործ այր կտրեաց յերկաթ փայլուն,
Կորանինել զայն 'ի հեց՝ գեղեցկաշէն կառաց անուոյ,

Իսկ նիզըն զօսացեալ անկեալ դընի յեզըր գետոյն.
Այսպիսի զԱնթեմիոդեայն կոծօղեաց սիմոյիսեան
Դիւցազն Էաս, յոր Անտիփոս Պրիամոսեան երփնազըրահ
Արձակեաց ընդ գումարտակին ըզնիզակին անդ տայրատուր:
Վըրիպեալ լեալ 'ի նմանէ՝ զԼևկոս ըզնկեր քաջ զՈդիսեայ,
Մինչ տանեալ գեւ այլուր ձըգէր ըզդին, ընդ հանգոյն եհար.
Կործանեցաւ ըզնովաւ, անկաւ գիակն 'ի ձեռանէն:
Ոդիսեւս ընդ մահ նորա բըրբըքեալ 'ի մեծ սրտմըտութիւն՝
Մուտ 'ի մէջ նախամարտակաց՝ վառեալ 'ի զէն հրաշէկ պըղընձոյ,
Հուպ մատեաւ եկաց՝ ընկէց զաշտէն փայլուն շուրջ գիտելով:
Յարդըննկէց լինել քաջէն ընկըրկեցան տրովադացիք,
Բայց ոչ նա զըտարատանակ ընդ վայր զընկղարգնեն արձակեաց,
Այլ եհար զհարձորդին Պրիամոսի զԴեմոկոոնն
Որ առ նա յԱբիդոսէ եկն 'ի ճայկացն օգտաւորից:
Աւ ընկերին զայրացեալ եհար ընդ ծամկըլին անդ Ոդիսեւս,
Եւ պըլպըղըն պղընձաձոյլ շէշտեալ ընդ միւսն ել ծամկըլի.
Եւ մութըն խաւարին մածեալ ծածկեաց զաչըս նորա,
Եւ տապալեալ թնդեաց եհան, եւ հընչեցին զէնըքն ըզնովաւ:
Ցեղի եռուն նահանջեաց եւ նոյն իսկ վեհն Հեկտոր.
Արգոսեանք հարին խոշիւն եւ զդիակունըն ձըգէին,
Եւ յառաջ կոյս գըրոհ եռուն. բայց Ապոլոն սըրտմըտեցաւ
Ի Պերգամայ եդեալ դէտակն, եւ առ տրովեանս եբարձ խըրախոյս.
Արիք, տրովեանք ձիախրոխտք, եւ 'ի մարտեդ՝ յարդեացուք
Մի յեանիք, զի եւ նոցա չէ քար մարմինն եւ ոչ երկաթ՝
Հանդուրժել 'ի սայր պըղընձի մըրթապատառ հարկանելեաց:
Նա եւ ոչ իսկըն Աքիլլէւս՝ որդին Թետեայ վարսագեղի
Կայ 'ի կռիւ, այլ առ նաւուքն ըզսըրտակեղն իւր հալէ մաղձ:
Զայս դըժնէն գոչեաց աստուած 'ի քաղաքէն, իսկ զաքայեանս
Յարոյց դուստր Արամազդայ Կատաքինածինն ամենափառ,
Ընթացեալ ընդ բանակն՝ ուր լըքուցեալըս նըշմարէր:
Անդանօր զԱմարինկեանըն Դիովրէս կապեաց Օրհաս.
Զի առ վէգ ոտինն հարաւ 'ի խորտուբորտ ըրունաքարէ
Յաջ ոլըքն, եւ որ եհարըն էր Թըրակացւոյն տոհմից իշխան
Իմբրասեանըն Պիրոոս, այն որ եկեալն էր յԵնոսայ:
Եւ զոճառաղըն զերկուոսին ոսկերըքն հանդերձ վէմըն ժըռայիրհ
Սատապըտապուռ ջախջախեաց, անկաւ յորսայս իսկըն 'ի փոշւոյ՝
Զերկուսեան առ սիրային ընկերսն ըզթեւըն տարածեալ
Ի թալանեալ թափել զոգին. եւ որ եհարըն Պիրոոս՝
Յարձակեալ խոցեաց տեգաւ զպորտն եւ վիժեալ հեղան յերկիր
Փորոտին առ հասարակ, եւ զաչըս իւր ծածկեաց խաւար:
Էտոլեանն ըզսա Թոաս 'ի հրասէն անդ եհար տեգաւ
Ընդ լանջս 'ի վէր քան զըստինսն, եւ վարեցաւ պըղընձն 'ի թոքսն:

Եկեալ մերձ առ նա Թոաս՝ հան 'ի կրծիցն ըղբաւան ուշակն,
Եւ ձըգեալ մերկացոյց ըղայլասուր վաղակաւորն,
Եւ ընդ մէջ որովայնին խոցեալ նովաւ՝ կորզեաց զոգին։
Իսկ ըզզէնսն ոչ կապուտեաց, զի պատեցան զինուորն ընկերք
Թրակեցիք ցըցուծոպէսք, 'ի ձեռս խելեանց երկայն նիզակք,
Որք ըզնա զանդամամայեալն եւ զխաչաձեւեալն եւ զպերճաձայնն
Մերժեցին յանձանց 'ի բաց, եւ ընկըրկեալ վանեցաւ նա։
Այսպէս ոտքս երկուքին զմիմեամբք 'ի հող անկան տապաստ,
Սա Թրակացւոցն առաջնորդ, նա Էպէոսեանց զինապատեաց։
Եւ այլ եւս յոգնաթիւք սատակեցին շուրջանակի։
Թէ որ անդր այր հասանէր, ոչ առ անարգս ինչ զգէր ըզգործն,
Որ անվէրն եւ անխոց 'ի ողջացեալ սուր պղընձոյն
Ըղայլս 'ի մէջն անցանէր, ածէր Պալլաս զնիզքն Աթենաս
Զձեռանէն առեալ՝ հերքեալ եւ ըզնետից ճախրանս 'ի բաց։
Զի յայն օր յաքայեանց եւ տրովացւոց մեծ բազմամբ կուտի
Բերանաւեալ 'ի տապաստապար անկան զմիմեամբք անդ 'ի փոշւոջ։

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ԵՐԳ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Օգնականութեամբ Պալլասայ Աթենասայ սոսկալի քաջութիւնս առնէ Դիոմեդէան քաջ 'ի Յունաց . խոցեալ նետիւ 'ի Պանդարոսէ , բայց զօրացեալ յԱթենասայ եւ դարձեալ անդրէն 'ի կռիւ , սպանանէ զբազումս , ընդ որս եւ 'զՊանդարոս . քարիւ հարկանէ զԷնէաս 'ի ծունկն , մայր նորա Աստղիկ զինեալ ի թիկունս որդւոյն՝ խոցի 'ի ձեռնն , խոյս տուեալ ելեալ յՈլիմպոս՝ բժշկի 'ի Պէոնէ դիցն բժշկապետէ . իսկ զԷնէաս փրկէ Ապողոն 'ի ձեռաց Դիոմեդեայ : Արէս խրախոյս տայ տրովացւոց . Դիոմեդէս նահանջէ յերեսաց Արէսի եւ Հեկտորի : Հերա եւ Աթենաս իջանեն յօգնութիւն Յունաց : Դիոմեդէս զըր-գեալ յԱթենասայ՝ հարկանէ զԱրէս ընդ որովայնն , որ առ ցաւոցն մռնչեալ ամբառնայ յերկինս . կշտամբի յԱրամազդայ , բժշկի 'ի Պէոնէ :

ՀՈՄԵՐԻ

Ի Լ Ի Ա Կ Ա Ն

ԵՐԳ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ԴԻՈՄԵԴԵՍԱՅ ՔԱՋՈՒԹԻՒՆ

Բայց Պաղլասն Աթենաս զՏիդեանն յայնժամ Դիոմեդէս
Կորովաւ եւ արութեամբ լցոյց լինել նշանաւոր
Յամենայն արգիացւոց եւ պարծանաց ժառանգել փառս։
Հուր յերկմէ զղեխանոցէն եւ յասպարէն վառէր անշէջ
Աստեղն աշնայնոյ նմանատիպ օրինակաւ,
Որ պայծառ յոյժ փայլակէ յովկիանոսն լուացեալ 'ի ծով.
Այսպիսեակ բոց բորբոքէր յուսոց նորա եւ 'ի գլխոյն,
Եւ մղեաց զնա անդր 'ի մէջ՝ ուր գունդ 'ի գունդ փոթորկէին։
Էր Դարէս ոմն անուն 'ի տրոյացւոց ընչեղ, անբիծ,
Հեփեստեայ քուրմ, եւ երկու էին նորա ձեռք պայազատք,
Փեգեւս եւ Իդէոս քաջահմուտք պատերազմաց։
Դէմ ընդ դէմ յարձակեցան 'ի նա սոքա մեկուսացեալք,
Երկոքին սոքա 'ի կառս, իսկ նա գետնաւ հետեւակ։
Եւ յորժամ շաւհապատեցաւ հուպ առ իրեարս հասին նոքա,
Նախ Փեգեւս արձակեաց 'ի նա զնիզակն երկայնաստուեր.
Անց սլացք գեղարդանն ընդ ուս ահեակ որդւոյն Տիդեայ,
Բայց 'ի նա ինչ ոչ դիպեցաւ։ Տիդեանն ըղձնի փղրթոյց զաշտէն.
Ի նորա թափոյ ձեռէն ոչ ընդունայն թռեաւ մրկունդն,
Այլ ընդ մէջ լանջանցն 'ի կուրծս եհար ընկէց զնա 'ի կառաց։
Իդէոս լքեալ ըզզարդոյն գեղեցիկ՝ վազեալ յերկիր,
Ոչ ժուժեաց շուրջ պաշտպանել 'ի պահ եղբօրն սպանելոյ.
Զի նմին իսկ փրկութիւն ոչ գոյր 'ի սեաւ Օրահասէն,
Բայց Թափեաց Հեփեստոս եւ գիշերաւ պատեալ փրկեաց,
Զի մի եւ նորին ծերունին մնասցէ 'ի սպառ թախանձալից։

Իսկ որդի քաջին Տիգրանայ զերկնաւորան յենքըն վառարկեալ՝
Ալանդեայ յընկերան անել 'ի գոգաւոր նաւայն հանդէս ։
Մեծանձնիկքըն արովայէք իբրեւ զԴարեայ սեաւն որդիս,
Ըզմին փախըստական, ոպանեալ ըզմիւսն անդ առ կառաց,
Ամենեցուն Թընդայ սիրտ. բայց Աթենաս կապուտաչենեայ
Կալեալ ըզձեռանէն բարբառեցաւ առ բուռն Արէս.
Արէս՝ Արէս մարդասպան, արեանըռուշտ, պարըսպամարտ,
Ո՞չ Թողցուք ըզտըրովացիսդ եւ զաքայեցիս մարտընչել
Որպէս ում եւ ընչ շնորհէ զփառաց պարծանս հայր Արամազդ,
Եւ մեղի արեւեալ զերծցուք յարմըզդական մէք 'ի քինուց ։
Ասացեալ զայս՝ 'ի մարտէն ատեալ եհան ըզբուռն Արէս,
Եւ ապա տարեալ նըստոյց 'ի զարափին Սկամանդրոսի ։
Զտրովեանս ընկլին դանայեանք. եւ այր սպանին մէն մի առնէր.
Եւ յառաջ քան զամենայն արքայն արանց Ագամեմնոն
Զիշխանն հալիզոնեայց արկ 'ի կառաց՝ զՈդիոս մեծ,
Ցայս 'ի փախուստն աճապարել վարսեաց ըզտէգն 'ի թիկնամէջսն՝
Ի մէջ անդ ուսոցն, եւ Թափ ընդ լանջսն անցոյց յայնկոյս.
Եւ տապալեալ եա Թընդաց, եւ շաչեցին զէնքն ըզնովաւ ։
ԶՓեստոսն Իդոմենեւս ըսպան զորդի զՄեոնացւոյն,
Ըզփեստոս՝ որ եկեալ 'ի սնդուէան էր 'ի Տառնեայ ։
Հար ըզնա Իդոմենեւս կոռովաղէն՝ յերկայն նիզակ
Ընդ ուսն աջակողմեան, մինչ գեռ 'ի զոյգան աշտանակէր.
Կործանեցաւ 'ի կառացն, եւ զնա կալաւ աճեալ խաւար ։
Արբանեակք Իդոմենի առարին զէնքըն սուսաղերծ ։
Իսկ զորդի Ստրոփիոսի զըՍկամանդրեան, զորսոյ հըմուտ,
Ատրիդէս Մենելաւոս 'ի սըրըքասուր զըսպանեաց նիզակ,
Զորսորդըն քաջարի, ում Արտեմիս ինքնին ուսոյց
Հարկանել զանասունս լերանց ըզբնաւ երէվայրի ։
Այլ չօգնեաց ինչ նետաձգոն Արտեմիս անդ նըմա յայնժամ,
Եւ ոչ իւր հեռաձգութիւնք յորըս կանխաւն էր պերճացեալ.
Այլ ըզնա Մենելաւոսն Ատրիդէս քաջ նիզակաւոր՝
Յառաջոյ իւր 'ի փախչելն ընդ Թիկնամէջսն եհար անդանօր
Ի մէջի անդ ուսոցն՝ եւ Թափ ընդ կուրծսն անցոյց յայնկոյս ։
Ի բերանս հարեալ անկաւ եւ հընչեցին ըզնովաւ զէնք ։
Սատակեաց Մերիոն զՀարմոնիդեայ հիւսանն որդի
ԶՓերեկլոս՝ որ էր ճարտար ձեռահըմուտ ամենարուեստ,
Զի Պալլաս Աթենաս սիրէր ըզնա գեր զորնեակ.
Որոյ եւ իւր էր կառուցեալ Աղեքսանդրի զհաւասար նաւսն
Ըզչարի սկըզբնապատճառս, ըզժանտաբերս համայն տրովեանց,
Նա եւ իւրում իսկ անձին, ըզգէտ պատգամն անգիտացեալ։
Ըզսա Մերիոնի հասեալ ըզհետ հալածելով
Հար ընդ աջոյ զատակէն եւ սլաքըսպառ 'ի հանդիպոյն

Ընդ ոսկերքն, հուպ յառաւօտուցն, եւ թափանցիկ նկարէն անեղ ։
Վայելուչ անկեալ ’ի գունձս, եւ փարթամ ըղձալի մահ ։
Իսկ Մեղէս ըղՊեղէոս բազման զօրօքն Աճանենոբեայ,
Զոր Թեկղեա եւ հարձարգել՝ սերմանե աշխարհ Թէոդոսեայ վեհ
Զօրք սերմանն զաւակացն առ ամենայն իւրոյ ճարհանս ։
Ըստ՝ Փիլիսոփայն աշակերտս հուպ մատուցեալ
Ալեքսանդր գեղազարդեալքն ընդ կատարելն խոցեաց ծածկեալ,
Եւ յայնկոյս ըղձեղեան ձեռքերոց աղբիւրն ընդ առատանան ։
Նա զգուշա աղբիւրն առատացի խառնեալ անկեալ ’ի փոշեաշի ։
Եւրոպայի Եւսեբեան ըղձլեցափառն Հեփեստեայ՝
Մեծամեծքն Պոնտացւոց զօրօքն՝ ըզբօսանս ըԱնտոնինոսի,
Ըզդաստակերտ առաստածոյ առ ’ի յերկրէ ժողովրդեան ․
Զոր զաւակն Եւսեբեայ շռայլափառն Եւրոպիոյ
Ցերեկոյն իւրոց փառաշուքն յընթանալ անդ եհար ընդ ուս
Ի տուր շնչասեալ տատարի, եւ զծանր ձեռն ’ի բաց խոցեաց ։
Արմանաա անկեալ յերկիր զաստն, եւ զաշխարհն լուսաւորեալ
Կալեալ մահ ծիրանի եւ թագաւոր ձակատագիր ։
Մերցեէն այսպէս տարս ’ի բարեկամութեան գաւառաց ։
Այլ զՏիգրանն ոչ էր գտեալ ընդ սրս ուրեք կայր ’ի հանդէս,
Ընդ արամեանն գերեալ, եթէ արդեօք յաղթեցէս ։
Զի մտէր անդ ’ի գաշտին հեծելազօրաց գետոյ հանդոյն,
Որ արինթաց յորդահոսող ուղխիւք եկեալ զերծ զկամուրջս,
Որում ոչ ամրակառոյց եւ հաստատեալ բաւեն ինչ թումբք,
Եւ ոչ ցանկք կանաչազարդ այգեստանեայց ընդգծեալն,
Ցորժամ զայ յեղակարծուստ, յԱրամազդայ ջրերից խուժեալ,
Եւ ընդ իւրեւ՝ արօտամեաց գերփեն բազում գեղարդ արտոր ․
Նոյն ընդ որդւոցն Ցիգրայ աղաղակեն արամեանց ջոկերք,
Եւ Թանձրախուռն ամբոխեն ոչ ունեին կալ առաջի ։
Իբրեւ զայն տեսանէր Լիկայոնեն որդին շքեղ,
Զի մտեալ ’ի դաշտին մերկէր ըզդուռն առաջի իւր,
Շըջա ’ի կորուստ աղեղանն ընդ գերկս եմուտ զօրացոյն Ցիգրայ,
Եւ եհար ըզնետացելոյն՝ յուս իւր աջոյ գնդեցուցեալ
Ի գոգ անդրը ձողանն, եւ թռուցեալ նետոյն զաւանութեան
Թափք անց եղ ’ի միւս կուսէ, եւ շաղախէր զզրահն յարիւն ․
Եւ ընդ այս երկար խանդերոց շքեղ որդին Լիկայոնեն ․
Օն արիք, արամազդացիքդ մեծամեծք, ձիավարք քաջք ․
Վիրս եառ քաջակորովն արքայեցւոց, եւ ոչ կարծեմ
Թէ յերկար ժուժկալեսցէ զօրեղ փրփրոյն, եթէ ստուգիւ
Զիս արքայն՝ Արամազդայ ձեռն՝ աձ յարոյց ’ի Լիկեայ ։
Զայս խրոխտալ բարբառեցաւ, բայց նետն եռաց չընկճեաց ըզնա,
Որ անդէն արգելեալ եկաց ձիոց կառացն իւր զառաջեաւ,
Եւ յորդին Կապանեացւոյ ’ի Սթենելոս ձայն արկեալ ․

Օ՛ն, մի՛ քաղցր Կապադովկեան, արի՛ փութա՛ եկ 'ի կառաց
Զի յուսոյ խնդիր սաստիկ խռովեցին 'ի բաց ընդդատարին նաւս:
Զայս ասաց, եւ Աթենայեան ստուերս յերկինս 'ի շուրջկէն եկ.
Մատուցեալ կորզեաց յուսոյն ընթացիանցին արամթեւ ապրանքն,
Եւ արիւնըն ցայտեցաւ ընդ վէրս զլանջըն պատշգամբիւ:
Անդ յայնժամ մասայց ալէրս ահեղապարըն Դիոմեդ.
Անպարտելիդ, լուր ինձ, դուստր ամպրոպակիրն Արամազդայ,
Թէ երբեք ինձ զօրավիգն եւ հօրս հասեր օժանդակ
Ցոխերբիմ ճակատամարտիս, այժմ եւս օգնեա ինձ, Աթենաս,
Տուր ինձ զայրըն սպանանել, եւ նետիւ գալ մինչ յարգանդենին,
Որ կանխեաց եղ յիս վէրս, եւ փքացեալ մեծապանծ
Ոչ ասէ անել ինձ յերկար զարեգական փայլուն ճաճանչ:
Զայս ասաց աղաղակելով, եւ Աթենաս լուաւ Պալլաս,
Թեթեւաշարժ եդ զանդամն եւ զոտս եւ զձեռս իւր 'ի վերուստ,
Եւ կացեալ առ նովին զերասգաթափէջ խօսեցաւ բանս.
Ո՛հ անցեալ արդ, Դիոմեդ, մարտիր ընդդէմ տրովադացւոց,
Զի աւա 'ի լանջըս քո զհայրենական արիս կորով
Զանմեկհեր, որպիսի գոյր յասպարածաճն ասպետ Տիդեւս,
Եւ ըզմէգըն որ կայր յառաջ 'ի տեսարանացդ՝ ջնջեցի,
Զի քաջիկ ճանաչիցես՝ թէպէտ զաստուած, թէպէտ ըզմարդ:
Արդ 'ի դէպ այսր եթէ ոք 'ի հանդիսի փորձ մատիցէ,
Յաստուածոցն անմահից ընդ այլոցն դու մի՛ ազդիցիր,
Իսկ թէ դուստր Արամազդայ գայցէ Աստղիկն 'ի պատերազմ,
Հար ըզնա վիրաւորեա 'ի այրեալ 'ի սուր սրընթացիւ:
Զայս մեկնեալ Աթենասայ ասնոյն խօսեալ գնաց 'ի բաց,
Իսկ Տիդեւանն անդրէն դարձեալ ընդ նախաստակըն խառնեցաւ.
Եւ որ էրն 'ի մարտ տրովեանց կանխաւ 'ի մէջ յառաջամիտ,
Արդ երիցս այնչափ ըզնա կալաւ կորով, որպէս զառիւծ
Զոր հովիւն 'ի վայրի առ ասրաբոյս ոչխարս հօտին
Ի վաղելն անդ 'ի փարախ՝ գայլն ինչ խոցեալ եւ չըսպանցէ.
Բորբոքեաց զոգիս նորա, եւ ոչ եւս այլ օգնեացէ ինչ,
Այլ 'ի բակըն մտանէ, զարհուրի խաշն ամայացեալ,
Եւ զմիմեանցք խառն 'ի խուռըն կուտակեալ վայրավատին,
Իսկ նորա մոլեգնեալ՝ ըստ խոր դաւիթն ոստնու 'ի դուրս.
Այսպէս արին Դիոմեդ ընդ տրովացիս խառնեցաւ ժիր:
Անդ ըսպան զԱստինոոս եւ զՀիպերոն՝ հովիւս ազգաց,
Քան զառաջնոյն 'ի վեր ըզմին ալէքնաձաւղաւ խոցեալ ականաւ,
Եւ ըզմիւսն՝ հար մեծ սուսերբ 'ի յանրակին մօտ առ ուսովն,
Եւ զուսն յուլանէն եւ 'ի թիկանց կտրեաց եհատ:
Լքեալ զնոսին՝ Աբասայ եւ Պոլիիդեայ պնդեցեր ըզհետ՝
Որդւոց երազագէտ ալեւորին Եւրիդամայ.
Որոց ոչ ծերունին եհան երազս 'ի գալ նոցուն,

Այլ որդին Դիոմեդէս ըստ այսմ գնայր եւ կոտորէր ։
Եւ դիմեաց 'ի Քսանթոս եւ 'ի Թոոն, Փենոփեայ ծնունդք
Երկոտքին երեկածինք, եւ նա հայէր Թաղծեալ ալեօք,
Զաւակ այլ չէր ծնեալ ընտանութեանցն ժառանգորդ ։
Անդ սա զնոսա խողխողեաց եւ զպանծալի արեւն նոցա
Զերկոցուն միանգամայն, եւ հօրն եթող զաւան հոգ եւ կոծ,
Զի չընկալաւ ողջանդամ զնոսա դարձեալս 'ի ճակատուէն,
Եւ խնամիք ընդ խնամոտեաց բաժանեցան զժառանգութիւնն ։
Անդ զերկոսս կալաւ յորդւոցն Դարդանեան Պրիամոսի
Ի միում գրաւեալ 'ի կառսն՝ զԷքեմմոնիէ եւ զՔրոմիոս ։
Եւ որպէս կով առեւծ յանտառս անկեալ զուարին բեկցէ
Զերինջ կամ ըզկովն՝ ճարակելոյն 'ի թաւութիւնս,
Այսպէս նա 'ի կառացն զերկոսեանսն որդին Տիդեայ
Զարաչար ընկեց ուժգին, ապա եւ զզէնսն կողոպտեաց,
Եւ զերիվարսն եւ յընկերսն տանել մերել 'ի նաւակայսն ։
Եւ տես ըզնա Էնէաս՝ զի վարատէր զգունդս ըզգաւառ ·
Խաղաց գնաց 'ի ճակատն եւ ընդ դիզարդեանցն 'ի շառաչիւն,
Ի խնդիր աստուածատիպ Պանդարոսի՝ թէ ուր գտցէ ·
Գտեալ զորդին Լիկայոնի զանբասիրելին եւ զհաստատուն,
Եւ կացեալ դէմ յանդիմանն՝ զայս առ նա բան բարբառեցաւ ·
Պանդարէ, ուր են աղեղունք եւ թեւաւոր նետք եւ պարծանքդ,
Յորում յորոնցղու որ աստ՝ ոչ ոք մրցցի 'նդ քեզ 'ի դաշտս,
Եւ ոչ այլ 'ի Լիկիա պարծի քան զքեզ լինել ոք քաջ ։
Օ՜ն առ նետ մի ձիգ զեր յայրդ, ամբարձեալ ձեռս առ Արամազդ ·
Ո՛ր եւ ոք է որ յաղթէն, շատ խոկ արտմեալ հասոյց չարիս,
Զի զբազումս ամբողջ եւ զկորովեաց ըղձունկս եղծ ·
Թէ յաստուածոց ոք միայն չիցէ արտմեալ սրտանց
Կալեալ ոխս ընդ զոհից · զի աստուածոյն ասատիկ է քէն ։
Եւ նորին պատասխանի Լիկայոնի շքեղ որդին ·
Էնէաս, պատուանդէն խորհրդական,
Ես ըզնա քաջի որդւոյն համեմատեմ Տիդեայ գաւառ
Յասպարէն ճանաչելով ու 'ի բարձրավէրջ սաղաւարտէն,
Դիտեալ եւ զձիսն · այլ աստուած եթէ իցէ՝ չգիտեմ բնաւ ։
Իսկ թէ այրդ այդ զոր ասեմ՝ արի որդին իցէ Տիդեայ,
Ոչ առանց իւր աստուածոյ մոլի գայ յայդ, այլ մերձ կայ իւր
Յանմահից ոք զուամպովն պատեալ պարածածկեալ,
Որ ըզնետն երագահաս այլուր դարձոյց առ 'ի դմանէ ։
Զի արդէն իսկ նետաձիգ եղեալ 'ի դա՝ հարի զաջն ուս
Թափ ընդ խորշն անցուցեալ կարասանդից երկաթ զրահին ։
Յղեւ ըզնա կարծէի առ դժոխոց Սանդարամետ,
Զարարի ասկայն նորկան · արդ ոք 'ի դէպն է քէնաւոր ։
Եւ ոչ մերձ կան ձիք կառք աստ երիվարք՝ 'ի հեծանել ·

Այլ 'ի տան Լիբանանի զան մնացական կառք գեղջկեկք
Դիւանակառացք 'նորակերտք՝ շուրջանակի քարուածածուկք,
Եւ առ մէն մ' 'ի նոցանէ կան երկվարք կարկէն 'ի լուծ
Ըզզաւրէն բազմաձայն եւ ըղձանձայրքն ձաւրականս։
Առդարեւ ինձ ծերունին՝ քաղաքավարականն Լիբանանի՝
Ի չըւելս անդ՝ յառաջադրականն գնդաշուր պատուակէր տայր յայժ,
Ցերեկվարս անցանելով առ իս հրամանն տայր եւ 'ի կառս,
Եւ այնուհետեւ կալ արանեացն իշխանն յամենահասարակ ձանձրացութեանս։
Սակայն ես ոչ անսացի, — որ լաւագոյն ընդէր անդուռն, —
Ի ձիանդին ընթացեալ՝ որ յառաջ բայծ կէն ասէրը,
Ի խուռնել անդադրութեան կարօտացեալն զուցէ 'ի բաւս։
Ուստի Թաղէոսն՝ հետեւեաս 'ի յետին հետեւեցող
Խորախուտեալ 'ի լայնաղեցն տեսեալ չքաղայր ինչ ազնիւ ինձ։
Զի ահա յերկնային իշխանաղաւնս մեջակ 'նդ. ազնիւն՝
Ի Ցիգեանն եւ յԱմերիկէս, եւ զերկրաւորն մեծաւորեալ՝
Աշխուն հանի ձըշմարիտ, բայց տեսանել զայլազգեցի։
Արդ. բախտակ ասէ չափաւ ես 'ի ցայգէն զաղեղնեալ կայ
Ցասուցին անդ. յայնժամ, 'ի ցանկալեացն մինչ յետիւ
Զօրավար կայր արանեացն 'ի հեկանոյ զինացաղեն շնորհս։
Եւ թէ գարձցիմ եւ անտից առջեւ խնամք ըղձանապատասա
Եւ ըղձինն իմ եւ ըղձինծ բարձրաձայնեալն անբիծ աղաղակաւ՝
Ըղձաւանդեան իմ անդէն հարցէ անդ. այր ստապատծին,
Եթէ ոչ ըղձայնականձեւ զայդ ձեռաքրս խառնակեալ
Արկեալ 'ի հրատ բացափայլ. զի զուր ընդ. իս եկն այսր ընկեր։
Անդրէն առ 'նա Հնխնա կրկինեալ առյենսեցն զօրավար։
Մի դու զայդ ինչ ասեր. զի ոչ այլազգ ինչ եղեցի,
Մինչ չեւ մեր ամենայն այնմիկ կառաքս ընդդէմ ուերկվարքս
Պատահեալ անյայտեան՝ հանդէպ ընդուցս արագացուք մեր։
Այլ ասէ՝ արի եկ ծն եկ դու յիմ կառս զի տեսցես,
Որովհետ երկվարքս եղեն արանեանց հրմնաւք ընդ. զաշա
Մըրարշաւ այսր եւ անդր հալածել ու'ի բաց փախչել,
Որ ըղձող եւ 'ի քաղաքն ապրեցուցեն տղջ անհաւանից,
Թէ Ցիգեան Դիոմեդեայ տացէ անդրէն փառս Աքաւեաց։
Այլ արդ. մա. ընկալ զմտրակս եւ զերասանս այս փայլփայլուն,
Ես 'ի զըյգս անբարձալց 'ի գրնել մարտս պատերազմի.
Կամ թէ դու զայրն յանձն առջիր, եւ ձիանոյն յես լեցի հող։
Եւ նմա պատասխանի Լիկայոնի որդին շքեղ.
Կալջիր դու ինքն, Հնխնա, զերասանակսդ եւ զերկվարս.
Մըտաւորեր եւս ընդ. ընդել ձեռաքն զգուշեալ կառաւք տարցեն,
Թէ յանկարծ յորդւոյն Ցիգեայ գարձցուք այսրէն յեսա 'ի փախուստ։
Զի գուցէ թէ խրրտուցեալ ինչ եւ զյաւեալ, ոչ կամիցին
Ի մարտէն հանել 'ի բաց՝ անձայնւ ձայնիդ ակն ունելով.

Եւ որդի մեծանձին Տիգրանայ 'ի միտ առեալ գրոյթ
Ըստանձնէ զգահ՝ եւ ըղձիւք աւար տայէ զհալածականս:
Այլ դու քերթէն վարեալիք ըղձայէն կատակ եւ զերեխայրք.
Իսկ ըղձա՝ 'ի գալ խաղաղ՝ եռ ընկալայց սուրբ աշակերտ:
Զայս մխիթարես բարբառեալ, 'ի Նըկարէն ստուգեալ կամս՝
Եռանդնակաթաք 'ի Տիգրանեան եւսոն ըղձիւն արշաւասայր:
Եւսեւ զնոսա Սելեւկոս՝ Կապադովկեան որդին պայծառ,
Եւ անդէն առ Տիգրանեան ըղձանս տալոյ զերապատուեն.
Տիգրանեանք մէ Դիոմիդէս, խմում անձնս յոյժ ակնկալեալ,
Երկուս արքս աւանանեալ հաւանեալ ընդ քեզ զինեալ 'ի կալ,
Ոստաւորս անհնարին. ապերախտ մեծ հրմանաւարժ,
Գանձապետ, որ եւ պանծայ Լիկայոնէին ասատըր ըմպել.
Իսկ Նիկոս ...եալ ...ե նաղէ ծընեալ հասկանակ
Անարատին Անքիսեայ, եւ է Աստղիկէն նորա մայր:
Հանգէս էր, եւ խոյս տրեալ եղցուք 'ի կառս, եւ մի այդպէս
Կայր մալէր ընդ նահատակս. մի զքաղցր ողխոյրդ ...եցես:
Հայեցեալ ընդ նա խոժոռ՝ Դիոմիդէս ասէ արլին.
Մի՛ ինձ խօսիր 'ի փախուստ, զի ոչ կարծեմ թէ համոզեսցես.
Քանզի չէ ինձ բնածին խուսափանօք պատերազմել,
Եւ ոչ ըմպել աշխարհիկ, զի կենքս յաստաղ կան առակսեն.
Ծանր է ինձ հեծանել 'ի կառս, այլ մխիթարես ասասցէ
Նոցա 'նդդէմ երթայ, Պալլասն ինձ Աթենաս ոչ տայ գողալ:
Ըղձայոս զերկուսեն՝ ոչ երիվարքն երագաթափ
Ցեսս անդրէն ... 'ի մէնջ, թէ եւ թերեւս ապրեսցի մին:
Քեզ եւ այլ ինձ ասասցէ, եւ դու 'նդ ... քեզ կապեալիքը.
Եթէ ինձ ամենիմաստ Աթենաս փառս մատուսցէ՝
Զերկոսեանն խոկ սպանանել, դու զերիվարքս այս երագունս
Արգելլիր աստ՝ զերասանն 'ի շըլթայնակ պըրկեալ կառացդ.
Եւ քեզ յուշ՝ յերիվարսն խոյանալ յԷնէասայ
Եւ վարել 'ի տրովայեաց առ բարձրաղէն աքայեցիս:
Զի զարմին են զոր Տրովայ եռ Արամազդ ...
Գանիմեդեայ փոխան սատակեն, ... եւ վեհք են յերիվարս
Որքանիք եւ 'ի Ներքոյ կայցեն այգոյն առեւտականս:
Գողացաւ Անքիսէս տրանց ... յաղէ անոր,
Ի ... Լաւոմեդոնեայ՝ Ճայլեա 'ի խառնըս մատուցեալ.
Ցայնցանէ վեցեակ եղէն 'նդմա ծընունդք յապարանս իւր,
Զչորեսին առ իւր կալեալ՝ փափկապընունդ բոյծ առ մըսուր,
Իսկ զերկուսն եռ Էնէայ՝ ճարտարապետս փախըստեան.
Թէ առցուք զերկ զնոսին, մեծի փառաց արըցուք պարծանս:
Առ միմեանս զայսոսիկ այսպէս սոցա բարբառելով,
Իսկ նոքա մերձեալ 'ի կաշա երիվարացն՝ հասին 'ի մօտ.
Եւ խօսեցաւ նախ առ նա Լիկայոնի որդին շքեղ.

Քաղցրաձայնս, մեղրածորան շրթամբ Տիգրանայ հայրենասէր,
Արդարեւ՝ նմա արդիւնթաց չքնաղձայնց բնաբեր, գուսանն փոքրիկն,
Օ՜ն եկ 'ի փոքր մեղեդւոյն մեղուաց, եկն թէ գեղեցկեալ։
Առացեալ եւ ծածկեալ ընկէց զաշտէն երկայնատարածեր,
Եւ եհար զՏիգրանեան յասպարն, եւ արդիւնձին առեր արդարեալ
Սրբացեալ եղեալ ընդ այն թափանց 'ի զրահ անդրը մատեաւ.
Եւ ընդ այս կանչեաց ուժգին Լիկեանիկի պայծառ հաւանակն.
Ընդ սրնակութեան հարար կողին 'ի կողմանէ, եւ ոչ կարծեմ
Հանդուրժել քեզ յերկար, եւ քեզ պարծանքս մեծ եղաւ։
Ոչինչ բնաւ զարհուրեալ՝ ասէ առ նա Դիոմէդ քաջ.
Վրիպեցար եւ ոչ հասեր, այլ ոչ կարծեմ ձեզ դադարել,
Մինչեւ մին յերկոցունց անկեալ տապաստ՝ յագեցուսցէ
Իւրով արեամբն զԱրէս՝ ընկաշխարհութեան զուսպարօղ։
Առաջեալ զայս՝ արձակեաց, եւ Աթենաս ուղղեալ զաշտէն
Ի պնդութեան առ ակամբն, ընդ ատամունսն անց բազմաւերս,
Եւ զլեզուն հատ առ արմատ կտրեալ արդիւնձն անփրկելի՝
Եւ սրածայրն թափանցանց ընդ ներքնակողմն կղզակին։
Կործան անկաւ 'ի կառաց, զղամնփերեքն զէնք ընդոստաւ
Խայտաբղէտք, փայլակնացայտք, պակեան շրջուական շուտ երիվարքն,
Եւ լուծաւ անդ արտասաթափ ոգի նորա եւ զօրութիւն։
Էնեաս ապա եւ զասպարն եւ զնետն երկայն՝ յարձակեցաւ,
Զանդիմանեալ գուցէ զդիակն հանցեն յեւրանէ աքայեցիք.
Եւ զնովաւ շուրջ ընթանայր եւրեւ առիւծ յոյժ իւր խիզախ,
Եւ կարկառ իւր առաջի՝ զարդն եւ զվահան շրջանաւոր,
Կամ 'ի մահ յուղարկել զոր 'ի վերայ գայցէ նորաւ,
Եւ գոչայր յահեղ կանչիւն։ Բուռն հար Տիդեանն 'ի բրուտաքար,
Ի՜ր մեծ, զոր եւ ոչ երկուք յայժմու մահկանացուաց
Առեալ արք բառնայցեն, իսկ նա միայն ծածէր հեշտաւ։
Եւ նովաւ զԷնեասայ զերանան եհար՝ զխառն ուրանոր
Ցօդեալ յերանացն շրջի, զոր եւ գոգած ևս անուանեն,
Եւ ջախեաց ըզգագաթն եւ զերկոսին խզեաց ըզնեարդս,
Ըզմորթոյն քերթեաց ըզմաշկ վէմըն գրժնեայ, եւ մնաց անդ
Անկեալ 'ի ծունկս զիւցազն՝ յեցեալ յերկիր հաստոյր ձեռամբ,
Եւ զաչեր սեւաթաթաւ զաչացն պատեաց շուրջանակի։
Անդանօր Էնեաս արանց արքայն էր կորուսեալ,
Թէ չէր փոյթ առեալ 'ի միտ Արամազդայ դուստրն Աստղիկ,
Մայրն իւր՝ որ զնա ծնաւ 'ի յԱնքիսեայ արուարածէ։
Զորդեկաւն սիրելեաւ ըզլուսածղի հեղեալ բազուկսն՝
Ըզփաղփուն ծիրանին պարզեաց ընծայեն իւր առաջի
Պարսպել 'ի նետից, յերագաձի դանայեցւոց
Գուցէ ոք պղնձի 'ի սիրտ նորա հարեալ՝ զոգին խլեսցէ։
Այդ նա զիւր սիրուն որդին 'ի ճակատէն զերծուցանէր.

Իսկ որդւոյն Կադմեանն ոչ մնացին պատուէրքն եղէն
Զոր նոքին ասպնջեալ Դիոմեդեան ահեղագոռ։
Զի որդին նա կորոյս զմիապաղձակ զնիւր երիվարան
Ի բացէ 'ի շառաչմանց՝ պրծեալ 'ի լծոյ զերեամանկան ;
Եւ զնմին՝ զերիվարան Նեստորայ զդեղեցկապաշտ
Ա՛ռ զարծոյց 'ի տրտմութեան 'ի բարձաղէն պարսպեցն,
Եւ 'ի ձեռս նոր ընկերին սփռեցելոյ Դեկոմենայ,
Զոր պատուէր քան զհամասակաց ազգայն՝ զի յինքն էր միաբան,
Վարել զձիսն 'ի խոր նաւսն․ իսկ զինքեան իւրն աշտանակեալ
Ցնւր 'ի կառսն, առեալ 'ի ձեռս ըզպատղարանոյն երեսանակս
Իսկ եւ իսկ ժիրաժիր զառավարձակ զնիւր երիվարան
Առ Տիդեանն ուղղեաց որ ժանտ պղնձով վանէր ըզԿիպրուհին,
Ծանուցեալ թէ ակնկար յաստուածուհեաց էր՝ եւ ոչ յայնց
Որ զարանց ոլորտսն ելեւմտաբար ըզպատերազմ․
Քանզի չէր՝ ոչ Աթենաս, ոչ Ենիովլ քաղաքաքանդ։
Իսկ պընդեալ յորժամ ըզհետ ընդ բազմութիւնն եհաս նոցին,
Անդ զեղանրդին կարկառեալ որդին Տիդեայ մեծապարան՝
Զձեռին երեսս անզօր ձեռին վազեալ խոցեաց սուր նիզակաւն,
Եւ անդէն վաղվաղակի ծակեաց աշտէն ըզմորթ նորա
Ի սպառազէն անդըր թաթին թափանց ընդ ձեռն անապական՝
Զոր Շնորհք կերտեալ էին նմա թեալ, եւ աստուածոյն անմահ արիւնն՝
Որպէսն բղխէ 'ի դիցն երանելեաց՝ հոսէր ուխտ.
Զի ոչ ցորեան ճաշակեն, ոչ սեւորակ ըմպեն գինի․
Յայր արդ եւ անարիւնք են եւ անմահ իսկ յորջորջեալ։
Աղաղակ հարեալ ուժգին՝ ընկէց զորդին նա յինքենէ,
Եւ Փուշանն Ապողոն ձգեալ 'ի նա ձեռն յինքն եհան
Կապուտակ ամպով՝ զի մի յերագաձի ոք դանայեանց
Մխեալ պղինձ 'ի սիրտն՝ 'ի բաց զոգիսն կորզեսցէ։
Բարձրագոչ կարդաց առ նա Դիոմեդէս ահեղագոռ․
Մեկնեաց, դուստր Արամազդայ, 'ի ճակատէս եւ 'ի կռուոյս․
Չիցէ՞ շատ եւ բաւական զի զմեղկասեր պատրես կանայս․
Եւ թէ դու 'ի պատերազմէդ յամեսցես, անշուշտ կարծեմ
Սոսկասցես 'ի մարտէ՝ թէ եւ այլուր լու լիցի քեզ։
Զայս ասաց, եւ նա ցնորեալ 'ի բաց չոգաւ գըժնիկ ցաւոք․
Զոր հողմոտն առեալ Իրիս՝ եհան ասրաւ 'ի խռովանէն,
Զի առ խիթոցն մորմոքէր, եւ թխանայր մորթն չքնաղ։
Եւ եգիտ յահեկակողմն ճակատուն ըզբուռն Արէս,
Զի նստէր, եւ զնիզէն առէ՛ իւր եւ ձիք պատեալ 'ի մէգ․
Նա 'ի ծունկս իւր անդ անկեալ՝ ըզոսկերայնոյ հարազատին
Բազմապաղատ աղերսիւ զոսկեսարսանն հայցէր ձիան․
Գութ արկ յիս, սիրուն եղբայր, եւ անդրուվարս ինձ շնորհեա
Զի հասից յՈւլիմպոս՝ ուր անմահիցն են օթեւանք։

Ցաւագին եմ վէրք՝ զոր այր խոցեալ զէն մահացու,
Ցեղեանն, որ արդ եւ ՚նդ. հօր Արամազդայ դայլէ ՚ի վեր։
Զայս ասաց, եւ ըղձկանն Արէս ՚նդմա եւս զանկեալսն․
Եւ հեծեաւ նա ՚ի զոյգսն՝ յերկրաւոր ազբաւէն յոյժ տրտմութեամբ․
Առ նմին բարկացեալ Զեւս՝ բանս հայր կոչեաց զերաստանեաց,
Մտրակակերաց ընթանալ՝ որ ոչ յանձկամս ինչ թողուցելին,
Եւ խոկոյն հասեալ ՚ի գլխոյն աթոռ ՚ի բարձրըն Ողիմպոս։
Անդ կացոյց զերկնաւորան՝ եռապատաղոց հողմնեան Զեւս,
Եւ լուծեալ ՚ի կառացն՝ անմահական արկ ՚նոցա բաշս։
Իսկ վեհաղն Աստղիկ գնացեալ անկաւ ՚ի ծունկըս մօր իւրոյ
Դիովնեի՝ որ ըզդուստրըն ընկալեալ ՚ի գիրկըս իւր
Փայփայէր ըզնա ձեռամբ, եւ կարդացեալ զանուանն ասէ․
Ո՞վ ընդ քեզ, սիրուն որդեակ, զայդ անդս անցոյց յԵրկնաւորաց,
Տարապարտ, իբրեւ ընդ այն ինչ յանդգնեան գործեալ չարիս։
Աստղիկըն ծաղրասէր արար ՚նմին պատասխանի․
Զիս Տիդեայ խոցեալ որդին՝ Դիոմեդէսն ամբարտաւան,
Զի զորդին իմ սիրելի հանէի ես ՚ի ճակատէն՝
Զէնէաս, որ քան ըզամենայն է ինձ ՚ի վեր սիրասնունդ։
Քանզի ոչ եւս աքայեանց ընդ տրովացւոց է զուարթարած,
Այլ զարդեւ՝ դանայեցիք եւ ընդ անմահս իսկ զինեն մարտ։
Դիովնէ՝ սքանչելափառն յաստուածուհեաց՝ կրկնեաց անդրէն․
Համբեր, դստրիկ իմ, համբեր, եւ ժուժկալեա թախծոտ սրտիւ․
Զի բազումք ոլիմպական յարկաց բընակքս ՚ի մարդկանէ
Կրեցաք ծանր եղաշխէպս, ՚ի զլուխ միմեանց մեր իսկ հանեալ։
Կրեաց Արէս, յորժամ զնիգն Ովտոս հուժկու եւ Եփիալտէս,
Ալովեայ մանկըտին, կաշկանդեցին ՚ի խիստ կապանս,
Եւ ՚ի պղընձի կայր բանտ ամիսս երեքտասան զընդանաւորեալ։
Եւ էր անդէն կորուսեալ Արէսն անյագ ՚ի պատերազմ,
Եթէ չէր մօրուքն իւրոյ գեղեցկագեղն Էրիբիայ
Պատմեալ յուղնկն Հերմեսի ; որ գողացեալ տարաւ զԱրէս
Ըզխարուեալն եւ զտառապեալ ՚ի դըժընդակ կապարանէն։
Կրեաց Հերա, յորժամ զնիգն հզօր որդին Ամփիտրիոնի
Ընդ լանջին իւր աջոյ եռասայրեան եհար նետիւ,
Եւ ըզնա եւս յայնժամ անբժշկելի պաշարեաց ցաւ։
Կրեաց վեհիփառն ՚ի նոսին Սանդարապետ ըզնետըն սուր,
Յորժամ ըզնա նոյն այր Ձեռս ասպարակիրն Արամազդայ՝
Յուրուականս անդ առ դըրանն հարեալ մատնեաց երկանց ցաւոց։
Իսկ նա գնաց յԱրամազդայ տունն եւ յերկայնն անդր Ողիմպոս
Սըրտատրուչ եւ վըշտահար աղէտաւոր, իսկ նետըն կայր
Ի ստուար ուս իւր մըխեալ, եւ ըզնորա տանջէր զոգիս։
Սպեղանիս ցաւահալածս արկեալ բուժեաց զնիզըն Պէոն,
Զի եւ չէր իսկ ծընեալ ամենեւին մահկանացու։

Յաւակնոյեալ անճառագոյն, 'ի ժամանակաւ եղեան անահ,
Որ 'ի գիւան ազնուականն մեղանչէր յոյժ խնդամտանս։
Բայց 'ի քեզ՝ զայրդ Աթենաս զօրըգեայ խաժակն աստուածուհին.
Խաղաղեա Ցիգեանն համբակ եւ ոչ 'ի սիրտ իւր խոյլամուս,
Զի՞նչ անձանձ որ մարտուցեալ չէ ինչ կարէ երկայնօրեայ,
Ոչ մանկունքն երբեք 'ի ծունկսն հայրակոչ նորա լինին
Ի դառնալ իւր 'ի կռուոյ եւ 'ի գործնեայ պատերազմէ։
Որոյ վասն եւ Ցիգեանն, ահեղագոր Թեթեւս մարտի,
Տեսցէ քաջ, զուցէ զօրեղն ընդ իւր քան զքեզ ճակատեսցի,
Համհարեղն զուցէ զուստր Ադրեստոսի Էգեալէա
Կականաւ զարթուցէ 'ի քնոյ իւրեանց զիւր ընտանեակս
Անձկակարօտ կուսածագին աներն՝ քաջին յոգոյեցեալ,
Ազնուականն ամուսին Ձիաւորականին Դիոմեդեայ։
Ասաց, ջնջէր երկաբերուն թաթիւք զաւէշն 'ի գաստակէն.
Ողջացաւ ձեռնն եւ ցաւքն մեղմացան ծանրաթախիծք։
Իսկ Հերա եւ Աթենաս ակնարկեալ 'ի նոսա լեալ,
ԸզԶրուանեանն Արամազդ յայտնակատակ կծեցին բան։
Զայս մեղուական աստուածուհին խօսեցաւ ընկերըն եգ Աթենաս.
Արամազդ հայր, ցասնուցի՞ս արդեօք ընդ իս՝ թէ ասեմ ինչ.
Կիպրուհւոյն՝ անշուշտ ըղձի որ յարուցեալ յոգւոյուհեաց
Երթալ յարել 'ի տրովական, զորս անհնարին սիրէ այժմիկ,
Ի գգուելն ոմն ըղձի յոգւոյուհեաց գեղազարդից՝
Յոսկեձոյլն 'ի ճարմանդէ գեղափոկ ձեռին ցրտեաց թաթիկ։
Զայս ասաց, եւ ժպտեցաւ հայրըն մարդկան եւ աստուածոց,
Եւ ձայնեալ զոսկեղէնիկն Աստղիկ՝ առ նա զայս խօսեցաւ.
Ոչ քեզ, իմոյ դըստրիկ, պատերազմաց արուան հանդէսք,
Այլ քո՝ զանուշակն եկեալ գործեսցես զամուսնութեան,
Այն ամենայն յԱրէս ժիր եւ յԱթենաս եղիցին յանձն։
Աւ միմեանցս զայսոսիկ այսպէս առըս զրուցատրեին։
Իսկ յինեւս խոյացաւ Դիոմեդէս ահագնագոռ,
Գիտելով չափ զի զնովաւ ըղձեան արկեալ էր Ապոլոն.
Այլ նա 'ի մեծ աստուածոյն պատկառեալ ոչ, ցանկ կըղկըըղայր
Սպանանել զԷնիաս եւ 'ի շքեղ զինուց կապտել։
Երիցս անդէն խոյացեալ արշաւմամբ զարեան հատանելոյ,
Զնորուն երիցս Ապոլոն խըլթեալ մըղեաց զասպար փայլուն։
Իսկ չորրորդ երբեւ անդամ յարձակեցաւ գիւանդեման,
Սպառնալեօք ահեղ աղաղակեաց անդ Ապոլոն աղեղնաւոր.
Ալէ ուշիմ լեր, Ցիգեան, անկի առոր՝ մի ժըտեր ընդ գիս
Խորհըրդածել հաւասարել, զի չէ իսկ զարմ համազգասիա
Աստուածոցն անմահից եւ երկրագնաց մարդկան։
Զայս ասաց, եւ Ցիգեանն ընկրկեցաւ խուն մի յետոյս,
Խոյս տալեալ 'ի ցասմանէ կորովաձիգն Ապոլոնի։

Իսկ զԷնէաս 'ի խուռնէն կորզեալ 'ի բաց՝ եդ Ապողոն
Ի նուիրեալըն Գերգամոնի՝ ուր կառուցեալ կայր իւր տաճար.
Եւ ընդ Լատով անդէն եւ Արտեմիս նետաձգուհի
Յանմատոյց 'ի մեծ նուիրանին ապաքինեալ տային 'ի փառս.
Այլ շինեաց ուրուապատկեր ինքն Ապողոն արծաթաղեղն
Ի նորին Էնէասայ եւ 'ի զինուցըն կերպարանս,
Եւ զնովին անկեալք տրովեանք եւ գեղեցկասրունք աքայեցիք
Կոփէին շուրջ ըզլանջօք վահանաց յաստապատն արջառամորթ
Կարակենեալ բոլորաձեւս, ու'ի վահանակըն փոքրագոյնս:
Յայնժամ Գուշակն Ապողոն առ բուռն Արէս բարբառեցաւ.
Արէս՝ Արէս մարդախողխող, արիւնռուշտ, պարսպապատառ,
Ո՞չ հասեալ եւ զայրըդ զայդ հանցես 'ի բաց 'ի ճակատէս,
ԸզՏիդեանդ՝ որ արդ ընդ Հօր իսկ կռուեսցի 'նդ Արամազդայ:
ԶԿիպրուհին նախ 'ի դաստակ ձեռինն մօտուստ վիրաւորեաց,
Ապա յիս իսկ գըդեալին յարձակեցաւ դիւանմանն:
Զայս ասաց եւ ինքն շուտ նըստաւ 'ի ծայրս Գերգամոնայ:
Իսկ Արէս զըժմնեաց հասեալ ըզտրովականն խրախուսէր առաջ՝
Ըռուսածիրըն Ակամասայ զերես առեալ՝ զալեանն Թրակեանց.
Եւ դիւցազունսն որդեկացըն Պրիամու կարդայր խրախոյս.
Ո՛վ որդիք Պրիամու դիւցազնածնունդ Թագաւորին,
Ցե՞րբ Թողջիք ըզժողովուրդ յաքայեցւոց վարել 'ի սպանդ,
Մի Թէ յորժամ առ դըրունսն ամրակառոյցս մարտիցեն.
Անկեալ կայ զոր հանդէպ մեծն Հեկտորի պատուէաքն այր,
Էնէաս՝ մեծանձինն Անքիսեայ որդեակ:
Այլ 'ի զօր խաղմէն եկայք ապրեցուսցուք զընկերըն ազնիւ:
Ասացեալ՝ քաջալերեաց զզօր եւ զեռանդն իւրաքանչիւր:
Սարպեդոնն յոյժ անդ յայնժամ յանդիմանեաց ըզմեծն Հեկտոր.
Յո՞ գընաց քո զօրութիւնդ, Հեկտոր, որ էրն 'ի քեզ յառաջ.
Ասէիր երբեմն առանց զօրականի եւ սատարաց
Միայնակ փեսայիւք քով եւ եղբարբք պահել զքաղաքդ,
Յորոց ես ոչ զոք կարեմ տեսանել արդ, ոչ իմանալ,
Այլ հարեալ կան ըզգօղ՝ զոր օրինակ զառիւծով շունք.
Իսկ մեք նիզակակիցքըս մարտուցեալ մըղեմք ըզմարտս:
Ես ինքնին օգնական՝ եկեալ եմ յոյժ հեռաստանէ.
Զի հեռի է Լիկիա յորձանահոսըն Քսանթոսիւ,
Ուր զամուսինն իմ սիրելին եւ ըզմանուկ թողի մատաղ,
Եւ ստացուածըս բազում՝ որոց կարօտ ոք ցանկանայ:
Եւ սակայն զԼիկեցիս վառեմ, եւ ես ինքն եմ յօժար
Ընդ առնըդ մարտել, Թէպէտ եւ չիք իմ ինչ աստէն
Զոր հանցեն աքայեցիք եւ կամ շալեալ տանիցեն 'ի բաց.
Իսկ դու կաս, եւ ոչ իսկ զայլս խրախուսեալ աշխարհազօրս
Ըզհաստակեացըն զինեալ եւ 'ի վերայ կանանց կռուել:

Տես զուգէ՝ մակերևսաց գնայցէք արանց յառ եւ յապաւ,
Իբր 'ի ցանցս ամենորսակ ուռկանի զոլ թակարդապատ,
Եւ ընդ փոյթ աւերեսցեն զոստանըդ ձեր ըղըմնակուէտ։
Քեզ արժան է յամենայն յայս փոյթ ունել ցայգ եւ ցերեկ,
Առ իշխանացն պաղատել հեռահրաւէր Նիզակակցաց,
Ժուժկալել՝ այնոք կալ անդուլ, յանձնէ քերել ըզխուռն բանակս։
Խօսեցեալ զայս Սարպեդոնն՝ ըզՀեկտորի սիրտ խածին բանքն,
Եւ անդէն 'ի կառացն յերկիր ոստեաւ զինու զարդու.
Սայրասուր ձօձեալ աշտէս՝ գնայր ընդ բանակն ընդ ամենայն
Խրախուսել 'ի պատերազմ, եւ յարոյց ծանըր զապարած։
Եւ նոքա դարձեալ ընդ կրունկ՝ աքայեցւոց կացին ընդդէմ.
Տոկայքն միախուռն արգելացին եւ անհնահանջ։
Որպէս հողմ զի զուռնդ յարդին, մինչդեռ որեարըն հասեցէ,
Վարէ 'նդ կալ նուիրական՝ Դեմետր յորժամ խառնախռնազեղ
Որոշէ, 'ի տագնապել հողմոց, ըզյարդ եւ ըզպտուղ,
Եւ 'ի թոյր սպիտակութեան երկին հարկանէ մըղեղն 'ի մթեր,
Նոյնպէս սպիտակացան աքայեցիք վերուստ փոշւով
Զոր զնոքօք մինչ 'ի պղնձին երկին ձիոցն յուզէին ոտք,
Ի դառնալ զալ խառնել, յանդրէն անել կառավարացն՝
Որ զձեռացըն կըշտուկն 'կեր ամենուին կարողութ[illegible]։
Իսկ բուռն Արէս ըզպատերազմն յօձան առավ[illegible]ակաց գիշեր
Ընթացեալ ընդ ամենայն, եւ ըզպաշտպանութեան [illegible] յանդ
Զաւկատարէր Գուշակէին Ապողոնի, որ ետ հրաման
Արծարծել զոգի արամեանց, երբեւ ետես անդէ առեալ
ԸզՊալլասն Աթենաս՝ որ դանայեանցն էր օգնական։
Ի պարարտ սրբարանէն ինքն զԷնէաս հան առձակեաց,
Եւ յաւել վառեաց 'ի սիրտ հովուէին ազդեաց ոյժ պընդութեան։
Եկն եկաց Էնէաս յընկերակիցսն՝ որ խընդացին
Տեսեալ ըզնա կենդանի եւ ողջանդամ եկեալ հասեալ,
Եւ կազդուրեալ 'ի կորով. սակայն ինչ ոչ հարցին ըզնա,
Զի չներէր այլ ինչ վաստակ՝ զոր յարուցին Արծաթաղեղն
Եւ Արէս մարդախոշոշ եւ Հեռ. մոլին այն անյագուրդ։
Իսկ Էայքն երկոքին եւ Ոդիսեւս եւ Դիոմէդ
Զդանայեանս 'ի պատերազմ քաջալերեալ խրախուսէին.
Եւ ոչ ինքեանք ինչ զանգիտէք յուժոյ արամեանց, ւոչ 'ի դառնմանց,
Այլ կացեալք անդէն՝ յամպոցն 'ի նմանութիւն զոր Զրոսանեանն
Ի ժամ անհողմութեանց 'ի բարձրածայր կոյտց լերինս
Անշարժ կայ, մինչ հեռանի եւ բարկացայս այլոց այսոց
Նըմէն ըզմանութիւն, որ սաստկաձէնչ շընչեալ սուլմամբք
Ցրուեալ փարատեն զգառատեսամած ամպրոպաց դէզ.
Նոյն արամեցւոց դանայեանք կացին ընդդէմ անշարժ՝ անահ։
Իսկ Ատրիդէս պատուէր յոյժ տուեալ՝ յամենայն երթեւեկէր.

Լերուք այդ, ով սիրելիք, եւ զգեցարուք սիրոյ զօրութեան,
Եւ յախորժ մարմնոյ հեռի եւ այր յընկերէ պատերազմեցայք․
Պատկառանս որերոյն բաղձալից աղբերն քան հորինչին,
Ոչ կանգնի փախըստեայ՝ ոչ փառք եւ ոչ ինչ քաջութիւն։
Արդ՝ ընկէց զարգն խոկոյն, եւ եհար զայր մի ախոյեան,
Ըղձամերձարդըն մեծանձին Նիփատայ զՈւեկիկոսին
ԶԳերգասեան՝ զոր Պրիամու տրամէանք որդւոց պատուականին զոյգ,
Քանզի էր քաջայորդոր 'ի զուարթեալ ընդ նահատակս։
Ի սորին եհար անգաւ յառաջարն արքայն Ագամեմնոն,
Որ ոչ արգել ըղցէրգարդն, այլ Թափ ընդ այն եանց աղեղնաձն
Եւ 'ի փոր նորա ներքին խաղաց գլխոց եւ ընդ կամարն․
Եւ անկեալ՝ Թընդմեան եհան, եւ շաչեցին զէնքն ըղնակաւ։
Նիփատ 'ի զանգուածոց ըստալ անդ արդը քաջազգեան,
Զորդիս Դեւոկլեայ՝ զՕրսիլոքոս եւ զԿրեթոն,
Որոց հայրն 'ի Փերէ զետեղեալ շինակեալ նըստեր,
Ծոփ ընչիւք, եւ ազգ նորին էր 'ի գետոյն Ալփէոսի՝
Որ ծաւալ ունիւք զեւոյ յերկոս երկրին Պիւլոսացւոց,
Եւ ծնաւ զՕրսիլոքոս՝ բազմածաւալ արանց արքայ։
Իսկ Օրսիլոքեան ծնաւ ըզմեծաստուածն Դիոկլէս․
Եւ մանկունք երկ[illegible] 'ի Դիոկլեայ եկին 'ի ծնունդ,
Օրսիլոքոս եւ [illegible] յամենայն մարտս քաջափորձք։
Եւ սոքին յա[illegible]հասեալ՝ Թըխատարեալ նաւափայլիւք
Ընթացան արգ[illegible]ց զհետ յԻլիոն քաջամարտել՝
ՑԱտրիդեայն Ագամեմնոն եւ Մենելեայ քինուն խնդրել․
Սակայն զնոսա զերկոսին պատշաճեաց անդ մահուն զբրոն։
Օրինակ իմն առիւծուց ամոլք լերինն ընդ արտեւան
Ընդ մայրն սնուցեալք 'ի Թանձրախիտ մայրւոյն մացառ,
Եւ զարջառս եւ զոչխարս յափըշտակեալ զերծապարար,
Ըզմարդկան մակաղատեղս աղտեալ յաւէր զարձուցանին,
Մինչեւ սուր պղնձով ձեռնեանք իսկ սատակին 'ի ձեռս արանց․
Այսպիսեաւ Նիփատայ սոքին 'ի ձեռս եղեալ նըկուն,
Բարձրաբերձն եղեւնեաց նմանեալք անկան տապաստ։
Ի գլորեալսն գըթացեալ Արեայ սիրուն Մենելաոս՝
Ընդ առաջամարտն ընթացաւ զինազարդեալ 'ի պղինձ հրաշէկ,
Ծօձելով ըզնիզակն, եւ զսիրտ նորա վառէր Արէս
Եդեալ 'ի մտի զի 'նդ ձեռամբ Նիփատայ նուաճեսցի։
Նկատէր զնա մեծանձին Անտիլոքոս ըզնա տեսեալ,
Զատեաւ ընդ նահատակսն՝ յոյժ կասկածեալ զաղանց հովուէն,
Գուցէ 'ի վտանգ ինչ անկեալ՝ զվաստակ խուրեանց կացուսցէ վրէպ։
Երկոքեան նոքա զբազուկս եւ զգեղարդանսն սայրասուր
Ուղղեալ միմեանց ընդդէմ քաջախեղդեալք 'ի մըրցամարտ․
Եւ՝ երթեալ Անտիլոքոս կաց առ երի հովուին ազգաց։

Էնիոս, պատերազմօղ Թէպէոս հուժկու, չկալաւ ընդդէմ՞.
Մինչ ետես առ միմեանս արձանացեալ զարսն երկոսեան.
Իսկ սոքա զգիտելսն յուզայեցուց քարշեալ ամբոխ՝
Համհարզելոյն արկեալ 'ի ձեռս աւանդեցին ընդհեքացելոյն,
Եւ ինքեանք անդրէն դարձեալ ընդ ախոյեանսն կռուէին.
Սպանեալ եղեն անդ յայնժամ ըզՊիլեմէն արխամենեան,
Զկշխամն Պափլագոնացւոյն մեծանձանց ասպարելոց,
Զոր մինչ կայրն՝ Ատրիդէսն Մենելաւ կորովաւէգ
Աշտէիւ վիրաւորեաց՝ յանդուգն նորա զխաղեցուցեալ.
ԸզՄիդոնն Անտիլոքոս ըդհաւառելեան հար պաշտօնեայ
ԶԱտիմնեան քաջ, զերիվարսն մինչ շըրջէր զմիաստեսակ,
Քարիւ զարմուկն հարեալ կըշխ., եւ 'ի ձեռացն յերկիր անկան
Ընդ փոշի Թաւալեալ երասանակք փղոսկրով պայծառք.
Ոստուցեալ Անտիլոքոս մխեաց ըզսուրն 'ի ծամելըն,
Եւ նորա հեծեծելով 'ի բարեկերտ կառացն անկաւ
Գըլխիվայր 'ի փոշւոյն յուսոյ վերայ եւ կառափին,
Եւ երկայն յերկար կանգնեալ, զի էր խըրեալ 'ի խոր աւազ,
Մինչեւ բախեալ ձիանցն՝ զերեսն յերկիր հոլովթալ.
Զորս Անտիլոքն մըտրակ 'ի կուշս յաքայեցւոց վարեաց բանակ.
Հեկտորի զնոսա տեսեալ 'ի Ճակատուն՝ սասանեաւ զոչմամբ,
Խումբեցըն եւ տրովադաց միահամուռ գունդքն զօրաւորք,
Որոց զըլուխ կայր Արէս եւ Ենիով մեծամեծաբ.
Զահագինն սա զԱմոնակ մարտամաքսեան առեալ ածեալ,
Իսկ Արէս 'ի ըռունս Ճօճեալ նիզակ մի մեծայաղթ՝
Հեկտորի մերթ յառաջոյ խաղայր կուսէ, մերթ 'ի թիկանց.
Տեսեալ ըզնա սասանեցաւ Դիոմեդէսն ահեղագոռ.
Որպէս այր մի անհընարին ընդ դաշտ անցեալ մեծատարած՝
Ըղջըղնեթոց կացցէ զետով որ թաւալեալ 'ի ծով դիմեալ,
Տեսեալ զայն փրփրեալ մռնչեալ՝ յետս ընդ կրունկ երթայ,
Այսպէս յայնժամ Տիդէսեանն 'ի բաց դարձեալ՝ ցամբոխն ասէ.
Քանիցս զարմանամք ընդ մեծն Հեկտոր, ով սիրելիք,
Զի է քաջ նիզակաւոր եւ խրոխտացեալ պատերազմող.
Յաստուածոց ոք հանապազ առ նմա կայ՝ պահել ըզմահ,
Եւ այժմ ինքն է մերձ Արէս՝ մահկանացուի առն 'ի հանգոյն.
Բայց երեսք 'ի տրովացիս՝ յետս յետս անդրադարձ եղէք նահանջ,
Եւ մի զալ մըլեսցիք ընդ աստուածոց բուռն 'ի վըրէժ.
Զայս ասաց, սակայն տրովէանք հասին նոցա յոյժ մօտ 'ի մօտ.
Անդ Հեկտոր սպան երկին կորոյս հըմուտս Ճակատուց,
Որք 'ի մի զոյգ կային, զԱնքիալոս եւ զՄենեսթէս.
Գըթացաւ ընդ անկեալսն Էասն մեծ Տելամոնեան,
Եւ զնացեալ մերձեալ հուպ՝ ըզփայլուցեալ արձակեաց տէգ,
Եւ զԱմփիոս զաւակ եհար Սելագոս, որ 'ի Պեսոս

Բնակէր փարթամ եւ ընչաւէտ, սակայն ըղձա վարեալ Օրհաս
Հասանէր ընկերել Գրիմամոսի եւ մանկտւոյն։
Ընդ կամար գետոյն եհար ըղձս Նաւ Տէլամոնեան,
Եւ 'ի հանդերձ նետքին մրմռեցաւ տեղն երկայնատատուեր.
Ընդ գետակին անկեալ զոփեաց, եւ ընթացաւ Նաւ քաղաքն
Ցաւարի ամեաւ ըղձէնան, իսկ արձակեցին տեգս հանեցին
Սայրատուր՝ փայլակնացայտս, եւ ընկալաւ գլորածան տապարն։
Իսկ ինքն ոտն 'ի նա արտաքեալ՝ զաշտէն պղնձի հան 'ի գետոյն,
Բայց զայլ զէնսն զերկեցինս յուսոց անտի չկարաց զերծուլ,
Քանզի նեղեալ տագնապէր 'ի Թանձրահաս տեղեաց նետից,
Եւ երկեաւ 'ի տասանկ պաշարելոյ քաջաց արամբեանց՝
Որոց հծեալ կարմէրաց հասեալ կային նիզակաւորք,
Որ եւ զինքն իսկ պյաղթանդամն եւ զզօրաւոր զարմանապաշտ
Հերքեցին յանձանց իւրեանց, եւ նա վանեալ ընկրկեցաւ։
Ճըզնէին այսպէս տեգս 'ի մրցական ասպարիսին։
Զհերակլեան Տլեպոլեմոս զաւառքինեն եւ զամասեանդամ
Դըրգեաց բուռն Օրհաս ընդդէմ աստուածանման Սարպեդոնի։
Որ յորժամ ընթացեալ հասեալ կային առ միմեանս հուպ,
Որդին եւ Թոռնեալ ամպրոպայնոյն Արամազդայ,
Նախ առ նա Տլեպոլեմոս կանխեալ բանիւք բարբառեցաւ.
Սարպեդոնդ, լիկեցւոց խորհրդատուէր, եւ զի՞նչ քեզ հարկ
Անհմուտ առըն մարտից՝ այժմ 'ի տեղիս զալ զարհուրել։
Սուտ ասեն ըզքեզ զաւակ ամպրոպաւորին Արամազդայ.
Քանզի քաջ 'ի բաց անկեալ յայնմ արանց զորս ծնեալ վերէջ,
Որ առ հընոյքըն մարդկան յԱրամազդայ սերեցան զարմ։
Այլ որպիսի ոք պատմեն ըզհերակլեան զօրութիւն
Զիմն եղեալ սրտամեռ՝ քաջայանդուգն առիւծասիրտ։
Որ երբեմն այսր եկեալ զերիվարաց Լաւմեդոնի
Վեցեկումբք եւեթ քաջակօք, սակաւաւոր արանց Թըռով,
Զիլիոն քանդեաց քաղաք եւ ըզփողոցսն ամայացոյց։
Իսկ դու, վատասիրտ, եւ 'ի կորուստ մնանի ամբոխք.
Եւ զքեզ ոչ ինչ համարիմ արտաքսացուցեալ զօրավիգն
Այսր հասեալ 'ի Լիկիոյ, թէ եւ կարի հզօր էցես,
Այլ պարտեալ ընդ ինեւ՝ անցցես ընդ դրունս դժոխոց։
Լիկեցւոց պետ Սարպեդոն արար անդրէն առ նա դարձուած.
Արդարեւ կորոյս նա, Տլեպոլեմէ, զԻլիոն սուրբ
Առ անզգն խոլութեան՝ ազնուատոհմին Լաւմեդոնեայ,
Որ խըրոխ բարերարին ժանտէին բանիւք եդ Թըշնամանս,
Եւ ոչ հատոյց զերիվարսն՝ որոց էր սակս եկեալ հեռուստ։
Իսկ քեզ ես ասեմ աստէն մահ եւ Օրհաս ժամանել սեաւ
Ցինէն, եւ ընդ իմովս գեղարդեամբ անկանել քեզ,
Ըղփառսն ինձ տալ եւ զոգիդ 'ի քաջաձին Անդընդահեղեա։

Զայս ասաց Սարպեդոնն, եւ առ 'ի վեր Տլեպողեմոս
Ըզմելիոնեան հացի, եւ զոյգ ասեն Թըռուիչս երկայն արդունք
Ի ձեռաց նոցին, ու'նդ մէջ պարանոցին հար Սարպեդոնն,
Եւ սլաքըն յառաջեր Թափանց էլ կողմն 'ի կողմանէ,
Եւ զաչքս նորին գիշեր տարածեցաւ անդընդային ։
Իսկ երկայն աշտէիւ Տլեպողեմոս զազդրըն ահեակ
Էր խոցեալ, եւ սայրասուր սէգըն շեշտեալ յոսկերըն յեցաւ.
Սակայն հայրըն անդոյց առ ժամն առ 'ի նմանէ զմահուան եղեան ։
Ընկերքըն քաջազունք զաստուածատիպըն Սարպեդոնն
Տանէին 'ի ճակատէն, նիզակն երկայն քարշեալ ըզկնի
Տանջէր ըզնա, զոր ընդ միտ ածեալ ուրուք չէր, ոչ խորհեալ
Խըլել զհացի սէգն յազդերէն, զի մարթասցի հեծնուլ 'ի կառս,
Առ ճիգոյն, զի յայնպիսի ջան տաժանեալ զբաղեալ կային ։
Քաջասըրունք սըտայեցիքն յայնըմ կուսէ զՏլեպողեմոս
Հանէին 'ի մարտէն, եւ Ոդիսեւս ծանեաւ քաջազն՝
Ուժգնասիրտն, որոյ հոգին եւր յորդորեալ եռայր 'ի նմա.
Եւ 'ի միտս եւր եւ յոգին այնուհետեւ կայր մտախոհ,
Եթէ զհետ մտցէ՞ որդւոյն որոտընդոստն Արամազդայ,
Թէ զոգիս պահանջեսցէ զառ 'ի յոգունց լիկեացւոց ։
Մեծամեծին Ոդիսեւսեայ ճակատագրեալ ոչ էր 'ի բախտ
Սուր 'ի պղնձի ըսպանանել զԱրամազդայ զարի որդին.
Ի խուժան լիկեացւոց դարձոյց զհոգին եւր Աթենաս ։
Անդ ըսպան նա զԿիրանոս, ըզՔրոմիոս եւ զԱլաստոր,
ԶԱլկանդրոս եւ զՀալիոս, ըզՆոյեմոն եւ զՊրիտանիս.
Եւ գլորեալ այլ սատակէր զլիկեացւոց քաջն Ոդիսեւս,
Եթէ չէր սուր ակնարկեալ ահեղն Հեկտոր կորդակախարտոխ ։
Ընթացաւ ընդ առաջեանս 'ի պղնձի հրաշէկ զինավառեալ
Ահընկէց 'ի դանայեանս, եւ Սարպեդոնն ծնեան Որմըզդեան
Ի մատչել եւրում բերկրեալ՝ ողբաձայնեաց ձայն աղեղորմ.
Պրիամեան, մի՛ զիս Թողուր դանայեցւոց անկանել որս,
Այլ օգնեա՛ ինձ եւ ապա Թող յարեւէ իսկ անկայց ես
Ի ձերում քաղաքիդ. քանզի չէի ես դառնալոց
Ի տուն եւ յանձկալին իմ հայրենիս երկիրս գաւառ՝
Ուրախ առնել զամուսինն իմ սիրելի եւ զորդւոյ մանկիկ ։
Զայս ասաց, սակայն Հեկտոր սաղաւարտաճօճ կըրկնեաց ինչ ոչ,
Սըլացաւ յառաջագոյն փայլակնացեալ յարգիկացիս՝
Փութայր վանել զնոսա եւ ըզբազմաց ոգիս շըջել ։
Այդ ընկերքըն քաջազունք զաստուածանմանն ըզՍարպեդոնն
Ընդ չըքնաղն եղին կաղնեաւ վեհանագոյն Արամազդայ,
Եւ զնիզակն հացի կորզեաց 'ի յազդերէն եւրմէ առաջս
Կորովին Պելագոն՝ սիրասունեալն եւր ամենախոհ ։
Նեք եթող ըզնա շունչն, եւ մառախուղ զաչօքն հեղաւ.

Այլ անդրէն եառ զոգին, եւ հիւսիսին ըղձաւոր ակք
Խաղացեալ արծարծանէր ըղհասակըլեալ անձըն նորա ։
Արգելացիք ընդ Արխախ եւ պղընձայքն Հեփեստոսէ.
Ոչ 'ի փախուստ խուճապէին 'ի նաւատորմին ուսանթայր,
Ոչ մարտիք զընէին զէմ, այլ մեծ ընդ կրունկ վերջաւորէէն,
Իջրեւ այգ եղեւ նոցա՝ եթէ Արէս է 'նդ արտակացեա ։
Զոմն ոք անդ տեսողին եւ զոմն վերջին մատնեաց 'ի մահ
Հեկտոր Ճնողին պրիամեան եւ ընդ նմա պղընձին Արէս ։
ԸզՏեւթրասին զեւցասուն եւ զՈրեստեան ձիավար,
ԸզՏրեքոս՝ զէնոմայեն քաջամարտիկ, եւ զԽնամու,
ԶԽնադեան Հելենոս, զՈրեսբիոս զեղգեկամար՝
Որ բնակեալն 'ի Հիւլէ՝ 'ի մեծութիւն յոյժ յողացեալ,
Ի ծովակն հուայ Կեփիսիս, եւ առ նովաւ այլք եւս յողովք
Բնակէին Բեովտացիք 'ի ժողովուրդ մեծափարթամ ։
Իսկ Հերա՝ ակնարկածըն աստուածուհեն իբրեւ եանս
Սատակեալ զարգիւեցեան 'ի զօրաւոր պատերազմին,
Իսկ եւ իսկ զերդագանթեալ առ Աթենաս խօսեցաւ բանս ․
Ո՛հ եղուկ, տոպորակերն Արամազդայ դուստր անձկանդ,
Բան ունայն խոստացաք առաջէն մեք Մենելաւոսայ,
Զիլիոն ամրապարիսպ աւերեալ վարել այնպէս դառնալ,
Եթէ այսպէս թողուցումք մոլել մրցել ըղժանտ Արէս ։
Այլ եւ մեք եկ խորհեսցուք 'ի զօրութիւն անսաստելի ։
Զայս ասաց, ոչ Աթենաս հեստեաց խաժակն աստուածուհին ։
Իսկ Հերա՝ զերիվարսն ոսկեսարեան գնացեալ կազմէր,
Զըրուանայ մեծըն դուստր՝ երեցագոյն աստուածուհի ։
Եւ Հեբէ շուրջ ըղկառսըն երագապէս զանիւսըն կորս
Ըզպղընձեան եւ զութնաղեայ արկ յերկաթեն առցոյց յառանցն,
Որոց հեցքըն ոսկի անեղծ եւ պղընձանեան վերուստ կամարք
Զօդեալք քաղաքնեայ՝ զարմանալիք տեսանելով ․
Անիւսացըն արծաթիք շուրջանակի բոլորաշէն,
Ծոց նորին ոսկեղէնօք եւ արծաթի լարովք կախեալ,
Եւ կրրկին ըղնձաւ կիսաբոլոր պատեալ գօտիք ։
Եւ քեղին կարկառեալ էր 'ի նմանէ արծաթեղէն,
Ցորոյ 'ի գլուխըն կապեաց ըղգեղեցիկ լուծն ոսկեձոյլ
Արկեալ զոսկի սամետեսն, եւ 'ի սամոյն անդր ած Հերա
Զերիվարսն երագոտանս՝ յորդորեալ 'ի կռիւ ու 'ի խաղմ ։
Իսկ Աթենաս՝ Ճշմարիտ տոպորակերն Արամազդայ,
Ըզխոլորյն շղաշատեւ հոսեալ յանձնէն 'ի հօրն յատակ՝
Զնրկարէն զիւրն յօրինած եւ զձեռագործ մատանց իւրոց,
Եւ զգեցեալ վարապանակ զամպայաբոյցն Արամազդայ՝
Վառէր սպառազէն 'ի պատերազմ արտասուաբեր ։
Արկ զասպարըն զուարձեան 'ի վերջաւոր փողփողեալ ծոպս,

Զահճաւոր՝ զորով շուրջ շուրջանակի պատէր Սարաւանդ ,
Ի նմա Հեռ , 'ի նմա Կորդ , 'ի նմա ասպարաւոր Շահաստանեան ,
Եւ 'ի նմա Գարդմանեանն զօրութ զգենէ յուշկապարիկն՝
Սամեայլն՝ խաժամաժէմ, վահանապրոշ Դիւոյ Ձիւաղ :
Եւ 'ի գլուխ եւ զամենեքեան զբազմամարտեան զգառամբերչեան
Սաղաւարտ՝ հետեւոց 'ի դէմ դընդէ հարեւր քաղաքամաւոյ :
Եւ 'ի կասողն բազեդէնս ամն ամբարձեալ՝ սա ընդելայնն
Ըզծանր՝ ըղպահէ եւ զլատուար , որով զՃանկասուլն փլուզանէ
Զցեւցողանց արարեալ այց զամ մի հայրագոյրն քնացեալ :
Իսկ Հերա մերձ 'ի կողմն արագ արագ վարէր ըզՁիսն .
Ինքնաշարժ Ձորանդեցին զօրութեանց զլրումն՝ ժամուց պատեհացն՝
Որոյ յանձն եւ ատամնեալ Երկնիցն է մեծ եւ Ոչխարաց՝
Ի բանալ եւ 'ի փակել ըղթիւ յփայտորդ ամիսոց կուսակ :
Արդ ընդ այս եւ ընդ նոսա զմեծագործամուղ վարեցին ձիս ,
Եւ զգաւին ըղՁըրաւանդեանն յայլոցն 'ի դէց նըստեալ փառաւոր
Ի բարձրածայրըն գլխոյ բազմամարտեանն Ոչխարացն :
Անդ կացուցեալ Հերայ զՁիանըն լուսածըն աստուածուհոյն ,
ԶԱրամանեակ հարցեալ ըզնահըն Զըրուանեան՝ ասէ առ նա .
Արամանեակ հայր , ոչ յաղթեաց Արեայ՝ չարեացս տերագործն ,
Քանզի ուրուրական կորոյս անձանս յաղթեցոյց՝
Ցասուան յամենայր աստուածարար եւ ինձ 'ի մէջ ամպեղինս :
Իսկ Կիպրոսուհին եւ Ապոլոն արծաթաղեղըն կան խնդալով ,
Որ զմոլին զայն զըրգեցին՝ որ իրաւունս ինչ ոչ գիտէ :
Արամանեակ հայր , բարկասցիս ինչ արդեօք ինձ՝ եթէ զԱրէս
Չարաչար հարուածեալ հալածեցից 'ի ճակատուէն :
Արամանեակ ամպրոպայինն պատասխանեալ ասէ ցնա .
Օն առեալ զԱթենաս աւարառու 'ի նա զարթո ,
Որ ամենին է մանաւանդ զառանութեան ցաւս հեղուլ զնովաւ :
Զայս ասաց , չյամեաց Հերա ալեւանկոծըն աստուածուհի .
Մտրակեաց զերիվարսն որ մտադիւր սլլանային
Ընդ երկրի եւ ընդ աստեղեայ երկնից զընդէն միջասահմանս :
Եւ որչափ ինչ արկանէ յակն այր ընդ օդ լուսաթաղանթ՝
Որ նստեալ 'ի գիտանոց շուրջ յածեցէ զաչս ընդ ծով լուրթ ,
Նոյնչափ վազս առնել սաստկութ սրտատարոփ գեց երիվարք :
Այլ հասեալ 'ի Տրովա եւ յերկոսին գետս յորդահոս ,
Ուր զլորձանսն Սիմոյիս եւ Սկամանդրոս խառնեն 'ի մի ,
Անդ կացոյց ըզձիսն Հերա լուսածըղի աստուածուհին ,
Եւ լուծեալ 'ի կառացն՝ եհեղ զնոքօք մէգ թանձրահոծ ,
Եւ Սիմոյիս բղխեաց նոցին աստուածեղէն ճարակ յարօտ :
Նոքա թըրթռուն աղաւնեաց գնայքն 'ի ձեռն հանդարտութեամբ .
Ճեպ առնել ժամանել արգիւնաց քաջացն 'ի նպաստ :
Եւ եկեալք՝ ուր բազմութեան խռնեալ կային արտադորագոյնք
Գունդագունդ ըմբռնեալ ձիաւորքն Դիոմեդեսու ,

Առիւծուց նմանեալք գեղափառանձինք շարժութեամբ ;
Կամ կենդանեացն վարազաց անհնարին սաստկութեամբ ,
Մինչ կայցեալ գոլով հերս ամենակարող աստուածուհին՝
Մեծամեծին ընդ Արմենակի պատմեսցէ 'ի նմանութիւն ,
Որ այնչափ գօտի գոռայ՝ որչափ ինչ այլ սիրուն յերկին :
Անոթ , անօթ , չարակնեալ աղքատացիք , գեղեց գեղեցկուհւոյ .
Աչքեղեցն գեղազարդեալ մինչ 'ի կանգն երթեւեկեր ,
Ոչ երբեք ըստ զարդարանաց զգուշացն արտաքնոյ յառաջիկն ,
Անհաւատ զարհուրեալք 'ի հաստատութեան իւր նմանեալ .
Ցասմանէն այժմ 'ի բազկէ առ գոռալոյ մեռցին նոսա :
Զայս աղաչեալ՝ զարթոյց զայծ եւ զձիակս անձինս :
Իսկ առ Տիգրանայ՝ Աթենաս զինեալ խորհրդոյ աստուածուհին ,
Զարքային զայն գլխովին առ երկնային իւր եւ առ կոյս
Ի զարմանս ամենայն վերին զոր Պոնդարոս նշան ետես :
Եւ նորին ընդ քերթեան ընդ լայնատարած փառաւորեալ
Գեղապարսայր վահանին՝ որովք ասպնջէր , եւ խոնջէր ձեռն ,
Եւ 'ի վեր առեալ ըղձալին՝ 'ի բազկ զարմանալի արծուէր թռչել :
Եւ մերձեալ աստուածուհւոյն յերկնայնոյն 'ի լուծ՝ առէ .
Արդարեւ իսկ յայժ ընդհատ յանձնեան որդի ծննդ Տիգրանայ .
Տիգրան փոքր էր մարմնով , այլ ասպարէզ զօր պատերազմօղ :
Եւ յորժամ ոչն առնէի նմա եւ թոյլ մխալել 'ի մարտ ,
Մի մոլեալ բանդաղաւութեամբ , եւ սաստկին մինչ յաղթութեան
Եկեալ հրեշտակ 'ի Թրակէ՝ 'ի յորդանոյ կարմրացեալ ,
Խրախճանեալ ըմբռնարար 'ի տունս եւ առ նմա հրաման .
Նա ասպայն եռանդնալից վառեալ ոգւով որպէս յառաջին՝
Ըզմանկունս կարմրական զըղջայր եւ ցանց յաղթանակէր
Հեշտաբար , զի այնպիսի էր նմին եւ զօրավիգն :
Իսկ արդ քեզ՝ եւ յօգնութեան եւս հասեալ կամ եւ պահպանեմ ,
Եւ պատուէր յօժարամիտ առամ մարտնչել ընդ տրոյացիս :
Այլ ըզքո՝ կամ վաստակ յոգնատաժան կալեալ զանդամս ,
Կամ երկիւղ ինչ սրտաթափ բռնադատէ ըզքեզ ունի .
Ինեւեան քաջին Տիգրանայ չես դու զաւակ այսուհետեւ :
Արին առ նա Դիոմեդ պատասխանի տուեալ ասէ .
Աստուածակերպ Դիոս դուստր աստուածուհի , ճանաչեմ զքեզ ,
Վասն որոյ քեզ մտադիւր խօսեցայց , ոչ թաքուցեալ ,
Ոչ երկիւղ ինչ սրտաթափ ունի զիս՝ ոչ ալարկութիւն .
Այլ ինձ յուշ առնելով լինի պատուէրքդ զոր ետուր .
Ոչ ներէիր ինձ կռուել ընդ այլ աստուածս երանելիս ,
Բայց միայն յԱսարդիանէ 'ի գլխաւորէն Արամազդայ ,
Թէ գայցէ 'ի պատերազմ , ըզնա խոցել սուր սրաընձով :
Ցայն աղագս՝ իմ իսկ այսրէն առեալ նահանջ՝ եւս հրաման
Եւ այլոց արգիւացւոց այսր հաւաքել զաւ ծրարել .
Զի աճեալ 'ի մէջ զԱրէս 'ի ճակատու տիրապետեալ :

Կրկնեաց անդրէն Աթենաս առ նա խաժաչն աստուածուհին.
Տիդեան դու Դիոմեդէս, անձին իմոյ յոյժ սիրելի,
ՅԱրեսէ դու մի՛ խրթար, մի՛ յանմահից այլ ումեքէ,
Այնպիսի քեզ զօրավիգն ահա հասեալ կամ 'ի թիկունս ։
Օ՛ն արդ զսալսալամբակ նախ զերիվարդ յԱրէս վարեա,
Եւ մաւտիր 'ի նա եւ հար, 'ի բուռն Արեայ մի՛ ակն ածեր՝
Ի մոլեգին, յանդուգն չարին, յայլընդայլոյն յերդմնադրժէ.
Որ յառաջին բան տուեալ խոստացաւ ինձ եւ Հերայի
Մարտ ընդդէմ զինել տրովադեանց, արգիւացւոց օժանդակել.
Արդ կաճառի՛նդ տրովացիս, եւ մոռացեալ արար զայս ։
Ասացեալ, եւ 'ի կառացն յերկիր վարեաց զՍթենելոս՝
Քարշեալ յետոյս ձեռամբն, եւ նա վաղեաց հապճեպ փութով.
Ինքն յերկձիան ամբարձաւ առ զինակալն Դիոմեդեայ
Յորդեռանդն աստուածուհին, եւ ահեղ ուժգին հեծեաց կաղնի
Ընդ բեռամբն՝ որ զի զահեղն աստուած տանէր եւ զարի այրն ։
Ա՛ռ Պաղլաս Աթենաս զմտրակն 'ի ձեռն եւ զերասանս,
Եւ անդէն զմիասմբակ նախ զերիվարսն ուղղէր յԱրէս,
Որ 'ի ժամն ըզՊերիփաս բազմահանէր սպառազինթիւր,
Ըզհըզօրն Էտոլացւոց, զՈքեսեայ շքեղ որդին ։
Արէս ըզնա սատակէր արիւնաներկն, իսկ Աթենաս
Զգըլխանոցն ագաւ զԺանոց, զի մի՛ տեսցէ զնա բուռն Արէս ։
Մինչ Արէս մարդակոտոր ըզԴիոմեդ ետես զեռացողն,
Անդանօր ըզՊերիփասըն վիթխարի եթող անկեալ,
Ուր սատակեալ զինքըն նախ՝ եւ էր խըլեալ զոգի նորա,
Եւ գիմեաց դէպ ուղիղ 'ի Դիոմեդ ձիամարտիկ ։
Ար մերձեալ իրերու սոքա հուպ դէմ ընդդէմ եկեալ հասին,
Նախ Արէս 'ի վերուստ լծոյ ձիոցն՝ սուրասանեաց
Ըզպղընձին ընկէց նիզակ՝ տենչալ զոգին ցանկանալով,
Եւ զայն ձեռամբն Աթենաս կալեալ խաժաչն աստուածուհին
Ի կառացն 'ի բաց հերքեաց՝ գընալ ընդ վայր անկանել թափ ։
Դիոմեդ բառ նըմանէն յարձակեցաւ ահեղագոռն
Աշտէիւըն պղընձեաւ, եւ Աթենաս մխեաց Պաղլասն
Ի փոր նորա 'ի նեքըքին՝ ուր ըզկամարն ածէր ընդ մէջ ։
Անդր հարեալ վիրաւորեաց, եւ զմորթն հերձեալ ըզգեղեցիկ՝
Ձըգեաց անդրէն ըզնիզակըն. եւ պղընձին գոչեաց Արէս,
Որչափ թէ ինըն հազարք կամ տասն հազարք հարցեն խոչեն
Որեար գոռք 'ի մարտի՝ յարիւնական ազդեալ խաղմ ։
Իսկ անդուստ զդողայեցին եւ զտրովացիս կալաւ գողումն,
Որ պատկեռն՝ զի այնպիսի գուժեաց Արէս անյագն 'ի կռիւ ։
Օրինակ իմըն յամպոց խաւարայլին երեւեալ մէգ՝
Ի յառնել խորշակէն 'ի զառանցաշունչ փըչել հողմոյ,
Նոյն Տիդեան Դիոմեդեայ երեւեցաւ պղընձին Արէս՝
Զի ահա խառն ընդ ամպոց ելեալ գընայր յերկինս 'ի լայն.

867

Եւ խոկոյն եհաս 'ի բարձրըն Ոլիմպոս՝ յաստուածոց գահ,
Եւ չոգաւ տրտմաշունչ առ Զրուանեան Դիոյ նստաւ,
Եւ եցոյց զանմահ արիւնն որ 'ի վիրէ անտի բղխէր,
Եւ յոգւոց հանեալ հառաչս՝ ըզբանս ասաց փետրազարդաց.
Արամազդ հայր, ո՞չ ցասնուս զահեղ գործոց տեսեալ չարիս.
Յաւիտենայն ժամ սաստկալէսք չարչարեցաք կըրելով աստուածքս
Ի սադրելոյ մեր միմեանց՝ առ 'ի պաշտօն տանել մարդկան։
Ամենեքս ընդ քեզ զանք 'ի վէճ, զի դու ծընար զանզգամն աղջիկ՝
Զկործանաւորն՝ որոյ միշտ 'ի խնամս են միայն գործք ամբարիշտ։
Քանզի այլք համօրէն՝ որչափ ինչ դիք են յՈլիմպոս՝
Կան քեզ հնազանդեալ, եւ կամք նուաճեալ բարբառիդ.
Իսկ առ նա չմերձենաս ինչ ոչ բանիւ եւ ոչ արգելանօք,
Նա եւ գրգռես, քանզի դու ծնար ըզդուստրըդ ժանտաժուտ,
Որ այժմիկ զորդին Տիդէոսի՝ զխրոխտազօրն Դիոմեդ՝
Յարուցեալ բորբոքեցոյց յանմահ աստուածոցն մոլեգնել։
Զկիպրուհին նախ 'ի մօտոյ խոցեաց ձեռին իւր 'ի դաստակ,
Իսկ ապա եւ յիս ինքն յարձակեցաւ իբրեւ ըզդեւ,
Այլ փրկեցին զիս ոտք թեթեւք. ապա թէ ոչ հարուստ ինձ ժամս անդէն
Վըշտակիր գոյր տառապել 'ի դըժընդակ դիականց շեղջ,
Կամ թալանեալ ուժաթափ 'ի թափ սըրընթաց կենդանութեանս։
Արամազդ ամպրոպաժէշ խոժոռելով ասէ առ նա.
Մի դու, յեղափոխեակ, բարբառել առ իս ինձ քըրթմնջէր.
Ատելի քան զամենայն ես ինձ աստուածս ոլիմպականս,
Որ զի միշտ քեզ սիրելի է կռիւ՝ կըռիւ եւ պատերազմ.
Մօրդ 'ի քեզ է հոգին անտանելի եւ անզուսպ,
Հերայի՝ զոր հազիւ թէ ես սաստիկ նուաճեմ բանիւք։
Եւ կարծեմ թէ 'ի նորա հրապուրելոյ կըրես դու զայդ։
Սակայն ոչ համբերեցից տանջել ցաւօք քեզ ընդ երկար,
Քանզի յինէն ես սերունդ, եւ մայր քո ինձ ծընաւ ըզքեզ։
Թէ յայլմէ դից ումեքէ ծընեալ էր քո ժանտս այդպիսի,
Քան զՈւրանեանն 'ի խորագոյն էիր վաղուց սանդարամետս։
Զայս ասաց՝ եւ հրամայեաց Պէոնէսի զինքն առ ամոքել.
Եւ Պէոնէս բալասանիւ օծեալ 'ի նա ցաւացածոյց՝
Ողջացոյց, քանզի եւ ոչ իսկ էր ծընունդ մահկանացու։
Որպէս խախացն 'ի սպիտակ արկեալ 'ի կաթնոյն մակարդէ
Զայն որ լոյծն էր եւ մածնու խոկոյն 'ի ձեռս հարկանելոյն,
Իսկ եւ իսկ նոյնօրինակ ապաքինեաց ըզբուռն Արէս։
Եւ Հեբէ լըւաց ըզնա եւ զգեցոյց ձորձըս շնորհաշուք.
Նա պերճափառ բազմեցաւ առ Զրուանեանն Արամազդայ։
Իսկ Հերայն արգոսուհի եւ Աթենաս պահապանողն՝
Եւ նոքին դարձան անդրէն յԱրամազդայ մեծին 'ի յարկ,
ԶԱրէս յորժամ մարդախանձ յարեանց մահուց լըռեցուցին։

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ԵՐԳ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ի մեկնել դիցն 'ի ճակատէ մարտին՝ բազում մահուամբ գործեն Յոյնք 'ի տրոյացիսն: Հեկտոր ըստ խորհրդոյ եղբօրն Հելենոսի գնայ 'ի քաղաքն առ մայր իւր Հեկաբէ, զի ժողովեալ զամուսնս 'ի տաճարն Աթենասայ՝ մատուսցէ նմա խլայ մի ուխտիւ եւ խոստասցի զոհս՝ փրկել զնոսա 'ի Դիոմեդեայ: Պատահումն սորա ընդ Գլաւկոսի եւ բանք, որոց հետեւ խօսքոց ճանաչել եւ փոխանակել զզէնսն՝ տալզի տան 'ի միմեանց: Հեկաբէ եւ տիկնայք գնան 'ի մեհեանն Աթենասայ՝ կատարել զուխտ նուէրանացն: Հեկտոր եկեալ գնայ 'ի տուն Պարիսի. զորս Հելենէ եւ նա յանդիմանել զհեղգութիւնն՝ յորդորեն դառնալ 'ի պատերազմ. եւ նորա ընդունեցեալ խոստանայ հասանել փութով զկնի եղբօրն, եւ կոչել անդէն: Հեկտորի ընթացեալ անդուստ յիւր տապարանն, եւ չգտեալ անդ զկինն իւր զԱնդրոմաքէ, ելանէ զհետ նորա: Համդիպումն նոցին առ արեւմտեան դրամբն, գորովալից խօսակցութիւն նոցին, պատկեր աղոյ մանկանն Հեկտորի, բաժանումն նոցին 'ի միմեանց: Ժամանէ անդր Պարիս սպառազէն, եւ ընդ եղբօրն ելանեն 'ի դաշտն:

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ԵՐԳ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

ՀԵԿՏՈՐԻ ԵՒ ԱՆԴՐՈՄԱՔԵԱՅ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆ ԵՒ ԲԱՆՔ

Տրովացւոյն եւ աքայեանց ամայացաւ ամեհին մարտ,
Եւ բազում յոյժ այսր եւ անդր էր ընթացեալ գուպարն ընդ դաշտ
Յարձակելն 'ի միմեանս ըզջեղաբարդութեամբն պղնձակոփաս
Ընդ մէջ հոսանաց Սիմոյիսեայ եւ Քսանթեայ:
Եւ Էաս Տելամոնեան՝ աքայեցւոց պահ եւ պատնէշ՝
Նախ ըզտրովադեանց եբեկ ռազմ եւ ընկերացն ծագեաց լոյս,
Հարեալ զայր մի քաջազէն 'ի Թրակացւոց զընդէ անուն՝
Զեւսսորեան ձեռն զԱկամաս ըզկորովին եւ զյաղթանդամ,
Զոր եհար նախ ընդ խոյրան ձիավարսեալ գդլխանոցին,
Եւ վարեաց 'ի ճակատն, եւ մինչեւ յոսկր անդր հորդեալ
Սեգ սլաքըն պղնձի, եւ զաչս իւր ծածկեաց խաւար:
ԶԱքսիլոս սատակեաց Դիոմեդէս ահեղագոռ
ԶՏեւթրանեանն՝ որ բնակէր 'ի բարեշէնն Արիսբէի,
Մեծատուն եւ ընչեղ եւ սիրեցեալ 'ի մարդկանէն,
Զի բնաւից ասպընջական էր ունելով տուն առ ուղւոջ:
Այլ ոչ յայնժամ 'ի նոցունց ժամանեալ ոք յիւր օգնութիւն
Փրկեաց զնա 'ի խիստ մահուն, այլ զերկոսին անշնչացոյց,
Ըզնա ինքն եւ զպաշտօնեայն՝ որ անդ ձիոցն էր կառավար
Կալեսիոս, եւ 'ի հող երկրի մտին երկոքին եւս:
Եւրիալոս զըրաւեաց զՕփելտիոս եւ ըզԴրեսոս,
Եւ գնաց 'ի Պեդաս եւ յԷսեպոս՝ զոր ծնաւ երբեմն
Աբարբարէ յաւերժահարսն աղբերց՝ անբիծ Բուկոլիոնի:
Բուկոլիոն էր զաւակ քաջափառին Լաւմեդոնեայ,
Ծընընդեամբ երէցագոյն, բայց գաղտնի զնա ծընաւ մայր.
Նա հովիւն 'ի տաւարածին 'ի սէր ու 'ի քուն խառնակեցաւ,

Եւ նորա յղացեալ՝ երկուորակից ծնեալ մանկունս ։
Ըղձացս զօրութիւն եւ զքաջարայգ անդամս եւս
Մեկկատեւսեանն, եւ յուսոյ անուն նոցա զզէնսըն կապակեաց ։
Սատակեաց զԱրախալոս Գոլխայխանեան անվանելի,
Եւ ըստ Ոգխուես ըզԳիգխալեան Գերկասեան
Աշտէխեըն պղընձեաւ, Տեւկրոս զքաջըն Արետաւոնն,
Անտիլոքոս Նեստորեան ըստ զԱբլեր փայլուն տեգաւ,
Իսկ որի արանց արքայն Ագամեմնոն զԵլատոս՝
Ըզբնակեալն առ ափամբ ուղխինահոս Սատնիոյսայ
Ի բարձրապէտըն Պեդասս, եւ Լեիտոս զփախչողն ըստ
Զփիլակոս 'ի փախըստեան, զՄելանթիոս հար Եւրիպիլ ։
Իսկ ապա զԱդրեստոս Մենելաւոսն ահեղագոռ
Կենդանի կալաւ, զի ձիք իւր շփոթեցեալ ընդ դաշտավայրն
Ի մոշենի շաղեալք առ, եւ խորտակեալ ըզկառացն կոր
Ի զօդուած անդ քեղչոյն, խըզեալք եղեն զէմ 'ի քաղաքն՝
Ընդ որ եւ այլք զարհուրեալ խուճապէին ձիք ըղձեալք,
Եւ նա ինքն 'ի գլուխից անուի զանուըլըն տապալեալ
Ի բերանս հարեալ անկաւ անդ 'ի փոշւոյն, եհաս առ նա
Ատրիդէս Մենելաւոս՝ երկայնաստուեր տէգըն 'ի ձեռին,
Ադրեստոս անդէն զծընկօք նորա փարեալ խաղաղատէր.
Ատրեայց, ձերբ Ատրէուեան, եւ արժանի 'նկալջիս փրկանս.
Ցապարանս հօրն իմ ճոխի բազում ըստացք են պատուականք,
Եւ պղինձ եւ ոսկի եւ երկաթ յոյժ ճարտարագործ.
Հայր իմ քեզ 'ի նոցանէն պարգեւեսցէ փրկանս անչափ,
Թէ միայն զիս կենդանի լուիցէ 'ի նաւս աքայեցւոց ։
Զայս ասաց, եւ զսիրտ նորա շարժեալ 'ի լանջսըն յորդորէր,
Եւ կամէր ըզնա տալ անդէն իւրում սպասանեկին
Ցաքայեանց տանել 'ի նաւս, անդուստ սակայն Ագամեմնոն
Ընթացեալ եկն ընդ առաջ, գոչեաց 'ի ձայն ըստամբանելեաց.
Ո՛վ դու վատ, ով Մենելաւ, զի՞ այդպէս դաս մարդկան 'ի գութ.
Քեզ 'ի տանդ արդեօքէն վայելչական հարաւ ըստ
Ի տրովկեանցդ, յորոց եւ մի՛ ապրեսցի ոք 'ի ժանտ մահուն
Եւ 'ի մեր ձեռաց, եւ մի՛ զոր յորովայնըն կրէ իւր մայր,
Որ ուստր իցէ, եւ մի՛ սա ճողոպրեսցի, այլ կորիցեն
Համօրէնք յԻլիոնէ անթաղ անխնամ հետախաղաղ ։
Ասացեալ՝ դարձոյց զհեղցողն ըզմիտս եղբօրն 'ի դէպ խրատովն,
Եւ նա զքաջըն Ադրեստոս մերժեաց ձեռամբն յանձնէ 'ի բաց,
Եւ խոցեաց ըզնա 'ի կուշտըն Թագաւորն Ագամեմնոն,
Նա թաւալ անկաւ յորսայս, եւ Ատրիդեայ ոտնկոխեալ 'ի կուրծսն
Աքայի հարեալ ոտամբ՝ ձըգեաց եհան ըզտէգըն հայի ։
Բարձրագոչ հարկանէր արդեւացեաց Նեստոր խրախոյս.
Ո՛վ սիրելիք, զիւցազունքդ դանայեան, Արեայ մանկունք,

Մի՛ ոք առդ յաւար խառնեալ 'ի կողոպուտ՝ յետոյս մնասցէ,
Իբրեւ զի շատ էնչ առեալ կապուտ՝ դարձցի անդրէն 'ի նաւս.
Կապտեսցուք եւեթ զզարդ, այսպէս զատապատ անկելոցն 'ի դաշտ
Արկցուք զմեռեալ մարմինս համպարտապատդոյն զինակալաց ։
Զայս ասաց, եւ եռանդն յամենեցուն ած եւ աժխոյժս ։
Անդ տրտմեցին յոգայեցւոց 'ի սիրելեացն Արգիւ
Վատութեանն եղեալ նզկուն՝ եւ յԻլիոն անկանելեն,
Թէ Պրիամեանն Հեկտոր՝ հաւահամայնիցն պետոյն
Մատուցեալ առ Էնէաս եւ առ Հեկտոր չէր բարբառեալ.
Էնէաս եւ Հեկտոր, 'ի ձեռն քանզի կրթի մասնակ
Տրովացւոց եւ Լիկացւոց, մասն զի էք գեր 'ի վերոյ
Ցամենայն մարզութեան պատերազմաց եւ խորհրդոց,
Կայէք աստ եւ արգելէք առաջի դրանդ ընդդիմամարտացն
Ընդ հանուր ընթանալով, մինչ չեւ 'ի գիրկս կանանցն
Փախուցեալ անկեալ եղեն եւ թշնամեաց կացեալ քրքիջ ։
Իսկ յորժամ զաւնդ զամենայն խրախուսեսցէք առ հասարակ,
Աստ 'ի բոյս հարեալ մեք զօտս՝ ընդ դանայեանս պատերազմեսցուք,
Թէպէտ եւ յոյժ աշխատասցուք, քանզի ճնշէ հարկին տագնապ ։
Բայց դու, Հեկտոր, ընթաց երթ այնուհետեւ 'ի քաղաք անդր,
Ասասջիր մօր քում եւ իմ, զի ժողովեալ ըզկանայսն
Ի մեհեանն մեծաւակայն Աթենասայ 'ի գլուխ լերին,
Բանալեաւ զդրանդունս բացեալ ըզնուիրական տաճարանեցն,
Եւ ըզպեպղոն զոր ինք թուեսցի գեղեցկագոյն եւ մեծագոյն
Ի զգեստեղէն 'ի տան իւրում եւ անձինն յոյժ սիրասենեակ,
Առեալ արկցէ զայն 'ի ծունկս Աթենասայ գեղածամին ։
Եւ նմա տարեւորս անմեղ երինջս երկոտասան
Ուխտեսցէ 'ի մեհենին զոհել, թէ երբեւս ողորմեսցի
Քաղաքին եւ ամուսնոց տրովադացւոց եւ տղայ մանկանց,
ԸզՏիդեայ թէ երբեւս որդին խոյեալ 'ի սուրբ Իլիոնէ՝
Հերքեսցէ զնիզակաւոր մարտիկն եւ զարհուրանաց մարտութեան հզօր,
Զոր ըզամենայն կարծեմ ես յաքայեցւոցն բովանդակ ։
Զի ոչ այսպէս յԱքիլլեայ երկեաք երբեք յորմանց պետէն՝
Զոր ասեն աստուածածնուհւոյ ծնընդեան, իսկ սա առաւել մոլի,
Եւ չէք ուժոք ընդ սմա կարողութեամբ գալ 'ի կռիւս ։
Արդ զայս, եւ Հեկտոր հարազատին ոչ անսաստեաց ։
Ի կառաց անտի անդէն զինու զարդուն ոստեալ յերկիր,
Եւ ճօճեալ սուր գեղարդունս ընդ համօրէն զգնդայր բանակն
Ի գունդս խրախուսեալ, եւ բորբոքեաց մարտս անհնարին .
Եւ նոքա դարձեալ անդրէն՝ աքայեցւոց կացին ընդդէմ ։
Ընկրկեցան աքայեանք եւ կասեցին 'ի սպանութենէ,
Ցանմանեցին որք կարծելով յաստեղազարդն իջեալ յերկնից
Ցօգնութեան տրովադացւոց, այնպէս դարձան կացին ընդ կռուել ։

Եւ հեծեալ քաղաքէ ելեր ըղձառաձայնս բարձր 'ի կանչիւն .
Տրոյացիքդ արիականք եւ տարաբախտ նեղեալքդ ,
Արդ լերուք , մերձելք , արկէք 'ի միտ զայժ արիութեան ,
Մինչեւ երթ մի յինքեան արարեալ եմ եւ այս պատուէր
Աստուածական ծերունեացն եւ ամուսնաց կանանց մերոց
Անկանել յաղերս առ դիսն եւ ուխտաւորք զոհից լինել :
Այսպէս զայս բարբառեալ՝ գնաց Հեկտոր կարգախաձօն ,
Եւ զարձակուտիս իւր բախեր եւ զոտարանց փակ Թեքտանդթ՝
Շրջապատ բոլորեալ 'ի կողմնանց վահանին վերջս : —
Իսկ Գլաւկոս Հիպպողոքեայ հանդիպեցին եւ ուստրըն Տիդեւսի
Ի մէջ երկուց ճակատուց մտանեն 'ի կռիւ մենամարտիկ .
Եւ մինչդեռ առ միմեանս ընթացեալ հասեալ եկին կացին ,
Նախ խօսել առ նա կալաւ Դիոմեդէս աշխարհապահ .
Ո՞վ ես դու , քաջազն , 'ի մարդկանէ մահկանացուաց ,
Զի չտեսի յառաջ ուրեք 'ի ճակատուս փառաւորապէս .
Բայց այժմիկ յոյժ գերազանցեալ քան զամենայն եկեր յանդգնութեամբ ,
Զի կացեր առաջի երկայնասուէր իմ նիզակիս .
Այլ մանկունք հեքացելոց զիմոյն խմբելս աստուածութեան :
Իսկ թէ ոք յանմահից յերկնից եկեալ այդր հասեր ,
Ես ընդ դիւն երկնաւորս ընդդիմամարտ ոչ եղանեմ :
Զի եւ ոչ Դրիասեան զաւակն՝ հզօրըն Լիկուրգոս՝
Եկեաց յերկար , զի՛նդ աստուածսն երկնաւորս 'ի կռիւ հրաւէր .
Որ երբեմն ըղձոլեալյն Դիոնիսեայ վանէր դայեակն
Ի Նուսիական Նիսէյոնի , եւ նոքա ծնաւք միանգամայն
Ըղթաւ ուսան ընկեցին յերկիր՝ ամենքեանք յաղէն խրթան
Ի մարդասպան Լիկուրգեայ . եւ զարհուրեալ Դիոնիսոս
Երթ եմուտ յալիս ծովուն , եւ առ Թետիս 'ի գիրկըս իւր
Զահաբեկն՝ որ ըղձալի կայր 'ի սաստիկ առնըն հարեալ :
Ցասմնեալ ընդ մարդամարտէին ընդ նմին դիք դիւրակեացաք ,
Եւ զաւակըն Զբրոսսեայ զնա կուրացոյց , եւ նա չեկեաց
Ոչ եւս այլ , զի անմահից դիցն ատելի եղեւ հանուրց :
Զանմահս եւ ես յանձըն քաւ ընդ երջանիկ մըրցել աստուածսն :
Իսկ թէ ոք մահկանացուաց ես որ զպտուղ երկրի ուտեն ,
Մօտ մատիր , զի նոյնհետայն փոյթ 'ի վախճան հասցես մահու :
Եւ անդրէն Հիպպողոքեայ շքեղ որդին կրկնեաց առ նա .
Մեծամեծնդ դու Տիդեանդ , զի՞ զազգատոհմ իմ հարցանես .
Որպիսիք են տերեւոց զարմն սերունդք , նոյն եւ մարդկան .
Են զորս յերկիր հանէ տերեւս հողմ , եւ մայրին բողբոջազարդ
Զայլս 'ի բոյս ընձիւղէ , եւ գարնայնին հասանէ ժամ .
Նոյնպէսն եւ ազգ մարդկան , է որ ծնանի , է որ ծախի :
Ուսանել թէ զայդ խնդրես՝ զի լինիցես հմուտ տոհմական
Մերոյին տոհմատեսակի , զոր եւ դիտեն բազում մարդիկ ,

Է քաղաք Եփիւրէ 'ի ծոցոյ Արգոսին խորշ,
Եւ էր անդ Սիսիփոս՝ քան զամենայն այր խորամանկ,
Սիսիփոսն Էոլեան, եւ նա զԳլաւկոս ծնաւ որդի,
Իսկ Գլաւկոս ծնաւ զանբիծն եւ զանարատ Բելլերոփոնտէս,
Որում դիք գեղ շնորհեցին եւ ցանկալի առաքինութիւն:
Այլ նմա Պրէտոս չարիս հնարաւորեաց յիւրում սրտին՝
Ցաշխարհէն վարեաց զնա, զի ազատագոյն էր մեծապէս,
Զորս Արամազդ ընդ իւրով հնազանդեցոյց գաւազանաւ:
Ի նմա չքնաղն Անտէա՝ Պրէտոսի կինն՝ հարեալ կրքէր
Գիտենալ գաղտնի սիրախիւք, այլ 'ի հաւան չածէր զնա
Զբարեմիտն խոհեմութեամբ զԲելլերոփոնտէս քաջախորհուրդ:
Իսկ նա սուտ բարբառեալ ցթագաւորն ասէ Պրէտոս.
Մեռցիս, ով Պրէտէ, եւ կամ սպանջիր զԲելլերոփոնտէս
Որ 'ի խառնակս տռփանաց բռնադատել զիս ժպրհեցաւ:
Զայս ասաց, եւ ընդ լսելն անդ բարկութիւն կալաւ զարքայ.
Ոչ իշխեաց սպանանել, զի զայն 'ի միտս իւր խղճեցաւ.
Ցղեաց զնա 'ի Լիկիա, տուեալ 'ի ձեռսն մահու նիշս
Ի պատառածոյ տախտակի գրոշմեալ յոլով սատակչականս,
Աներոյն իւրում պատուէր ետ ցուցանել՝ զի կորիցէ:
Եւ չուեաց 'ի Լիկիա՝ յանբաստան դիցն առաջնորդեալ.
Այլ յորժամ 'ի Լիկիա եւ յորդահոսն եհաս Քսանթոս,
Մարդասէր զնա կամօք պատուեաց արքայն լայն Լիկիոյ:
Աւուրս ինն հիւրընկալեալ, եւ ինն արջառ եհան 'ի զոհս.
Իսկ 'ի ծագել վարդամատն Առաւօտուն տասներորդ՝
Եհարց զնա, եւ ընդ նշանն տեսանել խնդրեաց յայնժամ,
Զոր նմա 'ի Պրէտոսէ 'ի փեսայէն տարեալ բերէր:
Իբրեւ առ ընկալաւ զչարերն նիշսն ժանտաբերս,
Զքիմերան ետ նախ հրաման բռնանանել զանպարտելի,
Որ էր նա ցեղին անմահից աստուածեղէն, եւ ոչ մարդկան.
Յառաջոյ կուռէն առիւծ, յետուստ վիշապ, ընդմիջովն այծ,
Եւ զհրոյ բորբոքելոյ զզայրութս շնչէր ահագնագոյնս.
Եւ նա զայն սատակեաց 'ի դէպ նշանս եկեալ վստահ:
Երկրորդ անգամ կռուեցաւ ընդ հոյակապն Սոլիմացիս,
Եւ յայս մարտ՝ 'ի սաստկագոյնն արանց ասէր զանձին մտեալ.
Եւ երրորդ՝ զայրակերպ զԱմազոնուհիսն կոտորեաց:
Ի դարձին իւրում անդրէն՝ այլ խոհն նենգ նիւթեաց մահուան,
Զի յընդարձակ Լիկիոյ զարի արանց խմբեալ ջոկատ՝
Մոյծ 'ի դարան, այլ ոչ եւս այլ դարձան անդրէն նոքա 'ի տուն,
Զի ամենայն Բելլերոփոնտէս կոտորեաց բնաջինջ մինչեւ 'ի սպառ:
Իսկ յորժամ ծանեաւ զնա ծնընդեան ընտիր աստուածազարմ,
Անդ առ իւր զնա պահէր, եւ զիւր զդստերն տայր նմա.
Եւ զպատուոյն արքայական զամենայնի շնորհեաց զկէս,

Եւ նոքա լինիցին զատուցեալ անդրս գեր քան զայլս
Քաղաքոյս 'ի հարուածս եւ յաղթանակն' 'ի մերձենալ:
Եւ արդ այն Բելլերոփոնի ծընաւ որդեակս կենն երիս,
Զիսանդրոս, եւ հանդերձ' զՀիպպողոքոս եւ զԼաւոդամի.
Արամազդ խորախորհուրդ ընդ Լաւոդամեայն առ եւ քնեաց,
Եւ ծընաւ նա զՍարպեդոն աստուածանման պատերազմօղ:
Սակայն եւ նա զի համօրէն երկնից յատեաց եղանէր,
Ընդ դաշտն Ալէյական Թափառ շըրջէր միայն մոլար'
Զոգին իւր ուտելով եւ 'ի հետոց մարդկան խուսափ:
ԶԻսանդրոս նորին որդի' անյագն 'ի մարտ կորոյս Արէս
Ի նորա պատերազմելն ընդ Սոլիմեանցն քաջանուն:
Իսկ զդուստրն' ոսկեսանձըն սպանեալ ցասմամբ Արտեմիս:
Զիս ծընաւ Հիպպողոքոս, եւ 'ի նմանէ լինել ասեմ.
Եւ յղեաց զիս 'ի Տրոյա' բազում ինչ ինձ պատուիրեալ,
Ցամենայն ժամ քաջ լինել եւ երեւել առաջին զայլովք,
Եւ մի զազգ Թշնամանել հարանց որք քաջքն մեծագոյնք
ՅԵփիւրէ էին կեցեալ ու 'ի լայնանիստն Լիկիա.
Աւադիկ յազգէ այսր եւ յարենէ պանծամ լինել:
Զայս ասաց, եւ զուարճացաւ Դիոմեդէս ահեղագոչ,
Ըզնիզակն իւր հարեալ 'ի խոնաւէտ փարթամ գետինն,
Եւ անուշակ բանիւ առ հովիւն խօսեցաւ ժողովրդոց.
Արդարեւ իսկ վաղեմի հայրենական ես դու ինձ հիւր.
Զի երբեմն Օինէոս քաջազն ըզհրաշալին Բելլերոփոն
Հիւր 'ի տուն իւր ընկալաւ' աւուրս առ իւր պահեալ քսան,
Որ եւ հիւրոյթս ընծայեալ ետուն միմեանց գեղեցկանակս:
Ընծայեաց Օինէոս կամար մի ծիրանի լուսանկար,
Եւ նորա Բելլերոփոն ոսկի բաժակ մի կրկնատաշ,
Զոր 'ի գալն այսր իմում Թողի ես զայն յիմ ապարանս:
ԶՏիդէոս ոչ յիշեմ, զի տղայ մանկիկ եթող նա զիս'
Ցորժամ կործանեցան 'ի Թեբէ աքայեցւոց ամբոխութիւնք:
Արդ ես քեզ' հիւր սիրելի եմ 'ի միջի արգոսացւոց,
Եւ դու ինձ' 'ի Լիկիա, Թէ յազգ նոցին ինձ գալ լիցի:
Ցաշտէիցս 'ի միմեանց եւ անդ 'ի խառն ըզգուշասցուք,
Զի բազում են ինձ տրովադեանք եւ քաջ աւագք 'ի սատակել,
Զոր եւ դէ աստուած տացէ եւ ես ոտիւքս ըմբռնեցից.
Եւ քեզ շատ աքայեցիք 'ի սպանանել' զոր կարիցես:
Այլ փոխեսցուք զէնս ընդ իրեարս, զի եւ սոքա լիցին հաւաստ'
Թէ լինել պանծամք միմեանց 'ի հիւր հայրենական:
Զայս մինչեւ բարբառեալ եւ ստացեալ 'ի յերիվարացն,
Այր զձեռն երկերեն կալեալ ձեռաց' ետուն միմեանց հաւատս յերդման:
Անդ Զրոնեանն Արամազդ ըզԳլաւկոսի Թափեաց ըզմիտս,
Որ ըզզէնս իւր ընդ Տիդէան Դիոմեդեայ փոխանակեաց'

Զաւակեղենան ընդ արբանեկս, զհայրենիս ընդ ճեմելընեանս։ —
Իսկ Հեկտոր յԱրեւմտեան մինչ եհաս դրունս եւ 'ի կաղնին,
Կանայք զնովաւ եւ դստերք ընթանային տրովադացւոց՝
Զորդւոցն հարցեալ որդւոց՝ եղբարց՝ արանց եւ ընկերելոց,
Եւ նա տայր ամենեցուն հրաման երթալ կարգ ըստ կարգէ
Առ աստուածս յաղօթս կալ, զի բազմաց ցաւք կային առ դրունս։
Ի գեղապանծ ապարանս իբրեւ եհաս 'ի Պրիամեան,
Որ կանգնեալ կոփածոյիւք էին գաւիթք. — եւ 'ի ներքին
Կային եւս առագաստք 'ի ողորկատաշ վիմէ յիսունք՝
Կառուցեալք հուպ առ իրեարս, եւ անդ ուստերքն Պրիամու
Ի քուն մտանէին առ ամուսնականօքն հարսնաւորօք.
Եւ դստերացն 'ի միւս կուսէ՝ 'ի հանդիպոյն 'ի սրահն անդ
Յարկակից կային սենեակք երկոտասան կռածոյ քարամբք
Շինեալք միմեանց առընթեր, յորս փեսայքն Պրիամու
Ի քուն մտանէին ընդ ամուսնական ամօթալեօք. —
Անդանօր շնորհատուրբեւ մայր նորա եկ 'նմին 'նդ առաջ,
Որ առ դստերց գեղեցկագունին անցեալ երթայր Լաւոդիկէ.
Եւ ձեռն 'ի ձեռն եդ բռնեալ՝ կարդաց զանունն եւ խօսեցաւ.
Զի՞ է, որդեակ, զի թողեալ զամեհաձայն պատերազմն եկիր.
Տագնապեն անշուշտ որդիք աքայեցւոցն գարշելիք
Մարտնչեալք զքաղաքաւս, իսկ՝ այսր ըղձեալ գրգռեաց հոգիդ՝.
Գալ յամրոցէ քաղաքիս ամբառնալ ձեռս առ Արամազդ։
Սակայն կաց՝ մինչեւ երթամ քեզ անուշակ բերեմ գինի,
Նուիրել Արամազդայ հօրն եւ այլոց նախ անմահից,
Եւ ապա դու իսկ ինքնին արբեալ ըմպոյն կազդուրեսցիս.
Քանզի առն աշխատելոյ յորդէ գինի զօրութիւն մեծ,
Որպէս եւ դու վաստակեալ՝ քոյ ընկերաց կռուելով փոխան։
Եւ նմա պատասխանի անդրէն Հեկտոր սաղաւարտաճօճ.
Մի՛ առնուր ինձ դու գինի զմեղկեցուցիչ, մեծարոյ մայր,
Գուցէ զիս ջլատեցես, եւ մոռասցայց զոյժ եւ զկորով.
Իսկ անլուայ ձօնել ձեռօք Արամազդայ գինի հրաշէկ՝
Խղճեմ, զի ոչ երբեք առ Արամազդ ամպրոպաթուխ
Յարեան եւ յաղտամածոյ թաթաւելումն է աղօթել։
Այլ արդ դու 'ի տաճար աւարառուին Աթենասայ
Ե՛րթ բուրմամբք անուշիւք, համախմբեալ ըզմեծուհիս,
Եւ զպատմուճան որ քեզ թուեսցի գեղեցկագոյն եւ մեծագոյն
Յորս 'ի տան զգեստուցն եւ քեզ կայցէ ցանկալեաց,
Առեալ արկցես ըզծընկօք Աթենասայ վարսագեղի։
Եւ նմա տարեւոր անմուղ երինջս երկոտասան
Ուխտեսցես 'ի մեհենին զոհել, թերեւս յողորմ գայցէ
Քաղաքիս եւ ամուսնաց տրովադացւոց եւ տղայ մանկանց,
Իցէ զՏիդեայ թէ զորդին հեռացեալ 'ի սուրբ Իլիոնէ

Վանեսցէ զգիրտ մարտողն եւ զարհաւրաց հեղոյր մարթուց ։
Արդ դու չոգ 'ի տաճար աստուածուհւոյն Աթենասայ,
Իսկ ես՝ առ Պարիս անցեալ զնայցեմ կոչ առնելոյ,
Թէ կամիցի խրատուս լսել. ո՜չ անդ նըմա բանայր գետնին.
Մեծ ըղձա սնունդ եղեան Ոլիմպականին արտավացելոյ
Եւ մեծամեծին Պրիամու եւ համօրէն որդւոց նորա ։
Թէ 'ի վերհ Սանդարամետա ըղնա տեսից խորտակեալ,
Մոռացեալ անձկեալ 'ի մասցն ըղձանն ալեաց հաշուեցայց ։
Զայս ասաց, նորա գնացեալ 'ի տուն հրաման եա աղախնանց,
Որ եկեալ ընդ տանն ըղտանոսիկնոյս ժողովեցին ։
Իսկ նա իջեալ երթեալ էջ 'ի շտեմարանն անուշահոտ,
Ուր տեռըն էին իւր նըկարէնք՝ ասրապը կանանց սիգոնաւհեաց,
Զորս իջեալ 'ի Սիդոնէ ած Աղեքսանդր աստուածատեսիլ
Նաւալեալ հատեալ ըղծովն անդընդախոր ընդ հետս ուղւոյն՝
Ընդ որ վարեալ եւ ածեալ ըղհօրանօրայնն էր Հեղինէ ։
Ցոյց Հեկաբէ զմին հանեալ՝ Աթենասայ բերէր նուէր,
Որ յերփն երփըն նարօտուց ծաղկեալ նըկար, մեծ քան ըղբնաւ՝
Իբրեւ զաստղ ճաճանչէր, եւ հուսկ յետին գըներ այլոց ։
Եւ գընաց, եւ խուռներամ խաղայր ըղկնի իւր բամբշանին ։
Եւ 'ի գլուխ չէնին յորժամ յԱթենասայ հասին տաճար,
Ցարեաւ նոցա դըռունսն Թէանով գեղեցկադէմ
Կիսեւսեանն՝ առնակին Անտենորայ ձիավարժի.
Զի զնա եդին քըրմանոյշ Աթենասայ տրովադացիք։
Նոքա ձեռս առ Աթենաս բարձին ողբովք միահամուռ,
Եւ առեալ գեղեցկայարին Թէանովն զըղըշչատեան
Եդ 'ի ծունկսն զայն նուէր Աթենասայ վարսագեղոյ,
Եւ ուխտիւք աղաչէր ըղմեծին դուստր Արամազդայ.
Աթենաս, աստուածուհեաց վեհ, խընկելի, քաղաքապահ,
Դու զնիզակըն խորտակեա զԴիոմեդէ, եւ տուր ըղնոյն
Բերանսել թաւալգըլոր առաջի դրանցս Արեւմտից.
Զի այժմ ահա տարեւոր ըղըմատղ երինջս երկոտասան
Քեզ հանցուք 'ի մեհենի աստ զոհ, թերեւս 'ի գութ դարձցիս
Ոստանիս եւ ամուսնոց տրովադացւոց եւ տղայ մանկանց ։
Զայս ինչ նա եկաց յաղօթս, յանձն Աթենաս չէառ Պալլաս ։
Այսպէս սոքա մաղթէին զդուստր մեծին Արամազդայ,
Իսկ Հեկտոր չոգաւ 'ի տունն Աղեքսանդրի չըքնաղակերտ,
Զոր իւր էր կառուցեալ ընդ արերոյն քաջահըմուտ՝
Որ յարդաւանդն 'ի Տրոյա ճարտարապետըն էին հըռչակւ;
Եւ նըմա զառագաստն յօրինեցին, դարպասն եւ զգաւիթ
Առ ընթեր Պրիամու եւ Հեկտորի յամրոց շինին ։
Սիրելին Արամազդայ Հեկտոր եկեալ անդըր եմուտ,
Արդն 'ի ձեռին մըղաստան կանգնուն, եւ սլաք տիգին պըղնձի

Ցասուցչոյ փայլատակէր, եւ օդ ամէն շուրջ ընթանայր :
Դիտ ըզնա 'ի սենեկին ըզգեղափայլ զինուցն եկեալ,
Զասպարն, ըզլանջապանն եւ զկորովին զընկնել աղեղն :
Իսկ Հեղինէ արգաւանդ ընդ աղախնոյ նըստէր կանանցս,
Եւ հրաման զարմանաւոր ձեռակերտից տայր նաժշտաց :
Հեկտորի տեսեալ զեղբայրն՝ այպանելի զրուցեաց բանիւք .
Ա՛յ թշուառ, ոչ ինչ 'ի դէպ եդեր 'ի սիրտ զայդ բարկութիւն .
Ծախին զօրք ըզքաղաքաւ եւ զպարըսպօք բարձու մըրցեալք .
Վասն քո խռով եւ պատերազմ բորբոքեցաւ շուրջ զաստանիւս .
Եւ դու ինքնին քաղէին այլում ամենք գայիր 'ի վէճ,
Եթէ յայն արկանէիր զոք յանձնացեալ յահեղ կըռուոյն :
Այլ արի, մի՛ 'նդ հուպ տատանս տեսանիմ հրով փայլակնասցի :
Պատասխանի ետ անդրէն Ալեքսանդրոս աստուածանկերպ .
Յարժանի են կըշտամբանքդ, Հեկտոր, եւ ոչ տարապարտուց .
Ասացից քեզ յայն սակս, եւ դու լըւեալ ինձ 'ի միտ առ :
Ոչ թէ ցասմամբ ընդ տրովացիս եւ ոչ յարդար բարկութենէ
Նըստէի աստ 'ի սենեկիս, այլ առ մըղձուկ ցաւոց գերեալ :
Իսկ զարգիս՝ ամուսնոյս ողոք բանիւք յետ մատուցեալ՝
Խրախուսեաց 'ի պատերազմ, եւ ինձ իսկ լաւ այնպէս թուի .
Զի այսր եւ անդր 'ի մարդկէն փոփոխի բախտ պատերազմաց :
Այլ այժմ եկ մընա դու ինձ, զարհուրական ըզգեցայց զէնս ,
Եւ կամ երթ, եւ ես եկից, եւ ժամանել քեզ ակն ունիմ :
Զայս ասաց, ոչ ինչ կըրկնեաց անդրէն Հեկտոր կորդակաձոձ ,
Այլ առ նա Հեղինէ բարբառեցաւ աղու բանիւք .
Ո՛վ տայգր իմ, շանց ինձ չարահնարիս, սարսափելւոյս ,
Ո՛ տայր՝ եթէ յաւուրն անդ առաջնում զի ծնաւ զիս մայր՝
Յափըշտակեալ զիս մըրրիկ այսոյ չարի ըլանայր 'ի լեառն ,
Եւ կամ 'ի խորս անդընդոց ահեղագոչ ալեաց ծովու ,
Ուր կոհակ ընկլուզանէր զիս մինչ չեւ այսմ եղեալ վըրիժուց :
Այլ զի այսպէս զայսոսիկ աստուածնեցին գիրք զեղերականս ,
Պարտ էր գէթ քաջազգունի լինել ինձ առն ամուսնակից ,
Որ զգայցէ պարսաւի եւ մարդկան խուռն եղերանաց :
Իսկ 'ի սմին՝ ոչ այժմ ինչ միտք են ալինդ՝ եւ ոչ լիցին յապայս .
Վասն որոյ եւ համարիմ 'նըմա զարգիւնս իւր ըմբոշխնել :
Այլ այժմ եկ 'ի ներքս մուտ, տայգր իմ, եւ նիստ 'ի բազմոցիս ,
Զի վաստակ անհնարին պատեալ ըզմիտսդ պաշարէ
Ի պատճառս իմ վասն շանս, եւ վընասուն Ալեքսանդրի ,
Յորոց մեծամեծ վատաբախտաւոր ընկէց 'ի գլուխ մեր Արամազդ ,
Զի եւ մարդկան հանդերձելոց լիցուք յապայս երգ եւ առակ :
Ետ նըմա պատասխանի մեծըն Հեկտոր սաղաւարտաձոձ .
Մի տար ինձ նիստ, Հեղինէ, թէ եւ առ սէր՝ ոչ հաւանեցայ .
Քանզի սիրտ իմ արդ վառէ՝ ձեռն 'ի տրովադաց տալ օգնութիւն ,

Որ անընչացեալ հեռացելովս հօրէն ընդհետ հասանէն ։
Այլ դու զդա ատելագոյնքեր, եւ նա ինքնին խոկ փութայի,
Զի մինչ դեռ 'ի քաղաքիս կցեմ՝ առ իս եկեալ հասցէ ։
Աստըստին եկեալ 'ի սոյն հեծեծեցայց ես անտանել
Զգերդաստանս եւ զամուսին իմ սիրելի, զորըզըշյ մանկիկի.
Զի չգիտեմ թէ մեռանդամ զարձեալ այլսէն զամ առ նոսա,
Թէ 'ի ձեռս աքայեցւոց մասնեն զիս զկք 'ի պարտութեան ։
Զայս ասացեալ խօսեցեալ՝ զնաց Հեկտոր կոբդակաբերդակա,
Եւ հապճեպ փութով հասեալ 'ի բնակութեան իւր առաջարանն,
Ոչ եգիտ անդէն 'ի տան զԱնդրոմաքէ լուսաթեւն,
Այլ մանկամբն եկեալ հանդերձ եւ նաժիշտաւ քաղաքաղաքեն
Երթեալ կայր յաշտարակին կականելով եւ ողբանելով ։
Իբրեւ ոչ եգիտ 'ի ներքս Հեկտոր զկին իւր զանուարատ,
Գնացեալ առ սեամսն եկաց, բարբառեցաւ առ աղախնայս.
Օ՜ն եկայք ինձ, աղախնայք, խօսեցարուք զճշմարտութիւն.
Ու՞ր չոգաւ 'ի տանէս Անդրոմաքէ սպիտակաձեռն.
Թէ առ ոք 'ի տալից կամ 'ի ներքեց տեղագերեկց
Կամ 'ի տաճար Աթենասայ զնաց ուր այլքն արդարուհիք
Հաշտ առնեն զգարմնէ աստուածուհին ըզվարսագեղ ։
Ցանօրէն կինն ժրաջանն արար առ նա պատասխանի.
Զի մեծաւ սաստիւ պատուէր ետուր, Հեկտոր, արդար խօսել,
Ոչ առ ոք 'ի տալոցն, ոչ 'ի ներքեց զեղզաւեսայ,
Ոչ 'ի մեհեան Աթենասայ զնաց ուր այլքն արդարուհիք
Հաշտ առնեն ըզվարսագեղ զանհրաշէքն աստուածուհին.
Այլ 'ի մեծ չոգաւ մարտկոցն Իլիոնի, լուեալ համբաւ
Ըզտառապանս տրոյացւոց եւ զաքայեցւոց մեծ բռնութիւն ։
Նա ձեպեալ ըշտապաւ եւ մոլեգին իմըն համբոյն
Ի պարիսպ անդր հասանէ, զմանկիկն ընդ իւր ունի սնուցանն ։
Զայս ասաց կինն անօրէն, եւ 'ի տանէն թռեաւ Հեկտոր
Անդրէն ընդ նոյն պողոտայս ընդ հրապարակսն բարեշէնս ։
Մինչ անցեալ ընդ մեծ քաղաքն եհաս 'ի դրունսն Արեւմտեան, —
Քանզի՝ ընդ այն էր նորա 'ի դուրս 'ի դաշտ անդր ելանել, —
Ընթացեալ անդ ընդ առաջ եկն ամուսինն յոգնօժիտ,
Դուստրն մեծանձինն Էտիոնի Անդրոմաքէ,
Էտիոնի՝ այն որ բնակէր յանտառախիտ Պլակոյ ստորոտ
Ի Թեբէ Սոորին Պլակի՝ կիլիկեցւոց արանց իշխան ։
Էր սորա դուստրն լծեալ ըղընձաղէնն Հեկտորի կին,
Որ գնայաւ նորին ընդ առաջ, 'ի միասին դայր եւ նաժիշտն
Ըզմանկիկըն մատաղ բարձեալ 'ի գիրկս՝ անխօս տղայ,
ԶՀեկտորեանըն սիրելի՝ զգեղեցկափայլ նորանման աստեղ.
Հեկտոր ըզնա Սկամանդրիէ ձայնէր, իսկ այլք Ոստանիքսեան,
Զի զքաղաքն Իլիոն Հեկտոր եւեթ էր որ պահէր ։

Հայեցեալ ընդ մանուկն ժըպտեցաւ նա քաղցրերայն.
Մատուցեալ Անդրոմաքէ կայր առ նըմին արտասուաթոր,
Եւ ձեռն 'ի ձեռն իւր խառնեալ՝ կարդաց զանուն եւ խօսեցաւ.
Ո՛վ վեհ, հոգիդ 'ի կորուստ մատնեսցէ զքեզ, եւ ոչ գըթաս
Ի տղայ մանկիկդ եւ յիս թշուառս՝ որ վաղ 'ի քէն մնացից այրի.
Քանզի վաղ ըզքեզ ընդ փոյթ աքայեցիք միաբանք
Դառն աղեալ ըսպանցեն, եւ ինձ 'ի քէնըդ վրիպելոյս
Լաւ է 'ի հող մըտանել. զի ոչ եւս այլ եղէ սփոփութիւն,
Եթէ զամ մի զառ 'ի մահ յուղարկեսցիս, այլ ցաւք եւեթ.
Զի ոչ հայր է իմ հաւանեալ եւ ոչ մայրիկ իմ մեծարգոյ:
Քանզի զհայրն իմ կորոյս աստուածազօրըն Աքիլլէս,
Եւ քանդեաց ըզքաղաքըն մարդաշատ կիլիկեցւոց
Ըզբարձրադռնական Թեբէս, եւ զԷետիոնն արկ յարկեղն.
Բայց կողոպտեաց ոչ ըզնա, քանզի խըղճեաց զայն 'ի սիրտ իւր,
Այլ այրեաց ըզնա իւրով ամենազարդու զինուքն հանդերձ,
Եւ շիրիմ կանգնեաց նըմա, եւ տընկեցին շուրջ նոճազարդս
Լեռնայինքըն Յաւէրժահարսունք՝ ամպրոպակրին Դիոսի դըստերք:
Իմ եղբարք էին եւթըն հարազատք յապարանս անդ,
Եւ նոքա բոլորեքին իջին 'ի դժոխս յաւուր միում.
Զի Աքիլլէս ժիր զվեցեանն ըսպան զնոսա զամենեսեան
Առ յամեհագայլ անդէովքն եւ ըսպիտակէն ոչխարց հօտիւ:
Իսկ ըզմայրն իմ ըզթագուհին 'ի թանձրանտառ Պլակեայ ստորոտ,
Իբրեւ այսր էած ըզնա հանդերձ իւրովքըն ըստացուածովք,
Ընկալեալ փըրկանս անհատ՝ ազատս անդրէն յետս արձակեաց,
Եւ 'ի տան հօրն Արտեմիս եհար ըզնա նետաձգուհի:
Սակայն դու ինքըն ես ինձ հայր, Հեկտոր, եւ մայր մեծամեծար,
Եւ եղբայր հարազատ, եւ ամուսին զուարթածաղիկ:
Այլ արդ եկ ողորմեա եւ կաց աստէն յամրոցի աստ,
Մի զորդեակդ որբացուցես եւ թողուցուս ըզկինդ այրի.
Կացո զզօրըն առ մոլաթզեաւն, ուր 'ի քաղաքս են եւք ահեղ,
Եւ զըստանի առ պարիսպըս ձեռնտուրք դիւրամատոյց:
Զի այսր երիցս հզօրք հասեալ արք արտմեց 'ի փորձ մատեան,
Էասանդքըն երկոքին եւ մեծանունն Իդոմենեւս,
Եւ նոքին իսկ Ատրիդեանք եւ հաստատարուն որդին Տիդեայ.
Կամ զի ոք աստուածոց նոցին՝ զուշակութեանց ձայնատուացեր,
Կամ զի միտք նոցա ըզնոսա խրախուսեցին շահատակել:
Եւ նըմա պատասխանի մեծըն Հեկտոր սաղաւարտաձոյլ.
Եւ ինձ իսկ զայդոսիկ ամենայն այդ փոյթ է, կին դու,
Այլ պատկառեմ յոյժ 'ի տրովեանց, յերկայնազգեստ եւ տրովուհեաց՝
Թէ իբրեւ վատ նենգաւոր մեկուսեսցայց 'ի ճակատուէն:
Եւ ոչ սիրտ իմ հրամայէ, քանզի ուսայ քաջ լինել միշտ,
Եւ 'ի գլուխ նախահարականց զնդին տրովեանց կալ եւ կռուել

Ի պարտանս հայրենի մեծի փառաց եւ իմ անձին ։
Քանզի քեզ իսկ խոստացայ իմ ես 'ի միտս իմ եւ յոգիս,
Եկեսցէ երբեմն օր՝ յոր կորիցէ Իլիոն սուրբ
Եւ Պրիամոս եւ ժողովուրդ կոռովաղակեցն Պրիամու ։
Այլ չասեմ ես այնպէս փոյթ ընծայեցելոյ ցաւոց տրովեանց,
Ոչ նորին իսկ Հեկաբեայ, ոչ արքայեն Պրիամոսի,
Ոչ եղբարցս հարազատաց՝ որ բազմաթիւք եւ քաջազունք
Թաւալեալք 'ի փոշւոյ անկանիցին 'ի Թշնամեաց,
Որպէս ըզքոյդ, յորժամ ոք 'ի պղնձազրահ աքայեցւոց
Վարեսցէ արտասուալին՝ զազատութեանց հատանել զաւուրս.
Եւ գուցէ յԱրգոս երթեալ՝ անկցես առաջի այլում ոստայն,
Կամ ջուր կրեսցես յաղբերէն Մեսսեիսի կամ Հիպերեայ՝
Ըստախեալ չարաչար եւ տաղնապեալ 'ի խիստ հարկէն ։
Եւ Թերեւս յարտասուելիդ հայեցեալ ասիցէ ոք.
Բա՛ կինն է դա Հեկտորի՝ զօրագլխին 'ի պատերազմ
Ի տրովեանց քաջաձիոց՝ 'ի կռուել անդ զԻլիոնիւ ։
Այսպէս ոք ասասցէ, եւ ցաւք 'ի քեզ նորոգեսցին
Առ անձուկ առն այսպիսում ընդերութեան Թափել ընկերանաց.
Այլ ընդեմ ... հողակոյտ ծածկեսցէ զիս 'ի կործանումն,
Ըզկառաչ քո եւ ըզքեզ եւ ըզքարշումնդ չեւ լուեալ ։
Ասացեալ զայս՝ տարածեաց Հեկտոր առ նա զձեռս առ որդեակն,
Եւ մանկիկն յետս 'ի ծոց գեղեցկագօտի իւրոյ դայեկին
Ճիչ բարձեալ խռովեցաւ՝ 'ի տես սիրուն հօր զարհուրեալ,
Պակուցեալ 'ի պղնձոյն ու 'ի ձիապէս զարդամանակէն,
Զահաւոր տեսեալ ճօճելն 'ի գագաթանց գլխանոցին,
Ընդ որ հայրն սիրելի եւ մեծարոյն ծիծաղեցաւ մայր ։
Եւ անդէն բարձ 'ի գլխոյն ըզսաղաւարտն ահեղն Հեկտոր,
Եւ եդեալ զայն 'ի վայր՝ ճաճանչաւէտ եդ 'ի գետնի.
Եւ զմանկիկն սիրուն ողջագուրեալ ճօճեալ 'ի ձեռան,
Յաղօթս եկաց եւ ասէ առ Արամազդ եւ առ այլ դիս.
Արամազդ եւ այլ աստուածք, տուք եւ ըսա զիմս որդեակ
Լինել, որպէս եւ ես, արժանաւոր 'ի տրովացիս,
Այսպէս հզօր զօրութեամբ եւ քաջաբար տէր յԻլիոն ։
Եւ ասէ ոք ասասցէ, բազում սա քան զհայրն արիագոյն,
Ի մարտէն յորժամ դարձցի եւ արիւնոտ բերցէ կապուտ՝
Սպանեալ զախոյեանն, եւ մայրն 'ի սիրտ իւր խնդասցէ ։
Զայս ասաց եւ ամուսնոյն զորդեակն 'ի ձեռս ետ սիրելոյ,
Որ առեալ ընկալաւ ըզնա 'ի գիրկս իւր բուրաստանաւէտ
Արտասուախառն խնդութեամբ. առն յայն տեսեալ խանդաղատեալ՝
Փայփայեաց ձեռօքն ըզնա, կարդաց զանուն իւր եւ ասէ.
Նազելիդ իմ, մի անչափ զնեղն 'ի սուգ հարցի քո սիրտ,
Զի յառաջ քան ըզհրամանն ոչ ոք 'ի դժոխս ընկեսցէ զիս.

Իսկ յօրհասէն՝ եւ ոչ զոք 'ի մարդկանէ կարծեմ փախչել,
Ոչ ըզվատ եւ ոչ ըզքաջ, յետ միանգամ 'ի լոյս գալոյ։
Այլ երթեալ քո 'ի տուն՝ քոյոց խնամ տանիջիր գէտ,
Ոստայնից եւ իլոյդ, եւ աղախնայցըդ տուր հրաման
Ըզգործոցք գալ խուռեանց. հոգասցեն արք 'ի պատերազմ
Որ ծնեալքն են յԻլիոն ամենեքին, եւ մանաւանդ։
Ասաց եւ սա զըզլխանոցըն ձիաղէ՝ Հեկտորն առեալ.
Իսկ կինըն սիրայէն եղեալ անտի գընաց 'ի տուն,
Ըստէպ ըստէպ յետս հայելով եւ ջերմեռանդն հոսեալ արտասուր։
Եւ փութով յապարանս մարդասպանողըն Հեկտորի
Ժամանեալ 'ի բարեշինակ՝ եգիտ ըզբազում անդ աղախնայս,
Եւ յորոց 'ի նոսա յամենեսին կոծ ջայլեկան։
Եւ սոքա կենդանւոյն ըզՀեկտոր 'ի տանն ողբային,
Զի չակնէին այլ անդրէն դառնալ նըմա 'ի ճակատուց,
Ճողոպրեալ 'ի կորովեաց եւ 'ի բազկացն աքայեցւոց։
Եւ ոչ Պարիս յամենայր 'ի բարձրայարկ իւր ապարանսն,
Այլ զգեցեալ զանձամբ ըզզէնսն 'ի պղընձ պայծառ ճաճանաւորս՝
Ընդ ոստանըն խոյացաւ խիզախեալ յոտսըն ճեպընթացս։
Որպէս ձի ապաստանեալ եւ մըսրամուտ յագ 'ի գոմի
Կապակտոր ընթանայ գտանել ընդ դաշտ սանձատրոփ,
Սովորեալ 'ի լոգանալ 'ի գեղասահ գետոյն վըտակս,
Խայտալով բարձրավզիզ, եւ բաշք ըսւսովքըն տատանեալ,
Ինքն 'ի գեղ վայելչութեան իւրում անձին նայելով սէգ,
Ճեպ 'ի ճապուկ ծունկքըն 'ի ծանօթ վարէ զնա վայրս յարօտ ձիոց.
Այնպէս ճեպըն Պրիամեան Պարիս յամրոյն 'ի Պերգամայ
Ի զէն 'ի զարդ փայլակնազէս իբր արեգակն անցեալ գընայր
Կայտառելով եւ խաղալով, եւ ձեռքն 'ի ձեռացըն ճախրէին։
Եգիտ անդէն ըզՀեկտոր զդիւցազն եղբայրըն 'ի դառնալըն անդ
Ի տեղւոյն ուր ըզբանիւք էր ընդ կընոջ իւրում եկեալ։
Առ նա նախ բարբառեցաւ Աղեքսանդրոս աստուածանման.
Ո՛վ արգոյդ, յոյժ արդարեւ խափան լինիմ հապճեպ փութոյդ՝
Յապաղեալ եւ 'ի պատեհ ոչ ժամանեալ քում հրամանիդ։
Եւ նըմա պատասխանի սաղաւարտախրոխտն Հեկտոր, ասէ.
Չիք ոք այր իրաւըննուէր արդարադատ՝ որ զգոյդ, ո՛վ քաջ,
Ըզմարտից խոտեալ հանդէս անարգանեսցէ, զի հզօր իսկ ես։
Բայց կամակար մեղկանաս եւ ոչ կամիս յօժարութիւն.
Հարկանէ զիս սիրտս ընդ այս, յորժամ լըսեմ ըզքէն զըրոյց
Ի տրոյեանց՝ որ 'ի բազում վիշտ վըտանգի կան վասըն քո։
Այլ երթամք, եւ զայսոցիկ ըզկնի ուրեմն յարդարեսցուք վէճ,
Թէ շնորհէ Արամազդ կանգնել երբեք դիցն յաւերժից
Ըզխրախճանըն բաժակաց ազատ Թակոյկն 'ի յարկըս մեր,
Յորժամ վանեմք 'ի Տրովադայ զաքայեցիսըն բարձաւղէնս։

ՀՈՄԵՐԻ

Ի Լ Ի Ա Կ Ա Ն

ԵՐԳ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Հեկտոր եւ Պարիս հասեալ 'ի ճակատն՝ վանեն զՅոյնս։ Հեկտոր խորհրդագով եղբօր իւրոյ Հելենոսի ձայն տայ 'ի բանակն Յունաց՝ եղանել իւր ախոյեան քաջազունիցն Կինաս. Նոքա վարանին, այլ կշտամբեալք 'ի Նեստորէ՝ ելանեն ինունք, բայց վիճակաւ ընտրի Էաս Տելամոնեան. մենամարտեալքն 'ի գալ գիշերոյ անջատին։ Յոյնք խորհրդովն Նեստորի դուլ առնեն զինուց առ 'ի թաղել զմեռեալսն եւ կառուցանել պատուար եւ պատնէշ զնաւամբքաւն։ Ժողով տրովադայեաց 'ի քաղաքին, յորոց գայ քարոզ առ Յոյնս պայմանօք հաշտութեան եւ խնդրելով պարապ 'ի թաղումն մեռելոցն։ Առաջինքն մերժեն, երկրորդն շնորհի։ Յոյնք յետ յուղարկելոյ զմեռեալսն ածեն զկուրեամբք պատնէշ եւ պարիսպ, ընդ որ արտմի Պոսիդոն ծովային աստուածն։ Խրախանք յերկուեան կողմանսն. Նշանք ահաւորք յԱրամազդայ զգուշին 'ի բուն։ Նուէրք անա, եւ հանգիստ քնոյ։

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ԵՐԳ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ

ՄԵՆԱՄԱՐՏ ՀԵԿՏՈՐԻ ԵՒ ԷԱՍԱՑ . ԹԱՂՈՒՄՆ ՄԵՌԵԼՈՑ

Զայս ասացեալ՝ ընդ դրրանն սուրեաց արտաքս Հեկտոր աճեղ,
Եւ ընդ նմա ընդ միասին խաղաց եղբայրն Աղեքսանդրոս.
Երկոցունցն եռայր սիրտ 'ի պատերազմ եւ 'ի գուպար ։
Որպէս աստուած տայ նաւաստեաց ցանկացելոց հողմ աջողակ՝
Մինչ ողորկ Թիովք ըզծովքն մըղելով պարտասեցին,
Եւ 'ի խիստ տաժանմանէն վաստակաբեկ լուծցին անդամքն ,
Այնպէս սոքա տրտմելոց երեւեցան անձկացելոց ։
Ըսպանին անդ՝ նա զորդին Արէիթու Թագաւորին,
ԶՄենեսթիոս ըզբնակեալն յԱռնէ, զոր ծնաւ Արէիթոս
Ոլմպասուրն՝ 'ի կնոջէն աչաղեղոյ Փիլոմեդուսայ.
Եւ Հեկտոր զԷյոնեւս հարեալ արգամբըն սայրասուր
Ի յուղանն ընդ պղնձակուռ արտախուրծն՝ եղոյծ զանդամսն ։
Իսկ Գլաւկոս՝ Հիպողոքեայ ծնեալ՝ լիկացւոց արանց իշխանն՝
Եհար ընդ ուսն աշտէիւ զԴեքսիադեանն Իփինոոս
Ի սաստիկ գուպարածին յերագ երկձիան երբ ելանէր.
Ի զուգիցըն գլորեցաւ նա 'ի գետին, լուծան անդամքն ։
Իբրեւ զայն Աթենաս խաժակն եւես աստուածուհին,
Զի յոխորտ ճակատամարտ սատակէին արգիւացիք,
Ի բարձանց Ողիմպեայ խոյացեալ էջ յԻլիոն սուրբ ։
Զայն տեսեալ Ապողոն 'ի Պերգամեայ բարձր 'ի գլխոյն,
Ընդ առաջ յարեաւ նմա, զի նոյ յաղթութիւն կամէր տրովեանց ։
Առ կաղնեաւն երկոքին սոքա միմեանց հանդիպեցան ։
Արամազդեան ծնեալն Ապողոն առաջեայ 'ի նա խօսեցաւ նախ.
Զի՞ դու զարձեալ յարուցեալ, դուստրըդ մեծին Արամազդայ,

Եկիր այսր յՈլիմպոսէ, եւ ոգի մեծ շարժեաց ըզքեզ.
Դանայեանցն միթէ 'ի տալ ըզյաղթութիւն մարտիս պյողդողդ.
Զի քեզ ոչ ինչ ըղձաւ ցաւէ՞նդ կորուստ տրոմագացւոց:
Այլ թէ ինձ ինչ լըւիցես, որ օգտագոյն իցէ անշուշտ,
Հանգուսցուք այսօր առ ժամս ըզպատերազմ եւ ըզկըռիւ,
Մարտիցեն անդրէն ապա, մինչեւ հասեալ գըտանիցեն
Ըզվախճանն Իլիոնի, զի այդ թուեցաւ սըրտահաճոյ
Անմահիցդ աստուածուհեաց՝ աւերել զքաղաքս այս հիմն 'ի վեր:
Պատասխանի Աթենաս տրար խաժակն աստուածուհին.
Դոյնպէս լիցի, Դիպաձիգդ, եւ ես ինքնին 'ի գոյն խորհուրդ
ՅՈլիմպեայ եկեալ եկի առ տրովացիսդ եւ աքայեանս:
Այլ ասէ՝ իւ հնարիցես աւնել մարտի քաջացըն գուլ:
Կըրկնեաց անդրէն Ապոլոն արքայորդին Արամազդայ.
Զգօրութեան զըրգեմք զոգիս ըզհեկտորի ձիախրոխտին՝
Զայն ումեք տալ 'ի քաջաց դանայեցւոց 'ի մենամարտ,
Մէն մինում ախոյեան ելանել կալ բուռն 'ի գուպար.
Եւ առ զայրուկս յանձն առեալ պըղընձազրահքն աքայեցիք
Յարուսցեն զոք մենակռիւ ընդ դիւցազարմըն Հեկտորի:
Զայս ասաց, ոչ Աթենաս ժըխտեաց խաժակն աստուածուհին:
Հէլէնոս՝ սիրուն որդեակըն Պրիամու՝ ետես հոգւովն
Ըզխորհուրդն որ 'ի նոցունց ընտրեցաւ զկց 'ի մէջ իւրեանց.
Առ Հեկտոր մատեաւ եկաց, եւ զայս առ նա խօսեցաւ բան.
Հեկտոր՝ որդի Պրիամու՝ զուգահանճար Արամազդայ,
Լինիցիս ինձ ունկընդիր, զի համամայր եղբայր եմ քո:
Բազմեցո զայլ տրոյացիս եւ զաքայեկս առ հասարակ,
Եւ դու լեր ձայնատուր առ քաջագոյնն աքայեցւոց՝
Դէմ ընդդէմ ախոյեան ելանել գալ յամեհի մարտ:
Զի քեզ չեւ մահուն օրհաս է եւ վախճան ճակատագրիդ.
Զի այսպէս ինձ լու եղեւ յաւէժակաց զկց ինչ շըշունջ:
Ասաց զայս, եւ Հեկտորի լըւեալ ըզբանն յոյժ ուրախացաւ,
Եւ 'ի մէջ անդր անցեալ, արգել ըզգունդըս տրովացւոց՝
Բուռն հարեալ զմիջոյ տիգին, եւ համօրէն նըստան նոքա:
Բազմեցոյց եւ զբարձաղէն աքայեցիսն Ագամեմնոն.
Անդուստ եւ Աթենաս եւ Ապոլոն արծաթաղեղն
Ելին նըստան, համգունակ հաւուց անգեղց 'ի նմանութիւն,
Ի կաղնոյն անդ բարձու սպարակիր հօրն Արամազդայ,
Զուարճացեալք 'ի մարդիկն, որ տող 'ի տող բազմէին կուռ,
Վահանօք, սաղաւարտիւք եւ նիզակօք քըմահածածան:
Որպէս սարսուռ Զեփիւռի սըփռեալ զծով վէտ վէտ ընդ ծով
Յառաջնում աստղատակէն, եւ ընդ նովաւ մըթնին անդունդք,
Նոյն շարքն 'ի դաշտ բազմէին աքայեցւոցն եւ տրովացւոց,
Եւ Հեկտոր յերկոցունց կացեալ 'ի մէջ կողմանց ասէ.

Լուարուք ինձ, տրովադեանք եւ քաղցրաբարձ աքայեցիք,
Զի խօսեցայց որ ինչ սիրտս 'ի լանջըս իմ հրամայէ ինձ։
Զբրուանեանըն բարձրագահ ապախտ ղերդմունըս մեր արար,
Եւ չարիս ընդ միտ ածեալ նիւթէ կողմանցըս երկոցունց,
Մինչեւ կամ դուք ըզՏրոյա վանեալ կալջիք ըզբարձրամուր,
Կամ այգրէն առ ծովափնայ նաւուքդ ինքնին նըկուն լիջիք։
Սակայն ձեզ բոլոր աքեանցդ առաջնորդեար են քաջազունք.
Ի դոցունց որոյ հոգին իւր խրախուսէ կռուել ընդ իս,
Հա՛պ եկէ յամենեցունց այսր ախոյեան վէհ Հեկտորի։
Բայց ասեմ, եւ Արամազդ վկայ լիցի 'նդ մեզ եւ ընդ ձեզ.
Եթէ նա սրաքաշեալ հարկանիցէ զիս սպրընձով,
Ըզզէնըս կողոպտեալ՝ 'ի գոգեալ նաւսն առեալ տարցի,
Բայց տացէ զմարմինս 'ի տուն իմ զի զմեռեալս 'ի հրոյ բաժին
Վիճակեսցեն տրոյացիք եւ ամուսինք տրովադացւոց։
Իսկ թէ ես զնիզն ըսպանից եւ Ապոլոն տացէ ինձ փառս,
Ցխս ըզզէնսն առեալ կապուտ եւ յԻլիոս տարեալ 'ի սուրբ՝
Կախեցից 'ի տաճար կորովաձիգն Ապոլոնի,
Իսկ ըզդին դարձուցից առ նաւատորմըդ գեղատախտ,
Զի զնա յուղարկեսցեն աքայեցիքըն հերապանծք,
Եւ հեղցեն իւր հողաբլուր առ լայնածիրըն Հելլեսպոնտիւ,
Զի երբեմն յետամնացըն 'ի մարդկանէն ասասցէ որք
Ի նաւէն յոգնատախտ լաստիւ ընդ ծովըն կապուտակ.
Այն է դա գերեզման 'ի վաղընջուց վախճանելոյ,
Զոր երբեմն ուրեմն ըսպան պերճըն Հեկտոր դքաջամարտիկ։
Ասասցէ ոք զայս երբեք, եւ մի՛ անուն իմ կորիցէ։

Զայս ասաց, եւ նոքա լուռ կարկեալ կացին բոլորեքեան.
Ամաչէին հրաժարել, եւ յանձն առնուլ երկընչէին.
Անդագան ուրեմն յարեաւ Մենելաւոս, ասէ ցնոսա
Նախատեալ Թըշնամանօք, եւ դառնապէս յոգւոց հանէր.

Ո՛հ զինեւ, ո՛յ ըսպառնօղքդ, աքայուհիք՝ ոչ աքայեանք,
Բիծ 'ի մեզ ապաքէն չքփեսցի այս՝ քան զծանըր ծանր,
Հեկտորի թէ 'նդդէմ ոք այժմ 'ի դանայեանց չելանիցէ։
Այլ դուք ջուր եւ հող լիջիք ամենեքին առ հասարակ
Նըստեալք աստ իւրաքանչիւր այդպէս անսիրտ չիջեալփառք.
Եւ զինս ես վառեցայց 'ի զէն 'ի զարդ, իսկ յաղթութեան
Ի վերուստ առ աստուածոցն է անմահից սահմանեալ կէտ։

Բարբառեալ զայս՝ ագանէր զըսպառազէնսըն գեղեցիկ։
Քեզ յայնժամ, Մենելաւէ, գայր երեւէր վախճան կենաց
Ի ձեռսըն Հեկտորի, զի զօրագոյն էր կարի յոյժ,
Թէ վաղեալ չարգելուլին ըզքեզ արքայք աքայեցւոց։
Եւ նոյն ինքն իսկ Ատրիդէս լայնատիրեան Ագամեմնոն
Կալեալ զաջոյ ձեռանէն կարդաց զանուամբ եւ խօսեցաւ.

Խօլս, Մենելաւէ գեղեցկանունդ, եւ չէին ինչ ակնալ
Այդըմ քեզ անհնարութեան, այլ հանդարտեաց՝ թէ եւ յանկարծ,
Եւ մի՛ նոյն հենգս յաւանէր մըրցել ընդ քան ըզքեզ սան հզօրի,
Ընդ Հեկտորի Պրիամեան՝ յորմէ եւ այլք իսկ զարհուրին,
Եւ Աքիլլէս ընդ նմին 'ի գուպարած փառաւորութեան
Սարսափէր պատահել, որ գեր քան զքեզ է ուժգնաւոր։
Այլ արդ երթ դու 'ի ժամուս՝ նիստ 'ի ճոխս ընկերակցացդ,
Եւ զդէմ յարուսցեն աքայեցիք այլ ախոյեան։
Զի թէպէտ եւ աներկիւղ է եւ անյագ 'ի մըրցութիւն,
Մըռաւղէր կարծեմ ըզծունկսն կըրկնեալ, եթէ միայն
Ցամեհի մարտէն զերծցի եւ 'ի դըժնեայ գուպարածէն։
Զայս ասաց, եւ ըզմիտս հարազատին շըրջեաց դիւցազն
Արժանի բարով խրատուն, եւ նա լըւեալ եղեւ հնազանդ.
Ապա ծառայքն հըրճուալիցք առին ըզզէնսն յուսոց իւրոց։
Իսկ Նեստոր յարուցեալ անդըր յարեաւ եւ զայս ձայնեաց.
Ո՛վ աղէտք, սուգ մեծ անշուշտ յաքայական հասանէ մարզ,
Գոյժ անշուշտ լացէ սաստիկ եւ ձիակիրթ ծերըն Պեղէւս,
Անուանեալն խորհըրդական Մըրմիդոնաց ատենախօս,
Որ երբեմն 'ի տան իւրում հարցանել զիս յոյժ ուրախ լինէր,
Համօրէն Արգիւացւոց ազգի զարմից արարեալ հայց։
Զորս եթէ արդ սասանեալս 'ի Հեկտորէ լուիցէ 'ի ցասման,
Առ անմահս ըզձեռս իւր համբառնայցէ բազում անգամ՝
Զի յանդնդոցն ելեալ ոգին իջցէ 'ի տուն Դըժոխոց։
Ցանկամ, հայր Արամազդ եւ Աթենաս եւ Ապողոն,
Ցարբունս էի՝ որպէս յորժամ առ արագահոս Կեղադոնիւ
Գումարս խմբեալ Պիլացիք եւ Արկադացիք նիզակաւորք՝
Զպարըսպաւք Փէայ եւ յափն Յարդանոսի մըղէին մարտ։
Ի նոսին Երեւթալիոն այր դիւցազն էր նահատակ՝
Արկեալ զէնս զուսավըրն զարքային Արէիթոյ,
Ըզմեծին Արէիթոս՝ զոր 'ի կոչումն յորջորջանաց
Կոփաւոր անուանէին արք եւ կանայք գեղեցկագօտիք։
Քանզի ոչ աղեղամբ ուերկայնապատ կըռուէր տիգաւ,
Այլ ուսամբ երկաթակուռ՝ խորտակէր գունդըս թակակոխ։
Լիկուրգոս ըսպան ըզնա գաւով եւ ոչ թէ քաջութեամբ,
Յանձկագոյն ուրեք ուղւոջ՝ ուր երկաթին չօգնեաց ինչ լախտ
Հերքել զկորուստն 'ի նմանէ. զի Լիկուրգոս աճապարեալ,
Նիզակին շամփրեաց 'ի մէջ՝ ընկէց ըզնա յերկիր յորսայս,
Եւ ըզզէնսն նորա կողոպտեաց, զորս ետ նմա պղընձին Արէս,
Եւ ապա ինքն ագանէր զնոսա 'ի կռիւս Արեայ մարտից։
Իսկ յորժամ Լիկուրգոս 'ի տան իւրում եկն յալեւոյթ,
Սիրելւոյ պաշտօնէին ետ ըզզէնսն Երեւթալիոնայ,
Որ նոքօք վառեալ զինուք՝ ձայն տայր քաջաց բոլորեցուն։

Եւ նոցա զահէ հարկեալ եւ ըղձողի՝ ոչ ոք իշխէր ·
Սակայն զիս ոգի յանդգունն յանձնապաստան յանձին ամբոխմա
Արկ գըրգեալ յայն գուպարան՝ զամենեցունց առաւելք կըրսեր ,
Եւ մարտնչեալ ես ընդ նոցին , եւ ես պարծանս ինձ Աթենաս ,
Եւ տապալի զայնքան այր՝ զհաստատահարուստն եւ զանարգել ,
Զի անարի ոք զխոստացեալ գընէր երկայն յայս կոյս եւ յայն ։
Տենչր ոք ինձ յայն լինել ահա , եւ յանդգնեալ ուժ ալընդդակայել ,
Փոյթ ընդ փոյթ կորդակամօձն յայնժամ Հեկտոր զխայեր մարտի ։
Իսկ 'ի ձէնջ արիադայնքն անգամ 'ի բնաւ աքայեցեա՝
Եւ ոչ այնք յորդորամբս դէմ Հեկտորի գնալ խիզախեն ։
Զայս բամբասեաց ծերունին , եւ ինններեակ յարեան անդէն ·
Յառն երկոց յոյժ կանխագոյն արանց արքայն Ագամեմնոն ,
Ըզկնի յառն երկոց Տիդէանն հարըստապետութն Դիոմեդ ,
Ի վերայ սոցին Էասք 'ի սաստկանդամ վառեալք կորով ,
Ընդ սոսին Իդոմենեւս եւ զինակիրն Իդոմենի
Մերիոնես՝ զուգակշռան մարդասպանողն Ենիալեայ ·
Ի նոսին Եւրիպիլոս՝ Եւեմոնի պայծառ որդին ,
Եւ եւ Թոաս Անդրեմոնեան եւ Ոդիսեւսն աստուածազարմ ·
Տենչային ամենեքին սոքա 'ի կռիւ վեհն Հեկտորի ։
Առ սոսա դարձեալ ասացեալ Գերենեան ասէ Նեստոր ·
Արդ արկցի վիճակ ընդ ձեզ ամենեսեան՝ ում եւ ելցէ ,
Զի եղիցի նա յօժան քաջաբարձեցն աքայեցւոց ,
Եւ յոգի իւր ցընծասցէ՝ թէ ճողոպրեալ զերծանիցի
Յամեհի կըռուոյն ապրեալ եւ 'ի դըժնեայ մըրցամարտէն ։
Ասաց զայս , մեն մի նոքա նըշանադրեալ իւրեանց վիճակս՝
Եւ արկին 'ի զըլխանոց Ագամեմնոն Ատրիդեան ։
Իսկ ամբոխըն աղաղակէր եւ համբառնայր ձեռս առ աստուածս ,
Եւ ասացեալ ոք ասէր , ակն 'ի յանդորր երկինս ալիշ ·
Արամազդ հայր , Էասայ կամ տուր որդւոյն Տիդեայ զվիճակն ,
Եւ կամ ինքեան բազմադանձ Միկենացւոց Թագաւորին ։
Զայս ասէին , եւ շարժէր Նեստոր ասպետըն Գերենեան ·
Եւ վիճակ 'ի կորդակէն , զոր եւ ինքեանք կամէին իսկ ,
Էասայն , եւ քարոզն ածեալ յամբոխն ընդ ամենայն՝
Եցոյց զայն՝ յաջմէ սկսեալ՝ բոլոր քաջացն աքայեցւոց ·
Որոց ոչ եղեալ ծանօթ՝ իւրաքանչիւր ասացին հրաժեշտ ։
Իսկ իբրեւ յայն ոք եհաս ընդ ամենայն շըրջեալ յամբոխն ,
Որ գըծեալ զայն ընկէց 'ի սաղաւարտն՝ Էասըն ազնիւ ,
Զըգեաց ըղձեալն , եւ նա մերձ եղեալ մատոյց եդ 'ի նըմա ·
Եւ ածեալ ըզվիճակն նա նիշ ծանեաւ , խնդացոյց հոգւով ,
Եւ առ ոտս իւր ընկեցեալ զայն 'ի գետնին՝ ամբարձ ըզձայն ·
Ի՛մ է իմ վիճակն եւ ես ցընծամ յոգիս , ձեզ սիրելիք ,
Զի ակն ունիմ ըզՀեկտոր յաղթահարել ըզդիւցազարմ ։

Այլ եկայք, մինչեւ զանօթս ընդելայց ես պատերազմի,
Դուք յաղօթս առ Զրուանեանն արքայ կացէք առ Արամազդ
Լռելեայն յանձինս ձեր, զի մի լուիցեն Տրովադացիք.
Կամ թէ նա եւ յայտնապէս, զի չերկընչիմք ինչ յումեքէ :
Զի ոչ բռնանի ակամայ վանեսցէ զիս ոք կամակար,
Այլ եւ ոչ իսկ հնարիւք. քանզի յուսամ թէ ոչ այնպէս
Անհնարուս իսկամ ծնեալ ոք եւ սնեալ 'ի Սալամինա :
Ասաց, կային նոքա յաղօթս առ Զրուանեան արքան Արամազդ,
Եւ այսպէս ոք ասէր՝ ակն 'ի յանդորր երկինս արկ.
Արամազդ հայր, իշխեցող յԻդայ, սեպուհ եւ վեհապետ,
Տուր Այասայ յաղթութիւն եւ ըղձալի տանել պարծանս.
Իսկ թէ սիրես եւ զՀեկտոր եւ զնորանէն անձին խնամ,
Զօրութիւն երկոցուն նոցա եւ փառս տուր հաւասար :
Ասացին զայս, եւ Էաս սպառազինէր 'ի պղինձ փայլուն :
Իսկ յորժամ համօրէն զամենայն զէնս արկաւ զանձամբ,
Դիմէր այնուհետեւ, որպէս Արէս սոսկալի գնայ՝
Դիմեալ 'ի պատերազմ առ գումարտակ արանց զօրաւոր,
Զորս ոգեսպանիչ հեւոյն թափով արկ Զրուանեանն 'ի գումար.
Այսպիսի ահեղն Էաս խաղաց պատուարն աքայեցւոց՝
Ժպտելով ահագնատեսակերպ դիմօքն, եւ ոտք իւր 'ի ներքոյ
Մեծաքայլ ընթանային, ճօճէր նիզակ երկայնաստուեր :
Ցոր հայեցեալ՝ եւ Աքեանք արգիւացիք խնդային յոյժ.
Իսկ Տրովէանց ամենեցուն սասանէր դողումն էառ զանդամս,
Եւ նորին իսկ Հեկտորի սիրտն թնդէր 'ի լանջս իւր.
Այլ չէր ոչ այնուհետեւ լինել զանգէտ եւ կամ դառնալ
Մտանել յամբոխն զօրուն, զի ձայնատուր էր լեալ 'ի գոռ :
Իսկ Էաս հուպ մատեաւ՝ բարձեալ զասպարն բրգաձեւ,
Ըղպղնձին՝ զեօթնեկաշեան, զոր Տիքիոս չինեաց նմա
Գերագոյնն 'ի փոկահանս, որ բնակութեան տունն 'ի Հիլէ,
Նա գործեաց նմա զասպարն ըղնըկարէն՝ զեօթնեկաշեան
Ցուլշատաց 'ի պարարտից, իսկ ութերորդ պատեաց պղնձիւ :
Զայն Էաս Տելամոնեան կալեալ կրծիցն իւր առաջի՝
Մօտագոյն կաց 'ի Հեկտոր եւ սպառնալեօք բարբառեցաւ.
Արդ միայն ընդ միայն հաստատութեամբ ուսցիս, Հեկտոր,
Որպիսի առաջախումբ զօրավարքն 'ի դանայեանս
Եմ ես եւ յետ ռազմաբեկ առիւծասրտին Աքիլլէսի :
Իսկ արդ նա 'ի մակոյկսն կորընակորս եւ ծովաչու
Նըստեալ կայ քինացեալ ընդ Ագամեմնոն ազգաց հովւին.
Եմք եւ մեք այնպիսիք՝ որ ատակել ընդ քեզ մարթեմք,
Եւ բազումք. այլ սկիզբն արա մարտի պատերազմիդ :
Եւ նըմա պատասխանի մեծըն Հեկտոր սաղաւարտաձօձ.
Մազդեղն Էաս Տելամոնեան՝ ժողովրդոց իշխեցող,

Մի մտածէր ընդ իս 'ի փորձ ելեր ընդ մանկան ինչ ապիկարի ,
Կամ կընոջ՝ որ ըղձանօքս ինչ ոչ գիտէ զպատերազմաց ։
Գիտեմ ես հզօրագոյն ըղմարտակութեամբ եւ ըղնախանձիւ ,
Գիտեմ յաջ, գիտեմ յահեակ տանել բերել զաղաղուրն ոսկի ,
Որ եւ ինձ իսկ ուժընդակ է զօրութիւն 'ի բըռնաւորութեան ։
Գիտեմ եւս յարձակել յարշաւատոյր ձիոյն 'ի խաղս ,
Գիտեմ եւ կաքաւել Արեայ՝ 'ի կռիւ ատեղակալ ։
Բայց ըզքեզ զայդպիսիդ՝ չատնում ինչ յանձըն հարկանել
Գաղտագոյն նըշանակելով, այլ ակն յայտնի լինել զամաչեսցես ։
Ասաց, եւ ճօճեալ ընկէց զաշտէն երկայնաստուեր ,
Եւ եհար զԱյասայ վահանն ահեղ զեօթնեկաշեան
Ի պղնձէ վերինն երեսաց , որ ութերորդն էր ըղնձով .
Եւ սայրըն կարծր ընդ վեցեակս հատեալ էանց թափ ընդ պատուածս ,
Այլ ընկըրկեալ կասեցաւ յարջառամորթըն յեօթներորդ ։
Ապա զարդն երկայնաստուեր ձըգեաց Այաս դիւցազընունդ ,
Եւ եհար ըզՊրիամեանն յասպար նորուն բոլորածիր ։
Փայլակէր մըխուանդըն հատեալ եկ ընդ վահանըն թափանցանց ,
Եւ ահեղն երթեալ մըխեցաւ 'ի լանջապանն ամենարուեստ ,
Եւ եհերձ ընդ աղեղակուշան 'ի հանդերձայ զվարտապանակն .
Իսկ նորա կըքեալ 'ի կոր՝ ճողոպրեցաւ սեաւ օրհասէն ։
Երկոցուն միանգամայն կորզեալ ձեռաք զերկայն նիզակս ,
Անկան յիրեարս՝ առիւծուց շաղղակերաց հանգունանայք ,
Կամ կընճիթըն վարազուց՝ ամեհապայն սաստկանգամեց ։
Պրիամեանըն զեղարդեամբն յայնժամ եհար զմէջ վահանին ,
Ոչ գըծեաց զամս 'ի պըղնձինն , այլ սայր նորա զալարեցաւ ։
Իսկ Այաս ոստուցեալ խոցեաց զասպարն , եւ մինչ 'ի սպառ
Մըխեալ ահեղն եհար ըղնա 'ի յարձակել եւ զալ խուռում ,
Եւ զուլամբն անցեալ ցըռեաց եւ ցայտեցաւ արիւնըն թուխ ։
Սակայն ոչ 'ի մըրցելոյն եկաց Հեկտոր կորդակախրոխ ,
Այլ յետս յետս մերժանեալ՝ քար մի եբարձ ըստուար ձեռամբըն ,
Որ անկեալ կայր 'ի դաշտին , սեաւ՝ խորտակաքար եւ մեծայաղթ ,
Եւ ընկէց զայն յԱյասայ վահանն ահեղ յեօթնեկաշեան
Ի պորտ անդր 'ի կըմբեայն . եւ ըզղանղեաց պղընձին ուժգին ։
Ցեա նորա մեծագոյն իմն այլ խըլեալ Այասայ վէմ ,
Գըտուանկեալ արձակեաց՝ անհուն ուժով մըղեալ ըղնա ,
Մինչ զի ջախջախեաց եւ զասպարն՝ երկանաքար բախեալ վիմաւն ,
Եւ զփըրուն ծունկըն լըքոյց , եւ նա յորսայս անկաւ տապաստ
Ի վահանէն հարուածեալ . բայց Ապողոն կանգնեաց անդրէն .
Եւ ահա սուր անդէն հանեալ՝ մօտուստ զիրեար խոցոտէին ,
Արամազդայ եւ մարդկան եթէ հրեշտակք չէին հասեալ ,
Նուիրակակալք , մին տրոյեանց , միւսն աքայեանց ըզինազգեստից ,
Երկաքեան խոհեմամիտք , Տալթիբիոսն եւ Իդէոս .

Ոյց 'ի մէջ երկոցուն կալեալ ըղձուարդն՝ խօսեցաւ
Նուիրակն Իդէոս, խորհրդատրէան իմաստակիր.
Մի եւս այլ, ժիրուն որդեակք, պատերազմեալ տղայեակք,
Զի սիրէ զձեզ Արամազդ ամպրոպադէզըն զերկոսեանդ,
Երկոքեան պատերազմօղք էք եւ գիտեմք ամենեքեան.
Արդ հասեալ կայ եւ գիշեր, լաւ է անսալ եւ գիշերոյ։
Պատասխանի տուեալ նմա Տելամոնեանն Էաս ասէ.
Իդէոս, Հեկտորի հրամայեսցէք ըղդայն խօսել,
Զի նա ինքն ետ ձայն քաջաց բոլորեցուն 'ի մենամարտ.
Թող յառաջէ, եւ ես քաջ հպատակեմ որպէս եւ նայն։
Ետ նմա պատասխանի սաղաւարտաձօձն մեծն Հեկտոր.
Քանզի քեզ, Էաս, տուեալ են յաղթ հասակ եւ զօրութիւն
Եւ հանճար, եւ բռնագոյն քան զաքայեանս ես նիզակաւ,
Այժմ այսօր 'ի կռուոյս եւ մրցմանց դադարեսցուք,
Եւ ապա դարձեալ անդրէն մաքառեսցուք 'ի գուպարան,
Մինչեւ աստուած ընտրեսցէ՚նդ մեզ, շնորհեալ միում ըզյաղթութիւն
Արդ հասեալ կայ եւ գիշեր, եւ գիշերոյ լաւ է անսալ,
Զի եւ դու զուարթացուսցես ըզյոյնան 'ի նաւս աքայեցիս,
Մանաւանդ զընկերըս քո եւ զախրելեան որ են ընդ քեզ.
Ընդ ոստանն եւ ես ընդ մեծ՝ Թագաւորին Պրիամոսի
Զտրովեանս ուրախ արարից եւ զտրովուհիսն երկայնաւանաս,
Որ յաղերս վասն իմ մտցեն յաստուածեղէնն հանդիսարան։
Ե՛կ արդ ընծայս երկոքին միմեանց շըքեղըս մատուսցուք,
Զի այսպէս ոք ասասցէ յաքայեցւոց եւ 'ի տրովեանց.
Ի հենդնոզ կացեալ սոցա գուպարեցան յոգեհաշ հեռ,
Եւ ապա 'ի սէր 'ի հաշտ միաբանեալ 'ի բաց կացին։
Զայս այսպէս բարբառեալ՝ ետ ըղսուսերն արծաթագամ,
Մատուցեալ պատենիւքըն եւ փոկակապ ընտիր գօտւովն.
Իսկ Էաս ետ ըզկամարն երեւելի յորդան կարմիր։
Եւ մեկնեալ երկոցուն, աքայեցւոց սա գնայր 'ի գունդ,
Նա յամբոխն երթայր տրովեանց, որ խնդացին ուրախ եղեն
Իբրեւ տեսին կենդանի եւ ողջանդամ եկեալ 'ի դուրս
Ի ցասմանէն Էասայ եւ յանմատոյցն տալեալ ձեռաց.
Եւ յոստան անդր ածին՝ որք 'ի կենացն էին անյոյսք։
Իսկ 'ի միւս կուսէ զԷաս զյաղթանակաւըն զուարճացեալ՝
Բարձաղէն աքայեցիք տարան առ վեհն Ագամեմնոն։
Որ յորժամ անդր 'ի խորանսն Ատրիդեսի եղեն ժամեալ,
Եղեն արջառ մի նոցունց Ագամեմնոն արանց արքայն,
Արու՝ հնգամեան, զոհ Զրուանեան գերազօրին։
Զոր մորթեալ եւ հանդերձեալ՝ պատառեցին ողջոյն յօշ յօշ,
Եւ մանրեալ հմտաբար եւ 'ի շամփուրըն հարբստեալ՝
Ի խորովս արկին ուշիւ, եւ զամենայն առին 'ի բաց։

Ի գործոյն իւրեւ հանդեսն եւ ըղկոչումըն կազմեցին,
Ճաշեցան մինչ ոչ եւս այլ նոյնչափ խորտկաց կարօտէր սիրտ :
Եւ զինու մեծամեծար պատուեաց Թեկամբըն յաւերժիւք
Դիւցազն Ատրիդէս՝ Ադամանդեան ամենիշխան :
Իսկ յորժամ զկերակրոց եւ զըմպելեաց հարին փափաք,
Ալեւորն յառաջ քան զայլս ընկերըն արար հնարաւ խորհուրդ,
Նեստոր՝ որ եւ կանխաւ խմաստ նորա Թըւեցաւ քաջ :
Ընդ բարին կամեցեալ նոցա՝ ճառեաց յատենի անդ.
Ատրիդէս, եւ համօրէն արքայեանց գունդ իշխանազանցք,
Ցոլմք մեծամ տաղաքէն արքայեցիք զխաղակաղերք,
Զորոց այժմ ըղձութեան արեանցն եհեղ Արէս տուր զճապաղախս
Զպեղահոս Սկամանդրիւ, եւ 'ի զըմբոխս ոգիքն իջին :
Արդ քեզ պարտ է գալ ընդ այգն առնել մարտին պարեցուց,
Եւ մեք ժողովեալ՝ կրեսցուք սայլիւք այսր զմեռեալս
Եզամբք եւ ջորեամբք, եւ հրոյ զնոսա տացուք ճարակ
Խառն մի 'ի նաւացն 'ի բացէ. զի զոսկերսն այր իւրաքանչիւր
Առ որդիսն 'ի տուն տարցի, յորժամ դարձցուք հարցն 'ի դաւառ.
Եւ զամբան մի ամբարձցուք հասարակաց ըղխարուկան
Հեղեալ ակեղեալ 'ի դաշտէն. եւ առ նովաւ շինեսցուք շուտ
Աշտարակըս բարձրաձայս, 'ի մարտակաց մեզ եւ նաւակերպոյս.
Եւ դըրունս 'ի նոսին հաստատակայսրս կանգնեսցուք,
Զի 'նդ նոսին լինիցի ձիավարութն մեզ ճանապարհ.
Եւ խոր իմն արտաքոյ հատցուք պարիկէն փոսի մօտաւոր,
Զի պատեալ շուրջանակի՝ խափանեսցէ զձիս եւ զամբոխս,
Եւ մի զրահեալ խուժեսցէ յախորժընթաց տրովացւոց խաղ :
Ասաց, հաճոյ թուեցաւ թագաւորացն ամենեցուն :
Եւ տրովեանց ժողով լինէր բարձր 'ի դըրդեակն Իլիոնի,
Ահագին՝ յաղմկալիցով, մերձ առ դըրունսըն Պրիամու :
Անտենովր խմաստուն խօսել կալաւ անդ ընդ նոսին.
Լուարուք ինձ տրովացիք, դարդանացիք եւ օգնականք;
Զի խօսեցայց զոր հրամա 'ի լանջըս իմ ինձ թելադրէ :
Օն եկայք, զհեղինէ զարգիացին եւ զգոյսն ընդ իւր
Տացուք առնել Ատրիդեանց. զի այժմ անցեալ զանխառն երդմամբք՝
Ուխտադրութք պատերազմեմք, յորմէ եւ անին ինչ ոչ ունիմ
Թէ լիցի մեզ ինչ շահ՝ մինչ չեւ է մեր կատարեալ զայդ :
Նորա զայս առասցեալ եւ բազմեցաւ. յարեաւ անդէն
Դիւցազն Աղեքսանդրոս՝ այրն Հեղինեայ վարսագեղին,
Որ նըմին պատասխանի զերապաթանիչ խօսեցաւ բանս.
Անտենովր, ոչ սիրելիս ինչ զայդպիսի ասես դու ինձ.
Գիտես այլ եւըս քան զայդ խմանել բան ինչ օգտագոյն :
Իսկ թէ զայդ հաւաստեաւ եւ մըտադիւր բարբառեցար,
Ապա զքեզ աստուածք նմանին 'ի քէն ըղմխըլեալ կորուսին :

Այլ արդ ես խօսեցայց առ քաջաձի տրովադացիսդ.
Ցայս յանդիման վճռեալ ասեմ, զանկեղծն եւ ոչ դարձուցից.
Իսկ ընծայան, որ ինչ 'ի յարկս մեր ածեալ իմ յԱրգոսէ,
Կամիմ տալ զամենայն, եւ յաւելուլ այլ եւս ընդ սոսա:
Եւ սորա զայս ասացեալ՝ դարձաւ նստաւ, յարեաւ անդէն
Դարդանեանցն Պրիամոս՝ խորհրդադրածն աստուածանման,
Որ նոցա միջոցաբար ատենախօս եղեալ ասէ.
Ունկըն դիք ինձ տրոյացիք, դարդանացիք դուք եւ սատարք,
Զի զոր հոգիս հրամայէ 'ի լանջս իմ ինձ՝ բարբառեցայց:
Երթայք այժմ ընդ քաղաքս՝ որպէս յառաջն՝ ընթրիս առէք,
Դիք 'ի մտի զպահպանութիւն եւ հսկեցէք ամենեքեան:
Իդէոս ընդ առաւօտն 'ի գոգաւորան երթիցէ նաւս,
Պատմել Ատրիդեանց՝ Ագամեմնոնի եւ Մենելայ՝
Ըզբանն Աղեքսանդրի՝ յոյր աղագս շարժեցաւ մարտս:
Ցուցանել առել եւ զայս բան հանճարեղ՝ թէ կամիցին,
Դադարել 'ի գոռ աղաղակս, մինչեւ այրեմք ըզդիականս.
Եւ ապա վերըստին տացուք ճակատ պատերազմաւ,
Մինչ մեկնեսցէ զմեզ աստուած եւ զյաղթանակն ումեք տացէ:
Զայս ասաց, եւ նոքա յոյժ լըւեալ հնազանդ եղեն նմա.
Եւ ապա'ստ զընդէ զընդէ առին ընթրիս 'ի ճամբարին:
Իսկ ընդ այգն Իդէոս յարեաւ գնաց 'ի գոգեալ նաւսն,
Եւ եգիտ 'ի խորհրդեան զդանայեցիս՝ զԱրեայ մանկունս՝
Ի խելս անդ հոլովեալ լաստափայտոյսն Ագամեմնոնի.
Եւ կացեալ յատենին բարբառեցաւ խօսուն քարոզն.
Ատրիդայք, եւ դուք համօրէն աքայեցւոց առաջնորդք,
Հրաման ետ Պրիամոս եւ այլ աւագ տրովադացիք
Պատմել, եթէ հեշտ եւ քաղցրալի թուեսցի ձեզ,
Ըզբանն Աղեքսանդրի՝ յորոյ պատճառս գրգռեցաւ խազմ.
Ըստացուածս՝ որ միանգամ գողեալ նաւուքն Աղեքսանդրոս
Ի Տրոյա բարձեալ եբեր, — ո՜ տայր թէ փճայր նախ 'ի կորուստ, —
Զամենայն տալ կամի, եւ այլ ընդ սոսա եւս յաւելուլ.
Իսկ ըզբամբիշն հարսնացեալ մեծափառին Մենելայի՝
Չառնու յանձն տալ 'ի դուրս, թէպէտ եւ սաստիկ խրատեն տրոյեանք:
Այլ եւ զայս պատուէր ետուն ասել ձեզ բան, թէ հաճիջիք,
Դադարել 'ի գոռ կռուոյդ մինչեւ զմեռեալսն հրոյ տացուք,
Եւ ապա դարձեալ անդրէն եկեսցուք 'ի մարտ պատերազմի,
Մինչ մեկնեսցէ զմեզ աստուած եւ զյաղթութիւնն ումեք տացէ:
Զայս ասաց, եւ լուռ անմռունչ կարկեալ կացին ամենեքեան.
Ապա հուսկ ուրեմն ասէ Դիոմեդէս ահեղագոռ.
Մի ոք արդ զստացուածսն ընդունիցի յԱղեքսանդրէ,
Եւ մի զՀեղինէ. մանկանց անգամ յայտ է այդպէս,
Զի վախճան մահու հասեալ կայ եւ առ կամն տրովադացւոց:

Զայս ասաց, եւ ձայն առին արքայեցւոց որդիք հաւանու,
Ընդ խօսսն ըսքանչացեալք Դիոմեդեայ ձիահեծին :
Եւ ապա յայնժամ արքայն Ագամեմնոն առ Իդէոս .
Իդէոս, դու քեզէն զարքայեցւոց լսես պատգամ
Զոր տան քեզ պատասխանի, հաճոյ եւ ինձ իսկ թուի այն :
Իսկ զդիականցն այրելոյ չպատճառեմ ընդդէմ, չեմ ինչ յուրաստ.
Զի մարմնոց մեռելոցն չէ եւ չէ ժլատութիւն՝
Յետ մահուան վախճանելոյն վաղվաղ հրով հանգուցանել :
Եւ գիտասցէ զուխտս Արամազդ՝ հերայր այրն ահագնագոռ :
Ասացեալ՝ ամբարձ 'ի վեր ըզգաւազանն առ դիսն հանուր,
Եւ Իդէոս յԻլիոս դարձաւ անդրէն 'ի նուիրականն :
Բազմեալ կային յերասանն տրովադացիք եւ դարդանեանք
Ի ժողով միահամուռ՝ ակն 'ի դառնալն Իդէոսի,
Որ եկն՝ եմուտ եւ զպատգամսն յառաջն կացեալ ետ յատենին :
Եւ նոքա՝ կազմեալ անդէն պատրաստեցին առ երկոսեան,
Կէսք 'ի կրել զդիականունսն, եւ այլք 'ի գործ մայրեւորի :
Արգիւք եւ աքայեանք 'ի գեղապատսխ ձեռնեալ նաւաց,
Որ 'ի կրել զդիականսն, եւ որ 'ի գործ մայրեւորեն :
Արեգակն այն ինչ ծագեալ՝ լնոյր 'ի դաշտըս միջամուխ,
Ելեալ 'ի հեզասահ յանդընդախոր Ովկիանոսէն
Ի վեր յերկինքըս ձգեալ. եւ գտանէին նոքա միմեանց :
Դժուարաւ էր անդանօր ճանաչել զայր իւրաքանչիւր.
Այլ 'ի ջուր լուացեալ յարիւնոտ ապականէն,
Եւ հեղմամբ ալբերահոս ջերմ արտասուաց բարձին 'ի սայլս :
Սակայն մեծըն Պրիամ չըտայր նոցա թոյլ աշխարել.
Դիակէն զխօսն 'ի խարոյկ նոքա լռելի արտահառաչք,
Եւ այրեալ 'ի հրատին՝ դարձան գնացին յԻլիոս սուրբ :
Օրինակ ըզնոյն անդուստ եւ բարձաղէն աքայեցիք
Ըզմեռեալսն 'ի խարոյկ արտասուացեալք դիզանէին,
Եւ հրալուցեալ այրեցեալ՝ դարձան 'ի նաւսըն գոգաւորս :
Իսկ մինչ չեւ էր վաղորդայն, այլ գիշերի աղօտամած,
Յայնժամ յարեաւ զխառնաւորականն՝ աքայեցւոց ընտրեալ ջոկատ,
Եւ զխառնուրդ գամբարան մի ամբարձին հասարակաց
Հեղեալ ըղեղեալ 'ի դաշտէն, եւ կառուցին առ նովաւ պարիսպ
Եւ բըրգունս բարձրաբերձ՝ յանձանց մարդկաց եւ նաւակներոյն :
Եւ դըրունս 'ի նոսա հաստահեղոյս շինեցին՝
Զի լինիցի նոցա՝ ընդ այնս ճանապարհ ձիավարութ.
Եւ խոր ինն արտաքուստ կուռեալ հատին առ նովաւ փոս
Լայնանիստ եւ մեծադաշ, եւ կանգնեցին ցիցս 'ի նմա :
Այսպէս յայս վաստակէին աքայեցիքն հերածամք : —
Իսկ աստուածք նստեալք առ կայծակնող Արամազդայ
Սրբազանութեն ընդ մեծ գործ պատեսնովն աքայեցւոց,

Յորս արար խօսից ընկերըն Գասպարն երկրատառան.
Արամազդ հայր, եւ էջէ դը մանկացու յերկնից անդուստ
Որ յայտնեցար անմահից աստուածոցդ գլխաւոր եւ գերահռչակս:
Ո՞չ տեսանես՝ զի զարմանալ աստուածոցդ ժողովրդեան
Կանգնեցին զնոսա աստղալոյս, եւ ընդդէմ փորձեցին զնա,
Եւ ոչ գիտ ընդդիմահամարձակս երեւելեաց հանեալ զոհից:
Եւ արդ փառքն եղիցին մինչեւ ցոր մայր աշխարհ ասեւ,
Եւ մանաւանդ արդարեւ զոր Սողոմոն Գաւշահին եւ ես
Դիւցազին Լաւահամին աշխատ եղբայր չէնեալ զտաղաց:
Անմահութեան Արամազդ ծանրացուցանէ առն առ նա.
Եհէ, մեծափառդ զեռնական, զինչ խօսեցար:
Այլ դը Թերեւս յաստուածոց՝ 'ի խորհրդոյդ զանգիտեալ,
Որ ձեռաց եւ հոգւով աշխարհաց էջէ քան զգեղ.
Իսկ քո փառաց եղիցին մինչեւ ցոր մայր աշխարհ ասեւ:
Այլ ասէ, եղբայր անդրէն զհամահաւասարս աստուածոց
Զբեւրեն նուաստութեան 'ի հարցն աշխարհ 'ի սերկել,
Գատաւորաց ընդդարձակ բանակած հանդէս 'ի ծով,
Հաւատ ուրեմն ընդ մեծ ծովակին հետապնդելոյ Թաղէս յառաջ,
Զի եւ մեծըդ արբանեակն բարձի տարրեալ աստուածոց:
Զայսպէս ընդ մենակաց կատարեալն այսպէս ասէր: —
Արեգակն եմուտ, եւ զօրն աստուածոցն եղեալ էր յանդ.
Զենեալն բաց վերայն վերայն աշխարհ եւ ընթերէին:
Եւ քաղաքն 'ի Լեռնաւ հասանել կայր անդ զենեալ
Յաղթանակք, զորս առաքեալ էր յառաջագոյն Եռնէսոք,
Զոր ծընաւ Հեփեստոսին 'ի Յաստիկ հովուեն աղանց:
Թող զայն՝ ուրոյն Աստղիկայն Արամազդ եւ Մեհեան
Տրուեալ էր յառաջագոյն ածել զէնն հագար մի մար:
Անուն զնեւին ընթացել աստուածոցն գեղգեղալ,
Գրգռեալ փախան ամենայն, եւ այլք ընդ չինչ փայլ երկաթոյ,
Իսկ կէսք ընդ մարթոց, եւ կէսք նորին խոկ աշխատակ,
Եւ այլք ամենայն ընդ գետնաց, եւ կապեցին զբանտ խրճիթս:
Եւ ապա զգեստն 'ի գլուխ աստուածոցն հերապանծ
Գործեցին խորան, եւ արամբ, եւս եւ տաճար 'ի քաղաքին:
Իսկ նոցա զգօն Արամազդ չարեաց նիւթոյ ընդդէմն 'ի բանն
Սուրբ ազդմանց, եւ նա զնոսին առ հանդերձոյն.
Հեղուին 'ի բարձանց յերկնից զենեալ, եւ չերթեր դը
Ընկել նախ՝ մինչ չեւ նուիրել առ Զրուադանն ահեղապար:
Եւ ապա նշխարն եւ ընկալան զընդունայն աստուածս:

ՀՈՄԵՐԻ

Ի Լ Ի Ա Կ Ա Ն

ԵՐԳ ՈՒԹԵՐՈՐԴ

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Արամազդայ պատուիրեցեալ գից սաստիւ չխառնել ընդ 'ի պատերազմն՝ երթայ իջանէ յԻդա լեառն 'ի գլխոյ մարտին, որ նախ անդէն կայ. բայց նորա բարձեալ 'ի լուծս կշռոյ զբախտս կողմանցն երկոցունց, եւ տեսեալ զօրաւոր զտրովադացւոցն՝ շանթաձիգ զարհուրեցուցանէ զՅոյնս. յորոց 'ի վտանգն հայեցեալ Հերա եւ Աթենաս եւ ելեալ յօգնութիւն նոցա, 'ի հրամանէ Արամազդայ դառնան յետս: Առեալ գից, կշտամբանք Արամազդայ առ Հերա: Ի մուտս գիշերոյ դադարէ մարտն կրճատեալ. Հեկտորի հրամանաւ լուցանին խարոյկք 'ի դաշտս քաղաքին եւ հսկեն 'ի դուրս ծերք եւ երիտասարդք. եւ զօրքն եւս խարոյկս արկեալ 'ի դաշտին՝ հանեն զձիերն 'ի խոտախոտս արձակեալք՝ մի գուցէ գիշերայն փախիցեն Յոյնք 'ի ձեռաց իւրեանց:

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ԵՐԳ ՈՒԹԵՐՈՐԴ

ԿԻՍԱՑ ՄԱՐՏ

Արշալուսոյն քրքմազգեստ տիեզերաց սփռէր յոլորտս,
Եւ ժողովեաց Արամազդ փայլակնազուարճ ըզդիցն ատեան
Անդր 'ի գլուխ 'ի բարձրածայր սարաւանդեանն Ողիմպոսի ։
Նա նոցա ձայն արկանէր, համօրէն դիք դընէին միտ ․
Ունկն ինձ մատուցէք, դիք ամենայն եւ դիցանոյշք,
Զի խօսեցայց յոր 'ի լանջըս իմ հոգիս յորդորէ զիս ։
Մի ոք արդ յաստուածոց, եթէ յիգաց եւ թէ յարուաց,
Հնարեսցի խըզել զպատուէրս ․ այլ միաձայն հաւանութեամբ
Զեան յիս տուք, զի վաղագոյն գործոյս ժամուն եղէց յամբողջել ։
Իսկ զոր 'ի դիցդ ոք տեսից ժըռաեալ 'ի կամս ինչ ինքնօրէն,
Դիմել երթալ յօգնութիւն տրովադացւոց կամ աքայեանց,
Հարուածեալ նըշաւակ դարձցի այսրէն նա յՈղիմպոս ․
Կամ բուռն հարեալ ընկեցից 'ի Տարտարոսն խաւարչուտ,
Հեռի 'ի բաց, ուր խորխորատ է յանդընդոց սանդարամետս,
Ուր դըրունք են երկաթիք, սեամք եւ դըրանդք պղընձակուռք,
Ի դժոխոց այնչափ 'ի խոր, որչափ երկինք բարձր են յերկրէ ․
Անդ 'ի միտ առցէ քանի՛ դից ըզօրաւոր եմ բռնազգոյն ։
Օ՛ն արդ, դիք, 'ի հանդէս, զի զփորձ առցիք ամենեքեան ․
Առէք խաղացուցէք յերկնուստ շըղթայ մի ոսկեղէն,
Բուռն հարեալ յայն դիք բոլոր եւ դիցանոյշք կախեցարուք,
Սակայն ոչ բաւեսջիք զըրգուել ըզնա յերկնից յերկիր
ԶԱրամազդ վեհն հանճարեղ, թէ եւ սաստիկ ջանիցէք գուն ։
Իսկ թէ ես ինչ կամեցեալ յորդոր փութով ձըգել 'ի վեր,
Երկրաւ համբերձ միալուծ, համբերձ ծովուն քարշեալ հանեմ,

Եւ ապա զՈւիլիամսէս զապաթանէն պարկեմ զչըղթայն,
Եւ կախեցի բովանդակ անտիլ ընդ օդս ըղբօսուցիկ ։
Այսչափ ես քան ըղջիս եւ քան զմարդիկ եմ վեհագոյն ։
Զայս ասաց, եւ նորա պապանձեցան առ հասարակ
Ընդ ճառեալըն պակուցեալք, զի սաստկիլ բարբառեցաւ ։
Հուսկ ուրեմն Աթենաս սաէ մեղուակն աստուածուհին ․
Ո՜վ հայր մեր, Զըրուանեան, վեհիցըն վեհ թագաւորաց,
Քաջ գիտեմք եւ մեք զի քեզ անընկճելի է զօրութիւն,
Այլ յողոց ելանեմք ընդ քաջայաղթ զանայեցիս,
Որ լըցեալ ըզժամըն չար՝ սատակեցին վատախտարակ ։
Իսկ արդ մեք 'ի մարտէն, թէ պատուիրես, կացցուք 'ի բաց,
Եւ խորհուրդ օգտակար տացուք եւեթ արգիւացւոց,
Զի մի սպառըսպուռ կորընչեցին 'ի քում ցասմանդ ։
Ժըպտեալով պատասխանի ետ Արամազդ ամպակուտակ ․
Քաջ լեր, Կաաուֆինածին, որդեակ սիրուն, զի չասեմ ինչ
Մըտադիւր 'ի սէրտ սրրտէ, եւ հաշտ ընդ քեզ կամիմ լինել ։
Ասացեալ, լըծեաց 'ի կառս իւր զերիվարըն պղնձաթաթա՝
Օդապար սըրաթռիչս եւ ոսկեբաշ վարսագիտակս ․
Եւ նա ինքն ըզմարմնովն ոսկի զգեցեալ, առ ըզճըտարակն
Ոսկեհիւս՝ վայելչակազմ, եւ ամբարձաւ 'ի գոյգըս իւր ։
Մըտրակեաց խաղալ գընալ, եւ կամակար սըլանայքն
Ընդ միջոց ծագաց երկրի եւ աստղաւոր զընդքն երկնից ։
Եւ եհաս յաղբերաբուխն Իդա՝ 'ի մայրըն գազանաց,
Ի Գարգարըն՝ ուր սըրբութեան անդք եւ բագին իւր խընկաւէտ ․
Անդ կացոյց զերիվարըն մարդկան հայրըն եւ աստուածոց,
Արձակեալ 'ի կառացն եւ մէգ թաղուն եհեղ զնոքօք ․
Եւ ինքն անդ լերինն 'ի գլուխ նըստաւ 'ի փառըս խոյացեալ,
Ի արուեստից քաղաքն զէտաւկն եդեալ ու'ի նաւս աքայեցւոց ։
Իսկ ընթրիս առնուին աքայեցիքըն վարսագէսք
Ընդ վըրանսն ըշտապաւ, եւ վառէին այնուհետեւ ։
Եւ արուեստիցն եւս ընդ քաղաքն յայնըմ կուռէ զնայեին 'ի զէն ։
Նըւազունք՝ այլ ոչ ընդհատ խիզախք 'ի մարտ պատերազմի,
Առ հարկի ստիպեալքն, յորդւոց վերայ եւ 'ի կանանց ։
Բանային դրունք ամենայն եւ զօրականն ոտաչէր 'ի դուրս
Հետեւակք եւ ձիավարք, եւ ահագին խուժեաց աղմուկ ։
Եւ սըքա մինչ 'ի մի վայր խուռն արարեալ հասանէին,
Խըռնէին ասպար նիզակ եւ պըղնձազգեստ քաջաց կորովս ․
Խառնէին ընդ միմեանըս կուռ վահանքըն կռճեւթեալք,
Եւ շըռինդ ահաւոր ամբոխաստատ բըրդեր թընդէր,
Խառնաձայն անդէն գուժէր թառաչ եւ խրոխտ գոռումն արանց
Սատակչաց սատակելոց, հեղեղաւէր երկիր արեամբ ։
Ցասաւուտին անդ պաշտէ, մինչ զեռացականն անձր գետ. տիւ,

Զերկոսեան հարկանէին նետք ըղկողմանս, անկանէր զօրն ։
Իսկ յորժամ յերկնից միջակն արփաթեւեալ անկն արեւուն,
Հայրն յայնժամ զոսկեղէնն առեալ կշիռս եհան պարզեալ.
Ի նժարսն՝ երկուս վիճակս արկ ըղմահուն անարմնական՝
Ըզտրովադեանց ձիահըմարից եւ զպղնձազգեստ աքայեցւոց,
Եւ զմիջոյն կալեալ ամբառնայ, մէտ աքայեանց եղեւ օրհասն.
Եւ վիճակն աքայեցւոց իջեալ յերկիր բիւրաբերողուն՝
Անդ նըստաւ, իսկ տրովադեայցն 'ի լայն երկինս վերացաւ ։
Ցիդայէ նա մեծ գոռայ եւ զշանթեալսն ընկէց փայլակն
Ընդ ամբոխն աքայեցւոց՝ որ 'ի տեսլեն հարան յապուշ,
Եւ ահ կալաւ դալկագոյն զամենեսեան առ հասարակ ։
Անդ ոչ մնալ Իդոմենեւս ժուժեաց եւ ոչ Ագամեմնոն,
Ոչ կըրկին մեծայքն Այաք պաշտօնեայքն Արէսի.
Նեստոր միայն Գերենեան եկաց՝ պահապանն աքայեցւոց,
Ոչ կամաւ, այլ զի նուաղէր իւր երիվար, զոր հար նետիւ
Դիւցազն Աղեքսանդրոս, այրն Հեղինեայ վարսագեղին,
Ընդ գագաթն գլխոյն՝ ուր առաջին ձիոց գիսակք
Բուսանին 'ի կառափին, եւ անհրաժեշտ է կարեվէր ։
Առ ցաւոցն 'ի վեր վազեաց, զի էր մխեալ սայրն յուղեղայինն,
Եւ թաւալ ըզպղնձովն անկեալ խռովեաց ըզձիսս ձիանն ։
Մինչդեռ ծերն անեալ սուսերբ խըզէր ըզփոկս [illegible],
Հեկտորեանքն անդանօր հասին արագաշաւ երիվարեանքն,
Ընդ խուճապն աստուածակեալ վարեալ զյանդուգնն կառավար՝
Ըզհեկտոր, եւ փոքր միւս եւս ալեւորն 'ի մահ մատնէր,
Եթէ չէր աչալրջաբար Դիոմեդեայ սուր նըկատեալ,
Որ ահագին ձայնարկեաց առ Ոդիսեւս բարձեալ բարբառ.
Դիւցազնորդիդ Լայերտեան՝ բազմահնարդ Ոդիսեւս,
Ցո՞ փախչիս թիկնադարձոյց իբրեւ ըզվատ ոմն յամբոխէն.
Գուցէ ոք փախստէիդ վարսեսցէ տէգ ընդ թիկնամէջս.
Այլ մնա, զի վանեսցուք 'ի ծերունւոյն զայրըն վայրագ ։
Ասաց՝ այլ չեդ ունկն Ոդիսեւս արի դիւցազըն վըշտահամբեր,
Հապըշտապ արշաւեալ 'ի խորագոգ նաւս աքայեանց ։
Իսկ Տիդեանն ինքնին միայն ընդ նահատակսն խառնեցաւ,
Զոգաւ եկաց առաջի երիվարաց Նելեան ծերոյն,
Եւ առ նա բարբառեալ ասաց ըզբանքս թեւաւոր.
Աւադիկ, ո՛վ ծերունիդ, նեղեն ըզքեզ առոյգ մարտիկք,
Քո լուծեալ է զօրութիւն, տագնապէ զքեզ ծանր ալեւոյթ,
Պաշտօնեայդ՝ տկարէ, եւ երիվարքդ՝ յամրայեն ։
Այլ արի դու միանգամ եկ ել 'ի կառս իմ եւ տեսցես
Որպիսի՛ տրովադեան ձիանս ընդ դաշտորէս իցեն հըմուտ
Այսր եւ անդր ճեպընթաց շահատակել եւ ճողոպրել,
Զորս առի երբեմն առաջ յԷնէասայ՝ զմարտուչս ահից ։

Այդոցիկ ըսպասաւորքըս տարցին հոգ, մեք զայսոսիկ
Ի տրովէանըն ձիամուղս արձակեսցուք, տեսցէ Հեկտոր
Թէ եւ իմս արդեօք նիզակ մոլեգնոտի յիմում ձեռին ։
Զայս ասաց, չըմերատացաւ Նեստոր ասպետըն Գերենեան ։
Նեստորեանն ապա ձիոյսոց ըսպասաւորքըն կորովիք
Գէտ առնէին՝ Սթենելոս եւ ժըրաներն Եւրիմեդոն ·
Իսկ նոքա երկոքեան 'ի կառսն ելին Դիոմեդեայ ։
Եւ Նեստոր առ 'ի ձեռսն զերասանակըն պաղպաջուն,
Եւ մըտրակեալ զերիվարսն՝ հասին անդէն մօտ 'ի Հեկտոր ։
Եւ ըղձեցօ զիմեալն առաջ որդին Տիդեայ մերձենահասոր ·
Վըրիպեցաւ 'ի նմանէ, եւ զկառավարն իւր արբանեակ,
Ըզզաւակըն մեծանձին Թեբէոսի զՆիոպեւս,
Որ զերասանս ունէր ձիոցն, եհար ընդ լանջս հուպ առ ըստինս ·
Գլորեցաւ 'ի կառացն, ընկըրկեցաւ արագոթոց ձիանն,
Եւ նորա լուծաւ անդէն հոգին եւ ույժ քաջակորով ։
Ցաւ սաստիկ կառավարին ըզՀեկտորի պաշարեաց սիրտ ·
Թէպէտ թաղծեալ ընդ ընկերն՝ եթող անկեալ զայն անդանօր ։
Կառավար խընդրէր հաւժկու, եւ ոչ հարուստ ինչ ժամանակ
Ձիք վարչի կարօտացան, քանզի եգիտ արագապէս
Զիփիտեանն Արքեպտողեմ ըզքաջաջարին, զոր հան անդէն
Ցերիվարսն արագոթոց, եւ ետ 'ի ձեռսն զերասանսն ։
Հասանէր անդ սատակումն եւ անհնարին լինէր նախձիրք,
Եւ տրովեանք յիլիոն արգելէին իբրեւ զգառինս,
Եթէ չէր սուր նըկատեալ հայրըն մարդկան եւ աստուածոց ։
Ահագնագոռ որոտմամբ արձակեալ շանթ հրափայլական՝
Առաջի երիվարաց Դիոմեդեայ յերկիր ընկէց ։
Բոց վառեցաւ ահաւոր 'ի ծըծըմբոյն բորբոքելոյ,
Եւ ձիանըն շըրթուցեալ սասանեցան ներքոյ կառացն ։
Ի ձեռացըն Նեստորի փախեան փայլուն երասանակք,
Երկուցեալ եւ ինքն յոգւոյն՝ բարբառեցաւ առ Դիոմէդ ·
Ո՛ն 'ի փախուստ դարձո, Տիդեան, զարապարմբակ երիվարսդ ·
Չաննուցեա՞ս 'ի Ջեւս զի քեզ յԱրամազդայ չէք օգնութիւն ·
Զըրուանեանն Արամազդ այսօր սմա փառս ընձեռէ,
Իսկ ապա միւսանգամ տացէ եւ մեզ թէ կամիցի ·
Չիք մարդոյ խափան մըտաց կալ խորհըրդոցն Արամազդայ,
Եւ ոչ յոյժ քաջազունի, զի բըռնաւորն է մեծապէս ։
Պատասխանի ետ անդէն Դիոմեդէս ահեղապատ ·
Այդ քաջ իսկ յիրաւի ասացեր զայդ ամենայն, ծեր ·
Սակայն այս խոցամ սըրտիս հարկանի ցաւ դառնակըսկիծ,
Զի ճոռոմեալ երբեմն Հեկտոր 'ի տրովացիսըն խօսեսցի,
Թէ Տիդեանըն փախըստեայ 'ի լաստափայտսն անկաւ յինէն ·
Պարծեսցի նա զայս երբեմն, յայնժամ զետինն ինձ բացցի լայն ։

Եւ նըմա պատասխանի Նեստոր ասպետըն Գերենեան.
Ո՛հ ո՛հ, քաջամարտին Տիդեայ զաւակ, զի՞նչ ասացեր.
Զի թէ զքեզ վատ եւ կըռտսուտ բամբասեսցէ երբեք Հեկտոր,
Սակայն ոչ հաւատասցեն տրովադացիք եւ դարդանեանք,
Եւ կանայք մեծանձանցըն տրովադեանց ասպարելոց,
Զորոց զարըսն քաջասրտիդ՝ հողաթաւալ արկեր տապաստ:
Զայս խօսեցաւ՝ յետս անդրէն զամրասմբակ երիվարեանն
Ի փախուստ դարձոյց ընդ խաղին, եւ տրովացիք եւ ինքն Հեկտոր
Ահեղ գոչմամբ ցընդէին 'ի նոսա նետըս ցաւագինս.
Յայնժամ անդ ուժգին գոչեաց մեծըն Հեկտոր կորդակախարոխ.
Ըզքեզ, Տիդեան, ժըրաձի դանայեցիք պատուէին յոյժ
Բարձիւ եւ խորտիկօք եւ բաժակօքըն լըրատուղ,
Այլ այժմիկ անարգեսցեն, քանզի նըման եղեր կընոջ:
Կորիր, աղջիկ վատասիրտ, զի ոչ յիմմէ ինչ թոյլ տալոյ
Յաշտարակս ելցես 'ի մեր, ոչ ըզկանայս տարցես նաւուք,
Զի կանուխ ամենապարտաւ հարից 'ի քեզ զօրհասին դեւ:
Զայս ասաց, Տիդեանն ըզմիտս խեր այսր եւ անդըր հարկանէր,
Զերիվարացն շըրջել եւ կալ ընդդէմ յարդարել մարտ:
Զայս երիցըս խորհեցաւ ընդ միտըս իւր եւ ընդ հոգին,
Եւ երիցս յԻդայ լերանց որոտ եհան զգօնն Արամազդ,
Տալ նըշան տրովադացւոց ըզյեղափոխ մարտին յաղթութեան,
Եւ Հեկտոր բարձր 'ի ձայն առ տրոյացիս բառնայր խրախոյս.
Տրովացիք եւ Լիկեանք եւ Դարդանեանք ընթերամարտք,
Արըս լերուք, սիրելիք, եւ դիք 'ի մտի զարութեան քաջ.
Տեսանեմ՝ զի Զըրօսանեանն յիս ակնարկեաց մըտադիւր
Զյաղթութիւն եւ զփառըս մեծ, իսկ դանայեցւոց ըզպատուհաս.
Տղայամիտք՝ որ ըզպարիսպս այս հնարեցան եւ ըզպատնէշ,
Զաղփաղփուն եւ արհամարհ, որ ոչ ուժոյս կալցին ըզդէմ.
Եւ երիվարքս ընդ պարիսպն փոսին հեշտեաւ անցանիցեն վազս:
Իսկ յորժամ 'ի նաւակինսըն 'ի խորշադըգ եղէց ժամուն,
Յուշ լիցի, մի մոռասցի անդ յայնժամ հուրըն տոչորիչ:
Զի զնաւսն հըրձիգ արարից եւ զարգասեանսըն զրաւաման
Սատակեցից առ քաշակօքըն տագնապեալս 'ի բարդ ծըխոյն:
Ասացեալ՝ կարգաց խրախոյս առ երիվարսն եւ ձայն եբարձ.
Օ՜ն դու Ըէկ, Ճերմակ, Աշխէտ եւ դու Նըշոյլ դիւցազնակերպեղ,
Հատուցէք այժմիկ ինձ ըզձեր սընունդ, զոր յորդառատ
Մեծանձնին Էետիոնի դուստրըն բաշխէր Անդրոմաքէ
Արկանէ յառաջագոյն ձեր առաջի զցորեանն անոյշ
Եւ զգինին խառնեալ 'ի յաւելս ըստ ցանկութեան սըրտի ձերոյ,
Քան թէ ինձ՝ որ պանծանս ինքեան լինել այր քաջազդ:
Դարձեալ դիք զօսք եւ տուք ձեռս, զի յաւարի առցուք թերեւս
Ըզվահանն Նեստորեան՝ որոյ արդ յերկինս հասանեն փառք,

Թէ էսլէ ոսկի համակ գըլխովքն ինչն եւ բաղձանքն ·
Եւ յուսոյ Դիւանագիտոյ հիմնարկութեան տարըգունք կատարեալ
Ըզգըրահան ամենապատուական ըղձօրինակեալն 'ի Հրեշտակայ ։
Թէ զերկուսին զայդ կայլուք, ունելով ակն այնուհետեւ
Եթէ զգայգս եղանիցեն ազդայեցիք 'ի ողընթաց նաւան ։
Զայս խորհրդով բարեպաշտեցաւ · երբամբաւեցաւ արդոյն Հերա,
Եւ շարժեալ 'ի գահուն՝ առաքելոցըն զերկայնն Ոլիմպ ·
Եւ անդէն առ Գալեզան ձայնեալ առ մեծն աստուած՝ ասէ ·
Այլ, զեփիւռողըլորդ դու մեծազօր, մի հարկանէ
Սիրտ քո զգեղ զեթ 'ի վերայ դամբարանացըն կորըստեան,
Որ նըւէրս 'ի Հելլենէ քեզ եւ յեղաս մատուցանէին
Յանձնաւս եւ ցանկալիս · եւ դու նոցա անա յաղթութեան ։
Զի թէ բնաւ զամբարեցուցըն ձեռընտուքս յօժարեցաք
Վաննել զարմանս եւ արգելուլ զորոտաձայնն Արամազդ,
Անշուշտ նա յայնժամ նըստեալ միայն յեգար՝ ծռմռեսցի անդ ։
Հառաչեալ ամպքն արքայն Երկրասասան՝ ասէ առ նա ·
Հերայ ընդդիմախօս, զայն ասացիր բարբառեցար ·
Քանզի լեցի այլոցըս մեզ զխմամանութեան եւ առնել
Զբըռնութեանն Արամազդայ, որ բռնազդօն է զօրութեամբ ։
Զայս ընդ միմեանս արկեալ անկանելն առքս զրահեալք ։
Իսկ անդուստ 'ի նաւացն 'ի պատանեշեն մինչեւ 'ի վեր
Լըցաւ առ հասարակ ձիովք՝ արամբք ասպարակալք
Խըռնեալք՝ զորս խուռնապէր Հասանդեմանն ամբոխեալ Արէս
Գրիամեանըն Հեկտոր՝ որոց ընդդէմ էր Արամազդ ։
Եւ 'ի հուր բոցավառ ըզհարթագական այրեալ էր նաւս,
Եթէ չէր արդոյն Հերայ 'ի միտս արկեալ Ագամեմնոնի,
'Ի փութալ խաղալ լինելն, ձեռնել խորախոյս առալ ազգայնոց ։
Խաղաց գընաց 'ի վըրանս եւ 'ի նաւանս ազգայնոց,
Ըզծիրանին ծիրանի կալեալ ըզմեծ 'ի ստուար ձեռն,
Եւ կանգնեալ 'ի մեծայարթ նաւն Ոդիսեայ 'ի սեւաթոյր
Որ էր անդ 'ի միջոցին, ձայն ընկերնուլ յայսկոյս եւ յայն,
Թէ գայցէ մինչ 'ի խորանսն Այսասայ Տելամոնեան,
Թէ յԱքիլլէն, որոց ըզնաւս էին ձգեալ զհարթայաբանս
Ի վերջին ծագս յարութեան եւ 'ի քաջսգն յուսայեալ կարչն,
Եւ գոչեաց 'ի ձայն սաստիկ առ զամբարեանս ազդաղակեալ ·
Ամօթ, ամօթ, արգասացիք, կեղծ նըշաւակքս երեւոք ...
Յո՞ խորախտանմանքըս շոգան՝ յասել մեծուն քաջքս լինել,
Զորս երբեմն 'ի Լեմնոս ունայնասպարծ յախտաբանյիք
Ունելով ըզմիս առատ զերկայնեղջիւր զըւարակաց,
Եւ ըմպելով ըզլըթակոյկսըն թաթառուն ըզգեալ գինւոյ,
Հարիւրոց, երկերիւրոց անդէնիք ընդդէմ տրովադացւոց
Ախոյեան կալ 'ի մարտ, եւ այժմ միում չեմք բաւական՝

Հեկտորի, որ զետ հրբիեղ տանկչէ զնաւս 'ի բոց հրոյ ։
Արամանեակ հայր, նմէ զօր 'ի մեծազօր Թագաւորաց
Յայտնեալ հարկաւ զգեստով՝ 'ի մեծ փառացն կառավարէր.
Բայց տակաւ զեռ ոչ ուրեք ընդդէմ զօրաց քայով բազմաւ
Արարեալ զանց 'ի նաւելս յաղթանակս այսր 'ի կորուստ.
Այլ 'ի բնաւուրն զարշառաց ձիոց եւ զերանդս խառնակեալ,
Ցանկացեալ ընծայեալ զամբարտաւանն վարել աղաղակ ։
Այլ զէթ զայս եմ, Արամանեակ, կատարեա զշնորհս խոհերրուածոց,
Թոյլ տուր զանէ լինել մեզ անձնատուր եւ զերծանել,
Եւ մի տար տրտմութեան ստանալ այսպէս զբազմական ։
Զայս ասաց, եւ 'ի նոյն զգթացեալ Հայրն յարտասուս,
Անհնարինս տալով զրուան, ոչ 'ի կորուստ մատնել 'ի տապաւ ։
Արձակեաց անդէն զարծուին՝ զգերակատարն յառաջըն Թռչնոց,
Կալեալ եղնորթ մ' 'ի մագիլսն զերագոյն եղեն որդի.
Եւ արկ զեղնորթն հուպ 'ի բագինն Արամանեակ 'ի գեղեցիկ
Ուր զոհէին արքայական Արամանեակ պատարագաց ։
Որք հասեալ 'ի տեսիլ՝ զի հաւաստեալ գայր յԱրամանեակ,
Գրոհ տուան 'ի տրովացիսն եւ յիշեցին ընդդիմանալ զամ ։
Ոչ ոք անդ Դանայեան 'ի զանազանից բազմամարտիկն
Քան զՏիդէոսն՝ յառաջադէմ վարել զերագ երիվարեանսն,
Անցք ընդ փոսն անցանել եւ կալ 'ի կռիւ զինամարտիկ.
Այլ կանխեաց եւ 'ի տրովէացւոց սպանանեաց այր մի ապառաժէն,
ԶԱգելաոս Փրադմոնեան՝ որ 'ի փախուստ դարձոյց ընձեան,
Եւ 'ի շրթնն՝ ընդ միջնադէն հարկանեալ նա զասեղ նիզակին
Ի մէջ անդր Թիկանցն, եւ Թափանցանց ընդ կուրծն եհան.
Տապալեցաւ 'ի կառացն եւ ընդոստ հնչեցին զէնքն.
Յետ նորուն Ատրիդայք՝ Ագամեմնոն եւ Մենելաւ,
Եւ Այաքք՝ նոցին ընկերք՝ զգեցեալք ընդաւագն զօրութիւն.
Ընդ նոսին Իդոմենեւս եւ զինակիցն Իդոմենեայ
Մերիոնես՝ նմանեալ մարդասպանն Ենիալեայ.
Յետ սոցա Եւրիպիղոս՝ Եւեմոնի պայծառ որդին.
Իններորդ եկն Տեւկրոս՝ լարեալ զձգողական աղեղն,
Եւ եկաց ընդ ասպարաւ մեծն Այաքսի Տելամոնեան ։
Ընդ ահաւասին յայնժամ Այաս բառնայր մեղմով, եւ զիւցազն այն
Բոլորշեալ շուրջանակի, յորժամ խոցեալ զոք յամբոխէն
Նետաձգաց մերձաւորէր, անդ անկեալ նա փչէր զոգին,
Իսկ սա յետս ընկրկեալ՝ երթեւ մանուկ ընդ մայր՝ յԱյաս
Գայր դառնէր, թաքուցանէր եւ նա փայլուն զինքն ասպարաւ ։
Արդ նախ զոմ 'ի տրովացւոց բարձր Տեւկրոս զարմանազան ։
Առաջին զՈրսիլոքոս, եւ զՈրմենոս եւ զՈփելեստես,
Զդետոր, զՔրոմիոս եւ զԼիկոփոնտ աստուածազան,
ԶԱմոպաոն ընդդաւակ Պոլիեմոնի [illegible] զՄելանիպոս,

Ընթացեալն հուռ ըմպելեաւքն ընկէց յերկիր բաղձանօքն ։
Զոր առաւել ցանկացաւ տեսանել աչքոյն Ադամեանն,
Զի կորուսի ամենայնն ըմբռնելոյ տառապեալ զանձինս,
Եւ չոգաւ եկաց առ իւր եւ զայս առ նա բարբառեցաւ.
Տեւկրոս, զլուխ սերոյն, Տելամոնեան, եղբայր Այգաց,
Դէր զոյնակս զէր ձեռ, Թերեւս եղեալս լոյս զամայեցեալ,
Եւ քուն հօր Տելամոնի՝ որ զքեզ աճեաց մանուկ մատաղ,
Եւ թէպէտ հարճորդի էիր՝ 'ի տան իւր ընկալաւ.
Եւ զնեզն անդ 'ի հեռաստանն՝ աստուած 'ի փառս բարձրացո ։
Եւ նա աւա քեզ ասեմ, որ եւ 'ի լրումն հատանիցէ.
Թէ տացէ ինձ Արամազդ ամպարակիր՝ եւ Աթենաս
Ըղձալըն քանդել զԻլիոնի զգեղեցկաշէն,
Քեզ նախ յետ իմ 'ի ձեռս եդից պարգեւ մեծարանաց,
Թէ եղէ եռոտանի, Թէ զոյգ ձիոց՝ կառօքն համայերձ,
Եւ Թէ կին՝ որ ընդ քեզ 'ի նոյն մահճեմս ելանիցէ ։
Տըւեալ պատասխանի ասէ Տեւկրոս ըղքանչելին.
Մեծափառդ Ատրիդէս, զի՞ յորդորես զինձէն փութկոտս.
Ոչ դպէյնամ, ոչ դադարեմ որչափ եւ է յիս զօրութիւն.
Զի յորէ յորմէ վանաս մինչ յԻլիոն հալածեցաք,
Լայնալիճ 'ի գործ արկեալ եւ նետահար սատակեմ զարս ։
Ութնոյս ութ մինչեւ ցայժմ արձակեցի երկայնասայրս,
Եւ բնաւք հարան 'ի մարմինս ճակատամարտ պատանեաց,
Իսկ զդա հարկանել չկարեմ ըզշունդ կատաղի ։
Ասաց, եւ 'ի լարէ անտի հերձակ մի այլ առաքեաց
Ի Հեկտոր, եւ 'ի սրտին տապանանէր խոցել ըղձայ ։
Ի նմանէ վրիպեալ՝ ըզՀրաշալին Գորգիւթիոնի
ԸզՊրիամու քաջորդին արար ընդ լանջսն նետահար,
Զոր մայր իւր յԷսիմեայ 'ի կնութիւն ածեալ ծնաւ
Կաստիանիր գեղեցիկն՝ աստուածուհեաց մարմնովն 'ի ահով ։
Որպէս խաշխաշ 'ի պարտիզի յայնկոյս ըզգլուխ իւր արկանէ
Պտղովքն ծանրացեալն եւ գարնայնի ցօղոյն հիւթիւ,
Նոյն կերպեաց յայնկոյս ըզգլուխն ծանրացեալ սաղաւարտաւ ։
Ի լարէ անտի միւս այլ նետն փրփրին փետրից Տեւկրոս
Ի Հեկտոր անդր եւ յիւրում անձնայր սրտանն զնա հարկանել.
Բայց եւ յայն ժամ վրիպեաց, զի Ապողոն հան 'ի գերեւս ։
Եւ սակայն զԱրքեբտողեմ, ըզՀեկտորին կառավարս քաջ
Ըզխեմեան 'ի պատերազմ, եհար ընդ լանջսն առ ըստեամբ.
Գլորեցաւ 'ի կառացն, ընկրկեցան սուր երիվարքն,
Եւ նորա լուծան ոգիք եւ զօրութիւն իւր անդանօր ։
Ցաւ սաստիկ կառավարին ըզՀեկտորի պատեաց ըզսիրտ,
Այլ եթող ըզնա եւս անդ թողուանդին յայժ զընկերէն,
Եւ հրաման Կեբրիոնի արար [illegible]՝ որ մերձ կայր անդ,

Զերասանան առնուլ ձիոց, եւ նա 'նդ ըղձսն ոչ անկուշեաց:
Իւր թափելոց զենքն 'ի փառաւորեալ կառացն յերկիր անհեղ կանգնեաց.
Բռնադաբար մի ձեռամբն յափըշտակեալ յարձակեցաւ
Դէպ ուղիղ 'ի Տեւկրոս՝ զոր հարկանել վառէր հոգին:
Նա հանեալ 'ի կապարճէն յայնժամ ըղնեալն զառանաթոյն
Եւ արկեալ էր 'ի լարին, առկայն Հեկտոր կործանակաթեղութեա
Ի լընուլ նորա զաղեղն, հուպ առ ուսոյն ուր անջատէ
Անրակ զուլն եւ ըղկոկորդս, եւ անհնարին է մահացեր,
Անդ եհար ժեռուտ վիմիւն ըղնեկերտեալն յեղեալն իւր,
Եւ ջլաւեալ ըղջիլ նորա, եւ թմրեցաւ ձեռն 'ի դաստակն,
Եւ գլորեալ մինաց 'ի գուճս, եւ 'ի ձեռացն անկաւ աղեղն:
Իսկ Էաս չեհար ընդ վայր ըղբատառաղեալն իւր հարազատ,
Այլ 'ի թիկունս ընթացեալ պարածածկեաց զենքն ասպարաւն:
Ճախակեալ այնուհետեւ ըղնա երկու սիրուն ընկերք,
Մեկիստեւս որդին Եքեայ եւ Ալաստոր աստուածային,
Բարձին 'ի նաւացն գոգաձեւս՝ մինչ գետ հեծեր ծանրահառաչ:
Միւսանգամ Ոլիմպականն 'ի տրոհացիս շնչեաց կորով,
Որ ուղղորդ մինչեւ 'ի խոր փոսն հերքեցին զաքայեցիսն,
Ընդ առաջինս եւ Հեկտոր հասանէր 'ի յոյժ իւր փառքացեալ:
Որպէս բարակ զի զվարազն վայրենի եւ կամ զառիւծ
Ի թիկանց հալածեալ երագ ոտիւք սրընթացեալ ըղհետ՝
Խածնի յազդերսն՝ 'ի դառնալն, եւ ուշ ունի յանկարծ դարձին,
Այսպէս Հեկտոր հետամուտ էր հերաղամնն աքայեցւոց
Անդադար կոտորելով ըղվերջ նոցին փախըստականից:
Իսկ յորժամ անցին ըստ ցիցալն եւ ըստ փոս փախըստականացն,
Եւ բազումք ընդ ձեռամբ տրոհացւոց սատակեցան,
Ըզատեղի յայնժամ առեալ կային մնացին առ նաւակներոյն.
Կարդային միմեանց խրախոյս, եւ առ աստուածսն ամենեսին
Մատուցեալ տարածելով՝ մեծապարծառ կային յաղօթս:
Հեկտոր շուրջ շուրջանակի շրջէր ըղձիսն գեղապաշ՝
Աչս յածելով Գորգոնեայ եւ զմարդասպանին Արեայ ժանտի:
Յայն տեսիլ՝ լուսաթեւն Հերա գթացաւ աստուածուհին,
Եւ ըղթռուչան բանս անդէն առ Աթենաս բարբառեցաւ.
Ո՛վ աղէտ. է դու դստր ամպակարակերին Արամազդայ,
Չեցէ՞ մեզ փոյթ ընդ կորուստ դանայեցւոց՝ գէթ 'ի վերջէ,
Որ 'ի չար հասեալ 'ի ժամ ճակատագրին՝ կորընչեցին
Միում առնըդ բռնութեամբ, որ անհնարին մոլեգնեալ,
Հեկտորըն Պրիամեան՝ անհուն չարեաց եղեւ նախագործ:
Պատասխանի եւ Աթենաս նըման խաժակն աստուածուհին.
Այլ սորա քաջ իսկ զոգիս եւ զզօրութիւնն էր կորուսեալ
Ընդ ձեռամբ արգիացւոց սատակեալ 'ի հայրցն երկիր,
Սակայն հայրն իմ մոլեգնեալ յ[illegible] միտս գանդաղէ,

Սեղանով, մեղու առաջնորդ եւ զուարթութեան խնամ առաւ ։
Եւ ոչ զոյն ինչ ըղձալոյ առնէ զի նմա քաղցր անդամ
Փռիւգեցի զորդին նստել 'ի փորձութեանցն Եղեմեթեան ։
Զի նա լայր ընդդէմ երկնից, եւ առաքեաց զնա Արամազդ
Երթալ մատուցանել ձեռն օգնութեան նոցա յերկնուստ ։
Եթէ այսմ ուշիմ միտք էր իմ հասու լինել խորհրդոյն ։
Յորժամ ըղձա յամբոխակ 'ի պնդագոյնն յաղեաց զգեստս
Հանել բերել յանդնդոց ըզզաւակն ահեղ Սանդարամետին ,
Ի խորոցն յորձանաց Սոսկական ուղխից Ճողոպրեր ոչ ։
Իսկ զորդիս զնա առեալ, եւ զՍեւեալոց կամաց եհան 'ի զլուխ ,
Որ ըղձունեան ամբարտաւանել եւ բուռն հարկանել ըղձիւղակին՝
Մեծարանս տանել հայրենեաց քաղաքացւոյն Աքիլլեսի ։
Եկեալ ժամ զի դարձեալ, սիրուն Մեղուանն, ինձ կարդասցէ ։
Դու առկային այժմ համբերելու զօրաւորական մեզ գեղեցկացուն ,
Իմ միջնաբերդ վահանազօրն Արամազդայ մտանել 'ի տուն
Վառեալ զՏեսու զօրացոյց 'ի պատերազմին , անտանել
Եթէ՛նդ մեզ Գրիտամու համբառին Հեկտոր կորդակածոց
Խռնդեցէք յերեւելս յառաջակէք զուարթածնին ։
Ի արտաքսեալ ոգ առաջին՝ դարձեալ անկեալ նուագ՝
Ի Ճակատն եւ 'ի մարմնոյն յաղեցուցէ զզգուա եւ ըղձաւս ։
Այսմ ընդդէմ չեկաց Հերա լռութեամբ առատութեան .
Ինքն երթեալ զեղեցկացուն ոսկեաւորեան կողմ յորնէր
Զըրդաւնոյ մեծին Հերա դուստր , երեց յառաւօտուն ։
Իսկ անդրանան Արամազդայ վահանակիրն դուստր Աթենաս՝
Ըղձագոյն գեղապաճոյճ հանդերձ յանձնեկն 'ի հօրն յաւել ,
Զծաղկերանգ իւր յօրինեալ եւ ըղձանսոյն ձեռագործ ,
Եւ արկեալ վարշամակ զմարմարեայենոյն Արամազդայ ,
Սպառազէն վառեր կազմեր 'ի պատերազմ արտասուալից ։
Եւ 'ի կառսն բոցեղէն կեցս ընկեցեալ՝ առ ըղձեղանդն
Ըղձանր՝ ըզմեծ եւ ըզհաստ , որով զառաջնորդս խորտակէ
Զարանցն գիւցազանց՝ յորս հայրազօրն ցասուցէ ։
Իսկ Հերա մտրակեալ ըղձիւն բուռնկեալ Ճեմեր բառաչ .
Ճռնչեցին ինքնորեն դրունքն երկնից՝ ժամուց պահեսցէք ,
Յորոց 'ի ձեռս է հրամայել երկնիցն մեծ եւ Ողիմպոս
Ի բանալ եւ 'ի փակել ըղթանձրաթեւ ամպրոպաց գէզ ։
Ընդ այս ուղ ընդ նոսին զմտարակադրալժ վարեցին ձիս ։
Զայն տեսեալ յԻդայէ՝ բարկացաւ յոյժ հայրն Արամազդ ,
Եւ յորոյց զոսկեթեւն Իրիս երթալ տանել պատգամ .
Արի երթ , Թեթեւդ Իրիս , դարձո , մի՛նդդէմ առաջ եկեսցեն ,
Քանզի ոչ բարեաւ լինի թէ պատահեսցէ պատերազմաւ ։
Զայս ասեմ աւասիկ , եւ եկեսցէ 'ի կատարումն ,
Ընդ կառօքն ըղձիւնքն [illegible]կաղացուցից ,

Յերկնիցն արփիական գնացս՝ խորտակեսցես անդէն ընթացան .
Եւ մինչեւ 'ի բոլորել տասնեակ ամաց մի բուժեսցին
Ի վիրացն հարուածոց զոր փայլակամբն հասուսցէ շանթ .
Զի Խաւարին տացէ 'ի միտ թէ 'նդ հօր իւրում մարտընչեսցի :
Ընդ Հերայի՝ ոչ այնչափ 'ի բարկութիւն բորբոքեալ սրտմտիմ,
Զի սովոր է յամենայն ժամ խորհրդոցս ածել ջախջախս :
Զայս ասաց, ընթացառագամն յարեաւ մրրկոտն Իրիս սաւառնել.
Արշաւեաց գնաց յԻդայ լերանց յերկայնն Ողիմպոս :
Եւ 'ի դրունս անդ առաջինս յորդահոսիկան Ողիմպոսի
Հանդիպեալ 'նահանջեաց, զԱրամազդայն ետ ընդպատգամ.
Յո՞ գնայք, զի՞ է զի ձեր 'ի ծոցում սիրտ մոլի հոգւոց.
Ոչ հրամայէ Զրուանեանն՝ արգելացուց ասել օգնութիւն.
Զի այսպէս սպառնացաւ Զրուանեանն ձեռն, եւ լինելոց.
Ընդ կառօքդ ընդերբորուն երիվարացդ խեղել զոտս,
Ի դուզեցդ արկեալ ընձեղ՝ անդէն զկրկնիւրդ խորտակել.
Եւ մինչեւ 'ի բոլորումն տասն ամի չասալեսցիք
Ի վիրացն հարուածոց՝ յոր ձայթեսցեն փայլատակունք.
Զի տացես, Խաւարին, 'ի միտ՝ թէ 'նդ հօրդ քում գումարեցես :
Բայց Հերայի ոչ այնչափ 'ի բարկութիւն բորբոքեալ ցասնու,
Զի սովոր է յամենայն ժամ խորհրդոցն յառնել կործել :
Իսկ դու, զարհուրելդ, շուն անպատկառ, թէ արդարեւ
Ժպրհեսցես Արամազդայ 'նդդէմ զահաւորդ ամբառնալ տէգ :
Զայս ասացեալ մեկնեցաւ գնաց Իրիս թեթեւընթաց.
Բայց Հերա խօսեց բարբառ զայս արձակեաց առ Աթենաս.
Ո՛հ եղուկ, Արամազդայ ամպարակերին դուստր, ես այլ չհաճիմ
Մեղ օձանն՝ ընդ Արամազդ մահկանացուաց փոխան կռուել,
Յորոց թող այս անուն մեռցի, եւ այն անուն կեցցէ 'ի կեանս,
Որպէս եւ գէտ խինչ տայցէ. իսկ որում զիւրն է խորհել անի,
Նա 'նդ արդեանս եւ դանայեաս ըստ արժանին արասցէ դատ :
Զայս խօսեալ՝ դարձոյց անդրէն զմիասմբակ երիվարսն ;
Եւ ժամք ընդ նոցա լուծին ձիանն գեղեցկաբաշ,
Եւ զայնսիկ առ մսուրսն կապեցին անմահականս.
Եւ ընդ կառսն յեցուցին 'ի լուսափայլ որմանն առ դրօք :
Իսկ 'նոքա գնացեալ յաթոռս անդր ոսկեղէնս բազմեցան
Խառն ընդ այլ աստուածականսն, 'ի սիրտս իւրեանց ծանրաթախիծք :
Իսկ Արամազդ հայր յԻդայ գեղեցկանիւ կառօքն երիվարսն
ՅՈղիմպոս վարեալ եհաս 'ի դիցն երամս ամբոխահոյլ :
Եղոր զձիանն եղյծ լծակատականն Երկրադղորդ,
Եւ ընթացան եդ 'ի դարման կառաց ծածկոյթս արկեալ զնոքօք :
Իսկ ինքն Արամազդ ոսկեազդ՝ անդ բազմեցաւ.
Յոտից դահին, եւ ընդ ոտիւքն դողդողէր մեծն Ողիմպոս :
Բայց Աթենաս եւ Հերա յԱրամազդայ 'նդատեալ հեռանալ առոյն՝

Որչափ առ նա խօսէին, չհաւանեցուցանէին բնաւ եւ ոչ ինչ․
Սակայն նա խորհրդածութեամբ եղեւ 'ի միտս իւր եւ ասէ․
Ահ. ինձ՞ այդպէս տրտմեալ կայցէք, Հերա եւ Աթենաս․
Ոչ թէ յերկար ինչ աշխատ եղէք 'ի կռիւ փառաւորաբեր
Ի կորուստ տրովադացւոց՝ ընդ որս մրցէք յոխս ահազդին։
Այլապէս, որպէս եւ է իմն զօր եւ ձեռք անպարտելիք,
Զիս մղել եւ կայցեն յՈլիմպոս դիք՝ ոչ ընկճեսցեն․
Բայց ընդ ձեր յառաջագոյն կալաւ դողումն ընդդուրսս անդամս,
Ընդպատերազմ չեւ տեսեալ, չեւ պատերազմական հանդէս մարտին։
Զայս ասեմ առաւել, եւ այս 'ի գլուխ ելանիցէ․
Փայլատակամբք շանթահարեալք՝ ոչ եւս 'ի կառս ձեր ընթաւ
Դարձջիք այսրէն յՈլիմպոս, ուր անմահիցն է երախան։
Զայս ասաց, եւ Հերա եւ Աթենաս մրմնջեցին լուռ․
Նստէին առ միմեանս, մտածէին տրովադաց չարիս։
Անմռունչ կայր Աթենաս՝ բարկացեալ հօրն Արամազդայ,
Չեհան ձիկ, բայց անհնարին ունէր ընդ նա զայրացութիւն․
Իսկ Հերայի սիրտ ոչ համբեր սրտմտութեանն, այլ խօսեցաւ․
Անագորոյն Զբրուանեան, բան զինչ ասեր՞ ընդ բերան հաներ․
Քաջ գիտեմք եւ մեք զի է հզօրութիւնդ անվանելի․
Այլ 'ի գութ խանդաղատիմք քաջամարտիկ դանայեցւոց,
Որ 'ի վճարումն վախճանի չար օրհասին կորիցեն։
Եւ արդ մեր 'ի կռուոյն, եթէ ասասես, անդի առեալ,
Բայց խորհուրդ եւեթ արկցուք արգիւացւոց 'ի պէտս իւրեանց,
Զի մի մինչեւ 'ի սպառ սատակեսցին 'ի բարկութենէդ։
Արամազդ ամպրոպաբեր արար նմա պատասխանի․
Այգուց եւս առաւել ընդ Զբրուանեանն ահեղազօր
Տեսջիր՝ թէ կամիցիս՝ աչերդ Հերա մեծապատիւ,
Զի կորուսցէ զբազմամարտս պատերազմօղ արգիւացւոց։
Զի ոչ նախ 'ի մարտէն դադարեսցէ արին Հեկտոր,
Մինչեւ առ առ նաւկներոյն Պելեան քաջաման զարթիցէ,
Յաւուրն՝ յորում սղեն առ նաւախելսն մարտիցեն
Ցանձուկ տարածուն տարակուսի դիակնացեալն Պատրոկլիւ։
Զի հրամանք այս են կատարեալք․ իսկ ես ընդ քեն չառնեմ ինչ փոյթ
Թէ ցասնուս ինչ, նա եւ ոչ՝ թէ 'ի սպառ առած եղջես ծագաց
Ցամաքի եւ ծովու, յորում Զբրուանն եւ Յապետոս
Կան նստեալք, ոչ 'ի նշոյլս արփիաճեմն արեգական,
Ոչ 'ի զեփիւռ ինչ հեշտացեալ, եւ Տարտարոս խոր ընդ նոքօք․
Արդ եւ, թէպէտ տարադէմ ցանդըր յածեալ մաղձեալ գնայցես,
Չառնեմ ինչ փոյթ, զի այլ չէք ուրեք քան զքեզ ինչ լրբագոյն։
Զայս ասաց, բայց լուսածգլին չետ ինչ Հերա պատասխանի։
Իսկ յանդունդս անկաւ ծովուն արեգական փայլունն ճաճանչ,
Ըզգիշերն 'ի վերայ կենդանատու երկրին ձգեալ։

Տրովեանց յանկարծ եմուտ լոյս, իսկ աքայեցւոցն փարելի
Եւ երկիւղ անձկակերպ եհաս գիշեր խաւարաբեր։
Իսկ Հեկտոր աքանչելին տրովադացւոց արար ժողով
Ի նաւացն բացագոյն ածեալ առ գետն յորձանահոս,
Ի սուրբ վայրի՝ ուր գետնին 'ի դիականց երեւէր չինչ։
Եւ իջեալ 'ի կառացն յերկիր՝ ըղբանսն լսէին
Զոր ասէրելին Արամազդայ խօսէր Հեկտոր նիզակն 'ի ձեռս
Մետասան կանգնաչափ, եւ պղնձաձոյլ մխելն ուլունք
Ցանցկեման փայլատակէր, եւ ոսկի օղ ընթանայր շուրջ.
Արդ յեցեալ նորա յայն՝ բարբառեցաւ առ տրովացիս.
Ո՛ւնկն ինձ դիք, տրովադեայք, դարդանացիք եւ օգնականք.
Այժմ ըղձայի եւ զաքայեցիս, սատակել յետ, բարձեալ ընթանալ
Ի հողմաշունչն Իլիոս վերդառնալ դարձ առնել անդրէն.
Այլ կանխեաց երեկոյ մթայլ, եւ այդ իսկ այժմ ապրեցոյց
Զարգիւացիսն եւ ըղձուս առ անդրանկաց ծովեզերոք։
Բայց սակայն հրամանակ լիցուք այժմիկ սեւ գիշերոյ,
Եւ ընթրիս յօրինեսցուք, եւ զգեղաբաշխ երիվարսն
Արձակեալ 'ի կառաց՝ արկէք նոցա ճարակ 'ի կեր.
Եւ ածէք 'ի քաղաքէն արջառ եւ խաշն հաստահարուստ
Փութապէս, եւ գինի անուշաբար հանդերձեցէք
Եւ հաց 'ի տանկուտեանց. ժողովեցէք եւ փայտ բազում,
Զի զգիշերն ողջոյն 'ի գլուխ մինչ յայգածինն վաղորդայն
Վառեսցուք խարոյկս յոլով, եւ ճառագայթքն յերկինս հասցեն.
Զի գուցէ 'ի փախուստ աքայեցիքն գիշաւորք
Ճեպեսցեն գիշերանուիան ընդ ծովածաւալ լայն մեկնանալով։
Մի գէթ անխոնջ անվրդովք խաղաղութեամբ եղիցին 'ի նաւսն,
Այլ զի ոք 'ի նոցանէն զարմանեսցէ գլխովն եւ 'ի տուն,
Ի փրկէին խոցոտեալ, 'ի սայրասուր կամ նիզակէ,
Ի վաղելն անդ 'ի նաւ. զի եւ զայլ հարցի այլ ոք
Առ ձիավարժս տրովացիս ածել ըղմարտ աշխարհահեծ։
Սիրելիքն Արամազդայ քարոզք յաստանն ազդեսցեն պատուէր,
Որ յարբունս եղեն մանկունք եւ ծերունիք ալեւորեալք՝
Խմբեալ նոցա զաստանեաւն 'ի յաշտարակն աստուածաշէնս.
Իսկ իգագոյն կանանցն իւրաքանչիւր 'ի տան իւրում
Հուր առ մեծ բորբոքել. պահպանութիւն լիցի անդուլ,
Զի մի յանկարծ անկցի 'ի քաղաք թափուր՝ մրցեն զօրականք։
Այսպէս լիցի, մեծասիրտ տրովադացիք, որպէս ասեմ,
Եւ խորհուրդ որ առ ժամայս առողջ եղէ՝ ցուցեալ լիցի.
Իսկ զայգուն՝ ցուցից ձեզ ձիավարժիցդ տրովադեանց։
Յուսացեալ աղօթս առնեմ առ Արամազդ եւ առ այլ դիս,
Հալածել աստի վտարել 'ի բաց ըղշունսն օրհասաբերս,
Զորս Օրհասն երեր բարձեալ 'ի սեւանաւեայ նաւաթորմս։

Այլ արկցուք արդ ընդ այսպէս ընդարձակութեան շաւիղ ընդմէջ պահ,
Իսկ ընդ այգն առաւօտեան՝ բազմաստղեան փառաւոր կանթեղս,
Առ գովեալ նուագարանացն ընդարձակաձայն զարթուցուք զնա։
Տեսից, եթէ Տիգրանեանն բնակայարդ Դիոմեդէս
Ի նաւաց զետ 'ի պարտիզացն վանեցէ, թէ եւ ընդ
Գիշնձահար ատամնելով՝ առնէ կապուտ արեանսեղիր։
Վասն զնդոյ զօրութեան ցուցցէ հանդէս՝ թէ ժամանայէ
Հրամայեալ նշդեհիւ. այլ լինի թիւրն թէ 'նդ առաջնեան
Անկցի վերաւոր, եւ բազմաթաւանդ զնարեւ համհարզք,
Առ վայրս յելս արեւուն. զի ճ տարր լինի այնպէս ընդէլ
Զամենայն աւուրս անմահ, անծերական եւ մեծարոյ,
Զոր օրինակ Աթենաս եւ Ապոլոն են 'ի պատուի,
Որպէս եւ օրս այս այժմիկ արգոյեանցս անցէ զզեղաւ։
Զայս Հեկտոր խօսեցաւ, 'ի տարածեալ պայծառ ճառագայթիւն,
Որ եւ զձեռն 'ի սանդարամետս արձակեցէն ընդերկրութեան,
Եւ կայսրեցէն աստղաբոյլքն իւրաքանչիւր առ կապել իւր։
Բերեկէն 'ի քաղաքէն Անդրեայս եւ հօտըս պարսպասեալ
Ըստաբղանց, եւ զինի պատուասաստէն անուշահոտ,
Եւ 'ի տանից անուն հաց, եւ քաղցէն կերակուր առատ։
Զոհէին եւ անմահից բազմանդամ ընծայս եւ անարատս,
Եւ 'ի դաշտէն մինչ յերկինս զանազան ճենճերայն համեղէն հոտոյ.
Այլ սակայն աստուածոցըն զոյն երջանկագոյնս ոչ ընկալան,
Զհամձեցան, զի զժտողէն յոյժ էր նոցա Իլիոս սուրբ,
Եւ Պրիամոս եւ ժողովուրդ աշտէնաւորըն Պրիամոս։
Իսկ նոքա մեծամեծս արկեալ ընդ միտ, նստեալ կային
Ի մարտին շաւիղս ընդ այգն 'ի բազում հրդեհս արկեալ 'ի խոյս։
Օրինակ իմն ընդ երկինս ընդ լուսաւոր լուսնկան բոլոր
Երեւեալ աստեղք պայծառք, յորժամ անհողմ եղէ արփին,
Եւ բնաւ ծառքն զխառնոցք եւ բարձրաբերձ առք եւ անտառք,
Եւ ցնցեալ պատառաւ յերկնաւոր արփի անվայրապետ,
Եւ աստեղք բոլոր 'ի յայտ գան եւ խնդայ հովիւն 'ի միտս,
Այնչափ ընդ մէջ նաւակներոյն եւ հոսանացըն Քսանթոսի
Տրովաղեաց լուցեալ խարոյկք երեւէին Տրոյայ հանդէպ։
Հազարք 'ի դաշտին այրէին հրատք, եւ առ միում միում ընթեր
Նստէին յիսուն յիսուն այր առ ճաճանչ վառեալ բոցոյն։
Իսկ երիվարքն 'ի ճարակ սպիտակ գարւոյն եւ հաճարոյ
Առ կառօքըն կացեալ՝ գեղեցկաթոռ Այգուն մնային։

ՀՈՄԵՐԻ

Ի Լ Ի Ա Կ Ա Ն

ԵՐԳ ԻՆՆԵՐՈՐԴ

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Աւրհաւիրք 'ի բանակին Յունաց. Աղամեմնոն ամբոխեալ զզաւրսն՝ թելադրէ փախուստ. ընդդէմ կան Դիոմեդէս եւ Նեստոր. կարգին պահապանք առաջի պատուարին։ Ի լուծանել ընթրիսն՝ Աղամեմնոն հրաւիրէ զերիցագոյնս զօրավարացն 'ի սեղան իւր. անդ Նեստոր խրատ տայ ողոքել զԱքիլլէս աղերսիւք եւ պարգեւաւք. յանձն առնու Աղամեմնոն. առաքին 'ի հրեշտակութիւն անդր Փիւնիկս, Ոդիսեւս եւ Տելամոնեանն Այաս. զամենայն բանս նոցա մերժէ դիւցազն անհամոզելի, եւ պահէ առ իւր զՓիւնիկս՝ գնալ նովաւ հանդերձ յերկիր իւր։ Ոդիսեւս եւ Այաս դարձեալ անդրէն յետս՝ ցուցանեն զելս հրեշտակութեանն։ Խիզախ բարբառ Դիոմեդեայ։ Մեկնին 'ի վրանս իւրեանց 'ի քուն։

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

—••••• ••• •••••—

ԵՐԳ ԻՆՆԵՐՈՐԴ

ՀՐԵՇՏԱԿՈՒԹԻՒՆ ԱՌ ԱՔԻԼԼԷՍ . ԱՂԵՐՍՔ

Այսպէս տրովադացիք պահէին անձինք, սակայն խուճապ աստուածա-
կէր հասեալ յաքայեցիս՝ ցրտատարութեան Ահին ընկեր, [սառոյց
Եւ 'ի սուգ անհամբերելի հարեալ կային քաջքն համօրէն։
Որպէս հողմք երկեակն զանդունդս ձկնաւէտն յուզանաւք
Հիւսիսայ եւ Զեփիւռքն, որ 'ի կողմանցն Թրակացւոց
Գան շնչեն յանկարծաւթամբ՝ ընդոստ ալիքն կուտակեալ,
Միանգամայն եւ ցնդեալ մամուռ բազում ընդ ծովն արտաքս,
Համգոյն ցնորեալ զսրտելին աքայեցւոցն ոգիք 'ի լանջս։
Ատրիդէս սակայն ցաւով զահանակրութեան սիրտ վիրաւոր՝
Երթայր գայր եւ հրաման քաղցրաձայնից տայր քարոզաց
Յանկանէ յանուանէ յատեան կոչել զամենայն այր,
Եւ մի գոչել. եւ ինքնին ընդ առաջինսն գործէր գործ։
Բազմէին ատեանսք յերասս. անդ յայն եկաց Ագամեմնոն
Արտասուաց հեղեալ հոսանս, իբրեւ աղբիւր Թխաջրեան
Որ 'ի բարձր ապառաժէ զնդանամասունսր սեւաջուրն ջրհոսէ.
Նոյն եւ նա հեծեծանօքն բարբառեցաւ առ աքայեցիսն.
Ո՜վ սիրելիք, առաջնորդք աքայեցւոց, իշխանք եւ պետք,
Զօրութեամբ զիս Արամազդ պաշարեաց յոյժ ծանր 'ի վնասու.
Անիրաւն, յառաջագոյն ինձ խոստացեալ ընդ՝ ակնարկեալ
Զիլիոն ամրապարիսպ քակել զնայքինջ եւ դառնալ 'ի տուն։
Իսկ այժմիկ՝ նենգող պատիր եղեւ 'ի մտին՝ հրաման տայ ինձ
Զու ձեռս 'ի գլուխ դառնել յԱրգոս յետ կորուսեան զօրու բազմի.
Այս թուի հաճոյ լինել մեծազօրին Արամազդայ,
Որ զբիւրուց յոգունց կատարս հիմնայատակ կործան ընկեց,

Ձk

Եւ արկցէ տակաւին, զի ուժգնագոյն է զօրութեամբ:
Այլ եկայք՝ զոր առեցեալ յանձին կալցուք ամենեքեան.
Ի նոսա եղցուք փախիցուք 'ի հայրապետին սիրուն գաւառ,
Զի այլ ոչ այսուհետեւ զլայնափողոցն ամանալք Տրոյա:
Զայս ասաց, նոքա կարկեալ պատասխանեցան առ հասարակ.
Եւ հարուստ մի լուռ կացեալ թաղծեալ սրդաւոյն պաշտեցելոյ,
Հուսկ ուրեմն Դիոմեդէս ահեղագոռ զբերանն եբաց.
Ընդ քեզ նախ, Ասրեղէս, պայքարեցայց ընդ խօսեցելոյդ,
Որ օրէնն է յատենի, արքայ, եւ դու մի ցասուցիր ինչ:
Զարութիւնս յառաջագոյն նախատեցեր 'ի գանգատեանս՝
Վասն 'ի մարտս զէն լինել եւ կեղծաւորագոյն բամբասելով.
Զամենայն զայգ գիտեն արգելացեալ մանկունք եւ ծերք:
Բայց քեզ յերկուց եա ըղձին կորովամիտ Զըրուանայն ձեռ.
Տըւեալ քեզ գաւառագանս նախապատուել կալ բոլորից,
Սակայն չեա ըղքաղութիւն՝ որ ձոխութիւն իսկ այն է մեծ:
Ա՜յսպէս ուրեմն, ով քաջ, զօրգէս պաշտեցեալ համարեցիր
Անարիս եւ ապիկարս 'ի կռիւ լինել՝ որպէս ասեն:
Իսկ թէ քո սիրտ է 'ի պարծ յօժարամիտ, արի զընա.
Աւասիկ քո ճանապարհդ, եւ առ ծովուն քեզ մերձ կան նաւք՝
Ըղէյնի քո եկեալք 'ի Միկենայ յաղթախուսութեամբք:
Սակայն այլք կացցեն մնասցեն պաշտեցելքն վարատագրաւեալք
Մինչեւ քանդեսցեք ըղՏրոյա. իսկ թէ նոքին իսկ ճնշեսցեն եւս
Ի նաւ մտեալ փախիցեն 'ի ցանկալըն բընիկ երկիր,
Այլ եւ եւ Սթենելոս՝ մարտիցուք մեք մինչեւ հասցուք
Ի վախճանն Իլիոնի. զի աստուածով այսր եկեալ կամք:
Զայս ասաց, եւ ձայն բարձին պաշտեցեալ որդիք համայր՝
Ընդ խօսսըն զարմացեալք Դիոմեդեայ ձիավարժի:
Յոտըն կացեալ 'ի նոսա Նեստորն ասացեալ բարբառեցաւ.
Կորովի ես, Տիդեանդ, գերօրինակ 'ի պատերազմ,
Վեհագոյն եւ 'ի խորհուրդ քան զհասակիցն հասակակիցս.
Յամենայն պաշտեցելս չիք ոք որ զբանդ անարգանեսցէ
Կամ ընդդէմ ինչ խօսեսցի. այլ ոչ բանիցն հասեր յանգանել.
Որ զի եարդ պատանեակ, եւ լինէիր իսկ իմ մանուկ
Ի սերոց կրտսերագոյն. բայց հանճարեղս բարբառես
Առ թագաւորս արգիւացեալ, քանզի զարժանն իսկ ասացեր:
Սակայն եկ, ես որ պարծիմս երիցագոյն քան զքեզ լինել,
Խօսեցայց՝ ընդ բնաւն անցեալ, եւ մի ոք զիմ բանն խոտեսցէ,
Նա եւ ոչ սոյն սա ինքնին թագաւորեալն Ագամեմնոն:
Անազգի, անօրէն եւ բնաւ անտուն անպարկ է նա
Որ ընտանի ահաւոր պատերազմին ցանկանայցէ:
Այլ եկայք 'ի ժամուս հնազանդ լիցուք սեաւ գիշերոյ
Եւ ընթրիս կազմեսցուք, եւ պահապանք իւրաքանչիւր

Հրաժեշտին առ փառաց հասանելով անդր քան զալարխառն ։
Ատրիդէս մանկանցն զայս առամ պատասխանէր. խակ, Ատրիդէս, դու ականջքն
Քանզի դու ես 'ի միջի Թագաւորացն վեհագոյն, [սաւեալ,
Խրախճանս արա ծերունեաց. վայել է քեզ, ոչ անպատեհ.
Քեզ վրանքդ են լի գինեաւ, զոր կարկառեալ աքայեցւոց
Որ ըստ օրէ 'նդ ծովքն լայն բարձեալ բերեն 'ի Թրակիոյ.
Ամենայն ինչ քեզ առաձեալ 'ի մեծարել, բազմաց իշխես ։
Եւ յաղագս ակնածելոյ՝ նմա լուիցես, որ քան ըզբնաւս
Իմաստական ասասցէ խորհուրդ. քանզի բազում աքայեցւոց
Ցոյժ պէտք լաւին են եւ զգօնին. զի Թըշնամիք հասեալ առ քաղաքս
Կան արկեալ խարոյկ բազում, եւ ով ընդ այդ ուրախ լիցի ։
Ըզբանակ զօրուս գիշերս այս կորուսցէ կամ կեցուսցէ ։
Զայս ասաց, եւ հըլուաբար հաւանեալ եղեն նոքա նմա,
Եւ յարեան կացին անդէն զինաւորքն պահապանքն,
Նեստորեանն հովիւ ազանց Թրասիմեդէս իւրովքն հանդերձ,
Եւ որ շուրջ զԱսկաղափաւն եւ զՅաղմենիւ՝ զորդւովք Արեայ,
Մերիոնեանք ընդ նոսին, Ափարեւսեանք, Դէիպիրեանք,
Եւ որդին Կրէոնի Լիկոմեդէս աստուածազարմ ։
Եօթն էին պահապանապետք, եւ զհետ փութայր միում միում
Հարիւր մի պատանեկաց՝ երկայն 'ի ձեռս իւրեանց նիզակք,
Որ գնացեալ առէին զետեղ ընդ մէջ փոսոյն եւ պարսպացն,
Եւ լուցեալ հըրատ անդէն՝ արկին ընթրիս իւրաքանչիւր ։
Ատրիդէս զաւագորեարն աքայեցւոց համօրէն
Ածեալ 'ի վրանն եւ նոցա սըրտահաճոյ խրախճանութիւն,
Եւ մեկնեցին ձեռս 'ի խորտիկս պատրաստեալս անդ առաջի ։
Զըմպելեաց եւ զկերակրոց երբեւ զցանկն հանին փափաք,
Ալեւորն ընկերացն առաջին նոցա 'ի նոսին հիւսել խորհուրդ,
Նեստոր, որոյ յառաջին խակ բան Թուեցաւ նախամեծար.
Եւ ընդ բարին կամելով նոցա՝ Ճառեաց զայս յատենին.
Մեծափառդ Ատրիդէս, արքայդ Ագամեմնոն,
Հաւ 'ի քէն սկսանել եւ 'ի քեզ բանիցս յանգուցից.
Զի այդքան բազմաց ես տէր, եւ 'ի քո ձեռաց ետ Արամազդ
Գաւազան եւ իրաւունս՝ լինել նոցա խորհրդական.
Վասն որոյ՝ քեզ մանաւանդ պարտ է խօսել բան եւ լսել,
Եւ զայլոյն առնել 'ի գլուխ՝ Թէ ուրուք սիրտ յօժարեսցի
Ասել ինչ 'ի բարիս. խակ ընտրութիւն լաւին՝ քեզ անկ ։
Այլ արդ ես բանիւս ըզդէմն՝ որպէս ինչ ինձ Թուի՝ ցուցից ։
Զի այլ ոչ ոք ճահագոյն ինչ իմասցի քան զայս խորհուրդ
Զոր ինչ ես անձամբ գիտեմ եւ Թէ յառաջ եւ Թէ յայժմուս,
Յորմէհետէ զօրիորդն Բրիսէանայ, ով զիւցազուն,
Ի վրանէն չոգար խըլել զայրացելոյն Աքիլլեսի,
Ոչ ըստ մեր ինչ մըտաց. քանզի ես քեզ բանիւք բազմօք

Զհակառակն եւսու խըրատ, այլ մեծամեծ 'քամ բարեկամութեանց
Միացեալ քո զայրըն քաջ, զոր եւ անմահք խակ պատուեցին,
Մեծարեցեր, զի շորթեալ 'ի քեղ տարար զպարգեւ նորա:
Այլ եւ արդ ասացուք խորհուրդ, մինչեւ 'ի հաշտ հաւանութեան
Ածցուք անտոլ ընծայիւք ըզնա եւ քաղցր ողոքանօք:
Եւ նըմա պատասխանի արքայն արանց Ագամեմնոն.
Զիմ վընասս, ով ծերունի, ոչ սուտ թուեալք 'ի դէմս ածեր:
Վրիժապարտ եմ, ոչ ժըխտեմ. արդ բազմազանց զօրականի
Է փոխանակ այր զոր 'ի սիրտ սըրտէ սիրէ Արամազդ,
Որպէս այժմ ըզնա պատուեալ՝ զաքայեցւոց կորոյս ամբոխ.
Այլ զի յանցեայ 'ի խորհուրդս եղեռնաւորս հպարտութեան,
Հաշտ առնել կամիմ անդրէն, եւ փոխարէնս կըշռել [illegible]:
Ցուցից ձեզ բոլորեցունց զերեւելի զպատարագսն.
Եւթանեքս եօթն անփորձ 'ի հուր եւ տասն ոսկւոյ տաղանդ,
Եւ հրափայլ սանդս քըսան, երկոտասան եւ երիվար
Գօտեղ՝ զաւազարայաղթ՝ առեալ [illegible] մըրցանակս:
Ոչ աղքատ որ [illegible] լինիցի այր այսոցիկ տէր,
Ոչ կարօտ մեծագին եւ պատուական ոսկւոյն զանձուց,
Որչափ ինչ ինձ յաղթանակ [illegible] եբեր ձիանս:
Տաց եւ եօթըն կանայս՝ հըմուտս ընտիր ձեռագործաց,
Լեսբուհիս՝ զորս յորժամ ըզբարեշէնն առ նա զԼեսբոս
Ընտրեալ կալայ, եւ գեղով անցանէին զկանանց [illegible].
Ըզսոսա տաց, ընդ սոսին եւ զոր [illegible] հանի՝ եդէ
Բրիսեայ զդուստրն, եւ երդումն երդուայց նըմա մեծ եւ ահեղ,
Զի չելի ես յանկողինն երբեք եւ ոչ զուգեցայ ինչ
Զոր օրինակ առ մարդիկ արանց օրէնք են եւ կանանց:
Ամենայն այդ նոյնհետայն տացի նըմա վաղվաղակի.
Իսկ թէ զմեծն ստասն քանդել տացեն աստուածք ըզՊրիամու,
Մըտեալ լըցցէ [illegible] ըզնաւն ոսկւով եւ պղնձով
Մինչդեռ զաւն եւ [illegible] բաժանիցեմք աքայեցիքս:
Քըսան կին ընտրեսցէ ասցէ ինքնին 'ի [illegible],
Որ յետ Արգեանն Հեղինեայ գեղեցկագոյնքըն գտանիցեն:
Իսկ յԱրգոս աքայական եթէ հասցուք՝ 'ի [illegible] երկրի,
Փեսայացի անդ ինձ եւ զոյգ ընդ Որեստեայ զնա պատուեցից,
Որ 'ի ծոցս վայելչութեան անդ սընանի [illegible]:
Են իմ անդ դըստերք երեք 'ի հոյակերտն իմ ապարանս,
Միուն՝ Քրիսոթեմիս, Լաւոդիկէ, Իփիանասսա,
Ցոյց զոր ընտրէն սիրալիր՝ տարցի առանց ինչ վարձանաց
Ի յարկըն Պեղէւսի. [illegible] ես օժտեցից
Բազում յոյժ՝ որպէս չէք տուեալ ուրուք զըստեր իւրում:
Տաց նըմա եւ եօթն աւան գեղեցկակերտս եւ [illegible],
ԶԿարդամիլէ, զԷնոպէ եւ [illegible] Իրէ [illegible],

Ըղձերէ դեղձանեան եւ զԱնթիա մարգարտեան ,
Զեռայեա գեղաւէտ եւ զայգեւէտն Պեգասոս ։
Համօրէն ծովեզերեայք՝ առ աւազան Գեղէոս ատեհանք ·
Եւ բնակիչք 'ի նոսին խաշնաւէտ արք եւ նախրաւէտք ,
Որ զՆեղն՝ երրեւ զաստուած մեծարեսցեն պատարագաց ,
Եւ նորա 'նդ ջրացն բերով հատուսցեն հարկս տատատուրս ։
Զայգաստնիկ վըձարեցէց՝ թէ փոխեսցի յոխսսւթեանէն ·
Թող ցածցի · Դըժոխսպեան է անողոք եւ անըլման ,
Նըմին երի եւ մարդկան քան զամենայն գիս ատելի ·
Զիջցէ եւ ընդ ինձ , որքան զի վէհ եմ Թագաւոր ,
Եւ զի ատելք հասարակաւ երկնադրայն լինել պանծամ ։
Եա նորա պատասխանի Նեստոր ասպետըն Գերենեան ·
Ատրիդէս վեհափառ , Ագամեմնոն արանց արքայ ,
Արքային Աքիլլեսի ոչ արհամարհ հեչ ասա ընծայս ։
Արդ եկայք ընտրեալս յարուսցուք արս որ զայնհետայն
Երթիցեն 'ի խորան պեղեասծինն Աքիլլեսի ։
Հայեա եմ ըղձոսին ընտրեալ՝ նոքին եւ անսասցեն ։
Սիրելին Արամազդայ նախ առաջնորդ եղէ Փենիքս ,
Ընդ նմին եւ մեծն Հյաս եւ Ոդիսեւս աստուածազարմ ·
Զհետ անցցեն 'ի քարոզաց Եւրիբատէս եւ Ոդիոս ։
Ո՞ն ջուր առէք ձեռաց եւ տուք հրաման լռելն մտադրութեան ,
Առ Զըրսամնեան Արամազդ պաղատեսցուք , թէ գըթասցի ։
Զայս ասաց՝ հաճոյական խօսեցեալ բան բոլորեցուն ։
Ջուր 'ի ձեռս անդէն եւ անդ փոխեթանակի արկին քարոզք ,
Եւ մանկունք ըմպանաւորանցն պատարուն լըցեալ գինեաւ ,
Պաշտեցին կարգաւ նուագօք մատուցանելով ամենեցուն ։
Իսկ յորժամ հեղեալ նուէրս եւ ըստ սըրտի կամաց արբեալ՝
Ճեպէին 'ի վրանէն Ատրէադեան Ագամեմնոնի ,
Յայր նոցա բազում պատուէր Նեստոր ասպետըն Գերենեան՝
Աչս առ մին մի յածելով եւ մանաւանդ առ Ոդիսեւս ,
Զանպարտըն Պելիդեան զուշ 'ի հաւան ածել գործել ։
Արդ երթեալ ափեն ընդ եզըր բազմաղաղաչ ծովուն գնացին՝
Յորդորեալ առ Գետնադրողն աշխարհակալ հեղեալ աղերս ,
Դիւրաւ նուաճել ըզմեծ հոգին Էակիդեայ ։
Եւ հասեալ 'ի խորանն եւ 'ի քաշտս Մերմիդոնաց ,
Գըտին ըզնա զի զիւր մըտացն առնէր 'ի քնար նուագարար
Ի չըքնաղ յամենարուեստ , յոյր վերայ մոյթ էր արծաթի ,
Զոր էառ աւարառեան յաւեր չքնին Էտիոնեայ ·
Յայն զոգին զուարճանէր՝ զարս արանց նուագեալ ըզգովս ։
Պատրոկլոս եւեթ նըմին դէմ յանդիման նըստէր լռեալ
Եւ մընայր Էակիդեայ յերգոց անաի դադարելոյն ։
Իսկ նոքա մատեան յառաջ դիւցազնապետին Ոդիսեայ զհետ ։

Եւ կայծն աստղի. յորում Աքիլլէս եկաց ափշեալ
Վրիժառուն 'ի ձեռին, թողեալ զանձնան յորում ՚նորաւ.
Նոյն եւ ինքն Պատրոկլոս զարդն տեսեալ յարեաւ կանգուն:
Աքիլլէս քաջասուն ըղձեւամն յոգւոյն ՚նոցին ձգեալ առէ.
Ողջոյն ձեզ, որք բարեկամք եկիք, — անշուշտ հարկ ինչ է մեծ, —
Որ անդամ աղբամոլանալոյ սիրելագոյն էք յաջակամս:
Զայս բարբառեալ Աքիլլէսան տասնամայլին՝ մատոյց յառաջ,
Բազմեցոյց 'ի գահոյս ու'ի շատաբռնականն ծիրանիս.
Եւ անդէն՝ առ որ մերձըն կայր առէ առ Պատրոկլոս.
Զմեծագոյն Թակոյկն արի կաւոր, զաւակեր Մենիտեայ,
Զանապակըն խառնեալքեր եւ պատրաստես բաժակ առ այր.
Քանզի արք սիրելագոյնք են ընդ խմձեա մարդականք:
Զայս ասաց, եւ Պատրոկլոս լըսաւ իւր քաջըր ընկերակցին.
Իսկ ՚նա ինքն առեալ պատառաւոր մի մեծ՝ 'ի լոյս հրատին կանգնեալ՝
Զոչխարի արկ 'ի նմա զուռն, եւ զուսպայից պարարտ այծի
Եւ զքրթկան խոզի քամակ ըղձարարակեր գիրացաւորս:
Կայր ունէր Աւտոմեդոն, յօշէր գեւցարերն Աքիլլէս,
Զորս եւ մանրը կտորեալ՝ քաշ 'ի շամփուրսըն հարկանէր:
Մենիտեանն աստուածատիպ այր լուցանէր հուր մեծապաց.
Եւ յորժամ բորբոքեցաւ հըրատն եւ բոցըն թառամեալ,
Ցարածեալ ըղկայծականսն՝ արկ ըղնոցաք ըղշամփուրանսն,
Եւ ցանեալ ՚նըւիրական աղ 'ի վերայ՝ բարձ 'ի նեցուկս:
Իսկ յորժամ խորովեալ թափեաց եհեղ 'ի սկաւառակս,
Առեալ բաշխէր Պատրոկլոս բաղարջականսն հաց 'ի սեղան
Գեղեցիկ տակառակք, իսկ Աքիլլէս պաշտեաց ըղմիսն:
Եւ ՚նստէր ինքն յանդիման աստուածայնոյն Ոդիսեւսի
Առ միւսով որմովն, եւ ետ հրաման իւրում ընկերակցին
Պատրոկլի զոհել դից, եւ ՚նա զնըւէրսն 'ի հուրն ընկէց.
Նոքա ձեռն արկին յընթրիսն անդ առաջի իւրեանց կազմեալ.
Իսկ զըմպելեաց եւ զկերակրոց իբրեւ հարին զփափաքն քաղցի,
Ակն 'ի Փիւնիքս արկ Էաս. գիւցազն 'ի միտ առ Ոդիսեւս,
Եւ լըցեալ զգինաւ զբաժակն՝ եւտ յարեան Աքիլլեայ.
Ողջոյն ընդ քեզ, Աքիլլէս. 'ի չափ խահէց չէմք ինչ կարօտ
Թէ 'ի վրանն Ատրեւսեան Ագամեմնոնի, թէ աստ այժմիկ:
Մերձ կան մեզ համադամք առատապէս 'ի խրախ լինել.
Բայց կերակրոց ցանկալեաց ոչ ինչ է մեզ փոյթ 'ի մըտի,
Այլ եղեան ահեղ տեսեալ՝ զահի հարեալ կամք, գիւցազնուն.
Զի յերկբայս կայ՝ փըրկեսցո՞ւ թէ 'ի կորուստ լիցին արդեօք
Գեղապաստառ նաւացս համբերք, թէ չզգեցցիս դու զզօրութիւն:
Զի լարեալ ատրնթեր եւ պարըսպին հարին բանակ
Տրոյացիքն ամբարտաւանք եւ տարաբնակ նիզակակիցք,
Իսկ առ խօսս արկեալ խարոյկս 'ի Հանդարին, եւ խըռովեալ

Ոչ ինչ այլ խափան լինէր նոցա 'ի նաւն անկանելոյ ։
Եւ Զրուանեանն Արամազդ հզօրս աչօք ցուցեալ նոցա՝ ·
Կայծակէ, եւ փրփրացեալ Հեկտոր 'ի մեծ իւր զօրութիւն
Մոլեգնի անհնարար՝ յԱրամազդ անդըր խիզախեալ,
Անկոչեալ զօրս եւ ըղձիս, սաստիկ հարկեալ զկատաղութեան ։
Եւ մաղթէ փութով ծագել աստուածային Առաւօտուն,
Զի աղաղակեայ ծայրակատար առնել ըղձեկելոյ նաւակացն,
Եւ զնաւսն աստղակառաշար հրով հրդեհել, եւ առ նոքօք
Սատակել զաքայեցիս՝ ըղձանալեալս 'ի ծուխ մըրըկին ։
Այս խոկ է խէթ անհնարին սրտաւ, գուշէ զըստագանալեան
Համեցեն գինչ 'ի գլուխ, եւ մեզ իցէ Ճակատագիր
Կործանել աստ 'ի Տրովա՝ 'ի հեռաւորէն Արգեայ 'ի տար ։
Այլ արդ, թէ յաւէ որդիքն էն քեզ ազնւոյ, թ'եւ անարգոն,
Գահավանել ըղխոռոշական 'ի տրոհացուց գառամեննէ ։
Քեզ խոկ սաստ ցուցեցէ, եւ ոչ եւս այլ ինչ զարմանաց
Գործոյ հնար 'ի ժամանել չարեացն, այլ փոյթ խորհել կանխեա
Թէ զիարդ 'ի գանդաղեանց պահեսցես զօրն եղեանաւոր ։
Ո'վ քաջ, պատուեսցես աղօթէն քեզ հայրըդ Պէլեւս
Յորում աւուր 'ի Փթեայ յղէեաց ընդ քեզ առ Ագամեմնոն.
Որդեակ իմ, Աթենաս քեզ եւ Հերա, թէ կամեսցին,
Ընծայեսցեն զօրութիւն, բայց դու զսիրտ քո մեծամիտ
Սանձեսցիր 'ի լանջըս քո, զի լաւագոյն է հեզութիւն.
Ընկեա զհեշտ չարամտութ, զի առաւել զքեզ պատուեսցեն
Թէ մանկունքն նորատի, թէ ալեւորքն աքայեցւոց ։
Այսպէս ասէր ծերըն պատուէր, այլ մոռացեալ արարեր դու ։
Բայց եւ արդ եւ զագարեա, զթախանձանս թող բարկութիւն.
Թէ զանծնեաս, ընծայս տացէ Ագամեմնոն քեզ արժանիս ։
Լուիցես ասէ դու ինձ, եւ մի առ մի ցուցից եւ քեզ
Որ ինչ տալ 'ի խոստմանէն Ագամեմնոն քեզ խոստացաւ ։
Եօթն անկիւղձ եռոտանիս 'ի հուր, եւ տասն տաղանդս ոսկւոյ,
Եւ քսան սանս փայլուն, եւ երկոտասան երիվարս
Հզօրագոյն՝ պարգեւատարս՝ տարեալ աւելորդս յաղթանակս ։
Որ զամ մի ունէր այսպիսիկ իցէ, անշուշտ չէ անգամ ոչ,
Ոչ չքաւոր 'ի մեծէ եւ պատուական գանձէ ոսկւոյն,
Որչափ ոսկիք մըրցանակս առին ձիանն Ագամեմնոնի ։
Տացէ եւ եօթըն կանայս ձեռագործուհս ընտիր գործոց,
Լեսբացիս՝ զորս յորժամ կալար զԼեսբոս զեղեցկաշէն՝
Ընտրեաց նա՝ որ գեղով զլէին ընդ ազգաց կանանց ։
Զայսոսիկ տուեալ՝ համբերձ եւ զոր առաւ յայնժամ՝ գոյցէ
Բրիսէոյշ, եւ երդնունի լիցի քեզ ծանր երդմամբ եւ մեծ,
Թէ իւր չէր յանկողինս եկեալ երբէք, ոչ զխառնեալ
Որպէս ինչ այր եւ կին օրէնք են կարգք եւ կրօնք, արդեօք ։

Այդ ամենայն նոյնժամայն մատուսցէ քեզ փառաթանակ.
Իսկ թէ զմեծն աստ քանդել ըզՊրիամեան գեղջն տայցեն,
Մըտնել ամի եւ աղբինձ բարձեալ 'ի նաւս ամենաշխարհին
Մինչեւ զաւառն եւ զկղզիս աշխարհացըն բարձանելոց:
Գըտան կին 'ի տրոյեւեաց անուն քեզէն ընտրեալ կայսր
Զամուսնել զհարսնեացնորդն յետ արքայութեան Հելլենաց:
Իսկ յԱրգոս աքայեցւոց' 'ի ամէն երկրէ' եթէ հասցուք,
Փեսայացեալս նըման եւ զայդ խաղն Որեստեայ պատուեսցէ զքեզ,
Որ յաստ ծաղկեալ խորախորհ արդարանալով զըրպէ նըմին:
Են նորա զըստերք երեք անդ յորդեալ հրաշալեացըն,
Անուն' Քրիսոթեմիս, Լաւոդիկէ, Իփիանասսա.
Ցոյց զոր ընտրես որդեակն' առցես առանց ինչ վարձանաց
Յապարանսն Պելեայ. պաշտամանց ինքն յաւելցէ
Ճոխազգային' որպէս չէր զըստեր իւրում տուեալ առաքէ:
Տացէ քեզ եօթըն քաղաք վայելչական եւ բազմամարդ,
ԶԵնոպէ, զԿարդամիլէ, եւս եւ զԻրէ զօլորաւէտ,
Ըզփերէ զեւցային եւ զմարգագետին զԱնթէա,
Զէպէա գեղեցկին եւ զՊեդասոսն զայգեւէտ:
Ծովափնեայք առ հասարակ առ աւազին Պիլոսու մերձենք.
Եւ որեար խաշնաւէտ եւ նախրաւէտ նոցին բընակք,
Որ ըզքեզ մեծարեսցեն պատարագօք որպէս զաստուած,
Եւ ընդ քով գաւազանաւ հարկեն քեզ հարկս առատապէս:
Թէ ցածնուս 'ի ցասմանէդ' հատուսցէ քեզ զայդ ամենայն:
Իսկ արդարեւ քում Ատրիդէս թէ անհնարին է ատելի
Ինքն եւ ընծայք իւր, դու սակայն յայլ համօրէն աքայեցւոց
Ի բեկեալըն տրդահատեալս 'ի բանակին, որ իբր աստուած
Պատուեսցեն զքեզ, եւ անշուշտ առցես քեզ փառս յոյժ մեծապանծ.
Զի սպանցես արդ ըզՀեկտոր' որ կորուսիչ մոլեգնութեամբն
Ի վերայ վարեալ գայցէ, ոչ համարձակ իւր խոստացեալ
Լինել զոք 'ի դանայեանց' զոր միանգամ այսր ածին նաւք:
Ցըւեալ նըման պատասխանի տայ քաջոտն Աքիլլէս.
Լայերտեան զեւսածնորդէդ Ոդիսեւս բազմահընար,
Զայդ արժան է համարձակ յայտնապէս ճառել ըզբանդ'
Որպէս եսս ինչ խմանամ եւ որպէս յանկ ելանիցէ,
Զի մի այլ ոք այլուստ նըստեալ զինեւ ճըռուողիցէք:
Քանզի զըռանց դըժոխոց հաւասար ինձ է ատելի
Այր որ այլ ինչ 'ի սըրտին թաքուցանէ եւ զայլ ասէ:
Իսկ ես զայն խօսեցայց' որ ինձ թըւի ինձ բարեգոյն.
Եւ չկարծեմ զիս 'ի հաւան ածել Ատրիդն Ագամեմնոն,
Եւ ոչ այլոց դանայեանց. զի ոչ ըլնաւ շնորհս ինչ եղեւ
Ճակատեալ ընդ թըշնամիս 'ի մարտս անդադար հանապազօր.
Նոյն բաժին է յետնեալն եւ որ կըռուին արիաբար,

Եւ 'ի միում կամ պատառ քաղցրամորմոքին եւ վատասերս ։
Մեռանին նոյնպէս աղբերք այլ եւ ծորակալի վատասականորն ։
Եւ ճեմ ոչ եւս յաւելու 'ի վեշտալից կըրից կարկայս
Որ եղէ զողկս 'ի բակին միշտ 'ի Ճակատ պատուհասաղի ։
Եւ որպէս հաւ անթեւելոց ձագուցն աւերեալ բներգէ չամբ ,
Յործամ ևս ըմբռնեցեն խորով անձինքն վտանգաւ ,
Ըղձազուամ եւ ես զինչերս այսպէս անգամ տառապեցայ ,
Եւ աւուրս արտասուաղանօք 'ի կալս մարտից 'ի գլուխ հանեմ՝
Ի վերայ կանանց գոյին ընդ արք արս եղեալ գուպար ։
Նուազք քաղաքը մարդահոյլս աւերեալ երկոտասան ,
Եւ մեռասան հեռացաւ 'ի սեպուհացն Տրդատայ .
Յորոց յայնց անմնացուաց կապուտ ուժգին եւ հաստատեր
Առեալ ածէ զամենայն առ Ասորիքեան Աղամաննեան ,
Որոյ յետոյ կացեալ առ սրբանթաղ լուսաւորչայինքն՝
Ընկալեալ բանձեր ասկաւ ևս եւ զկապուտն յինքըն առներ ։
Էր եւ զօր տայր 'ի պարգեւ Թագաւորաց սուսաղանեաց .
Եւ կամ նոցայքն հաստատուն , յետին եւեթ առ յաքայեանս
Զամուսինն իմ սիրասնունդ , ընդ որ քանդեալ Թող զուսարձանացն ։
Իսկ այեւք զինչ արգելացեաց ընդ տրտմութեանն իցեն կըրեալ ,
Եւ առ ևս կուսերաց եղեց այսր Ասորեստ ըղձամարտակս .
Ո՞չ առաքէն 'ի պատճառս Հեղինէի վարսակերպին ։
Ասորեստանք միթէ միայն 'ի բաղմաձայն մարգկան ազանց
Սերեցեն զեւրեանց կանայս . ըղձաւոր եւ լաւ այր առաքէն
Սերէ զեւրն եւ խնամ ածէ , որպէս եւ ես ինքնին ըղձա
Ի սէրտ աղբարէ սիրէի , թէ եւ զեւրեալ նենգանօք էր ։
Իսկ այժմիկ՝ 'ի ձեռաց հանեալ զպատրուակս եւ զինս ննջեալ ,
Մի՞նչ հրամանս 'ի փորձ մերացէ , զի եւ չածէ զիս 'ի հաւան ։
Այլ Թող ընդ քեզ , Ոդիսեւս , եւ ընդ այլոց Թագաւորաց
Տեսցէ որպէս 'ի ննավուցըն վանեսցէ զհուրն սոսկալի ։
Առանց իմ առաջնորդն բաղում ևս յոյժ վըճարեաց գործ .
Շինեաց պարիսպ եւ զնովաւ պատնեաց շուրջ փոս մեծ լայնալեր ,
Եւ ձողս կանգնեալ փակեաց զայն շերտաւոր , բայց եւ այնիւ
Զմարդասպանն Հեկտորի չըմամէ զուժոյն ունել ըղձեմ ։
Իսկ մինչ ես ընդ աքայեանս 'ի պատերազմ տրշաւէի ,
Հեռի յեւրեանց պարսպաղէն չկամէր մըղել ըղձամարտն Հեկտոր ,
Մատուցեալ յաղեդանս եւեթ Արեւմտից եւ ցըկաղնին .
Անդ երբեմն եկաց միայն , եւ 'ի յերթիցս հազիւ զերծաւ ։
Իսկ զի այժմ ընդ զեւցաղն Հեկտոր չկամիմ պատերազմել ,
Վաղիւ զոհս Արամազդայ եւ համօրէն ուղերձեալ դից ,
Եւ 'ի ծով զահաղեալ ըղծանարատեան նշուցեալ նաւս ,
Տեսցես , թէ կամիս իցեն , եւ թէ քեզ փոյթ ևս է 'ի այն ,
Վաղ քաջ ընդ այգն 'ի Հելլեսպոնտեան հելլեսպոնտոսի զնաւ նաւս 'ի վերայ

Եւ զօրեալն ընդ թեւածեաց կերթ 'ի նոցին նախանձաւորս.
Եւ թէ մեծն Երկրպագուն տայցէ յաղթող նաւարկութեան,
Ի փղթխատատն արգասանօք 'ի յերրորդական հասից տաւար:
Ըստ ինչ է իմ զօր թողէ՝ մինչ այսօր եկն մատախատական,
Բայց եւ այլ եւս տատասատ ոսկի եւ պղինձ չնկանկարմիր
Եւ կանայս գեղեցկամիզիս եւ ազատաւորա փայլուն երկաթ
Ցարբայց որ ինձն անկան միջնակ. եւն ընդարձակեալ՝ այն որ եսան ինձ
Ա՛ռ անգղոցն թշնամանօք տարբաւ աղբայն Ազատմիման
Ատրիդէսն, ամ պատահեալբր յայտ յանդգնեանն զոր պատառեկերեաւ,
Զի եւ այլքըն զաւրթեցեն տեղայեցեք 'ի բարկութեան,
Թէ եւ զայլ 'ի գամայեանց խորամանեալ ակն ամէն զօր;
Մեծա ըլըբութեանք ըղձածեալ. եւ ժողովըհուրթեամեն ամենայնէս
Մի եւս այլ ժողովեալ աղեկամնել յանկըն գերեաւ իմ:
Բըննաւ ոչ եւս 'ի խորհրդոց ընդ եւր մըսակց, ոչ 'ի զարդ ինչ.
Զի խառեաց զեա եւ խաւեաց, եւ ոչ զարձեալ ինչ մեռանեալամ
Գասրիդեցէ բանկեր, շատ է. եւ կարեցէ խաղաղութեանք.
Քանզի զցանն Արամազդ երազձ ըղձեալն առ 'ի նմանէ:
Ատելի են ինձ ընծայք եւր եւ զեա ինքն յընչից քերեմ.
Եւ թէ ինձ տասնապատիկ, քսանապատիկ տայցէ նոյնչափ,
Որչափ է ինչ արդ նորա, եւ թէ ինչ այլ լիցի աւանդք.
Որչափ զնան յՈրքոմենոն, եւ 'ի Թեբէս եգիպտացւոցն,
Ուր 'ի տանըս զանձուց պահեալ ստացուածք բազմամըլթերք,
Որոց եւ դրունք են հարիւր, եւ երկերիւր ընդ մէն մի արք
Անցանեն երիվարօք կառօք հանդերձ աւերիճարոք.
Ոչ, թէ եւ այնչափ ինչ տայցէ՝ որչափ աւազ է եւ փոշի,
Եւ ոչ այնպէս ինչ ըղձիւս հաճեսցէ զիմ Ագամեմնոն,
Մինչ չեւ զզատըն զըրկանացն ինձ բովանդակ առնել վըրէժ:
Եւ ըզդուստր Ատրիդէսն Ագամեմնոնի չառնեմ կնութեան,
Եւ ոչ, թէ եւ գեղով զուգապարեսցի 'ընդ ոսկեակն Աստղիկ,
Եւ մեղուակն Աթենասայ գործովք մտաւոցըն զուգեսցի,
Ոչ առից եւ ոչ այնպէս. ընտրեսցէ զայլ ոք յաքայեցւոց
Որ նմին 'ի գէպ իցէ եւ թագաւոր մընաւմտալեա:
Զի եթէ զիս ողջ պահեսցեն գիք եւ 'ի տուն հասանիցեմ,
Պեղեւս ինքնին 'ի կնութիւն ածցէ ինձ հարսն այնուհետեւ.
Գոն բազում աքայուհիք 'ի Հելլադա եւ 'ի Փթիա,
Դըստերք աւագաց՝ որ քաղաքաց են տատեկան.
Ի նոցունց զոր կամեցայն՝ ինձ սիրելի արարից կին:
Անդանօր իմ յոյժ մաղեալ տըփակալն ամուսնանալ սիրտ,
Ըզխօսեալ կնոջ առնուլ եւ զամուսինն ինձ վայելել,
Ի վայելս ըւրատ լինել ստացուածոց ծերոյն Պեղեայ:
Զի 'նդ ոգւոյս իմ փոխանակ ոչ են եւ ոչ այն ամենայն,
Զոր յԻլիոն ասեն զանձեալ 'ի մարդաշատ մայրաքաղաքն

Ցասմնեալ խաղաղութեան՝ չեւ ազգայնոց եկեալ որդւոց.
Եւ ոչ զոր սնունդք վեհանձնականք նորայ Գուշակին Արամենի
Ի ծոցն բովանդակեն յաղթանակութեան անդ 'ի Գիլթիմ:
Զի սակս՝ զոյ ժառանգել խաշն եւ արջառ պարարտարօտ,
Եւ շահել եաստանս անկերելարաց չէր կատարեալ.
Իսկ ոգի մարդոյ յետս անդրէն չառնալ, առ ընթրանի,
Իբրեւ զամ մի անցեալ ընդ ատամանց ցանկ եւ զմեաց:
Զի եւ մայր իմ Թետիս՝ աստուածուհեկն արծաթաթաթիկ՝
Կրկնակի ճակատագրաց զիս յետ սակ ստանալ մահուան:
Թէ յամեալ առ ընդարմեանդրս քաղաքաւ մեղեցից մարտ,
Կորեաւ դարձս իմ յեկէն, այլ փառաց անեղծ կացցեն յաւէժ.
Իսկ 'ի տուն թէ երթիցեմ 'ի ցեղակցին իմ բնագաւառ,
Կորեաւ պարծանք քաջութեանս այլ ազգին կեանքս երկայնօրեայք,
Եւ յետ ոչ ձեռ 'ի ձեռաց հասանելոյ վախճան մահու:
Նա 'ւանեկ յորդորական առ եւ այլոց կամեի խօսս,
Նուաղել 'ի տուն. քանզի ոչ զգաստք երբեք ընկերարար
Բարձրամտութ Նիկաոք, զի Արամեայ ահեղամտանց
Ասելի զձեռն յոյժ հաւանէի նմին, եւ զանձինս իւր խնդաւեն:
Այլ արք զուք արդ եկէք, ազգայնոյ առաջնեայն
Գաւանցեք զղղառարագն, ծերունեաց այդ իսկ է պատիւ.
Զի այլ խորհուրդ քաջազայն 'ի մասս եւրեանց որդւոցն,
Որ զեւրեանց նաւսն եւ զամբարն աղրեցուցէ զազգայնոյ
Անդ 'ի նաւոյն խորհրդով. զի զոր այժմուս են խաղախեալ՝
Այդ նոցա չէ ինչ աղէտ, մինչեւ եւ զոխս ունիմ քինուս:
Իսկ Փինիկս ատառանոր առ միջ մեռցեալ 'ի քուն լեալ,
Զի այդուցն 'ի նաւս ընդ իս չուեսցէ 'ի քաղաք հայրենի տուն,
Թէ միայն կամեսցի, զի ոչ բռնանի վարեմ ընդ իս:
Զայս ասաց, նոքա լուռ եւ լռելեայ կարկեալ կացեն
Ընդ բանսդ զարմացեալք. զի զայրացմն մերժեաց 'ի բաց:
Հուսկ ուրեմն ձիավարժ ծերըն Փինիկս բարբառեցաւ,
Ցասուցեալ ցնոզեալ՝ զի յոյժ խեթայր զնաւացն ազգայնոց.
Աքիլլէս հրաշալիդ, եթէ 'ի միտ եդեր ընդդարձ,
Եւ չկամիս յերկրի նաւաց հեռացել ընդնա զհրոյըն ծաւալ,
Որ զի եկն անկաւ յոգեւոր բարկութեան արբանեակութեան,
Ո՞րք առաջ, սիրուն որդեակ, միայն 'ի քէն առանձին մնացից.
Զի առնոյր ձիավարն ընդ քեզ Պեղեւս առաքեաց զիս
Ցաւուրն՝ յոր 'ի Փթիայ յղեաց ընդ քեզ առ Ագամեմնոն,
Մինչ դեռ մանուկն էիր անփորձ միակերպութ պատերազմի,
Եւ ատենից՝ ուր մարդիկ մեծապայծառ փառաւորին:
Վասն որոյ զիս առաքեաց ուսուցանել զայդ ամենայն,
Զի լեցես ճառաստարարօս 'ի բան ու 'ի գործս յաջողակ:
Ի դոյն սակս, որդեակ սիրուն, ոչ կամիմ մնալ 'ի քէն՝

Եւ ոչ եւս թէ աստուած ծննդեան կայր ձեռն երազնաւոր,
Զի քերթեալ զայլս յենէն՝ զնէզէ յարբունս զնա մանկութեան,
Որպէս յառաջ մինչ լռէր դժնէմնեաստան զօրացելոցն,
Ի վրիժուց հօր փախուցեալ՝ յՈրմնդականն Ակինոսեայ,
Որ ցասմամբ էր ընդ նա՝ փոխան հարճին վարասպելոյ
Զոր սիրէրն, եւ ընծայրեկն իմ զամուսին իւր սնոտիէր.
Եւ աս զօր հանապազ փարեալ զծընկովքս աղերսէր զնա
Կանխել առ հարճըն մտանել՝ զի զալեւորն ատեսցէ։
Հնազանդեալ կատարեցի, եւ խորհեցեալ ըստ հօրս անդէն
Ցնս անէծս եհան բազմաւ, եւ զՍոսկեանսեմեսն կոչէր ժամանս,
Ի ծունկս իւր մի բնաւ նստեալ որդի սիրուն յիմ զաւակէս.
Եւ աստուածքըն լըցեալ կատարեցին ընծրանս իւր,
Արամազդ սանդարամետին եւ սոսկալին Պերսեփոնէ։
Խորհուրդ կալայ սպանանել ըզնա ՚ի սուր սայր պղնձի,
Սակայն յանմահից ըզբարկութիւնս ըմբռնեալ ոք
Արկեալ ՚ի միտս ըզզրոյց ազգին եւ ըզնախատինս յայտ նախատես,
Զի մի հայրասպանն կոչեցայց անուն յաքայեցիս։
Յայնժամ ոչ եւս ՚ի սըրտիս ժուժեալ հոգիս համբերէր ընդոսա
Ցերեսաց որոտնդաստութեան հօր յապարանս անդ կալ շըրջել։
Արդարեւ ընկերք բազում եւ որ զինեւ շուրջ թոյրաթոռք՝
Աղաչեալ զնա անդէն արգելուին անդ յապարանս,
Բազում ոչխարս յաճախս ուխեցին ծանրաքայլս եւ կորեղջիւրս
Զենուին, եւ ճարպալից եւ պարարտ խոզեան բազում
Ի խորովս ոլորեալ բերէր զՀեփեստոսեան հըրոյն բոցով,
Եւ սաստ՝ ՚ի կարասեաց ծերոյն՝ գինի յարբուածըն գայր։
Ինըն գիշեր շուրջ զինեւ փարեալ ըզքնով անկանէին,
Ամենեքին փոխանակաւ պահպանութիւն, եւ ոչ երբեք
Շիջաւ հուրն, էր որ ՚ի սրահ անդրր գաւթի պարսպանեցն
Եւ էր որ յանդաստակին առաջի դրանց առագաստին։
Իսկ յիմ վերայ եկեալ եկըն տասներորդ մըթին գիշեր,
Յայնժամ իմ զառագաստին կարծրամածեալ դուրսըն խորտակեալ՝
Արտաքս անկեալ վաղվաղ հեշտաբար ընդ տանըն ցանկապատ
Զանխուլ յարանց պահեկաց եւ ՚ի կանանցն աղախնութեանց։
Տարապարհ ապա գնացի ընդ լայն Հելլադա փախստական,
Եւ հասի յարգաւանդն ՚ի Փթիա մայր խաշանց հօտից՝
Առ արքայն Պեղէւս որ զիս կամաւ սրտիւ ընկալեալ հանդոյց,
Եւ սիրեաց զիս որպէս հայր զի զիւր որդեակըն սիրեսցէ
Զմիամօրն՝ ըզյետնածինն ՚ի մեծամեծ գոյից մըթերս.
Մեծացոյց զիս եւ տուեալ ժողովրդեան յիս յանձն արար,
Եւ ՚ի Փթիայ ընակէի սահմանաւ՝ իշխող լեալ Դողոպայց։
Եւ զքեզ յայդ, Աքիլլէւս աստուածանման, հասուցի չափ,
Սիրեցեալ սրտիւ. զի ոչ ընդ այլ ումեք ախորժէիր

Ի կուսանս ուրախ երթալ, ոչ անդ 'ի տան ինչ ճաշակել,
Եթէ ոչ աւետալ ըզքեզ եւ նուաստացեալ 'ի ծնանելս իմ
Եւ մանրեալ ըզկերակրեալն շաղախել քեզ եւ զգեստն :
Բազում անգամ զարտասուս 'ի լանջս իմ թափեր զհեծեալ
Ցրուեալ 'ի սերտանոյդ 'ի դըժուարին տղայութեան անդ :
Այսպէս շատ ինչ չարչարեալ եւ շատ ըզքեզն սատակեցայ,
Ըզմտաւ ածեալ զի զիս չծնանիցեն յինէն զաւակ,
Այլ յորդի զքեզ, Աքիլլէս աստուածանման, ինձ արարի,
Զի երբեմն 'ի դըժնէ կորստենէն պահեսցես զիս :
Արդ աղէ, Աքիլլէս, ըզմտաւորիս զոգիդ քո մեծ.
Ոչ 'ի դէպ քեզ սիրտ անողութ, զի զեզ անգամ են հնազանդելի,
Որոց մեծ եւ առաւել է հոյն, պատիւ եւ զօրութիւն,
Եւ սակայն պատարագաւք եւ մաղթանօք ողոքանաց,
Նուէրօք եւ ճենճերօք պատարագանաց օրհնեալ աղերս
Հաշտ առնեն զնոսա մարդիկ, թէ ոք յանցանս ինչ մեղիցէ :
Քանզի են եւ Աղերսք Արամազդայ մեծին դստերք,
Կաղ ոտիւք, խորշոմեալք եւ շիլ աչօք ակնածելիք,
Որ եւ զհետ Եղեռան հոգածութեամբ կրթին երթալ :
Իսկ Եղեռն՝ հզօր, ոտնթեթեւ, որ առաջա զամենեսեանս
Ցառաջեալ ընթանայ եւ ժամանէ 'ընդ երկիր ամենայն
Առ մարդկան վնասելոյ, եւ նոքա զկնի առնեն զդարմանն.
Որ յարգեսցէ զդստերսն պատկառէ Արամազդայ,
Մեծապէս օգնեն նմին, եւ յաղաչելն ունկն դնեն :
Իսկ որ կայ եւ անկուշ է եւ չառնու յանձն համոզիլ,
Ցայնժամ գնան աղաչեն առ Արամազդն Զքրոնեան,
Զի անկցի Եղեռն ընդ նմին իւր եւ տուժեալ լուծցէ վրէժս :
Արդ եւ դու տուր, Աքիլլէս, ածնել զդստերսն Արամազդայ
Ըզպատիւն որ եւ զայլոց քաջաց ըզմիտսն ողոքէ :
Զի թէ չտայր այժմ Ատրիդէս պարգեւս եւ այլս ըզկնի թուէր
Այլ անդուլ 'ի հետոյ եւ յախտութեան կայր 'ի խըժդժան,
Եւ ոչ ես ինչ քեզ խրատ տայի թողուլ զոխադ 'ի բաց
Եւ օգնել արգիւացւոց, թէպէտ եւ յոյժ են կարօտեալ :
Նա 'ւանիկ այժմիկ բազում ինչ տայ եւ այլս ըզկնի տացէ,
Եւ արս ականաւորս յաղերս յղեաց պատգամաւորս,
Ցամենայնէն աքայեցւոց ընտրեալ որ քեզդ են սիրելիք
Ցամենայն արգիւացիս. մի դու զսոցին բանս անգոսներ
Եւ մի զոտս. առաջին յառաջինն քո չէ ինչ բամբիր :
Այսպէս եւ զհնագոյնս արանց քաջաց լուաք զհռչակս.
Անհնարին խորհուրդ [illegible] ըզբարկութիւն բարկութեան զոք,
Ընծայից անողոք[illegible] ողոքել յորդորակաց :
Յիշեմ ես զհնաւորս իրաց ինչ գործս, եւ ոչ նոր ինչ,
Եւ զինչ երբն պատմեցից ձեզ սիրելեացդ ամենեցուն :

Զկիլիկեան քաղաքաց. Կոռիկոս ունէր ախոյեանց քաղէ
Պատերազմելով ընկեցին եւ ըմբռնմամբ առաւելեալ.
Ետուն կայսեր ընծայս կիլիկեան մեծամեծութեանց,
Իսկ Կոռիկոսը՝ խնդրանաց 'ի գաւառական ասպարէզ գնայ :
Ի ատեն Արաբաց տիրապետութեան սորայ անկեալ՝
Զայրացեալ զի նոքա չէհան երկրպագութեան նշանս Յունաց
Ի պատերազմ անդէն ուր այլք 'ի դէպ եղեն զօրեղ հաղորդք,
Եւ մեծին Արամազդայ զգուշութիւն միայն մնացոյց ինչ ոչ.
Մնացեալ կամ ոչ խորհեալ յանդգնաբար՝ յորս մնացին :
Եւ նորա ողբացեալ, պատմագրեալ զօրոն Նիսիբեաց,
Զարթեայ կենաց մի վերջացեալ վերջապատահեալ [illegible],
Որ ընդերձեալ յանհաւատութեան Յունաց զնան գործոց բաղում,
Եւ բռնեալ՝ խեղդ ու խեղդ ասացեալ ընկէց ծառոց երկնապահեամ
Ընդոծէն արմատական նոյն հանգերձ պարապոյ ծաղկեց :
Յունաց արդէն ըղձառ հայր աստուածից Մելքիսեդեկ,
Ի քաղաքաց քաղաքաց զամենայն [illegible] եւ [illegible] .
Որ անկեալ էր, զի եւ չէր ինչ պատերազմ զոյգն մարդկան.
Այնքան էր եւ զգուշացեալ յաղթանակեն եղան խաղոյն :
Արաբիա յարոյց ապստամբ տասնեակ եւ մեծ Մելքիսեդեկ՝
Զխաղաղ վերջացեալ եւ զթագաւորել կոչից խորհրդեան,
Ի մէջ կայսերաց Կուրիկոսայն եւ Լեւոնեանց մեծամեծաց :
Այս մնացեալ սիրելեաց Աշոտոյ կտակեր Մելքիսեդեկ,
Հարուածք էին 'ի Կուրիկոս, եւ կարէին ոչ երանել
Կալ տատանաց պարզապէս, թէպէտ էին ուժղին ամբողջ :
Իսկ յորժամ զՄելքիսեդեկ կոչեաց յաւուրն թագաւորեան,
Որ զոյգս եւս խնամոց ըղձառ 'ի լինելս այդպէսանէ.
Քանզի նա, սիրով զարդարեալ սիրելւոյ մօրն Անթէայի,
Ար հարազատ կայր կենդանի, առ զերծանելոյն Նիկոպաւլսոյ,
Դիւանակրն Եւգինեայ Մարգարտայի զերեզմանին
Եւ Իգնէս՝ որ հզօր զգանել յայնժամ յարգ երկրակալ.
Քանզի ևս առ զկնոջ ազգին ընդդիմամարտ ընդ արքային
Գուշակէին Աղուանի՝ զեկեղեցեաց յաւերժահարսին : —
Ըղձա յայնժամ յառաջաբանութեն հայրն եւ մայրն. մեծարոյ
Անկենդանէ ձայնէին յորձանաւ կոչեալ անուն.
Քանզի մայրն 'ի մեծատուն Անկենդանի հանգստեան մեզ՝
Լայր մինչ Գուշակն Աղուան զկնոյանց զնեղն յառաջնորդեսց : —
Աւ նման կայր նա նշանաւ՝ պատուել ըղձին խոր աղբերաց,
Դրժմամբ 'ի մօրն անկեալ՝ որ առ աստուածոց դրոշաւ բազում
Արկանէր առ չարաց ընդ հարազատ եղբօրն [illegible],
Եւ յանձանս ձեռօք խաղալ ծնծղայ զերծեր [illegible]՝
Կարգաւորեալ զԱմենափրկչեան եւ ըղձիցն Գերման[illegible]
Անդ 'ի գուշակ լինել նշանաւ, եւ տաղեր ծոցն արտասուօք,

Զի մատնեսցին զորդին 'ի մահ · եւ Վրիժառուն խաւարայած
Լըռաւ նըշան 'ի մըթնեցն դըժոխոց յանդունդս մերա :
Եւ անդէն առ գըլխովքն ասյա զարթեաւ խաղաղ եւ զըղըրդ
Եւ բըրգաւոճըն հարկանէին, եւ Նազիկայըն ծերունիք
Մաղթէին ըղձա եւ զգեստն առաքէին ընտրեալ քըրմաւ ,
Ելանել եւ վանել, մեծ իմն ընծայս խոստանալով ·
Յորդաւանդ վայրի ուրեք 'ի ցանկալըն Կալիգանի
Հրաման առաքեն զետոյն մի իւր ընտրել շըքնող
Ի յիսուն անդաստան, կէս մի յայդիս զինեբերոց ,
Կէս մի ազատ գաւառայ՝ 'ի հերկ 'ի վար իւր զատուցեալ :
Եւ ձիամուղ աւեւորն Իմէլս ըղձա յոյժ Թախանձէր
Անդ 'ի սեռանըն կալով բազմըռամմեզուն աստղաստանին ,
Ըզգըրանգալեան ամբոխասպց շարժըլեալ զորդին իւր ապերաեալ ·
Քոյրք եւ մայր իւր մեծարոյ պաղատաէին առ նա յաճախ ,
Մեծապէս եւ ամենայնք իւր սիրելիք քան զընաւս արդէօք ·
Իսկ նա կայր յամառեալ պընդեալ եւ ոչ յանձին առնէր :
Ոչ եւեթ եղեն կարող զայլան 'ի լանջս իւր մեղկել ,
Մինչեւ սակս աստղաստանին իսկ գըլխոյն կածել բառեղ ,
Եւ յաշտարակն ելեալ Կուրետք՝ յուսացն հըրձիգ ըննէին մեծ :
Յայնժամ անդ գեղեցկահիւր իւր առաւօտն 'ի ձայն զաւակի
Աղաչէր զՄելէագրոս՝ յաւելեալ նըման զաւէտս հանդոյն
Որ ինչ մարդկան զանն 'ի գըլուխ արգոց առասնին յաւար գնայցէ ·
Քանզի զարըն կոտորեն, յածկեան զառն բոց ըղցագաղաքն ,
Այլք զորդեակն եւ ըզկանայս գեղեցկագօտիս հանեն վարեն :
Շարժեցաւ սիրտ նորա 'ի գըժընդակ եղերանց լուր ,
Ել գընաց՝ առեալ զանձամբ զըզարդասպառազինութիւն պայծառազարդ :
Այսպէս նա յնկռալիոց հալածեաց զօրըն կորըստեան
Ցածուցեալ յախտութիւնն, բայց ոչ եւս այլ հատուցին ինչ
Ի բազմուս ճոխ ընծայիցն, եւ հերքեաց սոյնպէս իսկ զաճիւն :
Այլ դու մի զիցես 'ի միտ զայդ, սիրելի, եւ մի դըեւ դեւ
Անդր 'ի նոյն կոյս մղեսցէ · զի չարաչար յոյժ լինէր
Ցեռ նաւացն հըրկիզութեան՝ զալ յօգնութիւն, այլ յընծայսն եկ ,
Զի պատուեսցեն պարգեւօք զքեզ որպէս աստուածակերպս :
Իսկ առանց պարգեւաց 'ի մարգադաշտս թէ մըտցես մարտ,
Ոչ եւս 'ի նմին լիցիս պատուոյ, թէ եւ հարցես ըզպատերազմ :
Պատասխանի տուեալ ասէ առ նա քաջոտն Աքիլլեւս ·
Փիւնիքս, հայր ծերունի, զեւսասնունդ, չեն ինչ ինձ պէտք
Պատուոյդ այդմ, զի կարծեմ պատուեալ լինել կամօքն Արամազդայ ,
Որ զինեւ փարեսցի առ մահկանացու նաւատորմիս
Յորժամ մնասցէ շունչ 'ի լանջս եւ ծունկքս յանձնութեամբ խաղասցեն :
Քեզ եւ այլ ինչ ասացից, եւ դու զայդ 'ի միտս քո ·
Ողբովք եւ հեծութեամբք մի դու զսիրտ իմ խըռովեր՝

Ապրիլեան գիւղայլին պաշտօն 'ի շնորհս քեզ մատնեալ,
Չէ պարտ սիրել քեզ ըղձա, զի մի՞ յիմաստ սիրոյդ անկցիս,
Ընդ իս լաւ էր քեզ ընկերակցելն իմ վշտակցել.
Հայրթ ընդ իս Թագաւորեա եւ զիկս պատուոյն վճռեկեցիր։
Դոքա գնացեալ պատանեայքն. կայ դու մնացիր եւ սաս 'նշմարս
Ի կակուղ անկողինս, եւ 'ի ծաղկէ աստառաւ
Խորհեցուցէք Թէ զանձայցէք 'ի մեծան արքայք, եթէ մնասցէք։
Ասաց, եւ ակնարկեաց ըղձէկ յօնիւքն առ Գասպարեան՝
Արկանել Թանձր անկողինս Փիլիպոսի, զի խոկացեալն
Փաւթով 'ի զարձ 'ի վերանէ անոր, ասկայն Տեղամանեան
Էառ տառաւածակերպ զոյս առ 'նոսա բարբառեցաւ.
Լայերտեան գիւղացարքէդ. Ոդիսեւս բազմահնարձոր,
Արդ գնասցէք, զի մեզ ասէին Ճանապարհաւ իմն ոչ Թըւի
Ճամփանել յանձնել գործոյս, եւ պարտ է մեզ ասնել Ճշտով
Ըղզապատգամս, Թէ եւ չէ ինչ քաղցրալուր, առ զանազանեան՝
Որ զարդիս անըմբռնելեաց 'նշանին Թերեւս. այլ Աքիլլես
Վայրենի սիրտ մեծամեծս 'ի ծոց իւրում պահէ ծրարեալ.
Աղաղանօք, եւ ոչ երեւս ինչ մերձաւորացն առնէ սիրոյ՝
Զոր 'ի վեր քան զայլս զնեցն առ 'նաւանօքս մեծարէաք։
Անողորմ. աղաչէին 'ի սպանողէ իւրե որ եղբօր
Կամ որդւոյ խոշոշելոյ 'նդանձի ասսպանս 'ի փրկանաւք.
Եւ բազում ինչ հատուցեալ՝ 'ի քաղաքի անդ մնայ նա,
Եւ սորա՝ զգիրկանան առնեալ՝ զփղձանս սիրտն եւ միտս յաւուր.
Սակայն քեզ՝ անողոք եւ զգեղընդաճ 'ի լանջս ոգի
Տընկեալ հատուցանեցին զիք 'ի պատճառս աղջկան միոյ։
Իսկ այժմիկ՝ եօթն եւս այլ քեզ մատուցանեմք ըզընտրագոյնս,
Եւ Թող զայն՝ այլ ինչ բազում. զգեցիր եւ դու միտս ցածունս,
Ի մարդակացդ պատկառեա, զի 'նդ զերանացդ կամք յարկաւ
Ի սպայէն զանազնեցաց, եւ քան այլոց՝ խնդրեմ ունիմք
Քեզ լինել սերտ սիրելի քան զամենայն աքայեցիս։
Երազոտն Աքիլլես պատասխանի տուեալ ասէ.
Էառ գիւղատորոնդ, Տեղամենեան, իշխանդ պաշտօց,
Թըւիս իմն զամենայն ինչ 'ի սրբոյ քումմէ խօսեալ.
Սակայն իմ ուռնոււ սիրտ զայրացուցեալ քանիցս յիշեմ
Զի առ խոտոսնս ինչ եհաս յարգիկացես զիս Ատրիդէս
Իբր անպատիւ այր մի անշուք վտարանդացան անարժանեալ։
Այլ արդք դուք երթայք եւ զարձուցէք զհրեշտակութիւնդ.
Քանզի ոչ խորհեցայց 'ի պատերազմ արիւնայնոյ,
Մինչեւ որդին Պրիամոս քաջարարան՝ գիւղայն Հեկտոր՝
Ի խորանս եկեալ հասցէ եւ 'ի քաղաքս Միրմիդոնաց
Կոտորեալ զարգիկացես, եւ արասցէ հրդեհ ըղնաւս։
Իսկ զինմովք վրանաւ եւ զՍեւամոթոյ նաւամարտականե

Զմոլեգնեն անդամ Հեկտոր 'ի գոռոզոյն կարծիւ կարծեմ։
Զայս ասաց, նոքա բաժակ մի կրկնակոթ առեալ անցանէին,
Նուէրս հեղեալ՝ դարձան 'ի նաւս, եւ Ոդիսևս կարապետէր։
Պատուէր ետ Պատրոկլոս ընկերակցացն եւ աղախնայց
Արկանել Փիւնիկին փափկաթանակի թաւ անկողինս,
Եւ անկողինս աղախնանց լըռեալ արկին ըստ հրամանին,
Օդերձս եւ պատառս եւ նրբաթել ծաղիկ կտաւոյ.
Անդ ննջեաց ծերունին եւ գիշերն Այգոյն մինչեւ։
Իսկ Աքիլլևս յոլով կողմ վայելչակերտ վրանին քնեաց,
Եւ առ իւր կողմնեցաւ զոր 'ի Լեսբեայն էր բերեալ կին՝
Դուստրն Փորբանտեայ Դիոմեդէ չքնաղագեղ։
Եւ յայլում Պատրոկլոս ննջեաց կողման, եւ առ նմա
Գեղեցկագօտին Իփիս զոր ետ նմա գեղեցիկն Աքիլլևս՝
Առեալ ըզբարձրըն Սկիւռոն զԵնիեւսին հարեալ քաղաք։
Իսկ նոքա իբրեւ եկին յԱտրիդեան հասին խորան,
Ողջունեցին զնոսա նուագք ոսկեղէնք որդիք աքայեցւոց
Յարուցեալ այլ ոք այլուստ, եւ մատուցեալ հարցանէին.
Առաջին հարցանէր արար արանց արքայն Ագամեմնոն.
Օն ասա ինձ, բազմագովդ Ոդիսևս, մեծ փառք աքայեցւոց,
Առնուցու՞ յանձն վանել 'ի նաւակաց զհուրն ոսոխիմ,
Թէ մերժեաց, եւ զմեծամիտ սիրտն ունի դեռ եւս զայրոյթ։
Կրկնեաց անդրէն Ոդիսևս յաղթանդամն գեղեցիկն ասէ.
Մեծափառդ Ատրիդէս Ագամեմնոն արանց արքայդ,
Նա չկամի շիջուցանել զբարկութիւն, նա՛ մանաւանդ
Բորբոքի սրտմտութեամբ, եւ անգոսնէ զքեզ եւ զպարգեւսդ։
Եւ պատուէր տայ քեզ խորհուրդ 'ի մէջ առնուլ յարգիւեցիս,
Թէ զիա՞րդ զնաւս եւ զզօրս աքայեցւոց ապրեցուցես։
Իսկ ինքն՝ սպառնացաւ ընդ երեւել վաղորդայնոյն
Ի ծով ըզնաւս իւր ածել զզեղապասխոս եւ ըզճօճճեմ.
Եւ այլոց անդամ ըզնոյն տալ ասէ խրատ ամենեցունց
Եղանել նաւել 'ի տուն, զի ոչ բնաւ գտջիք զվախճան
Բարձրաբերձն Իլիոնի, զի Արամազդ որոտագոչ
Հովանի մեծ զաջն ունի նմա եւ զօրքն են խիզախեալք։
Զայս ասաց. եւ աւասիկ են որ ընդ իմն եկին՝ պատմել,
Այաս եւ երկոքին նուիրակաւորք ըզգօնամիտք.
Իսկ Փիւնիկս ալեւորն անդէն ննջեաց ըստ հրամանին,
Զի եկեսցէ զհետ իւր նաւուքն 'ի սիրելին իւր բնագաւառ
Առ վաղիւ՝ թէ հաճեսցի, զի բռնաբար ոչ տարցի զնա։
Զայս ճառեաց, նոքա լռեալ պապանձեցան առ հասարակ
Ընդ խօսսն պակուցեալք, զի սաստկագին էր բարբառեալ։
Եւ յերկար կարկեալ կային թաղծեալ որդիք աքայեցւոց.
Հուսկ ուրեմն ահեղագոչն Դիոմեդ եբաց զբերան.

Վեհափառդ Սարգիսեա՝ ազգայդ արանց Ադամամեան ,
Չէր արժան քեզ աղաչել ըղ[illegible]եւսեանն ըղձանչելի՝
Բիւր իմն ընծայս ընձեռեալ, որ եւ ճիգնեմն իսկ շքեղանայր ,
Իսկ արդ եւս առաւել տարար հանձեր 'ի վկաւութիւն ։
Այլ անխոյթ զինքն արտասցուք , եթէ գնայցէ եւ թէ կայցէ .
Եւ յայնժամ վերըրասին մըտանիցէ դարձեալ 'ի առաջ ,
Մինչ գըրգռեսցէ ախորս իւր 'ի լանջս եւ յարուսցէ զինքն առատաւած ։
Այլ առէք , զոր եան առեամ ուձեալն գեղցուք ամենեցունն .
Երթայք այժմ հանդերձուք կազդուրեալ ըղձիրաքս ձեր
Հացիւ եւ գինւով, զի այն է այժ եւ զօրութիւն ։
Իսկ 'ի ծագել գեղեցկիկ եւ վարդամատն Առաւօտուն՝
Առաջին նաւացն հանդէպ զամբոխին եւ զիստալն հետ ընդ հետ՝
Խրախուսեալ զնաւս , եւ դու ճիգնեմն մարտիր ընդ նաւհանգս ։
Այսպէս զայս , եւ թագաւորքն ամենեքեան հաւան եղեն
Ընդ բանսըն հեզացեալք ձիախաղախառին Դիոմեդեայ ։
Եւ հեղեալ անդէն նուէրս՝ այր այր 'ի վրանս իւրեանց շոգան ,
Եւ մըտեալ նընջեցին եւ ընկալան զքընոյն պարգեւս ։

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ԵՐԳ ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ագամեմնոն անքուն անհանգիստ՝ զարթուցանէ զիշխանսն և խորհին զէտ արձակել զոք 'ի ճամբար Թշնամւոյն. Ոդիսևս և Դիոմեդէս ելանեն 'ի գործ անդր: Անդուստ և Հեկտոր կամեցեալ գիտել՝ թէ յետ երեկի պարտութեան 'ի փախուստ խորհիցին և անփոյթ տանիցեն Յոյնք զգիշերապահութեամբ, զԴողոն առն լրտես հանէ 'ի ճամբար անդր նոցա: Հանդիպեալ սորա երկոցուն քաջացն յունաց, առ ահին ցուցանէ նոցա զիւրն ատուգութեամբ և զհանգամանս բանակին տրովադացւոց և նիզակակցացն. սպանեալ 'ի Դիոմեդեայ, որ ընդ ընկերին խուզեալ ըստ առաջնորդութեանն նորա երթեալ մինչև 'ի գունդն Թրակացւոց ընկղմելոց 'ի խոր քուն, զբազումս խողխողեն, և զԹագաւորն նոցա, զորոյ յաւարի առեալ տանին զերիվարս կառացն, և դառնան դարձ առ իւրեանսն:

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

—•••••◆◆◆•••••—

ԵՐԳ ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ

ԳԻՇԵՐԱԴԻՏՔ. ԴՈԼՈՆԵԱՆ ԴՐՈՒԱԳ

Եւ արդ այլք յաւագանւոյն աքեանց հանուրց առ նաւակօք
Ննջէին զգիշերն 'ի բուն ընդ քաղցրանոյշ անկեալ քնով·
Այլ ոչ զԱտրիդեան Ագամեմնոն, զհովիւն ազգաց,
Ունէր նիրհ անուշակ՝ մըտացն 'ի ծուփս յուզեալ բազում։
Իբր յորժամ փայլատակէ այրն Հերայի վարսագեղին
Պատրաստեալ անձրեւ առատիկ անպատումթեամբ եւ կամ կարկուտ,
Կամ ձիւնաբերս՝ յորժամ բուք սրբեալ սպիտակ յերկաս երկրի,
Կամ ուրեք ըզմեծ բերան պատահամբոյր դառնաբռազմին.
Նոյն 'ի լանջըս իւր ըստէպ յոգւոց հանէր Ագամեմնոն
Ի խորոց սրտէն, եւ միտք իւր տատանէին յանձին իւրում։
Զի մինչ ակն 'ի տրովադայն անդր արկանէր 'ի դաշտավայր,
Զարմանայր ընդ խոյս հըրատս արկեալս հանդէպ Իլիոնի,
Եւ ընդ ձայն փողոց՝ սրընգաց եւ ընդ մարդկանն ամբոխութիւն.
Իսկ երբ դէտակն ածանայր 'ի նաւս եւ զօրս աքայեցւոց,
Փունջըս փունջըս կորզանէր զհերսն 'ի գըլխոյն ձօնեալ փետեր
Բարձրելոյն Արամազդայ, եւ սիրտըն մեծ հեծէր ծանուծ։
Եւ այս նըմա քաջուչեալ խորհուրդ 'ի միտս երեւեցաւ,
Երթալ առ առաջինն երթալ արանց՝ Նելէան Նեստոր,
Թերեւս խելս ինչ համաձայնեալ կարող լիցի խառնել ընդ իւր,
Որ 'ի չարեացն համօրէն ազատեսցէ զդանայեցիս։
Յարուցեալ ըզգեցաւ ըզպատերազմական ըզկանիշըն,
Եւ խրացեալ ընդ մազօք ոտիցն ըզմոյկսըն զեղեցիկս,
Եւ արկաւ ապա զխարտեւ առիւծենի կարմրապատենն,
Շիկորակ, ոհազին, ողձեղեանպար, եւ առ դաշտէն։

Ի նոյն դողի կայր Մենելաւոս, քանզի եւ յիւր արտեւանունսն
Ոչ էջ նինջ, թէ ինչ գուցէ Արգիւացւոց հասցէ վտանգ,
Որ լայնալիր ասպարէս խոնաւական հատեալ վասն իւր,
Ի Տրոյա եկին հասին՝ 'ի կռիւ յանդուգն ապստամբելով։
Խայտաբղէտ ընձենեաւ ըզթիկնաւէտ իրան իւր յաղթ
Ծածկեալ նախ, առ եդ 'ի գլուխն ըզսաղաւարտն պղնձաձոյլ,
Եւ առոյգ գէր ձեռամբքն բռնեալ հարկեալ 'ի տեգարունն,
Եւ գնաց զարթուցանել զեղբայր իւր զմեծ իշխանապետն
Ամենայն Արգիւացւոց՝ զաստուածաբար պատուեալն յազգէն։
Եգիտ ըզնա զի զուսովքն ըզգեղեցիկ զզէնսն արկանէր
Առ խելքս նաւին, եւ յոյժ հաճոյ եղեւ գալուստ նորա։
Նախ առ նա բարբառեցաւ Մենելաւոսն ահեղագոռ.
Զի՞ այդպէս, սիրելիդ, 'ի զէն վառիս. թէ կամի՞ք իցեն
Ցընկերաց յարուցանել զոք 'ի լրտեսս. այլ յոյժ խիթամ,
Գուցէ ո՛չ ոք քեզ յանձն առնուցու զգործդ զայդ ըզմեծ,
Միայնիկ դէտ եղանել, ըզթըշնամեաց լրտեսել զունդ
Ընդ գիշեր անմահական, զի այր սրտեայ յոյժ պիտի ոք։
Ագամեմնոն արքայ նըմին պատասխանի տուեալ ասէ.
Պիտոյ ինձ է եւ քեզ, ո՛վ դիւցազնունդ Մենելաւոս,
Փրկարար եւ կեցուցիչ ինչ խորհրդոյ հանճարեղի
Զարգիւացւոց եւ զնաւաց, զի դարձան միտք Արամազդայ,
Առաւել իմն ուշ եդեալ 'ի Հեկտորեանսըն հայի զոհս։
Զի չտեսի երբեք ուրեք եւ ոչ լուայ 'ի համբաւուց՝
Այդքանիս աւուրն միում գործեալ յաւուրն աղետաբերս,
Որչափ Հեկտոր սիրելին Դիոսի եկեց յաքայեանցս արդ,
Ինքնորէն, ոչ զարմ սիրուն աստուածուհեայ, ոչ աստուածոյ.
Եւ գործեաց՝ ընդ որս յերկար կարծեմ հոգալ Արգիւացւոց
Եւ յաճախ, զի այնքանիս աքայեցւոց հասոյց աղէտս։
Այլ դու երթ աղէ այժմիկ կոչեա զԱյաս եւ զԻդոմենն
Ընթացեալ վաղվաղ 'ի նաւսն, եւ առ Նեստոր գնացից դիւցազն
Եւ ձեռակցից յառնել կալ, եթէ երթալ յօժարեսցի
Ի սուրբ ջոկ պահապանացն, եւ տալ խորհուրդ ինչ եւ պատուէր։
Զի նմա յաւէտ անսասցեն, քանզի նորուն իսկ եւ որդին
Հրամանատար է պարեկացն, եւ զինակիրն Իդոմենեայ
Մերիոնէս, զի եւ սոցին իսկ մանաւանդ յանձն արարաք։
Եւ նըմա պատասխանի Մենելաւոս ահեղագոռն.
Իսկ արդ զի՞նչ ինձ 'ի բանից տայցես հրաման պատուէրանի.
Մնացի՞ց անդ ընդ նոսին, ակըն կալեալ քում գալըստեանդ,
Թէ տուեալ քաջիկ պատուէր՝ այսրէն առ քեզ ընթանայցեմ։
Կրկնեաց առ նա միւսանգամ արանց արքայն Ագամեմնոն.
Անդ կացջիր, գուցէ յերթեւն մոլորեսցուք այր յընկերէ.
Զի բազում 'ի ճամբարիս պատահեալ են ճանապարհք։

Խօսեա յիմ եւ գնասցես եւ կալ արթուն պատուէր տաճէր,
Ի տոհմէն հայրենի կորզալով զայր իւրաքանչիւր,
Մեծարեալ զամենեսեան եւ հանդուն մի՛ մեծամտեր։
Նա եւ մեք իսկ զուն գործեսցուք. զի գոզցես այսպէս Արամազդ
Անդստին 'ի ծնընդենէ մերմէ արկած ծանր ընկէց մեզ։
Ասացեալ զայս արձակեաց զեղբայրն՝ ուշիւ եդեալ պատուէր։
Իսկ ինքըն յարուցեալ գնաց առ հովիւն ազգաց Նեստոր,
Եւ եգիտ զնին առ վրանին եւ թխաթոյր նաւին խուռամ
Ցանկողին փափուկ, եւ զէնքըն նկարէնք կային առ նա իւր,
Ասպար, կըրկին գեղարդաձիգք եւ սաղաւարտ շողանշոյլ։
Եւ կամարն անդ կայր մերձ խայտաճամուկ, զոր ծերն ածէր
Ի զրահելն 'ի գուպարած մարդախողխող պատերազմի
Ի գլուխ գընդին, քանզի չեւ նըկուն էր ըեալ հէգ ծերութեան։
Արդ յարմուկն յարեաւ յեց, եւ ըզգլուխն առեալ 'ի վեր՝
Խօսեցաւ առ Ատրիդէսն եւ հարցանէր բանիւս այսու.
Ո՛վ ես դու, 'ի նաւատորմս եւ ընդ ճամբայս յածեալ միայն
Ընդ խաւար գիշերոյս, ուր այլք ննջեն մահկանացուք.
Մի թէ զոք 'ի պահնակաց կամ յընկերացըդ խնդրիցես.
Խօսեաց՝ եւ մի՛ թաքթաքուր մերձիր առ իս, զի՞նչ պէտք իցեն։
Եւ նըմա պատասխանի արքայն արանց Ագամեմնոն.
Ո՛վ Նէլեանդ Նեստոր, աքայեցւոց մեծ պարծանք,
Ծանիցես զԱտրիդէսն Ագամեմնոն զոր գեր ընաւից
Արկ Արամազդ յանդուլ աշխատս մինչեւ 'ի լանջըս մնասցէ շունչ,
Եւ ծունկք իմ ընդ ինեւ 'ի քայլափոխս շարժիցին։
Շըրջիմ այսպէս, քանզի քաղցր յաչս իմ քուն ոչ իջանէ,
Այլ հոգամ ընդ պատերազմս, ընդ տառապանս աքայեցւոց։
Զգանայեանց յոյժ կասկածեմ, անձն 'ի թընդալ կամ յերերի,
Պախեալ եմ միտօք, սիրտս 'ի կըրծիցս 'ի բաց վազէ,
Եւ անդամք իմ սաստիկ դողդողանին հարեալ քըրտամբքն։
Այլ՝ գործել կամ թէ խորհես, զի ոչ եւ զքեւ անկանի քուն,
Հասցուք իջցուք առ պահնորդացն տեսանել թէ մի՛ գուցէ
Խոնջք, վաստակաբեկք եւ ծանրացեալք եւս 'ի քընոյ,
Մոռասցեն արտաքեալ պահպանութեան՝ 'ի ննջել կայցեն։
Իսկ որեարըն թշնամի նըստին առ մերձ, եւ ոչ գիտեմք
Թէ արդեօք գիշերախառն իսկ մարտ գընել չածէ զմըտաւ։
Եւ նըմա պատասխանի Նեստոր ասպետըն Գերենեան.
Մեծափառդ Ատրիդէս, արանց արքայդ Ագամեմնոն,
Ամպաքէն եւ զՀեկտորին ոչ զամենայն կամս Արամազդ
Զոր միտնդամ եւ յուսայն՝ 'ի գլուխ տարցէ. նա եւ կարծեմ
Տագնապել նըմա հոգովք բազմօք, թէ զամ մի Աքիլլէս
Ըզսիրտ իւր փոխեսցէ 'ի դըժնդակ բարկութենէն։
Եւ սակայն եկից ընդ քեզ, նա՛ 'ւ անձինք այլք եւս յարուսցուք,

Ըղձեկեանն սակաւ արդ նկարագրեալ, եւ զՌափայէլ,
Եւ զհեռոս երաժշտութեան եւ զխորասքն որոյ Փիլիպոյ։
Իսկ ո՛ այժմ եթէ որ եւ ըղձասա պննացեալ հոչէր,
Եւ զՆոյան սասուածանման եւ զԹագաւորն Իգամեննեւս։
Զի ասելն ոչ մնա կան նաւքն, այլ 'ի բացեալ յայտ ասպարիզաց։
Բայց Թէպէտ եւ մերձ է եւ արդոյ Մենելաւոս,
Դիւցազնացեալ, թէ եւ խնձ արքայազանցեալ, ոչ Թագաւորեաց.
Զի արդ 'ի քաւն կայ Թողեալ գաղափարութեան քեզ մեայնակի.
Այժմ պարտ էր ստանալ առ Հոմերին ասացեալսն
Եւ պատգամել, զի հասեալ ասացեալ հարկ անդադրեալ։
Եւ առ նա յաւել անդրէն արամբ արքային Աղամեմնոն.
Ա՛յլ ասեմք, ով ծերունի, յորդորեմ զքեզ եւ բաժանել,
Զի բաղձանք այն է որ հեղգայ, ձեռն ոչ կամի մխել 'ի գործ,
Ոչ առ տաղտուկ վատութեան եւ կամ մոլոր ինչ խաղութեան,
Այլ յետ անց ամն զոհին, եւ մեզ խնամս անհնարինս։
Իսկ այժմիկ՝ կանխեալ քան զիս յարուցեալ եկն առ իս եհաս,
Եւ ես զնոյն առաքեցի փութով ձայնել զոր եւ խնդրես։
Այլ երթիցուք, եւ զնոսին ընդ ցայգապահսն գտանիցեմք
Առաջի դրանցն ուր եւս նոցա պատուէր գնալ ժողովել։
Եւ նմին պատասխանի Նեստոր ասպետն Գերենեան.
Արդ ուրեմն ոչ ոք նմին յարդարեցուցչ ցասնուցու,
Եւ թէ այլ խրախոյս ուիք եւ հրաման՝ ոչ ոք հեռանայ։
Զայս ասացեալ առ զգեցեալ շուրջ ըզլանջօքն ըզպատմուճանն,
Եւ կապեաց ընդ մերձ ըզթաթիւքն ըզպարեխուքն վայելուչ,
Եւ զանձամբն ծիրանեգեաց ըզթաղանթ կարմիրերփին
Ըզկրկնակն եւ լայնատարր՝ յոր աղուամազ ծաղկէր գանգուր.
Ա՛ռ եւ զպարծը նիզակն 'ի սայրասուր պղնձեալ սրելեան,
Եւ խաղաց գնաց 'ի նաւս աքայեցւոց զինազգեստից։
Առաջ նախ զՈդիսեւս՝ զԱրամազդայն զուգահանճար
Զարթեաւ զարթուցեալ քնոյն Նեստոր ասպետն Գերենեան.
Եւ հասեալ վաղվաղակի բախեաց վաղվաղակի զնորա զգայութեան,
Եւ նա ել 'ի խորանէն եւ առ նոսա բարբառեցաւ.
Զի՞ այդպէս ընդ նաւակայս շրջիք միայն 'ի ծագարիս
Ըզգիշերս անմահական. զի՞նչ այդ եկն պէտք կարեւոր։
Պատասխանի եւ նմին Նեստոր ասպետն Գերենեան.
Դիւցազնարմ Լայերտեան ամենահնարդ Ոդիսեւս,
Մի ցասնուր, զի այսպիսի հաս կարօտ ցաւ զաքայեցիս։
Այլ արի զհետ մեր եւ զայլ որ զարթուցցուք ում անկն եկն
Մտանել 'ի խորհուրդ, փախչել արդեան է թէ կռուել։
Զայս ասաց, եւ Ոդիսեւս լիահանճար դարձեալ 'ի վրանն՝
Առէ զուսոյքն զնշխարեն վահանն եւ ել գնաց ընդ նոսա։
Առ Տիդեանն շոգան Դիոմեդէս զոր եւ գտին

Արտաքոյ վտանգին զինուցն, եւ նշմարէին ընկերքն շուրջ
Ընդ աղխարան եղեալ զառաջարան, եւ զեղարդունք նոցա կանգուն
Վարեալ կային բռնոցն յերկիր, եւ շողշողէր ազդենձն 'ի բաց
Հանդուրձանկ փայլատակմանց Արամազդայ. քաջն 'ի քուն կայր
Ի ներքոյ տարածեալ արջառամորթ մի վայրենի,
Եւ արփոտեալ ընդ ադամաբեկըն շատրուան փառաքինանափայլ:
Գերեննեանն ասպետ Նեստոր հուպ մատուցեալ զարթոյց զնա,
Ոտնհարեալ աջոյն գլորեալ սասկալեաց, եւ եղեւ արդ.
Արի կաց, որդի Տիդեայ, զի՞ զգայդ ողջոյն քաղցր քնանես.
Ո՞չ լսես, զի արշաւեցին 'ի դարիւանդ անդր դաշտին
Մօտ նշաւոն նաւկեներոյս, եւ սուղ ինչ վայր որոշէ 'նդ մեզ:
Զայս ասաց, եւ նա 'ի քնոյն փութանակի յարեաւ ընդոստ,
Եւ առ նա կարդացեալ բարբառեցաւ երագաբան.
Դաժանագոյն ես, ծերունի, յերկոց երբեք դադարես ոչ.
Միթէ չիցեն այլք` որդիք աքայեցւոց կրտսերագոյնք,
Որ երթեալ այտր եւ անդր զարթուցին մի 'ստ միոջէ
Զթագաւորս խուռաքանչիւր. այլ անձնարին ես, ալեւորդ:
Եւ նմա պատասխանի Նեստոր ասպետն Գերեննեան.
Այո, սիրելի, արդար ասեր զայդ ամենայն.
Են ին իմ ընտիր որդեակք, է եւ ամբոխ զօրականին`
Եւ բազում յոյժ, յորոց էր ումեք երթալ նոցին 'ի կոչ.
Բայց տագնապ մեծ աւհասցին հասեալ ձիոցէ զաքայեցիս:
Զի այժմիկ բոլորեցունց 'ի սուր սայրի ածելւոյն կայ
Կամ չարաչար սատակումն աքայեցւոց կամ փրկութիւն:
Այլ դու երթ զարդիս յարոյ զերագն Այաս եւ զՓիւլեայն ձիա,
Եթէ խնայ աղորմես, զի մանկագոյն ես դու ածողք:
Զայս ասաց, եւ նա զուասելքն բաժանեալ մորթ առեւծենի
Ըլխարաւեւոյն եւ զանարգել, արձակեալ, առ. եւ զմիկանդն,
Եւ գնաց, եւ յարուցեալ ած ընկառն զիւցազն անդուստ:
Իբրեւ առքա 'ի ջոկս պահակերացն խառնեցան,
Ոչ 'ի քուն ընդորեալս պարեկապան զնդեին զլառն,
Այլ արթունք զուարթունք զինուքն ամենեքեան կային բազմեալ:
Որպէս շունք 'ի փարախս Հրդեհեցին շուրջ զհօտիւն 'ի պահ,
Զամէհի գազանի թէ զանտառայն ինչ առնուցուն
Դիմելոյ 'նդ անտառախիտ լերինս, եւ ծանր յառնէ շըշուկ
Արանց եւ շանց 'ի վերայ նորին, եւ քուն նոցա կորեաւ.
Այսպէս նոցին քաղցր ներհ յարանեանանցն էր կորուսեալ
Որ կայենին ցայգապահ չարութեան գիշերն, եւ դառնային
Ի դաշտ անդր հանապազ` եթէ լսիցեն զարշաւմանց դրոհել:
Զոր տեսեալ ծերոյն խնդաց, քաջալերեաց բանիւք անգամ,
Եւ ձայներկեալ առ նոսա` բարբառեցաւ երագախօս.
Այսպէս արդ, սիրելի որդեակք, պահ դիք եւ մի զոք առցէ քուն,

Թէ գուցէ Թըշնամեացըն մասնակցելոց յայտն եւ 'ի խաղ:
Զայս ասացեալ անց ըստ փոսին, եւ 'ի խառնամ անկեալ գնայքն
Թագաւորքըն արգելացեալ որք 'ի խորհուրդ հրաւիրեցան:
Ընդ նոսին գնաց Մերիոն եւ Նեստորի որդին շըքեղ,
Զի նոքին իսկ կոչէին գալ ընդ իւրեանս առնուլ խորհուրդ:
Ըստ պարիսպն փոսին անցեալ՝ չոգան նստան 'ի սուրբ վայրի,
Ուր յանկելոց դիականց դաշտապատեալն երեւէր [illegible].
Ուստի էր անդրէն դարձեալ ըսկայազօր արքն Հեկտոր,
Սատակելով զարգելոցեալ մինչեւ գիշեր եկեալ պատեաց:
Անդանօր 'ի նստել եղեալ՝ բան առ միմեանս խօսէին,
Եւ ճառէին ըսկսեալըն առաջ Նեստոր ասպետըն Գերենեան.
Ո՛վ դք այր, ով սիրելիք, յանձնապաստան խրախուսեսցէ
Երթալ գնալ 'ի ճամբար տրովադացըն մեծանձանց,
Թէ ուրեք եւ յասպսոցն ըմբռնեսցէ վերջակաց զոք,
Կամ թէ զրոյց ինչ ուրեք 'ի տրովացեան ուսանիցէ,
Զորոց կամ մի խորհիցեն յերաստ երկրանց. յինչ մտաս լիցին.
Ա՞նդ մնալ հուպ առ նաւաւք 'ի հեռաստանն, եթէ դարձեալ
Ի քաղաք անդրէ դարձցեն յետ հարուածոց աքայեցւոց:
Զայս ամենայն լուեալ Թեբրեա եւ ողջանդամ առ մեզ դարձցի,
Եւ եղիցին ընդ երկնաւրս նորա փառք պարծանաց մեծ
Ցընդհանուրս 'ի մարդիկ, եւ պերճ պարգեւք եղիցին նորա:
Զի որ նաւաց միանգամ իշխանքըն իցեն առաջնորդեալ,
Մէն մի այր եւ բաշխանիւ առցեն նորա մաքի մի սեաւ՝
Բուծ մ' 'ի ամնման, առ որում ոչ է համեմատ ինչ 'ի ստացուածս,
Եւ ցանկորդ 'ի խնջոյս եւ 'ի խրախճանս կացցէ միշտ:
Զայս ասաց, եւ լուռ կարկեալ կացին նոքա ըոլորեքին,
Բայց խօսեցաւ առ նոսա Դիոմեդէս ահեղագոռ.
Նեստոր, զիս յորդորեն սիրտ եւ աշխոյժք արիական
Մըտանել 'ի բանակեաղ հուպ եղելոցըս Թըշնամեաց՝
Տրովացւոց. իսկ թէ եւ այլ ոք այր ընդ իս եկեսցէ,
Առաւել հեշտալի եղիցի այն եւ 'ի խրախոյս:
Զի յերկուց զօրութիւն՝ այր քան զընկեր ճարտարամտութեան
Որ ինչ շահն իցէ, իսկ մին, թէպէտ եւ այր խորհրդական,
Հեղգասիրտ է սակայն, եւ իմացուածք սըրտին նուազ:
Զայս ասաց. Դիոմեդեայ զհետ կամէին գնալ ոչ սակաւք.
Կամէին Արիսի պաշտօնեայքըն Այաք երկոքին,
Կամէր Մերիոնէս, ուժգին կամէր Նեստորեան ձեռն,
Կամէր եւ Ատրիդէն Մենելաւոս նիզակաւոր,
Կամէր ժուժկալըն Ոդիսեւս 'ի տրովացւոց մըխել ամբոխ,
Քանզի միշտ սիրտն 'ի փորձ իւրում յանդգնութիւն խիզախէր:
Ընդ սոսա խօսեցաւ արանց արքայն Ագամեմնոն.
Տիդեան դու Դիոմեդէս, անձին իմոյ սէրս սիրեցեալ,

Զոր կամիս ընտրեա յընկեր, ուստից ընդ բանս ինչ ածելոյ,
Զյանկարգոյն 'ի քաղաքաց այսր, զի շատք իսկ են տենչողք,
Եւ դու մի պատկառելով 'ի միտըս քո՝ թողեալ ըզլաւն,
Եւ զկուսին տարցես զոմըն, զիջանելով առ ամօթոյ,
Առ տոհմին ինչ ակնանէ, թէպէտ էջէ իշխանուհւէ։
Զայս ասաց առ երկիւղին խարտեաշագեղ Մենելաւոսյ։
Ասէ դարձեալ առ նոսին Դիոմեդեան ահեղագոռ.
Արդ թէ տայք արդարև հրաման ընտրել ինձէն ընկեր,
Զիարդ ապա մոռացայց ըզդիւցազինն ես զՈդիսեւս,
Որոյ միայք իմաստուն եւ սիրտ արի դեր 'ի վերոյ
Ցամենայն 'ի ջանս, սիրէ եւս Աթենաան ըզնա Պալլաս։
Ցընկերել իւրում ընդ իս՝ դարձ երկոքին ամենայն ողջամբ
Եւ 'ի հրոյ բորբոքելոյ, զի յոյժ յիմաստս է հանճարեղ։
Ոդիսեւս՝ յոգնատաժան զիւցազըն՝ ասար նըմին դարձուած.
Մի, Տիդեան, մի շատ գովեր զիս եւ մի բնաւ պարսաւեր ինչ,
Զի 'նդ գիտունս այգոյցեն՝ յարգելոցս խօսիս 'ի մէջ.
Այլ արի երթամք, զի յոյժ ձեռոյ գիշեր եւ մերձ է այգ,
Խոնարհեալ են աստեղք, անց աւելի զըներ գիշեր
Քան զերկուս մասունս, եւ մնայ տակաւին մասըն մի երրորդ։
Զայս խօսեալ, առին զանձամբ ըզզէնսն զէնս ահագնացուցեալս։
Թրասիմեդէս քաջամարտիկ ետ ըզՏիդեան զսուրն երկսայրի, —
Զի էր զիւրըն թողեալ 'ի նաւսի անդ, — եւ ըզվահանն,
Եւ ադեայց 'ի գլուխ նորին զիւր ըզկորդանն արջառամորթ,
Անխորան, անզարդամանեակ, որ եւ կոչի գագաթնադաշն,
Եւ ծածկէ զկատարուածս ըղծաղկափթիթ պատանեկաց։
Իսկ Ոդիսեայ ետ զաղեղն եւ ըզկապարճըն Մերիոն
Եւ զսուսերն, եւ 'ի գլուխ նորա զկաշեայն եդ զգլխանոց
Որ յոգուամբք 'ի ներքուստ պըրկեալ փոկովք էր պընդագեալ,
Եւ արտաքոյ՝ ըզմանտանաւորն վարազու ատամանց ժանիք
Խիտ առ խիտ աստի անտի ճարտարարուեստ պատէին շուրջ,
Եւ էր մէջըն կաճաճուու թաղեալ հոծեալ եւ մածուցեալ.
Զոր երբեմն Աւտոլիկոս յՈրմենիոնեանն Ամինտորէ
Առ աւար յՆէլէոնէ՝ զհաստահեղոյս պատառեալ տունն,
Եւ ինքն ետ Կիթերեանն Ամփիդամայ 'ի Սկանդիա,
Ամփիդամաս՝ Մոլոսի յասպընջական ետ 'ի հիւրոյթ,
Իսկ եւ սա Մերիոնեայ իւրում որդւոյն ետ ագանել,
Եւ անդ յայնժամ զՈդիսեայն արտախուրեալ պըճնեաց գագաթն։
Արդ սոցա երկոցուն զահեղ ըզզէնսն արկեալ զանձամբք,
Ելին գնացին եւ թողին զաղատորեարն ամենայն անդ։
Իսկ Պալլաս Աթենաս յըղեաց նոցա զճանապարհայն
Ծովահաւ մի 'նդ աջմէ, զոր ոչ աչօք տեսին ինքեանք
Ընդ գիշերն աղջամուղջին, այլ ըզձայն լուան կռնչոյ։

Խընդայր ընդ հաւն Ոդիսեւս եւ աղերսէր առ Աթենաս.
Լուր ինձ, դուստր Արամազդայ վահանաւորին որ կաս առ իս
Յամենայն միջոցս յարաժամ, եւ չէ խուսանել 'ի քէն զանխլաւ.
Զարդ իսկ մանաւանդ սիրեա դարձեալ զիս, Աթենաս,
Եւ շնորհեա մեզ բարեփառս անդրէն 'ի նաւսն դարձ առնել
Գործ ուժգին վճարեալ, որ տրովացւոց լինիցի վիշտ:
Յետ նորա աղաչեաց Դիոմեդէս ահեղագոռ.
Լուր եւ ինձ այժմիկ, դուստր անյաղթելի Արամազդեան,
Եկ ընդ իս՝ որպէս ընդ հօրս աստուածազարմին Տիդէոսի
Ի Թեբէ յորժամ հրեշտակ յաքայեցւոց գնաց չոգաւ,
Թողեալ առ Ասոպայ զպղնձազէն աքայեցիս:
Եւ նա բանս խաղաղութեան [illegible] տանէր Կադմեայց,
Այլ յանդրէն դարձին ահեղ մեծս գործեաց հնարաւորեալ
Ընդ քեզ վեհդ աստուածուհի, մինչ մերձաւորեալ առ նա կայիր:
Նոյն եւ արդ յօգնորդեա առ իս մատիր եւ պահեա զիս,
Եւ ես քեզ զոհեմ երինջ մի տարեւոր լայնաճակատ,
Եւ անմուղ՝ զոր ընդ լծով չեղեւ երբեք մուծեալ այր ոք.
Զայն ես քեզ զոհեցից՝ զեղջերսն ոսկւով օծեալ համակ:
Զայս աղօթս մատուցեալ Պալլաս նոցա լուաւ Աթենաս,
Եւ որպէս յետ աղերսեցն առ մեծին դստեր Արամազդայ՝
Խաղացին գնացին զոյգ իբր առիւծք հեռիկին ընդ սեւ գիշերին,
Ընդ նախճիրս, ընդ դիակունս, 'ի զէնս, յարեան թաթաւեալս:
Բայց եւ ոչ զարի տրովկեանս եթող Հեկտոր 'ի քուն լինել,
Այլ 'ի մի կոչեաց զամենայն զազատագոյնսն համօրէն
Որ ոք էինն առաջնորդք եւ զօրագլուխք տրովադացւոց.
Յորոց զալ հոլանեալ՝ խորհուրդ ուշիմ զայս հանդերձէր.
Ո՞վ ոք գործ զայս խոստասցէ եւ 'ի կատար ինձ հասուսցէ
Ընդ մեծի պարգեւաց՝ որ շատ լիցի նորին 'ի վարձ:
Զի տաց կառս եւ զոյգս երկեմի պերճապարանոց երիվարաց
Որ լինիցին մի յաքայեանց գլխոցն յերագ նաւսն ընտրականք,
Որ իշխէ ոք մտանել, — եւ փառս անձին վայելեսցէ, —
Հասեալ երթալ մինչ 'ի արագընթացս մերձել քաջախան եւ լրտեսել,
Թէ 'ի պահ զգուշութեան կայցեն երագ նաւքն իբր յառաջ,
Թէ արդեօք, ընդ մեր ձեռս եղեալ նկուն աքայեցիք,
Փախըստեան աճեն 'ի մէջ իւրեանց խորհուրդ, եւ ոչ կամին
Կալ զգուշացեալ ըսկել 'ի պահ՝ խոնջ ճգնութեամբն պաշարեալք:
Զայս ասաց, եւ նոքա լռեալ մնան համրացեալ բոլորեքեան:
Դոլոն ոմն 'ի տրովկեանս անուն որդի էր Եւմեդեայ
Դիւցախօսողին նուիրակին. այր ճոխ ոսկւոյ եւ պղնձոյ տէր,
Տգեղ տեսանօք, սակայն ոտիւք թեթեւընթաց,
Եւ ինքն եւեթ ուստր 'ի մէջ հնգեցունց քերց հարազատից:
Սա յայնժամ առ տրովացիսն եւ առ Հեկտոր խօսեցաւ անդ.

Զքեզ, Հեկտոր, քաղաքերին սիրտ եւ ամփոփմէք արտաքին
Երթալ հասայ մինչ 'ի սրտաթեւ մատչել նաւակս եւ ըմբռնել:
Այլ մն դու բարձ ինձ 'ի վեր ըղձասաղանդ եւ երդուիր ինձ,
Ըստուգիւ ինձ զերկիւղածն եւ զկառսն սաւլ ազդինձապրութեան,
Որ զանդիրծն եւ զանդրասգինայն Պելիասեան բարձեալ կրրեն:
Եւ ես գետ քեզ զուր չերկեց, եւ ոչ 'ի վայր ինչ քան զկարծիսդ.
Որ զի անինչեալ մրմնկեցայց 'ի բանակին սիրտ՝ մինչ հասեց
Ի նաւն Ագամեմնոնեան, ուր կան Թերեւս ատասգանին
Ի քրնին խորհրդոց, թէ 'ի փախուստ կամ թէ 'ի մարտ:
Զայս ասաց, եւ նա 'ի ձեռն առեալ ըղձասան երդուաւ նորա.
Այդ զիտասցէ ինքն Արամազդ՝ որոտաթունդ այրն Հերայի,
Զի ոչ այլ ոք 'ի տրովեանց վարեսցէ այր յայն երիվարս,
Այլ ասեմ խոստանամ՝ նոցօք յաւէժ քեզ յօրանալ:
Զայս ասացեալ՝ սուտ երդուաւ, բայց ընդոստոյց ըղձիւ սակայն.
Եւ արկաւ զուսովքն անդէն զկորաձեւակերպարն լայնալիճ,
Ըցցեցաւ 'ի վերուստ ըղձայլեծնին աղխառնապատեւ,
Եւ 'ի գլուխն ըղաւապատասրանն կընգմենի, սա եւ զսուր սրբն,
Եւ յարեաւ 'ի ճամբարէն գնալ 'ի նաւս, ուր ոչ եւս էր
Ի նաւացըն դառնալոց եւ Հեկտորի բերել զբոյց:
Բայց մեկնեալ յամբոխէն երիվարաց եւրի արանց՝
Ցորդոր երթայր զճանապարհն. իսկ Ոդիսեւսն զիւցազնական
Իրազեկ լեալ 'ի մտաւոր՝ առ Դիոմեդ բարբառեցաւ.
Այրըս այս, Դիոմեդէս, գայ 'ի կանէ անտի անշուշտ,
Ոչ գիտեմ թէ լըրտես լստասափայակցըս մերայոց,
Թէ յաւնել ինչ կողոպուտ 'ի գիականց մեռանորաց:
Այլ թողցուք զինքն անցանել նախ խուն մի զմեօք ընդ դաշտաբէգն,
Եւ ապա յանկարծակի շտապաւ զիմեալ կալցուք ըղձա:
Իսկ թէ զմեօք յաղթայս ոտին անճապարեալ զանցանիցէ,
Զհետ մղեալ մեզ նիզակաւ 'ի նաւացըն կոյս զինք վարեսջիր,
Մի գուցէ թէ յաստանն ապաւինել անկանիցի:
Զայս խօսեալ, ըստ արահետն եղեալ Թաղեաւն 'ի գիականս,
Իսկ նորա թափանցանկի անդ աւրաղեալ բանդագուշեալ:
Այլ յարժամ հեռացաւ որչափ ջորւոյ ձրզին ակօսք, —
Զի առաւել քան զեզինս ընտրելագոյն են 'ի վարել
Ի հեւթեղ եւ թանձրահող անդի զարօրըն կարծրակերտ, —
Ընթացան առքա 'ի նա, եւ նա զթըմբիւնն առեալ եկաց:
Զի կարծէր 'ի մտաւն՝ թէ 'ի տրովեանց ընկերքն էցեն
Հեկտորի նոր հրամանաւն եկեալք ընդ կրունկ դարձուցանել:
Իսկ մինչ եկինքն ա[illegible]կեց մի բացաձիգ կամ թէ նուազ,
Զարմն ոտին ծանեաւ եւ զծուձիկան արագ արագ եւ 'ի փախուստ,
Եւ նոքա մտանէն ըղձնի հալածական ասանել սակայն:
Զոր օրինակ որսահմուտ կըրկին բարակք չարաժանիք

Կամ զերջանկութ կամ զհաստատուն վանեն աննշան՝ պղնձեալ ընդհատ
Ընդ վայր մի մնացական, եւ նա ապշեան բարձեալ վարդի,
Սոյնգունակ ընդ Տիգրանն եւ Ոդիսեւս քաղաքական
Ի զօրաւէն 'ի բաց կորուսեալ՝ 'ի կերպ անկեալ հալածեմն :
Իսկ եւրեւ մերձ էր խառնեալ 'ի պաշտօնեայ անդրը Լոկառ
Դնեմ 'ի նուաղն կայս եղեալ, յայնժամ խրատեալ ասէ Աթենաս
Ի Տիգրանն, որպէս զի մի յաղթեսցես զզինապեղեանց
Գարծեայ կանխեալ հարեալ ընդ եւ ճիգն երկրորդ գոյցէ :
Եւ նենգահնարն յարձակեալ կոչեաց առ ինքն Դիոմեդես.
Կաց մնա, թէ ոչ՝ հասցես քեզ զնդարդեանս, եւ ոչ կարծեմ
Քեզ յերկար ապրել յանց ձեռաց 'ի չար ատամունս :
Ասաց, եւ զնենգաւորն ընկէց կառաւ յաւանէն վերկեալ,
Եւ 'ի վերուստ աջ ուսոյն արօրն ընթէն այրատանը աղէք
Մէջ 'ի գետնն ցցեցաւ. իսկ նա եկաց զահի հարեալ,
Թոթովեալ, — եւ կափկափեալն զոյր զատամունքն 'ի բերանն, —
Տանջապէմ 'ի զարհուրմանցն. հանեալ ասայ հեծծեալ
Բացան հարին ընդդատակայն. եւ նա ընկէց բարբառեցաւ.
Ո՛չ կորայք, եւ ես ճնձէն որպէս զանձն իմ զդաւաճանութ.
Է 'ի սան ապրեսցն, ասէ, նա եւ եկեալ արուեստապարծ.
Զեղ հայր իմ 'ի նոցանէ պարգեւեսցէ փրկանս անհուն,
Քաջանդամ զիս թէ լուիցէ յաղթալիսացն նաւաստորմեք :
Հանճարեղն Ոդիսեւս պատասխանի արարեալ ասաց.
Քա՛ջ լեր, եւ մի մահուան ինչ քեզ 'ի միտս անկցին ցրնորք.
Այլ եկ ծն սաս ցիս զայս, եւ պատմեսջիր ճշմարտութեամբ.
Ցո՞վ այդպէս 'ի բանակէդ 'ի նաւատորմն երթաս միայն
Ընդ աղջամուղջ գիշերիս, մինչ այլք ննջեն մահկանացուք :
Մի՞ յաւա՞ր ինչ 'ի կոտորեալ մեռելակոյտս մերկանալոց,
Թէ Հեկտոր յղեաց ընդ քեզ գէտ եւ լրտես ամենայնի
Առ խորամէջ նաւէնեքոյն, եւ կամ զիրգեաց ընդ քեզ քո միտք :
Եւ Դոլոն պատասխանի, եւ դողային անդամք նորա.
Ի բազում եղեան ընդ միտս իմ հրապուրեալ տարաւ Հեկտոր,
Որ զընթաց Պելէայծնին անպարտելի երիվարեանն
Աքիլլեւսեայ ինձ պարգեւել եւ զպղնձանիւ կառս նորուն,
Եւ հրաման ետ ինձ զնալ ընդ թուխ գիշեր թեթեւաձեմ,
Գալ մօտել յարս ախոյեանն եւ լրտեսել 'ի նոցանէ,
Թէ կայցէ, որպէս յառաջն, երագ նաւացդ պահ պատրաստ,
Թէ զուցէ վրկանդեալք եւ վատթարեալք ընդ մեր ձեռամբ՝
Խորհեցիք 'ի փախուստ 'ի ձեր միջի, եւ չկամիցիք
Պահ ունել ընդդայդութեամբ, 'ի խնամ ճգն[illegible]ամանակաց :
Ժպտեցաւ ընդ այն Ոդիսեայ հանճարեղն՝ կրկնեալ անդրէն.
Ի պարգեւս ահագինս ապաքէն միտք քո հայէին
Ցերիվարսն Էակիդեայ զօռ մարտողի, զի անհնարինք

Են արանց մահկանացուաց 'ի նըւաճել եւ հեծանել
Այլ ումեք բայց յԱքիլլեայ՝ զոր մայր ծընաւ անմահացու:
Այլ եկ մեն ասա ցիս զայս եւ պատմեսջիր ստուգիւ ճըշգրիտ·
Ո՞ւր Թողեր այժմիկ 'ի գալդ այսր ըզՀեկտոր զհովիւն ազանց,
Ո՞ւր նորա զինեն զէնք արիաւականք, ո՞ւր երիվարք,
Եւ այլոց տրովադացւոցն որպէս էցեն պահք եւ խորանք,
Զի՞նչ էցեն 'ի մէջի նոցա խորհուրդք· կամ՛ զա նուաւքս,
Եւ մընալ անդ 'ի բացի ցանկանայցեն, եթէ դարձցեն
Վերըստին 'ի քաղաքն՝ յաղթահարեալ զաքայեցիս:
Ցուցեալ ասէ ընդ նըմա Եւմեդեայ որդին Դողոն·
Զայդ ամենայն ես առ քեզ ճըշմարտագոյնս զըրուցեցից:
Հեկտոր՝ ընդ այնոսիկ որ զեք եւ ենն ատենակալք՝
Առ շիրմին Իլոսի աստուածայնոյ խորհուրդ առնու
Մեկուսի յաղմըկէ· իսկ ըզպահնակս որ հարցանես,
Եւ ոչ մի ոք ընտրանաւ պահեն ըզզօրն ըզգուշութեամբ:
Իսկ որ զամ մի տրովացւոցն են հրոյ խարոյկք, ուր է իսկ հարկ,
Արթուն կան եւ ըսկեն, եւ յորդորեն զիրեարս 'ի պահ:
Բայց 'սակայն բազմաժողով նիզակակիցք անկեալ ննջեն,
Արարեալ զպահպանութիւնն 'ի տրովացիս անդր ապաստան·
Զի չեն իւրեանց աւընեթեր նըստեալ մանկունք եւ ոչ կանայք:
Պատասխանի Ոդիսեւս հանճարաշատ տըւեալ ասէ·
Իսկ զիա՞րդ· խառն ընդ տրովեանս ձիամարտիկս 'ի քուն կայցեն,
Թէ ուրէք ուշոյք· պատմեա ինձ զայս զի գիտասցեմ:
Պատասխանի ետ նըմա Դողոն որդին Եւմեդեայ·
Արդ եւ զայդ ամենայն ասացից յոյժ ըստուգութեամբ:
Առ ծովուն Կարիացիք եւ Պէոնեանք կորաղեղունք
Եւ Լելեգք եւ Կաւկոնք եւ գիւցազնական Պեղասգեանք·
Առ Թիմբրեաւ վիճակեցան Լիկիացիք, Միւսացիք խրոխտք,
Փռիւգացիքն երիվարողք եւ Մէոնեանք ձիամարտիկք:
Այլ զիս զի՞ է հարցանել զայս ամենայն մի՛ առ միոջէ·
Զի մըտանել թէ ցանկայք 'ի տրովացւոցն բազմամբոխ,
Թրակացիք են աւանիկ ուրոյն նորեկք, վերջինք քան զայլս,
Եւ 'ի նոսին Թագաւոր Հռեսոս որդի Էիոնեայ:
Զերիվարսն իւր տեսի գեղանշէլագոյնս եւ մեծայաղթ,
Քան ըզձիւն ճերմակագոյն, եւ արշաւանքն հանգոյն հողմոց,
Եւ կառք իւր ոսկւով եւ արծաթով պըճնապաճոյճ·
Եւ զէնք իւր ոսկեղէնք, մեծ եւ ահեղ հրաշատեսիլք,
Որովք եկըն վառեալ, զոր ոչ արանց մահկանացուաց
Անէ է կրել, այլ միայն անմահից զեցն յաւէրժ էից:
Այլ արդ զիս տարայք արկէք 'ի ըրընթացիկ ձեր նաւատորմ,
Կամ կապեալ զիս 'ի կապանս կարծրագոյնս՝ Թողէք աստէն,
Մինչեւ դարձ արարեալ այսրէն՝ ըզփորձ իմ առնուցուք,

Թէ լսէք իմ զըստոյգն առասպելիդ ձեզ, եթէ ինչ ասէ։
Հայեցեալ 'ի նա ակնդէք ասացն ասէ Դիոմեդ քաջ.
Մի՛ դու ինձ ըղձախօսեսր, Դողոն, ամէր ինչ ըղձըլեալ՝
Գամ մ' 'ի ձեռըս մեր անկեալ, թէ եւ բարեաց եղեալ գուշակ։
Զի թէ այժըմ փըրկեսցուք ըզքեզ եւ կամ թողցուք ազատ,
Եկեսցես անշուշտ աստ դարձեալ 'ի նաւս աքայեցւոց,
Կամ 'ի դէտ հետախուզել, կամ ախոյեան՝ կանգնել 'ի մարտ։
Իսկ 'ի ձեռն իմ սատակեալ թէ յարեւէդ անկանիցիս,
Ոչ ուրեք այնուհետեւ արգիւեցեաց լիցիս 'ի խոչ։
Ասաց. եւ նա մինչ գեռ ըղձեան ըստաւար արկեալ 'ի կզակն
Համբերձեալ էր աղաչանել, զվզովակաւորն ամբարձեալ սա
Մըխեաց 'ի պարանոցն եւ զերկաւին ներարգովն խըզեաց.
Ի խօսելն անդ ասկաւէն՝ կառափն 'ի հող թաւալեցաւ։
Առին բարձին 'ի գըլխոյն ըզսաղաւարտն կընգմենի,
Զգայլենին եւ զաղեղն 'ի ձեռս ճապաղ, եւ զանէգն երկայն.
Զորս գիւցազն Ոդիսեւս աւարողին Աթենասայ
Կարկառեալ ձեռամբն 'ի վեր եւ ասէր եղեալ բարբառեցաւ.
Խընդա սոքօք, դիցուհի, զի յամենայնից բոլորեցունց
Առ քեզ յՈլիմպ նախ կարդասցուք. այլ յուղարկեա յաւել դու զմեզ
Ցերիվարսն եւ 'ի խորանս արքի արանցըն Թրակեցւոց։
Արդ նա զայս ձայն արձակեալ եւ ամբարձեալ 'ի բարձունս
Արկ ըզխառն զմռուշայն. եւ եդ նշան երեւելի,
Համաքեալ եղեգունս եւ զմորշենի ցալար կողերս,
Մի՛ վրիպել 'ի դարձին ընդ մութ գիշերն երագաւալաց։
Եւ ինքեանք գնային յառաջ ընդ զէնս, ընդ թուխ արեան ճապաղս,
Եւ ճեպով երթեալ հասին 'ի Թրակացի արանց ջոկերն
Որ քունեին խոնջ եւ վաստակք, եւ զէնք նոցին գեղեցկաշուք
Առ նոքօք կային յերկրի վայելչապէս 'ի կարգս երիս,
Եւ առ մէն միում նոցա զոյգք զոյգք 'ի լուծս երիվարաց։
Հռեսոս նընջէր 'ի միջին, եւ երիվարքն երագք առ իւր
Ըշըրթանց շըրջապատէն կապեալ փոկովք կային կապեալ։
Ըզնա նախ Ոդիսեւսն առեսեալ եցոյց Դիոմեդեայ.
Ահա քեզ, Դիոմեդէս, այրն եւ ահա քեզ երիվարքն
Ի Դոլոնէ մեզ պատմեալքն՝ զոր արդ իսկ մեք փողոտեցաք։
Հնար եկ ցոյց զօրութիւն ըզքաջութեամբդ, եւ չէ իսկ պարտ
Քեզ անգործ կալ զինուքդ. այլ դու լոյծ ինձ զերիվարսդ,
Եւ կամ զարսըդ սատակեա, եւ զձիոցն ես արարից փոյթ։
Ընդ բանին աժխոյժս 'ի նա շընչեաց խաժակն Աթենաս.
Կոտորէր յաջ եւ յահեակ, եւ էլ նոցին դըժնէ խռընչիւն
Ի խողխողել սուսերին, եւ կարմրանայր գետինն արեամբ։
Որպէս առիւծ յանտերունչ 'ի խաշնարօտ հինահարեալ
Ցայծեաց հօրանս կամ յոչխարաց խոյանայցէ չարամտերար,

Այսպէս յորում Թրակացիս խաղայր զինայր որդին Տիգրանայ ,
Մինչեւ առաւն երկատատանս · իսկ Ոդիսեւս ըղձաձնեալ ,
Զոր Տիգրանեան միանգամ հասանել առաւօտուն հարկանէր զոյգ՝
Զայն Ոդիսեայ յեսակուսէ զառեղն առնուլ ձգէր 'ի բաց ·
Զայս ուշ 'ի կուրծս արարեալ , զի երիվարքն գեղապաճոյք
Հեշտաբար դիցանիցին , եւ մի յոգիսն սոսկասցին
Կոխելով ըզդիակունս՝ որոց չէին ինչ դեռ սովոր :
Բայց եղեալ որդւոյն Տիգրանայ 'ի Թագաւոր անդրը ժամուն ,
Զանուշակ զերր ոսկին երկքառասան Թափկաց երամ՝
Մինչ հեծեալն , զի երամ չոր ձեղն եկաց 'ի միաբան իւր
Զայն զկշէր Նեփգեաւին ձիս խորհրդական Աթենասայ :
Յայնժամ յանդուգն Ոդիսեւս ըզմնանիր ձիանն եկած ,
Եւ փոխակ պարուանդեալ վարեաց արտաքս 'ի յաշկարէն
Ատեղանըն խելթելով , զի չարի 'ի միտ առնուլ 'ի ձեռս
Ըզմրարակն երփնափայլ 'ի նեկարէն կառաց անուի :
Ըղձեաց աղա 'ի նշան զհեցողարքն Դիոմեդեայ ,
Որ կայցեալ մտածէր՝ զինչ խորսոտագոյնս ինչ ցուցցէ գործ ·
Եթէ զկառսն առեալ՝ ուր զէնքըն զինէին նըկարակերպք՝
Ըզգեղւոյն ձգեսցէ , եւ կամ 'ի վեր բարձեալ տարցի ,
Կամ թէ զեւըս յոգունց այլոց Թրակեանց հատցէ զարեւ :
Մինչ դեռ նա զայսպիսի ածէր զմտաւ՝ հաս Աթենաս
Եւ մատուցեալ առ զհեցողներն Դիոմեդ բարբառեցաւ ·
Յուշ քեզ զարձիր քեզ յուշ , մեծահոգւոյն Տիգրանայ զաւակ ,
Ի գնալեալ նաւաց խուռն , զի մի անկցիս յայն խուճապաւ ·
Գուցէ այլ ոք 'ի դից եւ զարթուցիչն զարթուսցէ :
Զայս ասաց , եւ նա 'ի միտ առ զաղդ ձայնի աստուածուհւոյն ,
Եւ ձիայեալ հեծաւ 'ի ձին , եւ Ոդիսեւս հար աղեղամբն ,
Եւ նոքա յերագընթաց Թըռչէին նաւս աքայեցւոց :
Սակայն ոչ դէտ ընդունայն արծաթաղեղն Ապոլոն կայր ,
Իբրեւ եսես զԱթենաս ըղհետ որդւոյն Տիգրանայ կըրթեալ ,
Սըրտմըտեալ ընդ նա՝ եմուտ 'ի տրօվացւոցն 'ի մեծ ամբոխ ,
Եւ զարթոյց ըզԹրակեցւոց խորհրդականն Հիպոկոոնտ ,
Զհօրեղբօր Հռեսեայ զաջի որդին , եւ նա 'ի քնոյն ընդոստ՝
Ամայի տեսեալ ըզվայրն՝ ուր երագաքն կայր ձիանն ,
Եւ զարկեալըն զխեթեալ յահեղ արեանցըն ճապաղիս ,
Գոչէ երանձ խոկ եւ խոկ , եւ զսիրելին կարդայր ընկեր :
Տրովացւոյն աղաղակ եւ անհնարին հընչեաց դըղորդ
Ի խուժել միահաղոյն · տեսանէին սքանչ գործեան
Որչափ ինչ արքն արարին ու 'ի խորագոյն մեկնեցան նաւս :
Իսկ ազգս իբրեւ հասանէին ուր զՀեկտորին ըղպանին դէտ ,
Անդ Ոդիսեւս Արամազդայ սիրուն՝ արգել զձիանն երագ ,
Եւ Տիգրանն յերկիր վազեալ՝ առ եդ 'ի ձեռս Ոդիսեւսի

Ըզկապատան արիւնախառն, եւ յերկնային հեծաւ անդրէն.
Մըրրակեաց զերկնայինն, եւ մխտադիւր ողջունայն
Ի նաւուն խորտակմամբ, զի՞նչ այն ողբալեաց հաճոյ Թուեցաւ:
Նեստոր նախ ըմպեաց զգաւաթն, եւ խօսեցաւ յառաջագոյն.
Ո՛վ սիրելիք, զօրավարք արգիացւոց եւ իշխեցողք,
Սնա Թէ առոյգ ինչ ասեցից, համարձակէ ասելոյն [illegible].
Փութապայթ անդրուվարեան առէն զըրընդիւն 'գունի [illegible] Ջըռնդէ:
Ցանկամբ այսր Ոդիսեւս եւ Դիոմէդ քաջակորով
Այսպէս չցաւ 'ի տրովացւոց ասպարիզեան վարէին ձիս.
Այլ խիթամ յոյժ 'ի սրտի, գուցէ եղեւն իցեն զըռւեալ
Քաջազունքն արգիացւոց 'ի տրովադէտից խառնամբոխէն:
Չեւ ըղխօսաղն յանդ հանեալ՝ ահա եկին հասին ինքեանք:
Եւ իջեալ նոցա յերկիր, սոքա ընկերեալք եւ խրախուսեալք
Ողջոյն տային աջ ձեռամբ եւ քաղցրաբանիւ կոչեալ բանիւք:
Եւ հարցեալն ըակերյն առնէր Նեստոր ասպետըն Գերենեան.
Ե՛կ ասա ինձ, ով գովեալդ Ոդիսեւս, փառք աքայեցւոց մեծ,
Ո՞րպէս կալայք զերիվարդ 'ի տրովացւոց մխեալ 'ի ամբոխ.
Ցաստուածոց միթէ ոք ընդառաջեալ զգաւառն մատոյց.
Զի՜ արդար նմանագոյնք արեգական ճառագայթից:
Համագայն ընդ տրովացիս եմ խառնամուխ, եւ ոչ կարծեմ
Թէ մնացեալ ինչ առ նաւուք, Թէպէտ եւ ծեր պատերազմող,
Բայց տեսեալ չէք իմ եւ ոչ ընդ միտս հարեալ ձիք այդպիսիք:
Այլ Թուի ինձ չաստուած 'ի գիցն որ հանդիպեալ ընծայեաց ձեզ.
Զի սիրէ զձեզ երկուսեանդ եւ Արամազդ ամպայարոյց
Եւ Աթենաս մեղուակիրն դուստր ասպարակրին Արամազդայ:
Եւ նորին պատասխանի ետ Ոդիսեւս մտաւհարուստ.
Ո՛վ Նէլէեան Նեստոր, աքայեցւոց պարծանք փառաց,
Աստուածոյ, Թէ կամք իցեն, եւ վեհագոյն քան ըզսոսին
Դիւրին է տալ երիվարս, որ զի կարօղք են զօրաւէս:
Իսկ ձիանս որ հարցանես՝ նորեկք են, ծեր, եւ Թրակեցիք.
Եւ ըզտէր նոցա սպան Դիոմեդէս քաջայաղԹող,
Եւ համհարզն առ նոքին երկոտասան իշխանաւքն:
Եւ ըզդէտն հուպ առ նաւուք սպանաք երեքտասան,
Զոր լըրտես բանակիս միւրում յըղեալ էր Հեկտոր
Եւ այլոց ընդ իւրեւ տրովադացւոց պերճազանց:
Ընդ առեղն եւ զերիվարսն ըստ փոսն անցոյց ասպարիզաւս
Կայտառելով, ըզոյգ երԹայէն հեծանիւք եւ այլ աքայեցիք:
Մինչ 'ի վրանըն գեղաշէն Տիդեան քաջին հասին նոքա,
Կապեցին բարեձեւ փոկովք 'ի մսուրն ասպատանաց
Ըզձիանն, ուր երիվարք Դիոմեդեայ ԹեԹեւաստանք
Կային եւ ուտէին քաղցրաճաշակ ցորեան համեղ:
Իսկ զարիւնոտ կողոպուտն ըզԴոլոնի եդ Ոդիսեւս

Ի խելս նաւէն, մինչեւ զոհ պատրաստեցեն Աթենասայ:
Եւ ինքեանք մտեալ 'ի ծով լուանային զքիրտըն բազում
Զուլամբ եւ զաղդերօք շուրջանակի եւ ըզբարձիւք:
Իսկ յորժամ ծովուն ալիք ջընջեաց ըզյորդ քիրտն 'ի մարմնոյն,
Եւ հանգեան զովացեալք 'ի սիրտս իւրեանց եւ 'ի հոգիս,
Ի կոնքսըն ողորկատաշս հարեալ մըխիրճ լոգանային:
Եւ այսպէս մըկըրտեալ, օծեալ մարձեալ պարարտ իւղով,
Ցընթրիս բազմեցան, եւ լնուին 'ի Թակուկէն
Առեալ նուէր հեղուին Աթենասայ գինի անուշ:
579

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ԵՐԳ ՄԵՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Բռնանայ Հեռս՝ առաքեալ յԱրամազդայ՝ զգուշին մարտին․ Ագամեմնոն սպառազինեալ վարէ զգունդս 'ի ճակատ․ նախ յերկրայս յաղթութիւն, ապա զօրանայ Ագամեմնոն։ Հեկտոր պատուէրն Արամազդայ զգուշանայ 'ի նմանէ մինչեւ վիրաւորեալ մեկնեսցի․ զոր առեալ ապա՝ խիզախէ 'ի քաջութիւն։ Դիոմեդէս վիրաւորեալ 'ի Պարիսէ՝ 'ի բաց ելանէ․ Ոդիսեւս նահատակեալ ընդ տրովացիս՝ վանէ զնոսա յինքենէ, խոցեալ 'ի Սոկոսէ՝ սպանանէ զնա․ Այաս պաշտպանէ նմա եւ Մենելաւոս հանէ զնա 'ի կռուոյն։ ԶՄաքաւոն վիրաւոր 'ի Պարիսէ՝ առեալ Նեստորի 'ի կառս տանի 'ի խորանն, եւ մինչ Հեկտոր եւ Այաս նախճիրս գործեն, տեսեալ զնա Աքիլլեայ եւ չծանուցեալ թէ ոյդ Մաքաւոն իցէ՝ առաքէ զՊատրոկլոս լրտեսել․ որոյ երթեալ մինչեւ 'ի Նեստոր, աղաչէ 'ի նմանէ՝ յորդորել զԱքիլլէս 'ի պատերազմ, կամ անձամբ գալ կամ գոնէ զնա ինքն առաքել՝ իւրովք զինուքն։ Պատրոկլոս անտի ճողոպրեալ ելեալ՝ պատահէ Եւրիպիլոսի հարկելոյ 'ի Պարիսէ, եւ բարձեալ տարեալ 'ի վրան իւր՝ բժշկութիւն եւ դարման մատուցանէ մեծի խնամոյն։

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ԵՐԳ ՄԵՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ

ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԻՒՆ ԱԳԱՄԵՄՆՈՆԻ

Այգաւուռն յանկողնոյ, Թողեալ զչքնաղն Տիթոնն, յառնէր,
Զի բերեալ ընծայեսցէ լոյս անմահից եւ մահկանացուաց.
Իսկ Արամազդ. ձեռակեցոյց 'ի սրաթեւ նաւս Աքայեցւոց
Զհեռեալն ժանտ, յորոյ ձեռսն խռովանշան պատերազմի.
Եւ չոգաւ եկաց 'ի սեաւ մեծամարմին նաւն Ոդիսեայ՝
Որ կայրն 'ի միջոցի, ձայն յերկոսին տանել կողմանս,
Ի մի Թեւ՝ 'ի խորանացն Էասայ Տելամոնեան,
Եւ 'ի միւսն՝ յԱքիլլէսին, որք խրախուսեալ 'ի քաջութիւն
Եւ 'ի բազկաց կորովի 'ի ծայրսն էին հանեալ զնաւաշարս նաւսն:
Անդր եկեալ աստուածուհայն գոչեաց ուժգին՝ մեծ եւ ահեղ,
Եւ հզօր զօրութիւն ազդեաց յանձինս Աքայեցւոց սիրտս,
Անհանգիստ անդադրում մարտնչել կալ 'ի ճակատ պատերազմին:
Եւ անդէն քաղցրագոյն նոցա պատերազմ քան զդարձ անդրէն
Գոգաւոր նաւափայտիւքն 'ի սեփհականն ըղձելի գաւառս:
Իսկ Ատրիդէս ձայն եբարձ՝ հրաման վառել Արգիացւոց,
Եւ նա ինքն եւս ագաւ զփայլակնացայտ հրաշէկ զպղինձն.
Եւ նախ՝ ըղլբարձիւքն ըղսրունապանակսն գեղեցկեալս,
Ըզզօդեալսն եւ պատշաճեալս ճարմանդիւքն արծաթեղէնք.
Յետ այնորիկ 'ի վերայ զգեցաւ կրծից լանջապանակ,
Զոր երբեմն Կինիւրէս էր 'ի հիւրոյթ նուէրն շնորհեալ:
Զի մինչեւ 'ի Կիպրոս հասանէր մեծ համբաւ չուելոյ,
Թէ 'ի Տրոյա նաւելոյն լաստափայտիւքն Աքայեցիք.
Նմին բերէր նա զայն նուէր՝ շնորհ երկոց Թագաւորին:
Տասն էին 'ի նմա ծիրք 'ի սեւաթոյր պողովատէ,

Եւ յոսկւոյ՝ երկաթաման, եւ յանտակէ՝ քամնիւ չափ.
Եւ մէջասպք կապուտակայինք կարկառէին զպարանոցան
Երեք երեք առաւ անոփ, ծիածանին կամարակերպք՝
Զորս ընդ ամպս եդ Զըրուանեան՝ նշան մարդկան յօգաձայնից:
Եւ զուառքն արծ ըղտուտերն յանկփակուռ շողեալ բեւեռս,
Իսկ պատուանդքն արծաթիք էին պղնձեալ ոտնափոկ:
Բարձ գահապարն հաստակերպեալ՝ հաստահարուստ՝ Ճարտարապետութեամբ՝
Գեղեցիկ, զորով տասըն շրջանակք էին պղնձիք,
Եւ կռճեայք 'ի նոյնս էին քըսան մի անտակայք՝
Ըսպիտակք, եւ 'ի միջին՝ 'ի թըխադոյն պողովատկ:
Եւ պատէր զըժնէհայեաց զըժոխակնեայ զնովաւ Գորգով,
Եւ շուրջ պարունակեալ 'ի նմա Խուժաղ եւ Արհաւիրք:
Անդըրանին էր բաշխալիքն արծաթեղէն, յորում մէջսպ
Կապուտակ՝ գալարս առնոյր եւ գլուխք էին նորա երեք
Ոլորեալք ըղժիմեալք, եւ յուլանէ միոյ բուսեալք:
Սաղաւարտ ցըցունաղարդ քառախորան եւ ձիաբաշ
Ի գլուխն եդաւ, զարդամանակն ահագնագին Ճօճեալ վերուստ:
Առ կըրկին հատս գեղարդունս յեսանաւուր ալաքեալ 'ի պղինձ՝
Որ քաշ 'ի բաց մինչ յերկինս 'ի նոցանէ փայլատակէր:
Ի վերայ նորա եառւն որոտ Հերա եւ Աթենաս
Ի պատիւ ոսկեբուղխըն Միկենեայ Թագաւորին:
Տայր ապա խըրախուսէր կառավարին խըրոխտ հրաման,
Առնուլ անդէն զերիվարսն ըստ օրինի անդր առ փոսոյն.
Իսկ ինքեանք 'ի զէն 'ի զրահ վառեալ հետի տայբն գնայոյթ,
Եւ գոռումն անհատական հընչեաց յառաջ քան զառաւօտ:
Եւ կանխեալ քան զհեծեալսն 'ի փոսն 'ի սարգ յօրինեցան,
Իսկ հեծեալքն ընթանային խուռն ինչ ըղինի, յորս աղմուկ չար
Արկ 'ի նոսա Զըրուանեանն, եւ 'ի բարձանց անախ արփւոյն
Տեղաց ցօղ արիւնաղանդ, զի հանդերձեալ էր մերձ ընդ մերձ
Յոգնախուռն 'ի դըժոխըս թօթափել յաղթ կառափունս:
Նոյն անդուստ եւ տրոհեցիք 'ի դարեւանդ անդըր դաշտին
Ըզմեծաւան Հեկտորիւ եւ զանբասաղելոյ Պուղիդամաւ,
Եւ զԷնէաւ՝ որ 'ի տրովետս աստուածօրէն պատուեալ յազգէն,
Եւ զերիւք Անտենորեանցն, զՊոլիբոս ասեմ, զքաջն Ագենոր
Եւ զԱկամաս պատանեակըն զանմահից հանդունաձեւիկ:
Իսկ Հեկտոր ընդ առաջինսն ածէր զասպարն ըղբոլորակ:
Որպէս ընդ ամպըս ծագեալ փայլածէ աստղ եղեռնաթիւր,
Եւ երբեմն 'ի խաւարին ամպսըն մըտեալ անդրէն թաքչի,
Սոյնպէս եւ Հեկտոր ընդ առաջինսն երեւէր մերթ,
Մերթ 'ի վերջինս հրաման տալով, ոսկոյն 'ի պղինձ փայլակնացեալ
Զօրէն հօրն խըլին շանթից վահանակրոյն Արամազդայ:
Եւ հանդոյն իմն օրինակ հընձօղք միմեանց դէմյանդիման

Ցանգաստան առին ճակատ կարգաւ զաւրան հարկանէցին
Զչորեհոյ կամ ըղձարուոյ, եւ գէտ ՚ի գէտ գլորեն ողորք,
Տրովացիք եւ աքայեանք ՚ի միմեանս մյասպէս սաստուցեալք
Սատակէին, եւ ումեք զմտածեայ փախուստ ոչ լինէր յուշ։
Զոյգ ըղձլուխան ունէին ՚ի մարտ՝ հրասեալք հանգոյն գայլոց։
Հայեցեալ ՚ի նոսա կայթէր անդ Հեռ. բազմահառաչ,
Զի նա եւեթ յաստուածոց գտանէր միջ՚ ամ մարտուցելոյն,
Իսկ այլք ամ նոքա չէին ՚ի գէց ըմթերականցք,
Այլ հանդարտիկ նստանէին խաղաղասէկք ՚ի տունս իւրեանց,
Ուր յարկ նոցին գեղեցկակերտ ՚ի գագաթունս էր Ոլիմպեայ։
Բասրէին ամենեքեան ըզԶրոնեանն ամպրոպային,
Բարբելով զի տրոյացւոցն պարգեւել կամէր պարծանս։
Զանէր հայրն ինչ նոցա փոյթ, եւ առանձինն մեկուսի
Ցայլոց անուր հեռագոյն բազմէր ՚ի փառսն խայտացեալ,
Ի տրովեանց քաղաք ու ՚ի նաւս աքայեցւոց եղեալ զնաւակն,
Ի փայլական պղնձոյն, ՚ի սատակելոյն եւ սատակելոց։
Ցառաւօտին մինչ պայծառ, մինչ զհեցանկանն ամէր զեւ.առե.,
Զերկուսեանն հարկանէին նոքա ըղխողմանս, անկանէր զօրն.
Իսկ յորժամ աշխատաւոր կարգեալ ըղձաշն այր մայրեաց
Ի պուրակս անտառավայրս, երբեւ հարեալ զձարձրաբերձս փայտս
Ցագեցոյց ըղձեռս իւր եւ ձանձրութիւն յոգին անկաւ,
Եւ անուշակ կերակրոյն պաշարէ զսիրտն ցանկութիւն,
Արութեամբ յայնժամ իւրեանց բեկէին ըղթաւանս աքայեցիք,
Զայն ընկեր առ ընկեր գասաւ ՚ի գասս եղեալ խրախոյս։
Անդ յառաջ շահատակեալ Ագամեմնոն հար առաջինս
Զարի այրն ըղհովիւ ժողովրդոցն ըղԲիենոր,
Եւ ապա յետոյ զընկեր իւր զՈյիլեւսն ձիավարն։
Զի վազեալ սա յերկձիոցն եւ ախոյեան եկաց նմին՝
Որ զնա ուղիղ յարձակեալ եհար ճակատ սուր աղեղնաձիգ,
Եւ չարգել ՚ի նմանէ պղնձեայ սաղաւարտ ըղթեգն,
Այլ թափանց եղ ընդ այն, եւս եւ ընդ ոսկրն, եւ ուղեղն
Դիզրգեցաւ ուղեղն ՚ի ներքս, եւ ըղմաղեալն սպան նորա։
Եւ թողեալ այսանց այրքայն Ագամեմնոն անդէն զնոսա,
Որոց լանջք ... ՚ի նմանէ լերկ պայծառ...,
Անց խաղաց յառաջ զԻսոսն եւ զԱնտիփոսն ըսպանանել,
Զերկուս որդիս Պրիամեան՝ ըղհարճորդին եւ զհարազատ.
Երկոքեան ՚ի մի կառս, եւ հարճորդին կայր կառավար,
Իսկ անուանին Անտիփոս ընդ իւր հեծեալ գայր ՚ի կռիւ.
Զորս Աքիլլէս առ ոտս Իդայ ՚ի ... էր ըմբռնեալ,
Կապեալ ճկուն ոստովք եւ արձակեալ ընդ փրկանաց։
Իսկ յայնժամ Ատրիդեան Ագամեմնոն վաղվաղակի՝
Նիզակաւն եհար ըղԻսն ընդ լանջս ՚ի վեր կրծոյն ...

Եւ զՄնասխեան՝ ընդ ակամբըն թերով զարկեալ արկ 'ի կառացն.
Եւ գլորեալ 'ի կողմանէ զզեղեցիկ զէնսն 'ի նոցանէ,
Ծանեաւ զնոսա, զի կանխաւ եւս առ երագ նաւսն էր տեսեալ,
Մինչ քաջեան Աքիլլեւս գերեալ զնոսին երկոսին յԻդայ։
Որպէս առիւծ 'ի խորշանս թեթեւընթաց հասեալ եղին,
Եւ ժանեօք զաղանակերաւն յափշտակեալ զմանկանցն մատաղ,
Բեկանէ հեշտիւ եւ զկալոլար ոգիս նոցա կորզեալ հանէ.
Եւ նա մօտ իսկ յոյժ անդէն թէ գիտասցէ՝ չունի օգնել,
Զի եւ զնա իսկ ինքնին անհնարին ունի դողումն,
Եւ շտապաւ փախչի 'նդ սաղարթս անտառախիտս եւ ընդ մայրիս
Խուճապեալ եւ քրտնաթաթաւ 'ի հզօրէ բուռն գազանին.
Այսպէս ոչ ոք 'ի տրովացւոց հնարէր զնոցա զօրանալ եղեան,
Այլ ինքեանք իսկ յարգիւաց զարհուրեալ փախչէին։
Իսկ նա՝ զՊիսանդրոս եւ զՀիպողոքոս ըմբռնեալ մարտիկ,
Զորդիսն Անտիմաքեայ քաջամարտի, որ մանաւանդ
Ընկալեալ ոսկի շատ յԱղեքսանդրէ պարգեւս ձիրից,
Հակառակ կայր զՀեղինէ տալ խարտեաշ Մենելայոսի.
Ըստ որում երկոքեան մանկունս Ագամեմնոն կալաւ ստիպեալ,
Որ 'ի մի զնդի հեծեալ՝ զձիանն երագ վարէին անդ.
Զի զերասան 'ի ձեռաց իւրեանց փայլուն երասանակք,
Եւ ինքեանք խռովեցան. իսկ Ատրիդէս առիւծաբար
Եկ ընդդէմ, եւ 'ի կառաց անտի նոքա աղաղակէին.
Ասպետ զմեզ, Ատրիդէս, եւ փրկանս ընկալ զարժանն.
Յապարանս Անտիմաքեայ կայ կարասի բազմաճոխ,
Պղինձ եւ ոսկի, եւս եւ երկաթ ճարտարապործ.
Հայրն մեր շնորհեսցէ փրկանս անթիւ քեզ 'ի նոցանէ,
Թէ լուիցէ զմեզ ողջ գոլով առ պրեալ 'ի նաւս աքայեցւոց։
Այսպէս ողբաձայն թագաւորին աղերսէին արտասուաթոր
Բանիւք աղաչանաց, այլ ոչ ողոք լուան բարբառ.
Արդ որդիք դուք թէ իցէք Անտիմաքեայ զօրաւորին,
Որ առաջ երբեմն յատենի տրովացւոց հրաման զՄենելայոսի
Զեկեալն ընդ դեսպանակերպն Ոդիսեւսի հրեշտակութեամբ,
Սպանանել անդ առ նովաւ, առ աքայեանս անդրէն չթողուլ,
Այժմ դուք ընդ ընծայական հօրդ եղերան լուծջիք զվրէժ։
Ասաց, եւ 'ի կառաց անտի զՊիսանդր յերկիր ընկէց
Տիգաւ ընդ կուրծսն հարեալ, անկաւ յօրամանս նա 'ի գետին։
Ի բաց վաղեաց Հիպողոքոս, այլ առաջնեաց եւ զնա 'նդ երկիր՝
Նիզակաւ խողխեալ ըզձեռսն եւ զպարանոց նորա հատեալ.
Եւ զօրէն խոճի սանդի թաւալագլոր արկ ընդ ամբոխն։
Ըզնոսա թողեալ դիմէր 'ի զուարթ կռուն գումարտակաց,
Եւ ընդ իւր միախառն աքայեցիքն այլք ամրապարանք։
Հետիք զհետիս փախչէին ըմբռնամարտիկ տարածանսուս։

Եւ զհեծեալս հեծեալք՝ բանակալք յերկաթըն պղնձաձոյլք ։
Ընդ նոցունց յարեւու փոշի՝ զոր 'ի դաշտէն մըրրըկեցին
Ոտնատարոփ ձիոց արշաւանք. առկայն արքային Ադամանդեան
Վանէր ցանդ կոտորելով եւ տայր խորախոյս արգելացուցող ։
Որպէս հուր ծախիչ յորժամ 'ի ընկնախիտ անկցի մայրի ,
Եւ մըրրրիկ փոթորկեալ ընդ ամենայն ճարակեսցէ ,
Թօթափէին ջոկք կործանեալք յապստամբէ հրատեսն ձիալեալք ,
Ի ձեռն Աոբեանն Ադամանդի թօթափէին նոյն կառափունք.
Տրովացւոց փախուստեայն , եւ բարձրաւանց յաղն երկիւղք
Ի շաչիւն տապանակին 'զ. մարտին շաւիղս ըղձթախնուր կատա
Անձկութիւն ընտիր ընտիր կառավարեացն որոց կային
Անկեալ տապարաս , քան կանանց՝ անգլեալք յաւէտ սիրայորդորք ։
Այլ զՀեկտոր Արամազդ դարձոյց յարգանց եւ 'ի փոշւոյն ,
Ի խոշոշ մահուց , յարեանց ապաժամէ եւ յամբոխից ։
Ատրիդէս խաղայր յառաջ՝ գանուցեալ յուժգին խրախոյս ,
Իսկ նոքա 'ի վաղնջի գերդաստանացն Իլեայ շիրմին
Ընդ մէջ դաշտավայրանոյն զինեալ զնոյն ընդ մայրթուզն ,
Անձկացեալք քաղաքին . խաղայր Ատրիդ յաւէժ գոռամամբ ,
Թաթաւեալ անպարտելի ձեռքն խոր յարեան եւ յապաժոյժ ։
Իսկ յորժամ յՍկէականին հասին դրբաանն եւ 'ի կաղնին ,
Ըղտակցի առին անդէն եւ ունէին ակըն միմեանց .
Զի կէսք դեռ ընդ մէջ դաշտին խուճապէին երբեւ զերինջս՝
Որ առիւծ հինահարեալ 'ի տարաժամ գիշեր՝ փախոյց
Զամենեսին , բայց միումն ըսպառնացեալ կայ դառըն մահ .
Զոր ժանեօքըն զբռնեալ յանխընայեալ՝ նախ զուըն եբեկ ,
Եւ ըմպեր տապ զարիւնն եւ զփորոտին ագէշն լափէ .
Թագաւորն այսպէս Ատրեանն Ադամանդեան վնաս արկեր
Ըստապանեալ միշտ ըզյետինն , եւ փախստեայ զնոյն նոքա .
Եւ շատք յորսայս եւ բերանալեալք անկանէին 'ի կառաց
Ընդ ձեռամբն Ատրիդեայ , զի նիզակաւն ուժգին մոլէր ։
Բայց մինչ կամէրն 'ի պարիսպն հասանել բարձր եւ 'ի քաղաքն ,
Ի ժամուն յայնմիկ անդէն հայրըն մարդկան եւ աստուածոց
Ցերկնուստ 'ի կատարս աղբերաբուխն իջեալ Իդայ
Գայր նըստէր , կայծակնացայտ փայլատակմանց շանթ 'ի ձեռին ,
Եւ զԻրիս ոսկեթեւ ձիալեալ յարդոյ պատգամաւոր .
Արի երթ , թեւթեւ Իրիս , զայս առ Հեկտոր ասասջիր պատգամ.
Յորժամ տեսանիցէ զհովիւն ազանց զԱգամեմնոն
Զի 'նդ նախատակաւն դառնայցէ զարկ արանց տառապելոց ահեա ,
Խոյս տըւեալ խառնիցի , հրաման այլոց տացէ զընդդէմ
Ոգորել ընդ թշնամեան 'ի զօրաւոր պատերազմին ։
Իսկ յորժամ անգանհար եւ կամ նետեալ թէ վիրաւոր
Ի կառսն հեծանիցի , յայնժամ ես սյժ տառապեալսն.

Ցայգ նըման, մինչեւ երեւեալ հասցէ 'ի նուաղն գնդապատիւ,
Արեգակն 'ի մայր դարձցի եւ արբանեակն դարցէ նըման։
Զայս ասաց, ոչ անյայտ եղեւ մրրկեան երազ Խախ,
Եւ յիշայ ըմբռնեալ ելեալ 'ի սրբարանաւէցն անդր Նինոս՝
Եղեւ զօրքն Գրիամեայ քաջն զՀեկտորըն զհեցական
Կացեալ 'ի յերբեմնական խուր եւ 'ի կատան ամբոխականաց.
Այն որ հաւաց մխտացեալ առէ Խախ երագամնում.
Հեկտոր որդի Գրիամեայ՝ զաւազահանձարդ Արամանեակ,
Արամանեակ հայր ասպզեալ սայն քեղ զետ սրասրասմանըր։
Մինչեւ անասնեակս զԱզամելիքան հատեն աղանց
Զի նա աստուածոցն մըրցեալ զաւրէ աղանց հարկանել զանդ,
Խոյս առեալ մեկնեալքն, այլոց երկեալ սրտս հըռոմեան
Ընդ սատակել մանգաղեալ 'ի կարկեալ սպառնաբացքն։
Իսկ յորժամ մեկնեցաւ հասն 'ի մըշկն խոյ մեծամար
Ցեւր 'ի կառան եղանեալ, յայնժամ արկցէ 'ի քեղ կարով
Ի ջերդակ՝ մինչեւ երեւեալ 'ի գնդապատիւ հասցես քաղաքս.
Արեւ 'ի մատնեն մըացէ եւ նաւերական գարցէ խաւար։
Զայս մկրտեալս բարբառեալ՝ ել եւ գնաց Խախ մրցան։
Իսկ Հեկտոր 'ի կառաց անդր վաղեաց զինուքն յերկիր
Եւ ճոճեալ սուր գնդարգանս ընդ հասարակն շարժէր բանակն
Ի կռիւ ուղեւորեալ խրախոյս, եւ յարոյց ծանր պատերազմ։
Նոքա յետոյ դարձան կոչքն ընդդէմ աքայեցւոց.
Անդուստ արգելոյք ըզջոկեալս խուռնից կողմանցն,
Եւ գումարն արծարծեցաւ. Ճակատեցան, եւ Ագամեմնոն
Ոստեաւ յառաջ՝ յայժ անհնարեալ նահատակել ընդ առաջեանն։
Ասացէք ինձ արդ, Մուսայք, Ոլիմպական յարկաց բընակք,
Ո՛վ որ նախ առաջին Ագամեմնոն եկ յանդիման
Ի տրովադաց անդր եւ կամ 'ի բարեկիր ներգործեալց։
Կորովին եւ անձնեայն Անտենորեանն Իփիդամաս,
Որ սընաւ 'ի Թրակէ պտղաբերարան՝ 'ի մայր խաշանց.
Դայեկեաց նըման 'ի տանն 'ի տղայութեան նորա Կիսեւս՝
Մօրն հայր, այն որ ծընաւ ըզգեղեցկայուրն Թէանով։
Այլ յորժամ 'ի վայելուչ արբուն չափոյն ժամանեաց,
Անդ առ իւր կալաւ ըզնա եւ ետ նմին ըզդուստր իւր.
Իբրեւ ամ, յառաջագոյն անդր Թըռեաւ յաքէացին համբաւ
Մահկանձեւ երկոտասան նաւօք որ զկնի գնային նորա.
Զորս ապա 'ի Գերկոտէ թողեալ ըզնաւսն միաշանգս,
Իսկ ինքն 'ի հետեւակս եկեալ հասեալ կայր յԻլիոն.
Սա յայնժամ Ատրիդեան Ագամեմնոնի գնաց ընդդէմ։
Եւ սոքա իբրեւ յիրեարս ընթացեալ լինէին մերձ,
Վրիպեալ Ատրիդեայ՝ խոտորեցաւ նիզակն 'ի բաց։
Իփիդամաս 'ի գօտւոյն եհար նիզակ լանջապանին,

Եւ յեսու ենքն 'ի վերայ՝ 'ի ձեռնելն ծանր եղեւալ վտանգ.
Ոչ ենհերձ ըղխանձարըն նշկարէն, այլ անդ յաւազ
Համգիլաեալ արծաթոյն՝ կըրկնեցաւ ալեքն երբեւ կապար։
Զորմէ բուռն ելխանից հարեալ իշխանն Ագամեմնոն,
Ձըգեալ ուժգին եբր առեալ 'ի ձեռանէն յինքըն հանէր,
Եւ չէշտեալ սուսերաւն ըղղարթանցն՝ եկեղծ զանգամն։
Այսպէս անդ անկեալ տապաստ՝ հէք ըղղըղէնձին նընջէաց նա զքուն
Ի նըղպատ քաղաքացեացն, 'ի հարազատ հեռանէն բացեալ
Ու՛ր նորանէր, յորմ ոչ 'ի շնորհս ինչ վայելեաց՝ տըւեալ բազումս.
Եա նախ արջառս հարիւր, ապա հազար եւս այլ ոչխարաց
Այծ՝ ոչխար մեծանգամայն, որ իւր անթիւք արածէին։
Իսկ յայնժամ սա ըղխապատ զնոյն Ատրիդն Ագամեմնոն,
Եւ երթայր տանէր զըըքնաղ զէնսըն յամբոխս աքայեցւոց։
Զոր Կոոնէ երբեւ եսես՝ երեւաւորն 'ի մէջ արանց,
Երեցագոյնն Անտենորեան, սաստ անհնարին զաշըն պատեաց
Ընդ անկումն հարազատին, եւ առեալ 'ի ձեռն անցեալ չըզգայ
Կանգնեցաւ զարդ 'ի կողմ զհեցագէնէն Ագամեմնոնի,
Եւ արմնկանն 'ի ներքոյ եհար ըղնա 'ի մէջ բազկին,
Եւ յայնկոյս եղ Թափանցանց փայլուն ախզէն սըրածեալ սայր։
Սարսափումն եառ ընդ այն զարքայն արանց Ագամեմնոն,
Համայն ոչ 'ի դուադարէն ինչ դադարեաց, ոչ 'ի կըռուոյն։
Զհողմասուն սաեալ նիզակ՝ 'ի Կոոնէ անդըր խոյացաւ,
Որ զեղբայրն ըղհամահայր զԻփիդամաս կալեալ զոտիցն
Հալածէր ընդ քարշ տանէր եւ հաճոյեն կարգայր ըղքաջս։
Եւ 'ի ձգել նորա զայն յամբոխակոյտն՝ ըղնա հարեալ
Ընդ կըծկեայ վահանաւն 'ի պղընձի սեգ՝ եկեղծ զանգամն,
Եւ հասեալ՝ եհատ ըղգլուխ իւր 'ի վերայ Իփիդամայ։
Անդ որդիքն Անտենորեանք 'ի ձեռն Ատրիդ Թագաւորի
Զճակատագրէն լըցեալ օրհասն՝ իջին 'ի տունն Սանդարամետին։
Սակայն ինքն ընդ գասակարգս այլոց քաջաց շահատակէր
Նիզակաւ եւ սուսերաւ եւ մեծամեծ քարանաքարամբք,
Ցորչափ արիւն ջերմաջերմ պղպըղջակէր զեռ 'ի վէրէն.
Իսկ յորժամ ցամաքեցաւ խոցն, եւ արիւնըն դադարեաց,
Հարան ցաւք սաստկադոյնք 'ի զօրութիւնն Ատրիդեան։
Որպէս ըղկին ծընընդական ըմբռնէ սուր նետ գըժընդակ,
Զոր արձակեալ հարկանեն ծընընդականն Իլիթիեայք,
Դըստերք Հերայի՝ յորոց 'ի ձեռս են զաւն երկունք.
Նոյնպէս ցաւք ... յԱտրիդեանն մըխեցան սիրտ։
Եւ 'ի կառսն ... իւր՝ եւ պատուէր կառավարին
Ի նաւկէնոսարըն խորագոյն վարել, զի սիրտ իւր կըսկըծէր։
Ձայն ուժգին բարբառոյ բարձեալ գոչեաց առ դանայեանս.
Ո՛վ սիրելիք, առաջնորդք արգիւացւոց եւ խնամակալք,

Դուք արդ այժմ պահեցէք 'ի ծովանցու լաստանաւորացն
Ըզդըմնելոյդ մարտականէ, զի զգօնն ինձ չէր Թոյլ Արամազդ
Մըղել ըղպատերազմն ընդ Տրովացիս զօրըս ցերեկ։
Զայս ասաց, եւ կառավարն 'ի գոգաւոր նաւակացն կոյս
Զգեղապաշտ ձիս մըտրակեաց, որ Թըռչէին ոչ անյօժար
Փըրփըրադէզս ըզլանջըսն եւ 'ի փոշի մածեալս ներքուստ,
Ար ըղեաց Թագաւորն 'ի Ճակատէն հանել 'ի բաց։
Իսկ Հեկտոր՝ իբրեւ ետես զԱգամեմնոն մեկնեալ գնացեալ,
Խըրախոյս եղարձ մեծաձայն առ Տրովադացիսն եւ Լիկեցիս.
Տրովադեայք եւ Լիկեանք եւ Դարդանեանք ընթերամարտք,
Քաջ լերուք, սիրելիք, եւ դիք 'ի մեծ զարիութիւն։
Արանց վեհն 'ի բաց եղ, եւ Զըրրուանէան ինձ Արամազդ
Եա փառս մեծ. ձի ուղղորդեցէք 'ի քաջաւոր Դանայեցիս
Զի արկէք աւելադրեալ՝ մեծ եւս ամենայն պարծանաց շուք։
Զայս ձայնեալ՝ յարդարեաց զամենեցուն զայժ եւ զսիրտ,
Որպէս ով ուրեք որսորդ զի զպատառական ըզշանաժանի
Դըրդեալ յարուցանէ 'ի վայրենի կինճ կամ յառիւծ,
Նոյնպէս հանէ ըզմեծամանձինսըն Տրովադեանս յարուցեալ
Արդ Հեկտոր Պրիամեան, մարդասպանող Արէայ համազոյն։
Եւ ինքնին ընդ առաջինս ամբարտաւանութեամբ խաղայր մեծաւ,
Եւ անկաւ անդր 'ի գուպարըն՝ վերնաշունչ մրըրկի նըման,
Որ Թափ անկեալ սաստուցեալ՝ վըրդովէ զծովըն կապուտակ։
Իսկ զո՞ նախ անդ սատակեաց եւ զո՞ վերջին արկ 'ի կենաց
Հեկտորըն Պրիամեան՝ ուր ետ նըմա փառս Արամազդ։
Նախադոյն՝ զԱսէոս, զԱւտոնոոս եւ զՈպփիտէս,
Ըզ Դոլոփըսն Կլիտեան, զՈփելտիոս եւ զԱգելաւ,
Զէսիմնոս եւ զՈրոս, զՀիպպոնոոս քաջամարտիկ.
Ըզսոսա զդանայեցւոցն ըսպան առաջս, ապա զամբոխն.
Օրինակ իմըն մինչ զամպս եղապամածեալըն հարաւոյ
Հալածէ Զեփիւռ՝ կոծեալ Թանձրատարափ խըռն մըրրկաւ,
Խուռներնթաց կուտակադէզ ալիքն ուռուցեալ ալեաց կոհակք,
Ցայտէ փըրփուրն 'ի բարձունս 'ի շունչ հողմոյն աստանդելոյ.
Նոյնպէս խիտ Թօթափէին ընդ Հեկտորիւ ամբոխին գլուխք։
Անդ կորուստ հասանէր եւ անճարըն լինէր նախճիրք,
Եւ 'ի նաւուն փախըստեայք անկանէին աքայեցիք,
Եթէ չէր Ոդիսեայ հարեալ բողոք առ Դիոմեդ.
Իսկ զի՞ եղեւ մեզ, Տիդեանդ, զի մոռացաք զարութիւն քաջ.
Այլ ծն այսըր, սիրելի, առ իս մնասիր. այպանք լիցին
Թէ Հեկտոր կորդակախորոխոս լիցի նաւացըս գաղամեղիս։
Եւ նըմա պատասխանի Դիոմեդէս քաջ եւ ասէ.
Կացից ես, ժուժկալեցից, այլ զուգընդրեայ ինչ եղիցի
Ըղհ օգուտն առ 'ի մէնջ, զի Արամազդ ամպրոպայոյզ

Տրամացեալ քան թէ մեզ կամի շնորհել ըզյաղթութիւն ։
Այսպէս, եւ 'ի կառացն ընկէց յերկիր ըզԹիմբրէոս
Տիդեանհար արտորեալ յահեակ ըստ ծծին, իսկ Ոդիսեւս
Զարքայազնեանն ազգային զսպասաւորականն Մոլիոն ։
Ըզսոսա 'ի կռուոյն ըմբռնեցեալ՝ թողեալ անդէն,
Խուժեալք մխեալ ընդ ամբոխն եւ խառն հարեալ աղմկէին,
Զերդ կըրկին վարազք հարեալք ըզբռնաբարութեամբ յարձակմանս ․
Սոյն օրէն դիմեալք ընդ կռուի՝ սատակէին ըզտրովադիսն,
Ի Հեկտորէ քաջէն փախուցեալ աքեանք ոգի առնուին լուրջք ։
Անդանօր կալան ըզկառս եւ զքաջորեար ժողովրդեան,
Զերկուս որդիս Մերոփսի Պերկոսացւոյ՝ հըմտագոյնն
Քան ըզբնաւս հմայից, որ ջատայր թոյլ մանկանց իւրոց
Ընթանալ 'ի պատերազմն մարդածախ, եւ լուան ոչ ․
Զի տանէր ամենեք զնոսա սեւ օրհասին ճակատագիր ։
Արդ Տիդեանն ըզդասս Դիոմեդէս աշտէնափառ
Ի հոգւոյ եւ յարեւէ արկեալ ըզզէնսն էառ կապուտ ․
Իսկ Ոդիսեւս սատակեաց զՀիպպոդամաս եւ զՀիպերոքոս ։
Անդ նոցին հարթհաւասար ձգեաց ըզմարտն Զրօնեանն
Ակն արկեալ յԻդայ 'ի վայր, եւ ըզքինախնդիրս զնուէին ։
Եւ զաւակն Տիդեայ տիգաւ եհար զԱգաստրոփոս
Ըզդիւցազնորդին Պէոնեան ընդ թանձր զըստին, զի չէին մերձ
Երիվարքն առ 'ի փախչել, վրիպեալ զետեղեալ նա յոյժ ․
Մեկուսի զնոսա կալեալ սպասաւորն, եւ ինքն հետի
Յարձակեալ ընդ նախամարտս՝ անկաւ 'ի քաղցր արեւէն ։
Իսկ Հեկտոր սուր նըկատեալ ընդ գումարտակն՝ եկն առ նոսա
Մեծագոչ հարեալ խոշոր, ըզհետ խաղային եւ տրովեան գունդք ։
Զայն տեսեալ սասկացաւ Դիոմեդէս ահեղագոչ,
Եւ անդէն առ Ոդիսեւսն ընթերակայ եբարձ ըզձայնն ․
Ցերկոսեան 'ի մեզ եղեանէրգ հոլովեալ գայ՝ բուռն Հեկտոր ․
Այլ աղէ եկ ոգինդ կացցուք, եւ զդէմ կալեալ ընկեցուք ըզնա ։
Այսպէս, եւ ճօճեալ զերկայնաստուերն ընկէց նիզակ ․
Եւ դէտ կալեալ անվրէպ 'ի գլուխն՝ ըզշուրթն եհար սաղաւարտին ․
Այլ 'ի պղնձոյն ռաստեալ պղնձին՝ 'ի գեղեցիկ մորթն ոչ հասանել,
Զի եկաց ընդդէմ արգել եռապատիկն եւ բարձրածայր
Գըլխանոցն, որ էր Փոյբոսին Ապողոնի տըւեալ պարգեւ ։
Իսկ Հեկտոր ճեպով անհուն յետս ընթացեալ խառնեալ յամբոխն՝
Անկաւ 'ի ծունկս եկաց յեց հաստաբազուկ ձեռամբն յերկիր,
Եւ պատեալ զաչօք նորա ծածկեաց գիշեր խաւարաբեր ։
Իսկ մինչդեռ 'ի տեղընկէց անդ խոր գնացեալ երթայր Տիդեանն՝
Քաջ 'ի բաց ընդ նախամարտս՝ ուր ընդ գետինն մխեալ կայր,
Ցայնժամ ոգի առ Հեկտոր, եւ ամբարձեալ անդրէն 'ի կառսն
Եւ 'ի խուռն ամբոխ վարեալ՝ ապրեաց 'ի սեաւ օրհասէն ։

Իսկ արքն Դիոմեդէս ըղձեաց պահպանել ախոյանն՝ ասէ,
Արդ դարձեալ 'ի մենամարտն փորձեցայր, շուն, եւ մեռանելոյ
Չարն առ քեզ, հրեղէն Գուշակն այժմ Աստուծոյ Թագաւորաց ընդդէմ,
Որում ուխտս ասացեր զդեռ 'ի դաշտ յարգանաց 'ի շինէն.
Այլ ընդդէմ հասեալ իմն ուրուքն պատահեալ սատակեցից,
Թէ որ ինձ եւս օգնական եղէ 'ի գէն եւ զօրաւիգն.
Այժմ ըղձեա մնալոյ այսոյ՝ ամ ձեռնընհաս եւ լինելով.
Զայս ասաց, եւ կառավարաց ըղձակալութեան Գենեան։
Բայց սակայն Ալէքսանդրոս՝ այրն Հեղինեայ վարսագեղոյն,
Ի Տիդեան անդր 'ի հովիւն ազգաց լինոյր ընդդիմամարտն,
Ընդ արձանաւ թաքուցեալ 'ի ձեռակերտ գամբանի անդ
Դարդանեանն Իլոսի վաղեմիջեալ ծերոյ դրօշենք։
Արդ նա յայնժամ ըղձագելքն Ագաստրոփեայ զպատանեակէնս
Ի կերծիւցն կորզեր ըմբռնեալ, զասպարն յուսոյ,
Եւ ըղձաներ կորզանէր. եւ նա նոր զրեթէ իւր աղեղանեն
Եւ եհար, ոչ վրիպեալ նետն 'ի մատանցն ունայնավար,
Զգարշապար ոտին աջոյ, եւ թափ ընդ այն անցեալ փքրբեն՝
Ի գետնին վարեցաւ. իսկ նա յոյժ քաղցր 'ի ծաղր հատեալ՝
Վաղեաց 'ի դարանէն եւ խրախուսելով բարբառեցաւ.
Խոցեցար, ոչ վայրապար թռաւ սլաքս. այլ ա՜ սայր ինձ
Թէ 'ի կուշտդ ներքին արկեալ՝ զոգիդ քաղէի.
Ցայնժամ ոգի առնուին եւ յերկիւղէն սաստ արամեանք,
Որ 'ի քէն, իբր յառիւծէ պատառօղ այծք, կան զարհուրեալ։
Իսկ արքն Դիոմեդէս ոչ ինչ քաջաբնեալ ասէ առ նա.
Լուսադեղդ աղեղնաւոր, եղջերամարտն, աղջկանցենին,
Եթէ զինուք զինավառ 'ի հանդէպ մարտիր փորձ,
Չէր ինչ քեզ օգնելոց աղեղն եւ նետք քո թանձրախուռն.
Արդ զոտին իմոյ գծեալ քո զգարշապար՝ ունայն պանծաս։
Չէ ինձ փոյթ, որպէս թէ կին ոք կամ մանուկ հարկանէր խոլ.
Զի կլնատ եւ անպիտան առն փղէին բութ է եւ գոլ։
Այլապէս այլայդ յինէն, թէ եւ թեթեւ ինչ շօշափեալ,
Եղանէ սլաքքն սուր, եւ արկանէ անդէն անշունչ.
Եւ կնոջ անմուսնոյ նորին ցլանին եւ ցելուն այտք,
Որբանայ մանկանցն, եւ ինքն ընդհողն յարեան ներկեալ կարմիր
Տոռրեալ նեխի, եւ քան կանայք՝ հաւք պար առեալ պատեն զնովաւ։
Զայս ասաց. իսկ Ոդիսեւս կորովատեգ հասեալ մատուցեալ
Կաց հանդէպ, նա զնետոյն սուր՝ նստեալ յետոյս՝ զերծ յոտանէն,
Եւ սաստիկ ցաւոց խիթք ընդմանդակ մարմնոյն անցին։
Ել անդէն հեծաւ 'ի կառսն եւ եա պատուէր կառավարին
Ի քաղաքն զոգասար վարել, զի սիրտն իւր մորմոքէր։
Միայն մնաց Ոդիսեւս նիզակաւորն, եւ չեկաց ոք
Առ նովաւ յարգիչացոյց, զի անկաւ ահ յամենեսեան.

Ցօղոյ նշոյ եւ 'ընդ մեծամեծս անձինն եւրոյն զայս խօսեցաւ.
Վա՜հ զինեաւ, ինձ զինչ հասցէ. չար անհնարին եթէ փախեայց
Զարհուրելով 'ի խաւարէս, եւ թէ 'մեռանիմ միայն' չար եւս.
Զի Զրուանեանն երկիւղիւ պաշարեալ զայլ դաւանեցեն:
Այն որ է զօրաւորն խոյս հօղոյս ընդ իս միշտ.
Զի զխաւար եթէ վառոց է խուսափել 'ի ձանկաւոէ,
Իսկ [illegible]եցէ 'ի կալս, հարկ աղաղեն եցէ 'նդմա
Ժամանակ[illegible]աւորս, թէպէտ հարցի, թէ հարցէ զոք:
Մինչդեռ զայս ըղձմտաւ եւ ըղձալրութեան ածէր եւրով,
Հասին զաւաք պատուհասին վահանաւոր արուեստագացուց,
Եւ փախուցին 'ի միջին' զեղեան յինքեանս ամփոփելով:
Որպէս յարժամ 'ի վաղուց հրաման բարբառոյ նահատակ մանկանց,
Եւ նա ելեալ զայն զինեալ 'ի Թուանօրս Թուարեցէն
Զըմպիտակ արեւով ժամեան 'ի ծանրեկան ծամածուես.
Ցարձակեալ զորհին նոցա, եւ առամանց ձայթէ կափկան,
Նոցա ալինդ կան 'ի գլուխ' թէպէտ գըժնեայ եցէ ասասեկ.
Նոյն յամենուսա յՈգիսեւ' 'ի սիրելին Արամազդայ'
Խուժէին արովեանք, եւ նոքա նա զհրաշալին Դէյոգնեսս
Խոցեալ ընդ տան 'ի միրուսա' ընդատուցեալ սուր աշտէիւ,
Ցեա մնորեկ առաջ զթուաճն ըսպան եւ զՆինամու,
Եւ առաջ զՔերտափտամնա' մինչ 'ի կառացն եղանէր գետ,
Ընդ կըմբեաց վահանաւան ըղտեղն 'ի աղօրս մըխեալ նորա,
Եւ նա զըրբեալ 'ի փոշիոյն' ափով ձեռքն կոլաւ զերկիր:
Թողեալ զատաւ' զՀեղղատուեան Փառոսիս արար մեկընդահար,
Զհերբայրն հարաղատ ըզՍամկոսի քաղաքարձն,
Որում զայր 'ի Թեկղեպոս ասատակածակերպ այրըն Սամիոս.
Ար երբ արձանացեալ' ըղձանս առ նա բարբառեցաւ.
Ո՛վ անուանեալդ Ոգիսեւս, անյաղթ 'ի նենգ եւ 'ի ձըգնուես,
Գործոցդ' կամ զերկեցոսնց աղրցես այսօր ըղձխաղացուանց,
Ըսպանեալ արս այսպիսիս եւ ըզկապըմծան աւեալ կապանս,
Կամ խնով զերպարդեանք խոցեալ' զոգեսըդ կորուսցես:
Ընդ բանին եւ եհար զվահան նորա զբոլորածիր.
Եւ անցեալ Թամի ընդ ասպարըն փայլածուն' նիզակն հուժկու,
Երթեալ մըխեցաւ յամենապատուհաս պատանեկեան,
Եւ քերթեաց 'ի կողեցն ըզմարմինն բնաւ, այլայն չետ թող
Պալլաս Աթենաս խառնել յարեն աղիքն ընդերս:
Գիտաց յանձն եւր Ոգիսեւս' զի մահացու սայր չանկաւ յինքն,
Եւ ընդ կրունկըն մերընանեալ' զայս առ Սամկոս արձակեաց ձայն.
Ա՜յ թըշուառ, այժմ ձն եւ ձն զայ ժամանէ քեզ ծանր օրհաս,
Զի խափան ինձ արարեր 'ի կըռուելոյ 'նդ արովագացեաց.
Եւ ես քեզ աստ մահ առնէն ըղտասանելովն եւ ըզանուն մահ
Հասանել յամառօս յաղթեն, եւ աշտէիւ խնով պատարեալ'

444

Գործածս ճիմ տայես, զոզիք Սանդարապետին քաղաքներց։
Այսոց, եւ նոա 'ի փախուստ անդրէն զարձեալ յետս ընթանայր.
Ի շըրշել իւր ըղթեկանձն՝ եհար վարանաց աչօք 'ի միջնաշէն՝
Ի մէջն անդ ուսուցն, եւ թուփ ընդ լանջս անցաց յոյնեալս.
Տասպասելով՝ Թընդքեան եհան, եւ Ոգլուեւս պանծոց զնացոյն.
Ո՛վ Սաթէկ, քաղաքաօրութեն ձեռօերուստ Հնդկաստանից Զմու,
Քեզ վախճան եհաս մահուան եւ ընդգանուց, եւ [illegible]։
Ո՛վ Հեքեզ, ոչ քեզ հայր եւ ոչ մայրիկ քո մեծամ[illegible]
Զաշխուենորդ փառկեացեն 'ի մահուան քում, այլ գեր[illegible]
Խելացեն հաւք՝ բազմախելով ըղթեւս խուռնոնց բաւեալ ըզգեւ.
Իսկ թէ եւս մեռանիցիմ, յուղարկեացեն սպասաւորք քոյք։
Զայս ասացեալ՝ ըղհըրըր նիզակ Սաթէկայ բուռըն մարմնի
Զըզկեաց հան 'ի մարմնոյն եւ 'ի կողմնեաց իւր վահանին,
Եւ արեանն 'ի կողմէն նորա ցայտեալ՝ աամնէր զոզկան։
Իսկ արտաքոյնըզն մեծանձնինք զՈգկեաց յանէն արկեալ զողկան,
Խորախոյս բարձեալ յամբարտեան մաւհաւանս զինըն ընթացան։
Իսկ նա յետոյ յեսս երթայր եւ առ ընկերան ապաւինէր,
Եւ երկուքս զաչեաց որչափ աամնէր աամնքն զըզուալ.
Լըսաւ երկոյս ըղկանչեանն՝ Արեաց սիրոան Մենելաոս,
Եւ անդէն առ որ մերձըն կայր Եաս՝ ձայն արձակեաց.
Մազգեղնեդ Եաս Տելամոնեան, ապանց իշխան,
Քաղաքակողական Ոգկեաց զինեւ հընչէ ձայն բարբառոյ,
Որպէս այն թէ զնա 'ի նեղ արկեալ արտաքնոյ ապաժանալեացն
Գաշարեալ յանձկի զկեայնն 'ի սասանեացեալ զաւարաւախն։
Եկ 'ի գնայթս անդր երթիցուք. զի ապաւէնուոյն է պաշապանել.
Կասկածեմ զուցէ մոյն մնացեալ կորուցէ ինչ 'ի արտաքնոց
Այրըն աըրաեաց, եւ կարօտ զանցանեցաց Թողցէ ասաաւ։
Զայս ասացեալ յառաջէր, խաղայր ընդ նմա դիւցազնական այր.
Եւ գըտին զՈգկեաւ՝ ըղտեըեկըն Արամազդայ,
Եւ զարտաքնոյն զեւըրեւ պատեալ էր 'ի ընդենս չէկ զայլապապուրք
Զեղջերաշարամբ եղջերուաւ զոր խոցեալ այր վիրաւորեալ
Նետաձիգ 'ի լարէն, յարմէ փախուստ թեւ թեւէ տուեալ.
Փախուցեալ մինչ եռէ արիւնն եւ ծունկք նորա Հանդէր ասանօքեն.
Իսկ տպա՝ խոցեւ ընկճէ զնորըն արդարքըն աղջամուռ,
Յորզըրեն զնմըն 'ի ըներենըն զայլազնեկըն շաղգաւելեգք
Ի հովանոոււ անտառի. այլ բախտն ըերէր զառաւծ վնգով,
Գայլապապուրքն յահէն սրահան, եւ ինքն անցեալ մըսըղղգութ.
Այսպէս անդ զարիանակն զըպաշտահանձարըն Ոգկեաւ շուրջ
Բազում առնէին բազմախուստն եւ կարովք արտաքնոյքէք.
Այլ մըկըղղառն յարձակեալ վանէր դիւցազն ըղջանըն մահու։
Եկն Եաս՝ մերձ մասաեաւ ըղըրըրգաժանն ածեալ զաաաւոր
Կայ ընդ կողմ, իսկ արտաքոյք՝ այլ ընդ այլ խուսափեցին։

Մենեղաւ արխասական ըղձեւանեն կալեալ ըղձա
Ցամքախեն եհան ցոր փայր հուալ անդր ըղձիւ փարեաց ծառայն ։
Իսկ Եւա 'ի արտաւացիան անկեալ ըստյան ըղՌուբեկյա
Զհարմարգեն Գրիստեան, ըղՊանդոկա առա եհար,
Եհար եւ զ՚ի խաւնդրա, ըղՊերտասս եւ զՊեյարտես ։
Օրինակ քեն յարժամ պեա յորդեալ ընդ դաշտ ընթանայ է
Ի ըերանդ հետեղատեալ, յԱրամապզայն ձեռնեալ տարափ,
Բաղուամ չեր կաղնիս ընդ իւր աւեալ զդէ եւ շան բաղուամ,
Եւ կաղապեամ չեղեակդ թաւալաղղը գերվեն 'ի ծով,
Նոյն Եւա հրաշաեկելն փոթորկեալ խաղայր ընդ գեւրն՝
Հարեալ զարս եւ զերիվարս, եւ հեկտոր չեւ էր լեալ ըղզատա ։
Զի երթեալ պատերազմէր յահեկակողմ բոլոր աաղմին
Առ ափամբք ըՍկամանդրոս գետոյն ուր շատ եւս մանաւանդ
Կատաղեւեր թօթափեին արանց, եւ դառն անգաս գոչայր
Ըղմեծաւըն Նեստորիւ եւ զորիսաւնն Իդոմենեաւ ։
Եւ հեկտոր խառն ընդ նոսին՝ անհըմարին գործէր նախձիրս
Ի նիզակ ու 'ի հեծեալթ, ատնէր զատանն գունդ զնր եւ աար,
Բայց քաջացն աքայեցիք յառաջարկեն չմեկնեին ինչ,
Եթէ չեր Ալեքսանդրի՝ ատն հեղինեայ փարապետին՝
ԶՄաքաւոն զհովիւն աղղաց 'ի քաջութեանցն ցածուցեալ
Եռատայր արըղաքաւ.խոցեալ ընդ ուս աջակողմեան ։
Զահի 'նդ այն հարան մեծի աքայեցիք ամեհաշունչք,
Գուցէ զնա 'ի շըրջել պատերազմին սպանանիցեն ։
Եւ անդէն Իդոմենեա ձայն առ զնեցայն ընկեց Նեստոր ։
Ո՛վ Նեստոր Նէլիանծին, աքայեցւոց պարծանքդ մեծ,
Օ՛ն արի, հեծիր 'ի կառադ, եւ Մաքաւոն ընդ քեզ եղէ,
Եւ ձեաղով զատաղառաղեաւ կաջեր ձիանդ 'ի նաւսն կոյս ։
Քանզի այր բժիշկ այլոց բազմապատիւ է փոխանակ
Առ 'ի զնետալ կորզել եւ ամոքանել քաղցր դեղովք ։
Զայս ասաց, չըստամբանեաց Նեստոր աասպետըն Գերենեան ։
Եղ անդէն 'ի կառսն իւր, եւ Մաքաւոն առ իւր հեծաւ՝
Ասկղեպեայ պայծառոյ Ծառայապասակեա բըժըշկին ձեռ ։
Մըտրակեաց զերիվարսն եւ սլացեալ արըանայն
Ի դաշտաւ կարկառայոյն, անդըր ախորժն եղեալ հաձոյ ։
Ըղփոթեալ ըղտարմեացեալն յանեն արկեալ Կերբրիոնի՝
Որ հեծեալն էր հեկտորին, բան զայս առ նա բարբառեցաւ ։
Հեկտոր, մեք աստանօր ընդ դանայեանքըս զեղերինք
Ի մի թեւ ահեղաձայն զուապարածիս, իսկ այլ տրամեանք
Խառնախառնարն արղաարեն ընդ իւեալս արք եւ երիվարք,
Եւ խառնէ զնասին Եաաս Տելամոնեան, ծանեայ զնա քաջ ։
Զի զարսարն ըղզաբաստարք ունի զթիկանաքը ։ մն եկ եւ մեք
Անդր ըղկառս եւ զձիս վարեսցուք, ուր առաւել յանձնապատեսդ.

Հեծեալք եւ հետեւակք մերժեալ ընթացան եկեղեցւոյն
Ըզգեստաւորք ասպարիսին, եւ բրբռեցաւ խոցեալ անձամբ։
Առաջեաւ զայս՝ մեծապատկեր փիլիսոփայութեան գեղեցկաց
Ղուկաս մեծապատկառ, որ ըղձանօք ընկալեալ զօրս՝
Թեթեւ ընթացք կատակ ամէն՝ ընդ առաւելութեան եւ ո՛չ պակասեալ,
Առաւօտուր կախեալ զմեռեալս եւ ըղձահանս, եւ մեան ողջոյն
Նորքաւոր յարկեան Թաթառկր եւ չքնաղարեք 'ի ծնունդ կատակոյն,
Ցորչափ չէ՛ք 'ի աշխարհաց եկեղեցւոյն ցոյանէն
Եւ 'ի ծայրից հեղեղն, եւ նա ցանկայր յառնել առել արոտից
Մրցանակ խորհրդակէ, Թաթ առաքեցեալ, եւ առելոց ժամու
Ընկեց 'ի զանազանս, եւ 'ի ախտէն ոչ զաղազակք։
Մակայն սա, 'ի զատակաւոր այլոց արտից անցեալ 'ի կակե
Նմաւակաւ եւ սաւառք եւ մեծամեծ ընծայազարդութեք,
Տէրանանեան Կոստանդ 'ի զառաջին ըղձաւորութեամբ.
Զի Նոքա ցանկայր Արշակունեաց՝ Թէ ո՛չ մէհ քան զինքն սան առաքեր։
Սակայն բարեխօսակցին Արշակունեաց հայր՝ ահ արկ յիշաս,
Գաղտնեցեալ եկաց եւ յուսա ընկեց զառաջին եռանդեամբ,
Եւ սարսեալ՝ աշխա յառաքելն ամէնը հանդերձ չար զազրանք,
Ցետա ընդ կրակ զարհուրեալ բանակաց, զաւն փախուցեալ ծառանց 'ի ծնընդեան։
Զոր օրինակ յանդէտ հանդերձեալ զառաջն խորհրդեալ
Հալածեալ փախուցանեն զամենայնս եւ առաջ. սառապատեալս,
Որ դրէհերն ողջոյն առաքեալ՝ չառան նոցա յափշտակել
Զարշաւոյն ըղձալր, խակ նա շարունակ անձնաւ առաջատակեալ.
Բայց վշտացեալ եւ ոչ ինչ, զի Թանձրախուսան 'ի հանդերձ
Ի զղջանցն կորովեաց Թըւայն սըրադաշն սայրասուրք
Եւ ջահք հրաշագործք, յորոց քաղցրէ՝ Թէ եւ խնդալ,
Ընդ այգրն սարսափեալ զինուոյ 'ի բաց հալածեալ արշաւե.
Նաւ այնպէս 'ի աշխարհաց զինուորս արքունիս Թագաւորելոց
Ցանկանայ յոյժ, եւ ծնեցեալ զաշխարհաց Նուաստութեամբ։
Որպէս մեծարակ յայն՝ ընծայեցեալ քան ըղձանկեալ եւ հաւանեալ յանդ,
Ցետ յառաջ 'ի վերայ Նորա բարեաց խորհրդակցէ՝
Մըցեալ խաղէ զԹանձր աշխարհայն, կոչէին մանկունք Թագաւորաց,
Սակայն կայրն ուժոյ Նոցին անմխիթան է կենդանութեան,.
Եւ հաղիւ ըղձաբանակեալն յառ կըշռադամբք 'ի բաց վանեն.
Այսպէս յանկարծ անդ զօրգէն Տէրանանեանն՝ ըզմեծն Նաւ
Մեծանձնիքըն առաւելութ եւ օգնականք հեռահրաւէրք
Մըկրտիչահայր Թագեալ ըղձալաց սաղաւարտն ցանց հալածէին։
Իսկ Նաւ, է զի յուշ ածեալ ըղձանաւն քաղաքաթեան,
Ցետ ընդ կրակըն զարհուրեալ՝ ըղձալեալ ամէնը զանազանակաց
Տրամադրաց ձեռահամարից, է զի զանազան յետս 'ի փախուստ,
Եւ արդէն զամենեցեան 'ի սըբնըԹաց Նաւըն մի խոյժեալ։
Ինքն 'ի մէջ առաւելութեան եւ աշխարհաց կացեալ մնայր,

Եւ աշտէքն 'ի կորովեաց անսալ բազկաց գլխեալք յառաջ՝
Էր որ 'ի յաղթն խոր վահան երկթեալ վարեալ հարըստէին,
Ղասպք ևս անդ 'ի մէջոյն, չեւ 'ի մարմին հարեալ սայրաւն,
Ընդ գետնին անկեալ մնային՝ յաղել մարմնովքըն անկշտացեալք։
Ըզնա տեսեալ Եւրիպիղ՝ Եւեմոնի որդին շըքեղ,
Զի նեղեալ տագնապէր անդադար հոսեալ նետիւք,
Չոգաւ եկաց առ նըմա, եւ արձակեալ զաշտէն փայլուն՝
Եհար զՓաւսիադեանն Ապիսաոն զհովիւն ազգաց՝
Ի լերդին ընդ կըշտովն, եւ նոյնժամայն ըզծունկսն ելոյծ.
Վազեր առեալ Եւրիպիղոս ըզզէնսն յուսոցըն կողոպտէր։
Իսկ ըզնա իբրեւ եաես Աղեքսանդրոս աստուածակերպ
Զի զէրծայր զԱպիսաւոն 'ի կապարճերոց, քարշեաց անդէն
Զաղեղնաւորն յԵւրիպիղոս եւ եհար նետ 'ի զիստն աջոյ.
Եղեգնըն բեկաւ, եւ տառապէր ազդրըն ցաւովք։
Ցընկերացն անդրէն 'ի վաշտ մեկնէր ապրել 'ի մահուանէ,
Եւ եհար մեծաձայն 'ի դանայեան դասուն աղաղակ.
Ո՛վ սիրելիք, զօրավարք արգիացւոց եւ յանձանձիչք,
Դարձիք կացէք վանեցէք ըզժամըն ժանտ 'ի յԱյաքսայ՝
Ի նետից տագնապելոյն, որ ոչ կարծեմ թէ փրկեսցի
Ցահագնագոչ 'ի ճակատէս. այլ ամենայն ուժով ընդդէմ
Ըզմեծաւն Այաքսաւ զՏելամոնեանն արգելով կացէք։
Զայս ասաց վիրաւորն Եւրիպիղոս, նոքա մատեան
Կացին մերձ՝ ըզվահանսըն խոնարհեալ զուսովք իւրեանց
Եւ ըզտէգսըն կարկառեալ. առա՛ նոցա առաջ գնայ Այաքս,
Եւ յետս ընդդէմ դարձաւ եկաց ընդ ժամանելն յընկերաց դասն։
Այսպէս տագնապ կռուոյն զօրէն հըրոյ բորբոքէր։ —
Իսկ ըզՆեստոր 'ի մարտէն՝ Նելեան զամբիկքըն քըրտնահոսք
Տանէին, ածէին եւ զՄաքաւոն զհովիւն ազանց։
Երագաքն քաջազգին Աքիլլեայ զնա տեսեալ ծանեաւ.
Զի կայեալ 'ի վերջին յաղթամարմին նաւէն իւրում՝
Նըկատէր զծանր ճըգնութիւնն եւ ըզխուճապն արտասուալից։
Եւ անդէն անդ առ ընկերն իւր Պատրոկլէս բարբառեցաւ
Զայնարկեալ 'ի նաւէն. նա 'ի վրանէն զձայնն իբրեւ առ,
Ել 'ի դուրս Արեայ նըման, եւ նըմա սկիզբն եղեւ չարի։
Խօսեցաւ առ նա նախ արի որդեակըն Մենետեայ.
Զի՞ կարդաս զիս, Աքիլլեւս, եւ զի՞նչ խընդիր է քո յինէն։
Երագաքն Աքիլլեւս պատասխանի տըւեալ ասէ.
Դիւցազնըդ Մենետեան, անձին իմոյ յոյժ սիրելի,
Այժմ 'ի ծունկս իմ անկանել կարծեմ զաքեացիս աղերսարկուս,
Զի հասեալ անձկութիւն անհընարին պաշարեալ կայ։
Այլ երթ, Արամազդայ սիրուն Պատրոկղ, հարց ըզՆեստոր,
Ո՞վ վիրաւորն այն իցէ՝ զոր 'ի կըռուոյն տանել տանի։

Ի Թիկանց՝ արգասիք Մաքաւոնի թըւի հանգոյն
Զուարթին Երկնեղեայ, բայց ոչ տեսի զանձըն երեսս,
Զի զանցին զինու ձիանն յառաջադիմըն ձեռնըրեալ:
Զայս ասաց, եւ Պատրոկլոս անսաց սիրուն ընկերակցին,
Եւ դիմեաց ընթացաւ ընդ նաւս եւ վրանս աքայեցւոց: —
Իսկ նոքա մինչ 'ի խորան Նելէոսածնին ժամեալ եղեն,
Իջեալք 'ի կառաց յերկիրն իջին զաւղաբասէա,
Եւ պաշտօնեայ ծերունւոյն լուծեալ եղոյծ՝ Եւրիմեդոն:
Եւ նոքա զքիրտն 'ի շապկաց անտի խորխոց ցամաքեցին
Կանգնեալք ըղծովեզերբն 'ի զեփիւռական օդոյն առաջիս:
Ապա 'ի վրան անդըր մըտեալ 'ի նըստարանըն բազմեցան:
Ըմպելի խառնէր նոցա գեղեցկածամն Եկամեդէ,
Զոր յաւերել Աքիլլեսի առ աւերօքն 'ի Տենեդեայ
Ըստացաւ ծերունին, դուստր Արսինոյի, զոր իւր ետուն
Աքայեցիք ընտրանաւ, զի բնաւից վեհ էր խորհրդովք:
Արկ սա նախ առաջի նոցա սեղան մի գեղեցիկ,
Սեւոտնի, ողորկագոյն, եւ 'ի վերայ խան մի պղնձի,
Եւ սոխ 'ի նըմին՝ 'ի գէտ ըմպելեացն կերակուր,
Եւ մեղըր ծորածոյ. եւ զփոխինդեղն սըրբոյ գարւոյ,
Եւ զգաւաթակըն չքնաղ՝ զոր 'ի տանէն ած ծերունին
Ըշեկանոցն ոսկեպըլըր, որում չորք էին ունկունք,
Եւ կըրկին ըղմէն մով խայտագունէր շուրջանակի
Ագաւնեակք ճարակէին, եւ կըրկին տակք էին ներքուստ:
Այլ որ հազիւ դըժուարաւ շարժէր ըղլին 'ի սեղանոյն,
Իսկ ալեւորին Նեստոր անճիր բարձեալ զայն անաշխատ:
Արդ 'ի նմա խառնեաց նոցա կինն հանգունակ աստուածուհեաց
Պրամնեան անապակաւ, զայծենիսն յայն քերեալ պանիր
Քերոցաւ պըղնձէիւ, ցանեաց 'ի նոյն սպիտակ փոխինդ.
Իբրեւ կազմեաց զըմպելին՝ ասաց մատուցանել առ նոսա յուսին:
Որ արբեալ եւ յագուցեալ ըղստամբակարըն երաշտ պապակ՝
Ըզբանիւք ընդ միմեանս անկեալ՝ խօսիւք ըզբօսնուին:
Իսկ Պատրոկլ եկեալ եկաց անդ առ դրանն այրն աստուածատիպ.
Զոր տեսեալ ծերունւոյն՝ 'ի պայծառաշուք յարեաւ գահէն,
Եւ զձեռանէն մատեալ եմոյծ եւ հրաւիրեաց 'ի բազմոկան:
Այլ սակայն Պատրոկլոս 'ի հրաժեշտի կացեալ ասէ.
Չէ նըստելի ժամ եւ չածցես զիս 'ի հաւան, դիւցազնըդ ծեր.
Մեծարոյ, պատկառելի է որ յըղեաց զիս հարցանել,
Ո՛վ էր դա զոր ածէիրըն վիրաւոր, այլ ուսայ
Ճանաչեմ ինձէն տեսեալ զհովիւն ազգաց ըզՄաքաւոն:
Արդ հրեշտակ դըրուագատար առ Աքիլլէւս դարձայց անդրէն.
Դու գիտես իսկ քաջ գիտես, դիւցազնըդ ծեր, զինչ որ է նա
Այր դըժնեայ, զանմեղըն անգամ թերեւս ընդ փոյթ պարտաւորէ:

Եւ նորա պատասխանէր Նեստոր ասպետն Գերենեան.
Զի՞ այդպէս Աքիլլէս գթայ յորդիս Աքայեցւոց
Ի նետիցն վիրաւորս, եւ ոչ գիտէ քանի՞օն սուգ
Հաս կալաւ զբանակն. աւագորեարն անկեալ գընին
Նետահար եւ տիգախոց այր ամենայն 'ի նաւս խոցեալ:
Նետահար կայ Տիդեանն հզօրն Դիոմեդէս,
Տիգախոց է Ոդիսեւս եւ փառաւորն Ագամեմնոն,
Եւ ընդ ազդըրն փըքնու հարեալ գընի Եւրիպիլոս,
Եւ ըզսա՝ միւս եւս այլ՝ հանի եւ ածի 'ի ճակատէն
Լարաձիգ աղեղաւ վիրաւորեալ. բայց Աքիլլէս՝
Քաջն այն ոչ փոյթ ինչ առնէ, ոչ ողորմի Դանայեցւոց:
Մի թէ ապասեա՞լ մնայցէ, մինչեւ երագ նաւքն առ ծովուն
Ի հեռանալ Արգիւեցւոց խանձասցեն յանխնայ հրով,
Եւ մեք միմեանց մեռցուք կոտորեցեալք այր առ ընկեր.
Զի չէն իմ ոյժք, որպէս երբեմն, 'ի դիւրաշարժ անդամս ատոյգ:
Իցիւ թէ այսր էի նոյն ապաքէն եւ ըզկըրեալ ուժոյ կորով,
Որպէս յորժամ զանդեոց աւարէ՛ն մեզ ունէին
Անկաւ մեզ, եւ յորժամ զԻտիմոնեա սպանի ես
Ըզքաջազն Հիպիրոքեան, որոյ յԷլիս էր բնակութիւն:
Աւարէի ես փոխարէնս, իսկ նա զիւրոց եզանց կըռուէր,
Նետահար առաջամարտեալ ընդ առաջինսն յիմմէ բազկէ,
Եւ այրքն գեղջուկք խուճապեցան յաւէտ ու՛ր փախստեայ:
Գերեվարեցաք 'ի դաշտէն ուժգին աւար բազմախուռն.
Ցլուցն նախիր արջառոց, եւ ոչխարաց նոյնչափ ճահուկս,
Խոզից նոյնչափ երամակս, եւ ընդարձակ հօտս այծեաց,
Եւ աշխէտ երիվարս հարիւր մատակս հարիւր յիսուն,
Յորոց բազմաց 'ի նոցանէ կային յետնորդքն յաւանակք:
Ի Նելեան Պիլոս 'ի ներքս վարեցաք զայն ամենայն
Յաւուրն անդրէն գիշերի, Նէլէոս 'ի միտսն զուարճացաւ,
Զի պատանեակ 'ի կռիւն երթեալ՝ բազում ինչ ինձ եհաս անկեալ:
Եւ քարոզք ձայնեցին ընդ երեւել առաւօտուն,
Ոյց էին ինչ պարտք յԷլիս աստուածական՝ գալ հատանել.
Եւ իշխանք ժողովեալ, Պիլացւոյն աւագորեար,
Անձինքն աւարբաշխք, զի պարտէին Եպէացիք յոլովից.
Քանզի մեք սակաւաւորքս նուաղեցաք 'ի Պիլոս:
Զի եկեալ Հերակլեանըն զօրութեան յառաջին ամին
Լըլեբեաց ըսմեր, եւ սպանեք կատարեցան առհասարակ:
Զի որդիք երկոտասան կատարելոյն եաք Նելեայ,
Յորոց ես միայն մնացի, այլքըն կորեան ամենեքեան:
Յայսմանէ զառոգացեալ պատանեակքն Եպէացւոց,
Խրոխտացեալ 'ի մեր վերայ՝ հնարեցան մեզ անօրէնել:
Իսկ ծերըն ջոկ մի անդեայց եւ ոչխարաց մեծ խմն ընտրեալ հօտ

Զատոյց իւր ընտրանաւ երկչարբերս, եւ աղաղակս ։
Զի նմա պարոյք մեծամեծք կային յեղէս ստատուածայեն .
Չորեակ երիվարք գուպարապատեալք՝ կառըն հանդերձ
Ընթացեալք 'ի մերձանակ, որ էր արշաւ գետատունեայ .
Եւ զհոսէն Աւգէաս՝ արանց ազգաց՝ զրավանաց անտէն ,
Եւ զկառապեան որձակերտ արդրամահրավորդ յորժ. ըղձեալն ։
Ընդ այս բանից եւ գործոց ծանրացուցանելն ծերուննեն՝
Ընտրեալ առ. անգաւ բազում, ժողովրդական նա զդէն 'ի բաշխ ,
Զի մի որ զրկեալ՝ անմասն եղէ յարդար բաժնեն ։
Զամենայն մեք զայս լուաք հարկանեալք , եւ ընդ առաւօտն
Յաշա անձնեայք զէյ, իսկ նոքին առ հասարակ յեպէր առաւօր
Մխախուռն ամրոխ եկէն երկնանքք եւ ձիք առողջաբերակք
Գումարս զինդաք , յորս երկու եւ Մոլիոնք կային վառեալք ,
Հասակաւ մանկունք , եւ ոչ բուռն արուեստն քաջահրմանաց ։
Է քաղաք մի Թրիոէս , բարձրագլխեակ ընակեալ բլրակ ,
Հեռի յափն Աղփէոսի եւ յաւաղաղրն Պիլեայ ծագս ։
Ըզսամաւ պաչ պաշարումն եղեալ քանդել ներգրուեն ։
Այլ յորժամ անցէն ընդ դաշտն ողջոյն , եկեալ մեզ Աթենաս
Ընթացեալ յՈլիմպիական պատգամաբեր ըզգաստացեալ ,
Զէն առնուլ , եւ ոչ յանհամեմ ինչ 'ի Պիլոս խոլեւեաց ըմբռնեալն ,
Այլ յորդորս յոյժ 'ի կռիւ . առակայն նեմ ոչ տայր Թոյլ Նեղեւս
Զինուորել 'ի զէն 'ի պատրաստ , եւ զերիվարսն թաքեաց թագցոյց ,
Չկարծեալ թէ ընտանեզէնս իցեմ 'ի գործ պատերազմի ։
Սակայն եւ այնպէս զօրքաղ 'ի հեծեալս էր վաշտուն ,
Թէպէտ հետի , զի Աթենաս զիս այսպէս ած 'ի պատերազմ ։
Գետ մի անուն Մինիէյաս է ծովամերձ մօտ յԱրենէ ,
Ուր զառօտն առեալ մնացաք առաւօտեայն Արշալոյսն
Հեծելազօրս Պիլեան , բայց գայր յորդէր հետեւաց ամբոխ ։
Անդուստ միահամուռ զրահաւորեալ 'ի զէն ու 'ի զարդ՝
Հասաք ըղմիջօրէու 'ի սուրբ հոսանս Աղփէոսի ։
Հզօրին Արամազդայ զոհս անդանօր հանեալ պայծառս ,
Զուարակ մի Աղփէայ եւ զուարակ Պոսիդոնի ,
Իսկ ծառէն Աթենասայ երինջ ընտիր 'ի պատարագ ,
Ճաշակերոյթ առեալ՝ ընդ բանակին ողջոյն առաք ըստ գունդ եւ գունդ ,
Եւ 'ի քուն իւրաքանչիւր մտաք իւրովքն կազմածով
Ըզգետոյն յորձանօքն . իսկ մեծամեծնեքն Եպէացիք
Պատեալ կային զքաղաքաւն 'ի կործանել ըղձս ջեռեալք .
Այլ նոցա յառաջագոյն եկն էր եկաց Արեայ գործ մեծ ։
Զի արեգակն իբրեւ եղ յերկրի երկրի լուսաճաճանչ ,
Բախեցաք ճակատ՝ ուխտիւք առ Արամազդ եւ Աթենաս ։
Իսկ յորժամ Պիլիացւոց եւ Եպէանց եղեն խառնուրդք ,
Ես նախ անդ այր սպանի , զզուլաղբեւակ ձիան առաւել .

Զմուլխոս գոռ մարտիկ՝ զթիկնապահացեալն Աւգիստոսայ,
Զի ունէր զգուաւորըն երկց զԱդամեդէ խարտախշակեղ,
Որ գերը անյաղթ զհետեր, որչափ երկէր մնացանէ մեծ։
Արդ ըզնա զգլխաւորութիւն 'ի պղընձեղէն հարէ եւ ունէր.
Յառաջեցաւ 'ի փողուղին, 'ի կառս անդր խոյր սատուցեալ իւր՝
Անցի կայծ 'նոր նախահաստական. իսկ մեծանձնիքն Եպիփանիք
Փախեան այլ ոք այլուր՝ երբեւ անկեալ զայրըն ասեն,
Զհետեւոցն սարսահարեալ՝ պատսպարեալըն 'ի կռիւ մարտին
Հրամայն իւր խոյացեալ, Թռեւ փոխքնորէ հանդուձասնեալ,
Կալոյ զոյգըն յետուն, եւ արք կըրկէն ըղձին մետ
Խածրին զհօտն առանց՝ աղաղակեալ անկեալ խոնարհ ստնաւ։
Եւ զԱկտարիանոսըն զերիկամն իւր սատակեալ էր զՄայխոս,
Եթէ չէր հայրն ըղձաւոր՝ Երկրասասանն ամենակալն՝
Ի խաղաղն աղերսացեալ՝ 'ի Թրլիփսպարդ պատկեալ 'ի մէջ։
Յաղթութիւն մեծ պարգեւեաց Գեղեցկաց անդ Արամազդ,
Քանզի ցայն հալածեալք ընդ գաշտաւայրըն արձակեցին
Կասարեալ ըզնաւն եւ զըլըբոսն զէնս հարկեալ առաւր,
Մինչեւ երգեալ ձիահոյս զԹռակարութիւն ցորեկնաւէտ
Եւ ըղձին Ոլեմեան եւ զկուշեցեալն Ալիսեան բլուր,
Ուստի անդրէն Աթենաս ըղձաղջմարդն 'ի բաց գարձոյց։
Անդ վերջին սպանեալ Թողի այր, եւ անդէն յետս աքացեալք
Ի Բուպրասեայ 'ի Գեղոս մրցեալ ըղձին նշանաւորէն՝
Ի գիս շրջուրհ ունեին Արամազդայ, Գռնակ յարա։
Այսպիսի էր մինչեւ երկեան ուրեմն ընդ արա էր։
Իսկ Աքիլլեւս միայնակ վայելեաց յեւր զոլութիւն.
Սարլաւղ յոյժ անապան, կարծեմ, մինչ զորս կորեաց։
Ո՛վ սիրունք, աղաղէն Մենեստեա պատուիրեաց քեզ
Յորում աւուր 'ի Փթիայ յղեաց ըղձեղ առ Ագամեմնոն.
Եւ մեք անդ էաք 'ի ներքս, ես եւ գեղեցիկն Ոդիսեւս,
Յառաջ անդ լըսէաք զամենայն զինչ եւ սայր պատուէր։
Եւ 'ի յարկսն Պելեւսի վայելչաշինեալս հասեալ կայաք,
Ի լնուլ զօրաժողով յԱքայեա պարարտատու։
Յայնժամ անդ 'ի ներքս 'ի տան զՄենետեա զերաք գեղեցկուն
Եւ զքեզ, եւ մերձ զԱքիլլեւս. իսկ Պելեւս Փեղըն ձիավարժ
Զյոյր աղջերս այրէր զերգին շանթահարողցն Արամազդայ
Յանդատեալ վայրապարութիւն, զաւկի բաժակն 'ի ձեռս առեալ՝
Գինի սեւ 'ի խորսովեալ զոհեց մերայ հերցոյր նուէր։
Դուք ըղձիս որթացոյն պատրաստէիք, իսկ մեք կայաք
Ի դուռն, բայց Աքիլլեւս յառաջ հարեալ զեղեալ առ մեզ,
Եւ առեալ ըղձեռանէ՝ տարաւ 'ի ներքս եւ բազմեցոյց,
Եւ մատոյց հիւրոյթս սաստ, որպէս օրէն իսկ է հիւրոց։
Եւ ապա յետ յագեցեալ 'ի կերակրոցն եւ յըմպելեաց,

Արարի սկիզբն եւ խօսից՝ ըղձեր ընդ մեզ գալ հրաւիրելով.
Դուք կարի կըղկանթիքը, շատ իմն եռանդ նոցա պատուէք:
Աքիլլեայ իւրում որդւոյն զայս պատուիրելոյ ծերըն Պելեւս.
Քաջ լինել հանապազ եւ այլոց եւս զանց առնել զայլովք:
Եւ քեզ զայս եւս պատուիրեաց Մենետիոս Ակտորեան ծեր.
Բամ որդեակ իմ, 'ի զարմէ յայժ վեհագոյն է Աքիլլէւս,
Այլ դու ես երիցագոյն, խակ ուժով զեր նա 'ի վերայ,
Բայց խորհուրդ իմաստութեան տուր նմա քաջ եւ խրատեսջիր,
Եւ հրաման տուր նմա, եւ անսասցէ նա 'ի բարին:
Պատուիրեաց զայս ալեւորն, այլ մոռացար. սակայն եւ այժմ
Ասասջիր զայս ցԱքիլլէւս արի մարտիկ, լուիցէ թերեւս.
Ո՛ գիտէ, աստուածովքն յորդորեսցէ զսիրտ նորա քո խօսս.
Զի բարի եւ պատուական է յորդորումն ընկերականի:
Իսկ թէ զգուշ 'ի հրամանէ ինչ լինիցի միտք իւրում,
Կամ թէ նմա յԱրամազդայ պատմեաց ինչ մայրըն մեծարգոյ,
Զքեզ յղեսցէ փութով, եկեսցէ զհետ եւ ամբոխ Մերմիդոնաց.
Զի նշոյլ իմն լուսոյ դանայեցւոց լիցիս թերեւս.
Եւ զզինս զարդ տացէ քեզ զգենուլ 'ի պատերազմ վառել նոցա,
Զի զքեզ նմա նմանեցուցեալ՝ կարծիցեն թերեւս 'ի կռուոյն
Տրովացիքն, եւ արգելուն պատերազմողքն մանկերամ
Դանայեցիքն որք [illegible] եւ առնուցուն մ՛ 'ի մարտս է շունչ:
Եւ անաշխատ [illegible] տակեալ արանցն 'ի խառն
Յառաջ անզգոյշ [illegible] ոցս եւ 'ի նաւս:
Զայս ասաց եւ թնդեցոյց ըղձեր նորա 'ի լանջս իւր,
[illegible] զինուց առ նաւսն առ Աքիլլեան Էակիդէս:
Իսկ յորժամ ընթացեալ 'ի գլուխն Ոդիսեայ նաւս
Եհն եհաս Պատրոկղէս, ուր էր ատեանն եւ հրապարակ,
Ուր նոցա եւ բագնեացն կառուցեալ էր աստուածոց,
[illegible] գիսացաւն նմա Եւրիպիլոս Եւեմոնեան
Ընդ ազդր եղ վիրաւոր՝ նետիւ խոցեալ յարգելք իւրում,
Կաղացեալ 'ի մարտէն, եւ ընդ զլխոյ իւր եւ ընդ ուսս
Հոսէր քրտինքն վտակելով, եւ 'ի զլխոյն վերէ սեւ
Խածանէր արիւնն թուխ, բայց կէր միտք իւր առ նմա:
Զոր տեսեալ Մենետեան քաջին որդւոյն՝ ողորմեցաւ,
Եւ առ նա յոգւոց եղեւ բարբառեցաւ երագախօս.
Ա՛յ հէքքըդ, դանայեցւոց առաջնորդք եւ իշխանքդ,
Ա՞յսպէս ուրեմն 'ի հարց երկրէ կայր ձեզ հեռի ու՛ 'ի սիրելեաց
Տալ երագ շանց 'ի Տրոյա զպարարտ ճարպ ձեր 'ի յագուրդ.
Այլ ծն ինձ սաս ինձ զայս, դիւցազնդ Եւրիպիլէ քաջ,
Ե՞ւ կայցեն զահեղն Հեկտորի զդէմ ագուցեալք,
Թէ 'նդ. նմա 'ի ձեռաց ատեանիկեացն վանեալ 'ի ուեղ:
Վիրաւորն Եւրիպիլոս պատասխանեաց եւ ասէ.

Աքայեանց ոչ եւս օձեան լիցի դիւցազնըդ Պատրոկլոս,
Այլ 'ի նաւսն ապաստան անկանիցին 'ի թոյրաթուխս:
Զի որ զամ մի քաջքն էին յառաջագոյն՝ առ հասարակ
Անկեալ դընին նետահարք 'ի լաստափայտս եւ տիգախոցք
Ի ձեռաց տրոմադացւոցն, որոց երթայ յորդէ կորովն:
Սակայն դու կեցո զնա՝ տարեալ 'ի նաւն իմ սեւաթոյր,
Հատ 'ի բաց յազդերէս ըղնետն եւ զթուխ լըւա զարիւնն
Եղկ ջըրով 'ի նմանէ, եւ օծ ամոք բալեզանեօք
Աղեւորօք՝ զոր եւ ասեն քեզ յԱքիլլէ անուխ ուսեալ,
Զոր ուսոյցն Քիրոն՝ Ցուշկապարկացն արդարաձոխ:
Զի բըժիշկք մեր Պոդալիր եւ Մաքաւոն արուեստագէտք,
Ըզսա՝ 'ի խորանին իւրում կարծեմ խոց վիրաւոր,
Գըլխովին եւ նա խակ ճնգըն բըժըշկի քաջի կարօտ.
Իսկ միւսն 'ի դաշտ տրոմականն զուսպարի՝ նդդէմ բուռն Արէսի:
Մենիտեայ հըզօր որդին պատասխանի արար նըմա.
Զի՞նչ բանեարս լիցին, դիւցազն Եւրիպիլոս, զի՞ գործիցեմք.
Առ Աքիլլեւս գոռ ընթանամ՝ պատգամ առ նա դարձուցանել
Զոր պատուէր ետ Գերենեան Նեստոր՝ պահպանն աքայեցւոց.
Այլ ոչ եւ այսպէս ըզքեզ 'ի վէշտըս քո լըքից անփոյթ:
Ասացեալ, եւ զիրկս արկեալ տարաւ 'ի վրան զհովիւն ազանց.
Զոր տեսեալ պաշտօնէին՝ արջառնձիս ... ակուռս:
Անդ ըզնա զառացուցեալ եւ 'ի ... հատանելոց սուսերըն
Ըզսուր նետըն զաժան, եւ 'ի նմանէ զարիւնն սեաւ
Լուաց 'ի ջուր բարեխառն, եւ զըստն արմատըն զախտաբոյժ
Ըրփեալ ընդ ափ ած ըղնովիմբ, որ զամենայն ըզցաւսն եհատ.
Ցամաքեաց վիրաբերանն եւ դադարեաց եկաց արիւնն:

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ԵՐԳ ԵՐԿՈՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Տրովացիք խրատուն Պուլիդամասայ լքեալ զկառս իւրեանց, անցանեն հետի ընդ փոս պատնիշին Յունաց. եւ թէպէտ զարհուրեալք յերկնահրաշ նշանէ, սակայն յարձակեալ կռուին ընդ պարիսպն. փլուզանէ Սարպեդոն մի 'ի մահարձանացն, Այաս եւ Տեւկրոս զդէմ ունին նորա: Հեկտորի ահագին իմն վիմաւ խորտակեալ զդուրսն՝ գրոհ տուեալ մտանէ 'ի ներքս խուռն ամբոխիւ իւրոցն տրովացւոց. փախչին Յոյնք 'ի նաւատորմն կոյս խուճապաւ:

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ԵՐԳ ԵՐԿՈՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ

ՊԱՐՍՊԱՄԱՐՑՈՒԹԻՒՆ

Արդ այսպէս 'ի խորանին՝ Մենետեան արի որդին
Դարման տարեալ բժշկէր ընկերահաւրն Եւրիպիլեա,
Իսկ արտաքնանք Արգիացիք տրովկէին միահամուռ։
Չէր ընդդէմ ունելոց դանայեցւոց փոսն, եւ պարիսպ
Լայն անեալ 'ի վերայ՝ զոր կառուցին պատնէշ նաւացն,
Եւ զփոսն անցին պարխէն, այլ ոչ ետ զոհս հանդէս աստուծոց,
Զի պահել նաւուց զերագագնացս եւ զբազմաժողովեալն աւար եւ առատս
Ընդդիմակաց պահպանեսցէ. եւ յակամայ դիցն անմահից
Շինեցաւ, ուստի չէհաս երկայնկեաց յարատեւիլ։
Մինչեւ էր Հեկտոր 'ի կեանս եւ Աքիլլեւս ոխակալէր,
Եւ քաղաքն արքունի Պրիամոսի կայր անկործան,
Ցայն եւ մեծըն պատուար աքայեցւոց կայր 'ի կայեն։
Իսկ յորժամ պատերազմելով մեռան զնոյնին արի արանց,
Եւ շատք էին յԱրգեացւոց՝ որ ըմբռնեալք, որ կենդանիք,
Եւ 'ի տասն ամին քաղաքն Պրիամու աւերեցաւ,
Նաւաւորեալ Արգիացիք 'ի հայրենի երկիրն սիրելի դարձան,
Պոսիդոն եւ Ապողոն յայնժամ արկին խորհուրդ 'ի մէջ
Կործանել զայն պատնէշ, ժողովելով 'ի նա հոսանաբեր գետոց՝
Որ մեծաղաղ անցեր 'ի ծովն իջանէին յԻդեայ լերանց,
Հռեսոս եւ Հեպտապորոս եւ Կարեսոս եւ Հռոդիոս,
Գրենիկոս եւ Էսեպոս եւ Սկամանդրոս աստուածային,
Եւ Սիմոյիս, ուր բազում վահանք արջասաղաւարտք՝ եւ սաղաւարտաւորք
Անկան պատերազմաւ, եւ ազգ արանցն կիսադից,
Ընդհանուր բերանս 'ի մի եդեալ Ապողոն շրջեալ Գետոցն՝

Ինն օր զբերան արկ 'ի պարիսպն՝ եւ Արամազդ անձրեւէր ջուրս,
Անդէն վաղվաղակի գլորել զպատուարըն ծովակալն։
Եւ նոյն ինքն Երկրասասանն զերկաթաբերձենն 'ի ձեռս առեալ
Կայր 'ի գլուխ, եւ բովանդակ զհիմունսն ալեացըն տայր տանել,
Զհեծանաց եւ զքարանց՝ զոր Աքայեցիքն արկեալ էին աշխատանօք,
Եւ ... հարթայատակ առ յորձանուտն Հելլեսպոնտեան,
Եւ անդրէն զուհապէնն աւազախիր ծածկեաց ծովեզր,
Ըզպարիսպն տապալեալ, եւ դարձոյց ընդ կրունկ զգետս 'ի գնացս
Ընդ յատակն ընդ որ յառաջ գեղաշարաւ հոսէին ջուրս։
Զայս յառաջս հանդերձեալ էր Պոսիդոն եւ Ապողոն
Ցարդեւնս առնել, իսկ 'ի ժամուն՝ խոշոր եւ մարտ վառեալ շուրջ
Զկառնելեստագոյն պարտուպս. բախեցանն 'ի թոյլ թշնամեաց փայտք,
Եւ ամփոփեալ արգելեալք 'ի մտրակէն Արամազդայ՝
Զօրութեամբ ամփոփեցան առ գոգաւոր նաւատորմիւն
Ահաբեկք 'ի Հեկտորէ հնարագիտէն խուճապարարէ.
Նա առաջին՝ որպէս յառաջագոյն փոթորիկ հանդոյն գռայր։
Եւ օրինակ իմն որպէս յապառակէնս ու'ի պատառականս
Անկեալ նոցին կինճ կամ առիւծ յանձնապաստանն աշխատեալ,
Եւ նոցա զօրախաղացեալ կազմեալ զանձեանս եկեալ 'ի կաս՝
Եղանին կան առաջեան, եւ արձակեն թանձրաթարաբ
Ըզարդական 'ի բազկացն, այլ ոչ նորա սիրտ քաջազանն
Դողայ բնաւ կամ ապաշաւէ, եւ մեղձիկ զանձն խոյ արուեստն.
Եւ յածի յողայ ամէն՝ 'ի փորձ զգլխել ընդ չոկս արանց,
Եւ յոր կոյս խոյանայցէ՝ անդր անկանի առն արանց ջոկք.
Այսպէս եւ Հեկտոր ընդ բազմամբոխն երթայր եւ գայր,
Խրախոյս հարկեալ առ ընկերսն՝ ընդ փոսն յայնկոյս խաղալ գլխել։
Բայց չիշխէին ձիքն երագունք, այլ ընդ ըմբոստանք կացեալ ափին
Բաղխային խռխռալ խորխորին, զի խրամըն լայն խրտուցանէր՝
Որ առ վաղել չէր ինչ մօտ, եւ ոչ զկռուին առ անցանել։
Զի կային առ հասարակ աստի անտի վեհք քարաւորք,
Եւ արածայր ձողեօք վերուստ պատնէշափակ էր ամրացեալ,
Զոր որդիքն Աքայեցւոց կանգնեցին խիտ եւ մեծամեծս՝
Ցերեւոյթ զթշնամեաց արանց առնուլ ապաստանի։
Ոչ միջամուխ լինէր հեշտիւ ձի զկառաջանիւ ձգեալ ընթացս,
Հետեւակք անդաձեալք՝ թէ առնիցեն արդեօք 'ի գլուխ։
Մատուցեալ յայնժամ առ քաջն Հեկտոր ասէ Պողիդամաս.
Հեկտոր, եւ որ այլ պետք տրովադացւոց եւ դաշնակցաց,
Ցախուռն ընդ փոսդ վարեմք զթեթեւաշարժ երիվարեանս.
Եւ նա յոյժ դժուարագոյն առ անցանել, զի կան 'ի նմա
Ըերաք կանգնեալք սրածայրք եւ Աքայեցւոց պատուար մերձ։
Ուր երբէք անդր իջանել, ոչ մարտնչել հեծելախմբի,
Զի առ անձուկ նեղութեան՝ կարծեմ թէ վէրս առնուցեմք անդ։

Զի թէ բնաւ չարիս նիւթեալ ահեղամռնչին Արամազդայ
Ի կորուստ մատնիցէ եւ հաճեսցի օգնել տրովականցս,
Կամէի եւ ես ինքնին վաղվաղակի հետ զայդ լինել,
Անանուն աստ յԱրգոսէ հեռի զ[illegible] աքայեցւոց·
Բայց այսրէն եթէ դարձցին եւ 'ի նաւաց հալածեսցեն,
Եւ 'ի փոսդ խորափոր անկանիցիմք մեք խառնիխուռն,
Ոչ կարծեմ զմին սոյնահետեւ եւ ոչ հրեշտակ զոք գուժարկու
Դարձ անդրէն յաստանն առնել՝ 'ի փոխթափիլս յաքէանցն յայսկոյս:
Այլ եկայք, որպէս ինչ ես ասեմ՝ լուիցուք ամենեքեան:
Զերիվարըս պաշտօնեայք աստ առ պարիսպն կալցին փոսին,
Իսկ մեք՝ հետեւակեալ 'ի զէն 'ի զրահս սպառազինեալք՝
Համագունդ ընդ Հեկտորի փութասցուք հետ, եւ ոչ կացցեն
Աքայիք մեզ տոկայեանք, թէ կորուստեանն է հասեալ նոցա:
Զայս ասացեալ Պուղիդամայ, Հեկտոր ընդ այդ բանն հաճեցաւ,
Եւ անդէն 'ի կառացն ատասա յերկիր զինուքն հանդերձ·
Եւ ոչ այլ տրովադացիք հեծելազունդ գումարեցան,
Այլ իջին ամենեքին՝ զաստուածայինն Հեկտոր տեսեալ:
Եւ ետ այր իւրաքանչիւր կառավարին իւրում պատուէր,
Զերիվարսն ըստ օրինի անդ առ փոսոյն ունել կարգաւ·
Եւ ինքեանք դասակարգեալք, յանձինս իւրեանց կազմ եւ պատրաստք,
Հինգերեակ կազմեալ ջոկք՝ զօրավարացն երթային զհետ:
Կէսք չոգան ընդ Հեկտորի եւ պանծելոյն Պուղիդամայ,
Որ բազումք եւ լաւքն էին եւ առաւել յօժարագոյնք՝
Խորտակեալ ըզպարիսպն առ խոր նաւուքն 'ի կռիւ մտանել·
Գայր երրորդ ընդ նոսին Կեբրիոնէս, իսկ Հեկտորի
Զայլ ոք առ կառս իւր թողեալ խոնարհագոյն քան զԿեբրիոն:
Իսկ միւսոց Պարիս էր գլուխ, Ալկաթոոս եւ Ագենովր·
Երրորդացն՝ Հելենոս եւ Դեիփոբոս աստուածանման
Պրիամու ձագք երկոքին· եւ Ասիոս քաջն էր երրորդ,
Ասիոսն Հիրտակեան՝ զոր յԱրիսբէայ շէկ երիվարք
Բերէին յաղթամարմինք 'ի գետակաց Սելլեէսի:
Իսկ չորրորդացն առաջնորդ որդին էր Անքիսեայ
Էնէաս, եւ երկոքին Անտենորեան մանկանցն ընդ իւր
Արքելոքոս եւ Ակամաս՝ բոլոր մարտից քաջահմուտք:
Եւ Սարպեդոնն զօրագլուխ էր հռչականուն նիզակակցացն,
ԸզԳլաւկոս առեալ ընդ իւր եւ զարիականն Աստերոպէոս·
Զի սոքին թուեցան նմա քաջք 'ի քաջաց հզօրագոյնք
Առաւել քան զայլս յետ իւր, ամենեցունց ինք վեհագոյն:
Արդ սոքա, հասս ասպարօք մեծ առ միմեանս կարծրակուռք,
Խիզախեալք զնոցին ուղիղ առ դանայեանս եւ չհամարեալ
Թէ կացցեն [illegible], այլ 'ի թուխ նաւսն անկանիցին:
Անդանօր այլ տրովադացիք եւ օգնականք հեռահրաւէրք

Իսն օր զաւխոն արկ 'ի պարիսպն՝ եւ Արամայոց անձրեւէր շողք,
Միջէն փողփողալի զընթել զպատուարըն ծովացայր։
Եւ նոյն ինքն Երկրատարածն զերկրաքարձէնն 'ի ձեռս առեալ
Կայր 'ի գլուխ, եւ բովանդակ զհիմունս ալեացըն տայր տանել,
Զհեծանաց եւ ըղջիւնաց՝ զոր Աքեայեանքն արկեն աքեանք,
Եւ կոյտս հարթայատակ առ յորձանս Հելլեսպոնտեան,
Եւ անդրէն զահավէժն աւազախիր ծածկեաց ծովեզր,
Ըզպարանիսքն տապալեալ, եւ դարձոյց ընդ կրուկ զաւազանս 'ի գնացս
Ընդ յատակն ընդ որ յառաջ գեղածաւալ հոսէին ջուրքն։
Զայս յաղագս հանդերձեալ էր Պոսիդոն եւ Ապողոն
Ցարդիւնս առնել, իսկ 'ի ժամուն՝ խուճապ եւ մարտ վառեցաւ շուրջ
Զկարծրաշէն պատուարաւն. բերդանցն 'ի Թում Թրծնդէնն փայտք,
Եւ տանջեալ արգելեալք 'ի մըտրակէն Արամաղդայ՝
Զոլորեալ անվնաչելիան առ գոգաւոր նաւատորմին
Ահաբեկք 'ի Հեկտորէ հնարագիւտն խուճապանաց.
Նա առկայծ՝ որպէս կանխաւ զին՝ փոթորկի հանդոյն զատայր։
Եւ օրինակ իմն որպէս յառաջականիս ու 'ի պատահական
Անկեալ նոպէ կինձ կամ առիւծ յանձնապաստան ահաբեկոտ,
Եւ նոցա զունդագունդ կազմեալ զանձինս իւրեանց 'ի կեփ՝
Եղանեն կան առաջեան, եւ արձակեն Թանձրատարափ
Ըզպըլղաքն 'ի բազկացն, այլ ոչ նորա սիրտ քաջասիրտ
Դողայ բնաւ կամ ապաբեալ, եւ մըրձեալ զանձն իւր առաքելիան.
Եւ յածի յաղայ ասեալ՝ 'ի փորձ գնալ ընդ ջոկս արանց,
Եւ յոր կոյս խոյանայցէ՝ անցի անաւ առն արանց ջոկք.
Այսպէս եւ Հեկտոր ընդ բազմամբոխն երթայր եւ գայր,
Խրախոյս հարկեալ առ ընկերսն՝ ըստ փոսն յորինայս խաղալ գընալ։
Բայց չէշխէին ձիքն երագունք, այլ ընդ ըրթամբ կացեալ ափին
Բառանչէին խոխոջ խըրխինջ, զի խրտուցն զայն խրրտացանէր՝
Որ առ վաղել չէր ինչ մատ, եւ ոչ գնացն առ անցանել։
Զի կային առ հասարակ առաւել անդուլ վահք քըլուրք,
Եւ սրածայր ձողերք վերուստ պատնէշաձեւ էր ամրացեալ,
Զոր որդիք աքայեցւոց կանգնեցին խիտ եւ մեծամեծս՝
Ցերեւաց զինամարտից արանց ամուր պաշտպանել։
Ոչ միջամուխ լինէր հեշտիւ ձի ըզբաղջանիւ ձգեալ ըզկառս,
Հետեւակք անդաձեջն՝ թէ ապականն արգելք 'ի գլուխ։
Մատուցեալ յայնժամ առ քաջն Հեկտոր ասէ Պուլիդամաս.
Հեկտոր, եւ որ այլ պետք Տրովադացւոց եւ առաւելոց,
Ցախուռն ընդ փոսն վարեմք ըզթեթեւան երիվարեանս.
Եւ նա յոյժ դըժուարագոյն առ անցանել, զի կան 'ի նմա
Ըղեռք կանգնեալք սայրատուրք եւ աքայեանց պատուարն մերձ.
Ձիք երբեք անդր իջանել, ոչ մարտընչել հեծելագունդ,
Զի առ անձուկ նեղութեան՝ կարծեմ թէ վէրս առնուցուն անդ։

Զի թէ բնաւ՝ չարիս նուաճեալ ահեղամռնչին Արամազդայ
Ի կորուստ մատնիցէ եւ հանճարոյ օգնել տառապելոցս,
Կամէի եւ ես ինքնին մարմնաւորեալ հետ զայդ լինել,
Անանուն աստ յԱրգոսէ հեռի զբօսել աշխարհաց․
Բայց այսրէն եթէ դարձցին եւ 'ի նուաստ հալածեսցեն,
Եւ 'ի փոքր խորամարդ անկանիցինք մեք խառնիխուռն,
Ոչ կարծեմ [illegible] յաղթահանելու եւ ոչ հրեշտակ զոր գուժարկու
Դարձ անդրէն [illegible] յասպարէզ ատենի 'ի փոխթարկիլս յաքեանցն յայլոց ։
Այլ եկայք, որպէս ինչ ես ասեմ՝ լուիցուք ամենեքեան ։
Զերկուորդս պաշտօնեայք աստ առ պարիէն կալցին փոխս,
Իսկ մեք՝ հեռանալեալ 'ի զէն 'ի զրահս ալեծածանեալք՝
Համագունդ ընդ Հեկտորի փոխեսցուք հետ, եւ ոչ կայցեն
Առաջի մեր աքայեանք, թէ կորուսանել է համեալ կէտ ։
 Զայս ասէր Պուղիդամայ, Հեկտոր ընդ այն բանն հաճեցաւ,
Եւ անդէն 'ի կառացն ոստեաւ յերկիր զինուքն համագէտ․
Եւ ոչ այլ տրովադացիք հեծելագունդ գումարեցան,
Այլ իջին ամենեքին՝ զառաստուածայնին Հեկտոր տեսեալ ։
Եւ ես այր իւրաքանչիւր կառավարին իւրում պատուէր,
Զերիվարսն բառ օրինի անդ առ փոսոյն ունել կարգաւ․
Եւ ինքեանք զատուածարգելալք, յանձինս իւրեանց կազմ եւ պատրաստք,
Հինգերեակ կազմեալ ջոկք՝ զօրավարացն երթային զհետ ։
 Կէսք չոգան ընդ Հեկտորի եւ պքանչելւոյն Պուղիդամայ ։
Որ բազումք եւ լաւքն էին եւ առաւել յօժարագոյնք՝
Խորտակել ըզպարսպն առ խոր նաւուցն 'ի կռիւ մտանել․
Գայր երրորդ ընդ նոսին Կեբրիոնէս, իսկ Հեկտորի
Զայլ ոք առ կառս իւր թողեալ խոնարհագոյն քան զԿեբրիոն ։
Իսկ միւսոց Պարիս էր զլուխ, Ալկաթոոս եւ Ագենոր․
Երրորդացն՝ Հելենոս եւ Դեիփոբոս աստուածանմանն՝
Պրիամու ծնունդ երկոքին․ եւ Ասիոս քաջն էր երրորդ,
Ասիոսն Հիրտակեան՝ զոր յԱրիսբայ չէկ երիվարք
Բերէին յաղթամարմինք 'ի վտակաց Սելլէէսի ։
Իսկ չորրորդացն առաջնորդ այր որդին էր Անքիսեայ
Էնէաս, եւ երկոքին Անտենորեան մանկունքն ընդ իւր
Արքելոքոս եւ Ակամաս՝ բոլոր մարտից քաջահմուտք ։
Եւ Սարպեդոնէ զօրագլուխ էր հռչակաւոր դաշնակցացն,
ԸզԳլաւկոս առեալ ընդ իւր եւ զարիական Աստերոպէոս․
Զի սոքին թուէին նմա քաջք 'ի քաջաց հզօրագոյնք
Առաւել քան զայլս յետ իւր, ամենեցունց ինք վեհագոյն ։
 Արդ սոքա, հասա ասպարօք մած առ միմեանս կարծրակուռք,
Խիզախեալ [illegible] ուղիղ առ դանայեանս եւ չհամարեալ
Թէ կայցեն [illegible], այլ 'ի թուխ նաւսն անկանիցին ։
 Անդանօր այլ տրովադացիքն եւ օգնականք հետահրաւէրք

Ունկընդիր եղեն խորասու հռչակելոյն Գուշիգամայ ·
Իսկ Ասիոս Հիրտակեան՝ իշխանն արանց՝ ոչ կամեցաւ
Թողուլ անդ զերիվարսն եւ զկառավարն իւր արբանեակ,
Այլ նոքօք հանդերձ խաղաց 'ի նաւատորմն երագաթեւ ։
Խօթամիտ · զի չէր ընդ կրունկ, տարեալ 'ի չար օրահասէն,
Երիվարօքն եւ կառօքըն խոյացեալ գարձ ամենեցն
Ի նաւաց անտի անդրէն յիլիոն կոյս 'ի հողմաշաւիղ
Զի կանխեալ ճակատագիր վտանգաւորակ զնինք պաշտպանեաց
Նիզակաւն Իդոմենեայ պերճապայծառ Դեւկալիոնին ։
Զի դիմեաց ընդ ձախակողմն նաւակներոյն՝ ուր աքայեանք
Դառնէին ընդ դաշտըն զայլն երիվարք կառօքն հանդերձ ·
Ընդ այն ընթացաւ վարեաց եւ ըղձիանն, եւ ոչ եգիտ
Ըզդրանդեան եղեալ դըրանցն տախտակաց եւ զնիգն երկայն ·
Այլ ունէին արք Թերապաքամս, յանկարծ թէ զորս յընկերակցացն
Ի խաղմէն փախուցեալ 'ի նաւակայան ապրեցուցին ։
Փութացեալ վարէր ըղձիան ուղղորդ ընդ այն, եւ իւրքն ընդ նմ
Սաստկաձայն աղաղակաւ, զի կարծէին զաքայեցիսն
Ոչ եւս այլ ունել ընդդէմ, այլ 'ի սեաւ նաւսն տապալանել ։
Խօթամիտք, եւ անդ առ դրուռն յարի արանց զօրեղն երկուս,
Ըմբանակշանսն մեծազօրըս Լափիթեայց քաջամարտից ·
Մին որդի Պերիթոյայ՝ Պոլիպետեսն կորովի,
Եւ միւսըն Լեոնդեւս՝ մարդասպանին Արեայ հանգոյն ։
Երկոքեան սոքա կային անդ առաջի դրանցըն բարձանց,
Որպէս ուռեմըն կաղնիք 'ի սար լերանց բարձրագագաթք՝
Ժուժկալեալք ընդդէմ հողմոց եւ անձրեւաց աւուրց յաւուրս
Զմեծամեծ զերկայնաձիգ խոր արմատոցն եղեալ վաւերոյ ·
Նոյն սոքա 'ի բազուկս եւ 'ի կորովսն խիզախեալք՝
Անսասան մընային արշաւելոյն Ասիայ մեծի ։
Իսկ նոքա գէտուղիղ 'ի պատնէշ անդր հաստատակուռ
Ամբարձեալ զերիթացեալ քեմուխաս՝ ուժգին գնային գոռմամբ,
Որ զարքայիւն էին զԱսիաւ եւ զՈրեստեաւ եւ զՅամենիւ,
ԶԱսիանն Ադամանտաւ, ըզԹոոնիւ, զԻնոմայիւ ։
Սոքա զնա եւս անդ 'ի ներքըս մինչ կային՝ տային խրախոյս
Բարձաղէն աքայեցւոց պատերազմել ընդ նաւակներոյն ։
Այլ յորժամ զարշաւելոյն 'ի պարիսպ անդր ըղձատ եղեն
Ըզգօրավարանց, եւ դանայեանց գուժեաց խօշիւնն՝ ահ եւ խուճապ,
Երկոցուն ընդոստուցեալ առաջի դրանցն ոգորէին
Վարազուցըն վայրենեաց համանմանք՝ որք 'ի լերին
Դիմագրաւ լինին արանց եւ բարակաց հրոսող գնդաթէկ ·
Եւ խոտորնակս յարձակեալ՝ բեկանեն զերեւանիք ըզմերձակայս շուրջ
Կոտորեալս ըզծառըն, եւ ելանէ ժանեաց ճայթիւն,
Մինչեւ ուրուք աշտէիւ հարեալ զոգիսն կորզեսցէ ·

Սոյնպէս 'ի լանջըս ասպարն պղնձեան հընչէր փայլակնացայտ
Կածելոյն 'ի հանդիպոյ, զի սաստկապէս մաքառէին՝
Ի վերնոյն անդր ամբոխ եւ յուժգնութիւն քաջալերեալք,
Զի եւ նոքա յամրակուռ աշտարակաց անտի գլխաձիգք
Վերամբարձիկ լինէին անձանց խեցեաց եւ խորանաց
Եւ սրաթեւ նաւատորմին։ Եւ որպէս բուք անդոյ յերկնէ,
Զոր մրրիկ սաստկաշունչ, զստուերամած փոթորկեալ ամպս,
Հոսէ թանձրախիտ 'ի դաշտավայր արգասաւոր,
Նոցունց նոյնպէս 'ի ձեռաց՝ աքայեցւոցն եւ տրովադեանց՝
Տեղային նետք, գըլխանոցք թընդէին շուրջ կերկերագոչ
Եւ վահանք կոճառուրք յերկանաքար վիմաց կոփիւն։
Յայնժամ անդ յոգւոց եղեալ՝ ծեծեաց զազդերս իւր զերկաթն
Հերոսականն Ասիոս, եւ արտաբերեալ բարբառեցաւ.
Արամազդ հայր, արդ ուրեմն եղեր եւ դու խաբդաւանեալ,
Կարի յոյժ. զի չկարծէի թէ դիւցազունքն աքայեցիք
Ուժոյ մերում եւ բազկաց անպարտելեաց կալցին ընդդէմ։
Իսկ սոքա՝ նըրբամէջ բոլեսաց հանգոյն եւ կամ մեղուաց,
Որ շինեալ խուրեանց զաղամբս ընդ քարաժեռ ճանապարհին
Ոչ թողուն լըքանեն ընդարձակաւոր տունն, այլ ակնդէտ կան
Որսողաց արանց ընդդէմ՝ մարտ 'ի վերայ դընել որդւոց,
Նոյն սոքա, թէպէտ երկուք, ոչ կամին տալ 'ի դրանց անտի,
Մինչեւ կամ սատակեսցին եւ կամ անկցին 'ի ձեռաց մեր։
Զայս ասաց, այլ ոչ դըրդեաց բանիւքն զմիտս Արամազդայ,
Զի նորա սիրտն Հեկտորի կամէր նոթձնել փառս եւ պատիւ։
Իսկ այլք առ այլովք դըրամբք ընդմարտէին մըղէին,
Եւ ինձ դժուարին է ճառել աստուածօրէն զայն ամենայն։
Զի զդառնակիզական ողջոյն՝ վիմաց հուր երկնահոս բորբոքեցաւ.
Արգոսեան թէպէտ եւ զունդքն թաղծալից, բայց կըռուէին
Առ հարկին ձեռն ընդնաւացն. հաւօրէն դիք կային տխրեալ,
Որ միանգամ զօրավիգն էին մարտին դանայեցւոց։
Խառնեցին անդ Լափիթեայք ձեռն 'ի կռուի եւ 'ի դաւալար.
Եւ որդին Պերիթոյի Պոլիպետէս հաստաբազուկ
ԶԴամասոս եհար տիգաւ 'ի պղնձածնոտ սաղաւարտին.
Ոչ ժուժեաց պղընձակուռն գըլխանոց, այլ պատառեաց
Զոսկրըն սըլաքըն պղընձի, եւ բովանդակ ուղեղ գըլխոյն
Ի ներքս անդ խառնախռնեցաւ, եւ զբուռնաշունչն անդէն շիջոյց.
Եւ ընկենի նորա զՊիլոն վախճանեցոյց եւ զՈրմենոս։
Իսկ Լէոնդեւս շառաւիղն Արէսեան զորդին Անտիմաքեայ
Զհիպպոմաքոս եհար տիգաւ 'նդ գօտւոյն կամար զխոցեցուցեալ։
Եւ անդէն [illegible]կաւորն 'ի պատենից մերկացեալ սուր,
Խոյացեալ [illegible] բազմամբոխն եւ մօտ հասեալ հար տապալեաց
Առաջին զԱնտիփատէս՝ որ պորտ 'ի վեր անկաւ տապաստ,

Եւ ըղձին տալ զՄենոնի, ըզՅամենոս եւ զՈրեստէս
Ըզժիմեամբք առ հասարակ յերկիրն ընկէց բազմաբեկեալն։
Մինչ նոքա զըսպանելոց կողոպտէին պաղպաջուն զէնս,
Պուլիդամայ եւ Հեկտորի զհետ խաղային երիտասարդք
Ցոյնաթիւք եւ քաջազնք եւ խիզախեալք յոխորտապար
Հատանել ըզպարսպատուարն եւ զնաւատորմն 'ի հուր դատել։
Այլ տակաւ զետ խորհէին զպարիսպն փոխել արձանացեալք •
Զի տեսին յորդորելոցն յայնկոյս գնալ՝ հաւքն հրմայք,
Արծուի մի բարձրաթռիչ յահեակ կուսէ կասեալ ըզզօրն,
Ի մագիլսն օձ մի բարձեալ արիւնթաթաւալ եւ անհարի,
Կենդանի եւ կայտառ՝ ոչ մոռացեալ ըզպատերազմ։
Զի եհար զյաղթողզարկիչն ընդ լանջս խոր մերձ առ ուլանն
Թեւոյն կորս գալարելով, եւ նա յանձնեցն ընկէց յերկիր
Առ ցաւոցըն տանջանաց, եւ արկ 'ի մէջ գնդամարտակին,
Եւ կանչելն արարեալ թռուցաւ սլացաւ 'ի շունչ հողմոյն։
Սոսկացան արտաքոյցեալք զօձըն տեսեալ ըզգալարուն,
Որ անկեալ կայր 'ի մէջ անդր, ապարանկըն Դիոյ նշան։
Մատուցեալ Պուլիդամաս յայնժամ առ խրախտեան ասէ Հեկտոր •
Միշտ զոչեն, Հեկտոր, յատեան հրապարակի կշտամբես զիս,
Թէպէտ ուղիղ խօսիցիմ • զի չէ 'ի դէպ խակ, ոչ պատշաճ
Թուեալ ինչ ոչ 'ի ժողովի եւ ոչ 'ի մարտ պատերազմաց
Բարբառել քաղաքացւոյ եւ զպերճութեանց աճել եւեթ •
Ասացից արդ միւանգամ որպէս ինչ ինձ թուի բարւոք։
Մի 'վերայ նաւացն 'ի կռիւ ինչ երթիցուք ընդ դանայեանս։
Զի այսպէս համարիմ ամենայ վախճար, թէ հաւաստեաւ
Եկեն հրմայքս առ արտաքեանքըս յորդորեալս յայնկոյս գնալ,
Արծուիս այս բարձրաթռիչ՝ որ զզօրն յահեակ կոյս կասեցոյց,
Ի ճանկուսն օձ մի բարձեալ արիւնաթաթախ եւ մեծախարի,
Ընծայակեր, եւ արկ անդէն մինչ չեւ հասեալ 'ի քաղցըր տունն,
Եւ ոչ կարաց կատարել՝ տանել խոռոմ մանկանցն առ լջամք։
Նոյն եւ մեք, թէպէտ եւ զդրունս եւ ըզպարիսպն աքայեցւոց
Խորտակեսցուք մեծաւ ուժով եւ վանեսցեն ոքայեցիք,
Կորանեզք մեզ 'ի նաւաց լինելի դարձ ընդ նոյն շաւիղս •
Զի զյոլովս 'ի տրոհացուցըս վանեսցուք զոր կոտորեսցեն
Աքայեանք 'ի սայր պղնձի՝ պատերազմեալք ըզմահուկացն։
Այսպէս զայդ համիցէ կիւտահրմայ քաջահրմուտ՝
Հրաշագէտ մտօք իւրովք, եւ ժողովուրդք նմա լուիցեն։
Հայեցեալ տխրագ աչաց սաղաւարտաձօձն ասէ Հեկտոր •
Ոչ դու ինձ, Պուլիդամաս, հաճոյական զայդ բարբառես •
Գիտէր եւ այլ ինչ քեզ քան զայդ ածել զմտաւ [illegible]։
Իսկ ապաքէն մտօք սերտիւ եթէ յառաջ բերես դու [illegible],
Ապա դիք ինքնին 'ի քէն առեալ բարձին ըզխելըս քո՝

Որ հրաման տաս մոռանալ զանհեղեղոյն Արամազդայ
Ըղձորհնութեան որ ինձ նա ինքն խոստացաւ եւ ակնարկեաց ։
Իսկ դու ինձ հողաթեւեան հաւուց պատուէր տաս հնազանդել ,
Ցորոց չամփեմ ինչ ես ակն , եւ ոչ համբաւն փոյթ ինչ առնեմ ,
Եթէ 'ոք ալ շողայցեն· ընդ Առաւօտն եւ յԱրեւ կոյս ,
Եւ թէ 'ոք գեհ ահեկի՝ յաջնամբաջին կողմ 'ի խորթնին ։
Այլ մեծին Արամազդայ հաղատակեցուք մեք խորհրդոց ,
Որ տէրն է համօրէն մահկանացուաց եւ անմահից ։
Մի եւեթ հրմայք են քաջ , մարտիւ պաշտպան կալ հայրենեաց ։
Եւ զի՞ է քեզ զանգիտել 'ի ձախակատէ պատերազմի ·
Զի թէ մեք բոլորեքեան առ 'նաւս աքեանց կոտորեցիմք ,
Քեզ չէք ինչ ուսուկք ամենեւին երկիւղ մահու ,
Զի սիրտ ոչ գոյ 'ի քեզ պատերազմօղ եւ դիմակալ ։
Իսկ թէ դու 'ի գուպարէս եղջես 'ի բաց , կամ զմի ոք այլ
Դարձուսցես 'ի կռուոյս՝ հրապուրանօք արկեալ 'ի բանս ,
Անդէն 'ց իմով նիզակաւս հարեալ զոգիդ կորուսցես ։
Զայս խօսեալ՝ խաղայր յառաջ , զհետ դղրդէին նոքա համօրէն
Ահագին ձայնիւ գոչմամբ , եւ Արամազդ փայլակնաձգուարձ
Յիդական յարոյց լերանց ըղփոթօրէն անաւակ հողմոյ՝
Որ 'ի նաւացն դէպուղիղ վարէր զփոշին , եւ ապշեցոյց
Զաքայեանց խելս , եւ տրոմեանց եւ Հեկտորի փառս ընծայեաց ։
Ի նորա հրաշանշանացն խրախուսեալ եւ յարութեան ,
Պատառել կրթէին զաքայեցւոցն ըղմեծ պատնէշ ·
Զմահարձանս ամբարտակաց խլլեալ , զմարտկոցացն քանդէին ,
Ամենեին նրդախարխար զկարկառակոյտ վիմաց հատորս՝
Զոր հիմն յերկիր աքայեանք արկին բլրդանցն հաստատուն ։
Բուռն հարեալ 'սոցա ձգէին՝ յուսով զաքեանց քակել պատուար ·
Ոչ սակայն աքայեցիք վերջանէին 'ի տեղւոջէն ,
Այլ արկեալ պահ մարտկոցացն վահանօքն արջառենի՝
Զպարըսպադամարտս 'ի նոցանց հարկանէին ըղթըշնամիս ։
Իսկ Էասքն երկոքեան խրախոյս բարձեալ ընդ աշտարակս՝
Այսր եւ անդր ընթանային վառել զոգիս աքայեցւոց ,
Էր զոր բանիւք ողոքովք , էր զոր խըստիւ կըշտամբելով ,
Զոր ուրեք ոք թուլացեալ 'ի գուպարէն տեսանէին ·
Ո՛վ սիրելիք , արդիւնացողք փառաւորք եւ չափաւորք ,
Եւ որ այլ 'նըւաստագոյնք , քանզի եւ ոչ ամենեքեան
Հաւասարք են արք 'ի մարտ , ամենեցուն արդ գործ եհաս ,
Դուք ձեզէն իսկ տեսանէք · մի ոք 'ի ձենջ յետս ընդ կըրունկ
Դէմ 'ի նաւս եղեալ դարձցի՝ ձայնիցն 'ի լուր ըսպառնալեաց ·
Այլ յառաջ մատիք յառաջ , եւ կարգացէք միմեանց խրախոյս ·
Զի շանթաձիգն Արամազդ Ոլիմպական տացէ թերեւս
Զայս վանեալ մեր ըզկըռիւ՝ զոսոխս յառաջ անդր հալածել ։

Զայս հարեալ ասա խրախոյս՝ բորբոքեցին զԱքայեանց մարտ։
Զոր օրինակ խուռնախիտ ձիւնաբերաց թօթափին բուքք,
Մինչ յաւուրըն ձմերայնի զգօնն Արամազդ առնու տեղալ՝
Ցայտ յանդիման 'ի մարդիկ ցուցեալ նշան ըզնետսն իւր.
Եւ 'ի քուն զհողմս արարեալ՝ հոսէ անդադար մինչեւ ծածկել
Ըզլերանց բարձանց զգլուխս եւ ըզբլըրոց սարաւանդակս,
Եւ ըզդաշտըս ծաղկաւէտս եւ զմարդկան երկս արդասաւորս.
Եւ 'ի սպիտակ 'ի ծովուն սփռի յափունս եւ 'նաւակայս,
Բայց ալեացն 'ի նոսին թաւալ անկեալ՝ չկարեն թոյլ կալ,
Այլն ամենայն պատի վերուստ յԱրամազդայ տեղատարափ.
Սոցին այսպէս յերկոցունց կողմանց քարինք թըռչէին խիտ,
Որ հարուած 'ի տրովադեանս, որ 'ի տրովէանց յաքայեցիս.
Եւ 'ի վերայ պարսպիցն յարեաւ թընդիւն առ հասարակ։
Սակայն ոչ տրովացիք եւ ոչ Հեկտոր սքանչելաշուք
Ըզդուռըս պարըսպին խորտակէին եւ զնիգն երկայն,
Եթէ չէր Արամազդայ հանճարեղն գըրգեալ զորդին
ԶՍարպեդոնն յարգիացիս, զերդ կորեղջիւր եզանց՝ առիւծ։
Նոյնժամայն զասպարն յառաջ կարկառելով զհարթակերտս,
Զգեղեցիկն, ըզպըղընձին, 'ըզկռանահարու թիթեղնապատ,
Զոր կոփեալ դարբնին կարեաց 'ներքուստ ըստուար արջառամորթս,
Ցուէրժիւք դասաւորանօք ոսկեղէնօք շըրջաբոլոր։
Զայն կալեալ առաջի եւ ճօճելով կըրկին նիզակս,
Դիմեաց գընալ իբրեւ առիւծ մի լեռնասուն եւ անսուաղ
Ընդ երկար 'ի շաղղոյ, եւ 'ի յանդուգն ոգւոյն վարեալ
Ի խաշին մատչել 'ի փորձ եւ յամրափակ երթալ փարախ.
Որ թէպէտ եւ առ նոքօք գըտանիցէ զտուարածականս
Զի զհօտիւըն զամփոփք եւ աշտէիւք ունիցին պահ,
Ոչ անգործ 'ի հանդիսէ յանձն 'ի գաւթէն առնու մերժիլ.
Այլ վազեալ յափըշտակեաց, եւ կամ էառ նա խոցըն վէրս
Յառաջին նահատակին 'ի ժիր ձեռաց մըկընդահար.
Այսպէս անդ ըզՍարպեդոնն աստուածանման՝ մըղեաց ոգին
Ցարձակել 'ի պատնէշն եւ ըզմարտկոցըն փըլուզանել։
Եւ անդէն առ Գլաւկոս ասէ ցորդին Հիպպողոքեայ.
Գլաւկէ, առ ինչ մեք քան ըզբնաւս 'ի մեծարանըս վայելեմք
Աթոռով 'ի Լիկիա, խորտկօք եւ լի նուագօք գինեաց,
Եւ 'ի մեզ իբրու յաստուածս ամենեքեան արկանեն աչս,
Եւ առ Քսանթեայ գարափամբք բաժանեմք անդըս մեծամեծս
Արգաւանդս յայգեստան եւ յարտորեայ ցորենաբեր։
Արդ արժան է 'նդ զինադրու լիկեցւոց անցանել կալ
Եւ ախոյեան 'ի հրաշունչ պատերազմի նահատակել,
Զի այսպէս ոք ասասցէ 'ի կուռ վահանաւ լիկեցւոց.
Ոչ անշուք ինչ արքայքն անփառունակ մեր թագաւորքս

Ի Լիբիա աւերին եւ զկաշկանդն ճաշակեն ըղձապարարակ
Եւ զընտիրս անոյշ գինեաց, այլ է նոյնում ոյժ կարօղ,
Զի՞նչ նահատակըս լինելանց պատերազմել կան աւասիկ։
Եթէ զամ մի տարբեալ, ով [illegible], յայսպէս մարտէ,
Գոյր մեզ բնաւ անծերականն լինել անմահ յաւէժաբար,
Ոչ ես ինչ մրցէի նախամարտիկ ընդ առաջեանս,
Ոչ եւ զքեզ 'ի պատերազմ յորդորէի փառաւորելոյ։
Իսկ զարդիս, քանզի մահու սպառնան օրհասք բիւրք 'ի բիւրոց,
Յորոց ոչ է փախչել կամ ճողոպրել մահկանացուի,
Օ՛ն երթամք, կամ մեք ումեք լիցուք 'ի փառս, եւ կամ ոք մեզ։
Զայս ասաց, եւ ոչ Գլաւկոս ինչ խորշեցաւ կամ անսաստեաց.
Եւ գնացին ուղիղ՝ վարեալ զլիկիացւոցն ըզմեծ ամբոխ։
Զոր տեսեալ Մենեսթեւս՝ Պետէովսի որդին՝ պակեաւ,
Զի յիւր բուրգնըն դիմէին ածեալ բերեալ չարեաց ոճիր։
Այս 'ի զունդ աքայեցւոց շուրջ արձակեաց՝ թէ տեսցէ զոք
Յիշխանացն որ զերկուն 'ի զինակցացըն վանեսցէ։
Եւ եսես զերկասէին Այաս անյագս 'ի պատերազմ՝
Զի կային մերձ, եւ զՏեւկրոս 'ի խորանէն այն ինչ եկեալ։
Սակայն չէր ինչ մարթ լինել յաղագակել իւր լսելի,
Ա՛յնքան իմն էր խօշիւն, եւ շաչիւն յերկինս ժամանէր,
Ի կափիւնըս վահանացն եւ ձիաքէս սաղաւարտից
Եւ դրանդեաց, զի աղխեալ բընաւքն էին, եւ առ նոքօք
Կայեալ սոցա՝ խորտակել եւ անցանել բռնան ջանէին։
Եւ անդէն առ Այաս յղէ զքարոզ իւր զԹոովդէս.
Թոովդէս դիւցազն, երթ, ընթա ձայնել առ իս զԱյաս,
Զերկուսին իսկ մանաւանդ, զի լաւագոյն այնպէս իցէ.
Գուցէ աստ 'ի անդուստի հասցէ կորուստ զաժանագոյն,
Քանզի այսըր ծանրեցին լիկեանցըն պետք՝ որ եւ նախուստ
Ուժգնագոյն հանդիմանան 'ի զօրաւոր պատերազմունս։
Իսկ թէ նոցին եւս անդէն վտանգ հասեալ կայ եւ զուգոր,
Եկեսցէ գոնէ միայն Տելամոնեանն արին Այաս,
Եւ ընդ իւր գայցէ Տեւկրոս աղեղնաւոր քաջահըմուտ։
Զայս ասաց, եւ 'ի լուր բանին նուիրակն ոչ անսաստեաց,
Ընթացեալ առ պատնիշաւ պատանեայն աքայեցւոց՝
Անց եկաց առ Այասիւքն եւ ձայն եբարձ անդէն եւ ասէ.
Այասեանք, զըղընձազրահ արգիւացւոց ըսպասալարք,
Դիւցազնանունդ Պետէովսի սիրուն որդին տայ ձեզ հրաման՝
Անդր երթալ, զի թէ սակաւիկ մի մըրցանացն հաղորդ լինել,
Երկոքումբքդ մանաւանդ, որ լաւագոյն իսկ այդ իցէ,
Գուցէ թէ անդանօր հասցէ եղեան ինչ դըժընդակ։
Քանզի անդըր մըղեցան լիկիացւոց պետք՝ որ եւ նախուստ
Սաստկագոյնս ամենեն 'ի կարեւոր ճակատամարտս։

Իսկ թէ ասա եւս յարուցեալ կայ սոսկմամբ եւ զարմացեալ,
Փարթար Տէլամոնեանն եւեթ Էաս զայցէ հուժկուն,
Ընդ նմին եկեալ Տեւկրոս ճարտարապետական աղեղնաւոր ։
Զայս ասաց, եւ մեծն Էաս Տէլամոնեան ոչ ինչ հեռանալ
Իսկ եւ իսկ զերագաթեւ խօսեցաւ բանս առ Ոյլեանն.
Էաս, դուք աստանօր, դու եւ ազնուագոյն Լիկոմեդէս,
Դանայեանց կացեալ խրախոյս տուք մարտընչել ուժեղագոյն,
Իսկ իմ անդր ընթացեալ՝ պատահեցայց պատերազմին,
Եւ եկից այսրէն փութով, որպէս օգնեալ նոցա ։
Զայս խօսեալ եւ յարեաւ գնաց Էաս Տէլամոնեան.
Գնայր ընդ նմա Տեւկրոս եղբայր իւր հարազատ եւ համահայր,
Ընդ նոսին եւ Պանդիոնն բերէր Տեւկրի զաղեղն ըղկոր ։
Իբրեւ չոգան յաշտարակըն մեծանձին Մենեսթեւսի,
Ընդ պատնէշն յառաջ անցեալ՝ առ տագնապեալսն եկեալ հասին ։
Իսկ արք զօրավարք Լիկիացւոց եւ առաջնորդք
Ի մարտկոցս ելանէին Թուխ մըրրկի հանգունաբարք.
Բախեցան 'ի զուգապար միմեանց ընդդէմ, գուժեցին զօրք ։
Եւ նախ այր մի եհար ըսպան Էաս Տէլամոնեան,
Ըղմեծանձն Եպիկլէս, ընկերակից Սարպեդոնի,
Ապառաժ հարեալ վիմաւ որ կայր 'ի ներքս 'ի պարըսպին
Ահագին առ մարտկոցաւըն վերագոյն, զոր ոչ հեշտիւ
Երկոքումբք բազկօք ձեռօք 'ի քաջատոյգ ոք պատանեաց,
Որպէս այժմուս են որեար. իսկ նիզն առեալ արկ 'ի վերուստ,
Եւ ջախջախեալ ըղչորեքկամարեան քառակառ՝ զոսկերսն եւեթ
Համօրէն ըղկառափին, եւ նա զօրէն խորէջ լողորդ
Ի բարձանց աշտարակէն անկաւ, եւ ել ոգին զոսկերս ։
Իսկ Տեւկրոս ըղԳլաւկոս, զարի որդին Հիպողոքեայ,
Ի բարձրագէտ պատուարէն եհար նետիւ ըզյարձակեալն,
Ուր եւես մերկ ըղբազուկն, եւ լռեցոյց 'ի գոռալոյն.
Որ յետկոյս 'ի պատնիշէն վազեալ թաքեաւ, զի մի տեսցէ
Ցոքայեանց ոք զվէրըն նորա, եւ ոտնհար լիցի խրոխտով ։
Վըշտացաւ Սարպեդոնն ընդ Գլաւկոսին մեկուսանալ՝
Նոյնհետայն ըլեալ խրազեկ, սակայն ըղկռիւն ոչ մոռանայր,
Այլ ըԱլկմաւոնն տիգահար վիրաւորեաց ըղթեստորեանն,
Եւ 'ի բաց ձգեալ զաշտէն՝ նա զհետ տիգին անկաւ 'ի պորտ,
Եւ զհեռեաւ շառաչեցին պըղընձակերտ նըկարէն զէնք ։
Սարպեդոնն բուռն ուժգնակի զմահարձանէն հարեալ քարշէր
Կորովի բազկօքն՝ եւ նա երթայր ըղհետ համանգամայն.
Մերկացեալ վերուստ պարիսպն՝ եդ անխափան բազմաց ուղի ։
Բայց Էաս եւ Տեւկրոս 'ի միասին զիմեալք 'ի նա,
Սա փըքնաւ շուրջ ըղլանջօքն եհար ըղփոկն արծաթափայլ
Զասպարին պարածածկոյթ, այլ Արամազդ մերժեաց զօրհասն

Ցնորմն որդւոյն, զի նաւաստին մի առ խելս անկցի տատանեալ։
Իսկ Նաւ յարձակեալ կախեալ յառաջուն, եւ ընթացաւ
Ել նիզակըն Թափանցանց, եւ ըզմոլեալն ընկըրկեցոյց։
Տեղի խուն մ' ՚ի մարտկոցէն [illegible]ալ ՚ի ապառ ոչ նահանջեալ,
Զի յուսով սիրտն ճա[illegible]անալ փառըս պարծանաց,
Եւ զամենայն կարգայր [illegible] առ գիւցախառն լինելոյս․
Զի՞ այդպէս, ով Լիկեանք, ՚ի քաջազնից ուժոյ մեղկիք․
Ինձ Թէպէտ ուժգնազօրի եւս եղեալ է դըժուարին՝
Ըզպատուարըդ խորտակել՝ առ լաստափայտըն հորդել ասահ․
Այլ տուք զձեզ միահամուռ․ զի զօրագոյն է բազմաց գործ։
Զայս ասաց․ ահն ՚ի սաստից պետականին ածեալ նոցա,
Ցոյնախուռն եռուն զըրայլ ըզխորհական Թագաւորաւն։
Եւ անդուստ Արգեայք ըզգումարտակըն պընդէին
Պարըսպին յետկուստ, եւ ծանր եհաս նոցա վաստակ։
Զի ոչ քաջքն էին կարող լինելոյք ըզդանայեանց
Ըզպատուարըն խուել, եւ ճանապարհ ածել ՚ի նաւսն,
Եւ ոչ զօրն դանայեցիք ըզ Լիկեցւոցն մարտէին
Վարատել ՚ի պատնիշէն՝ յորմէ հետէ գամ մի մատեան։
Այլ զորէն իմն որք երկու կազմին զիւրեանցըն սահմանաց
Ի ձեռին կալեալ ըզչափն ՚ի խառնամուխ արտավարի,
Եւ ՚ի սուղ ինչ անդ տեղւոջ վէճ զիւրաեանց եղծեալ մըրցին,
Նոյն ըզպատ մահարձանքն արգելուին՝ յոր վեր ելեալք
Թոռէին ըզվահանան արջառենի զմիմեանց ըմփոփ
Զլայնածիր մեծապոլորս, եւ զվահանակսն փոքրոգիս։
Եւ բազումք անագորոյն պղնձով մեռանէին խոցք ՚ի մարմինս,
Ոյր ուրուք ՚ի մարտկաց Թիկնադարձոյց մերկանայր ողն․
Եւ յոլովից ընդ ասպարն իսկ զըլխովին խոցել Թափանցանց։
Եւ մարտկոցք եւ աշտարակք ողողէին արեանց արեամբ
Համօրէն յերկուց կողմանց յաքայեցւոց եւ տրովացւոց։
Եւ սակայն ոչ զօրէին աքայեցւոց արկանել ահ,
Այլ կային, զերդ ձեռնարուեստ կին մի արդար՝ կըշիռքն ՚ի ձեռս,
Որ ըզլուծն առեալ եւ զասր՝ սատ անտի ձըգէ ՚ի մէջս,
Զի մանկանցըն տացի զտառապանաց վարձուն արիտուր,
Այսպէս սոցա հաւասարակ անկանէր մարտ պատերազմին,
Մինչ չեւ փառըս գերապանծ էր պարգեւեալ Արամազդայ
Պրիամեանն Հեկտորի, որ նախ յաքեանց վազեալ պարիսպ՝
Ձայն եբարձ մեծագոչ առ տրովացին ազաղակաւ․
Օ՜ն, ձիախրոխտ տրովադեանք, զարդիացուցդ հանպա զպատնէշ
Արիք փլուցէք, եւ հուր հարէք սատակատուչ զլաստափայտեսն։
Ասաց զայս խրախուսելի, եւ բոլորից լըսեալ ունկամբ՝
Խուռնընթաց ՚ի պատուարն ՚ի վեր հրոսեալ ելանէին
Ի պարըսպէն մահարձանս, ՚ի ձեռս իւրեանց ունէք տայրասուրք։

Հեկտորի յափշտակեալ բերէր ընդդէմ մի որձաքար
Որ առաջի կայր դրանցն թանձրատակ եւ ծայրասուր,
Զոր եւ ոչ արք երկու կարողագոյնք 'ի խուժանէն
Դիւրահեշտս ինչ 'ի գետնոյն շարժ[illegible] սայլ ամբառնային
Յորոց այժմս են մարդիկ, խաղ ն[illegible] ճօճէր հեշտաւ.
Փոքրացոյց եդ զայն որդին կարողակին [illegible]անոյն Զեւս ։
Որպէս հովիւ՝ դիւրատար բառնայ զբրդոտ զառէին գեղմ
Ի միում կալեալ ձեռին, եւ ընդդէմ զայլն ինչ ճոճէ բեռն,
Այնպէս Հեկտոր դիմեալ առեալ բերէր զվէմն 'ի տախտակս
Որ ընդդարձն ամրապինդ պարփակէին տախտակաբերդս,
Երկփեղկեայս՝ բարձրաշէնս, եւ 'ի ներքուստ կրկին սողնակք
Անցեալ զմիմեանց պրնդէին, եւ պաշտպանեալ կայր մի փական ։
Մօտ երթեալ արձանացեալ, մեկնեալ ոտիւքն՝ եհար ընդ մէջ,
Մեծագոյն կանգնեալ՝ զի մի վրիպեսցէ ձիգն եղէ անզօր ։
Զերկոսեան ծխնիսն եբեկ, վէմն կշռամբ անկաւ 'ի ներքս.
Մռնչեցին դրունքն սաստիկ, ոչ փականունք ժուժկալեցին,
Այլ այլուր ցրուեալ տախտակք յապառաժին բռնութենէ ։
Հրաշալին ոստեաւ Հեկտոր՝ սուր գիշերոյ նմանատիպ,
Եւ պղնձափայլ որ ըստ մարմնոյն էր ընդելեալ ահեղակերպ՝
Փայլատակէր, եւ կրկին 'ի ձեռսն առեալ ունէր նիզակ ։
Չէր ումեք, բաց [illegible]աստուածոց, կարծիլ ընդ մէջ զնալ արգելուլ՝
Մինչ ընդ դուռն [illegible]եղեալ, եւ աչքն 'ի հուր բոցանային ։
Եւ դարձեալ 'ի Տրովադացւոցն ամբոխակոյտ կարգայր խրախոյս՝
Անցանել ընդ պատնէշն. եւ ունկն եդեալ նոցա խրատուն՝
Էր որ անդէն վազեցին ընդ պարսպատուարան, էր որ հեղան
Ընդ դրունսն փեռեկեալս, եւ դանայեանց առեալ փախուստ
Դէմ 'ի նաւսն գոգաւորս՝ անհնարին եհար խուճապ ։

ՀՈՄԵՐԻ

Ի Լ Ի Ա Կ Ա Ն

ԵՐԳ ԵՐԵՔՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Պոսիդոն գթացեալ 'ի Յոյնս եւ առեալ զդէմս Կաղքասայ՝ երթայ խրախուսէ նախ զերկոսին Այասսն, ապա եւ զայլ զօրավարսն։ Քաջութիւնք Իդոմենեայ։ Ձախ թեւն ապաստանեալ, թեւղեա եւ յԷնէայ եւ 'ի Դեիփոբեայ պաշտպանեալ, առնուլ ընկրկէ։ Հեկտոր՝ որ յաջակողմն թեւոյն ախայեան կայր ընդդէմ Այասանց, նեղեալ տագնապեալ 'ի Լոկրացւոց աղեղնաւորաց, խմբէ զեւրսն եւ 'ի ձախ թեւն անցեալ կազդուրէ զմարտն։ Խառնուրդ ահագին յերկոցունց կողմանց։

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ԵՐԳ ԵՐԵՔՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ

ՄԱՐՏ ԱՌ ՆԱՒՕՔՆ

Իսկ մինչ զՀեկտոր եւ զտրովացիս 'ի նաւատորմն արկ Արամազդ,
Անդանօր զնոսին թողեալ յանդուլ վաստակ եւ 'ի տագնապ՝
Ինքն անդրէն 'ի բաց դարձոյց զլուսաւորս աչանցն,
Ակնոցդ 'ի Թրակացւոց ձիաւորացն հայել երկիր,
Միսացւոց մերձամարտից, եւ պերճափառ ձիակթեաց,
Կաթնակեր օրապարէն արդարաձայն մարդկան զգունդի։
Եւ այլ ոչ եւս 'ի Տրովա զաչսն շրջէր փայլակնացայտս.
Զի չունէր ակն 'ի միտսն՝ թէ յանմահից եկեալ ուրուք
Ի թիկունս հասանիցէ տրովադացւոց կամ դանայեանց։
Այլ ոչ դէտ ոք զուշացու կայր թագաւորն Երկրասասան՝
Որ 'ի գլխին ակնարկեալ նստէր մարտի պատերազմին
Ի բարձունս անդ ծայրից անտառախիտ սարոյն Սամեայ
Թրակեցւոյ, զի էր անդուստ տեսլեան Իդա երեւելի,
Երեւէր եւ Պրիամու քաղաքն եւ նաւք աքայեցւոց։
Անդ ելեալ 'ի ծովէն նստէր, գթայր յաքայեցիս՝
Տրովացւոց նկուն եղեալս, եւ յոյժ ցասնոյր Արամազդայ։
Էջ անդէն փութանակի յապառաժէն անտի լերանէ
Ճեմելով ձեռն ընդ ձեռն. սարսէին սարք բարձունք եւ անտառք
Ընդ անմահ դարշապարօք ընթացելոյն Պոսիդոնի։
Երրակի քայլս պարզեալ՝ 'ի չորրորդումն եհաս 'ի կէտն,
Յէգաս՝ ուր իւր ապարանք յալուց ծովուն հոյակապեալ
Ոսկեղէն՝ լուսափայլեալ կայր կառուցեալ յաւէրժ անեղծ։
Անդր հասեալ՝ զպղնձասմբակ լծեաց 'ի դոյգսն զերիվարսն
Ըմբռնթեւիչ օդապարիկս՝ ոսկեղէնս վարսաւորեալս.

Եւ նա ինքըն զիրանօքն ոսկի զգեցեալ, առ ըղմըղուակն
Ոսկեկազմ՝ գեղայօրէն, եւ ամբարձաւ 'ի կառըս իւր։
Գընաց վարեալ ընդ ալիսն, եւ ընդ իւրեւ կայառէին կէտք
Ցամենուստ 'ի Թաքըստեցն, եւ զարքայն ոչ զանխըլացան.
Հերձանէր ծով ցընծութեամբ, նորա արշաւ սըլանայքն,
Եւ ոչ ինչ 'ի ներքուստ Թանայր առանցն պղընձաձոյլ.
Անէին զինքն երիվարըքըն քաջավազք յաքայեանց նաւս։
Է քարայր մի լայնատարր յալըս ներքին խորոց ծովուն
Ի միջի անդ Տենեդեայ եւ Իմբրոսի առապարին.
Անդ հանգոյց զերիվարսըն Պոսիդոն երկրադըղորդ
Ի կառաց լուծեալ՝ արկեալ նոցա 'ի կեր զանմահ ճարակ։
Եւ պընդեալ յոտըս նոցին 'ի ճախանաց տարիս ոսկի
Անլոյծս՝ անխըզելիս, զի անդ անշարժ ըսպասեսցեն
Դառնալոյ Թագաւորին, ինքն յաքայեանց չոգաւ բանակ։
Բայց տըրովեանք միախուռն, իբրեւ ըղըոց կամ ըղմըրրիկ,
Գըրիամեանն Հեկտորի յետանըն անդուլ զնային ըղձեա
Մըընչելով եւ գոռալով, եւ զաքայեանց յուսային նաւս
Ըմբըռնել, եւ սատակել զաքայեցիս ողջոյն զաւեղեաւն։
Այլ սակայն Պոսիդոն աշխարհակալ երկրասասան
Ըստնիւեր զարգըլոյցիան, 'ի խոր ծովէն եկեալ հասեալ
Մարմնով եւ բուռըն ձայնիւ 'ի Կաղքասայ նըմանութեան.
Նախ յԷասըն երկոսին բարբառեցաւ յինքնայորդոր.
Էասեանք, ըղժողովուրդն աքայեցւոց դուք կեցուցջիք,
Ցուշ ածեալ ըզքաջութեան եւ մի զփախուստ խուճապական։
Չերկընչիմ ինչ ես այլուր յանպարտելի ձեռաց տրովեանց
Որ յախուռն ամբոխիւ անցին զանցին զմեծ պարըսպաւս,
Քանզի զչէմ կալցին հանուրց աքայեցիքն բարձաղէնք։
Բայց աստ՝ յոյժ կասկածեմ Թէ գուցէ չար ինչ անցցէ 'նդ մեզ,
Ուր Հեկտոր մոլեգնեալ բոցատեսիլ զօրավարէ,
Պարծեցեալ որդի լինել հզօրագոյն Արամազդայ։
Այլ սակայն՝ զայս որ 'ի գեց արկցէ 'ի միտ ձեզ երկոցունց,
Զի պինդ կայցջիք դուք ինքնին եւ քաջալերս այլոց տայջիք,
Եւ լիջիք այսպէս վանել յերագընթաց լաստանաւայից
Ըղմըլեալն անդամ՝ Թէպէտ եւ Ոլիմպեանն ինքն յարուցէ։
Ասացեալ զայս երկրակիր Գետնասասանն, եւ զերկոսին
Զըննեալ գաւազանաւն՝ ելից հուժկու կորովութեամբ,
Եւ զանդամսըն եդ Թեթեւս եւ զոտսն եւ զձեռսն 'ի վեր կուսէ։
Իսկ նա ինքն՝ երագաԹեւ իբրեւ բազէ սաւառնեցաւ,
Որ 'ի սեպ յապառաժուտ քարաժայռէն ընդոստուցեալ
Ընդ դաշտ խոյանայցէ պընդել ըղձեա այլում Թըռչնոյ.
Պոսիդոն գետնադըղորդ նոյնպէս պըտոյտ 'ի նոցանէն։
Եւ նախ 'ի նոցունց ծանեաւ Էաս շքան Ոյլեան,

Եւ անդէն առ Էաս Տէլամոնեան որդին ասէ ·
Էաս, քանզի մեզ յՈլիմպականաց աստուածոց ոք
Ընծայեցեալ տեսակ ըզդէմն՝ առ նաւս հրաման տայ մարտնչել ; —
Եւ նա չէ՝ չէ իսկ Կալքաս հասարակաց ըզձայնապատգամ,
Զի զզնացումն յետուստ կոճոյ զիւրաւ զոտիցն եւ ըզբարձիցն
Ի մեկնելն 'ի մէր ասկի, քաղցրանոյթ իսկ են աստուածք, —
Նա եւ յանձն իմ իսկ ոգիս 'ի լանջըս իմ եւս առաւել
Ծորդորեալ խրախուսէ 'ի պատերազմ եւ 'ի գուպար,
Եւ Թինգս ամենուն 'ի ներքուստ կայտառելով ոտքս, 'ի վերուստ ձեռքս ։
Եւ առ նա պատասխանի տայ Էաս Տէլամոնեան ·
Նոյն եւ իմ այժմ ըզանհնարս յանդըգնագոյն խոյանն բազուկք,
Եւ կորով արծարծեցաւ, եւ երկոքումբ ոտիւք ներքուստ
Խիզախեալ վարեալ գընամ, եւ յօժարիմ իսկ միայնակ
Ընդ Պրիամեանն Հեկտորի անյագ մարտոյն պատերազմել ։
Զայսոսիկ ընդ միմեանս այսպէս ասէին բարբառելով
Խընդամիտք 'ի խաղմանութեան՝ զոր առին յոգին կարկամաց աստուածն ։
Ցայնժամ զըրգեաց Երկրաշարժն ըզյետակաց Աքայեցին,
Որ առ երագ նաւերոյն յանձանձէին զոգիս իւրեանց,
Ույց զղձեալ աշխատութեամբ լուծեալ էին անդամք մարմնոյն,
Եւ ցաւ 'ի սիրտ հարեալ հասանէին՝ 'ի տեսանելն ըզտրովացիս
Զի ուժգին ամբոխիւ հեղեալ զեղան ըզպատնեշաւն ·
Ընդ որս ակն արկեալ՝ արտասուս յարտեւանանցն քամէին,
Զի համարեալ այնպէս էր, թէ չապրիցին յեղերանէն ։
Այլ դիւրահոսեալ Գետնադղորդն ըզհաստատուն յարոյց լաչկարս,
Եւ խրախոյս բարձեալ եհաս նախ առ Տեւկրոս եւ Լէիտոս,
Առ դիւցազնեայն Պենելէոսն եւ առ Թոաս եւ Դէիպիր,
Առ Մերիոն եւ Անտիլոքն՝ ձայնարարողեալս գնացեալ ։
Ըզյոսին քաջալերեալ՝ ձայն 'ի Թըռչուն ընկէց բարբառ ·
Ամօթ, արգիլացեք, երիտասարդք աղաչանձինք ·
Իմ 'ի ձեր պատերազմելդ է յուսացեալ փըրկել ըզնաւեա ·
Իսկ թէ դուք ձեռընթափ լինիք 'ի խիստ գուպարածէս,
Արդ հասեալ օրն երեւի՝ յորում տրովեանց լիցուք ներկան ։
Ո՛վ զիք, արդարեւ իսկ տեսանեմ մեծ եւ ահեղ
Սքանչելիս՝ ում ոչ երբեք ակն ունէի գալ եղանել ·
Տրովացւոց մատչել 'ի մեր նաւս որ յառաջ հանգոյն էին
Եղանց փախստէից՝ որ ընդ մայրիս թաւ անտառաց
Ընձուց եւ գայլոց եւ գայլաշանց մատնին 'ի կեր,
Վայրապար թափառականք, կըճանք եւ ոչ պատերազմիկք ։
Նոյն տրովեանք յառաջագոյն կալ առաջի չամէին յանձն
Եւ ոչ խուռն մի բազկաց եւ ըզանդութեան Աքայեցւոց ։
Իսկ արդ բայց եւըս կըռուին 'ի քաղաքէն առ խոր նաւսք,
Վատութեամբ զօրագլխին եւ ապերախտութեամբ զօրականացն,

Որ խառնեալ ընդ նոսա՝ պաշտպան լինել ըմբոստանան
Երագընթաց նաւերոյն, այլ առ նոքօք կան կոտորին։
Բայց թէպէտ եւ արդարեւ վճռապատար լիցի բնաւ
Դիւցազն Ատրիդէս ամենիշխանն Ագամեմնոն,
Այնու՝ զի զքաջոտնըն Պելէեան արհամարհեաց,
Ի կռուոյս չէ ինչ երբէք ամենեւին թողանալ մեզ։
Այլ խընամ տարցուք ընդ փոյթ. զի լաւաց միտք են դիւրաբոյժ։
Եւ ձեզ ոչ 'ի դէպ կասիլ 'ի քաջամարտ արութենէ
Որոց էքդ 'ի բանակիս արուորագոյնք ամենեքեան։
Ոչ դըժնիմ ես ընդ այր վատ, որ 'ի մարտէն վեհերիցի.
Իսկ ընդ ձեզ՝ 'ի սրտէ ծանրացասումըն զայրացնիմ։
Ցուլութեամբդ, ով կնամարդիք, մեծ եւս ընդ հուպ ածջիք զըմբաղ.
Այլ արդ այր իւրաքանչիւր ըզպատկառանս եւ ըզպարսաւ
Ածէ դիք 'ի մըտի, զի կռիւ ահա բըրդեալ կայ մեծ։
Առ նաւուքն ահեղագոռն Հեկտոր 'ի մարտ մըխեալ հըզօր,
Ըզգրունսըն խորտակեալ եւ զպարզունակն երկայնաձիգս։
Զայս խրախոյս տըւեալ զարթոյց զաքայեցիս Երկրադարփակն,
Եւ զհասօքն երկոքումբք կային կանգնեալ գունդք պընդակազմ,
Զորս եւ ոչ Արէս ինքնին անդըր դիպեալ անգոսնէր ինչ,
Ոչ Աթենաս ամբոխագոյթ, զի այրընտիր քաջ նահատակք
Ընդ տրովեանց եւ դիւցազանն Հեկտորի 'նդ դէմ ճակատէին
Տէգ 'ի տէգ խիտ ընդ խիտ, ասպար յասպար, կարգք թանձրախուռն.
Ի վահան յենոյր վահան եւ սաղաւարտ 'ի սաղաւարտ,
Եւ այր յայր, եւ ձիագէս ճօճեալ կորդակք խորանափայլք
Շըփէին ըզմիմեամբք. այնչափ հոծեալ կային 'նդ իրեարս,
Եւ նիզակք յախուռն բազկացըն տատանեալ ծածանէին.
Եւ գիմեալ գնային ինքեանք բոցավառեալք 'ի կռիւ մարտի։
Նախ տրովեանքըն բախեցան կուռ, եւ Հեկտոր կարապետէր
Դէմ ընդդէմ չուհատակեալ, եղեռնընդոստ իբր 'ի ժայռէ
Վէմ՝ զոր գետ 'ի գագաթանց անտի գլըցէ հեղեղասաստ՝
Խորտակեալ սաստիկ ուղխիւքն ըզկապարանս ժըպիրհ ժըռին,
Բարձրաթռիչ վազիւք սլանայ, եւ ընդ իւրեւ թընդեն մայրիք.
Ինքն անխափան ժիր հոլովի մինչեւ հասցէ դաշտացն 'ի հարթ,
Եւ 'նդ ոլորտս այլ չըմտանէ անդէն, թէպէտ յորդորամիտ.
Նոյն Հեկտոր սպառնայր 'ի սպառ՝ մինչ 'ի ծով անդըր թեթեւով
Հասանել հարուածովք յաքայեցւոցն 'ի վրանս եւ նաւս.
Այլ յորժամ կարծրակուռ գումարտակացըն պատահեաց,
Անդ կառեալ էառ ըզկայ. իսկ աքայեանց մանկունք զիմակ
Երկսայրի սուսերօք եւ նիզակօք հարկանելով
Վանեցին յինքեանց, եւ նա տեղի տըւեալ սասանեցաւ։
Եւ կարդաց ահեղագոչ առ տրոյացիսն հարեալ բողոք.
Տրովացիք, լիկիականք եւ դարդանիտք մերձամըրցիկք,

Պինդ կացէք, զի՛մ ոչ յերկար աքայեցիք կալցին ըզդէմ,
Թէպէտ եւ ամբարտակ ամուր զանձինս կազմեսցեն,
Այլ անցի տայցեն, կարծեմ, 'ի նիզակէս, թէ հաւաստեաւ
Ամենազօրն 'ի գլխ այրն Հերայ գրգռեաց զիս որոտողն:
Ցայս բարբառ կազդուրեցոյց պընդեաց զհանուրց զոյժ եւ զոգիս.
Ընդ որս փըքայր ընթանայր Պրիամեան սէգ Դէիփոբոս
Յառաջոյ կալեալ խիզախ զասպարն համակ կարակնակերպ,
Յառաջեալ թեթեւ ոտիւք եւ վահանաւ ամրածածուկ:
Եւ զնա բուռըն դէտ կալեալ փայլուն տիգին Մերիոնէս՝
Անվրէպ եհար յասպարն 'ի բոլորշի յարջառամորթ,
Բայց ընդ այն ոչ էլ յայնկոյս, այլ յոյժ կանխեալ յառաջագոյն
Անդէն խակ 'ի բընին խըրուած բեկաւ նիզակն երկայն:
Իսկ Դէիփոբ յանձնէն 'ի բաց կալաւ զվահանն արջառենի
Սրտաթունդ լեալ յաշտէն քաջասըրտին Մերիոնեայ.
Բայց դիւցազն այն խոյս առեալ եանց անդրէն յընկերաց դաս,
Սըրտմըտեալ յոյժ ընդ վըրէպ յաղթանակին ու՛նդ տիգին բեկ:
Եւ գընաց ընդ խորանն եւ ընդ քաղաքս աքայեցւոց՝
Առնուլ գալ տէգ մի երկայն՝ զոր 'ի վրանին խըրուած թողեալ:
Սակայն այլքըն կըռուէին եւ աղաղակ գոչեաց անհատ.
Եւ Տեւկրոս Տելամոնեան նախ առաջին ըսպան զայր մի,
Զիմբրիոս քաջազէն՝ ըզձիաձոխ Մենտորի ձեռ,
Ըցընակեալն 'ի Պեդէոն՝ չեւ աքայեանց եկեալ մանկտոյն,
Եւ ունէր ըզՊրիամու դուստր հարճածին զՄեդեսիկաստէ:
Իսկ 'ի գալ դանայեցւոց ձօձաձեմական նաւատորմին,
Ցիլիոն դարձեալ անդրէն՝ փառաւորէր 'ի տրովացիս,
Առ Պրիամու կայր բնակեալ, որ զնքն որդւոցըն զոյգ պատուէր:
Արդ ըզսա յերկայն նիզակ Տելամոնեանն որդի՛նդ ունկամբն
Հարեալ քարշեաց ըզգեղարդն, եւ նա նըման անկաւ հացւոյ,
Որ 'ի գագաթըն լերին երեւելւոյ 'ի հեռաստան
Պըղընձով կըտրեալ յերկիր ըզցիրգ սաղարթան ընկենուցու.
Սոյնպէս անկաւ, եւ զիւրեւ պըղնձաձամուկ շաչեցին զէնք:
Իսկ Տեւկրոս ընթացաւ՝ տըռփեալ ըզզէնան առնուլ կապուտ.
Բայց Հեկտոր 'ի դիմեալն արձակեաց տէգ փայլակնադէտ,
Զոր անդուստ տեսեալ խուսեաց նա մազապուր 'ի պղնձէ տիգէն,
Եւ սա զորդին Ակտորեանըն Կտէատեայ զԱմփիմաքոս,
Որ եկեալ գայր 'ի ճակատ, եհար ընդ լանջսըն գեղարդեամբ.
Եւ անկեալ՝ թընդիւն եհան, շառաչեցին զէնքըն զիւրեաւ:
Իսկ Հեկտոր՝ 'ի գըլխոյ մեծասըրտին Ամփիմաքեայ՝
Դիմեաց խըլել զսաղաւարտըն յիրանունս անդր ագուցեալ:
Այասայ 'ի խոյացեալն Հեկտոր ձըգեալ տէգ շողշողուն
Չեհաս ինչ 'ի մարմինն՝ յահեղ պղընձէ պատեալ համակ.
Եւ սակայն 'ի վահանին կոփեալ նորա պորտ կըմբաւոր՝

Մըրկաց հըզօր զօրութեամբ. նա յետս ընդդէմ ամպոյ նահանջ
Ցերկնայնոց 'ի գլխականցն, եւ ազդեցութեանց աստղոյն վնաս ։
Իսկ զԱմենիմենք Ասիական եւ զխաղաղականն Մեծութեան՝
Իմաստից անծանօթեց՝ յարդարեցելոյն ածեն բանակ.
Եւ [illegible]՝ Եւրոպայք նախասահմանութք յամենայն մարդ ։
[illegible] ընդ 'ի զանազանեան բնութեանց տակաւին կարելին
Ցամաքացուցանել ամենայն զերկրն ընդ Թանձրութեան [illegible]
Անդրադառնալ 'ի գետոց կայեալ 'ի վեր 'ի ծովակս,
Նոյն ըղձա երկնային բարձրանալ 'ի վեր զառ Եւրոպիոյ՝
Ասպարէն զլեռնային, եւ զզբօսին 'ի գետոց [illegible]
Հասա խորխորոյ Ովկեանոս՝ յԱմերիկական ամենա [illegible],
Եւ զլուրեալ զընդարձակ 'ի բազմամբոխն [illegible] արձակելոյ,
Որ երթեալ փութեթաւալ անկեալ առ ամենն Հեկտորին ։
Անդ յայնժամ զասպարէզս Գաղղիական զօրացեալ [illegible]
Ընդ Թուրքն անկանել 'ի ստամբակեցեալ պատերազմին.
Անց զլեռանց ընդ վերանս եւ ընդ նաւակս ազդեցելոյ՝
Խրախուսել բազմանայեանս, եւ արտաքսելոյ երկնից չարիս ։
Եւ նորին ընդ [illegible] Իսպանիոյ կործանաւոք.
Անդրէն զարձեալ յընկերէն՝ 'ի կրասոյն այն ինչ եկեալ,
Ի Թամբի արտաքսեալն կարթ սուր [illegible],
Զօր ընկերքն առին 'ի բաց. նա բռնկեալ [illegible]՝
Գայր 'ի վրանն յանկութեամբ զօրձ ամենայն կղզին 'ի մարտ ։
Իսկ առ նա Թագաւորաց Եւրոպացի բարբառեցաւ,
Թագաւոր Նորմանեան՝ Անգղիականն զօրացն՝ ձայնէած,
Որ յամենայն 'ի Գերմանն եւ 'ի բարձրան Կոյնիցոն
Եղեալ էր իշխեցող [illegible] յազգէն պատուեալ.
Ցո՞ զնացյն բազմաբանակն, Իսպանիա՝ կործանեցելոց [illegible],
Զոր [illegible] ազդեցելոց արտաքսեցելոյն բազմանայնին ։
Եա նորա պատասխանի կրկնելով իշխանն Իսպանիոյ.
Ո՛վ Թագ, չէք՝ որչափ եաս հաստատեալ՝ մեզ զլխել [illegible],
Քանզի եւս ամենեցուն որոնք կրասոյ պատերազմի.
Զուինի երկնից զոր վասն [illegible], ոչ զանազանել զոր [illegible]
Փախուցեալ խառնակի 'ի զզեռնաղի զաւառամբն,
Այլ Զօրաւորեան հզօրն՝ [illegible] Թուրք հանձն [illegible],
Վասն [illegible] ազդեցելոյ [illegible] յԱրքայն ։
Բայց, Թագ, քանզի էիր զու եւ յաստուծ իսկ զու մարտիկ,
Նա եւ զայր եաս յօրդորեա զոր [illegible] Թուլացեալ,
Մի եւ այժմ ինչ զգեօր, [illegible] զայր ամենայն ։
Գաղղիան զկռանագրգռեց զարձոյց առ նա պատասխանի.
Մի եաս այն այր 'ի Ցրցայ, Իսպանիա, զարձայր անդրէն,
Այլ [illegible] չանց [illegible] յառ եւ յառաջ,
Որ յասպարս [illegible] յայտնի կամեա 'ի կախ ծովային [illegible] ։

Այլ մի ըղձեմք տեսանել նե. 'ի նոյն փառաց պարտ իսկ է մեզ՝
Թերեւս յօգուտ ինչ լինիցիմք, Թէպէտ երկուք եւեթ էցեմք ։
Զի տրամից եւ անհամբերից է զօրութիւն՝ 'ի մի եկեալ,
Նա՚ւանդէկ եւ ընդ քաջաց իսկ մեք զինուորք շահատակեսցուք ։
Աստուածոյն զայս ասացեալ՝ դարձաւ անդրէն 'ի ճիգն
Փակ 'ի վրան եւր Իդոմենն կարեւ եհաս 'ի բարեկերտ,
Գեղեցիկ զինս ըղձարծեաւ զգեցեալ՝ առեալ կրկին մեկուսնեց՝
Եւ զինաց փայլատական համազգեստուք, յոր բոցն հարեալ
Թօթափէ Զբրուանեանն յարփիափառեան Ոլիմպոսէ,
Նէշ ցուցեալ մահկանացուաց ճառագայթիւք ճաճանչաւէտ.
Նոյն եւ նորա յընթանալն ըղձանմբք շուրջ շողայր պըղնձեն.
Եւ նորին Մերիոնէս պաշտօնէին քաջ եւ ընդ առաջ,
Դեռ եւս անդ առ խորանաւն՝ յոր զնայր ամնել անգ պղնձեն ։
Եւ առ սա զօրութեան Իդոմենի բարբառեցաւ.
Մոլոսեան Ձեա Մերիոն քաջանձն՝ յընկերս յոյժ սիրեցեալ,
Առ ինձ թողեալ ըղձարկ պատերազմիդ՝ եկիր այսրէն.
Նետահարս միթէ եղեալ, եւ սուր փողինքն զքեզ տառապէ,
Կամ թէ ինձ զաւժարիր հասեր առ իս. եւ ես ինքնին
Յոյն երթալ 'ի խորանս անհարժեմ ոչ, այլ մարտ գլնել ։
Մերիոն իմաստնաւոր առոր նորին պատասխանի.
Գղըձաւոր կրետացւոց Իդոմենեա խիստապետ պետ,
Յոյն ինչ գամ, զի թէ նիզակ ինչ 'ի քո վրանս կայ մնացեալ՝
Առից զայն. զի զոր յառաջն էր 'ի բաղխն խմեալ՝ բեկաւ
Ընդ ասպար խրոխտացելոյն Դեկեփոբեայ հարեալ ընդ ։
Եւ նորին պատասխանի կրետացւոց պետն Իդոմենեւս.
Նիզակս՝ եթէ մի, եւ թէ քսան մի խնդրեսցես,
Ի վրանին գըտցես զի կան առ պատշաճեան որմոյցն,
Տրոյական՝ որ յանկելոցն առեալ հարի. զի ոչ կարծեմ
Թէ յարանց անտի մեկուսաբար մարտանցիմ ։
Վասն որոյ եւ պնդապարգեւք եւ կռձաւոր են ինձ վահանք,
Եւ զըլխանոցք եւ զըրահք ըւսաձանձ փայլակնաւորք ։
Մըռայլն Մերիոն կրկնեաց անդրէն պատասխանի.
Են եւ առ իս 'ի վրանին եւ 'ի նաւաւին իմ թշնամոց
Տրոյացւոց կապուտ բազում, բայց ոչ թէ մօտ ինչ են յանձնել ։
Զի եւ ոչ ինձ մոռացօնս ինչ համարիմ ըղջաղութիւն,
Այլ կանգնիմ ընդ առաջակայն 'ի փառաւոր ասպարէզին
Ուր ուրեք եւ զըրգռեսցի պատերազմի ճակատամարտ ։
Յայլմէ թերեւս ումեք 'ի պղնձազգեաց աքայեցւոց
Եղէց 'ի կռիւս ինչ ըսկծուն, այլ զքեզ կարծեմ տեսանեն ։
Եւ նորին պատասխանի զայս Իդոմեն կրետացւոց պետ.
Գիտեմ զինչ ես առաքինութեամբ ես, զի ասել քեզ առել զայդ.
Զի որ 'ի նաւս առաջ ասենայն թէ 'ի զարտն ընտրեսցիմք քաջք,

Ուր արանց եւս յայտնագոյն արիութիւն յանդիմանի,
Ուր անկներբեւ գայ 'ի լոյս աստղերնեն եւ վառոտերս. —
Զի վասնն՝ այլ ընդ այլը յեղափոխի գոյն երեսացն
Եւ հոգին ոչ անսասան ՚նշանել 'ի սիրտըն հանդարտէ,
Այլ [illegible]ւճըս կոր 'ի կոր անկեալ կըքի յերկաբն ասա,
Եւ 'ի ըմպելս իւր սիրտն 'ի ներքս ուժգին թընդմամբ արտաքէ վաղելով,
Զի հասեալ կարծէ զօրհասն, եւ ատամունքըն կարկաչեն.
Իսկ քաջին՝ ոչ մոյն գինմաց շըրջի, ոչ մեծ ինչ գող գողայ՝
Ուր ուրեք զամ մի 'նդ արանց անցեալ կայցէ 'ի դարանի,
Եւ անհնչայ երթալ խառնել երագասուր 'ի գըժնեայ ասպամ.. —
Ոչ եւ անդ ոք ըզքո սիրտ եւ ոչ ըզձեռս անարգանեսցէ.
Զի հետեւեալ թէ 'ի կըռուի հարցես, կամ վէրս առցես մնալեալ,
Ոչ յետուստ 'ի պարանոցդ անկցի սըլաք կամ 'ի թիկունսդ,
Այլ կըրծից առաջէն պատահեսցէ կամ զանձակի
Մըղեալդ գնմագըւ ընդ զուամարտիս առաջնոց.
Բայց արդ ծն, մի եւս այլ արձանացեալ խօլից հանդոյն
Զբանիւքս անկցուք, գուցէ ոք ամբարհաւանս ըստգըստեսցէ զմեզ.
Այլ դու երթ 'ի խորանն եւ առ զաշտէն հաստահարուստ.
Զայս ասաց, եւ Մերիոն՝ ատր Արէսի համանմանեալ՝
Հապըշտապ 'ի վըրանէն ըղզաղընձի աէգն առեալ երթայ
Եւ ըզհետ ընթացաւ Իդոմենի՝ ձըգեալ 'ի կախ.
Որգունակ 'ի պատերազմ Արէս խաղայ մարդախողխողն,
Եւ ընդ իւր երթայ սիրուն որդին Խուճապ հզօր եւ անահ,
Որ անգամ եւ զըլրտասյաինդ պատերազմօղն ահաբեկէ.
Երկոքեան 'ի Թրակէոյ յԷփիւրացիսն 'ի զէն վառեալք,
Եւ կամ 'ի Փլեգեանսըն մեծամեծս, այլ ոչ հըլուք
Երկոցուն եւըս կողմանց, միում եւեթ տըւեալ ըզյաղթ.
Նոյնգունակ Մերիոնէս եւ Իդոմէն՝ արանց իշխանք՝
Խաղացին 'ի մարտակալ՝ ըզինազարդեալք 'ի պըղնձի հրաշէկ.
Եւ առ նա նախ Մերիոն կանխեաց ըսկըզբն արար խօսից.
Դեւկալիոնեանդ, յորմէ կուսէ եդիր 'ի մտի մըխել յամբոխն,
Արդեօք յաջմէ միախուռն զօրականեն, թէ 'ի միջոյ,
Թէ 'նդ ահեակ. զի ուստեք գեղագարսից աքայեցւոց
Անն երբեք պակասել շուներ մարտի պատերազմիս.
Եւ նըմա պատասխանի կըետեանց իշխանն Իդոմենեւս.
Ի միջի անդ նաւկնիռոյն այլ կան այլք ընդդիմակացք,
Երկոքեն Էաքք, Տեւկրոս՝ աքայեցւոցըս քաջաղէդն,
Աղեղեան եւ յառընկակւ յեարդակալ զուպարանի.
Որք ըզնա եւ զամենին անգամ 'ի կախ՝ կալցեն աշխատ՝
Ըզհեկտորըն Պրիամեան, թէպէտ եւ բաւսըն սաստիկանգամ:
Խիստ իմն յոյժ լիցի նըմա, թէ եւ մոլեալ 'ի պատերազմ,
Ըզնոցայն 'ի պարտութիւն մտանեալ կորով եւ զանյաղթ ձեռս՝

Հուր 'ի նաւս արկանել, թէ միայն ինքըն Զրուանեան
Մի խանձող մի հրատապարոք յերագածնեալ ընկեսցէ նոսա։
Իսկ մարդոյ՝ չտայէ տեղի Տելամոնեանըն մեծն Այաս,
Այն ումեք մահկանացուի՝ որ զԴեմետերի բերս ուտիցէ,
Պղընձով պատառաւելի եւ մեծամեծ բրածածկաքարամբք։
Նա եւ ոչ յԱքիլլեայ ռազմահարէն խուսեսցէ ինչ
Ցեռեղաբեկաւղ 'ի գուպար. իսկ ոտիւք չէր ընդ նա մըրցել։
Արդ դարձիր դու մեզ յահեակ զօրականիդ, զի՛նդ փոյթ տեսցուք
Մեք ինչ ումեք պարծանաց ընծայեսցեմք շուք, թէ մեզ ոք։
Զայս ասաց, եւ Մերիոն՝ ժիր Արէսի զուգակերպեալն՝
Անց գընաց, մինչեւ հասեալ անդր 'ի բանակն ուր եւ հրաման։
Իսկ նոցա զբոցանըշանն ուժով տեսեալ զԻդոմենեւս,
Ըզնա զինքն եւ զսպասաւորն՝ արուեստաւոր հանդերձ զինուքն,
Հարեալ խրախոյս ընդ ամբոխն՝ անկան 'ի նա միահամուռ.
Եւ նոցա՝ միահամեալ եկաց պայքար նաւացն 'ի վերջս։
Եւ զորէն իմն 'ի շըչող այսոց վարեալ սաստուած մըրրիկք
Յաւուր՝ յորում փոշի է դէղադէղ ընդ ճանապարհս,
Որ եւ անդէն ըղձողըն յառուցանեն մեգ թանձրամած,
Սոյնպէս ասցուն խռնեցաւ ճակատ, վառեալ 'ի սիրտս իւրեանց
Սպանանել ըզմիմեանս 'ի սուր պղընձոյ անդ 'ի խաղմին։
Եւ մարտըն մարդածախ քըստմընեցաւ երկայն տեգօք
Զորս 'ի ձեռին ունէին մարմնապատառս, եւ շող պղընձի
Ըլացուցանէր զաչս՝ հատեալ 'ի փայլփայլ գըլխանոցաց,
Ի դեռաջինջ պատանեաց եւ յասպարաց ճաճանչելոց
Ի գաւթելըն համագունդ. եւ անհնարին գոյր արընդամբեր՝
Որ զճըգնաւորըն տեսեալ բերկրէր եւ ոչ ողբանայր։
Բայց Զրուանեայ երկոքեան հըզօր որդիք երկպառակեալք՝
Արանցըն դիւցազանց պատրաստէին դըժնեայ երկունս։
Արամազդ ընդ յաղթութիւն կամէր տրովեանց եւ Հեկտորի,
Ըզգաջոն Աքիլլէս փառաւորել, սակայն չկամէր
Ցանձին բնաւ զաքայեան ազգն յԻլիոն կորուսանել,
Այլ Թետեայ գընէր շուք եւ ուժգնասիրտ նորին որդւոյն։
Իսկ Պոսիդոն յորդորէր զարգիացիսն անցեալ 'ի մէջ
Ի ալեխառն ծովէն ելեալ գաղտ, եւ 'ի մտին բարբըջանայր
Ընդ պարտիլ նոցա տրովեանց, եւ յոյժ ցասնոյր Արամազդայ։
Երկոցունց ազգըն սերունդ էր նոյն, հայրենիք մի,
Բայց Արամազդ նախածին եւ բազմագէտ էր հանճարով.
Յայն 'ի դէմս՝ եւ նա խորշէր կալ 'ի թիկունս յայտ համարձակ,
Իսկ 'ի գաղտնիս՝ ցանդ դըրդէր զնասին ընդ զօրն՝ այլակերպեալ։
Արդ սոքա՝ զուժեղ կըռուոյն եւ զմիաւոր գուպարածին
Ըլըրձեալ այսր անդր ըղկէան ընդ երկոսին ձգեցին կապանան
Անխզելի եւ անլոյծ, որ զբազմաց ելոյծ ծընդունս։

Արդ թէպէտ եւ ամէնքին, խրախոյս բարձեալ առ զամենայնս,
Ոստուցեալ 'ի սրտմտութեան ընկէց խուժան Իգամիննեա,
ԶՈթրիաննեա ըստանեալ՝ զնկեալ հասարակն 'ի Կապադովկաց,
Որ զեռ այն ինչ 'ի հաճոյս գոյր հետեւեալ պատերազմին,
Եւ խնդրէր զերջանկութեան 'ի դրասերայն Գրիամու
ԶԿասանդրէ՝ առանց օժտից. եւ խոստացեալ էր մեծ ինչ գործ,
Բռնաւորաց 'ի Տրոյեաց վանել զորդեան ազգայեցոց :
Եւ ծերունին Գրիամոս կալեալ էր բան եւ ուխտարկեալ
Տալ նըմա, եւ նա 'ի յոյս խոստմանց նորին կայր սպասէր :
Այլ 'ի նա փայլուն անկանն Իգամիննեա կալեալ զէտանն՝
Հար անվրէպ ըղալիցաքայլն, եւ պղնձին զէտեցեալ զըրահ
Ձեղեւ ինչ բաւական, եւ յորովայն անցր հարըստաւոյ.
Նա թընդաձայն տապալեցաւ, եւ առ 'ի նա խրախոսեալ առէ.
Զ-քեզ արդարեւ, Ոթրիաննեա, գովեմ քան զամենայն մահկանացուս,
Եթէ առոյգ վըճարեսցես զոր ինչ ուխտեցեր ես զամենայն
Դարդանեան Գրիամոսի, որ եւ նա զդուստր իւր է խոստացեալ :
Զոր թէ մեր ինչ էր քեզ խոստացեալ ըստ՝ կատարէաք,
Ըղդուստր Ատրիդեսի գեղեցկագոյն մատուցեալ
Ածեալ քեզ յԱրգոսէ 'ի կինութիւն ամուսնութեան,
Թէ զԻլիոն չքնաղաշէն քաղաքն ընդ մեզ կործանէիր :
Այլ արի, առ ծովացուս նաւս յաւելս միացուք ըղհամբաւենաց,
Քանզի բնաւ խնամախօսքս չեմք անհարք ինչ անապաստք :
Զայս ասացեալ, զոտանէն առեալ զնեցեալն Իգամիննեա
Ընդ անհեղ ամբոխն քարշեաց. այնժամ Ասիոս եկ վրէժխնդիր
Հետեւակ հանդէպ ձիոցն, զորս ունէր միշտ կառավարն
Առ ուսովքն թռուցեալ, եւ նա ցանկայր յերկրամ զըրտն
Հարկանել զԻգամիննեա. կանխեաց եւ նա զնա անկանն
Ի կոկորդն ընդ կըղակասումն, եւ ըղղըղ ընդ ծոծ եհան թափանց :
Գլորեցաւ նա զերբ կաղնի մի կործանեալ, կամ կաղամախ
Կամ շոճի բարձրաբերձն՝ զոր 'ի լերինս հիւսանց մանկունք
Նորաթեխ հարին տապարօք՝ նաւաշինութեան երթալ 'ի պէտս.
Այսպէս ձիոցն առաջի եւ կառացն նա տապաստ անկաւ
Կրճտելով զատամունս եւ զարիւնաշաղախ ըմբռնեալ հող :
Իսկ իւրում կառավարին, ապշեալ միտքն զոր նախն ունէր,
Ոչ զօրեաց անձապարել 'ի թշնամեացն ապրել ձեռաց
Ցետս ըղձիոցն դարձուցեալ, զոր մըրցականն Անտիլոքոս
Հասեալ 'ի նա նիզակաւն ընդ մէջ շանթերեաց, եւ ոչ արգել
Գրահինձին զըրահ զոր կրէր, եւ հար վարեաց 'ի վայր նորա :
Եւ առ ինքն հեծեծելով 'ի գետնաշէն անկաւ զաւելոցն,
Եւ զերիվարսն Անտիլոքոս՝ ձեռն մեծանձին Նեստորի
Ի սրտմտեանց անտի վարեաց 'ի քաջարար ազգայեցեան :
Այլ սըրտմտեալ զԱսիոսէ Դեփոբոս եկն յԻգամին,

Հուպ մնալու եւ ընդդիմադարձին արձակեալ փայլակնաւէգ.
Իգնատին անկեալ անդուստ՝ ՚ի նիզակին զերծու սայրինձի,
Զի եմուտ կզծկիցու ընդ ատամբարային բոլորակ,
Զոր բարձեալ տանէր գործած ճախարակեալ փայլուն սայրինձով
Եւ մարթակը արջառենեաց եւ բռնանալեաց կազմեալ երկուք:
Ընդ նովաւ Թաւալեալ ոզջոյն, եւ սայրինձին անդ Թռչեալ վերուստ
Եւ յընթանալ նիզակին՝ վաճառին հընչեալ կերկերաձայն:
Եւ ոչ ՚ի ծանր բաղխէն ՚ի դուրս անդարձ ենչ արձակեալ,
Այլ եհար ըղձիկոլանոյն հզօրապատանւոյն՝ զճակատն ազատ՝
Ի լեռնին ընդառաջանաւերան, եւ խակ եւ խակ ըղձանոկան եղած:
Իսկ Դեւեփեանց մեծամեծըս պանծացեալ գոչեաց ուժգին.
Աղետ արդ ատաղձին ոչ անկեալ անկեալ զենի,
Այլ յերկնին խակ յանկարծ ՚ի կարծրանիկ զրահիս՝ աստեղ՝
Խըմբալից տանի հողովն, զի ուղեկից նմին եառ:
Զայս առաց, եւ ընդ արարածոցն զաւանացն աղաղակէր.
Եւ սերտ քաջին մանաւանդ զըղձոբեցաւ Ամանիդեայ.
Եւ ՚ի խոր Թիկանց խոցեալ, զզինեալ կենդանին չորեար անկայտ,
Այլ Ճողեալ եհաս պաշտօնայն, եւ աստապանն հովանացաւ:
Ընդ նովաւ ապա մըտեալ ընկեցըք երկու սխրայարդարք,
Մեկիտաբեա Եզեկայ զաւակին եւ Այսատոր զինուորեանն,
Ի գոլեալ նասան ածէին մինչդեռ հեծեալ ծանրութանին:
Իսկ Իգնատին ոչ դըլեալ ՚ի մեծ ուժոյն, այլ կայր ըստէպ
Ընկըղմեալ ՚ի արտասուաց զըք ՚ի գնչէր խուարարացն,
Կամ ապառաժ ենչն անկանել՝ վանեալ զեղեան յաղթանակաց:
Անդ յայնժամ զնշանակեալ գիւզազարդն Ճեր սկզբնական՝
Ըղձեւցաւն Այնդեմոսս, զԱնդիպատին փառայանսց.
Եւ զերեքն ՚ի դըզալեաց արտաքեալ եկն զՀեղապատանի՝
Զ՚ ՚ի սրբոյն հօր մեկնեցին եւ արդեօ մօր՝ մինչ ՚ի տանն էր,
Զի անցեալ զանդարացանէր զՀամատօրեացն ամենեցունք
Գեղեցկութեամբ եւ գործովք եւ համամարտ[illegible]ութեան,
Որով զենքն այր վեհագոյն ՚ի մեծ Տրովայ էր անեալ կին.
Գովքան յայնժամ ըղձա ՚նդ Իգնատինեւ արդար ննջեաց:
Զորչափն զառաւօտս յաւաթեալ կացեալ զանդարմն ապրեցուցեր:
Զի ոչ յեռալ կարէր փախչել եւ ոչ խակ խոյսաւոքել,
Այլ օրէնակ խեն արձան ենչ եւ կամ ծառ բարձրագագաթ՝
Մինչդեռ կայրն անշարժ՝ խոցեաց զինուորն Իգնատինեա
Գեղարդեամբ ըղձանսաւըն եւ ըղըղեցին պատերանն եհերձ՝
Որ երեւէն ՚ի մարմնոյն զօրհասական պաշտէին այծ,
Իսկ եղեալ անդ ասպահերձ մըտաբերեցին կերկերաձայն:
Եւ անկեալ արտաքեաց յերկիր, եւ ոսկոյն ՚ի սերտովն կայր վարսեալ,
Որոյ Թըլթացումն ՚ի նոյնս՝ եւ գանգապանոյն Ճօձէր ըղձայր.
Անդանօր եկեր ապա զԹաւալ ըղձանութեանն Արեան հեղոյ:

Ահաւասիկ Իդոմենեւս խոստացեալ գոչեաց մեծաբարբառ․
Ուղի՞ղ արդեօք գատեցաք, Դեիփոբէ, հաւասարել
Ընդ միոյ երիս մահուանս, որ դի պարծիս դու իմն այդպէս։
Այլ, է՛ խօլ, դու եւս եկ ինքնին առի՛ մարտիր ընդ ինձ ախոյեան,
Զի տեսցես՝ Արամազդայ ծնեալ որպիսի՛ հասեալ կամ աստ,
Այն որ նախ ըզՄինոս ծընաւ Կրետեայ պահապան քաջ,
Եւ Մինոս ծընաւ որդի զըզբանչելին Դեւկալիոն,
Իսկ ծընաւ Դեւկալիոն զիս Թագաւոր արանց բազմաց
Ի Կրետէ ՚նդարձակատարր, եւ այժմ ածին նաւք աստանօր
Քեզ եւ հօր քում պատուհաս եւ համօրէն տրովադացւոց։
Զայս ասաց, եւ Դեիփոբայ յերկմիտս եղեալ վարանեցաւ,
Թէ առեա՞լ զոք զինակից ՚ի տրովացւոցն մեծանձանց
Ընդ կրրսակ անդրէն դարձցի, թէ սակ եցէ ինքն ՚ի հանդէս։
Եւ ՚ի խորհուրդըս սըրտին՝ օգտակարն այս թուեցաւ նըմա,
Գըտանել առ Էնեաս, զոր գտա կացեալ զընդմին ՚ի վերջ․
Զի քինայր ընդ դիւցազնին Պրիամու միշտ հանապազ,
Քանզի՚նդ արի առս ըզքաջն ոչ ՚ի պատիւ ինչ մեծարէր։
Որում մերձ հասեալ կացեալ՝ բարբառեցաւ ըզթըռչուն բանս․
Էնեաս, տրովացւոց իշխան, քեզ արդ քոյում պարտ է քեռայն
Հասանել յօգնութիւն, թէ հոգ խնամոյ փոյթ ինչ է քեզ։
Օ՜ն արի արդ ընդ իս՝ Ալկաթոյայ եկ ՚ի թիկունս,
Որ երբեմն ՚ի տղայ տիս սընոյց ըզքեզ ՚ի տան քեռայր,
Իսկ արդ զնա [illegible] հրովատեկ հար սատակեաց։
Զայս ասաց, եւ ՚ի ըսնչըս նորա զսիրտն թրնդեցոյց․
Եւ գնաց յԻդոմենեւս՝ եռանդնալից ՚ի պատերազմ։
Սակայն ոչ ահ ինչ կալաւ զԻդոմենեւս իբրեւ զմանուկ,
Այլ եկաց, որպէս վարազ ոք ՚ի լերինս յուսացեալ յոյժն,
Որ մընայ յարուցելոյ մեծի դղրդի բազմամբոխից
Յամայի ուրեք վայրի, եւ քըստմընէ զողն ՚ի վերուստ,
Աչք իւր հուր [illegible]կնանան եւ ըզժանիս իւր յեսանէ,
Մըամըռնեալ պաշտպանել վանել ըզշանս վըհմակն եւ զարերայն։
Նոյնպէս կայր Իդոմենեւս նիզակաւորն եւ չըստայր խոյս
Յէնեայ քաջամարտէ յարձակելոյ, ձայնէր ընկերս
Ակնարկեալ յԱսկալափոս, ՚ի Դեիպիւր եւ յԱփարեւս,
ՅԱնտիլոք ու՚ի Մերիոն՝ ՚ի հըմտավարժըս գումարտակաց․
Առ սոսա զերագաթեւ արձակեաց բանս յորդորական․
Օ՜ն արիք, սիրելիք, եւ օգնեցէք ինձ միայնումս․
Յոյժ խիթամ յեկեցն Էնեայ երագոտին յիս դիմելոյ,
Որ հըզօրն է ըզանուեթեամբ խոշոշել զարս ՚ի ճակատու,
Եւ ՚ի ծաղկի մանկութեան՝ որ մեծագոյն է զօրութիւն։
Զի սովին եթէ հոգւով հասակակից պատահէաք,
Իսկ եւ իսկ կամ նա տանէր պարծանըս մեծ, եւ կամ թէ ես։

Զայս ասաց, եւ հաւանեալ եւ հաւանաչանչ բոլորեքեան
Հասին կոյս կողմն գեւղեւ՝ զառաջարան 'ի յուսաղին խոնարհեալ:
Մնդուստ եւ Էնեաս կարգայր առ նոր ընկերակցեան՝
Ահն 'ի Գալլիա, 'ի Դեիփոբոյ եւ յԱգենորայ գեղեցկին,
Որ ընդ նոր զօրականացն էին իշխանք առաջնորդացեալ:
Չհեա զայր զօրն, որպէս ըղձին խոյլն զրահեալ զենան խաշինք
Ցարասէ յարբանան ածեալ, եւ խընդամիտ ընկեր հովիւն.
Օրինակ զայս եւ Էնեայ զինծայու տեսա 'ի լանջս նոր՝
Տեսեալ ըզզօրականն եկեալ ըղհեա նոր զունդ 'ի զունդ:
Արդ ասեմ տեսա առ մեծ զԱնկանութեան եռանդն զորոհ՝
Երկայն 'ի ձեռացն մրկունդք, եւ ըղլանծքըն արղեծ շուրջ
Հընչէր ահագնալուր՝ մինչ ձայնէն յերկար 'ի խաւան:
Եւ երկուք գերազանցք յամենեցունց այրք մարտաքաջք,
Արիք համբաւաւորք, Իդոմենեւս եւ Էնեաս,
Ըղձային զուն գործէին խոցել մարմին զըրծնեւ արղենծով:
Կանխեալ Էնեաս արձակեալ զարգն յԻդոմենեա,
Զոր նորա տեսեալ անզգուշ խոյս 'ի զղենծի եա աշնակէն,
Եւ Էնեայ ձողաձեւ աղեղն՝ երթեալ յերկիր հարկանեցաւ.
Զի զուր 'ի կորովի բազկէ անոր էր արձակեալ:
Իսկ Իդոմեն զՕինոմայ եհար ընդ մէջ սորա որովայնին,
Հերձ ըզզըրահին կառանաց եւ զփորոտին գըղեալ աղիսն.
Եւ նորա հողաթաւալ անկեալ՝ զերկրէն բուռն հար ափով:
Զնիզակ հան զարգն Իդոմեն զերկայնաստուերն 'ի մեռելոյն,
Այլ ըզմիւս եւս ըզզէնսն չկարացեալ շորթել յուսոյն,
Ի նետից ասպնադարեալ. քանզի թեւլեալ եւ ծեր հասակն,
Այլ սակայն՝ ոտքն անդամք ոչ եւս էին անդեղեւսն,
Ոչ 'ի նիզակն նոր վաղել, եւ ոչ յայլմն խուսել 'ի բաց:
Վասն որոյ՝ յետեկեալ մարտի հերքէր զօրն անողորմ,
Բայց ոչ գեղուռ բերելն 'ի ճակատէն ոտքն 'ի փախուստ:
Արդ 'ի սա 'ի մերձանալն՝ արկ Դեիփոբոս աշտէ [illegible]կնայ,
Զի մրտեալ ընդ նոր 'ի քէնս՝ սիասկալէր յաւերժ 'ի կերթ.
Այլ վրիպեալ եւ անդ յայնժամ, եւ հար տեղաւ զԱսկաղափոս՝
Զորդեակն Ենիալեայ, եւ թափ ընդ ուսն էլ բռնան աշտէն,
Եւ նա գլորեալ ընդ փոշի՝ կալաւ յապուռան ըղհող երկրէն:
Բայց չէր ինչ իրազեկ ահեղագոչն Արէս հզօր
Զիւրմէ որդւոյն անկելոյ 'ի դըժընդակ զառ մարտամարտս.
Այլ յՈղիմպեայ գագաթան նստեալ կայր նա 'նդ ոսկի ամպովք,
Արգելեալ պաշարեալ, 'ի խորհրդոցն Արամազդայ,
Ուր եւ այլք դիցն անմահից 'ի ճակատէն կային ամփոփ:
Արդ նոքա հուպ առ հուպ զԱսկաղափեաւ մայլին զըրահ,
Եւ զփայլուն գըլխանոցն յԱսկաղափեայ գերծ Դեիփոբոս.
Իսկ Մերիոն յարձակեալ փայլականմանեայ Արեայ հանդոյն՝

Ցեզահար զբաղումն նորին խոցեալ, անկաւ անդ 'ի ձեռացն
Երկայնաձեւ սաղաւարտն, եւ ընդ գետոյն հեղձեալ թանձրածն :
Խոյացեալ Մերխանի անդրէն անդէպ նշանաւոր,
Ի ծայրէ բազկին խոցեալ ընդհատատութեան հանեալ նիզակ,
Խոյս յընկերացն ետ անդրէն խուսեալ : Այլ հարուածն իւր Պալխեա
Ըզթեւս իւր ընդդէմ արկեալ նորին զդրկատարուած,
Ցանհեղանալուց 'ի խոզքէն կորզեալ եհաս 'ի պայթեւ ձեռն,
Որ 'ի յետս կոտոր մնացած պատանեացն կայծն նշան
Կառապետաւն եւ կառացն հանդերձ պատճառաւ յարձակեալք.
Որ եւ զինքն ըզդասանահեծ չարագուշակեալն սաեալ փնդին
Ցասման անդր, եւ արիւնն 'ի գետափոյ հասեալ բազկին :
Այլք կայծն կրաւէին եւ անհնարին զաւթեաց զաւառն :
Միգ Էնեայ յարձակեալ զԱփարբեան Կալեստրեան
Զանխելին կոյս զարձեալն եհար ըզգլոր ասեր պարզինձով .
Գլխուն անկաւ յայնկոյս եւ զնետ երեթայր վահանն եւ սաղաւարտ ,
Եւ հեղաւ ընդոստ պատառանաց մահուն արհաւ :
Իսկ գետակն Անակնզգա ապէզ 'ի Թաամի Թիկնապարմայց՝
Ոստուցեալ խոցեաց ըզնա , եւ բարկանալ խոցեաց զերանն՝
Որ ընդ ողջոյն ընկեցեալ Թիկունս եւ յաղն երեթայ յանդէ .
Եհերձ զայն խաղաղապաշտ , նա 'ի փորուսն անկաւ յորսայ՝
Զերկոսին ձեռան սա ատրածն ընկերակիցացն առաքեալ :
Անակնզ , որք իւր 'ի շուրջ , զխեալ զերծայր յուսոյն ըզգէնսն ,
Իսկ արարեալք , յայգ ար այլաւառ՝ չարչարանակք արձանացեալք՝
Կորիւնն յաւագայն 'ի ըզնն՝ խայտառակեալ , եւ չմարթէին
ԶԱնակնզեաց զմարթ փախուսն մխել զզամել ժամա պարզինձով :
Զի յամենայն կողմանց զետանապարհացն Պալխան
Ցերեաց խռովն իսկ նեակ ըղջատոր զորքն պահէր ,
Որ յաւաղաց չէր նինչ փաղստ , այլ 'ի նմանն ցանկապատեալ :
Ոչ նիզակ իւր զազանէր , այլ յամենայն ժամ յարանման
Ըսթանայր փախեացուցեալ , եւ աւշ եղեալ կայր 'ի պղարձն
Կամ հեռաստա զզզ հարկանել , կամ զէմ 'ի զէմ զնալ շաւղասուն :
Մանկոյն մնաց իւր չեղեն զանխուլ յԱսեանն Աղատանայ ,
Որոյ գլխեալ հասեալ մօտ՝ 'ի այլապաշտ բանակաց ազգէնձ
Զօրապարէն նորա գնացեալ . այլ Պալխան խարաւեցանէր
Բըթեցոյց ըզարըլեսեն՝ յարեւ քաջին անխայեալ :
Եւ կէս նորա մնոյց անդ 'ի վահանն Անակնզեաց
Իբր ըղձող նինչ խառնձող , եւ կեան անկեալ կայր ընդ գետոյն :
Ինքն յընկերաց զաւդ ընդ կըտակ յորահանաէն զերծեալ խուսեաց :
Զհետ պընդեալ փախըստէին՝ եհար ոխացս Մերխանն
Ընդ պորտ նորին եւ ընդ հանծ , ուր զատանէր քանն զամենայն
Անկանի եկեալ Արեա 'ի տապալեալ մահկանացուս :
Անդ վարմանց ըզնիզակն , եւ նա պրկեալ ըզէնս նորան

Բարախէր զղջմանաւթութիւն, որպէս արժան զոր 'ի ընթերս
Անդէորդք ուժգին տառամիք վարակելով ամէն բերանն.
Նոյնպէս եւ սա վէրս առեալ՝ բարախէր գուն մի, ոչ յերկար,
Մինչեւ մեռ գիւղացն հասեալ Մերկանէս՝ կոչեցեալ նհան
Ըղջեղարգն 'ի մարմնոյն, եւ զաչքս իւր ծածկեաց խաւար։
Եւ հէլենոս մերձ անցեալ առհարքն Թրակն Թրակացեալ՝
Զծամելքն Դէիփոբեայ հարեալ՝ ջախեաց ըղսաղաւարտն
Որ գըրգեալ անկաւ յերկիր, եւ յաքայեանց մարտացելոց
Առեալ ուրուք զայն երարձ՝ խոյս ետ առ տարն Թուակիր.
Իսկ զաչքս նորան պատեաց գիշեր խաւարարար։
Թաղծեցաւ Ատրիդէս Մենելաւոս ահեղագոս,
Եւ ըղտուր ճօճեալ նիզակն՝ յարձակ մատեաւ բարագանակց
Ցարքայն գիւղացն հէլենոս՝ որ աղեղամբն ընդ գիրկս եմուտ։
Երկոքին զոյգ դըրգեցան. նա գեղարդեանըն արդարապէս
Նետաձգութեան ասպարէլ, սա 'ի լարքն նետահար.
Եւ անդէն Պրիամեանն ընդ նորա լանջս ընկեց ըղնետն
Ի կարաւանքն զրահին, այլ դառն հերձանքն յետս թռեաւ։
Օրինակ իմն 'ի լայն հեծանոցն 'ի կալ մի մեծ
Սեւաթոյր ոլոռունք կամ թէ սիսառնք ասատարեցեն
Ընդ շնչող հողմոյն շնչով ու'նդ հարողին ըղջանութեանն թափ,
Այսպէսնաւ 'ի զրահից Մենելաւոսի գերափառակ
Ցնդեալ առեալ ասատարադէս ոլացաւ 'ի բաց դառըն փրփրն.
Իսկ Ատրիդէս զօր մարտիկ Մենելաւոս ըզձեռն եհար
Իւ ունէր զլայնահիւն աղեղնատարր ըղջերմանց.
Եւ թափ ընդ թաթն անցեալ յաղեղն՝ անց վարեցաւ սըլաքն սըբեալ,
Ընդ կըրուկ յետեկերակցաց զառն յորհանէն ապրեալ խոյս ետ,
Ձեռն 'ի կախ եւ ընդ նոխն 'ի քարշ երթեալ հայցէր նիզակ.
Զոր մեծամեծն Ագենորեայ 'ի ձեռանէն ձըգեաց եհան,
Եւ պատեաց ըղթաթն առաւ ձարտարահիւս պարսատկաւ,
Զոր նորա պաշտօնեայն բարձեալ բերէր հովուին ազգաց։
Պիսանդրոս 'ի Մենելաւ ահեղաշուք դիմեալ ուղղորդ.
Զոր ածէր ճակատագիր չար 'ի վախճան մահահրաւէր։
Առ քեզ, Մենելաւէ, տարապար յաղթողն անկանել ամպ։
Եւ որքա իրրեւ հասին մօտ առ միմեանս արշաւանք,
Սրխալեաց Ատրիդէս, գէն սատերեքելով վերբակեալ աշտէն.
Իսկ Պիսանդրոս հար զասպար վեհանձնականն Մենելաւեայ,
Սակայն ոչ ուժեաց 'ի պարս թափ ըղպղնձն անցուցանել,
Քանզի նըգեմ կայր լայն վահանն, եւ ծայրակասուր բեկաւ նիզակն.
Այլ նա 'ի միտս իւր ուրախ եղեւ 'ի յոյս յաղթանակի։
Բայց ձըգեալ Ատրիդեան զխաղաղկաուրն արծաթազարդ՝
Խաղաց 'ի Պիսանդրոս, որ 'ի ներքուստ վահանին առ
Զգեղեցիկն պղնձի տապարն, 'ի ձիթենի յերկար ձողին՝

Ցերկայն, 'ի ջերմածոյ, եւ 'ի նմանէն հասեալ յերեսաց ։
Սա զնորան Թեւաւորաց զըլխանոցին կոչեցեալ Եհար
Ընդ ընծով զարդամանակին, եւ նա զՃոխաստ զինեցելոյն
Ցաշամէջս 'ի սուր քրթոյն, եւ ճարճատեալ հերձան ոսկերքն,
Այլն առ ոտան արիւնահոսս փոշեթաւալ անկան յերկիր ։
Կորացաւ 'ի գլորելն, եւ նա 'ի կուրծսն ոտամբն եկեալ
Զերծ զըզէնսն 'ի նմանէ եւ սփառապանծ բարբառեցաւ.
Այսպէս ուրեմն Թողջիք զերագաձի զԴանայեանց նաւս,
Ամբարտաւան տրովացիք, 'ի զըժընդակ խաղմէ անյագք,
Անխառնք յայլ եւեթ Թըշնամանաց եւ յամօթոյ
Որով զիս անարգեցէք, շունք վատաբարոյք, եւ ոչ երկեայք
Սըրտիւք 'ի ծանր ցասմանց որոտընդոստն Արամազդայ
Վանատուրին, այն որ երբեմն աւերեսցէ զբարձր քաղաքդ ։
Որ զնորատէր ամուսինն եւ զըստացուածս իմ ըղբաղմամ
Յափշտակեալ տանել գնացէք՝ հիւրընկալեալք առ 'ի նմանէն ։
Զայրագնիկք եւ արդ փափաքել ըղծովագնաց նաւատորմիս
Հրդեհել հուր սաստկիւ, եւ կոտորել զքաջազն աքայեցիս.
Այլ գայցէ ժամ՝ ըղձանայիք յաղօթելոյդ, թէ եւ մոլեայք ։
Արամազդ հայր, յերկուց քան զայլս ասեն զքեզ գերիմաստ՝
Քան զմարդիկ եւ քան զաստուածս, այլ քեւ լինին այս ամենայն ։
Որպէս այժմ եւս շընորհեալ սոսկալ արանցդ հըպարտաց
Տրովացւոց, որոց ոգիք միշտ անօրէնք չմարթեն ըղնուլ
Ցագենալ 'ի կըռուոյ նըմանաձայն պատերազմին ։
Է յագուրդ ամենայնի, եւս եւ քընոյ եւ սիրոյ եւս,
Եւ երգոց քաղցրութեան եւ կաքաւուց գերապանծից,
Զորոց ըղձումն առաւել քան զմարտ ոք սիրէ լինել.
Իսկ դոքա պատերազմացիքդ անյագելի են 'ի խաղմէ ։
Ասացեալ զայս՝ եւ կապտեալ զարիւնաթաթ զէնսն 'ի մարմնոյն
Ա՛ռ առաջ եւ ետ ցընկերացն հրաշալին Մենելաւոս,
Ինքն անդրէն դարձաւ գընաց ընդ նախամարտիկսն խառնեցաւ ։
Ընդ որդին զինեալ 'ի նա Պիւլեմենի Թագաւորին
Հարպալիոն՝ որ սիրելւոյ հօրն եկն ըղհետ 'ի մարտ Տրոյոյ,
Եւ այլ ոչ դարձաւ անդրէն 'ի հայրենին երկիր 'ի դառնալ.
Զի հասեալ եհար սեղաւ զմէջ վահանին Ատրիդեան,
Բայց Թէպէտ ընդ այն ոչ բաւեաց անցուցանել ըղպղինձն ոճըյն՝
Ցընկերացն անդրէն 'ի գունդ խոյս ետ ապրել 'ի մահուանէ,
Աչս ածեալ շուրջանակի՝ մի՛ զմարմինն ոք հարցէ զինու ։
Այլ Մերիոն՝ գնացելումն առաքեալ նետ պղընձակուռ,
Հար խոցեաց ըղզաւակին աջակողմեան, եւ ել ըղլորքն
Ի հանդիպոյ՝ Թափանցանց ընդ աստուածային ընդ ոսկերան ։
Եւ անդէն ընկըղմեալ 'ի սիրելեաց համհարզից ձեռս,
Եւ փըչեալ զոգին՝ իբր որդն տարածեալ կայր ընդ գետնին,

Եւ արեան Թլփատանաց գետահեղեալ Թամայր զերկիր:
Զրմբաղելով մեծամանձինքն Գամիրայոց կայծին զեւրեւ,
Եւ 'ի զօրգունդն բարձեալ՝ առնել զնոյին յԻլիոս ասուրս
Տրտմաբեկեալք, ընդ նոսին երթայր եւ հայրն արտօսրաբուղխ.
Եւ չեղեւ վրէժխնդրութիւն ինչ զլուամահ իւր որդեկին:
Այլ ընդ մահ նորա Գարեն 'ի բարկութիւն մեծ բերկրեցաւ,
Զի էր հիւր նորին 'ի մէջ բազմամարդ Գամիրայոնոց.
Նորին վասն արքանեկեալ՝ առ ընկեց նմա մի պղնձաձոյլ:
Եպքենոր այն էր անուն, զաւակ ըղձին Պոլիեդեայ,
Մեծատուն եւ քաջալաւ, 'ի Կորնթոս բնակաւոր տանէ,
Որ հրամանաւ կործանարար Բախտին յարեաւ եւ եկն 'ի նաւս:
Զի յաճախ ասէր ցնա ծերունին լաւ Պոլիեդոս,
Անդ 'ի տան իւրում հիւանդել օրհասական տեսանել ըղձեանն,
Եւ մի նոցուն տրովադեանց լինել առ նաւս աքայեցւոց.
Վասն որոյ՝ եւ 'ի տուժանէ պատուհասէն աքեանց խորշէր,
Եւ 'ի զառն ախտէ անտի՝ զի մի յոգի հարցի ցաւովք:
Ըզնա խոցեաց 'ի ներքոյ ծնօտին ականջանն, եւ ել հոգին
Գնաց իսկոյն յանդամոցն, եւ առ ըզնա խաւար ահեղ:
Այսպէս նոքա կռուէին իբրեւ ըզհուր բորբոքեալ:
Իսկ Հեկտոր՝ սիրելին Արամազդայ՝ չեւ էր լուեալ
Եւ ոչ հասեալ 'ի վերայ, թէ 'ի ձախմէ նաւատորմին
Հարուածեալ էին զօրքն, եւ փառքն աքեանց լինէր Թերեւս.
Այնպէս էին աշխարհակալն Երկրասասան զօրավիգեալ
Ըստիպելով քաջալերէր եւ ինքն անձամբ էր զօրավիգն:
Այլ կայր ուր նախ սաստկացեալ վաղեաց ընդ գուբն եւ ընդ պարիսպ
Փլուզեալ ըզկուռ գումարտակս տապարաւոր դանայեցւոց,
Ուրանոր էին նաւք Պրոտեսիլեայ եւ Իասայ
Առ եզր ալեխառն ծովուն ձգեալ հանեալ 'ի ցամաքի,
Եւ պատուարն անդ 'ի վերոյ՝ էր կառուցեալ ըմբռնագոյն,
Ուր յաւէտ ամեհացեալ գոռայքն արք եւ երիվարք:
Բէովտացիք անդ եւ Յաւոնք պղնձըզինաւոր երկայնազգեստք,
Լոկրացիք եւ Փթիացիք եւ Եպէականք պերճապայծառք
Ի նաւաց անտի վանել արգելուին զփայլակնընթացն,
Եւ չմարթէին մերժել յանձանց ըզբոցատեսիլ դիւցազն Հեկտոր.
Այրընտրելք աթենացւոց, նախամարտիկ յառաջ ճակատու,
Եւ 'ի նոսա Մենեսթեւս՝ Պետէոսի որդին իշխէր,
Եւ ընդ նմա գնային Փիդաս եւ Ստիքիոս եւ Բիաս քաջ.
Իսկ Եպէանց՝ Փիլէոսն Մեգէս, եւ Դրակիոս եւ Ամփիոն:
Ի Փթիեանց գլխաւորս Մեդոն, եւ Պոդարկէս ժուժկալն 'ի կռիւ.
Եւ էր Մեդոն հարճորդի դիւցազնորդին Ոյիլեայ,
Իասայ եղբայրութիւն, սակայն բնակէր 'ի Փիլակէ
Հեռի յերկրէն հայրենի, վասն զի էր այր մի սպանեալ,

Զեղջուկը մարդկան Նորմանդեան՝ զոր Ռոպէրտս ածեր 'ի կէն.
Իսկ միւսն այն Փիլիպեանն Իսպինեան էր նա զաւակ։
Արդ աստ Փոթինայեցւոյն մեծամեծաց կոտորակաց յառաջ՝
Համապատիղ ընդ Թէոփոլոսեան մարտ 'ի մէջոց գնէին նաւացն։
Իսկ Լեառ, Ռոպէրտեանն ձեռն ծովուսեանն՝ ոչ ինչ օգնէր
Յեսուայ Տեղյանեանն մեծինք 'ի բաց, եւ ոչ գոյին ինչ.
Այլ զորէն խելն յանդգն զխաղմունք ազգաց մեծա. եղանց հարցիկք,
Միաչուանչ ամենայն ձորոյն, եւ զհոյլերաց նորին զգինդակ
Վկժէ զիւրեան յորդառուանն, եւ ըստն եւ ետ աղբիւրաւորը
Ի միջի նոցա խըռովոց անկեալ մեկին զոյնս 'ի միջեւանց
Ցընթանամն ընդ ալեօք, եւ պատառեալ երկինս յառաջ.
Այսպէս ասոր մեռանէր անցեալ կայծին հուրց առ կողմանս։
Այլ ըղձեն Տեղյանեանն քաղին բազմանք եւ կարգիք
Գնայինն զոյգ ընկերութեան փախանողաց պատարագ նոցան,
Յարժամ 'ի խանդ եւ 'ի զիւրոյն ծածկեալ նոցա հարկանելին։
Բայց չէին Լանգոբարդն ընդ Ռոպէրտոյ մեծամեծ արգասին,
Զի նոցա ոգւոյն չհանդարտեալ յետնեալ մարտն զօրաւոր,
Զի աղջնձանձոյլ զըզկոմելոյք եւ ձեռաց՝ չէին նոցա,
Նա եւ ոչ խել առաքելոց քաղաքացւոց, ոչ հայցի օգնել,
Այլ յաղթողաց յասպագեալ եւ յառաջ ազգաց 'ի քաղաքը
Յոյնեան հեռուեալքն, որովք ձեռնել Թանձրասարագեան՝
Խորասանեանն ըղղոցեալեան զօամոսաանեայն բազմաքաղաքայն։
Անդ նոցա՝ Ճարտարապարագոյն նահատակեալ զնոյնսն յաջողեալ՝
Կրաուէին ընդ արշաւանս եւ ընդ հինգաւոր աղքանձամիս.
Իսկ ասոր 'ի Թեսաղոնիկ կայսեր զանխռսոչ հարկանեալն,
Եւ արգելանց՝ ոչ եւրեւ մարտ յաղ առ ներանցն գաղջ խռաձոր։
Անդ յաղթեալ 'ի նաւացն եւ 'ի վայրելոց յայտ ըղղորդեյն
Տրամացիք յետս յՈւնգրոս 'ի հոգմանեան ամանէին գաղձ,
Թէ չէր առ քաղէն հասանել Հինգաւոր Գաւլիելմոս եւ տաղցեալ.
Հինգաւոր, անհզեռոյքն եւ դու 'ի լուր բանից խորասաւ.
Քանզի չափ խել էս առաքեալ քեզ զգայծ մարտն պատերազմի,
Վասն այն՝ եւ խորհրդակալ զխառան ընդել կամիս քան զայլս.
Այլ զամենայն ինչ երգեք 'ի քեզ զգուշել կարասցես ոչ։
Զի առաջեամբ՝ ամենայն բոլորովն մարտի չնորհեալ պատերազմաց,
Այլոյն զլխաւորաց արարածոց, միաբանեալք զերդս եւ բոլորութս,
Եւ միւսոյն զարձեալ 'ի լանջս եւ Արաբացւոց արարողաց
Մխալ բարե հանձնաւոյց՝ յոր վայրելոյն բազմաւոր մարդկեն,
Եւ զզարդարեալ կերպօք, եւ կ ինչենքն խել խրատես։
Սակայն եւ առաջին ըղղաւասեցին ինձ Թուղթեցեալ.
Քանզի զյետ պատերազմի յանկեանաւոր բան առաքեալ վասն,
Եւ արգելանցն մեծամեծին, զամե մի'սոս պատանեկն 'ի նեղս անկեալք,
Կեալք զէն 'ի ձեռս 'ի բաց կան, այլք աղաղեն 'ի Ճանկառաւ՝

Սահուռք յորժ ընդ բազուկս՝ ընծայաբերքն ցեր ընդ ցեր։
Այլ ասելով յիրակացս նախահայրն՝ անդրը ձայնիւ զըրօշիւ համբուրէին,
Եւ տապա զամենայն առաջոյք 'ի մէջ ուղիղ խորհրդոց,
Թէ 'ի նաւուցն բազմաթիականս արդեօք արժան է հարկանել մարտ,
Կամելովին աստուածոց պարգեւել այժմ մեզ յաղթութեան,
Թէ թերեւս 'ի նաւուց դարձցուք աստուստ յետոյ անվնասք։
Յորժ խիթամ՝ գուցէ աքայեանք մեզ զերեկեանն հատուսցեն վրէժ.
Զի անդէն առ նաւակենացն կայ նոցա այր անյագ 'ի մարտ,
Զոր զեւ եւս 'ի կռուոյ չհամարիմ բնաւ լռել ձեռընթաց։
Զայս ասաց Պուլիդամաս, Հեկտոր ընդ բանին հաճեցաւ անվրէպ՝
Ի կառացն իսկ եւ իսկ զինուքն հանդերձ վազեաց յերկիր,
Եւ առ նա ձայնարկեալ՝ զերագաթռիչ խօսեցաւ բանս.
Այսանօր, Պուլիդամաս, կալջիր դու զքաջս առ հասարակ,
Իսկ ես անդր ընթացեալ պատահեցից պատերազմին,
Եւ փութով դարձայց այսրէն՝ քաջին նոցա տուեալ պատուէր։
Ասաց եւ սրընթաց խաղայր ըղձեալ լեռն ձիւնեղէն,
Աղաղակ հարեալ՝ թռուցեալ ընդ տրոյականս ու 'նդ օգնականս։
Իսկ սոքա՝ յարձակեալք 'ի Պանթոեան Պուլիդամաս
Գրոհ եդեալ համօրէն՝ զհեկտորեանն ձայն լուեալ անշուշտ.
Իսկ նա խնդրէր՝ զԴեիփոբոս եւ զՀելենոս զօրաւոր արքայն,
ԶԱդամաս Ասիածին եւ զԱսիոս Հիրտակեան ձեռն՝
Ընդ նախամարտիկս երթայր զայր՝ խնդրելով թէ ուր գտանիցէ.
Եւ չեգիտ ընդ նոսին՝ ոչ անվնասս, ոչ անկորուստ,
Այլ կէսք 'ի վերջ կային նաւացն աքայեցւոց առ նոցին ձեռս
Ոգեսպառք 'ի ձեռաց արգիացւոց անկեալ դնէին,
Այլք էին նետահարք 'ի պարըսպին եւ վիրաւորք։
Յահեկէ արտասուաբեր մարտին եգիտ անդէն եւ անդ
Ըզգեղեցիկն Աղեքսանդրոս՝ զայրն Հեղինեայ վարսագեղին,
Զի քաջալերէր ընկերացն առայր՝ վառէր 'ի պատերազմ.
Եւ կացեալ մերձ առ նա՝ խօսեցաւ բանս զըրպարտելի.
Չարք Պարիս, չքնաղատեսիլ, կնամոլիկ, խաբողաբանիկ,
Ո՞ւր Դեիփոբոս քեզ եւ բազուկ Հելենոսի արքային,
Եւ Ասիածին Ադամաս, եւ Ասիոս Հիրտակեան ձեռն,
Ո՞ւր եւ քեզ Օթրիոնեւս. արդ համօրէն բարձր Իլիոն
Կործանի հիմն 'ի յատակ. արդ սատակումն քեզ անշուշտ։
Եւ նմա պատասխանի Աղեքսանդրոս աստուածանմանն.
Հեկտոր, քանզի զանմեղն կամ է քեզ պարսաւել,
Այլ ուրեք լինել թերեւս առաւել յայլ դադարել 'ի կռուէ,
Բայց ոչ թէ մայրս ամենեւին անմարտիկ ծնեալ է զիս։
Զի առ նաւս յորմէհետէ զընկերականացն յարուցեր մարտ,
Կամք աստէն եւ անհանգիստ ընդ դանայեցւոցն մաքառիմք։
Իսկ ընկերքն զորս դու խնդրես՝ կոտորեցան.

Դիմիրաց եւ ապառաժին հնչմունք կայծակ եւեթ
Ի բաց եղեն վիրաւորք յերկայնաբուն նշանակաց աւերս
Երկրորդին 'ի Թաթ ձեռին, այլ Զբօսանաւորին հերքեաց ըղձանս ։
Այդ վարեալ՝ յոյժ ուրեք ակըտ քո եւ հայք ասոյ քեզ հրաման,
Եւ մեք յօժարափոյթ դժեա եկեսցուք, զի ոչ կարծեմ
Կարօտել մեզ քաջութեանց, որչափ էյէ կար զօրութեան ․
Իսկ 'ի վեր քան ըղձար՝ խնդութեամբ խոկ ընդ վարուել ։
Ի այն յայս բան գիւցազն հանձեաց ըղձան եղբայր խելոյ ։
Եւ յարեան զլխաւ ուր մարտ էր աստուածայքն եւ զաւառայքն,
Ուր խորովքին Կեղրեան եւ հրաշալին Գուլխազաննա,
Եւ Փայլկեռ եւ Որոթեոս եւ գիւցախանն Գոլխեփեռնա,
Եւ Գալմիս «Ավինելոս եւ Հեթադաստան որդին Մորիս ․
Որ եկին յարգաստարին Ավելինոց հետաղձեանէ
Յատամնեամ ասարքն, եւ յայնժամ Արամազդ զոռայեաց 'ի կեան ։
Եւ ապա մարդկի հանդերձն ումդին հովեաց ընթանայքն՝
Որ զայս 'ի գաղտ անեանի յարատեւեց հօրն Արամազդայ,
Եւ զզօրըն աշխարհացայս խառնեալ 'ի ծով յանհուն կոհակս
Դեղադեղ կուտակեալս 'ի բազմազան ծարիս անդընդոց,
Փրփրափայլս՝ փրփրացուացյց, այլք զոյգս սառեալ միմեանց ընդդեմ ․
Այլայլանի աշխարհացուցք կոյս գիշերոց խառնեալ ընդ հետ՝
Փայլատակեալս 'ի անդընդս խաղայքն դժեա զօրավարաց ։
Եւ Հեփեստոս Գրիսանեան՝ մարգարտաշող Արեգայ հանդերձն՝
Ամենազօր՝ աստեղք գլագարածիլն ասպար կայեալ
Զերծանեալոսքն մորթով եւ զբազմանեթերթ ալըրնձավա ․
Եւ զիդանեամքն շարժէր փայլակնացայոցն սաղաւարտ ։
Եւ ընդ այս կոյս եւ ընդ այն 'ի վարձ մասնէր ասընկերթի,
Թէ անցն ասայցէն նրա գունդք՝ 'ի խաղաղն ընդ վահանաւն ․
Այլ ոչ ասկայն խաղխաղեաց զոդեան 'ի լանջս աքայեցւոց ։
Եւ եկաւ նախ մեծամեծն ընթացեալ առ նորին զօրքս ․
Ելո մասէր, քաջք, էր այդպէս աքայեցւոց արկանէ ահ ․
Զինեալ էինչ անհրմուս եւ անառեկեալ պատերազմի,
Այլ խնամ քրքաշքն Արամազդայ եղեալ նորանն աքայեցիցս ։
Ասպաքէն ողեր 'ի քեզ յուսայ նաւացն անձեռ առեր,
Սակայն են եւ մեր բազուկք 'ի պատրաստ վանել 'ի բաց ։
Վաղագոյն՝ յանկարծակայս՝ քաղաքըդ ձեր գերեցեալ է
Ի ձեռաց ասատ մերոց առեալ ավարս վարեսցի ։
Եւ քեզ խնքեան մերձ լինել աստ ըղձամն յոր փախուցեալ,
Աղերս հօրն Արամազդայ եւ անմահիցն արկցես այլոց,
Զի զերագոյն երիվարքդ քան զբազէս լիցին արաթեւք՝
Ի քաղաքն ըզքեզ տանել փոթորիկեալ զփոշին ընդ դաշտ ․
Ընդ խօսել նորա զայս՝ Թռչուն զըղձկոմն հաւ աջողակ՝
Արծուի բարձրաթռիչ, եւ ձայն միաբան գունդն աքայեան

Ի հմայեցն ատեան խորանոյս, եւ մեծն Հեկտոր կործնեաց ընդդէմ.
 Նաւ, ուխտյանաբան յոխորտապանծ, զի՞նչ խօսեցար.
Տա՛յր դք ինձ՝ այնպէս որդի վահանագրօշն Արամազդայ
Լինել զաւակըս ամենայն, եւ նազելայն Հերայի ծնունդ,
Եւ պատուիլ զըրանսել իբր Աթենաս եւ Ապոլոն,
Որպէս օրս այս ածցէ արգիւացւոց հանուրց ոճիր։
Եւ դու ինքն ընդ նոսին սատակեսցիս, թէ իշխեսցես
Կալ մ[illegible]յն տեղիս՝ որ յօշեսցէ զմարմինդ առոյգ,
Եւ ըզշունս եւ՝ ըզթռչունս յագեցուսցես ըզտրովացւոց
Ճարպովդ եւ շաղղովդ զաքայեցւոց անկեալ նաւուք։
 Զայս բարբառ արձակեալ կարապետէր, նոքա գրոհիւ
Զհետ փողէին ահագին գոռմամբ, յետուստ գոչէր ամբոխն.
Եւ անդուստ արգիւացիք ձայն առ նոցա կործնէին ձայնս,
Արութիւն 'ի մտի՝ մնալով տրովեանց քաջացըն խուժելոց։
Աստի անտի հասեն գոռք յարփին ու՚ի նշոյլս Արամազդայ։

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ԵՐԳ ՉՈՐԵՔՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Նեստորի առեալ զխօշիւն մարտին՝ ելանէ գնայ առ Ագամեմնոն խորհել զվտանգէն իւրեանց. Նա զարթեալ խորհուրդ տայ 'ի փախուստ անձնապրել. Ոդիսեւս ընդդէմ կայ, Դիոմեդէս խրատ տայ՝ վերստին իշխանացն ելանել եւ- երեւել բանակին 'ի խրախոյս մարտակացն, անդուստ եւ Պոսիդոն եւս քաջալերէ զնոսա։ Յայնժամ վայրի առեալ Հերայի յԱփրոդիտէէն զանհնարագեղ կամար Նորա՝ զարդարեալ երթայ առ Արամազդ յԻդա լերին՝ խաբել զնա 'ի ձեռն քնոյ։ Մինչ- դեռ նա 'ի քուն առնէր զայր իւր ընդ իւր, Պոսիդոն համարձակ զօրավիգն կայ Յունաց 'ի հարուածս տրոյացւոց, մինչեւ Հեկտոր անդամ հարկանի տապալի քարիւ 'ի Տելամոնեանն Այասայ, եւ կիսամահ բառնան տանին զնա 'ի քաղաքն կոյս։

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ԵՐԳ ՉՈՐԵՔՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ

ԱՐԱՄԱԶԴԱՅ ԽԱԲԿԱՆՔ

Ոչ զանխեաւ եկաց խօչեմն 'ի Նեստորէ, թէպէտ յըմպէր,
Այլ բանիւք առ Ասկլեպեանն՝ երագախօս բարբառեցաւ.
Տես դիւցազնդ Մաքաւոն, իրքս այս զիարդ վերջաւորեսցին.
Զօրացաւ գոչիւնն առաւել պատանեկաց առ նաւիներոյն։
Սակայն նիստ դու աստուէն, արբ ըմպելիդ սեւատեսակ,
Մինչեւ ջերմին լուացման Հեկամեդէ գեղեցկածամ
Ջեռուցեալ լուասցէ 'ի քէն զարիւնն եւ զապաժոյժ.
Իսկ երթեալ 'ի դիտանոցն՝ եղէց փութով ես խելամուտ։
Զհետ բանիցն՝ եբարձ զասպարն արուեստակերտ զորդւոյն իւրոյ
Զձիամուղ Թրասիմեդեայն՝ որ կայր շողշող պղնձածին 'ի վրանն.
Իսկ նորա՝ ստանձնեալ ըզհօրն իւրոյ վահանն էր եւ գնացեալ։
Եւ զնիզակն առեալ հզօր՝ զի սայրասուր սրսքեալ պղնձով,
Ել եկաց ըստ խորանն, ետես անդէն զանձնութեան գործ,
Աղմկեալս ըզդասսն, եւ 'ի թիկանցն հասեալ խուժան
Ըզտրովադեանսըն մրամրեալս, եւ զաքայեանց քանդեալ պատնէշ։
Որպէս յորժամ մեծածաւալն մըթագնի ծով կոհակօք,
Գուշակեալ այնիւ զշնչող հողմոց զընթացս երագաձեմ,
Եւ անշարժ է տակաւին՝ յայս եւ կամ յայն կոյս անթաւալ,
Մինչեւ հողմ ինչ առկ եւ սերտ յԱրամազդայ իջանիցէ.
Այսպէս ծըփէր ալեւորն 'ի միտս իւր հերձեալ յերկուս,
Թէ 'ի գումարդն երթիցէ երագաձի դանայեցւոց,
Թէ արդեօք առ Ատրիդեան Ագամեմնոն հովիւն ազանց։
Եւ այս նըման 'ի խորհուրդս իւր օգտակարն երեւեցաւ,
Գընալ յԱտրիդ. իսկ նոքա մարտիւ զմիմեանս սատակէին,

Եւ պղընձեձն անվրէպանդ զմարմնովք իւրեանց շուրջ զանդապէր
Ի զարկուածըս սուսերացն եւ գեղարդանցըն երկսայրից ։
Նեստորի՝ Թագաւորութեանըն գիւցազնասնունդք գիտան'գաւաղ
Ի նաւացն ելեալք 'ի գուպս, որ վիրաւորքն էին պղնձով,
Տիդեանն եւ Ոդիսեւս եւ Ատրիդէան Ագամեմնոն ։
Քանզի յոյժ մեկուսի քարշեալ կային նաւքն 'ի կռուոյն
Ջըսպիտակ ծովուն ափամբ. զի առաջինքըն մինչ 'ի դիւրն
Լէին հանեալ, եւ զխելըք նոցին պատուարն էր կառուցեալ ։
Զի եւ չէր ինչ չէր հընար Թէպէտ եւ լայն ծովեզերին
Զամենայն տանել ըզնաւս, եւ նեղէին զօրքն 'ի յանձկի,
Ցայն աղագս՝ աշտիճանեալ ձըգեալ էին, լըցեալ ողջոյն
Ձերկայն բերան ծովափին՝ որչափ տանէր ծագէ 'ի ծագ ։
Արդ սոցա ցանկացեալ 'ի տես խաղմին եւ ճակատուն՝
Ի նիզակն յեցեալ գնային կուռ, եւ ոգիքն 'ի լանջս իւրեանց
Տըրտմագին էին յոյժ. որոց գիպեալ ծերըն Նեստոր
Ըզսիրտս 'ի լանջըս նոցին զարհուրեցոյց զաքայեցւոց ։
Եւ առ նա բարբառեալ ասէ արքայն Ագամեմնոն.
Ո՛վ Նելէանըդ Նեստոր, աքայեցւոց պարծանքըդ մեծ,
Վըմ Թողեալ ըզպատերազմըն մարդածախ՝ այսր հասեալ գաս ։
Կասկածեմ՝ գուցէ հըզօրն Հեկտոր ըզբանն 'ի լըսումն ածցէ
Զոր երբեմն ըսպառնացաւ յատեան տրովեանց ճառամացեալ,
Մի դառնալ 'ի նաւաց տասն անդրէն յետս յԻլիոն՝
Մինչ չեւ հըրձիգ արարեալ զնաւքս եւ զմեզ սպանեալ անդէն.
Այսպէս նա ճառ արկանէր, արդ ամենայն 'ի գլուխ ելԹայ ։
Ո՛վ դիք, ահա եւ այլ աքայեցիքս ասպրազարձք
Ոխակալ ընդ իս եղեալ 'ի սիրտս իւրեանց իբր Աքիլլէս՝
Ոչ կամին կալ կըռուել յետուստ կուսէ նաւատորմին ։
Եւ նըմա պատասխանի Նեստոր ասպետըն Գերենեան.
Արդարեւ խակ այդպէս յարդիւնս եկին, ոչ այլ իմն արդ
Ամպորոտն իսկ Արամազդ ինքնին փոխել ինչ գիտասցէ ։
Զի պարիսպ պատուարիս տապալեցաւ՝ յոր յուսայաք
Նաւկնեերոյս եւ մեզ ինքեանց լինել ամուր ապաւինի ։
Իսկ սոքա զերդ քաշաւքը անդուլ մըղեն մարտ անդըրէր,
Մինչեւ՝ ոչ եւս իմանալ, Թէպէտ եւ մանըր դիտ դիցես,
Ցորմէ կուսէ խուճապեալ տագնապիցին աքայեցիք.
Այնպէս խառըն կոտորին, եւ աղաղակն յերկին կըցի ։
Այլ մեք առցուք խորհուրդ, իբր այսմ իրաց լիցի վըճար,
Եթէ միաք են ինչ կարող. չասեմ 'ի կռիւ մըտանել մեզ,
Զի չմարԹի ուրեք երբեք վիրաւորի տալ պատերազմ։
Եւ առ նա կըրկնեաց անդրէն արանց արքայն Ագամեմնոն.
Քանզի, Նեստոր, ըզխելըք նաւացս 'ի վէգ մատուցեալ կան,
Ոչ պարիսպըդ կառուցեալ եւ ոչ Թէ փոսդ օգնեցին ինչ,

Ցոր բաղում եղեն աշխատ գանայեցիք յոյս 'ի սրտի
Նաւկներոյն եւ անձանց լինել ամուր եւ ապաւէն.
Այսպէս ինչ գերագոյն Արամազդայ հաճոյ թուեցաւ՝
Անանուն յԱրգոսէ կորնչել աստ աքայեցւոց։
Գիտէի մինչ մրտադիւր գանայեցւոց կայր զօրավիգն,
Իսկ զօրգիս տեսանեմ՝ զի զոսսա զոյգ դիցն երջանկաց
Փառաւոր առնէ, եւ զմեր կապեաց ըզձեռս եւ ըզկորով։
Այլ եկայք, որ զինչ ասեմս յանձին կալցուք ամենեքեան.
Որ միանգամ հուպ 'ի ծովն յառաջակարգք հանեալ կան նաւք,
Քարշեալ զամենայն արկցուք 'ի ծովն աստուածային,
Եւ 'ի խորս անդ խարսխեալ, մինչեւ գայցէ գիշերն անմահ,
Եթէ եւ յայնժամ ինչ կացցեն արգելագացիք 'ի կռուելոյ,
Ապա եւ զայլ նաւատորմն առ հասարակ ածեալ արկցուք։
Զի եւ ոչ գիշերախառն առ 'ի չարեաց փախուստ է ստգիւտ.
Լաւ է զերծուլ 'ի չարէն փախըստական, քան ըմբռնիլ։
Հանճարեղն Ոդիսեւս ասէ առ նա խոժոռադէմ.
Որպիսի բան, Ատրիդէս, ընդ ատամանցդ ել թռեաւ ցանկ։
Չուառական, երնէ այլում կայիր գընդի հրամանատար,
Եւ ոչ մեզ ինչ իշխէիր՝ ոյց Արամազդ ետ յանգ հանել
Դըժընդակ պատերազմունս 'ի տղայ տիոցս եւ յալեւոյթ,
Մինչեւ մեք ամենեքեն բոլորովին ըսպառեսցուք։
Ա՞յսպէս իմն արդեօք 'ի միտ, ըզլայնուղին տրովեանց քաղաք
Լքանել թողուլ՝ յոր սակս տառապիմք բազում երկամբք։
Լուռ լեր, մի եւս ոք այլ յաքայեցւոց լուիցէ զայդ բան,
Զոր եւ ոչ 'ի բերան ոք առնուցու՝ որ այրն իցէ,
Եւ գիտիցէ 'ի մըտին խօսել առողջ բան կատարուն,
Եւ իցէ մականակիր, եւ զորս ըզհետ գնայցեն այնչափ,
Որչափից դու 'ի վերայ թագաւորես արգիացւոց։
Եւ արդ այժըմ պարսաւեմ զոր պատմեցեր զմըտացդ իմաստ.
Զի հրամայես տալ 'ի խառնուրդ հասեալ մարտի պատերազմիս՝
Զգեղատախտ նաւսն արկանել 'ի ծով, զի յոյժ տրովեանց ակնչուամն
Ի գլուխ ելթեալ յանկեսցի նոցին արդէն իսկ յաղթողաց,
Եւ 'ի մեզ սատակումն անկանիցի չարախառնամ։
Զի յածել քաշեսցեն 'ի ծով, ոչ եւս աքեանք կայցեն 'ի կռիւ,
Այլ զաչս 'ի բաց դարձուցեալ՝ անդի տայցեն 'ի ճակատէն.
Յայնժամ քո խորհուրդդ յեղեռն լինիցի, ազանց իշխանդ։
Եւ անդրէն պատասխանի արքայն արանց Ագամեմնոն.
Ո՛վ Ոդիսեւս, զիս կարի յոյժ հարեր ծանրըր սաստիւդ.
Սակայն ոչ եթէ ես յակամայ կամս ինչ տամ պատուէր
Զգեղատախտ մակոյկս 'ի ծով ձըգել որդւոցդ աքայեցւոց։
Արդ լիցի ոք ցուցանել քան զայս խորհուրդ ինչ պիտանի,
Երիտասարդ թէ հին ամուրց, ըղձմըտութեամբ ողջունեցից։

Խօսեցաւ ընդ նոսա Դիոմեդէսն աշեղագոռ.
Մերձ է այրն, ոչ խնդրեսցուք յերկար, լուեալ թէ կամիցիք,
Եւ մի՛ քինու յաչաղեալ անգոսնեսջիք իւրաքանչիւր,
Ցայն 'ի դէմս՝ որ զի տիովք կրտսերագոյն եմ 'ի մէջ ձեր:
Այլ 'ի հօրէ 'ի քաջէ պանծամ եւ ես լինել սերունդ,
Ի Տիդէայ՝ զոր հողակոյտն անդ 'ի Թեբէ խաղաղեաց:
Զի երեք Պորթէւսի ծընան որդիք ընտրելականք,
Ի Պլեւրոնի բնակաւորք եւ 'ի բարձունն Կալիդոնի,
Ագրիոս եւ Մելաս, եւ էր երրորդ Ինէւսն ասպետ,
Հայր իմոյ հօրն, առաւելութեամբ գեր 'ի վերոյ նոցունց անցեալ:
Այլ սորա մնացեալ անդէն, հայրն իմ յԱրգոս բնակեաց յաջսոր.
Քանզի այս Արամազդայ եւ աստուածոցն այլոց էր կամ:
Եւ ած կին 'ի դստերացն Ադրեստոսի, եւ ներստեալ կայր
Ցընչաւէտ տանն, եւ էին իւր անդէ յոլովք ցորենաբերք,
Եւ բազում էին գըրախտք շուրջանակի տնկաստանաց,
Եւ խաշինք էին յոգունք, եւ զանցանէր 'ի տեգ նիզակ
Զհամօրէն աքայեցւովք. զոյր ձեզ լուեալ զայս հաւաստեաւ:
Եւ արդ մի՛ առ վատազգիս զիս ւանարիս համարելով
Խոտեսջիք զըստակախօս բանս որ ցուցից ըստուգութեամբ:
Օ՜ն եկայք, թէպէտ եւ խոցք, գնասցուք 'ի կռիւն առ վըտանգին,
Անդ ապա 'ի նետից կացեալ բացէ խաղմին ընթեր,
Զի մի՛ վէրս 'ի վերայ վիրաց գուցէ ոք առնուցու,
Խրախուսեալ յորդորեսցուք զայլս որ արդէն ըստ կամս անձանց
Ըստ մըտաց դիւրի անցեալ կան մեկուսի, մարտընչին ոչ:
Զայս ասաց, եւ ունկն եդեալ նոքա մտադիւր հաւան եղեն.
Խաղացին գնացին, եւ գլուխ կայր պետն արանց Ագամեմնոն:
Ոչ վրիպեաց յականէ զքանչելափառ Գետնադողորդին,
Այլ մատեաւ եկն առ նոսա՝ հինօրէի առըն հանդոյն,
Զձեռանէն կալեալ զաջոյ զԱգամեմնոն Ատրիդէսի,
Եւ յանուանէ կարդացեալ՝ բարբառեցաւ արաթեւ բանիւք.
Ատրիդէս, այժմ ոն եւ ոն Աքիլլեայ սիրտըն ժանտաժուտ
Խայտայ 'ի լանջս իւր՝ գիտեալ զաքեանց նախճիրս եւ ըզփախուստ,
Որ զի չիք ինչ 'ի նմին ըզգօնութիւն եւ ոչ խուն մի,
Բայց նիքն այսպէս կորիցէ, աստուած նըկուն արասցէ զինքն:
Իսկ ընդ քեզ՝ ոչ մինչ 'ի բուն ցասմամբ են դիքն երջանիկք.
Այլ տրովեանցըն վերըստին ըսպարապետք եւ առաջնորդք
Ի փոշի փոթորկեսցեն ըզդաշտըն լայն, եւ դու տեսցես
Փախըստեայ զնոսին յաստանն 'ի նաւկներոյդ եւ 'ի վըրանաց:
Ասացեալ՝ գոչեաց ուժգին՝ յարձակ յարձակ դիմեալ ընդ դիւրն.
Եւ որչափ ինչ ինն հազարք կամ հազարք տասն հարկանեն գոռս
Արք 'ի մարտ պատերազմի յարխաական խըմբեալք գուպար,
Ձայն ըզնոյն չափ 'ի լանջացն ընկէց արքայն երկրասասան,

Եւ մէն միում յաքայեանց կորով սաստիկ եդեց 'ի սիրտ՝
Կալ անդուլ անհանգիստ 'ի ճգնութիւն մարտակրութեան։
Իսկ ոսկեգահն Հերա յՈլիմպոսին կացեալ 'ի գլուխ,
Հայեցեալ ետես աչօքն, եւ իսկ եւ իսկ ծանեաւ անդէն
Զտայգըրն իւր եւ զհարազատ, զի գուն եդեալ օժանդակէր
Ցայն 'ի ռազմ փառաւորաց, եւ 'ի հոգին իւր ցնծացաւ։
Իսկ զԱրամազդ յերկնաբերձ աղբերաբուղխ Իդայ գագաթն
Ետես նըստեալ, զատելին եւ զզըժալըհին սըրտի իւրում։
Ած ապա խորհուրդ ընդ միտ աչեղն Հերա շըքեղաշուք,
Ի՛բր ըզմիտսըն գողասցի զասպարակրին Արամազդայ։
Եւ այս նըմա 'ի սըրտին Թուեցաւ խորհուրդ հանճարեղագոյն,
Եղանել գընալ յԻդա՝ պաճուճեալ զանձն համակ 'ի զարդ.
Զի Թերեւըս ցանկասցի նընջել սիրով առ իւր մարմնին,
Եւ ինքն 'ի նմա քուն մի քաղցր եւ անուշակ հանգըստաւէտ
Հեղուցու զարտեւանամբքն եւ ըզմըտօքն ըզգաստութեան։
Անց գընաց յառագաստըն զոր շինեալ սիրուն որդւոյն՝
Հեփեստեայ, եւ հաստատագինդ դըրունս 'ի դըրանդսըն պատշաճեալ
Ի ծածուկ փականօք՝ զոր այլ ոք ոչ բանայր 'ի գէց։
Մըտեալ անդըր սորա՝ զլուսապաճոյճ դըրունսըն եդ։
Անապականն ծորանօք 'ի անենչալի նախ 'ի մարմնոյն
Զընջեաց զաղտն ամենայն, եւ օծաւ յիւղ պարարտութեան՝
Ցաստուածային եւ յանոյշ որ կայր առ իւր բուրաղըւարթ,
Որոյ՛ նոյն շարժելն եւեթ 'ի տունն Արամազդայ 'ի պղընձահիմն՝
Ընդ երկիր համօրէն եւ ընդ երկին գընայր շոգին։
Նովին սա զըլըքնաղագեղն օծեալ մարմին, զհերսըն սանտրեալ,
Իւրովին մատամբք եհիւս փաղփուն խոպոպըս վայելուչ՝
Աստուածեղէնս՝ հասակէտ՝ յանմահական գըլխոյն ծաւալս։
Զանուշահոտն արկաւ խըլայն՝ զոր Աթենաս կոկեաց նըմա
Զարդարեալ անկեալ 'ի նմին ճարտարահիւս ճամուկս յոլով.
Եւ պընդեաց առ լանջօքն՝ ոսկեղինօք զայն ճարմանդիւք։
Ած ընդ մէջ ըզգօտին գեղապըճնեալ 'ի ծոպս հարիւր,
Եւ ըզգինդսըն յականջացն 'ի գեղածակ բըլթակսն կախեաց
Զեռակնեայսըն, զօրինակս. եւ փայլակէր շընորհ բազում։
Ի վերուստ՝ վեհ գըլխոյն շըղաշատեա արկ գըլխաշուք
Գեղազեղ եւ նորահիւս, արեւափառ սպիտակ փայլուն.
Եւ 'ի ջինջ ոտիցըն Թաթս ըզգեղեցիկ կապեաց կօշկան։
Իսկ յորժամ զմարմնովն արկաւ զամենայն զարդ պաճուճանաց,
Ել գընաց յառագաստէն, եւ միայնակ կոչեալ զԱստղիկ
Մեկուսի յայլ աստուածոց՝ զայս առ նա բան բարբառեցաւ.
Լըւիցես ինչ ինձ արդեօք, սիրուն դըստրիկ, զոր ասիցեմ,
Եւ կամ մի՛ Թէ զըլասցես, ընդ այն յոգւոյդ ոխակալեալ,
Զի ես՝ դանայեցւոց, դու տրովադեանց կաս 'ի Թիկունս։

Եւ նըմա պատասխանի Արամազդայ դուստրն Աստղիկ.
Մեծարոյդ աստուածուհի, Հերա, մեծին Զրուանայ դուստր,
Ասէ սաս զոր խորհիսդ, 'ի կատարել սիրտս յօժարէ,
Թէ կարող եմ վճարել, եւ թէ հնարին իցէ ինչ այն։
Եւ առ նա պատկառելին Հերա նենգաւ բարբառեցաւ.
Տուր ինձ այսր այժմիկ ըղձանս եւ ըղձալիութիւն որով պարտես
Ըզբոլոր անմահսն դու եւ ըզմարդիկ մահկանացուս։
Քանզի այց գընամ առնել 'ի բեղուաւէր երկրի սահմանս,
Եւ առ ծընողն աստուածոց Ովկիանոս, եւ մայր Տեթիս,
Որ բարուօք զիս սընուցեալ 'ի տան իւրեանց դայեկեցին
Ընկալեալ 'ի Ռէայ, մինչ ըզԶրուան գոռոզն Որմիզդ
Ի ստորին սանդարամետս ընկէց երկրի եւ անդորր ծովուն։
Ըզնոսա գնամ տեսանել եւ զանվըճար դատել պայքարսն,
Որ յերկար ժամանակք առ հեռացեալ կան 'ի միմեանց
Ցանկողնոց եւ 'ի սիրոյ, զի բարկութիւն յագեալ անկաւ։
Եթէ զսիրտսն համոզեալ ածեալ բանիւքս 'ի հաշտութիւն
Ցանկողինսն դարձուցից զուգաւորել սիրելութեամբ,
Միշտ նոցին սիրելի եւ պատուելի անուանեցայց։
Կըրկնեալ առ նա վերըստին ասէ Աստղիկն ծաղրասէր.
Չէ ինչ մարթ եւ ոչ օրէն՝ լինել 'ի քո բանիցդ յուրաստ,
Զի առ այն եւ հըզօրին Արամազդայ ննջես 'ի գիրկս։
Ասաց, եւ 'ի լանջացըն զասեղնագործն եհան կամար,
Ըզնըկարէն գեղեցիկ, ուր բնաւ հրապոյրք իւր կային կազմ.
Անդ է սէր եւ տըռփումն, անդ ամուսնոց խօսից մրմունջք,
Ցորդորումն՝ որ զիմաստնոցն իսկ գողացաւ զուշ եւ զուրուշ։
Զայն 'ի ձեռս արկ նորա եւ բարբառեալ զայս խօսեցաւ.
Առ ընկալ արդ, դիր 'ի ծոց քում ըզկամարդ նըկարէն,
Ցորում կան ամենայն ինչ յօրինեալ, եւ ոչ կարծեմ
Թէ անգործ դարձցիս այսրէն յորոց 'ի մտի քում որոճես։
Զայս ասաց, եւ ժըպտեցաւ աչեղն Հերա վեհապատիւ,
Եւ 'ի ժըպտելն անդ առեալ եարկ անդէն 'ի ծոց իւրում։
Աստղիկ դուստր Արամազդայ ելեալ գընաց յիւր ապարանս.
Իսկ Հերայ խոյացեալ՝ զոլիմպականն եթող կատար,
Եւ սլացեալ ըզՊիերեաւ եւ զԷմաթեաւն սիրելեաւ,
Անցանէր ըզձիւնեղէն լերամբք Թրակաց ձիաւորաց,
Զբարձրաբերձ գագաթամբք, եւ ոչ ոտիւքն հըպեալ յերկիր.
Եւ յԱթոս լեռնէ գնացեալ՝ եկն էջ 'ի ծով կոհակաւէտ,
Եւ եհաս 'ի Լեմնոս՝ 'ի Թոասայ վեհին քաղաք։
Անդ Քընոյն հանդիպեցաւ հարազատի Մահուն եղբօր,
Եւ ձեռն 'ի ձեռըն խառնեալ՝ կարդաց զանուն իւր եւ ասէ.
Քուն, իշխան բոլորեցուն գից եւ մարդկան առհասարակ,
Լուար աղաչէն բանիս երբեմն, անսա եւ այժմ,

Եւ ես՝ զամենայն աւուրս եղէց քեզ շնորհակալ։
Ե՛կ ինձ Թըմբրեա զըլխարթ աչերն Արամազդայ՚նդ. արտեւանամքն
Անդէն եւ անդ ՚ի Նընջել խմուռ սիրով ՚ի գիրկըս իւր։
Գահ մի տաց քեզ ՚ի պարգեւս՝ ընտիր, ոսկի, յաւէրժ անեղծ,
Զոր որդեակն իմ Հեփեստոս՝ կաղ յերկոցունց ոտիցն իւրոց՝
Վաստակեալ յօրինեսցէ, եւ պատուանդան արկցէ՚նդ. ոտիւք,
Ուր զմաքուր Թաթսըդ դիցես ՚ի խընջոյից բազմել խրախճանս։
Ձայն առ՚նա՝ քաղցրըր Քընոյն արձակեալ ետ պատասխանի.
Մեծաշուք աստուածուհիդ, Հերա, մեծին Զըրուանայ դուստր,
Ցայլ ոք ինձ դիցն յաւերժից զիւրքն իցէ արկանել՚նիրհ,
Եւս եւ ՚ի նոյն իսկ յորձանս ուղխից գետոյն Ովկէանոս,
Որ եւ է իսկ ծընօղ բոլորեցունց առ հասարակ.
Սակայն ոչ ՚ի Զըրուանեանն Արամազդ մօտ ինչ երթայց ես,
Ոչ Թըմբիր ինչ ածից, մինչ չեւ ինչ իւր տըւեալ հրաման։
Զի եւ այլ ուրեմն երբեմն ըզգօնացոյց զիս քո պատուէր,
Յաւուրն՝ յորում մեծանձըն որդեկին Արամազդայ
Ըզտրովեանց քանդեալ քաղաք՝ նաւեալ գընայր յԻ՛լիոնէ։
Քանզի զմիտս ասպարակրին Արամազդայ նիրհեցուցի
Քաղցր հեղեալ զիւրեւ, եւ դու նենգ. երկնէիր նըմա ՚ի սիրտ
Յարուցեալ ըզհողմոցըն դըժնէից շընչմունս ՚ի ծովն.
Եւ տարա ՚ի Կով ըզնա տարեալ հաներ ՚ի շինանիստ,
Թափուր ՚ի բնաւ սիրելեացն. իսկ զարթուցեալ նա սըրտմըտէր,
Վըրդովէր ըզդիս ընդ տունն, ինձ քան այլոց ՚ի խընդիր լեալ։
Եւ կալեալ զիս զըչէիքս՝ յարփւոյն ՚ի ծով ընկենոյր խոր,
Եթէ չէր փըրկեալ Գիշեր՝ տիրօղ մարդկան եւ աստուածոց՝
Յոր անկայ փախըստեայ, եւ ինքն եկաց լի բարկութեամբ,
Ակն ածեալ չառնել երագ Գիշերոյն գործ ինչ դըժկամակ.
Եւ արդ զարձեալ զայս յանհնարից ինչ հրամայես ինձ կատարել։
Կըրկնեաց առ նա վերըստին մեծապատիւ աչեղն Հերա.
Զի՞ է, Քունս, զայդպիսի ածել զարդիս քեզ ըզմըտաւ.
ԶԱրամազդ. որոտագոչ այնպէս Տրովեանց կարծես տեսուչ,
Զոր օրինակ ցասուցեալն էր վասն որդւոյն իւր Հերակլի։
Այլ արի, եւ ես ըզմին քեզ ՚ի Շնորհաց մանկագունից
Տաց ածել ՚ի հարսնութիւն եւ յամուսին քեզ անուանել,
ԶՊասիթէէ, զորմէ կըղկաթ ես կաթոգի զօր ամենայն։
Զայս ասաց, խընդաց Քունն, եւ յաւելեալ կըրկնեաց անդրէն.
Համպա ե՛կ ինձ արդ երդուիր ՚ի Ստիգեայ ջուրսն անդըրժելիս,
Ձեռամբըդ միով կալեալ զերկիր բիւրաբեղուն,
Միւսովդ ըզծով լուսակարկաջ, զի մեզ վըկայ լիցին համուրք
Որ ՚ի խոր սանդարամետս ըզԶըրուանաւն իցեն աստուածք,
Ի Շնորհացն ինձ ըզմի մանկագունից տալ ըստուգիւ,
ԶՊասիթէէ, յորում եւըն տըռփանաւ զօրհանապազ։

Զայս ասաց, լըւաւ Հերա լուսածըղէն աստուածուհի,
Եւ երդնոյր ըստ խընդրոյն, եւ զհամօրէն անուանէր զնս
Որ 'ի ստոր սանդարամետս, եւ Տիտանեայքն են յորջորջեալ:
Իսկ մինչ եդեւ երդմընի եւ հան 'ի գլուխ զերդմանն օրէն,
Երկոքեան զոստան Լեմնեայ եւ զԻմբրոսի թողեալ գնացին,
Ըշտապեալ մեգ զինքեամբք եւ ժիր զընթացսն վըճարեալք:
Եւ հասին 'ի բիւրականնեայն Իդա, 'ի մայրըն գազանաց,
Ի Լեկտոն, ուր 'ի ծովէն ելեալ գնային նախ ընդ ցամաք,
Եւ գլխաւք ծայրից մայրւոյն սասանէին ոտաւք նոցին:
Կաց մընաց Քունն անդէն, Արամազդայ չեւ յաչս անկեալ,
Ցեղեւին մի բարձրաբուն ելեալ՝ որ անդ յայնժամ յԻդա՝
Բուսեալ երկայնագէզ՝ ընդ օդս յարփին երթեալ կըցէր.
Անդ նըստաւ նա թաքուցեալ 'ի թանձրաթուփ ոստս եղեւնեայս,
Քաղցրաձայն հաւուն նըման՝ որում 'ի սարս անդ 'ի լերանց
Աստուածքըն Քաղկիձակ անուն կոչեն, մարդիկ՝ Կաւկամ:
Իսկ Հերա ձեպով 'ի մեծարս Իդայ բարձուն 'ի Գարգարոն
Գնայր ելանէր, եւ Արամազդ ամպրոպային եւես ըզնա,
Եւ 'նդ տեսիլն՝ խելոյն զըզգօն միտըս նորին պաշարեաց գութ,
Որպէս մինչ անդ ուրեմըն նախ սիրով ամուսնացան
Ցառաջին ելան յանկողին, 'ի սիրելի ծնողաց զանխուլ:
Ցանդիման եկաց նորա եւ ձայներկեալ բարբառեցաւ.
Հերա, յոմ դէմ եդեալ հասեալ կաս այսր յՈլիմպոսէ.
Եւ չեն մերձ երիվարք եւ կառք առ քեզ հեծանելոյ:
Խաբուսիկ միտօք ասէ առ նա Հերայն վեհափառուհի.
Այց առնել երթամ զընամ արգաւանդ երկրի ծագաց,
Առ զիցահայրըն Ովկիան եւ առ Տեթիսըն զիցամայր,
Որ յապարանս իւրեանց զիս բարուք սնուցեալ զարգացուցին:
Ըզնոսա գնամ տեսանել եւ զանլուծանելի լուծանել վէճս.
Զի 'նդ բազում ժամանակս ահա խեռեալ կան յիրերաց
Ցանկողնոց եւ 'ի սիրոյ, կալեալ զոգիսըն բարկութիւն:
Իսկ ձիանս՝ առ լեռնոտամբըն կան Իդայ բիւրականնեի,
Որ զիս ընդ ոստին բարձեալ տարցին եւ 'նդ նաւամէջս:
Իսկ զարդիս՝ 'ի քո պատճառս եկեալ կամ այսր յՈլիմպոսէ,
Զի գուցէ թէ յետոյ սըրտմըտեսցիս 'ի յիմ վերայ,
Թէ լռելեայն երթայց 'ի տուն յորձանախորըն Ովկիանու:
Արամազդ ամպաշարոյց արար նըմին պատասխանի.
Անդր եւ յետ այսորիկ, Հերա, գոյ զքեզ ուրեմն երթալ.
Իսկ մեք եկ ասէ 'ի սէր վայելեսցուք մըտեալ 'ի քուն:
Զի բնաւ ոչ աստուածուհւոյ եւ ոչ կընոջ սէր այսպիսանակ
Ողողեալ երբեք 'ի լանջս իմ եւ զոգիս իմ նըւաճեաց.
Ոչ յորժամ Իքսիոնեանըն ցանկացայ տարփեալ կընոջ,
Որ ծընաւ զՊիրիթոոս զաստուածիմաստըն հանճարեղ.

Ոչ յորժամ Ալեքսանդրոյշըն Դանայեայ գեղեցկուհին,
Որ ծընաւ ըզՊերսեւս քան զամենայն անուանին այր.
Ոչ յորժամ ընդ դըստերըն Փինիկսի 'նդ հըռչակելումն,
Որ ծընաւ ինձ ըզՄինովս եւ զՌադամանթ աստուածակերպ.
Ոչ յորժամ ընդ Սեմելէ եւ Ալկմենէ 'ի Թեբացիսն,
Որ ծընաւ սա զՀերակլէս զաւակ արի եւ ուժգնաւոր,
Սեմելէ ծնաւ զԴիոնեսոս՝ զուրախութիւն մահկանացուաց.
Ոչ յորժամ ընդ բամբիշան գեղահիւսակըն Դեմետրէ,
Ոչ յորժամ ընդ Լատոնայ գերափառին, եւ ոչ ընդ քեզ,
Որպէս այժմըս քեզ տենչամ, ւանձնուկ ունի զիս անուշակ:
Իսկ առ նա խորամանկեալ պատասխանի՝ արգոյն առէ Հերա.
Ահաւորըդ Զըրուանեան, բան զինչպիսի բարբառեցար:
Եթէ այժըմ սիրով 'ի քուն լինել ես տարփացեալ
Ասա յԻդայ գագաթանս՝ ուր ամենայն ակներեւ կայ.
Զիարդ լիցի, եթէ զմեզ 'ի յաւերժից ոք աստուածոց
Ի քունելըն անդ նըշմարեալ, երթեալ ցուցցէ զիւր բոլորից:
Քաւ լիցի թէ յարուցեալ իմ յանկողնոց աստի բընաւ
Դարձ 'ի քո յարկս առնիցեմ. զի կարի յոյժ լիցէ զըրուով:
Բայց սիրտիւ թէ կամիս եւ սիրելի է սըրտի քում,
Է քո որըսկապատն՝ զոր Հեփեստոս սիրուն որդեակ
Շինեաց քեզ, եւ դըրունս ամուր 'ի դըրանդրոնն յերիւրեաց.
Անդըր քունել երթիցուք, զի քաղցրացան քեզ անկողինք:
Ցուցելեալ ամպրոպայնոյն Արամազդայ կըրկնեաց առ նա.
Ոչ ոք, Հերա, մի երկընչիր, 'ի դից եւ ոչ 'ի մարդկանէ
Տեսցէ զայն, ամպ այնպիսի զքեւ ծածկեցից ես ոսկեղէն,
Զի եւ ոչ ակն իսկ ամենատես նըշմարեսցէ զմեզ Արեւուն,
Որոյ նըշոյլ սրահայեաց եւ թափանցիկ է 'ի զըննել:
Ասաց, եւ ամուսնոյն գիրկս արկ զաւակըն Զըրուանեան.
Ընդ նոքօք ծընաւ Երկիրն աստուածեղէն՝ բոյս նորադալար,
Ըզնեղոփուռն ցօղալից եւ ըզքըրքում եւ ըզհօրոտ
Հոյլ 'ի հոյլ լի եւ փափուկ, որ 'ի գետնոյն 'ի վեր ունէր:
Անդ 'ի նմա ննջեցին, եւ ըզգեցան զամպն 'ի ծածկոյթ
Զգեղեցիկ զոսկեձաձանչ, եւ լուսաշիթ կաթէին շաղք:
Այսպէս խաղաղ ննջէր Հայրն 'ի Գարգարոն բարձրագագաթ
Ըզքնով անկեալ եւ զսիրով, եւ զգըրկաղխնդ ունէր ըզկինն:
Իսկ Քունն անուշակ յաքայեանց նաւսն եկ ընթացաւ,
Ասել աւետութիւն աշխարհակալ Գետնադըղըրդին:
Եւ կացեալ մերձ առ նըմա՝ բարբառեցաւ ըզթըռչունն բանս.
Փոյթ ընդ փոյթ ձն դանայեանց հաս 'ի թիկունս արդ Պոսիդոն,
Տուր նոցա զէթ խուռն մի շուք, մինչ Արամազդ կայ դեռ 'ի ննջ,
Ի'մ հեղեալ ըզնովաւ զամոքախառն թըմբրութիւն,
Եւ 'ի սէր իւր Հերայի պատրեալ ըզնա 'ի քուն լինել:

Առացեալ զայս՝ անց գընաց 'ի հոյանուն ատեանս մարդկան,
Իսկ ըզնա՝ եւս առաւել դըրդեաց օգնել զանայեցւոց,
Որ վաղեալ մեծ իմն անդէն 'ի նաւհաստական երամ խորախոյս.
Պրիամեանն Հեկտորի միթէ դարձեա՛լ, արգիլեցիք,
Զյաղթութիւն թողցուք տիրել նաւատորմին, տանել ըզփառս.
Այլ նա յայգ խրոխտայ 'ի միտս, այն զի առ խոր լառատափայլութեանքն
Աքիլլէս սրրմըտեալ անգործ նըստի քինախընդիր:
Բայց սակայն ոչ անձկաբեկ կարօտեսցուք ինչ մեք նըմա,
Թէ մեզէն կալ 'ի միմեանց վերայ կըռուել յորդորեսցեմք:
Այլ եկայք որ զինչ ասեմս ունկըն դիցուք ամենեքեան:
Ըննիր եւ յաղթ ասպարօքն որ 'ի զօրուս՝ վահանաւորք,
Եւ ըզգլուխս ագուցեալք փայլակնացայտ սաղաւարտիւք,
Եւ 'ի ձեռս երկայնագոյն բարձեալ նիզակս՝ ծն երթիցուք.
Ես ինքնին կարապետ անցից յառաջ, եւ ոչ կարծեմ
Թէ պրիամեանն Հեկտոր ըզդէմ կալցի բնաւ ին սատակութեանցն:
Եւ որ այր ոք քաջամարտ իցէ եւ փոքր ասպար իւր յուս,
Տացէ առն անուազի, եւ ինքն առցէ վահան մի յաղթ:
Զայս ասաց, 'նոքա լուան եւ անսացին նըմա մտադիւր:
Թագաւորքն իսկ կազմէին զնոսա, թէպէտ եւ վիրաւորք,
Տիդեանն եւ Ոդիսեւս եւ Ատրիդէսն Ագամեմնոն,
Եւ շըրջեալ զամենեքումբք՝ զարիական փոխէին զէնս.
Զօրեղն առնուր ըզգէնոյր, եւ տըկարին տայր ըզյոռիս:
Իսկ յորժամ ըզմարմինս զփայլենազարդն արկին պըղինձ,
Խաղացին, եւ Պոսիդոն երկրասասան էր առաջնորդ՝
Ունէր հիազարհուր երկայնաձիգ 'ի սաստիկ ձեռին
Փայլատակման հանդունակ, ընդ որում չէ խառնիլ օրէն
Ի դըժնէ գուպարածի, այլ արհաւիրք ընկըրկեն զարս:
Ըզդորովեանս յայնժամ կուռէ վառէր կազմէր շքեղն Հեկտոր:
Անդ յայնժամ մարտ սաստիկ յարդարեցին պատերազմի
Պոսիդոն կապուտավարս եւ սպեռափառըն Հեկտոր,
Սա խմս արոմազացեալ, արգիլացւոց նա մարտակից:
Եւ եւ ծով յորդեաց 'ի վրանս եւ կարկուրայս արգիական.
Իսկ նոքա հարան ընդդէմ ամբոխասաստ աղաղակաւ:
Ոչ ըզնաւ ծովուն ալիք այնչափ գոչեն 'ի ցամաք կոյս
Ցանդըննդոյ անտի յուզեալք 'ի հիւսիսի շունչ դըժընդակ,
Ոչ այնչափ ինչ շաչիւն բըրդի հըրոյն բորբոքելոյ
Ցանտառախիտս լերին՝ մինչ հըրդեհել յանձն զմայրիս,
Եւ ոչ այնչափ հընչէ հողմ 'ի բարձրավարս կաղնեաց թաւուտս՝
Որ կարի յոյժ զայրագին եւ մեծամեծս մըռընչէ,
Որչափ եւ խուճուն ձայնի արոմազացւոց եւ աքայեանց
Ի գոռալն ահագնաձայն եւ 'ի միմեանց դիմել վերայ:
Նախ յղեաց տէգըննեկց եղեւ Հեկտոր շքեղազարդն,

Զի առ նիզըն գէմ ընդդէմ կայր նա դարձեալ, եւ վրիպեալ ոչ
Ուր կրկին բաւականք զիւրով լանջօք կային ձգձգեալ,
Մի վահանին, եւ երկրորդ արծաթագամ իւր սուսերին,
Որ ընդ ներս մարմին նորա պահպանեցին. ցասեաւ Հեկտոր,
Զի աշտէն սուր ընդունայն 'ի ձեռանէ իւրմէ սլացաւ.
Եւ յետս 'ի խումբ ընկերացն 'ի մահուանէ զերծեալ խոյս առ:
Ի մեկնել իւրում անդէն Տելամոնեանըն մեծն Այաս
Բռնաքարամբ, յորոց շատք, նեցուկք երագ նաւափայտիցն,
Առ ոտս իսկ անդանօր թաւալէին մարտուցելոցն,
Ըզմին բարձեալ՝ ըստ ասպարին շուրթն յուրըն հուպ՝ 'ի կուրծս եհար.
Եւ յընկենուլն իբր անիւ փոթոր պատուեկեալ՝ շուրջ 'ի գիլ գնայր:
Զերդ 'ի հօրն Արամազդայ 'ի հարուածոյն՝ արմատախիլ
Փլանի կաղնի, եւ անգուստ ծըծըմբահոտ բուրէ սաստիկ.
Եւ որ մերձ հասեալ ըզնոյն տեսանիցէ՝ չըժուժէ սիրտ,
Զի մեծին Արամազդայ դըժնեայ հրացանն է բարկութիւն.
Նոյն 'ի գետնին ընդ փոշի անկաւ խակոյն Հեկտորեանն ոյժ:
Տէգն յափոյն եղ եւ զնովաւ գլեցաւ վահանն եւ սաղաւարտ,
Եւ զիւրեւ շառաչեցին զէնքըն 'ի պղնձոյ խայտանկարք:
Իսկ որդիքն աքայեցւոց գոռոց եռամբ ուժգին գոչմամբ,
Ցուցեալ ձգել յինքեանս, եւ ցրնդէին նետից տարափ:
Այլ չեղեւ ոք ձեռընհաս նետահարել եւ ոչ խոցել
Ըզհովուըն զորհից, զի հասին քաջքն ամրապարեալ
Պուլիդամաս ու Էնիաս եւ Ագենովր դիցանըման,
Եւ Սարպեդոնն լիկիացւոց պետ եւ Գլաւկոս հրաշալի:
Եւ ոչ յայլոց անտի ոք անփոյթ արար ըզնըմանէ,
Այլ զասպարըն զառաջեաւ իւր ունէին զերկպատարոյն,
Եւ բարձեալ ընկերըքն 'ի ձեռս հանէին զնըկըն 'ի ճակատէն,
Մինչեւ յերագ 'ի ձիսն եհաս յեղըս մարտի պատերազմին,
Ուր կային կառավարն եւ նըկարէն կառըքն հանդերձ,
Որ տարեալ ըզնա յաստան անդր առէին ըզբազմահեծն:
Այլ սակայն 'ի հունն յորժամ գեղաձըգ գետոյն հասեալք
Ցորձանաւորըն Քսանթոսի՝ զոր Արամազդ ծընաւ անմահն,
Անդ 'ի կառացն 'ի գետնին եդեալ ըզնա՝ սրսկեցին ջուր.
Եւ ոգի բերեալ նորա՝ զաչս իւր եբաց եւ հայեցաւ,
Եւ 'ի ծունկս իջեալ նըստեալ՝ սեւաթոյր փըսխեաց արիւն,
Եւ անդրէն 'ի թիկունըս կոյս յերկիր գլորեալ անկաւ,
Զաչսըն սեաւ ծածկեաց գիշեր, եւ դեռ զոգիսն այրէր հարուածն:
Արդ յորժամ արգիւացիք տեսին զՀեկտոր 'ի բաց երթեալ,
Ամեհագոյն 'ի տրովեանն սաստեան եւ ուշ եդին կռուոյն:
Ոյլեանն երագ Այաս անդ քան զընաւս յառաջագէմ
Սուր արդամբն յարձակեալ վիրաւորեաց ըզՍատնիոս
Զէնոփսեան, զոր Նէիս երկնեալ ծընաւ հարսն ընտրական

Ենոփոփ տաւարածի՝ զՍտամնոյիս ուղխիցն ափամբք ։
Ոյլէշեանն աշխենափառ զխմեալ եւ մերձ հասեալ 'ի նա՝
Եհար ըզնա 'նդ սընակուշան եւ նա յորսայս տապալեցաւ ,
Եւ զնովաւ եառուն արտմեանք եւ զանայիւք մարտ չարաչար ։
Զնորմանէ Գանձթոյեան Գուլիէլմոս 'նիզակաճօճ
Եկն 'ի վրէժ եւ եհար զԳրանթոյենովք յուս աջակողմ ,
Զօրգեանն Արէյլիկեայ , եւ եղ ուժեղ 'նիզակն ընդ ուսն ,
Ինքըն գլորեալ 'ի փոշւոյն՝ ափով զերկիր բուռն հար կալաւ ։
Ահաղինըս պանծացեալ Գուլիէլմոս խանչեաց սաստիկ .
Ոչ կարծեմ անմնեւիր թէ մեծանձին Գանձթոսեան
Ի հասարակութեան բաղկէն ընդվայրահար ոստեաւ աղեղն ,
Այլ զի որ յարդիւոյցւոյ զայն 'ի մարմին իւր ընկալաւ ,
Եւ թոյն յայն յեցեալ 'ի ցուռ՝ 'ի Դըժոխոց իջցէ 'ի տուն ։
Զայս ասաց եւ ընդ պարծանսըն ցաւ հարաւ արդիւոյցւոյ ,
Մանաւանդ Տելամոնեան զառն Էասայ զսիրտն եղբօրյ .
Զի առ ոտըս նորա գլորեցաւ նա յայժ մօտակայ ։
Նոյնժամայն յընկըրկեւ նորին՝ զփայլուննն արձակեաց անդ ,
Վասն առեալ խոստոնակի Գուլիէլմոս՝ ինքըն ապրեցաւ
Ի սեաւ մահուն՝ զոր Աղքեւրք Անտենորեանն ընկալաւ Ճեռ ,
Զի սատուածք նըմա էին ըղսատակութիւն սահմանեալ ։
Եւ եհար ընդ զօգ ուլանն եւ կռառափին՝ յողնըն վերջին ,
Եւ զերըրկէն ջիլսըն խըզեաց , եւ գլուխ նորա՝ բերան եւ քիթք
Կանխաղոյն քան սրունքն եւ ծունկք անդ 'ի գլորելն անկան յերկիր .
Եւ Էաս փոխարէն գոչեաց յարեն Գուլիէլմոս .
Տես ինձ արդ , Գուլիէլմոս , եւ Ճշմարտիւ ասա զաւ ցիս .
Չեզէ՞ այս այր արժանի Գրանթոյեորայ փոխան 'ի մահ .
Արդարեւ ինձ ոչ թուի վատ որ եւ ոչ 'ի վատաց ինչ ,
Այլ եղբայր հարազատ Անտենորայ ձիախրոխտի ,
Կամ թէ որդի , զի զարմիւ նմին յաւէտ թուէր նըմանն ։
Զայս ասաց քաջ զիտելով . ցաւ ըղսարտմեանց կալաւ զոգիս ։
Ակամաս հար անդ ախըդուն ըզԳրոմաքոս բէովտացին ,
Երթեալ եղբօրըն պաշտպան՝ զոր նա զոտիցն առեալ քարշէր .
Եւ ընդ այն Ակամաս սաստիկ խրոխտաբ ուժգին գոչմամբ .
Արգիւացիք՝ նըշաւակք 'ի նետս , անյագք 'ի սպառնալիս ,
Ոչ թէ մեզ միայն եւեթ եղիցին ցաւք եւ տառապանք ,
Այլ երբեք երբեք եւ դուք այսպէս 'ի մահ յուղարկեսջիք ։
Տեսէք որպէս Գրոմաքոս իմ գեղարդեամբ պարտեալ 'նընջէ .
Զի մի՛ հարազատին վրէժ՝ յերկար լիցի գերեւ ։
Վասն այն այր իւրաքանչիւր ուխտիւք խնդրէ թողուլ 'ի տան
Ընտանի զոք մերձաւոր՝ պատուհասին քինախնդիր ։
Զայս ասաց , եւ ընդ խրոխտութիւնըն ցաւ հարաւ յարգիւացիսն ,
Եւ զՊենելեայ մանաւանդ զառաքինւոյն գըրգռեաց ըղսիրտ .

Եւ զիմեաց յԱկամաս՝ որ յարձակմանն ոչ հանդուրժեաց
Արքային Պենելէայ, եւ նա եհար զԻլիոնեւս
Ըզզաւակըն Փորբասայ խաշնաւէտին՝ զոր 'ի տրովեանց
Առաւել սիրէր Հերմէս, եւ ստացուածոց արար զնա տէր.
Եւ մօր իւրում միամօր Իլիոնեւս էր 'ի Նմանէ.
Ըզսա յայնժամ ընդ յօնիւքն յակնակապիճ նորին եհար
Եւ ըզբիբն ընկէց արտաքս, եւ տէգն ընդ ակն եւ ընդ ծոծրակն
Եւ թափանց, եւ նա նըստաւ՝ զերկոսին ձեռսըն տարածեալ:
Իսկ ձըգեալ Պենելէոս ըզսուրն հանեալ վաղակաւոր՝
Մըխեաց 'ի պարանոցն, եւ զգլուխն հանդերձ գըլխանոցաւն
Ընդ գետնին արկ թաւալգլոր, եւ դեռ գեղարդն հաստահարուստ
Կայր անդէն յակնակապճին. զերդ խաշխաշի բարձեալ նա զգլուխն,
Առ տրովեանսըն բարբառեալ՝ յոխորտօրէն ասաց ըզբանս.
Օ՜ն դուք ինձ, տրովադացիք, Իլիոնեայ քաջափառի
Գոչէք հօրըն սիրելւոյ եւ մօր առնուլ կոծ յապարանսն:
Ոչ եւս այլ ամուսին Ալգենորեանըն Պրոմաքեայ
Առն իւրում եկելոյ զըւարթերես ելցէ 'նդ առաջ՝
Մինչ 'ի Տրոյայ նաւալուղակ դարձցուք որդիքս աքայեցւոց:
Զայս ասաց, եւ զոսկերս ամենեցուն կալաւ դողումն,
Եւ այր այր աչս ածէին 'ի ժանտ մահուն ուրեք փախուստ:
Ոգեցէք ինձ արդ, Մուսայք, ոլիմպական յարկաց բընակք,
Ո՞վ ոք նախ յաքայեցւոց արիւնաղանդ առաւ կապուտ,
Իբրեւ ըզմարտըն շըրջեաց հրաշանըշանն Երկրադըղորդ:
Էաս նախ Տելամոնեան վիրաւորեաց ըզՀիրտիոս
ԸզԳիրտեանն՝ ըզՄիսացւոցն ուժգնասըրտաց ըսպարապետ.
ԸզՓալկէս Անտիլոքոս եւ զՄերմերոս հար կողոպտեաց,
Սատակեաց Մերիոնէս զՀիպպոտիոն եւ ըզՄորիս,
Տեւկրոս կորոյս ևս առաւ զՊերիփետէս եւ զՊրոթոոն:
Իսկ ապա եւ Ատրիդէս զՀիպերենոր՝ զհովիւն ազանց
Խոցեաց ընդ կուշտն եւ զաղխըն պատառեալ լափեաց պըղինձն,
Հոգին 'ի հատըն ձեպեալ ելաւ ընդ հերձ վիրաւորեանն,
Եւ զաչկունըս նորա պատեալ ծածկեաց մութ խաւարին:
Ըզյոգունս ըսպան Էաս շուառնձն որդին Ոյլեաեր.
Զի նմա չէր ոք 'ի զոյգ՝ յարշաւ ոտին պընդել ըզհետ
Ի փախչել արանց՝ յորժամ ահ 'ի նոսին տայր Արամազդ:
521

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ԵՐԳ ՀՆԳԵՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Զարթուցեալ Արամազդ 'ի քնոյն՝ տեսանէ զի Յոյնք օգնականութեամբ Պոսիդոնի խորտակեն զՏրովադացիս. սրտմտեալ եւ ողոքեալ ապա՝ առաքէ զՀերա յՈլիմպոս պատգամաւոր. բանք սորա անդ: Առաքէ Արամազդ զԻրիս առ Պոսիդոն՝ տեղի տալ 'ի ճակատէն, եւ զԱպողոն առ Հեկտոր՝ արծարծանել զոգի նորա, զոր յարուցեալ եւ ինքնին ընթացեալ յառաջս քաջին 'ի կռուին՝ հարթէ զփոսն. տապալէ հիմն 'ի յատակ զպատուարին: Մարտ տոկալի առ նաւօքն. Էաս Նիզակախրոխտ վանէ զՀեկտոր եւ զորդյացիս՝ որ առ Հասեալ կան Հրձիգ առնել զնաւսն:

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ԵՐԳ ՀՆԳԵՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ

ԱՆԴՐԷՆ ՀԱԼԱԾՈՒՄՆ Ի ՆԱՒԱՑ

Իսկ փոխըստեալք 'ի շէրտափակն եւ 'ի պարկէն փոսին հասեալք,
Բազմաց դի անկանելով 'ի դանայեանց ձեռաց տապաստ,
Ան կառքն ընկըրկեալ կային ձիայքն զեղծեալք յահէն,
Ցերկիւղէն զարհուրեալք․ իսկ Արամազդ զարթեաւ 'ի քնոյն
Ի գագաթան անդ Իդայ յոսկեգահին Հերայ ծոցոյ․
Յարուցեալ եկաց ընդոստ, տես ըզտրովլեանս եւ զաքայեցս,
Ըզնոսին հալածականս, եւ զհես ալընդեալ զարգխացեան,
Եւ 'ի մէջի անդ սայլին ըզԹագագըլուխըն Պոսիդոն։
Եւ զՀեկտոր եսես անկեալ 'ի դաշտն եւ շուրջ նըստեալ զընկերսն․
Հնինայր նա դառնաղէս, խելացնորեալ, արիւն ժայթքեալ․
Քանզի ոչ որք անարի եհար ըզնա յաքայեցւոց։
Ցայն հայեցեալ՝ գըԹացաւ աստուածոց հայրըն եւ մարդկան,
Եւ խեթի ակօք աչաց ակն 'ի Հերայն արկեալ ասէ․
Չարարուեստ քո նենգութիւնդ անշուշտ, Հերա դըժնախոսեա,
Ի մարտէն զդիւցազն Հեկտոր կարձեաց եւ զզօրսն եդ 'ի փախուստ․
Բայց ոչ գիտեմ Թէ դարձեալ զեղեռնաւոր խարդաւանացդ
Ըմբոշխնիցես նախ դու զպտուղն, եւ զքեզ գանիւք հարուածիցեմ։
Չածիցես յուշ՝ 'ի բարձանց մինչ կախեցայր, եւ ոտս կըրկին
Զոտիցդ արկի, եւ 'ի ձեռսդ ոսկի կապանս անխզելիս,
Եւ այնպէս դու յարփին եւ խառն ընդ ամպըս կախեցար։
Իսկ ընդ երկայնն Ոլիմպոս 'ի բարկութիւն բըրդէին դիք,
Եւ կացեալ մերձ լուծանել զօրէին ոչ, զի բուռն հարեալ
Զոր որք գամ մի ունէի՝ զընկենուլ յերկնից սեմոց,
Մինչեւ յոգիս ապաստան երԹեալ յերկիր անդր հասանէր․

Եւ ոչ այնպէս 'ի սրտէս փարատէր բարկ ցաւ դիւցազնին
Հերակլի՝ զոր Հիւսիսի հողմով յուզեալ քո զմրրիկս ,
Ընկեցեր ընդ ծով անբեր՝ չարիս նըմա խորամանգեալ ,
Եւ հաներ հուսկ ուրեմն 'ի բնակաւէտն ըզնա 'ի Կով .
Իմ անգուստ փըրկեալ ըզնա՝ դարձեալ անդրէն Թափեալ ածի
ՅԱրգոս 'ի ձիաբոյծն , յետ հանդիսից բազում ճըգանց ։
Զայս քեզ յուշ ածից կըրկին , զի ցածնուցուս 'ի գաւանացդ ,
Եւ 'ի միտ առցես Թէ քեզ իցէ՞ն ինչ շահ սէր սանկողնիք ,
Յոր եկեալ 'ի դից անտի եւ զուգուԹեամբ պատրեցեր զիս ։
Զայս ասաց , սոսկացաւ աչեղն Հերա շըքեղաշուք ,
Եւ առ նա բարբառեալ զերագաԹռիչ խօսեցաւ բանս .
Լըւիցէ զայս արդ Երկիր եւ 'ի վերուստ անդորր Երկին ,
Ստիգեան ուխք անդընդաբուղխ՝ որ ահաւորն է յերդմընս
Եւ նոցուն իսկ աստուածոցն երանելեաց սարսափելի ,
Եւ խընկելիդ քո գըլուխ , եւ կուսուԹեան մեր ընկողնիք ,
Յոր 'ոչ ըրնաւ ինչ երբեք վարկպարազի երդնուցում ես .
Ոչ իմով ինչ խորհըրդով գետնադըղրդողն Պոսիդոն
Վնասակար լինի Տրովեանց եւ Հեկտորի , եւ սոցա վիգ ,
Այլ՝ անշուշտ սիրտ իւր ըզնա գըրգէ 'ի նոյն եւ յօժարէ ,
Եւ վըշտըմբերս առ նաւուք տեսեալ զաքեանս՝ ողորմեցաւ ։
Սակայն ես՝ եւ նըմա տայցեմ խըրատ , անդր հետեւել
Յոր դու ինքդ , Սեւամպարայլին , առաջնորդեալ տացես հրաման ։
Զայս ասաց , եւ ժըպտեցաւ հայրըն մարդկան եւ աստուածոց ,
Եւ արձակեալ պատասխանի՝ զերագաԹեւ խօսեցաւ բանս .
Թէ յայսմհետէ , աչագեղդ դու Հերա մեծարելի ,
Հաւասարակ ընդ իս զըսեցեալ միտս՝ յանմահից նըստցիս ակումբ
Նովին իսկ Պոսիդոն , Թէ եւ այլազգ ինչ բերեալ իղձ ,
Փոխեսցէ զխորհուրդն անդէն ըստ քում սըրտիդ եւ ըստ իմումս ։
Այլ սակայն , եԹէ ստուգիւ եւ առանցախաբ ասես ըզգըրոյցդ ,
Արի արդ երԹ 'ի դիցն երամս , եւ կոչեցեալ պատուէր տացիր
Առ Իրիս եւ Ապոլոն աղեղնաւոր՝ գալ այսր առ իս .
Զի երԹիցէ նա 'ի զօրն 'ի պղընձազգեստն աքայեցւոց ,
Եւ յիմէն՝ արքային Պոսիդոնի տացէ հրաման ,
Դադարել 'ի խաղմէն , դառնալ գընալ յիւր ապարանս ։
Իսկ Պաւշանկն Ապոլոն զՀեկտոր 'ի կռիւ կազդուրեսցէ ,
Եւ շնչեալ անդրէն կորով դարձուսցէ զցաւսն 'ի մոռացօնս
Որ զօգիս նորա տանջէն այժմ աւաղիկ , եւ յետ անդրէն
Քերըքեսցէ զաքայեցիս՝ արկեալ նոցա զվատաց խուճապ ։
Եւ փախուցեալ 'ի նաւկնեարն անկանիցին 'ի բազմատախտ
Ի Պէլեանն Աքիլլեսի , որոյ զՀամհարզ իւր յարուցեալ
ԶՊատրոկլոս , շըքեղն Հեկտոր սպանցէ զնա նիզակաւն ջամբ
Իլիոնի յանդիման՝ 'ի կոտորելն սրկեար բազում ,

Ընդ այլս՝ եւ զորդեակն իմ զՍարպեդոն դիւցասերունդ ։
Սըրտամբռնեալ ընդ այն՝ սպանցէ զՀեկտոր դիւցազնըն Աքիլլէս ։
Այլ զՀեկտ այնորիկ հալածական զնայս եղից
Մինչ անգալ առ 'ի Նաւաց, մինչեւ առցեն աքայեցիք
Զիլիոն բարձրամուր՝ 'ի խորհրդոցն Աթենասայ ։
Բայց յառաջ, ոչ ես լռեմ 'ի ցասմանէ, եւ ոչ ներեմ
Ցանմահիցն այլում ումեք կալ 'ի Թիկունս առ Դանայեանց,
Մինչեւ խնձք Պելիասծնին 'ի լրումն եկեալ հասցեն յաւարտ,
Որպէս յառաջն ուխտ եդեալ անհարկեցի նմա գլխովս
Յաւուրն՝ յոր դիցանոյշ Թետիս զծնօտ փարեալ ծընկովք
Աղերսեաց շուք դընել քաղաքաւերն Աքիլլէսի ։
Զայս ասաց, չհեռատեաց Հերա սպիտակաձեռն աստուածուհին,
Եւ մեկնեալ յԻդայ լերանց՝ չոգաւ յերկայնն եւ Ողիմպոս ։
Որպէս սլանայ աւրն միտք՝ որ ընդ բազում երկիր շրջեալ,
Այլ մտեալ 'ի խորհուրդ 'ի հանճարեղ սրտին իւրում,
Աստ, առէ, եղէ կամ անդ, եւ ածէ շատ ինչ ըզմըտօք ։
Նոյնգունակ ձեպով արագեալ Թըռչէր Հերա շըքեղաշուք ։
Հասեալ 'ի բարձր Ողիմպոս՝ յանմահ աստուածոցն խառնեցաւ
Որ 'ի յարկն Արամազդայ կային ակումբ, որք եւ տեսեալ
Ցոտըն կացին համօրէն եւ բաժակօքն ողջունէին ։
Իսկ նորա զայլսըն Թողեալ՝ ըզԹեմիսին գեղադէմ
Ընկալաւ զըսկիհ, զի նախ ինքն ընԹացեալ էր ընդ առաջ,
Եւ առ նա բարբառեալ ըզԹեւաւոր խօսեցաւ բանս ։
Առ ինչ գալըստ քո, Հերա. եւ սոսկացեալ իմըն Թըւիս.
Անշուշտ ձեռըն Զըրուանեան զքեզ յոյժ պակոյց՝ քոյդ ամուսին ։
Պատասխանի ետ Հերա լուսածըղին աստուածուհի.
Մի՛ զայդ, Թեմիս դիցանոյշ, հարցաներ զիս, գիտես քեզէն
Որպիսի նորա են միտք ամբարհաւաճ եւ ապառամ ։
Ե՛կ դու զըլուխ ըռւգակըցորդ խրախից լեր դից 'ի տաճարիս,
Եւ լուիցես զայդպիսիկ ընդ անմահիցն անդ երախան,
Որպիսիս Արամազդ ցուցցէ հանդէսս աղխատագործ.
Ոչ կարծեմ բընաւ Թէ զայդ ամենեցուն խընդասցէն սիրտք,
Ոչ դից ասչ մահկանացուաց, Թէ եւ արդ ոք խրախասցի լաւըլ ։
Զայս այսպէս խօսեցեալ, անց բազմեցաւ արգոյն Հերա.
Զչարեցան դիք յապարանսն Արամազդայ, ինք ժըմտեցաւ
Շըրթամբք շափ, ըստ մըրաղարդ Թոյրաթուխ յօնս ճակատն [illegible]
Ոչ զուարթացեալ. եւ ձախուԹեամբ զըժգմեալ ասէ յերասան ողջոյն.
Մեք շամբուշք, որ սըրտամբրակեմք անմըտաբար ընդ Արամազդ.
Եւ ջանկամք գեռ 'ի վերայ երԹալ նորին արկանել սանձ
Կամ բանիւ կամ բըռնուԹեամբ. նա զատ նըստեալ՝ չառնէ ինչ փոյթ,
Եւ ոչ միտ դընէ, զի յոյժ ու'ի զօրուԹիւն գեր 'ի վերոյ
Գիտէ զանձն իւր անցեալ յանմահիցս դիցն 'ի զաւամարտակ ։

Արդ չարիս զինչ եւ յղեսցէ միում միում 'ի ձէնջ՝ տարայք ,
Զի խնդամ թէ եւ Արեայ զարդիս եղեան ինչ կայ հասեալ.
Այն զի որդին իւր կորեաւ 'ի ճակատու , սիրելին յարս ,
Ասկալափոս՝ զոր իւր տայ լինել Արէսդ ահեղազօր ։
Զայս ասաց , եւ ձեռացն ափովք զազդերսն առոգաբարձ
Բախեալ Արեայ , եւ յողոց եղեալ բան զայս բարբառեցաւ .
Մի եւս արդ ինձ ցասնուցուք , բնակք յարկացս ովիմպական ,
Ի խնդրելս ընդվզեալ որդւոյս՝ անդր յաքայեանց իջեալ 'ի նաւս ,
Թէպէտ կայցէ ինձ օրհաս՝ յԱրամազդայ լեալ շանթահար
Անկանել խառն ընդ մեռեալս յարիւն թաւթախ եւ 'ի փոշի ։
Զայս ասաց , եւ զձիսն Ահին եւ Երկիւղին հրամայեաց լծել ,
Եւ նա ինքն ագանէր փայլակնակերպ ըսպառազէնս ։
Անդանօր մեծ իմն ահեղ եւ սոսկալի յԱրամազդայ
Այլ նորոգ բարկութիւն յանմահսն եւ վրէժ զարթուցեալ գայր ,
Եթէ ոչ Աթենաս՝ ընդհանրապէս զկցն երկուցեալ՝
Թողեալ զաթոռն յոր նստէր , եւ ընդ դուռնթն տանոյն արտաքս ։
Ի գլխոյ նորա կորզեալ ըզսաղաւարտն , յուսոյ զվահանն ,
Եւ զնիզակըն պղնձակուռ 'ի ստուար ձեռացն հանեալ յեցոյց ,
Եւ բանիւքըն խրատուք յանդիմանեաց ըզբուռն Արէս .
Մոլեգ դու խելացնոր , զեղծանր արդեօք . ականջք են քեզ
Անօգուտ առ 'ի լսել , խելք եւ ամօթ կորեան գնացին ։
Ո՞չ լսես՝ զինչ լուսածղի աստուածուհին զրուցէ Հերա ,
Որ դեռ եւս յովիմպեանն Արամազդայ եկեալ եհաս ։
Մինթէ կամ իցէ քեզ ընդ փորձ բազում վշտաց անցեալ
Դառնալ այսրէն յՈվիմպոս ցաւովք մեծաւ եւ վըտանգիւ ,
Եւ այլոց ամենեցուն եղեան ինչ մեծ բուսուցանել ։
Զի թողեալ անդէն զարի տրովադացիսն եւ զաքայեանս՝
Այսր առ մեզ ընթանայցէ խռովել հարկանել ընդ Ովիմպոս ,
Բուռն հարեալ մի 'ստ միոջէ զյանցաւորէն եւ զանմեղէն ։
Ուստի քեզ պատուէր տամ արդ , մոռա զզայրոյթ ազնիւ մանկանդ ։
Զի եւ այլ ոք քան ըզնա կորովագոյն յոյժ ու՛ի բազուկ
Կամ մեռեալ է արդէն , եւ կամ մեռցի յետ այսորիկ .
Դըժուարին է զբոլորից մարդկան փրկել զազգ եւ զծընունդ ։
Զայս ասացեալ բազմեցոյց անդրէն 'ի գահն ըզբուռն Արէս ։
[illegible] Հերա զԱպոլոն կոչեալ արտաքս 'ի տաճարէն ,
[illegible]՝ որ աստուածոցն է անմահից պատգամաւոր ,
Եւ [illegible] նոսա բարբառեալ զերագաթեւ խօսեցաւ բանս .
Պատուէր տայ ձեզ Արամազդ երթալ յԻդա փութանակի .
Եւ յորժամ ժամանեալ եղեալ առաջիք զերեսս Արամազդայ ,
Արարջիք զոր ինչ նոյն ասացէ հրաման ձեզ եւ պատգամ ։
Զայս այսպէս խօսեցեալ՝ տրգոյն Հերա դարձաւ անդրէն
Բազմեցաւ 'ի գահոյսն , նոքա թռուցեալ ընթանային ,

Եւ հասին 'ի վտակավայրն Իգա՝ 'ի մայրըն գազանաց,
Եւ զՉըրուանեանն ահեղագոչ գըտին 'ի գլուխ Գարգարանի
Զի նստէր, եւ ըղնոմաւ բարկ ունէր ամպ անուշաբոյր:
Ցանդիման լեալ երկոցուն ամպրոպայնոյն Արամազդայ՝
Կանգնեցան կացին, եւ ոչ սըրտմըտեցաւ նոցա, անսեալ՝
Զի ամուսնոյն սիրելւոյ բանիւն եղեն փութով հնազանդ:
Եւ նախ առ Իախս զերագաթեւ արձակեաց ձայնս.
Արի երթ, Իախս Թեւթեւ, զայս ամենայն տարջիր պատգամ
Արքային Պոսիդոնի, եւ մի հրեշտակ լինիցիս սուտ.
Դադարել նըմա հրամայէ տուր 'ի մարտէ պատերազմին,
Ցաստուածոցն երթալ 'ի դասս եւ կամ 'ի ծովն աստուածեղէն:
Իսկ թէ ինձ անունկընդիր լեալ չանսայցէ բանիցս երեսս,
Խորհեսցի այնուհետեւ 'ի միտըս իւր եւ 'ի սըրտին,
Գուցէ յարթնալս 'ի վերայ՝ չհամարեսցէ ինձ ունել ըդդէմ,
Թէ եւ հըզօր է, զի քան զինքն ուժգնագոյն յոյժ կարծեմ լինել,
Եւ տիովք երիցագոյն. այլ սիրտ նորա չամէ ինչ ակն
Առնել զանձն ինձ հաւասար՝ յորմէ եւ այլք իսկ երկընչին:
Զայս ասաց, եւ մըրըրկոտն ոչ անսաստեաց Իախս Թեւթեւ.
Եւ յԻդայ լերանց անտի խաղացեալ էջ յԻլիոս սուրբ:
Օրինակ իմն իբր յամպոց սառնասեր ձիւն եւ կամ կարկուտ
Թռչի գնայ 'ի փըչմանէ արփիածինն Հիւսիսակի,
Նոյնգունակ ձեպով դիմեալ անց սըլացաւ երագն Իախս,
Եւ մերձ կացեալ խօսեցաւ առ մեծափառն Երկրասասան.
Պատգամ մի առ քեզ, կապուտահեր Աշխարհակալ,
Եկեալ կամ այսըր բերել յասպարակիրն Արամազդայ:
Հրաման տայ 'ի մարտէ պատերազմիդ դադարել քեզ
Եւ գնալ 'ի գունդ աստուածոց եւ կամ 'ի ծովն աստուածային:
Եւ թէ ոչ անսասցես նըմա զբանիւքն առնել ապախտ,
Սպառնացաւ եւ նա ինքնին գալ այսըր ընդդէմ պատերազմաւ,
Եւ պատուէր տայ հրամանի՝ քեզ 'ի ձեռացն ըզգոյշ կալ,
Քանզի զանձն հարըստութեան համարի զքեւ զանցուցանել,
Եւ աւուրբք երիցագոյն. սակայն քո սիրտ ոչ պատկառէ
Զքեզ հաւասար նըմին դընել՝ յորմէ եւ այլք իսկ զարհուրին:
Սըրտմըտեալ յոյժ մեծափառն Երկրադըղորդ՝ ասէ ցնա
Հէ զարմանք. թէպէտ հըզօր է՝ խրոխտագոյնս խօսեցաւ
Եթէ զիս զուգապատիւս հարկաւ բըռնիւ արգելուցու:
Զի երեք 'ի Զըրուանայ եմք հարազատք, Ռէայ ծընունդք,
Արամազդ եւ ինքնըս ես, երրորդ Հայդէս սանդարապետ:
Աշխարհ յերիս բաժանեալ՝ իւրաքանչիւր եհաս պատուոյ.
Ինձ 'ի ծով ալեկածուփ վիճակեցաւ բնակել յաւէժ,
Ի բախտից, եւ Հայդէսի անկաւ բաժին մութ մըգատարը,
Արամազդայ մնաց եւ երկինք լայնատարած յարփին եւ յամպս.

Իսկ երկիր եւ բարձր Ոլիմպ՝ հասարակաց ամենեցունց ։
Սրտին իւրի՝ ոչ ըստ քիմս Արամազդայ գնացից 'ի կեանս.
Այլ խաղաղ, թէ եւ հզօր, թող կայ մնայ յերիր բաժնին ։
Մի՛ բազկաւն ինչ զիս երբեք ահացուսցէ իբր ըզվատ ոք.
Դըստերացն եւ ուստերացն՝ որոց նա ինքն եղեւ ծընող՝
Ըստ լիցի յըղել պատգամ պակուցանող բանից սաստիւք,
Ի հարկէ իսկ վըստահագին՝ լուիցեն իւրում պատուիրելոյն ։
Եւ նըմա պատասխանի մըրրկոտն Իրիս երագասլաց.
Արդ ուրեմն առ 'ի քէն, կապուտավարս Երկրապարփակ,
Ա՞յդպէս զայդ առ Արամազդ տարայց պատգամ խիստ եւ սաստիկ,
Թէ ունիցես ինչ փոխել. զի դիւրադարձ են լաւաց միտք ։
Դըժոխոց գիտես զահինջն իբր երիցանց արբանեկեն ։
Պոսիդոն երկրասասան կըրկնեաց առ նա պատասխանի.
Զայդ բան, Իրիս աստուածուհիդ, արդարապէս յոյժ հաճեցեր.
Ի դէպ եւ այն՝ զի զպատշաճըն գիտիցէ պատգամաւոր ։
Բայց 'ի սիրտ իմ եւ 'ի միտս այս հարկանի դառնութեան ցաւ,
Յորժամ զվիճակակիցն եւ ըզնըմին բախտի բաղդորդ
Բարկացայտ սըրտմըտութեան բանիւք կամի թըշնամանել ։
Այլ եւ այնպէս աւասիկ ահն յերեսացն առեալ՝ մեկնիմ ։
Իսկ քեզ այլ ինչ ասացից եւ 'ի սըրտիս ըսպառնացայց.
Զի արտաքոյ եթէ իմ եւ աւարողն Աթենասայ,
Հերայի եւ Հերմեայ եւ արքային Հեփեստոսի,
Խնայեալ 'ի բարձր Իլիոն՝ ոչ կամիցի սատակել զայն,
Եւ ըզմեծ զայս յաղթանակ արգիւացւոցըն պարգեւել,
Գիտասցէ զայս զի եւ մեզ անհընարին անկցին զայրուցք ։
Զայս ասացեալ Երկրաշարժն եթող զբանակն աքայեցի,
Եւ գնացեալ սուզաւ 'ի ծով. կարօտացան աքայեան քաջք ։
Արամազդ ամպայարոյց առ Ապոլոն ասէ յայնժամ.
Սիրելիդ Գուշակ, արի առ պղնձազէնն արդ երթ Հեկտոր.
Զի ահա Գետնադղորդն երկրապարփակ տեղի տուեալ
Ի մեր ծանըր ցասմանէս՝ եւ գնաց 'ի ծովն աստուածեղէն.
Քանզի սաստիկ պատերազմ եւ այլոց կայր մընայր լըսել
... 'ի խոր սանդարամետս ըղՋըրուանաւն են շուրջ աստուածք ։
... այս՝ յոյժ օգտակար էր եթէ ինձ եւ թէ նըմա,
... բազկէս խորշեալ յառաջագոյն հըպատակեաց.
... ոչ առանց քըրտանց ինչ հանդերձեալ էր վըճարել ։
Իս... արդ աղէ քո 'ի ձեռս առեալ զասպարըն քըղանցաւոր
Եւ ուժգին շարժելով՝ արկցես ահ դիւցազանցն աքայեցւոց ։
Եւ 'ի քո, Կորովաձիգդ, 'ի խնամըդ յանձն Հեկտոր շըքեղ,
Ցայն 'ի նա զարթուսցես զօրութիւն մեծ, մինչեւ աքեանք
Փախուցեալ հասանիցեն 'ի նաւատորմն եւ յԵլլեսպոնտոս.
Իսկ 'ի յայնմ աստ հետէ՝ բանիւ եւ արդեամբք խորհեցայց ես,

Զի ոգի աքայեցիքն անդրէն առցեն 'ի մրցմանէն:
Զայս ասաց, եւ Ապողոն ոչ եղեւ հօրն ըմբոստացեալ,
Եւ գնաց յԻդայ լերանց՝ առօրինակի թեթեւաթեւ
Հովբալլայական բազէին յօդաթռչնոցն արագունի:
Ըզքաջին Պրիամու եգիտ զորդի՝ զդիւցազն Հեկտոր՝
Զի նստէր, ոչ եւս անկեալ, եւ ժողովեալ այն ինչ զոգին՝
Ճանաչէր զեւրեւ զընկերս, քիրտն եւ թասամն էր դադարեալ.
Զի միտքն ըղձա կազդուրէր վահանադրօշն Արամազդայ:
Հաստատաձեռն Ապողոնի հասեալ մատուցեալ բարբառեցաւ.
Հեկտոր որդի Պրիամու, զի՞ է զի դու յայլոց փարատ
Նստեալ կաս ոգեսպառ. միթէ ինչ արգելք հասեալ 'ի քեզ:
Եւ առ նա հիւանդագին սաղաւարտաճօճն ասէ Հեկտոր.
Իսկ ո՞վ ես դու, դից մեհապետաց, որ հարցանես զիս յանդիմանն.
Ո՞չ գիտես՝ զի զիս առ խելս աքայեցւոց նաւատորմին,
Մինչ զընկերս նոր ծախէի, հարեալ 'ի լանջս իմ ըզբանաքար
Այաս ահեղագոռ՝ յաւժեղագոյն արկ կորովոյ.
Եւ յանձն իմ թըւէի զԴըժոխոց տունն եւ զաւրուականս
Առ օրին տեսանել. զի մերձ էի փըչել զոգիս:
Ապողոն՝ արքայն նետօղ՝ դարձեալ անդրէն պատասխանի.
Քաջ լեր արդ. քեզ այնպիսի զօգ յԻդայէ մեծ զօրավիգն
Արամազդայ Զքրոնեանեանն, որ 'ի թիկունս առ քեւ կայցէ,
ԸզՓուշակս Ապողոն զոսկեսուսերս, որ եւ նախուստ
Պահապանն եմ քո համայն եւ քաղաքիդ բարձրացելոյ:
Այլ արդ դու խրախուսեսջիր ըզյոգնախուռն հեծելազօրսն
Երագաձին երիվարօքն առաջատարել 'ի գոգեալ նաւսն.
Իսկ իմ յառաջոյ կորակեալ անդրուվարացն՝
Հարթեցից զուղին ողջոյն, զդիւցազն աքեանս ընկրկեցից:
Ասացեալ, մեծ 'ի հովիւ անդր ամբոխեց շնչեաց կորով:
Իբր երիվար ասպատամբիկ եւ մըսրամուտ բըտկան դարւոյ
Գախուցանեալ ընթանայ դաւթեալ ընդ դաշտ սրտաբերգալ,
Սովորեալ 'ի լոգանալ 'ի գեղահոս գետոյն յորձանս,
Խրոխտալեր, բարձրավիզ, եւ բաշք զուսովքն ծածանեալ,
Ինքն 'ի գեղ վայելչութեան խրոտ անձին ճախրելով ալեգ,
Ճեպ 'ի ճապուկ ծունկքն 'ի ծանօթ վարէ զնա վայրս յարօտ
Նոյնպէս զոտսն Հեկտոր շարժէր եւ զծունկս երագ երագ.
Ցորդորեալ ըզհեծելազն յետ զաստուածոյն ձայն լսելոյ.
Եւ զորէն իմն 'յեղջերու եղջերապետ եւ կամ յայծեամն
Արշաւեն ըշտապաւ բարտեք ռամկարքն շնական,
Եւ սակայն մացառախիտ վիմ եւ անտառ թանձրամայրի
Փրկեաց զայնի, զի չէր նոցունց 'ի հրամանաց գոլ գտանելի.
Իսկ 'ի խօշխուն նոցին առիւծ մօրուեղ յուղւոջ անդ երեւեալ՝
Նոյն հետայն արար ըզբնաւ հետամնացեալսն հալածական.

Սոյնպէս ցայն վայր գնայինք միահամուռ վանէին ցանց.
Սուսերօքն հարկանելով եւ գեղարդեամբքն երկսայրեօք ·
Իսկ յորժամ տեսին զՀեկտոր շահատակել յարանց ամբոխ,
Զահի հարան, եւ ոգիքն առ ոտսն անկան ամենեցուն ։
Խօսեցաւ ապա 'նոց նոսին Անդրեմոնի որդին Թոաս,
Ետովլեանն ազնուագոյն, աշտէնաւոր քաջահրամուտ,
Եւ յատեկայուն կըռուի ժիր, իսկ յատեանի սակաւք յաղթեանց
Յաղթէին նմա յորժամ գայր 'ի բանից պայքար մանկանցն ·
Որ նոցա զբարբին խորհեալ եւ խօսս արկեալ բարբառեցաւ ·
Ո՛վ զքանչելիք · արդարեւ զարմանալս մեծ յական արկանեմ ·
Իսկ զիա՞րդ յարուցեալն զերծեալ անդրէն յարեաւ Հեկտոր ։
Այլաքէն ամենեցուն անշուշտ նմա սիրտ ակն ունէր
Ընդ ձեռամբ Էասայ Տելամոնեանց սատակելոյ ։
Այլ 'ի դից ոք վերըստին փրկեաց զՀեկտոր եւ ապրեցոյց,
Որ զբազումս ամբոխի դանայեցւոց ելոյծ ըզծունկս,
Որպէս եւ այժմ իսկ կարծեմ լինել, զի ոչ առ նահատակ
Առանց աՀեղագոչն Արամազդայ կայ եւ մնայ ։
Այլ եկայք՝ որպէս ինչ ասեմ՝ լուիցուք ամենեքեան ·
Խուժանին հրաման տացուք դառնալ գնալ 'ի նաւատորմն,
Իսկ որ արք զօրութեան պանծացեալ լինել 'ի բանակիս,
Կինդ կայցուք · առաջին եւ աստ ընկճեսցուք Թերեւս ըզդէմ կալեալ
Մըկըննդք ամբարձելովք · եւ զկոտորշաւելն զայն կարծեմ
Զանդրխանել սրրտիւն եւ մի մըխել 'ի խումբ դանայեցւոց ։
Զայս ասաց, նոքա սերտիւ լուան նմա եւ անսացին ։
Իսկ իւրովքն հանդերձ Էաս եւ Թագաւորն Իդոմենեւս
Եւ Տեւկրոս եւ Մերիոն, Մեգէս Արեայ հաւասարորդ
Ըզնաւագն յարգարէին ըզքաջագունսն հաւաքելով
Դէմ ընդդէմ Հեկտորի եւ տրովացւոց, իսկ յետ կուսէ
Խառնագանձն 'ի նաւատորմն աքայեցւոց մեկնեալ երթայր ։
Նախ տրովեանք խուռն ընդհարան, Հեկտոր 'ի գլուխ կայր մեծա-
Եւ առաջի երթայց իւրոց Գուշակ գնայր Ապողոն՝ [քայլ,
Ամպ զուսովքն ըզգեցեալ, ասպարն 'ի ձեռան ամեհամուռ,
Ահաւոր, շուրջ ծոպաւոր, հրաշանըշան, զոր եւ Ճարտարն
[illegible]եստոս Արամազդայ՝ յաւարկութիւն բառնալ մարդկան ·
Զայն նա կալեալ 'ի ձեռան՝ առաջնորդէր մարտամբոխին ։
Միագունդ ըզդէմ կալան աքայեցիք, ել սուր շըշիւնդ
Ի կողմանցն երկոցունց, եւ 'ի լարից սաստուգին նետք,
Եւ բազում գեղարդունք 'ի կաշեմբռունն ուժեղ մատանց,
Էր որ վարսեալ ընդ իրանս արիական պատանեկաց,
Եւ շատ այն էր որ 'ի մէջ, չեւ Ճաշակեալ մարմին սպիտակ,
Ընդ գետին կային՝ յագել առ 'ի մարմնոց փափաքելով ։
Մինչեւ Գուշակն Ապողոն զասպարն 'ի ձեռան ունէր անշարժ,

Յօժ 'ի կողմանց երկոցունց խոցէին նետք, զօրն անկանէր:
Իսկ յորժամ յերագաձի դանայեցւոց դէմս եդեալ դէտ՝
Թօթափեաց զայն եւ յաւէլ եւս եւ ինքնին գոչել ահեղ,
Լքեցոյց ընդվրտոյն 'ի լանջս եւ մտացն զքաջարութիւն:
Զարշաւոց զօր օրինակ զանդեայ կամ զհօտ օդեաց ըզմեծ
Խուճապեն գազանք կրկին 'ի տարաժամ սեաւ գիշերի՝
Ընթացեալք յանկարծադէմ, հօտապետին կալով բացէ,
Այսպէս փախեան ապիկար աքայեցիք, զի Ապոլոն
Արկ երկիւղ, եւ տրովացւոց եւ Հեկտորի փառս ընծեռեաց:
Ի ցըրուել անդ յայնժամ պատերազմին այր զայր ըսպան:
Հեկտոր զԱրկեսիլայ եւ զըՍտիքեայ զարեւն եհատ,
Ցորոց նա պատենազէն Բիովտացւոց էր զօրագլուխ,
Մենեսթեայ սա մեծանձին հաւատարիմ ընկերակից:
Էնէաս ըզՄեդոն եւ ըզՅասոս արկ յարեւէ.
Եւ էր սա հարճորդի Ոյլեւսեայ դիւցազարմին,
Մեդոն՝ եղբայր Այասայ եւ բնակեցեալ 'ի Փիլակէ,
Ցերկրէ հայրցըն տարագիր, վասն առն արեան անկանելոյ՝
Եղբօր մօրուին Էրիովպեայ զոր Ոյլեւսին ունէր կնութեան:
Իսկ Յասոս էր իշխեցող ըսպարապետ աթենացւոց,
Եւ որդի յորջորջեալ Բուկոլեոնեանըն Սփելոսի:
ԶՄեկիստեւս՝ Պուլիդամաս, եւ Պոլիտէս սպան զԷքիոս
Յառաջնում անդ ճակատուն, եւ զԿլոնիոս՝ վէհն Ագենովր.
Եւ Պարիս ըզԴէիոք 'ի նահատակսն՝ 'ի փախչելն անդ՝
Ընդ ծայր ուսոյն հար յետուստ, եւ ըզպըղինձն եհան ընդ թափ:
Աքայեցւոց, մինչ սոքա կապտէին զեռ ըզնոցա զէնս,
Ի պարկէն խորեալ փոսին ու'ի չերտափակըն տըւեալ գրոհ,
Այսր եւ անդըր. խուճապեալք՝ անկանէին 'ի պարիսպ անդր:
Իսկ Հեկտոր առ տրովացին ուժգին գոչմամբ բառնայր խրախոյս,
Ի նաւկնեար անդըր հրոսել, եւ զարիւնոտ թողուլ կապուտս.
Իսկ զոր ես 'ի նաւացըն մեկուսի տեսից այլուր,
Անդ նըմա մահ նիւթեցից, եւ ոչ եղբարքըն՝ ոչ քորք անշուշտ
Զառնիցեն զինքն 'ի մահուն խարուկածին հըրոյն հաղորդ,
Այլ շունք գէշ գէշ ոտանիս մերոյ հանդէպ ցըրցըռեսցեն:
Զայս ասաց, եւ զերիվարսըն մըտրակեալ ընդ ուս՝ վարեաց,
Խրախուսեալ կարգ ըստ կարգէ զտրովադացին, ոյք ընդ նըմա
Սպառնական համուռ գոչմամբ՝ ահեղագոչ աղաղակաւ
Զկառաձիգ ձիան ուղղեցին, եւ Ապոլոն Գուշակն 'ի գլուխ
Զխորափոր փոսին ափունս հեշտեաւ ոտիւքըն տապալեալ՝
Ի մէջ անդըր հոսեաց, եւ կամըրջեաց զայն՝ ճանապարհ
Երկայն եւ լայն իբր 'ի չափ հասեալ միոյ տէգընկեցի,
Յորժամ այր ըզըրագկին փորձեալ կորով արձակիցէ:
Խուռն հօսէին նոքա 'նդ այն, եւ Ապոլոն զիմեալ յառաջ՝

Մեծազանծն 'ի ձեռսն ասպար՝ զաքայեցւոց քանդէր պարիսպ
Դիւրաւ յոյժ, որպէս թէ ոք մանուկ զաւազն յեզր 'ի ծովուն,
Որ յորժամ ազայօրէն կազմիցէ խաղս զաղփաղփունս
Անդրէն ընդ խաղ վերըստին ոտիւք ձեռօք ցրնդեալ ցըրուէ.
Նոյնպէս դու, Նետող Գուշակ, զբազում վաստակ եւ ըզտաժանս
Ցրնդեցեր զաքայեցւոց, եւ 'ի նոսին արկեր տագնապ:
Սոցուն այսպէս արգելեալ առ նաւկներոյն կային ընթեր՝
Քաջալերեալ ըզմիմեանս, եւ աստուածոցն ամենեցուն
Ձեռս ամբարձեալ մեծաձայն աղաչէին իւրաքանչիւր.
Գերենեանըն մանաւանդ Նեստոր՝ խնամօղն աքայեցւոց,
Պաղատէր տարածեալ բազուկս յերկինսն աստեղազարդ.
Արամազդ հայր, թէ երբեք ոք անդ յԱրգոս ցորենաշատ
Զարջառոյ կամ զոչխարի ձենձերելով պարարտ ազդերս՝
Աղերսեաց դառնալ անդրէն, եւ ակնարկեալ քո խոստացար,
Ցիշեա զայն, Ովլիմպեանդ, եւ զօրս հերքեա զեղեռնայլին,
Մի այսպէս զաքայեցիսս 'ի պարտութիւն մատներ տրովեանց:
Զայս ասաց աղօթանուէր, եւ Արամազդ ամենիմաստ
Ըզնեէլեան ալեւորին լուեալ զհայցուած՝ մեծ որոտաց:
Իսկ տրովեանք, առեալ ըզգոռ ասպարակըրին Արամազդայ,
Եւս քան զեւս յարգիւացիս գոյթ տային յուշ ածեալ ըզմարտ:
Օրինակ իմն յալթ ալիք լայնածաւալ մեծածովուն
Ըստ կողս եղեալ զեղու նաւին՝ 'ի բըռնութեան հողմոյն ձեալեւ,
Քանզի այն է մանաւանդ որ ըզկոհակսըն կուտակէ,
Նոյն տրովեանք 'ի մեծ խօշիւն անդր ըստ պարիսպն անցանէին,
Եւ ըզձիսն յառաջ վարեալ՝ մարտ առ նաւաց դընէին խելս
Երկսայրի տիգօք մօտուստ, սոքա վերուստ յերիվարացն,
Եւ նոքա 'ի սեաւ քաշտեաց անտի բարձանց՝ յորս ամբարձան՝
Մըկընդօք երկայնիւք՝ որ անդ 'ի նաւսն առ նաւակաիւ
Կային առ ձեռն յօդուածոյք, 'ի ծագս իւրեանց պղընձակապք:
Իսկ Պատրոկլոս, մինչդեռ տակաւ աքայեցիք եւ տրովադեանք
Ի բացէ յերադ նաւացն ըզպատնիշիւըն կռուէին,
Ցայնժամ նա 'ի խորանի անդ քաջարւոյն Եւրիպիլեայ
Կայր նըստեալ եւ դըրդէր ըզնա բանիւք, եւ զժանտ վիրաւն
Ըզդեղոց ցանէր դարմանս 'ի սեաւ ցաւոցըն դիւրութիւն:
Իսկ յորժամ ընդ պատնէշն ետես հրոսեալ ըզտրովացիսն,
Եւ գուժեաց դանայեցւոցն աղաղակի շփոթ եւ փախուստ,
Ճիչ բարձեալ վայեաց անդէն՝ ձեռացն ափովք կոծեալ զազդերսն,
Եւ յոգոց հանեալ՝ բանիւ հեծեծելով բարբառեցաւ.
Ոչ եւս այլ, Եւրիպիլէ, թէպէտ կարօտ ես տակաւին,
Կարեմ կալ մընալ աստ, զի մեծ անշուշտ դըրդեցաւ մարտ.
Այլ ըզքեզ ըսփոփեսցէ սպասեակդ, իսկ ես վաղվաղեցից
Հապ ըշտապ առ Աքիլլեւս՝ յարուցանել զինքն 'ի դուպար:

Ո՛ գիտէ, Թէրեւս 'ի բան խրատուս շարժեմ ըզսիրտ նորա
Աստուածով. քանզի բարի է յորդորումըն սիրելւոյ:
Եւ յասել ևւրում զայս՝ ընԹանայրն իւր գարշապարք.
Իսկ աքայիկք պինդ կային ընդդէմ տրովեանցըն խուժելոց,
Բայց վանել 'ի նաւկներոյն ոչ ուժէին զսակաւաւորսն.
Այլ եւ ոչ տրովադացիք ըզդանայեանց կորէին ռազմ
Հարկանել բեկանել՝ երԹալ խառնել 'ի վրանսն եւ նաւս:
Այլ որպէս կարակըն ըզնաւափայտ՝ հարԹ հաւասար
Ցըցկէ հըմուտ հիւսանն 'ի ձեռս՝ որ ամենայն իմաստուԹեան
Խելամուտ իցէ ճարտար 'ի հանճարոյն ԱԹենասայ,
Այսպէս սոցա հաւասարակ ձըգեցաւ մարտ պատերազմին.
Բայց այլք զայլովք նաւակօք ոգորէին 'ի գուպարած:
Իսկ Հեկտոր՝ մեծափառին Էասայ կայ դէմ յանդիման.
Եւ սոցա զմիով նաւաւ եդեալ մաքառ՝ ոչ զօրէին,
Ոչ սա զնա դըրդուել եւ հուր զնաւատորմաւըն հարկանել,
Եւ ոչ նա վանել ըզսա, Թըրեւ մըղեալ զամ մի աստուած:
Անդ Էաս ճոխապատիւ ըզԿալէտոր՝ Կլիտեայ ձեռ՝
Որ հըրձիգ լինէր 'ի նաւն, եհար ընդ լանջսըն գեղարդեամբ.
Թընդեցոյց գլորեալ զերկիրն, եւ 'ի ձեռացն անկաւ խանձողն:
Իբրեւ յակն արկանէր ըզհօրեղբօր որդեակն Հեկտոր
Զի 'ի փոշի Թաւալեցաւ առաջի Թուխ լաստափայտին,
Տրովացւոց եւ լիկեանց մեծաբարբառ արկ քաջալերս.
Տրովացիք եւ լիկեանք եւ դարդանեանք ընԹերամարտք,
Մի ուրեք գնայցէք 'ի բաց 'ի ճակատէս յանձկուԹեան աստ.
ԸզԿլիտեայ հանէք որդին՝ զյաապարիսի նաւացս անկեալն,
Ըզկազմածս իւր կողոպուտ գուցէ տարցին աքայեցիք:
Զայս ասացեալ արձակեաց յԷաս զաշտէն փայլակնադէտ.
Ի նմանէ վրիպեալ եհար զՄաստորեան ուստըն Լիկոփրոն,
ԶԷասայ պաշտօնեայն կիԹերացի զընակեալն ընդ իւր,
Որ զի այր էր ըսպանեալ յաստուածայինն 'ի ԿիԹերա:
Ըզսա 'ի վէր քան զականջն 'ի գլուխն եհար սուր պղընձով,
Մինչդեռ կայր մերձ առ Էաս, եւ 'ի խելաց նաւուն գըլեալ
Ցորասյսեալ ըզդետնեցաւ հողաԹաւալ, լուծան անդամքն:
Էասայ քըստմընեալ՝ բարբառեցաւ առ իւրն եղբայր.
Քաղցուենիդ իմ Տեւկրէ, սպանաւ ընկեր մեր մըտերիմ,
Մաստորեանըն զոր մեք՝ զառ մեզ եկեալն 'ի ԿիԹերեայ՝
Սիրելի ծնողացս 'ի չափ մեծարէաք անդ յապարանս,
Ըզսա մեծանձնըն Հեկտոր ըսպան. իսկ ո՞ւր օրհասականքդ
Իցեն նետք, եւ լայնալիճ՝ զոր քեզ Գուշակն ետ Ապոլոն:
Զայս ասաց, եւ նա 'ի միտ առ՝ ընԹացաւ կայ առ նըմա
Ճապուկն աղեղն 'ի ձեռին եւ նետընկալ պատկանդարան,
Եւ երագ երագ փըքինս 'ի տրովացիսն ստուցանէր:

Եւ նմա ընդդիմեալ՝ Գլաւկոսայ զորդին չոքեալ,
Ընդհամհարդ Պուլիդամայ՝ Պանթոյածին պերճափառին,
Զի կալեալ զերեսանաւկան աղխատ լինէր զերեկվարդին,
Առ շնորհս Հեկտորի եւ տրտմեցելոյ ընդ այն մեղեալ՝
Ուր Թանձրախուռնքն ընկեաց մերձակէն զընդաց զընդաց,
Շոյն նմա նիզակն անձեր, զոր չարգել ոք, Թեսալեա ցանկայր:
Զի յետոյ 'ի պատերաց իւր մխեցաւ ցաւոց ալեցն,
Անկաւ նա 'ի կառացն, եւ երկուսին ընկերելեցան՝
Դառնորդի կառս հրճուելով կալ. խոյոյն աղբայն Պուլիդամաս
Ա՛ռ 'ի մին, եւ ճիշդն նոսա երկվարացն եկն ընդ առաջ,
Զորս եւ յանձն առեալ յորդին Պրոտախանեաց յԱրաքննաս,
Եւ բաղդամ յայժ ստույր պատուեալ՝ մերձ իւր զձիանն առ ակն ունել,
Ինքն անդրէն դարձեալ երթեալ 'ի նահատակացն խառնեցաւ:
Իսկ Տեւկրոս միւս եւս նետ 'ի պղնձագէնն նհան Հեկտոր,
Եւ առնէր իսկ զերաս մարտին առ նոսա աղայեցաց,
Եթէ զայրն՝ ընդդէմ մարտէկ՝ հարեալ նետիւ Թափէր զոգին:
Ոչ եկաց սակայն զանխուլ 'ի զգօն միտացն Արամազդայ,
Որ պահեալ զՀեկտոր՝ զՏեւկրոս Տելամոնեան արկ 'ի փառաց.
Զի յինտէր անդ աղեղան խրզեաց ընդարն իւր քաջոլոր
Ի կորովն անդ զըրկացն, եւ պղնձաձոյլ փողքնն յայլ գէմ
Մոլորեալ վրտապանդի, եւ 'ի ձեռացն անկաւ աղեղն:
Իսկ Տեւկրի ասկացեալ՝ բարբառեցաւ առ իւրն եղբայր.
Ո՛վ աղէտ. զմարտիս մերոյ խորհուրդս 'ի սպառ խզէ աստուած,
Որ նհան 'ի ձեռացս ընկէց զաղեղնըս լիալիճ.
Եւ եբեկ ըղնորոլոր լարս որ այսօր ընդ այգն արկի՝
Կալ 'ի տեւ ժուժկալել Թանձրատարափ Թռուցեալ նետիցս:
Եւ նորա պատասխանի Տելամոնեանըն մեծն Էաս.
Է՛ սիրունդ, իսկ դու Թողեալ 'ի բաց զաղեղն եւ զնետս հերձակս, —
Զի աստուածոյ 'նդ զանոյեանգըս մախացեալ խռնդարեաց զայն, —
Ա՛ռ 'ի ձեռն ընդերկարդն երկայնաձիգ, ասպար զուսովքդ,
Եւ մարտիր ընդ տրոյեցիս, սրբատաղընդեա զայլն եւս ամբոխ.
Զի Թէպէտ յաղթող եղցեն, սակայն եւ մի անվրէպ անջան
Զգեղատոտոխ կալցէն քաջաւրս, այլ յուշ մեզ յուշ զուսպար կռուոյ:
Զայս ասաց. նա զկայնալիճն 'ի վրանս երթեալ եդ անդր 'ի բաց,
Եւ զուսովք շուրջանակի զչորեքթիթեղն արկեալ ասպար,
Եւ 'ի գլուխն հզօր եդեալ ըղսաղաւարտըն գեղաշէն՝
Զձիաբաշն՝ յոր զարգմանակ ձօձէր վերուստ ահաղնազին,
Եւ առեալ զարի նիզակն՝ ընդալլաքեալն 'ի սուր պղնձիւ՝
Եղ զընթաց, եւ ընթացեալ հաղձեալ եկաց առ Էասայ:
Հեկտոր, իբրեւ ետես ըղՏեւկրեան նետսըն վատթարեալս,
Առ տրովեանան եւ լիկացիս խրոխտայ եբարձ աղաղակ.
Տրովացիք եւ լիկիանք եւ դարդանեանք մերձամարտիկք,

Սերովբէք, որըս լերուք առ խորանիր նուագարանին,
Ցնծաց ձեռ ոյժ ալընդունելութեամբ, քանզի տեսի աչօքս իմովք
Ըղձերգէնս ամն աւագի յԱրամազդայ եղեալ գերեւ։
Զօրութիւն Արամազդայ գեւղաւ յոյժ գայ մարդկան 'ի յոյս,
Եւ յորժամ ըղձերգութիւն ընձեռեսցէ փառաց պարծանս,
Եւ մինչ նուաղ ամենեցէ եւ ձեռըն առ ոչ կամիցի.
Որպէս արդ զարգիւացուցն այնըս հասանել եւ մեզ օգնէ։
Այլ համադրութեամբ մարտներուք առ նաւկներոյս, եւ որ 'ի ձեռն
Նետաւհար կամ տեղախոց հասցէ 'ի մահ եւ յօրահաս,
Մեռցի եւ ոչ ինչ անշուք վասն հայրենեաց լեցի նմա մահ.
Անմահութիւն եւ որդիք նորուն ըղձին իւր աղբեւցին,
Տուն եւ վիճակ իւր անխառն, արքայեցիքդ յորժամ զնոցունն
Նուաճիւղ առաւի չըւեալ 'ի հայրենի քաղցըր ընտաշխարհ։
  Զայս ասաց եւ արծարծ զոգիս եւ զոյժ բոլորեցուն։
Անդուստ եւ յայնժամ կուռէ քաջալերէր զնեկերան Էաս.
  Ամօթ, արգիւացիք. այժմ լիցէ շահ, կամ կորընչել
Կամ ապրել՝ եւ ըղչարիքս հանել մերժել 'ի նաւկներոյս։
Ա՞կն ինչ ունիք, զի թէ Հեկտոր կարգակախորաւոր կալցի զնաւակս,
Հետիոտս հասանիցէք իւրաքանչիւր 'ի հայրդ երկիր.
Ո՞չ լըսէք Հեկտորի զամբոխն ոչըղյն խրախուսելոյ,
Որ աճա զնաւահանգէսս հըրձիգ ամենել խնդալերն գայ.
Ո՛ն եւ ճն, ոչ 'ի կաքաւս ինչ հրաւիրէ, այլ 'ի գուպար։
Իսկ մեզ չէք ինչ քան զայս՝ խորհուրդ եւ միտք աղընդառոյն,
Զատս 'ի կախս հարկանել եւ կոլ խառնել զձեռս եւ զկորով։
Լաւ լիցէ՝ կամ կորընչել եւ կամ ապրել մի անգամ,
Քան յերկար հաշել մաշել 'ի թախծալից պատերազմի՝
Առաւել այսպէս առ նաւս՝ 'ի վատթարաց ասուր արանց։
  Զայս ասացեալ՝ յարոյց զոգիս ամենեցուն եւ զզօրութիւն.
Անդ Հեկտոր զՍքեդիոս ըսպան զորդին Պերիմեդեայ՝
Զիշխան փոկեցւոց. Էաս ըսպան զԼաոդամաս՝
Հետեւակաց զօրավար՝ զԱնտենորի զաւակըն շքեղ.
Եւ զՈտոս ըզԿիլլենեան՝ Պուլիդամաս հար սատակեաց
Ըզհամհարզ Փիլեւսեանն՝ զէպէացւոց մեծամեծաց պետ։
Զայն տեսեալ՝ դիմեաց Մեգէս, Պուլիդամաս խուսեաց 'ի կողմ,
Ի նմանէ վրիպեցաւ նա, քանզի թոյլ ոչ ետ Ապոլոն
Թէ զաւակ Պանթոոսի 'նդ նախամարտիկս անկցի ասպարաւ։
Այլ նորա 'ի մէջ կըրծիցըն Կրիզմոսի ցըցեալ զաշտէն,
Սա գլորեալ զարկաւ գետնի, եւ նա կապտեաց ըզզէնսն յուսոյն։
Ցայնժամ նըմա եղ ախոյեան Դոլոփս 'ի աէգ քաջահըմուտ,
Լամպետեանըն զոր հըզօր մըրցանաց քաջ արուեստագէտ
Աղնըւագոյնըն յարանց ծընաւ Լամպոս Լաւմեդոնեան։
Սա տիգաւ զՓիլեւսեանն վահանին եհար անդ շուրջ ընդ մէջ

Հասալ 'ի վերայ յարձակեցաւ, առկայծ պահէր զնա Թանձրը զգաւհ
, Զոր կրկէք կարաւանդակ պատուաճառ, եւ զոր Փիլեւս
Ած երբեմն յԷփիրոյ՝ 'ի Մելիտէս ծովուց վերադարձ.
Զի հեռացեալ էր Եւփէտէս արքայն առաքեալ էր ընծայելով՝
Ապանել 'ի պատերազմ ընդ Թշնամեաց զէմ ամբողութիւն.
Որ եւ յայնժամ յորդեկէն մարմնոյ հեռացեալ ընդառաջակալեալ:
Ըստորա պղնձաձոյլ եւ Թուլացուց զգլխանոցն
Զխոյրանին յետին առաջեաւ հարկեալ Մեգէս ամբ դեղազարդեալ՝
Հասո ընկեց ընդ զարդարանմանն ձիապետ, որ առք անկաւ.
Հոլեալ յերկիր, զեռ եւս 'ի գոյն ծիրանեբերքն պայծառափայլ:
Մինչ կայր ակն 'ի յաղթանակ պատերազմեալ ընդ եւր 'ի առաջ,
Օգնական հասեալ նորին Մենելաւոսն արքայական՝
Կայ զանխուլ ակնդատ առ կարմն եւ զուամ եհար առ 'ի Թիկանց,
Եւ սրլայքն անց մտեալքն ընդ լանջս եւր Թափ մխեալ յառաջ.
Ի բերանս հարեալ նորա առաքելութ Թոււարպար:
Դիմեցին երկուքեան զկռիւ յաղթոյն ընդդէմ զինուն:
Իսկ Հեկտոր առհասարակ առաջնոյն առաջ քաջերս,
Եւ կրճատեալ նոսա զորքն Մենելաւոսեան Հելլենական,
Որ երբեմն ընծայաբերաց հանդերձ անվախ 'ի Պերգամոն
Մինչ դեռ առաջքն Թշնամիք չեւ էին հասեալ.
Իսկ յորժամ զանսպեղ ԾԾԾամանակին եկին նաւեր
Դարձ առաջ յԻլիոն՝ առաջնորդեալ 'ի տոհմայինս,
Աւ Պրիամ զԹեւանդրոս պատուական նորին որդւոցն զդոյզ.
Զոր կրացեալ Հեկտոր եւ բարբառեալ խօսեցաւ զայս.
Թողացուցք սրբեմն այսպէս, Մենելաւոս, եւ ոչ ըղձաւ
Մորմոքի սիրտ քո սիրոյն ընդ մահ պղնձոյ մերս հօրեղբօր:
Ո՞չ հայիս, զեւորդ ընդ զէնսըն Դոլոփիոյ կամն Թաւթափեալ:
Այլ արդ. ոչ եւս հեռանալ ընդ առաջամարտ է մարտընչել,
Մինչ չեւ մեր ըղձոցին սատակեալ կեանս, եւ կամ նոցա
Հիմն յարեւ զբարձր Իլիոս ջնջեալ, սպանեալ ըղբայն բնակիչս:
Զայս խօսեալ՝ խաղայր յառաջ, զհետ երթայր այրն աստուածատես
Եւ մեծն Էաս Տելամոնեան զօրականացն պատրաստագնդէր. [կերպ:
Լերուք յայս, ամ սիրելիք, եւ 'ի միտս զէնքս զամօթ,
Պատկառեալ 'ի միմեանց 'ի կարեւոր պատերազմունս:
Ցամօթեցած 'ի մարդկանէ շատ են ապրեալք քան սատակեալք,
Իսկ փախուցելոց՝ ոչ պարծանք կանգնին եւ ոչ զօրութիւն ինչ:
Ասաց զայս, բայց եւ նոքա խնդային էին յօժարք 'ի նպաստ,
Եւ զբանն 'ի միտ առնուին, եւ պատնէշսու պղնձակուռ
Ցանկէին ըղնաւատորմն, իսկ Արամազդ գրգռէր զտրոյեանս:
Եւ գրգռէր զԱնտիլոքոս Մենելաւոսն անհեղեղ.
Քան ըզքեզ, Անտիլոքէ, չիք ոք կրտսեր յաքայեցիս,
Ոչ հանգոյն քեզ երագաոտն եւ ոչ 'ի մարտնել կորովի.

Արգելք գայր որ խոյացեալ հարկանիցեն 'ի Տրովացւոց :
Զայս տեսեալ՝ ճիգն անդրէն գլնաց, սակայն ըղձս զարթոյց :
Եւ Թրակաւ յախոյենաց անտի, ձրգեաց զաշտէն փայլուն
Աչս ածեալ շուրջ զիւրեւ . իսկ յարձակել առն ըղմըկունգն՝
Ընկըրկեցան Տրովացիք, բայց ոչ նա զդէմն ընդ վայր ընկէց .
Այլ զորդին Հիկետաւոնեայ զՄելանիպպոս խիզախական՝
Որ զինեալ գայր 'ի կռիւ, եհար ընդ լանջսն առ ստնակամն .
Եհան զոգորդ յանկանելն, եւ զաչըս իւր ծածկեաց խաւար :
Ոստեաւ Անտիլոքոս, որպէս բարակ սըրավարեալ
Ցեղնարթ մի վիրաւոր, յոր 'ի վաղէն յեւրոց խըշտեաց՝
Որսորդին 'ի նա նետ զիպեցուցեալ՝ զանդամսն եղծ ,
Նոյն 'ի քեզ, Մելանիպպէ, խաղաց տոլին Անտիլոքոս
Դիւազէրծ սանել ըզզէնսդ . այլ ոչ զանխուլ եղեւ Հեկտոր,
Որ նըմին եկ ախոյեան արշաւասոյր 'ի ճակատուն :
Ոչ եկաց Անտիլոքոս, Թէպէտ եւ ժիր պատերազմող,
Այլ փախեաւ սոսկացեալ, իբրեւ գազան եղեռնագործ՝
Որ ըզշամփորդն խողխողեալ կամ զանդէորդն առ արջառօք՝
Փախուցեալ գընայ մինչ չեւ գումարեալ արանց ամբոխ .
Այսպէս փախեաւ Նեստորեանն, եւ Հեկտորի եւ Տրովացւոց
Զայն ահեղ եկեալ ըզկնի՝ նետս հասէին հեծեծելիս .
Նա դարձաւ եկաց անդէն յընկերականսն հասեալ ջոկին :
Իսկ Տրովականք, յառիւծուց երեւեալ տիպ շաղզակերաց,
Ի նաւկինարքն ձգտէին՝ զԱրամազդայ լցեալ հրամանս,
Որ ոյժ մեծ տայցէր նոցա, եւ զարգասեանցն ոգիս մեղկեալ՝
Ի գերեւ ըզփառսն հանէր, իսկ 'ի նոսա շընչէր խրախոյս :
Քանզի կամք սըրտին էին՝ Պրիամեանն Հեկտորի
Տալ պարծանս, 'ի նաւատորմայսն կորածայրս հրձիգ ընկել
Հուր անխափանջ սասականաշոր, եւ զաղաչսն խընդիր Թետեայ
Բովանդակ հանել 'ի գլուխ . զի յայն հայէր զգօնն Արամազդ,
Տեսանել զամ մի աչօքն ըղբոցակէզ նաւէն ճաճանչ :
Զի յայնմհետէ վերըստին տրովեանց փախուստ 'ի նաւկինացն
Հանդերձեալ էր նիւթել եւ դանայեանց շնորհել ըզփառս :
Ցայս խորհուրդ՝ ըզՊրիամեանն Հեկտոր գրգռէր 'ի խոր մակոյկսն,
Որ ինքնին իսկ զըլխովին պէտակն եղեալ յայն ներքնաէր,
Եւ մոլէր որպէս Արէս նիզակաձօձ, կամ հուր ծախիչ
Մոլեգնեալ սարըս լերանց 'ի Թաւաթուփ թանձըր մայրւոյ :
Փըրփուր ըզբերանովքն զեղանէր, եւ աչք նորա
Ի ներքուստ ահագնասաւս յունից ցայտէր փայլատակունս,
Եւ զըլխանոցըն զերանաւորքն ահեղակերպ ճօճէր 'ի մարտն :
Այն զի նա ինքն Արամազդ յարքունոյն պաշտպան կայր Հեկտորի,
Եւ ըղնա միայն 'ի խառն յոգնաժողով քաջարերոյ՝
Պատուեալ փառաւորէր՝ որ կարճակեաց էր լինելոց .

612

Զի տագնապէր յիւր վերայ զճակատագիր օրհասս մահուն
Պալլաս Աթենաս յուժգին բազկէ Պելիածնին ։
Եւ ցանկայր փլուզանել զճակատս արանց՝ թեւակոխեալ
Ուրանօր եւ բազմամբոխ տեսանէր գունդ եւ զէնս ընտիր ·
Բայց եւ այնպէս անկանել զօրէր ինչ ոչ, թէպէտ ձնայէր ։
Զի խուռն գործեալ բրգաձեւ համբարտակեալ կային ընդդէմ,
Իբրեւ վէմ՝ հաստ 'ի սահմանակ ծով առապացեալ կարկառակոյտ ,
Զի շըչող հողմոց ընդդէմ ունի սրարշաւ հրասակելոյ ,
Եւ ալեաց լեռնացելոց՝ որ զխմբել յինքըն խորտակեն ·
Դանայեանք նոյն ընդ տրովեանց ժուժկալէին այնդ անշարժելի ։
Նա սակայն հրացայտ շուրջ փայլակնացեալ՝ սաստեաւ 'ի խուռն ,
Եւ անկաւ յոյն իբր ալիք՝ որ յերագ նաւ անկանիցի
Հրահոսակ հողմասաստ մրրկեալ յամպոց , եւ նա բոլոր
Փրփրադէզ ծածկեցաւ , եւ դըժընդակ մրրկին շունչ
Մըռընչէ յառագաստին , յահէն դողան նաւաստեաց միտք ,
Զի սուղ ինչ խըսարոգաւ 'ի մահուանէ հասանեն առ ·
Այսպանաւ 'ի լանջս իւրեանց աքայեցւոց վարանէր սիրտ ։
Սակայն նինքն իբրեւ առիւծ չարախորհուրդ հասեալ յանդեայ՝
Որ յեզախուրս ծայրածաւալ մարգաց բիւրուց բիւրք արածեն ,
Ընդ նոսին անդուարգն 'ի մարտ ընդ գազանին գեռ անհըմուտ
Ի վերայ կըռուել արեան եղջերակոր իւր երընջուն ,
Ցառաջինս եւ 'ի վերջինս ցանդ նախրին բերէ պարապ ,
Իսկ նա 'ի մէջ անդր սաստուցեալ կալեալ զերինջըն լափլիզէ ,
Այլք ողջոյն սասանեցան · նոյնպէս յայնժամ աքայեցիք
Ցաստուածուաս , 'ի Հեկտորէ եւ 'ի հօրէն Արամազդայ
Համօրէն փախեան , եւ նա զՊերիփետէս միայն ըսպան
ԶՄիկենացի՝ զԿոպրեայ սիրուն ձեռ , այնմ որ գնայր հրեշտակաւ
Ցեւրիսթեւս արքայէն առ Հերակլեանն արուարութիւն · [Թեւանք
Ի հօրէ անտի ծընեալ 'ի վատթարէն ընտիր որդի
Պէս պէս լաւութեամբք , թէպէտ ոտիւք , թէպէտ մարտիւ ,
Եւ մըտօքն ընդ առաջինսն Միկենեանց ճոխապայծառ ,
Որ յայնժամ Հեկտորի մատոյց ըզփառսըն գերագոյն ։
Զի դարձեալ յետս ընդ կըրունկ՝ ընդ ասպարին հարաւ շըրթունն՝
Զոր կըրէր ալրճըղնաւոր՝ սըլաքաց ընդդէմ պատնիշափակ ·
Անդ գըլթեալ գայթագղեալ անկաւ յորսայս , եւ զըլխանոցն
Ահաւոր իմն եա բոմբիւն ըղծամելեօք կործանելոյն ։
Զգաստ եղեւ իսկոյն Հեկտոր եւ ընթացեալ առ նա մատեաւ ,
Հար 'ի կուրծսըն տէգ եւ սպան հուպ առ սիրուն ընկերակցօքն ,
Որ թողծեալք ըղմըտերմէն՝ ոչ կարացին օգնել նըմա ,
Երկուցեալ յոյժ եւ ինքեանց յաստուածայնոյն 'ի Հեկտորէ ։
Ցանդիման հասին նաւացն , որ ցանկեցին զնոսա վերինքն՝
Որչափ նախն էին հանեալք , եւ խուժէին նոքա զաղբք ։

Իսկ արդեանք յառաջակարգ նաւաց մեկնեալ առ տագնապն
Անդէն առ վերանդքն առին զանդի միահամուռ,
Ոչ ցրուեալք ընդ ճամբարն . ամօթ եւ ահ կալաւ զնոսա ։
Զի անդուլ յաւէժաբար գոչմամբ միմեանց տային խրախոյս,
Գերենեանըն մանաւանդ Նեստոր պահպանն աքայեցւոց,
Պաղատէր վասն հարցն եւ մարց՝ միում միում արկեալ աղերս.
Քաջ լերուք, ով սիրելիք, զմարդկան 'ի միտ արկէք զամօթ.
Յուշ լիցին իւրաքանչիւր որդիք, կանայք, ինչք եւ ծընօղք,
Թէպէտ ուրուք կենդանիք եւ թէ ուրուք մեռեալքն իցեն.
Ես նոցա փոխանակ որ չէնըն մօտ՝ կամ աստ յողըք,
Գթեմ կացէք արիաբար, եւ 'ի փախուստ մի դառնայցէք ։
Զայս ասացեալ ընդոստոյց զոգիս եւ զսիրտս ամենեցուն ։
Զամպ միգին զաստուածածագ յաչաց նոցա բարձ Աթենաս,
Եւ առատ անատ նոցա լոյս մեծ ծագեաց յերկուց կողմանց,
Թէ 'ի նաւացն հանդիսէ, 'ի զուգակիր թէ ճակատուէն ։
Եւ տեսին ըզհեկտորն ահեղագոռ եւ զիւր համհարզս
Որ 'ի թիկանց կողմանէն 'ի բաց կացեալ կըռուէին ոչ,
Եւ որ անդ զերագ նաւուցըն մըղէին ըղպատերազմ ։
Իսկ մեծանձինն Էասայ չէրեւ հաճոյ սըրտին անդ կալ՝
Ուր անցեալ առ հասարակ կային որդիք աքայեցւոց,
Այլ մեծաքայլ վազվաղէր ընդ նաւկներոյն ձեղուանց տախտակս,
Եւ շարժէր 'ի ձեռան հեծան մի անճոանի նաւամարտացու,
Մածուցեալ երկաթագամ քսան եւ երկուց կանգնոց 'ի չափ ։
Որպէս այր ձիախաղաց յերիվարել հըմտամարզիկ
Երիվարս յորժամ ընտրեալ զատանիցէ չորս 'ի յոգունց,
Ի դաշտէն ընդ արահետն 'ի մեծ ոստան մըղեալ վարէ.
Զարմացեալ արշաւուն բազումք, այր եւ կանայք, ինքն անյողդողդ
Միշտ անսայթաք միոյ 'ի միւս վազեալ փոխի, նոքա թըռչին.
Նոյն ընդ երագ նաւուց բազում յարկաց տախտակս ատանոյր Էաս
Մեծամեծս ընթանալով, եւ ձայնն յերկինս ժամանէր ։
Զի անդուլ ահեղ գոչմամբ դանայեցւոց կարգայր խրախոյս,
Գընդապէս կալ պահպանել ըզնաւատորմն եւ ըզխորանս ։
Եւ ոչ Հեկտոր կայր մընայր 'ի կուռ վառեալ տրովադաց գընդէն,
Այլ խարտեաշ որպէս արծուի հաւուց թըռչնոց գիմեալ յերամ
Արօրելոց 'ի ճարակ ըզգետեզերբ ջուրց վըտակաց
Սագուց կամ խորդուց, երկայնավիզ կամ թէ փորոց,
Խոյանայր այսպէս Հեկտոր ուղիղ 'ի նաւ կապուտապըռուկ
Ներկըրտեալ յառաջագէմ, եւ Արամազդ մըղեաց ըզնա
Մեծազօրութ ձեռամբըն յետուստ, եւ ընդ նըմին զըրգէր զխուժանն ։
Եւ անդէն զկարկուրեխիք մարտ դառնութեան յարդարեցաւ.
Գոյր կարծել անխոնջելիս եւ անվըհատս ընդդէմ միմեանց
Պատահեալս 'ի պատերազմ, այնպէս ուժգին ոգորէին ։

Եւ այս միայն մարտուցելոյն էին, զի ոչ աքայեցիք
Ակն ունէին ապրելոյ յեղերանէ, այլ սատակման.
Իսկ տրովլեանց սիրտ խիզախէր իւրաքանչիւր 'ի լանջս իւրեանց
Հրձիգ ընձեռել նաւեր ջնջել ըզդիւցազունսն աքայեցւոց:
Սովին խորհրդովք տային սոքա 'նդ իրեարս ճակատ:
Սակայն բուռն եհար Հեկտոր զանդընդաչու նաւէն խելոյ՝
Գեղանւոյն ծովահերձի, որ 'ի Տրոյա զՊրոտեսիլաւ
Էր բերեալ, եւ ոչ անդրէն 'ի հայրենին դարձոյց երկիր:
Ըզսորա լաստափայտիւն աքայեցիք եւ տրովադեանք
Մօտ առ մօտ ըզմիմեանս սատակէին, ոչ ըսպասեալք
Ի հեռուստ յարձակելոյ սայրից նետից եւ գեղարդանց,
Այլ առ կուրծս արձանացեալք եւ զնոյն ըզմի զգեցեալ ոգի,
Սայրասուր տապարօք եւ փայտատօք մաքառէին,
Եւ Թըրովք մեծամեծիւք եւ նիզակօքն երկսերանեան:
Եւ բազում ընտիր ընտիր վաղակաւորք ահագնագոյնք
Սեւագամ դաստապանօքն, որ 'ի ձեռաց՝ որ 'ի յուսոց
Մըրցողացն անկեալք յերկիր. եւ սեաւ գետինն արեամբ հոսէր:
Բայց Հեկտոր՝ զամ մի զխելաց նաւէն կալեալ՝ ոչ եւս ե՛թող,
Այլ բուռն հարեալ զպապղաջունսն՝ առ տրովացիսն աղաղակէր.
Հո՛ւր առէք, եւ գըրգեցէք դուք միահոյլ ըզգուպարանդ,
Ետ մեզ այժմ Արամազդ քան զամենայն օր արժանի,
Արկանել ըզձեռամբ ըզնաւքս, որ աստ ընդ հենգըն գից եկեալ՝
Հասուցին մեզ զեան բազում առ վատութեան ալեւորացս,
Որ 'ի կամելս առ նաւուցըն խեղք մարտ եդեալ կըռուել,
Եւ ինձ ոչ տային Թոյլ, եւ զժողովուրդն արգելուին:
Արամազդ ահեղամռունչ Թէ զմիտըս մեր բախեաց յայնժամ,
Այլ նոյն ինքն առ տեղեաւս ահա խրախոյս տայ եւ հրաման:
Զայս ասաց, եւ սաստկագոյն անկան նոքա յարգիւացիսն,
Եւ այլ ոչ ժուժէր Էաս՝ բռնաւորեալ 'ի խուռն արդանց.
Այլ առ խնԹի կորընչելոյ՝ սեղի տայր իսոն ինչ նահանջեալ
Ի տախտ մի եօԹնոտնեան, Թողեալ ըզյարկ արգակ նաւուն:
Անդ դէտակն եղեալ կայր, եւ գեղարդեամբն անդըլակի
Վանէր զտրովեանսն 'ի քաշտեաց, Թէ ոք բերէր զհուրըն լափլէզ,
Եւ յահէժ ահեղ գոռմամբ՝ դանայեցւոց տայր քաջալերս.
Ո՛վ սիրելիք, քաջազունք դանայեցւոց, Արեայ պաշտպանք,
Լերուք յարըս, սիրելիք, յուշ ժիր աժխոյժք. միԹէ իցէ
Փարաւազս ինչ սալ անձանց Թէ զոն յետուստ մեզ օժանդակք,
Կամ պարիսպ ինչ հաստատագինդ՝ որանց պահուստ յեղերանէս:
Չիք ինչ մօտ քաղաք ամուր աշտարակեայ մեզ ապաւէն,
Ուր առ ձեռըն զունդք կայցեն փոխանակել զմեր զօրուԹիւնս.
Այլ 'ի դաշտ աւազիկ տրովադացւոց կուռ վառելոց՝
Զառ 'ի ծով կոյս 'ի Թաւալ 'ի հարցն երկրէ նըստիմք հեռի:

Վանն որոյ՝ լոյս 'ի բազուկս, ոչ 'ի մարտէն վըհատութեան։
Ասաց, և մոլեգնեալ շաչատակէր սուր աշտէիւն։
Որ ոք հուր 'ի ձեռս առ խոր նաւս հասանէր 'ի տրովադեանց՝
Ի շնորհս երեսացըն Հեկտորի յորդորելոյն,
Հարկանէր զայն Էաս՝ դիպեցուցեալ երկայն տիգաւն.
Եւ անդ նաւացն առաջի խոցեաց Թըւով երկոտասանս։

744

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ԵՐԳ ՎԵՇՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Աքիլլէս շարժեալ յարտասուս եւ յաղաչանս Պատրոկլեայ՝ տայ նմա զէնս զինուն եւ զզաւրսն՝ երթալ համանել վանել զտաւանդն. յորս երեւելն՝ Աքիլլէս զնա վարկուցեալ տրովադացայ, խուսափեալքն 'ի փախուստ: Քաջութիւնք նորա, յորս եւ սպանանել Սարպեդոնի, որոյ մարմինն հրամանաւ Արամազդայ հօր իւրոյ՝ հաւուկ ուրեմն յետ բառնալ կաւոյ եղելոյ փոխադրի ազանելեալ 'ի Լիկիա յաշխարհ իւր: Պատրոկլէ 'ի յարձակելն 'ի վերայ քաղաքին՝ կործանի ձեռամբ Ապողոն. նա պատահեալ Հեկտորի եւ սպանեալ զկառավար նորա, 'ի մերձելն 'ի վերայ զինակոն նորա՝ զինուորն տանէ Ապողոն զՊատրոկլոս, Եւփորբոս վիրաւորէ, Հեկտոր սպանանէ:

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ԵՐԳ ՎԵՑՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ

ՏԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏՐՈԿԼԻ

Այսպէս սոքա զնաւադաշտաւն մարտնչէին լաստանաւիցն.
Իսկ Պատրոկլոս Աքիլլեայ՝ հովուին զօրաց՝ կայր առաջի,
Հեղոյր ջերմ արտասուս՝ իբրեւ աղբիւր թխաջրեան
Որ 'ի բարձր ապառաժէ հոսէ մթամած հեղեղանօք.
Զոր երագոտն Աքիլլեւս տեսեալ ողորմեցաւ գթացեալ,
Եւ առէ բարբառեալ առ նա բանս թեւաւորս.
Զի՞ հարեալ կաս յարտասուս, Պատրոկլէ, զերդ աղջիկ մի տղայ,
Որ ընդ մօրն ընթացեալ՝ աղաչէ զնա բառնալ 'ի գիրկս,
Կարկեալ բռնէ զհանդերձէն, եւ ձանձրացեալ ընդ խնդրելն,
Եւ 'ի նա նայի լալով կոկորդաւ, մինչ զնա առցէ.
Նմին նման, Պատրոկլոս, զարտասուս ողբոց հեղանես:
Եթէ զոմն ինչ բերես Միրմիդոնաց կամ ինձ եւ ինձ,
Կամ համբաւ ինչ առանձինն դու 'ի Փթիայ միթէ լուար.
Կենդանի դեռ եւս ասեն զՄենետիոս Ակտորեան ծնունդ,
Ողջոյն կենդանի է եւ Պելեւս 'ի Միրմիդոնս,
Ընդ որոց յոյժ 'ի յոգի հարկանէաք ընդ մահ նոցա:
Միթէ դու զԱքայեցւոց տանջանս լալիս, զի կորնչին
Առ գոգաւոր նաւամատոյցն 'ի ձեռս իւրեանց ժպրհութեան.
Մի՛ ծածկեր 'ի մտի խորհուրդ, զի երկոքեանս գիտասցուք:
Առաջեր խոր հեծեծանօք առ նա, հեծեալդ Պատրոկլէ.
Ո՛վ Պելեայ ձեռ Աքիլլեւս, քաջայաղթող ընտրելոց,

Մի՛ ցամնուր. զի այնպիսի յաքայեցիս բռնացաւ վիշտ։
Զի որ կայլին միանգամ յաստաղացոյն քաջք ամենայն,
Անկեալ 'ի նաւսըն դընին՝ որ նետահար, որ տիգախոց։
Տիդեանըն քաջազօր Դիոմեդէս կայ նետահար,
Տիգախոց Ագամեմնոն եւ Ոդիսեւս նիզակաւոր,
Վիրաւոր եւ 'ի փըքնէ յազդեր խըրուամ Եւրիպիլոս.
Յորոց կան 'ի գարման ամենահնար բըժըշկապետք
Առողջենել ըղվէրսն, իսկ դու դըժոխահեռ ես, Աքիլլէս։
Քա՛ւ մի զիս այդ կալցին ոխք, զոր դու քինաս՝ արիդ 'ի չար.
Ո՞վ 'ի քէն շահ ինչ երբեք այսուհետեւ տեսցէ ոք այլ,
Եթէ ոչ յարգիլացուց զոճիր եղեան հալածիցես։
Անագորոյն. չէր քեզ չէր ապաքէն հայր Պեղեւս պապեր,
Եւ ոչ մայր քո Թետիս, այլ ծով ծընաւ զքեզ կապուտակ,
Այլ քարաժեռ ապառաժք, զի միտք 'ի քեզ են անողորմ։
Իսկ թէ քեզ գուշակութիւն ինչ խէթ 'ի սիրտըդ հարկանէ
Եւ քո մայրըն մեծարոյ պատմեաց ինչ քեզ յԱրամազդայ,
Այլ գէթ զիս յըղեա ձեռամբ, եւ զայլ ամբոխ Միրմիդոնաց
Տըւեալ ընդ իս, զի լոյս Թեբեւս ինչ ծագեցայց 'ի Դանայեանս։
Տուր եւս ինձ ագանել զըսպառազինութըդ քո զուառըս,
Զի զքեզ յիս Թեբեւս տեսեալ՝ դիւայցեն արտմեանք 'ի կըռուելոյն,
Եւ ոգի արիականքըն առցեն որդիք աքեանց հաշեալք.
Եւ լինիցի այս՝ թէ եւ զայն ինչ՝ ըմփոփանք պատերազմին։
Եւ հեշտիւ անաշխատքս ըզխոնջ որեարն 'ի ճակատուց
Յաստան անդր 'ի նաւաց եւ 'ի վրանացըս մերժեսցուք։
Զայս ասաց աղերսահայց պաղատանօք՝ յոյժ մանկամիտ.
Զի աներկբայ մահ անձինն եւ չար օրհաս ժըռտէր խընդրել։
Երագոտն Աքիլլէս յոգւոց եկեալ ասէ առ նա.
Ո՛հ զինեւ, դիւցազամարդ Պատրոկլէ, զինչ ասացեր։
Ոչ յաստուածուստ ինչ ակն ածեալ գուշակութեան զոր գիտեցեմ,
Եւ ոչ մօրս ինչ նազելւոյ յԱրամազդայ զրուցեալ ընդ իս.
Այլ այս ցաւ ծանրաթախիծ ըզսիրտ եւ զմիտս իմ հարկանէ,
Յորժամ այր ոք ժըտըհեցի զըրկահարել զհաւասարորդն,
Եւ զըլանալ 'ի պատուոյն հարըստութեամբ գոռոզացեալ.
Այս ինձ ցաւ է դըժընդակ, զի վիշտ բազում կրեցի յանձինս։
Զոր որդիք աքայեցւոց ինձ զատուցին պարգեւ զաղջիկն,
Եւ առացեալ էր նիզակաւ՝ քանդեալ զքաղաքն ամրապարիսպ,
Զայն անդրէն Ատրիդէսն Ագամեմնոն արքայ եհան
Ի ձեռացս իբրեւ յուրուք անաշխարհիկ վըտարանդւոյ։
Այլ զանցեալսըն թողցուք. եւ ոչ հնարաւոր ինչ 'ի մտի կայր
Քէն պահել յաւիտեան, այլ զայս եւեթ էր հաստատեալ,
Մի յոխըս ցածնուլ՝ մինչեւ եկեալ հասանիցէ
Ըղչուակ եւ խաղմ մարտականաց գուպարածին յիմ նաւատորմ։

Իսկ դու զչէցիր զուսովքըդ զեմ պատերազմի չըքնաղ անօթս ,
Եւ իշխան լինէր 'ի կուիւ Միրմիդոնաց մըրցասերաց ,
Քանզի առայժ՝ արովեանց մըլթին ամպ փոխթորեկեալ պատառոց ըղձասամ ,
Արգելացիք 'ի ծովափըն կոյս մըրկալք՝ կան պաշարեալ ,
Եւ չըմնայ նոցա գետոյն 'ի ցամաքէն՝ բայց խուռն եւեթ :
Եւ տրովացւոց խեղախեալ քաղաքըն ողջոյն հեղաւ գերաւ .
Զի զհետդ տագնապառոտես ոչ արկանեն յանկն ըղձակառ
Առ ընթեր փայլատակեալ . անշուշտ անդէն հալածականք՝
Լըռուեին զխակամերըն զասուածիկըս եւ ըղծործորս ,
Թէ արքայն Ագամեմնոն լեալ էր ընդ իս հեշտ եւ հաճոյ :
Իսկ արդ կըռուեին զՃամբարաւ , քանզի Տիդեան Դիոմեդէ
Ոչ մոլի նիզակն 'ի ձեռան՝ 'ի դանայեանց վանել զերկեան ,
Եւ ոչ ձայն ինչ յԱտրիդեայ ժըպիրհ գըլխոյն բարբառելոյ
Հընչեաց յականջս իմ երբեք , այլ Հեկտորի մարդասպանին
Բըրդէ զայս խրախուսելոյն ըզտրովացիսն՝ որ բովանդակ
Գրաւեցին զդաշտդ ըզդաշտն՝ յաղթահարեալ մարտիւ զաքէացիս :
Այլ եւ այնպէս , Պատրոկլէ , արիաբար արի զիմեա
Վանել ըզժանտն 'ի նաւաց , գուցէ 'ի հուր բոցածաւալ
Հըրդեհեալ ըզնաւատորմն՝ հատցեն ըզդարձըն անձկալի :
Բայց ունկըն դիր , որպէս ինչ ես բանիս կընիք եդից 'ի միտդ ,
Որպէս զի մեծ ինչ պատիւ եւ պարգեւաց բերցես ինձ շուք
Յամենայն դանայեցւոց , այլ եւ նոքա զչըքնաղ աղջիկն
Այսրէն յիս դարձուսցեն եւ յաւելցեն պայծառ պարգեւս :
Ի նաւացն հեռըքեալ գնասս՝ դարձիր այսրէն . եւ եթէ քեզ
Ընորհեսցէ առնել փառս ահագնաթունդ այրըն Հերայ ,
Դու մի առանց իմ առկայն ընդ կըռուասէր տրովադացիսն
Իղձ լինելով գուպարել՝ եւս անմեծար զիս առնիցես :
Եւ մի դու , յաղթոյժ խայտալց ընդ պատերազմ եւ ընդ նախանձն
Տրովացւոց կոտորելոց , մինչ յԻլիոն զօրավարես ,
Գուցէ ոք յՈլիմպոսէ իջցէ 'ի գլուխն յաւերժից .
Զի զիպաձեան Ապոլոն արդար մըտօք սիրէ զնոսա .
Այլ դարձ մ' 'ի նաւատորմըն ծագեալ լոյս՝ դարձցիս այսրէն ,
Եւ թողցես ըզնոսա մըրցել մարտիւ 'ի դաշտի անդ :
Ո՛ տայր , հայր Արամազդ եւ Աթենաս եւ Ապոլոն ,
Թէ չատարեր 'ի մահուանէ ոք 'ի տրովեանց՝ որչափ եւ են ,
Նա եւ ոչ յարգիացւոց , եւ երկոքին մնայաք մեք ողջ ,
Զի միայն քակէաք ըզարբանուէր բըրգունս Տրոյայ :
Զայսոսիկ առ միմեանս այսպէս ասէր բարբառէին :
Իսկ Էաս ոչ եւս եկաց 'ի սլաքաց բըռնադատեալ .
Ընկճէր զնա Արամազդայ միտքն եւ տրովեանքըն նետաձիգք ,
Եւ բոմբիւն ահեղագոչ շուրջ զերասանաւքըն որոտայր
Բախեալ փայլուն զըլխանոյն , որ անդադար կայր մըշտաթող

Ի պատճառս աղաղակմանս, եւ նա յորդորեալ յանհնարին ուժոյն
Պնդապակէս միշտ ամենայն զշարժումն ասպարին այսր եւ անդր·
Այլ զօրացեալ ոչ զօրէին՝ առախեալ նետիւք շուրջ յամենուստ,
Եւ անդուլ զգէտ թնդման ամենայն ըղնա, քրտամբ եւ տապակէ
Ի բնաւէին անդամոցն հոսեալ, եւ չէր ոգի կլանել·
Ի կուսաց կուսաց չարիք յաւելեալ հոծեալ զայլին զչարիքս :
Ասացէք ինձ արդ, Մուսայք, ովլիմպեան տաճարին բնակք,
Նախ զինչպէս անկաւ հուր 'ի նաւատորմն աքայեցւոց :
Զհաստ հացի զնիզակին Հեկտորի հուրլ մատուցեալ
Զարկեալ սուսերըն մեծաւ 'ի տեղւոջ ուժովն՝ 'ի սուր ալաքին,
Ընդ եղեւ ընդ մէջ հատ ընկէց· ապայն Եաս Տելամոնեան
Ճօճէր այնպէս 'ի ձեռին ըղծայլատ բունն, այլ 'ի նմանէ
Բոցաւոր անկեալ յերկիր պղնձի սուսերն հնչեաց շչափնդ :
Ծանեաւ Եաս յանկեալ պղտօն ըղձիցըն գործ եւ սոսկացաւ·
Զի զամպրոպին խորհուրդս 'ի ձայնո խզեալ Արամազդ ահեղագոռանին՝
Ընդ արամեանց յաղթութեան կամէր, եւ խոյս ետ 'ի նետից :
Նոքա զհուրն անհնարին արկին 'ի նաւն երագաթեւ,
Եւ անդէն ճարակեցաւ բոցաբորբեալ բոցն անշիջանելու :
Այսպէս 'ի խելս անդ հրդեան եռեալ պատէր ծայրածաւալ·
Աքիլլէս հարեալ զազդերսն՝ առ Պատրոկլոս ձայն արձակեաց·
Օ՜ն արի, զինուորդ Պատրոկլէ ձիավարժիկ·
Զոխերիմ հրոյն յարձակումն տեսանեմ առ նաւակներոյն·
Գուցէ զնաւսն ծախեսցեն, եւ անհնարին լիցի փախուստ :
Աղէր ըղզէնսն փութով, եւ ես ըզզօրսն խմբեսցեմ :
Զայս ասաց, եւ Պատրոկլոս վառէր կազմէր փայլուն պղնձով :
Եւ նախ ըզսրնապանսն գեղեցիկս յեռ ըզգարշափսն՝
Ցօրինեալս եւ յարմարեալս արծաթեղէն ճարմանդօք·
Եւ երկրորդ ապա զզրահս առեալ 'ի լանջս իւր ըզգեցոյր՝
Զնրկարկէնն՝ աստղաճաճանչ՝ զեռակիկեանն երագոտին :
Եւ զուսովքն արկեալ ածէր զպղնձեայ թուրն արծաթազարդ,
Եւ ապա յայնմ հետէ զվահանին մեծ հաստահարուստ·
Եւ 'ի գլուխն հզօր եդաւ ըզսաղաւարտն արուեստաւոր՝
Ձիաբաշ, եւ զարհուրելի ճօճէր վերուստ ահեղակերպ·
Ա՛ռ կրկին ամուր աշտեայս՝ ձեռին իւրում պատշաճաւորս :
Այլ չէառ ըզնիզակն Եակիդեայ քաջին նիզակ,
Ըզծանր՝ ըզյաղթ եւ ըստուար, զոր ոչ ոք այլ յաքայեցւոց
Ճօճել զօրէր, այլ միայն ճարտար 'ի նոյն էր Աքիլլէս,
ԸզՊելեան հացին զոր ետ Քիրոնն նորուն հօր սիրելոյ
Ի Պելեայ բարձրաւանդակէն՝ 'ի սատակումն զինուորաց :
Եւ հրաման ետ զի հապճեպ լծեսցէ զձիսն Աւտոմեդոն,
Զոր ըզկնի ճակատամարտին Աքիլլեսի մեծարէր յոյժ,
Եւ էր իւր վստահելագոյն 'ի ժամ կոչելոյ մարտիցն 'ի գոռ :

Եւ անդէն Աւտոմեդոն վիճակաց հիմանն առ ընդ սահմանս
ԶԱշխէտն եւ ըզՊիսակ՝ որ զոյգ ընդ հողմոց թըռչէին,
Զորս այսոյն Զեփիւռ ծընաւ Մըրըրկըն Ճեպոտանիկ
Մինչ 'ի մարգս արածէր առ հոսանօքն Ովկիանու։
Եւ 'ի փոկս արտաքինս յաւելոյ զանուանի Կայտառն 'ի կառս,
Զոր Աքիլլէս առաւելոյ երբեմն՝ առեալ զաւանն Էետիոնի,
Որ եւ լեալ մահկանացու՝ կայր անմահից զընթայր ձիոց։
Իսկ Աքիլլէս ընթացեալ ըզՄիրմիդոնեանս 'ի զէն վառէր
Ընդ վրանս վրանաց, եւ նոքա զերդ գայլք գիշատիչք՝
Յորոց 'ի սիրտս է նոյնն անհընարին ուժ արիութեան,
Որ ըզմեծ եղջերաւորն սպանեալ 'ի սարըս զեղջերու՝
Կեղեքեն, բոլորեցուն երախք կարմիր արեանաներկք,
Եւ երթան միաբանեալ 'ի ծմակախոն աղբերականս
Լափել լեզուօք նըրբաձեւօք ըզմակերեւոյթս թուխ վըտակաց,
Զաղտամայծ արեան զեղջելով, եւ սիրտքն 'ի լանջըսն աներկիւղ,
Եւ որովայնք նոցին կըշտացեալք խըծկեալ նեղին յագուրդութեան.
Այսպէս Միրմիդոնացն առաջնորդք եւ զօրավարք
Ըզքաջածին սպասաւորաւ Էակիդեան երագաձին
Զեռային, եւ 'ի նոսա կայր Աքիլլէսն արիական
Զերիվարս եւ զարեւորն ասպարաւոր խըրախուսելով։
Յիսուն նաւք էին երագք՝ զոր սիրելին Արամազդայ
Աքիլլէս 'ի Տրովա զօրավարէր, եւ 'ի մին մի
Արք էին յիսունական 'ի նաւաստեաց ընկերակիցք.
Եւ էր հինգ կարգեալ առաջնորդս յորս էր վստահ յառաջնորդել,
Իսկ ինքն՝ էր մեծազօր ամենեցուն հրամանատար։
Մի զընդդէմ առաջնորդէր Մենեսթէան էր խայտազրահ՝
Որդի Սպերքիոսի յԱրամազդայ բըղխեալ գետոյն,
Զոր Պելեսեան ծընաւ գեղաւոր դըստերն Պոլիդորա՝
Անխոնջըն Սպերքիոսի, կին մարդ 'ի գիրկ անմահ հասեալ,
Բայց յանուանէ՝ 'ի Բովրոսէ 'ի զաւակէն Պերիերեայ,
Որ առն յայտնի կին առեալ՝ տալով վարձանս օժիտս անթիւս։
Երկրորդին՝ Եւդորոս արիական զօրապետէր,
Աղջկորդի՝ զոր ծընաւ Պոլիմելէ գեղապարող
Փիլանդայ դուստր, այլ նորին սիրեալ հզօրն Արգոսասպանն,
Իբրոյթն տեսեալ աչօքն 'ի պարսպատար մէջ վարձակաց
Ի պարուն ոսկիփակեղէն աղեղնաւորդուհին Արտեմեայ,
Եւ ելեալ նորին հաղորդեաց 'ի վերնայարկին առաւօտ Հերմէս՝
Քունեցաւ ընդ նմա 'ի ծածուկ, որ եւ նըմա զաւակ պայծառ
ԶԵւդորոս՝ յընթացս արագ յոյժ քաջարշաւ եւ զօր մարտիկ։
Իսկ ապա երբ եւ ըզնա Իլիթիա ծընընդականն
Հան 'ի լոյս, եւ ետես ըզճառագայթս արեգական,
Ակտորեանն Եքեկլեսի կայր զօրութեամբ առեալ զաղջիկն

Յաղթաբանակն իւր տարաւ՝ ընդ որս 'ի բիւրուց տուեալ օժիտս.
Իսկ Փիւլաս ծերն ընդունարն գայեկեալ սնոյց խնամով,
Խանդակաթ սիրով փարեալ, որպէս թէ զիւր բնութեամբ մանուկ:
Երրորդին զօրավարէր արիականն Պիսանդրոս
Մեմալեանն հրաշակատար քան զամենայն Միրմիդոնայս
Ի գուպարել նիզակաւ, յետ համհարզի Պելեանծնին:
Չորրորդին՝ ալեւորն իշխէր Փիւնիքս ասպետավարս,
Հինգերորդին՝ Լայերկեայ զաւակն ընտիր Ալկիմեդոն:
Եւ յորժամ զամենեսեան գասակարգեալ զօրավարօքն
Յօրինեաց Աքիլլէս, պատուէր կրկնեաց ազդողագոյն.
Միրմիդոնք, մի սպառնալիքն մոռացօնք լիցին ուժէք՝
Զոր 'ի նաւսն երագաթեւս ընդդիմանայիք տրովադացւոց
Յամենայն ժամ յոխութեանս, եւ լինէիք ինձ մեղադիր.
Պելեայ ձետ զաւանացօղ, անուշաւ լեղի ջամբեաց քեզ մայրդ.
Անհամբեր, որ առ նաւուքն ունիս զընկերս բռնաբար.
Գէթ անդրէն դարձցուք 'ի տուն անդրէնդարձ նաւատորմիւս,
Քանզի զի զամ մի եկն 'ի սիրտ անկաւ այդ ժանտ բարկութեան մաղձ:
Զայս ըսպէք ժողովեալ բարբառնչէիք. արդ եկն եհաս
Գործ մեծ պատերազմի՝ ում ցանկայիքն 'ի սկզբանէ:
Անդ որ սիրտ ոք քաջասիրտ է՝ կռուեսցի ընդ տրովադացիս:
Զայս ասացեալ մղեացոյց զամենեցուն զոգիս եւ զսիրտ.
Սերտեցան գունդն առաւել՝ յորժամ լուան ըզթագաւորն:
Որպէս ոք՝ զի զտան բարձու զորմս յօրինէ հծեալ քարամբք,
Ըզդուշ լինել եւ պատրաստ 'ի հողմաշունչ բռնութենէ,
Այնպէս կուռ կային վահանքն կռմբաւորք եւ սաղաւարտք,
Ասպար յասպար յեց, գլխանոց 'ի գլխանոց եւ այր առ այր.
Ձիագէս սաղաւարտք 'ի ձօձ փայլուն գագաթնականաց
Շըփէին ընդ միմեանս. այնպէս կային մօտ առ իրեար:
Բայց արք երկու յառաջոյ զինուորէին բոլորեցուն,
Պատրոկլոս եւ Ալկիմեդոն, միախորհուրդք եւ միաշունչք,
Անդ 'ի գլուխ Միրմիդոնից կալ մարտընչել: Բայց Աքիլլէս
Երթ 'ի վրանն եւ զգեղեցիկ ճարտար արկեղն ըզխուփն եբաց,
Զոր 'ի նաւսն արծաթաթաթիկն եդեալ Թետիսն էր զի տարցի,
Լցուցեալ խըձեալ շապկօք եւ հողմապահ պարեգօտիւք
Եւ թաւալորդ օթոցօք. էր անդ իւր սկահ մի յօրինեալ,
Որով ոչ 'ի մարդկանէ ոք զանապակն ըմպէր ըզգինի,
Եւ ոչ ումեք յաստուածոց՝ բայց հօր ձօնէր Արամազդայ:
Առեալ զայն յարկեղէ անտի սրբեաց նախ ծըծըմբով,
Եւ լուաց ապա յողող ականակիտ ջուրց վտակաց,
Լուացաւ եւ զձեռս իւր, եւ սեւորակ լըցեալ գինի,
Եւ 'ի մէջ անդաստանին կացեալ ապա՝ գետակն յերկինս,
Աղօթէր, եւ չանց թագուն ըզգանթագաւորձն Արամազդաւ.

Արամազդ տէր, Դոդոնեան, Պելասգեան, հեռաբնակ,
Իշխեցող կարեձմեռեան Դոդոնեայ, եւ զքեւ Սելլեանք
Շուրջ նըստին պատգամախօսք անլուանալոտնայք, գետնախշտիկք։
Լըւար զիմս աղօթէն երբեմն ըղձանս աղերսանաց,
Ցարգեցեր զիս եւ հարեր սաստիկ ըզգունդն աքայական,
Արդ եւ զայս ինձ այժմիկ կատարեա զուխտ խընդրուածոց։
Քանզի ես աւասիկ մընամ նաւացս 'ի տարմըղի,
Այլ զընկերս յըղեմ 'ի մարտ ընդ բազմագունդ Միրմիդոնեայս.
Առաքեա 'նդ նըմին ըղփառս, ահեղաձայնդ Արամազդ։
Զօրացո զոգին 'ի սիրտ, զի եւ Հեկտոր տեսցէ 'ի մեր,
Թէ կարող ինչ իցէ եւ միայնութեամբ պատերազմել
Պաշտօնեայս մեր, եթէ ձեռքն յայնժամ մոլին անպարտելիք,
Ցորժամ ես խոյլ զըղխոտեալ արշաւեցեմ յԱրեսեան խաղս։
Բայց ըզմարտն եւ ըզշըշուկ մինչ 'ի նաւաց փարատեսցէ,
Ողջանդամ առ իս աստ դարձցի յերագ նաւացս հանդերձ՝
Ամենայն զինուքն հանդերձ եւ զինակից զինուորակցօք։
Զայս աղօթս արարեալ՝ լըւաւ նըմա զգօնն Արամազդ.
Հայրն ըզմին շնորհեաց նըմա մասն եւ զայլոյն ըղձիւն արգել.
Ետ նըմա վանել ըզմարտ պատերազմին 'ի նաւեկներոյն,
Այլ զի ողջ 'ի կըռուոյն դարձցի անդրէն՝ զայն ըզլացաւ։
Արդ ած հօր Արամազդայ հեղեալ նըւէր եւ աղօթեալ՝
Դարձաւ եմուտ 'ի խորանն եւ արկ ըզթասակն 'ի տապանակն.
Ել եկաց առ վըրանին, քանզի տենչայր եւս 'ի սըրտէ
Տրովացւոցն եւ աքայեցւոց կալ 'ի զինէն զըժնէ մարտից։
Իսկ նոքա սպառազինեալք ընդ մեծանձին Պատրոկլեաւ
Տողեալ գնային մինչեւ խիզախ 'ի տրովացիսն թափեցան։
Եւ անդէն փոթորկէին ճանապարհեայ բոռոց հանգոյն՝
Որոց անդ յարահետ ճանապարհին է նոցա աւանն,
Զորս մանկունք սովորեալ զայրացուցանեն մըշտաըլըլաւ.
Անըզգամք, զի եւ յոգունց աշխարհօրէն առնեն վըտանգ.
Զի թէ զնոսին եւ անցորդ 'ի մարդկանէն ոք ուղեւոր
Դըրդեսցէ յակամայս, խոկոյն արի խըրախուսեալ 'ի սիրտ՝
Ամենայն թըռանին 'ի դուրս եւ զորդեկացըն վըճէժ խընդրեն.
Ըզնոցին յայնժամ զգածեալ Միրմիդոնաց ըղսիրտ եւ զոգիս՝
Հոսէին 'ի նաւացն, եւ հընչէին գոչմանք անպաւ։
Իսկ Պատրոկլես առ ընկերսն մեծաձայն կարդայր խրախոյս.
Միրմիդոնք, մարտակիցք Պեղէածնին Աքիլլէի,
Լերուք արք, սիրելիք, ըզքաջութիւն մի մոռանայք,
Զի զՊեղեանն պատուեսցուք՝ որ Աքայեցւոց առաջնագոյն
Ի նաւացս աստ հանդըխէ, եւ հըպատակքս մօտամարտիկք։
Ծանիցէ եւ Ատրիդեանն մեծատարած Ագամեմնոն
Զիւր վըրէպ, զի զքաջագոյնն աքայեցւոց ոչ մեծարեաց։

Բարբառեալ զայս՝ եռանդեանց զամենեցուն սիրտ եւ զհոգւով,
Եւ զբոց եռանդն միախառնեան 'ի սրտակիցս, եւ նոյնքն 'ի շուրջ
Արձագանգս հարկին ահեղ առ խրախուսանս աքայեցւոց ։
Տրովացիք երբեւ տեսին ըզՄենեղաեայ զուարթն հաւաքեալ,
Ըզնա եւ զզարաշարժեացն 'ի զէն 'ի զարդ փայլակնացեալ,
Թուեցաւ առ սիրտ ամենեցուն եւ զաւանդարանս դողդողեցան ։
Խորհեցաւ թէ երազամիտն Պէլլեան որ առ նաւուքն՝
Ընկերեցեալ զախոյեն քէն եւ 'ի հանգոյցս կոյէ եկեալ,
Այս ամենայն որ սրտէին փախչել 'ի մեծ կորուստնեքն ։
Արձակեաց Պատրոկլոս ընկերակցութեան մեկուսացեալն նաւս
Մնայր 'ի մէջ 'ի հանդերձեացն՝ ուր յաղթանականք կուտակեալքն
Միով առ խորշս նաւի Պատրոկլեայ մեծահոգւոյն ։
Եւ եհար ըզՊերիկղեան՝ որ ըզՊեոնեան հեծելազօրս
ՅԱմփոտեայ հաղորդեալ 'ի յորդակէն Աքսիոսէ ։
Զորոյ զակն հարեալ ուս, եւ նա յորսոյս տապալեցաւ
Հաշեցեալ փոշեթաւալ, զհետ ընկերք փախեան Պէոնք,
Քանզի ահ 'ի նոսա յամենեսեան արկ Պատրոկլոս՝
Սատակեալ ըզզօրապետն արիագոյն 'ի պատերազմ ։
Ի նաւաց վանեալ զնոսին՝ ըզբոցավառեալ հուրն շիջոյց ։
Նաւն անդ մնաց կիսայրեաց, եւ 'ի փախուստ դարձան տրովացիք
Ահագին խուճապմամբ, եւ դանայեանքն խուժեցին
Ըզզօրեալ կառակուրեւքն, եւ անդադար յարեաւ աղմուկ ։
Որպէս յորժամ 'ի բարձու գագաթանէ լերին մեծի
Վարեսցէ կայծակնացայտն Արամազդ զամպ կուտակեալ,
Երեւին բնաւ դիտանոցք եւ բարձրայօն սարք եւ մայրիք,
Եւ ցնդեալ պատառի յերկնուստ արփին անպատում ։
Նոյնպէս մերժեալ դանայեանց 'ի նաւակերացն զհուրն սպառիչ՝
Առին դոյզն ինչ ոգի, սակայն կրաւոյն չէր դուլ դադար ։
Ոչ յերեսաց Արեայ սիրտն աքայեցւոց արտեւազացին
Թափէին դէմ 'ի փախուստ 'ի սեւաթոյր նաւատորմէն,
Այլ հարեալ դէռ 'ի դիմի՝ հարկիւ տային 'ի նաւաց խոյս ։
Անդ 'ի ցրուել ճակատուն՝ ըսպան այր զայր 'ի առաջնոց ։
Եւ անդէն նախ առ ժամայն Մենելաոս ձեռն արկեալ
Զգարձապն Արէյլեկեայ զազդրն խոցեալ առ մերձակայն՝
Թափ ընդ թափ ըզշղթայիւն 'ի կողմանէ անցոյց 'ի կոյս ։
Եհերձ զոսկրըն աշտէն, եւ նա յերեսս անկաւ յերկիր ։
Ըզթոաս վիրաւորեալ արկանէր Մենեղաւոս,
Որոյ մերկ էին կուրծքն առ ասպարէն, զանդամամն եղյծ ։
Փիլեղէս նշկատեալ զի յանդգնեալ դայր Ամփիկլոս,
Աճապարեաց եւ եհար՝ ուր թանձրագոյն է մարդոյ թամբ
Ի սորեւ զըստին յոյզն, եւ շուրջ զնարեւ հերձանեցան
Ջիլք եւ կարթք 'ի սուր ասդրին, եւ զաչօք խաւար ծածկեաց խուար ։

Իսկ Նաւապետացն, մին խոցեաց զԱրքելոքոս հատու սուսերաւ,
Անտէնորեան, եւ մխեաց 'ի կուշտ նորա զաշտէն պղնձի,
Զառաջնական անկաւ խոյով. բայց արդն 'ի ձեռս հասեալ Մարիս՝
Դիմեաց եւս յԱնտէնորեան՝ յաղագս եղբօրն սրտամբեռեալ,
Կանգնեցաւ առ դիականն. իսկ զոյգըն դեռ Թրասիմեդէս
Կանխեաց եհար չեղջա զուռն անվրէպ, մինչ չեւ ինչ վէրս եդեալ նորա,
Եւ զբազուկն արմատախիլ հատ 'ի ներքուստ առէգ նիզակին,
Եւ կործանեալ զաւկրըն անզգամ բաղաբաղաւ՝ ընկէց 'ի բաց.
Ինքն 'ի գետնին թընդալեաց զորեալ՝ զաչքս խուռիկը մածեալ խաւար:
Այսպէս առաջ երկուքեան յերկուց եղբարցն անկեալ տապաստ՝
Գնացին 'ի մահուն անդընդայնին, ընկերըքն քաջք Սարպեդոնի,
Զորս արգասաւորս Ամիսոդար ծընաւ՝ որ սնոյցն ըզՔիմերայն
Զանմըկանդն անկըռուելի՝ յաղով մարդկան ժանտ զգժընդակ:
Իսկ Ոյլէեանն Այաս գիմեալ ձերբակալեաց կենդանւոյն
Ըղկապանելն անդ 'ի խուռն Կլէոբուլոս, այլ նոյն ընդ նոյն
Լայն ըղկիճայն՝ մածակալ սուրովն հատեալ ըզպարանոցն.
Արեամբ տապացաւ սուսերն ամբողջ, եւ զաչսըս իւր
Կալաւ մահ ծիրանի եւ բըռնադատ օրհասին բախտ:
Պենելէոս եւ Լիկոն յարձակեցան 'ի միասին,
Զի նիզակըն 'ի միմեանց վրիպեալ ձըգեալ էին ընդ վայր.
Արդ առաջ երկոքեան դարձեալ թըրովքն ընթացան կեց:
Անդ Լիկոն ըղձիւքաշ զգլխանոցին եհար խոյրան,
Սակայն հուպ յերախակալըն փըշրեցաւ վաղվաղակի.
Իսկ անդրուստ Պենելէոս վէրաւորեաց զուզն ընդ ունկանբ,
Եմուտ սուսերն բոլոր, մինչեւ մընալ մորթոյն եւեթ,
Եւ գըլուխըն կախ կախեալ, լուծան յօդքն անդամք նորա:
ԶԱկամաս, թեթեւ ոտիւքըն ժամանեալ Մերիոնէս,
Ցելանելն 'ի կառս եհար յաջ ուսն, անկաւ նա 'ի կառացն,
Եւ հեղձեալ մառախլով տարածեցաւ յաչըս նորուն:
Սուր պղընձոյն ընդ բերանն Իդոմենեւս հար զԵրիմաս,
Եւ սըլաքըն պղընձի եկ 'ի ներքուստ ուղղոյն թափանց,
Զախեաց զոսկերսն ըղեղնատակս եւ ատամունքըն թափեցան,
Աչքն երկոքեան լցան արեամբ՝ զոր 'ի փերեկ փըքեաց փողքըն
Ընդ բերանն եւ ընդ ռընգունս, եւ զնա մահուն պատեաց թուխ ամպ:
Սոքա այսպէս զանազեցոյց այր ըսպանէին խուռնաբանչեր:
Որպէս զոյգք քանաձաւորեալ յոգիս կամ յուլիս յարձակեցին
Ի հօտեցն յափըշտակել զորս 'ի լերինս ցրուեալըն կցեն
Ի հովուին խուսափեմեկ, եւ 'ի նոսին եդեալ գէտակն
Անդէն վաղվաղակի խըլեն ամենէն ըղձաբաղանս,
Այսպէս Դանայեանք զանազեցին 'ի տրովացոց եառաւն զըրոհ,
Որ մոռացան զբուռն արութիւն՝ ձայն 'ի փախուստ չարաշչելու:
Իսկ Այաս մեծն՝ 'ի Հեկտոր պղընձազէն նետերոտեր ցանկ

Հայկանեան նիզակաւ, ամէնայն նա փորձ 'ի պատերազմ
Արտաշրաւն արքունի պարտածածկեալ ըղեայն ուսերն՝
Ուշ 'ի շըջկեան ունէր պարզոց եւ 'ի շըջանէնդ աշտեից ·
Զյեղաշուրջ յաղթութեան մարտէն ամենայր անշուշտ 'ի մեռ,
Բայց եւ այնպէս կայր եւ մնայր, որպէս զընկերացն փառըքս:
Օրինակ եւս որպէս ասեմ յՈւխտադրան առաջնայ'նդ երկէն
Ընդ արփին Չերտաս՝ յարժամ արփաէ մըրըրեկ յոյժ Արամազդ,
Նոյն եւ ասյա 'ի նաւացն եղեւ խուռնամ եւ աղաղակ,
Ոչ կարգաւ ենչ յօրինման անյաններով անդորէն յայնկոյս:
Երադրան երկնաւքը զհեկատր զնաւըքն ամենեն·
Ըղարտեան բանակն եւքը՝ զըըանակալեալն 'ի մէհ փառայն·
Եւ բաղալէ 'ի խորափոր անդ կառամըդ ժիր երկնաւքը
Ծայրաքեկ խորտակեալ զգեղէ՝ Թողէն զկառս աքքայից:
Իսկ Պատրոկլ ըղեհեռ խաղայր՝ եամենդն ածեալ զամոյեանց յոյժ,
Ցրուելոցոյն հենեալ չարիս, որ 'ի խուշեան եւ 'ի խուռնամ
Զամենայն ըղցեն շաւերը՝ յեռ մըանդամ ցիր ըննոցս·
Ի բարձունս փոթորիկ փոշւոյ'նդ ամպովք մըըըկեալ ոռչաէր,
Եւ ընդ կրուկ վերընանեալ ասլաաղմբակ երիվարեանքը՝
Զընթացս յոստան անդր 'ի նաւացն եւ 'ի վրանաց ոլորէին:
Պատրոկլոս՝ ուր զամենագունդ զամբոխակոյան եռես խռնեալ,
Խրախուսեալ անդր արշաւէր, եւ զորէին արք ընդ սռնամբքն·
Անկեալք յերեսս 'ի կառաց, տապալէին զղորդմամբ երկճիք:
Իսկ յայնկոյս պարկէն փոսին ժիր երիվարքն ատեան անմահք,
Զոր տըեալ էր աստուածոց չըքնաղ պարգեւըս Պելէոս·
Խաղային յառաջագէմ, եւ յորդորէր սիրան 'ի Հեկտոր՝
Զոր խընդրէրն հարկանել, այլ տանէր զնա ձիանն երագ:
Զոր օրինակ յամպուոց ծանրի երկիր թուխ բովանդակ
Ցաշնային աւուրս՝ յորժամ սաստիկ հոսէ անդ Արամազդ.
Սըրտմըտեալ 'ի պատուհաս արանց որ թիւր ըղդատաստանս
Դատեցին հարըստացեալ 'ի յատենի հրապարակաց,
Եւ մերժեցեն զիրաւունս՝ անփոյթ վըեժուցն արարեալ զեց·
Որոց գետք առ հասարակ յորդահեղեղ աստասցեալ՝
Զյոլով բըլրոց շեղ շեմանս ուղեխցն ողողք զերփեն յայնժամ,
Եւ 'ի ծովըն ծիրանի գլորեալ զըլխն ահագնամռունչ
Ընդ լերանցըն զառ'ի թափս, եւ խաթարէն արարք մարդկան·
Զնոյն զամբիկքըն տրոփականք ընթանային ուժգին փնչմամբ:
Պատրոկլոս երբեւ պուղկաց ըղզումարտակացն զառաջինս,
Ցեռս անդրէն վերըստին վարեալ 'ի նաւսն կոյս դարձոյց,
Ի քաղաք անդր ըստ ըղձիցն եւանել ոչ թողացուցեալ,
Այլ անդ ընդ նաւսն եւ ընդ գետն եւ ընդ պարիսպն բարձրաբերձ
Զհետ մըտեալ սատակէր եւ զյոլովից հանէր վըրէժ:
Եւ հարեալ նախ անդէն ըղՊրոնոոս սուր գեղարդեամբ,

Որոյ մերկ առ վահանին լանջքն երեւէր, ելոյծ զանգամն,
Եւ զգեստն զարկեալ թնդմամբ. խաղ յարձակեալ նա միւսանգամ
Ի Թեւաւոր՝ Ձեռ Ենովքեան, — որ յաղթութեան ողորկագեղ
Նշանէր կրծկէն մրտաքաջ, եւ 'ի ձեռացն երեսանակք
Ջերծեալ հոսեալ ցիր ընդ ցիր, — եւ նա հասեալ հար նիզակաւ
Զաջ կողակն, եւ անցոյց ընդ տատամանդս նորին թափ.
Եւ կալեալ սանձակալութիւն՝ ըղձընտիր ձըգէր կառացն,
Որպէս զի զձուկն ոք ըղսուսեր՝ նըստեալ 'ի վէմ սարաւանդեալ՝
Ցանգղընդաց հանէ լարիւ եւ պաղպաջուն արղընձով 'ի դուրս.
Ի կառացն այսպէս ձըգէր փայլուն ոխգաւ զերախաղացն,
Եւ թօթափեաց 'ի բերանս, զոր յանկանելն ելք հոգւոյն:
Եւ ապա զԾրիշաւոս ըղխեղախեալն եհար քարամբ
Ընդ մէջ կառափին՝ որ բովանդակ հերձաւ յերկուս
Ցամբակուռ զըլխանոցին, եւ ինքն յերկիր գլեցաւ յերեսս,
Եւ հեղեալ սարսռեցաւ ըղնովաւ մահ հոգեհորոյս:
Ըստ նըմանէ զՇրիմաս, զԱմփոտերոս եւ զԵպալտես,
Զդամաստորեան Տլեպոլեմ եւ զԷքիոս եւ ըղՊիրիս,
Եւ զԻփեւս եւ զԵւիպպոս եւ զՊոլիմէլ Արգէասեան,
Ըզմիմեանսք առ հասարակ ընկէց յերկիր պարարտարօտ:
Սարպեդոնն իբրեւ ետես զանգօտեալ զըսպհեալ ընկերսն
Ի Մենետեան Պատրոկլի ձեռացն անկեալս զի թաւալ,
Խրախուսեաց կըշտամբանօք զաստուածանման Լիկիացիսն.
Ամօթ, ով Լիկեանք. եւ յո՞ փախնուք. այժմ էք ըսթափ.
Ահա ես առնըս այսմիկ պատահեցայց արդ, զի ուսայց՝
Ո՞վ իցէ յաղթօղդ այդ, որ մեծ ոճիր գործեաց արամեանց՝
Ըզյոգունց եւ ըզքաջաց ծունկս արարեալ կարթակտոր:
Ասաց, եւ 'ի զուգիցն յերկիր թափեաց զինքըն զինուքն.
Անդուստ եւ Պատրոկլի տեսեալ՝ վաղեաց 'ի կառացն էջ:
Եւ սոքին, որպէս անգեղք կորամագիլք, կեռակտուցք
Ի բարձու քարաժայռին ուժգին կանչիւք տան պատերազմ,
Այնպէս սոքա գոչելով միմեանց վերայ յարձակեցան: —
Զորս որդին կորովամիտն Զրոնոսեայ զնոսա տեսեալ՝
Գորովեցաւ եւ ասէ առ Հերա քոյրն եւ ամուսին.
Ո՛հ զիս, Սարպեդոնի սիրեցելոյս 'ի մարդկանէ,
Հասեալ է ինձ օրհաս, 'ի Մենետեան որդւոյն պարտել:
Բայց 'ի յոյզըս խորհրդոց սիրտս ընդ երկուս միտս հարկանի.
Կամ զի զնա կենդանւոյն յարտօսրալիր դուպարածէն
Ցափըշտակեալ փոխեցից 'ի Լիկիոյ ճոխ ժողովուրդ,
Կամ թէ ասա 'ի պարտութիւն 'ի Մենետեան քաջին բազկէ:
Նա նըմա պատասխանի գեղեցկանայն աչեղն Հերա.
Ահաւորըդ Զրոնոսեան, զան սաղխո՞ն 'նդ բերան հանէր:
Զայր մի ոք մահկանացու՝ վաղուց յորհնա ճակատագրեալ՝

Ի չարաշուք մահուանէ միթէ թափել կամիս այրքեն.
Արա, բայց այլ աստուածք չասցուք քեզ յանձն առ հասարակ։
Ասացից եւ այլ ինչ քեզ, եւ դու 'ի միտ կալջիր ուշիւ.
Թէ 'ի տուն իւր ողջամբ առաքեսցես ըզՍարպեդոնն,
Տես եւ այլ ումեք 'ի դից գուցէ առաս կամք եղիցին
Արձակել զորդին սիրուն 'ի դառնակիր մարտակըռուէն.
Զի շատք ըզմեծ ոստանաւ Պրիամեան կան պատերազմողք
Անմահից զաւակունք, զորս 'ի ցասումն ածցես առաւել։
Այլ թէ քեզ է սիրելի, եւ խորովին աղեքդ քո,
Թող ըզնա 'ի խիստ կըռուէն 'ի Մենետեան Պատրոկլի ձեռս
Յընկել նըկուն, բայց յորժամ 'ի գնալ ոգւոյն իւր եւ կենաց
Առաքեա զՄահ եւ զանոյշ Քուն զի բարձեալ տարցին ըզնա,
Մինչեւ 'ի լայն Լիկիոյ 'ի ժողովուրդն հասանիցեն.
Անդ ըզնա հարազատքն յուղարկեսցեն եւ բարեկամք
Ի գամբան եւ մահարձան. զի այս է շուք վախճանելոց։
Զայս ասաց, մարդկան հայրն եւ աստուածոց ոչ անսաստեաց.
Բայց տարափս ընդ երկիր արիւներանգ անեղաց շաղից
Ի պատիւ սիրուն որդւոյն՝ զոր հանդերձեալ էր Պատրոկլի
Սպանանել 'ի գաւառուս Տրոյա հեռի յիւր աշխարհէն։ —
Իսկ սոքա իբրեւ դիմեալ հուպ առ միմեանս հասանէին,
Անդ յայնժամ Պատրոկլոս ըզհոյանունըն Թրասիմէլ,
Զարքային Սարպեդոնի զերեւսաւոր պաշտօնեայ քաջ,
Հարուածեալ 'ի ներքին որովայնին՝ զանդամսն ելոյծ։
Սարպեդոնն երկրորդ դիմեալ փայլուն տիգաւ՝ վրիպեալ անտի,
Զերիվարին եհար Կայտոս ընդ աջեակ ուսըն նիզակաւ,
Որ փառընդացեալ, 'ի փըչել զոգին, անկաւ անդ վըռնջելով
Ընդ փոշին հողաթաւալ, եւ շունչ ոգւոյն թռուցեալ գընաց։
Իսկ ամոլքն էին 'ի հեռս, լուծն 'ի ճըռնչ, խառն երասանք.
Զի որ 'ի փոկսն արտաքինս՝ անկեալ գընէր ձին 'ի փոշւոջ։
Եգիտ այսմ Աւտոմեդոն կորովանեգ դուլ եւ ճարակ.
Ի թանձրաթամբ ազդերէն ձըգեալ ըզթուրն երկայնաշափ,
Կարկառեալ եւ զառընթերն եհատ, չեղեւ ապարժամն.
Ուղղեցան միւս երկոքին եւ զասմառիւք մըտին 'գոլորս.
Խառնեցան եւ արք անդրէն 'ի կենախոյզ մարտին դուպար։
Անդ Սարպեդոնն միւսանգամ փայլուն տիգաւըն վրիպեալ,
Աշտէին այր 'ի վերուստ ահեակ ուսոյն անց Պատրոկլի,
Ցինքն անհուպ. ըզինի այսպ եւ սլըրնձոյն Պատրոկլոս,
Եւ տարայն ոչ 'ի նանիր ինչ 'ի բազկէն փախեաւ մըկունդ,
Այլ եհար՝ ուր աստղանան ըզհաստոյժ սիրտն անջըրպետէ։
Եւ անկաւ որպէս աղոցի եւ կամ բարտի մի տապալեալ
Կամ թեղօշ մի բարձրաբուն, զոր 'ի լերինս հիւսանց մանկունք
Նորաթեք տապարօքն հարին լինել 'ի նաւափայտ,

Նոյն առաջի երիվարացն եւ կառաց կայր նա դի տապաստ
Զատամանցն կրճտելով զաղուստ արկեալ յարիւնոտ հող:
Օրինակ իբր առիւծ հրոսեալ յանդեայն բազման ընդոստ
Շեկափառեաց եւ զմեծասիրտ՝ յերինջուց ջոկ հանդարտընթաց,
Եւ կործանի տառապանաւ ընդ ծամելեօքն հեծեծելով,
Նոյնգունակ վահանաւոր Լիկեանցն պետ 'ի Պատրոկլէ
Վիրաւոր՝ գոչէր ջանայր եւ զանձկալին կարդայր զընկեր.
Գլաւկոս սիրուն՝ ընդ քաջաց քաջամարտիկ, այժմ յոյժ 'ի դէպ
Կանգնել կայ քեզ նահատակ եւ խիզախել 'ի պատերազմ.
Ցանկալի լիցի քեզ արդ, թէ ժիր իցես, դժնէ գուպար:
Նախ զօրեարն արիական՝ ըզԼիկեանց պետսն յորդորեա
Ընթացեալ ընդ ամենայն, զի կռուեսցին զՍարպեդոնիւ,
Ապա եւ դու յիմ վերայ զինեսցես մարտ 'ի սայր պղնձի:
Զի ես քեզ այսուհետեւ անարգարանք եւ նախատինք
Լիցիմ միշտ զօր հանապազ, եթէ երբէք Աքայեցիք
Մերկասցեն ըզզէնս յինէն յանկելոյս առ 'ի կռիւ նաւաց:
Այլ պինդ կաց զօրացեալ, քաջալերեա եւ զգունդս ամենայն:
Այս մինչ բանքս 'ի բերանն էին՝ կափոյց մահուան վախճան
Զաչսն նորա եւ զռնգունսն. իսկ նա 'ի լանջսն աքացի
Տրոփեալ կորզեաց ըզգեղարդն, եւ աղեանդերքն ելին ընդհետ.
Եւ ընդ տէգ նիզակին եւ զհոգի ոգւոյն թափեաց համայն:
Մերմիդոնք հասեալ կալան անդ զերիվարս իսկ ընդփռնչեալս,
Անձկացեալս 'ի փախուստ՝ 'ի թափուրանալ տեարցն կառաց:
Գլաւկոսի դառնապէս ցաւեաց 'ի լսել ձայնի նորա,
Սիրտ նորա մորմոքեցաւ՝ զի յօգնութիւն ոչ ժամանէր.
Եւ զբազուկն առեալ ձեռամբ ճմլէր մածէր, զի էր 'ի ցաւս
Ի վիրացն զոր Տեւկրոս՝ վանել զեղեռն յընկերակցաց,
Զինքն 'ի դիմելն 'ի բարձրաձիգ պատուարէն խոցեաց նետիւ:
Եւ կացեալ յաղօթս առ Ապողոն կորովաձիգ.
Լուր, արքայ, ուր եւ իցես 'ի Լիկիոյ ճոխ ժողովուրդ,
Կամ 'ի Տրոյա, զի յամենուստ ունակք կարող ես դու լսել
Մարդոյ վշտատանջի, որպէս այժմ յիս հասին երկունք:
Զի է խոց յիս կարեվէր, այրասուր ցաւք 'ի ձեռս հարան,
Եւ արիւն իմ ոչ գիտէ բնաւ ցամաքել, եւ ծանրանայ
Ուսն իմ ինձ 'ի նմանէ, եւ ըզնիզակս ոչ տարակեմ
Պինդ ունել անդադարեալ, ոչ ընդ ոսոխս 'ի կռիւ մատչել:
Իսկ արդ այր ազնուագոյն կորեաւ՝ որդին Արամազդայ՝
Սարպեդոնն, իսկ նա եւ ոչ իւր որդեկին հասանէ վէր:
Այլ արքայ դու ինձ, զայս վէրս դառնութեան բժշկեսցես,
Ցածո զցաւս, տուր զօրութիւն՝ զի խրախուսեալ զզինուորակիցս
Լիկիեանս՝ յորդորեցից 'ի գուպարման պատերազմիս,
Եւ ինքնին ընդդիմակաց մահացելոյն մարտակցայց:

Զայս խորհրդեալ աղերսալի՝ եւ Աստղեան ըղձաւ Գուշակին,
Խակ եւ խակ անցոյց ըղձական, եւ 'ի վերէն զամանակըակէծ
Ցամաքեաց զարիւնըն Թուխ, եւ 'ի հողէն իւր արկ կարմ։
Ի սրտին իւրում 'ի միա կաա Գլաւկոս եւ ցընծացաւ,
Զի մեծն աստուած ունկընդիր եղեւ փութով հայցմամն իւրում։
Նախ զորեարն արիական զիկկերացուց պետս ընդաստյց
Ընթացեալ ընդ ամենայն՝ կալ զուսպարել զՍարպեդոնիւ.
Եւ ապա սկայընթաց խաղայր գընայր առ արտաքսեան,
Առ Պանթոյեան Պուլիդամաս եւ Ագենոր աստուածազան.
Ընթացաւ եւ յղեխառ եւ 'ի Հեկտոր պղընձազէն։
Եւ կացեալ առընթեր՝ ըղձեւաւոր արձակեաց՝ ձայնս.
Հեկտոր, խակ արդ դու ընաւ խակ մնացար զինուորականաց
Որ վասըն քո 'ի սիրելեաց եւ հայրենի երկրէն նուժդեհք
Ցան զանձինս իւրեանց 'ի մահ, եւ դու չկամիս զալ 'ի Թեկուսա։
Անկեալ կայ Սարպեդոնն՝ ասպարաւոր լիկեանցն իշխան,
Որ պահպանէր օրէնքըն եւ զօրութեամբն ըղձ լիկիա.
Նիզակաւ ըզնա պղընձին պարտեաց Արէս ընդ Պատրոկլիւ։
Այլ հասէք, սիրելիք, եւ զայրացեալ սիրտք ձեր 'ի ձեզ,
Գուցէ զզէնսն առցեն աւար եւ ըզդիակնըն զըղուեսցեն
Միրմիդոնքըն սրրտմըտեալք ընդ դանայեանց այնչափ կորուստ,
Զորս առ երագ նաւկնկերոյն սատակեցաք մըկընդահար։
Ասաց եւ զինաւ արտաքսեան անտանելի պաշարեաց սուգ,
Անմխիթար, քանզի սիւն էր քաղաքին իւրեանց նեցուկ,
Թէպէտ այր օտարաշխարհիկ. զի զհետ իւր գայր ուժգին ամբոխ,
Ցորս ինքնին նա 'ի ճակատս արիապէս շահատակէր։
Դէմ եդեալ յօժարափոյթ չոգան ուղիղ 'ի դանայեանս,
Կարապետէր նոցա Հեկտոր՝ Սարպեդոնի սակս ըղձարեալ.
Բայց Մենետեան Պատրոկլի գըրգեաց զաքեանս լանջք Թաւամազ,
Առ Էասըն երկոսին ինքնայորդորս ասացեալ նախ.
Այժմ, Էասք, նախանձելի եղիցի ձեզ քերքել զոսոխս,
Որպէսիք երբեմն էիք յառաջագոյն ընդ քաջս արանց։
Անկաւ այրն՝ որ առաջին յաքայեցւոցս ոստեաւ պատնէշ՝
Սարպեդոնն. այլ յանկարծ ըզնա կորզեալ այպանեսցուք,
Եւ աւար ըզզէնսն յուսոցն հարկանիցուք, եւ զայլ եւս ոք
Ցընկերացն՝ իւր վրէժակաց՝ սատակեսցուք 'ի պղնձի անգութ։
Ասաց զայս, նոքա ինքնին էին յորդորք 'ի գիմամարտ.
Եւ 'ի կողմանց երկոցունց զօրացուցեալ ըզգունդամարտակս,
Տրովացիք եւ լիկացիք եւ Միրմիդոնք եւ Աքայեանք,
Բախեցան ըզդիականն մահացելոյն՝ 'ի պատերազմ
Ահագնագոչ ոռնալով, եւ զէնք արանց մեծ գոչեցին։
Բայց գիշեր կորստաբեր դըժնէ խաղմն արկ 'ի վերայ
Ասպամարտ, զի զմերոյն որդւոյն լեցի մարտ դառնամահ։

Վանեցին նախ արտասուքք ողբալեցեան աշխարհաւս ․
Զի հարան ոչ վասն ինչ այլ որ 'ի գլխոյն Միհրդատայ,
Մեծանձին Աղեկլեայ զաւակ՝ գիւցազնին Եզիկեաս,
Որ յառաջ 'ի բնակութեան Բուզիոն Թագաւորէր ․
Իսկ յայնժամ ըստ պատմել ըղձօրն եղբօր զարի որդեակն,
Առ Գելիւս մատնեաւ յազգըս եւ առ Թետիս արծաթաթեւ,
Որք ըղձեա ճանապարհաւն Աքիլլի գնալ աստեցին
Ցիլիոն 'ի քաղաքին՝ պատերազմել ընդ արտասուցես ։
Անդ յայնժամ, 'ի ձեռնարկելն 'ի գլխն՝ եհար Հեկտոր շըքեղ
Բռնաքարամբ ըղկասափն՝ ընդ երկուս զայն պատառելով
Ցամբափակ գըլխանոցին, եւ նա 'ի գլխն անկաւ 'ի պորտ,
Եւ հեղաւ ըղեռլաւ ոգեպահանջ օրհասին մահ ։
Ցընկերին մեռանելոյ կըսկըծեցաւ սիրտ Պատրոկլի,
Դէպ ուղեղ 'ի նահատակն սատեաւ 'ի ժիր շահէնի տեղ
Որ վարէ հալածական ըղձոյլամուկս եւ զառարմահաւս ․
Այնպէս ուղղորդ 'ի լիկեանսն, Պատրոկլէ ձեռամարտիկ,
Ընթացար ու 'ի արտասուցես, սիրտ քինայոյզ ըղձամնարդէդ ։
Եւ զորդին սիրելի զԽթեաննեայ զԱթենելաւ
Բռնաքարամբ հար ընդ ուշն եւ գլխաջարդ արար ըղներգամ ։
Ցեաս հարան նախամարտիկք եւ ինքն Հեկտոր պերճապայծառ ։
Ի չափ ձեռ արգելինեցէ՝ զոր որ ուժգին արձակեցէ
Ի գուպար, եւ կամ 'ի մարտ՝ ընդ մահագէն թըշնամեաց դէմ,
Եղուն տեղի արտասուցիք, աքայեցիք հալածեցին ։
Այլ քան զայլս յառաջ Գլաւկոս՝ ասպարակալ լիկեանցըն պետ
Դարձաւ եհար ստահակեաց ըղմեծափրողն Բաթիկլէս
Քալկոնինի սիրած զաւակն, որ յԵլլադա բնակեալ 'ի յորկ՝
Փառօք եւ մեծութեամբք 'ի Միրմիդոնս առաւելոյր ․
Ըզսորա՝ յանկարծադարձ եհար Գլաւկոս ըզլանջամէջս,
Իբրեւ այն ինչ հետամուտ ըղձնի իւր լեալ բուռն հարկանէր ։
Կործանեցաւ արտախաթուանդ, աքայեցւոց ծանր եհաս սուգ
Ընդ անկումն առըն քաջի, եւ արտասուցիք խընդացեալ յոյժ՝
Ընթացեալ յոգնախուռն կանգնեցան կացին զնովաւ ․
Բայց եւ աքեանք զօրութեան ոչ մոռացան 'նդդէմ կորովեալք ։
Անդ ըսպան Մերիոնէս այր մի վառեալ 'ի արտասուացոյ՝
Զլաւոգոն, զարի որդին Ոնետորի՝ քուրմն եղելոյ
Իդայեանն Արամազդայ՝ պատուեալ յազգէն աստուածաբար ․
Ի ներքոյ ծընօտին եւ ընդ ունկամբ խոցեաց ըզնա,
Գնաց խսկոյն շունչն յանդամոցն, եւ զնա կալաւ խաւար ահեղ ։
Էնէաս 'ի Մերիոն ըղղըղնձազէնն արձակեաց տէգ,
Ցուսացեալ գխառնելու ընթացեալուն ընդ վահանաւ ։
Այլ նորա [illegible]ուսա՝ սա 'ի պըղնձի նիզակէն խոյս
Ցառաջ կոյս կորացեալ, եւ 'ի թիկանց սուինն երկայն

Վարսեցաւ ընդ գետին, եւ ալեծածանն 'ի գուրս ճօճէր·
Անդ ուրեմն բուռն Արէս ըղձատակութեան իւր թողացոյց:
Մինչ սլաքն յԷնէասայ կոչեալ՝ գնաց մտաւ ընդ գետին,
Զի 'նդունայն եւ վայրապար 'ի հաստ բազկէն յարուցեալ գայր,
Բարկացեալ Էնէաս սրտմտութեամբ՝ ամբարձ զձայն·
Զքեզ, Մերիոն, ասպարէն, թէպէտ եւ ես քաջակաքաւ,
Հանգուցեալ իմ գեղարդանս էր հաւ 'ի սպառ՝ թէ դիպէր քեզ:
Ասէ առ նա փոխարէն Մերիոնէս կորովաձէգ·
Էնէաս, քեզ եւ քաջիդ չէք ինչ հնար խափանեցանել
Զամենայն մարդկան կորովս, որ առաջեան եկեսցէ քեզ ոք,
Զի եւ դու եւս լինիցիս մահկանացու եւ աներկիւղ·
Թէ շեշտ ընդ մէջ քո յաջողեալ հարից եւ ես ըղպղինձն սուր,
Նոյնժամայն, թէպէտ արի եւ 'ի բազուկս խիզախեալ,
Պարծանս ինձ տայցես, զոգիդ 'ի քաջաձին Սանդարամետս:
Զայս ասաց, բայց կորովին Մենետեայ ձեռն սաստեաց 'ի նա·
Զի՞ քեզ զայդ, Մերիոնէս, թէպէտ եւ քաջ եղեր՝ խօսել·
Տրովացիք, ով սիրելի, ոչ թէ բանիւք նախատալից
Մեկնեսցեն 'ի մեռելոյդ, մինչեւ կալցի զմի ոք երկիր·
Զի մարտի՝ ելք 'ի բազուկս, իսկ յատենի՝ խօսիւք ճառից·
Վասն որոյ չէ ինչ 'ի դէպ կուտակել բանս, այլ մարտնչել:
Զայս խօսեալ՝ կարապետէր, գնայր զհետ այրն դիցանման:
Եւ որպէս, մայրեւորացն որպէս խոշխոշն հնչէ արանց
Ի լերանց անտառախիտս, եւ 'ի հեռուստ իսկ լու լինի,
Այսպէս ասցուն որոտայր յանդընդախոր գետնոյն թնդումն
Ի պղնձոյն եւ քեմքեաշէն եւ յօրինեալ արջառենեաց՝
Կոչկոճելոց սաւառոք եւ նիզակօքն երկսայրեօք:
Եւ ոչ ծանօթ ոք ճանաչել ումեք զդիւցազնըն Սարպեդոնի,
Զի նետիւք եւ յապաժոյժ արեան թաւալ եւ 'ի փոշին
Ի գլխոյն մինչեւ 'ի թաթս ոտիցն համակ էր թաթաւուն:
Իսկ նոքա ցանկապատեալ կային զմարմնովն որպէս մեղուք
Զի բոլորին առ թաթաղուն դոյլս կաթինն 'ի փարախի
Զժամանակ գարնայնոյն՝ մինչ ողողէ կաթնըն զամանս·
Օրինակ զայս եւ սոքա 'ի դիականն անդ յամէին:
Եւ Արամազդ դարձոյց ինչ ոչ 'ի խիստ կռուոյն զփայլուն աչերն,
Այլ յառեալ ցանկ 'ի նոսին՝ շատ ինչ խորհէր 'ի սրտին յոյժ
Ըղմահուան Պատրոկլեայ, լեալ 'ի խորհուրդս իւր մտայոյզ
Թէ եւ ըզնա ինքն արդեօք անդէն յահեղ գուպարածին
Զդիցազնեան Սարպեդոնիւ վեհազն Հեկտոր հարցէ պղնձով,
Եւ բարձցէ յուսոյն ըզզէնսն, եթէ եւս ինչ այլ գերեւս
Յոլովից յաճախեսցէ զդժոխատանջն երկս եւ վտանգս:
Ի մըրմնութիւն խորհրդոցն՝ այս լաւագոյն թուեցաւ լինել,
Զի հզօր արբանեակ Պէլեադեան Աքիլեայ

Ընդ կերպուկ ըղտորակայեան եւ ըղձնեկառ ողողմնձաղէն
Վանեսցէ յաստուածոց կողմ, եւ ընդ բազմաց խլեսցէ զոգիս։
Եւ նախ քան զամենայն՝ սիրտ անարի արկ 'ի Հեկտոր,
Որ 'ի զոյգսն աշտանակեալ եւ 'ի փախուստ շրջեալ զնոսին
Եւ այլոց ընկէց հրաման արտաքսայ ձեռաւ փախչել,
Զի ծանեաւ ընդէր կշռոյն արդարութեան Արամազդայ։
Անդ եւ ոչ լիկեանքըն քաջք մնացին, փախեան առ հասարակ՝
Յաւէտ արկեալ ընթացուորըն կարեւէր 'ի սիրտ՝ տապալ
Ի չեռձակոյս դիականց, քանզի բազումք անկան զնովաւ՝
Իբրեւ ըղձանս գալարաստ յերկարեցոյց անդ Զրուստանեան։
Եւ ապա կողոպտեցին ընդղէնն յաւուց Սարպեդոնի,
Զպղնձեան, ըղպայծառափայլեալ, զոր Մենետեայ զօրեղ որդին
Ետ ցնկերացն տանել 'ի գոգաւոր նաւաց առաջին։
Արամազդ ամպրոպայինն ասէ յայնժամ առ Ապոլլոն.
Ո՜ն արդ արի, սիրուն Գուշակ, երթ 'ի խառնէ նետից թափեալ՝
Սրբեա զՍարպեդոնի 'ի սեւաթոյր արտածուծէն,
Ապա յայժ 'ի բաց տարեալ՝ լուա յուղխից գետոյն հոսանս,
Օծ խնդով անուշից, անմահութեան զգեցո հանդերձս,
Եւ տացես բառնալ ընդ ձեռն ձեռընթացեկ գնահանդեաց՝
Քընոյն եւ Մահուան երկուորեկաց, եւ աւանդել
Փոյթ ընդ փոյթ 'ի ձոխապատմ գերոն ազգին լայն Լիկիոյ։
Անդ ընդ հարազատքն եւ մտերիմք յուղարկեսցեն
Շիրիմաւ եւ արձանաւ, զի այս պատիւ է մեռելոց։
Զայս ասաց, եւ Ապոլլոն ընդ հօր խօսոյ չանց հրամանաւ.
Եւ գնացեալ՝ յԻդայ լերանց էջ յամեղեր ձակատամարտն,
Եւ անդէն 'ի նետից հանեալ զդիւցազնըն Սարպեդովն
Եւ տարեալ յայժ 'ի բացէ՝ 'ի վտակեն լուաց յորձանս,
Օծ 'ի յիւղ անուշաբոյր, անմահութեան արկ զգեստս ձորձս,
Եւ հանել զայն աւանդեաց 'ի փոյթընթաց յուղարկաւորս՝
Ի Քնոյն եւ 'ի Մահ յերկուորեակս, որ վաղ ընդ փոյթ
Ցընդարձակ Լիկիաստանին եդին ընդ սերմն հրապարակ։
Իսկ Պատրոկլէս զԱւտոմեդոն եւ զերիվարացն խրախուսեալ՝
Վանէր զտրովացին եւ զլիկեացին, եւ եղեւ մեծ եղեռն, անմիտս։
Զի թէ զխրատն էր պահեալ Պելեանծնին պատուիրանին,
Անշուշտ 'ի չար սրհասնէ մըթին մահուան փրկեալ լինէր։
Սակայն միշտ Արամազդայ միտք են յաղթող քան ըզմարդկան,
Որ եւ զայր քաջ զարհուրէ, եւ զյաղթութիւն թափէ զիւրաւ,
Թէպէտ եւ ինքն իսկ գրգռեալ եւ յորդորեալ իցէ 'ի կռիւ,
Որ եւ յայնժամ ըզսիրտ նորուն 'ի լանջըսն բորբոքեաց։
Իսկ արդ զո՞ զառաջին նախ, զո՞ հսկեալ յետին սատակեցեր,
Պատրոկլէս, յորժամ ըզքեզ աստուածք 'ի մահ հրաւիրեցին։
ԶԱդրեստոս նախ եւ յետոյ, զԱւտոնոոս եւ զԵքեկլոս,

Ըզ Պերիմոս Մեգասեան, զՄելանիպպոս եւ զԵպիստոր,
Եւ ըզկնի զԵլասոս եւ զՄուլիոս եւ զՊիլարտէս.
Ըզսոսա սպանեալ, իսկ այլք ուշ 'ի փախուստ եդեն անձինք:
Անդ ըզՏրոյա բարձրադուռն առեալ որդւոցն էր աքայեցւոց
Ընդ ձեռամբ Պատրոկլի, զի մոլէր յոյժ իւրն աշտէիւն,
Եթէ Գուշակն Ապոլոն յամրակառոյց չէկայր բըրգանն
Ոլորել նըմա կորուստ. եւ տրամացուց ձեռն 'ի նըպաստ:
Երեքս յանկեան պարըսպին բարձու Պատրոկլ 'ի վեր հրոսէր,
Եւ երիցս Ապոլոն վանեալ ըզնա վարէր 'ի բաց
Ի վահանն արփենի բախեալ ձեռօքն անմահական.
Իսկ չորրորդ յորժամ անգամ յարձակեցաւ աստուածօրէն,
Սաստկելով սպառնալեօք զերագաթեւ խօսեցաւ բանս.
Ի բաց կաց, Պատրոկլէ զեւցազն, ոչ քոյդ ինչ զեղարդեամբք
Հրամանք են քաղաքիս քաջաց տրոյեանց աւերածոյ,
Նա եւ ոչ իսկ Աքիլլեայ՝ զօրագունին յոյժ քան ըզքեզ:
Զայս ասաց, եւ Պատրոկլոս ընկըրկեցաւ բազում 'ի բաց՝
Փախուցեալ 'ի հեռաձիգն Ապոլոնի բարկութենէն:
Իսկ Հեկտոր զսալասմբակ ձիսն ունէր զդրամբք Արեւմըտեանց.
Զի յերկմիտս էր՝ կըռուիցն արդեօք՝ 'ի խաղին անդրէն վարել,
Թէ խրախոյս բարձցէ զզօրսն՝ գալ 'ի պարիսպ անդր հաւաքել:
Մինչդեռ յայս կայր մըտախոհ՝ եհաս Գուշակն անդր Ապոլոն,
Ցայր մի նըմանեալ երիտասարդ քաջակորով,
ՅԱսիոս՝ որ քեռի ձիախըրոխտին էր Հեկտորոյ,
Հեկաբեայ հարազատ եղբայր, որդի լեալ Դիմասու
Բնակելոյն առ գըրգանօքն Սանկարեայ 'ի Փռիւգաստան.
Այնմ Ապոլոն քաղաքեալ՝ Արամազդայ մանուկն՝ ասէ.
Զի՞ է, Հեկտոր, զի դադարեալ կաս 'ի մարտէ. քեզ ոչ ըմբան:
Որչափ ինչ եմս ընդ հաս՝ էցէ նոյնչափ քան զքեզ էի հըզօր,
Անդ անդէն դու 'ի կըռուոյս ելանէիր վատախոտարակ:
Հապա եկ զհաստասըմբակ վարեա զձիանդ 'ի Պատրոկլոս,
Ըսպանցես թերեւս ըզնա, եւ քեզ տացէ զփառսն Ապոլոն:
Աստուածոյն զայս ասացեալ՝ դարձաւ զընաց յարանց գունդս.
Իսկ ըզքաջն Հեկտոր պատուէր Կեբրիոնի. եւ կառավարին
Մըտրակել զերիվարսն 'ի կռիւ. սակայն Ապոլոնի
Գնացեալ եմուտ անդր 'ի խուռն, եւ խուռն հարկեալ չար յաքայեցւոց՝
Հեկտորի եւ տրոմացւոց մատոյց ըզփառս պարծանաց:
Բայց Հեկտոր զայլ դանայեանսն արտորեալ զանց՝ կոտորէր ոչ,
Այլ 'ի Պատրոկլ անդր ուղղէր զկարծրասմբակ երիվարսն:
Իսկ անդուստ Պատրոկլոս վազեալ յերկիր էջ 'ի ձիոյն,
Ի ձախոյ ձեռին նիզակն, յափըշտակեալ վէմ մի [illegible]
Ըսպիտակ քարաժեռ, զոր բուռն ոլջոյն պատեաց նորա,
Եւ թափ տուեալ արձակեաց՝ ոչինչ կարի յանձնէն հեռաւոր,

Եւ վրիպեալ ոչ ըղձալուսանն, այլ զՀեկտորին հար կառավար՝
ԶԿեբրիոն ըղձարձակ Պրիամեան մեծափառին
Զամենձանկան երիվարաց, ասոր խարտեան 'ի ճակատուն,
Զերկոսեան յօնսն շախեաց վիմին, ոսկրն ոչ կալաւ ըդդէմ,
Աչք 'ի գետին ընդ փոշի գլեցան առ առըս անդ նորա,
Իսկ ինքն նմանեալ ողողակի՝ Թաւալեցելոյ
Ի գեղաշէն կառացն անկաւ, եւլք զոսկերացն հոգին,
Զոր՝ քաջաձիգ Պատրոկլէ՝ կատակելով բարբառեցաւ.
Վա՜շ վա՜շ, իսկ եւ իսկ փոքրոգի այր. ճեպ հեշտ ոստնու.
Թէ 'ի ծով ինչ ուրեք ձկնորսական էր հանդիպեալ,
Ցոգունց յագուրդ պատրաստէր ըղձեցեմոցթ յուղեալ այս.այր՝
Վազս առեալ 'ի նաւակէն՝ թէ եւ իցեն անդընդաղակոյտք.
Այնպէս աստ 'ի դաշտին ոստնու գլխիւ այժմ 'ի կառաց:
Են են արդարեւ եւ 'ի տրովադեանս որսոր ճողորդք:
Զայս ասէր եւ 'ի դիւցազն անդր ընթանայր 'ի Կեբրիոն
Զարշաւանս առիւծուն, որոյ զփարախս հարեալ աւար՝
Վէրս 'ի լանջացն էառ, եւ կորոյս զինքն իւր զօրութիւն.
Սոյնպէս, Պատրոկլէ, 'ի Կեբրիոն ոստեար մոլեալ:
Բայց անդուստ եւ Հեկտոր վազեաց յերկրոյ կառացն յերկիր.
Երկոքեան զԿեբրիոնէ ոգորէին իբր առիւծունք
Որ զգէշ արկեալ եղանէն կրսակեն լերին ուրեք 'ի մասս
Երկոքեան սովալլլուկք եւ մեծամեծըս փքքալով.
Այսպէս զԿեբրիոնէ երկու հզմունք պատերազմի,
Պատրոկլոս Մենետեան եւ փառաւոր շքեղն Հեկտոր,
Բորբոքէին ըղձեմեամբ ձեռքարգ իրերս 'ի պղնձէ անդամութ:
Իբրեւ զամ մի Հեկտոր կալաւ զգլխոյն, ոչ եւս թողոյր,
Իսկ Պատրոկլ յայնմ կուսէ բռնեալն զոտիցն հարեալ ունէր.
Եւ այլ տրովադանք եւ դանայեանք մարտ ճնի հզօր խառնեցին անդ:
Որպէս ինն հարաւ եւ հիւսիսակ զառամ 'գիփրեալս
Ի թաւուտս լերանց՝ ընդոր մայրիս տալ 'ի դղրդել,
Ըզփիճին եւ զհացի եւ ըզդաշտաւորըն կարծրատորրը,
Որ կոծեն ընդ միմեանս զմծուանքեալ ոստոցն ուղէշ
Ի խառնշակ ահաւորելոյ, անդ բեկանելոյն ճարճատիւն.
Նոյն յերեւալըս զինեալ տրովադացիք եւ դքայեանք
Զարգէին, եւ ոչ ոք մտաւ զխորհրդակասն յիշէր փախստեան:
Եւ բազում սայրասուր զԿեբրիոնիւ մխեցան նետք
Եւ 'ի լարեցն աղեղանց ոստոստեալ նետք թեւթեւաթռք.
Եւ զվահանացն անպարի վէմք խուռնախիտ խորտակեցին
Ըզնունու մարտուցելոցն. ինքն 'ի մըրրիկ փոշւոյն դաւալ
Մեծայաղթ մեծատարած, հեծելութեանցն անյուշ դնէր:
Մինչեւ շուրջ ըզմէջ երկնաւ թեւածարէր անէ արեւուն,
Ի կողմանեան երկոսին զինուէին ձեռք, անկանէր զօրն.

Իսկ յորժամ յընդերեկս արեգականըն խոնարհեալ,
Զօրութըք էին յոյժամ աքայեցիք 'ի վեր քան զբախտ,
Եւ զդիւցազն 'ի նետից 'ի բաց հանին զԿեբրիոնէս
Ի խաղմէն արտաղաղացուց, եւ զզէնսն յուսոցըն կապտեցին:
Այլ Պատրոկլոս 'ի տրովեանըն չարախնամ յարձակեցաւ.
Եւ երիցըս խոյացեալ ժիրն Արէսի հանգիտաբար՝
Գոռալով ահեղաբար, եւ արս ըսպան երեքս իննեակ:
Իսկ 'ի չորիր նըւագին շահատակել աստուածաձէս,
Անդ, Պատրոկլէ, քեզ մօտալուտ երեւեցաւ կենաց կըզիք,
Զի 'նդ առաջ ել քեզ Գուշակն ահեղ 'ի ժանտ պատերազմին:
Իսկ ինքըն ոչ ետես ըզնա՝ զի գնայր եւ գայր յամփոփի անդ,
Զի Թանձրամած մըռայլիւ պարուրեալ ել նա 'ի դէմ.
Կաց յետեւոյս եւ վայրապար կոփեաց ձեռամբըն ըզընխէԹ
Ի Թիկունսն եւ 'ի լայն ուսս, աչք իւր ցնորեալ պըտտուեցան:
Ի գըլխոյն Ապողոն Գուշակն ընկէց ըզսաղաւարտն,
Եւ փողաձեւ գըլխանոցըն Թաւալգլոր հանէր բամբիւն
Առ ոտմամբս երիվարացն, եւ աղտեղեցան բաշք փետրաքեղ
Ընդ արեան եւ ընդ փոշի, զոր չէր օրէն յառաջագոյն
Աղտեղել հողաԹաԹաւ ըզսաղաւարտըն ձիաբաշ,
Այլ ըզգըլուխըն շնորհաշուք աստուածեղէն առն եւ զճակատ
Պահէին զԱքիլլեայ. բայց Արամազդ յայնժամ ցՀեկտոր
Ետ 'ի գըլուխ իւր կրել, ամենայն առ դուռս իւր կայր կորուստ:
Ի ձեռին իւրում նիզակըն բեկանեցաւ երկայնաստուեր
Ծանրը՝ մեծ՝ հաստ եւ սըրեալ. պըճնըղնաւոր վահանն յուսոյն
Անկաւ ընդ գետին՝ փոկովքն հանդերձ յոր կայր կախեալ,
Եւ զպահպանակս իւր ելոյծ Ապողոն ուստր Արամազդայ:
Եւ վըԹար զմըտօքըն եկեալ՝ լըքան անդամքըն բարգաւաճք,
Եւ յապուշ կըրԹեալ եկաց. եւ մօտ հասեալ դարդանեան այր՝
Սըլաքաւոր գեղարդեամբ ըզԹիկնամէջըն հար խոցեաց,
ՊանԹոյեանն Եւփորբոս՝ 'ի համահասակն իւր վեհագոյն
Տեգընկէց եւ կառավար, երագաստուր յոտիցն արշաւ.
Զի եւ քըսան այր երկեամբ էարկ առաջին նա յերկձիոց
Զառաջին եկեալ կառօք առ ընդ մարտից անցանել կիրԹս.
Առաջին նա իսկ զաշտէն, հեծեալ Պատրոկլ, 'ի քեզ ընկէց.
Եւ ոչ սպանեաց, այլ անդրէն չուեալ զհետն անցեալ 'ի մարտիկսն՝
Խառնեցաւ դարձեալ 'ի խուժան, եւ ոչ կալաւ Պատրոկլի ժոյժ,
Թէպէտ մերկ եւ կողոպուտ էր նա 'ի խառն մարտամբոխին:
Բայց եղեալ աստուածահար եւ 'ի մըզրակէ խոցեալ Պատրոկլ՝
Ցընկերացն 'ի գունդ խուսեաց՝ յօրահասէն եղեալ պատկառ:
Իսկ Հեկտոր՝ իբրեւ ետես ըզմեծասիրտըն Պատրոկլոս
Անդրէն յետս ընկըրկեալ եւ վիրաւոր սուր պըղընձով,
Մատուցեալ հուպ առ նա 'ի պատերազմին՝ եհար ըզտեղն

Ի ներքին որովայնն, եւ զերկաթն Թափ ընդ թիկունսն եհան :
Փըլաւ նա գետնատարած եւ զզօրսն Աքայեցւոց յոյժ Թախծեցոյց :
Որպէս երբեմն անհանգիստ բռնահարէ մարտիւ առիւծ ,
Որք 'ի գլուխս լերին ողորկին գազանաբար
Ըղձալին աղբերականին՝ յոր երկոքին կամին ըմպել ,
Եւ զատամնեալն հեւհեւալն՝ ուժով մեծաւ պարտաւորէ առիւծ .
Նոյն նըման ըզՄենետեան հըզօր որդին զբազմասպանողն՝
Զրկեալ կենաց Հեկտոր մօտաւոր եհար յոգի նիզականաւ .
Եւ խրոխտ ընդ այն պանծանօք Թըռչուն բարբառ արձակեաց զայս .
Պատրոկղէ , քանդել անշուշտ համարէիր ըզմեր քաղաք ,
Եւ զկանայս տրովադեան , զազատութեան հատանել զարեւ ,
Գերի վարել նաւեկներով 'ի սիրելիդ քո բնագաւառ :
Խակամիտ , վասն նոցա Հեկտորի ձիքն երագաթռիչք
Արշաւեն արիաբար 'ի կռիւ , եւ ես 'ի մէջ նիզակ
Զանցանեմ ըզմարտաքաջ տրովադացւոցս , եւ 'ի նոցանց
Վանեմ զօր գերութեան . իսկ դու լեշիս աստ կեր անգեղց :
Ա՛յ չքնաղ , չօգնեաց ինչ քեզ եւ Աքիլլեւսն ըսկայազօր ,
Որ շատ ինչ յոյժ , յանդէն մնալն , 'ի հրաժեշտին եւս քեզ պատուէր .
Բա՛ց մի դու յետ , Պատրոկղէ ձիավարեալ , դարձցիս այսրէն
Ի նաւքըս գոգաձեւ՝ մինչեւ պատառեսցես 'ի լանջըս իւր
Զմարդախողխող Հեկտորի պատմուճանս արիւնաթաթախ :
Զայս ինչ քեզ ասաց ուրեմն , եւ զխելքըդ միտս հաճեցոյց :
Դու յաղէտ պատրեալդ՝ ասա՛ նա , Պատրոկղ հեծեալ , բարբառեցար .
Պարծեցի՛ր արդ այժմիկ , Հեկտոր , խրոխտալ մեծաբանեալ ,
Զի Զըրուանեան Արամազդ եւ Ապողոն ետ քեզ զյաղթութիւն ,
Եւ նոքա զիս անաշխատ 'ի պարտութիւն մատնեցին քեզ .
Զի նոքին իսկ յուսոցըս շըրթեցին զզինաւորանս :
Այսպիսիք՝ Թէպէտ եւ քսան պատահէին ինձ ախոյեանք ,
Սատակէին անդէն ընդ նմին յիմմէ տիգէս անկեալ աստանօր :
Այլ հրամանքն օրհասականք եւ Լատոնեայ սպան զիս որդին ,
Իսկ յարանց՝ Եւփորբոս , երրորդ դու զիս սպանանես կապուտ :
Բայց քեզ այլ ինչ ասացից , եւ դու 'ի միտըս քո յաւէլ .
Եւ ոչ դու յերկարակեաց լինիս , այլ քեզ իսկ մօտ առ կուրծս
Ահա հասեալ կայ մահաբեր մահ եւ օրհաս անողոքելի ,
Յեակիդեան Աքիլլեայ պարտել 'ի ձեռս ընդդիմանելոյն :
Ի խօսել նորա զայս՝ ծածկեաց մահուն գիշեր կատարած .
Ի մարմնոյն հոգին Թռուցեալ էջ 'ի խաւար Սանդարամետս ,
Աշխարելով զիւրըն բախտ , Թողեալ զարութիւն եւ զմանկութեան տիս :
Առ նոյն ինքն անշնչացեալն անդամ ասէ վէհն Հեկտոր .
Պատրոկղէ , զի՞ դու զօրըգէս կատարածն ինձ գուշակես մահ .
Ո՛ գիտէ եւ Աքիլլեւս՝ որդին Թետեայ վարսագեղին՝
Յիմմէ տիգէս յառաջագոյն շամփրեալ զոգին կորուսցէ :

Զայս ասաց, եւ զայրագնեալ սուսերն 'ի կողերէն ձգեալ եհան՝
Աւագի տրոփեալ 'ի նա, եւ զնա յերասայս ընկէց յարգանէն ։
Նոյն հետայն զեղարդամբն յԱւաանեան ուրացեալ զինեալ՝
Յաստուածատուրս պաշտամանեայն երաշխաւորն Եղիշէեայ,
Զոր ցանկայր հարկանել, այլ տանէր զնոյն երագ մեջ
Անմահացուցք յաստուածոց Հերակլեայ Գեղեայ 'ի Ճանս պարգեւս ։

867

ՀՈՄԵՐԻ

Ի Լ Ի Ա Կ Ա Ն

ԵՐԳ ԵՕԹՆՈՒՏԱՍՆԵՐՈՐԴ

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Մենելաոս պաշտպանէ արիաբար զմարմինն Պատրոկլեայ. բայց նահանջեալ յերեսաց Հեկտորի՝ յաւարի տանու սա զկազմած նորա եւ զզէնս. Հասանեն Յոյնք 'ի Թիկունս եւ խմբին զդիականամբ Պատրոկլեայ։ Մրցումն սաստիկ, մէգ եւ մառախուղ յանկարծուստ, որ յաղօթան Այասայ փարատի։ Մենելաոս յղէ զԱնտիղոքոս սուրհանդակ Աքիլլեայ՝ զեկուցանել նմա զմահն Պատրոկլեայ, եւ ընդ Մերիոնի բառնան անդէն զմարմինն պաշտպանեալք յԱյասեանց։ Էնէաս եւ Հեկտոր ընդ առաջնոցն՝ հալածական վարեն զՅոյնս։

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ԵՐԳ ԵՕԹՆՈՒՏԱՍՆԵՐՈՐԴ

ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԻՒՆ ՄԵՆԵԼԱՒԻ

Սպառազէն Մենելաւոս՝ Արեայ սիրուն՝ չեղեւ զանխուլ
Զի սպանեալ էր 'ի մարտի անդ Պատրոկլոս 'ի տրովացւոց :
Անց գնաց 'ի նախապատակսն, եւ 'ի պղնձին վառեալ հրաշէկ
Պաշտպանէր ըզնովաւ, որպէս որթուն մատաղամայր
Անդրանկածին՝ մռընչելով, ըզծնընդոց փորձ այն ինչ առեալ.
Այնպէս շուրջ ըզՊատրոկլիւ Մենելաւոս փայլէր խարտեաշ,
Եւ կարկառեալ առ նովաւ զբոլորաշէն ասպարն եւ զնիզ,
Հեռայր սպանանել՝ զոր ոք ընդդէմ [illegible] :
Եւ ոչ ուստրըն Պանթոյեան կորովատէգ եղեւ անփոյթ
Զանշնչացեալն Պատրոկլոս անկելոյ, եւ եկն եկաց առ նմա,
Եւ առ Արեայ սիրելին Մենելաւոս՝ բարբառեցաւ.
Ատրիդէս՝ դիւցազնասնունդ Մենելաւէ, իշխան ազգաց,
Տուր տեղի, լքի ըզմեռեալդ, եւ ըզկապուտդ արիւնոտ թող.
Զի ոչ նախ ոք 'ի տրովադեանց եւ տարաշխարհ նիզակակցաց
ԸզՊատրոկլ եհար 'ի մէջ 'ի զօրաւոր պատերազմին.
Ուստի թոյլ տուր ժառանգել ինձ մեծ պարծանս 'ի տրովացիս,
Մի գուցէ հարից ըզքեզ եւ զանուշակ արկից [illegible] :
Ի ցասումն մեծ բորբոքեալ խարտեաշն ասէ Մենելաւոս.
Արամազդ հայր, արդարեւ հպարտութեան չար են պարծանք :
Ոչ այնչափ զօրացումն է յովազի, ոչ առիւծու,
Եւ ոչ դըժնեայ վարազի՝ որոյ հոգին իւր մեծապէս
Խրոխտացեալ քան զօրինակ 'ի վէր 'ի լանջացն փքանայ,
Որչափ մանկունք Պանթոյի կորովանիզք կռկռանեան :
Սակայն ոչ եւ զօրութիւն Հիպերենոր քաջաձիոյն

Վայելչայ տեսոյն յորդառատ յանդաստանէ զնա եւ կալ ընդդէմ,
Մարտնիկ որ զուգնաբեալ 'ի գահոյականս համարեալ զնա.
Բայց ոչ կարծեմ թէ իւրով ոտիւք դարձաւ զընաց անդրէն՝
Զամուսին իւր սիրելի եւ ծնօղս արդոյս առնել ուրախ։
Նոյն եւ զգոյգ լուծից կորով, ոտս թէ ինձ արձանացիս.
Այլ ես միայն քեզ դընեմ՝ մեկնել զընալ 'ի սպայից զունդ,
Եւ ինձ մի կալ ախոյեան՝ մինչ չեւ ինչ չար ընդ քեզ անցեալ.
Զի զեղեալն՝ եւ անխնամ որ մանկախոհ էառ 'ի միտ։
Ասաց, այլ չեկն 'ի հաւան, պատասխանի եւրս դարձոյց.
Արդ ուրեմն, զինուորեալ Մենելաւէ, տայցես մրրկեժս
Եղբօրն իմոյ զոր սպաներ եւ պանծացեալ մեծաբանես,
Եւ զկինն յայրս նորաձեւ տառապական եդեր այրի,
Ի կոծ եւ 'ի սուգ ծնողացն իւրոց ալխողորմ։
Արդ եւ նոցին եղկելեացն ողբոց վախճան տուարից ես,
Եթէ զքո կառափն 'ի քէն եւ զզէն եւ զարդըդ քո տարեալ
Պանթոյեայ 'ի ձեռն արկից եւ Փրոնտիսի գեղեցկազնուհւոյն։
Այլ ոն եւ ոն՝ ոչ եւս երկար կացցէ պայքարս այս անփուրեկ,
Նա եւ ոչ թէ անտահման ինչ յարութիւն կամ 'ի փախուստ։
Զայս ասաց եւ եհար ըղբօլորչի վահան նորա,
Բայց չեհերձ ըղպղինձն, այլ կորկնեցաւ սրլաքն սայր
Ի կարծրակուռ ասպարին. իսկ Ատրիդէս Մենելաւոս
Յարձակեցաւ պղնձոճ երկրորդ, առ Արամազդ հայր աղօթեալ.
Եւ մինչ նա յետս ընկրկէր՝ խոցեաց ըղզուռն ախոյեանացն
Եւ յեցեալ ինքն ուժով 'ի կորովի ձեռն ապաստան՝
Ընդ փափուկ ուլն յայնկոյս էանց սրլաքըն խորամուխ։
Տապալեցաւ թընդառոփ, եւ հընչեցին զէնքըն ըղնովաւ։
Վարսք նորա՝ տեսլ ճշգրտեալ Շնորհացն՝ յարեան թաթաւեցան,
Եւ խոպոպքըն ոսկեմանք եւ արծաթով ընդելուզեալք։
Որպէս այր որ սնուցանէ զաղարթափթիթ տունկ ձիթենւոյ
Յառանձին վայրի ուրեմն ուղխապարար յորդ վտակաց՝
Զվայելուչ կանաչազարդ, զոր սասանեն ազդի ազդի
Հողմոց շընչմունք, եւ նա կայ բողբոջ զծաղիկոյն ծիւնափայլ.
Իսկ եկեալ այս փոթորկեալ մրրրկախառն յանկարծահաս,
Խըլէ զայն ընջղմէն եւ արկանէ 'նդ գետին տապաստ,
Սոյնպիսնակ զԵւփորբոս Պանթոյեայ ճետ նիզակաւոր.
Ըսպանեալ Ատրիդեայ Մենելաւի՝ զերծ 'ի զինուցն։
Եւ որպէս առիւծ մի լեռնասուն յանձնապաստան
Զճարակաւոր անդէոյ յափշտակեալ զերինջն ընտիր,
Նախ եբեկ զուլըն նորա՝ յահեղադոր առեալ ժանիսն,
Եւ ապա զիջատեալ՝ լափէ զարիւնն եւ զփորոտին.
Եւ զնովաւ շուրջանակի շունք եւ ոսկար արօտական
Ճիչ բարձեալ 'ի հեռուստ աղաղակեն եւ ոչ իջանեն

Ախոյեան ելանել, զի առ տաժգոյն ունի սասանել,
Նոյն 'ի սոցանց ոչ ումեք համարձակեաց սիրտ իւր 'ի լանջս
Առաջի դիմագրաւել Մենելաւեայ մեծափառին:
Անդ Ապոլլոն զկերպս առնէր զՊանթոյեանն չքնաղ կազմածոյ,
Ասոլեան եթէ Գուշակին ընդ նմա չէր ինչ խառնացեալ,
Որ զՀեկտոր գրգռեաց 'ի նոյն' զաչխոյժն Արեայ հանդուճառակից,
Կերպացեալ յայր' 'ի Մենտես 'ի Կիկոնացն ըսպարապետ.
Եւ բարձեալ առ նա ձայն' բարբառեցաւ ըղթրըշուն բանս.
Հեկտոր, մինչեւ ցայս այժմիկ զհետ անհասից ընթանաս դու,
Էակեան քաջին ձիոց, առկոյն մարդկան մահկանացուաց
Դըժուարին է զնոսին յաղթահարել եւ հեծանել,
Բայց միայն Աքիլլեսի, զոր մայր ծնաւ անմահական:
Ի ժամուս աստ Ատրեայն' արիական Մենելաւոս
Պատրոկլի կացեալ 'ի պահ' զարիադոյնն ըսպան տրովեանց
ԶԵւփորբոս Պանթոյեան' կարճեալ յոխորտ ուժգնութենէն:
Աստուածոյն զայս ասացեալ' գնաց անդրէն յարանց գուպար.
ԶՀեկտորի ցաւ անլէկէզ պատեաց ըզսիրտ սեւաթոյրն,
Եւ ապա զաչսն ընդ կարգսն ածեալ' ծանեաւ անդէն ըզնա
Որ զզայծառ զէնսն կորզէր, եւ զմիւսն զի անկեալ տապաստ,
Եւ արիւնն արտաբերացեալ 'ի խոցանէ ըղխէր վիրէն:
Եւ գնաց 'ի նախասահման, 'ի ձեռսն զէն փայլակնաձեւ,
Սաստկաձայն գոչելով, յանշէջ հըրոյն Հեփեստեայ նման,
Եւ յոխորտն բարբառ չէանց զորդւոյն Ատրէոսի
Որ յագւոց ելանելով ասէ առ անձն իւր մեծասիրտ.
Վա՜յ զինեւ, եթէ թողում 'ի բաց ըզզէնսըդ գեղեցիկ
Եւ զՊատրոկլ որ վասն խնդ վըրէժուցս անկեալ զընի աստէն,
Գուցէ ոք 'ի դանայեանց ցասնուցու ինձ, եթէ տեսցէ:
Իսկ միայն եթէ ընդ Հեկտոր եւ տրովացիս առ ամօթոյ
Կացից 'ի կռիւ, գուցէ զմենըս զիս ամբոխք պաշարեսցեն,
Զի զտրովեանս այսր համօրէն ածէ Հեկտոր սաղաւարտածոփ:
Այլ ընդէ՞ր սիրտ իմ առ իս զայս 'ի խորհուրդս իւր գըրգըռէ.
Յորժամ այր յանդգնեսցի աստուածընդդէմ կըռուել ընդ մարդ'
Զոր աստուած ինքնին պատուէ, այժմ մեծ գըլի յանձն իւր ընդ փոյթ:
Արդ ուրեմն 'ի դանայեանց ոյրոք մըտեսցի ոչ ոք ընդ իս
Տեսեալ հրաժեշտ 'ի Հեկտորէ որ յաստուածուստ պատերազմի:
Օ՜հ թէ ազդ զահեղագոչն Էասայ ինձ լինէր ուստեքն,
Երկոքեան զիմեալք անդրէն' պատերազմն ածնիցեմք ուշ,
Թէպէտ ընդ աստուածոյ, եւ ըզդիակն հանիցուք Թերեւս
Առ Աքիլլեւս Պելեան. եւ զայն մի զիւր լիցի վասնելիս:
Մինչ նա զեռ զայսոսիկ ածէր ընդ միտս իւր եւ ընդ միտ,
Գունդք եկին հասին տրովեանք, եւ յառաջոյ նոցա Հեկտոր:
Ընկըրկեալ նորա' եթող ըզզին եւ ասէր դառնայր հայեր,

Իբր առիւծ մի մռընչմամբ՝ զոր շունք եւ արք վարեն յանդւոյ
Մըկընդօք եւ կանչիւք, առակայ 'ի ծոցն արեան իւր սիրտ,
Եւ 'ի գաւըթէն ակամայ ասեղի տըւեալ գնացեալ մեկնի.
Նոյն Մենելաւս խաղաղեցեալ անցեալ զընդոյ 'ի Պատրոկլէ,
Ցընկերացն հասեալ 'ի գունդ՝ դարձաւ եկաց դիտաւորն ունէր
Բաբաջելով շուրջ անդր 'ի մեծն Այաս յորդին Տելամոնեան.
Եւ եգիտ զնա խոյոյն յահեկակողմ համօրէն ռազմին,
Զի զընկերսն յորդորէր սրտապնդեալ 'ի պատերազմ,
Ցորս արհաւիրս աստուածառաք՝ Գուշակն արկեալ էր Ապոլոն.
Եւ գնաց ընթացեալ, եւ վաղ հասեալ՝ ըսպառնէր ասաց.
Այս, Այաս սիրելի, ըզՊատրոկլի զիակամբն
Գունդ դիմեսցուք, թերեւս զմարմինն Աքիլլեայ մատուսցուք մերկ,
Իսկ ըզզինուորութիւնն նորուն զրաւեաց Հեկտոր կորդակաւորական.
Զայս ասաց եւ զխաղաց քաջամարտին յուզեաց ըզսիրտ,
Յառաջեաց ել ընթացեալ, խառնեալ ընդ իւր Մենելաւոս.
Իսկ Հեկտոր՝ մերկացուցեալ ըզՊատրոկլոս 'ի պերճ զինուց՝
Ձգէր զի զգլուխն յուսոյն հատանիցէ սուր պղընձով,
Եւ զմարմինն առեալ դեղ ընկենուցու արջոյց շանց.
Եկն եհաս առ նա Այաս, վահանաւն 'ի ձեռաց բըրդաձեւ,
Հեկտոր յետս վերադարձեալ՝ գընդայր մեկնէր յընկերաց զունդ.
Ել 'ի կառսն եւ զՊատրոկլի զինուցն զէնս ետ տանելոց
Բանալ յամուրն անդր 'ի մեծ պարծանս անձին իւրոյ.
Իսկ Այաս ըզՄենետեան որդւոյն ըզլայնն արկեալ պահեալ՝
Իբր առիւծ զորդւոցն եկաց, որում յածեալ ըզկորիւնս իւր՝
Այրք զինակեցիկ որսորդք յանտառս, ինքն առ ուժին մըռնչէ,
Եւ ըսպառնալ 'ի խոժոռ արկանէ զյօնսն աչաց ծածկեալ,
Նոյն Այաս ըզզինեցարզարմըն Պատրոկլեա շուրջ պաշտպանէր.
Եւ 'ի միւս կողմէն եկաց Ատրեայ որդին Մենելաւոս
Արիական, մեծ հըծծութիւն առաջ 'ի սրտին իւրում յորդեալ.
Այլ Գլաւկոս՝ Հիպողոքեայ ծնեալ՝ լիկիացւոց արանցըն պետ,
Այն 'ի Հեկտոր արկեալ խեթիւ՝ ծանր բանիւք յանդիմանէր.
Հեկտոր՝ տեսլեանն գերազանց, յարուցնէ յոյժ նուաղեալ.
Քաջութեան ըզքեն հըռչակ զուր ընծայեալ զդէհերտեալդ.
Տես արդ որպէս զքաղաքդ եւ ըզքաղաքդ ապրեցուսցես
Դու միայն ժողովրդովքըդ բընակօք Իլիոնի.
Քանզի ոչ ոք 'ի լիկեացւոց ընդ դանայեանս 'ի պատերազմ
Խաղացեալ դիմադարձեսցէ, զի եւ չէր ինչ ոչ եղեւ
Մարտ ընդ արս թշնամիս զընել անդադար զոր հանապազ.
Դու զինքդ զայր մի վատթար ճողոպրեսցես 'ի մեծ ամբոխէ,
Չուառական, որ զՍարպեդոն՝ ըզթիկնակից քո եւ ըզհիւր՝
Ընդ վայր հարեր՝ լինել որս արգիւացոց յաւ եւ յաղուա.
Որ 'ի կենդան իւրում օգուտ մեծ քաղաքիդ եղեւ եւ քեզ,

Իսկ արդ եւ ոչ հալածել զբռնաւոր ընդունիս առ 'ի Նմանէն ։
Արդ թէ ինձ ոք ունկնդիր լիցի յորոց Լինելոցս ,
Զաւակացն 'ի տուն , եւ Տրովացւոց հասանել զայցէ ծանր կորուստ ։
Զի թէ այժմ արտաքսեալ քաղաքականութեան էր զօրութեան ,
Անտառն , զոր օրինակ 'ի քաղս ասէ՝ որ մաքրաբէն
Ընդ որկորն ախորժեալ վասն հայրենեաց երկրին հրաժարել ,
Վաղվաղակի յԻլիոն թագաւորել լինէր մեր զՊատրոկլոս ։
Զի զխիտելս այս յառաջ թէ անդր 'ի մեծ երթեալ գնայցէ
Ցարդեայքն Դրիանոս , եւ կորզեցեալ զայն 'ի խաղալիս ,
Իսկ եւ իսկ արդեանցս զԱրգիականն զնշեցեն զէնս
Հասուցանեն այսրէն , եւ զինքն իսկ յԻլիոն տանել սարդարս ․
Քանզի սան այնձափեայ նոստանեակ մեռանել՝ որ յարդարածնա
Մեծազօրն է առ Նաւասարդ՝ ինքն եւ սպառեալ իւր զինակցաւք ։
Սակայն զաւ՝ մեծամեծութեան Իսրայել կալ իսկ յանդիման
Զինուորեր՝ զաշտն աւերել յախոյեանց զաւազանծի ,
Թող թէ կալ եւ ոչ ունել․ զի ընդանեայն է քան ըզբնեղ ։
Հայեցեալ 'ի նա խոժոռ՝ ասէ Հեկտոր կորդակածօծ․
Զի այդպիսեաց դու , Գլաւկէ , յանդգնաբար խօսեցար ։
Վա՛հ․ ընդզօնափեա կարծեսե զերկաւ 'ի վեր քան զայլս
Որ միանգամ յարգասանեցն 'ի Լիկիա եղեն ընծայք․
Իսկ յորոց այժմ ասացեր՝ պարապասեցեր ընթերցող 'ի սպառ ,
Որ առեա զնա Իսրայել նորդեմ չհանդուրժեալ անհաւատին․
Զնք երբեք իմ զարհուրեալ ոչ մարտիւ ոչ ձիոց դոփմամբ ,
Սակայն միշտ ապագրապետին Արամազդայ յաղթող են միտք ,
Որ եւ զայր սրբաւեայ վանէ , եւ զյաղթանակն հանէ հեշտաւս․
Է ուրեք՝ զի եւ ինքնին իսկ նա զըրդէ 'ի պատերազմ ։
Այլ աղէ՝ եկ , սիրելի , կաց ապընկեր ինձ եւ տես զործ ,
Եթէ զօրըս ցերեկ լիցիմ ինչ մեղկ , որպէս գուշակես ,
Թէ զոք արգելեալ 'ի դանայեանց քաղաքայնագործ 'ի զօրութեան՝
Ընկրկեալ 'ի պաշտպանութեան զդիականացեալն Պատրոկլոս ։
Զայս ասացեալ՝ առ տրոյեանսն երարձ խրախոյս մեծաբարբառ․
Տրովացիք եւ լիկեանք եւ դարդանեանք ընթերամարտք ,
Լերուք արք , սիրելիք , ընդդիմակայեան յուշ ձեզ կորով․
Մինչեւ ես ըզզարդարելոյն Աքիլլեայ զէնս արկանից զանձամբ
Ըզգեղեցիկս՝ որ Պատրոկլի յուժոյն զերծի՝ սպանեալ ըզնա ։
Զայս ասաց , եւ ելեալ գնաց Հեկտոր սաղաւարտաձօձ
Ցոխերիմ պատերազմէն , եւ ընթացեալ ձիոյ ընձեռալ ,
Ոչ 'ի բացէ պնդաթափիչ պնդեալ զարշաւարգս եհաս ընկերացն ,
Որք յառաջ տանէին զՊելեւեայ զէնսն երեւելիս ։
Անդ մեկնեալ յաշխարհաւեր պատերազմէն՝ փոխէր նա զզէնսն ,
Եւ զիւրսն ետ քաղաքամարտից տրովացւոց տանել յԻլիոն սուրբ ,
Ըզգենոյր ինքն անմահս ըզՊելէաւեանն Աքիլլեայ ,

Զորս հօր՝ իւրում մերկելոյ պարգեւեցին զէնս երկնաւորք ,
Եւ նորա յաւէտութիւն յօրինեալ տեսոյ՝ եւս պատանւոյն .
Սակայն ոչ եւ որդին 'ի զէնս անդ հօրն եհաս յալիս :
Տեսեալ ըզնա մերկանալ ամպրոպայնոյն Արամազդայ՝
Վառեալ 'ի զէն եւ 'ի զարդ աստուածային Պելէասածնին ,
Ըզգլուխն իւր շարժեալ՝ խօսեցաւ յանձն իւր եւ ասէ .
Ա՛յ հէք , ոչինչ համբաւն մահ քեզ 'ի միտսդ համարանի
Որ առ քեւ կայ մօտալուտ , եւ դու զանմահ զէնս ըզգենուս
Զառըն միոյ զաւակի՝ յորմէ դողան այլք համօրէն :
Ըզնորա ստանես զընկերն հեզահամբոյր եւ քաջազօր ,
Եւ ըզզէնսն՝ ոչ յարժանի՝ բարձեր 'յուսոյն եւ 'ի գլխոյն .
Սակայն քեզ միասնայից զօրութիւն տամ յաղթութեան մեծ ,
Փոխանակ զի ոչ եւս այլ 'ի դարձելոյդ յայգըմ կրկնոյ
Ընկալցի Անդրոմաքէ զՊելէասածնին զէնս հոյակապ :
Զայս ասացեալ Զրուանեանն՝ 'ի կապուտակ յօնս ակնարկեաց :
Հեկտորի պատշաճեցան զէնքն 'ի մարմինն , եւ մուտ 'ի նա
Ահաւորին եւ զօռ Արէս , լցան անդամք իւր 'ի ներքոյ
Զօրութեամբ եւ կորովով , եւ ընթացաւ առ հեղ գոչմամբ
Յանուանի նիզակակցացն , եւ մեծանձին Պելէասածնի
Զոյգ թուէր նոցա բնաւից՝ զէնսուք նորին փայլատակեալ :
Եւ յածեալ՝ քաջալեր բանիւք վառէր զամենեսին ,
ԸզՄեսթղէս եւ ըզԳղաւկոս , զԹերսիղոքոս եւ ըզՄեդոնն ,
ԶԱստերոպէոս ընդ նոսին , զՀիպպոթոոս եւ զԴիսենորն ,
ԸզՓորկիս եւ զՔրոմիոս եւ զԵննոմոս հաւահմայ .
Ըզսոսին գրգռելով զերագաթեւ խօսեցաւ բանս .
Լուարուք , ազգք անթիւ շուրջաբընակ օժանդակաց .
Զի ես ոչ յամբոխից ելեալ խնդիր , եւ ոչ կարօտ ,
Այսր ըզձեզ 'ի քաղաքացըդ յորդեցի զամենեսեանդ ,
Այլ զի զկանայս տրովացւոց եւ ըզնոցին մանկանի մատաղ
Պահեսջիք յօժարամտութ 'ի մարտասէր աքայեցւոց .
Յայս խորհուրդ՝ պարգեւօք եւ թոշակօք զազգն ըսպառեմ ,
Եւ ըզձեր զմայլեցուցեալ պարարեմ զանձն իւրաքանչիւր :
Այլ արդ այր այր դիմագրաւեալ՝ կամ կորիցէ
Կամ կեցցէ , քանզի եւ այս իսկ տուր եւ առ է մըրցութեանց :
Իսկ որ զամ մի զՊատրոկլոս՝ թէ եւ մեռեալ՝ կորզեալ տարցի
Առ ձիամբուղ տրովացիս , եւ Էաս թոյլ տացէ նըմա ,
Ահա զկէս կողոպտածոյս տաց եւ ըզկէսն ինձէն կալայց .
Եւ լիցի այս նըմա փառք , որչափ եւ ինձ իսկ գլխովին :
Զայս ասաց , նոքա զաշտեան 'ի վեր առեալ՝ դիմեալ անկան
Դէպ ուղիղ 'ի դանայեանս ուժով մեծաւ , յոյս մեծ 'ի սիրտ՝
Ժամանել հանել զմեռեալըն յԷասայ Տելամոնեանց .
Պանդոյրք . սա 'ւաբիկ զբազմաց արեւ զնովաւ եհաս :

Եւ ասէ յայնժամ Ղևոն-ցանցառազնացն Մխիթարայ.
Ո՛վ սիրուն, ծով գիտութեանդ Մխիթարեան. քանզի էինչ ունին
Եւ ոչ մինչ իսկ երկոցունց զարդ ՚ի կղզեայս ամենայն անզգին։
Ո՛չ այնչափ ըղՊատրաստի գիտնականն կամ զարհուրեալ է.
Որ փայլիր մի՛ եւ զարմանալեաց յարգեցուցէ շքնաղին եւ դհետ,
Որչափ զնմա եւ դպրանոց գրքերդ մնացեալ էինչ կատարեալ.
Զի ամենայն պատերազմի Հեկտոր՝ պատրաստ չափեալ զինուորեալ,
Եւ մինչ իսկ գիտնականն ունին յանդգնեալ երկրի մահ։
Այլ արդ եղ զանգայեցաւ քաղաքն Հռոմէա, թէ ըմբռնել ոք։
Զայս ասաց, ոչ էինչ հետաւոր Մխիթարեան ահեղագոռ,
Եւ խորհրդածայն բարբառով գոչեաց ՚ի լուր զանգակեցաց.
Է՛ սիրելիք, զօրականք արդարացայց եւ եկեղեցւոյ,
Որ բարձրեալ Արարատայ՝ Աղամնկան եւ Մխիթարայ՝
Ցանդուսնական ըմպելի, եւ այր խաղաղասէր հզօրն զօրաց,
Եւ պատուիրան յԱրամազդայ եւ պարծանաց ընձեռեալ փառք։
Բայց տարածեալ է իմն ըղձիկն մի զօրադրութիւն հետապնդել,
Զի այնչափ իմն անչափ բարբառելոյ կրանայս գտանել։
Այլ այր էինչ երթիցէ՝ նախանձ ՚ի մեծին եղեալ քննոյ,
Գաղափարեալ թէ ասիցէ արտասուեալ չափ գեղ խաղաղեալ։
Զայս ասաց, եւ Ողիմպոսն երագ Ղեւոն ըմբռնեալ անդէն,
Եւ նախ էինչ ընթացեալ ընդ պատերազմն՝ եկն ընդ առաջ.
Ցեռ նորուն Իզամիննեա եւ զինակիրն Իզամինի
Մերինեա՝ Ենիկոլեայ մարգարէական հանդամանակից։
Իսկ զայլոցն՝ ով որ մխագք քաջակք զանազանուն Ճառեցէ,
Քանի որ յաղթելեաց ը[illegible]ն ըղձին բարբառեցին։
Տրտմեցիք համագամանդ ը[illegible]եցան նախ, Հեկտոր յառաջ։
Օրինակ իմն ՚ի լեռանս յԱրամազդայ գիմեալ գետոյ
Մեծամեծ մաքրչէն ափք գեղ յորձանացն, եւ ծովերերք
Գոչէն ափնածուք՝ ՚ի ժայռերէ անդ ծովուն ՚ի գուբս.
Այնպէս նոքին առաջնորդք աղաղակեաւ, իսկ աքայեանք
Բաց ասեալ միաշունչք կայլին զօրագունդն Մխիթարեան,
Շուրջ ցանկեալ ասպարաւորք պարզենձակութեան վահանք։
Բայց Զբրուանեանն ըղձագոյն գըլխանոցք նոցին եհեղ
Մէջ սաստիկ. զի եւ ոչ ըղՄխիթարեանն ատեայր յառաջ
Մինչ գեռ էրըն կենդանի եւ արբանեակ Ղակինեայ։
Եւ դրժգմեցաւ թէ յաւար մնասցէ շանցըն Թըշնամեաց,
Վասն որոյ եւ զընկերսն ՚ի պաշտպանել ըղնա յարոյց։
Նախ արտմեանք ըղնայսանկն աքայեցիս գըրգռեցուցին,
Որ զդիակնըն Թողեալ փախեան, բայց ոչ զոք ՚ի նոցունց
Մեծանձնիցըն արտմեցիք Ճակք նիզակացն եառուն ըստ կամս,
Այլ ըղձին [illegible]. բայց ոչ յերկար աքայեցիք
Կալոց էին [illegible] զի զնոսա հաստ զարձոյց անդէն

Էառ՝ որ գեղով եւ քաղցրութեամբք զանգուցանէր
Զայլոցն զանազանեալք՝ յետ անձրեւման Գեղխամծնին ։
Եւ զինուց յաղթելեանն սատակութեամբ վարդապետաց ,
Որ 'ի լերին զպատուականն եւ զառաքելանսն պատրանելեա
Թեթեւով փառաւորեցոյց՝ Ճախր ընդ Թաւաւթս առեալ Թըզեց .
Նոյն որդին Ցեղամանի զարմանաբանաց՝ Էառն պերճ
Յարձակեալ գեղով յանուց յըրաւոյ ըղձաւեզին առաւօտեան՝
Որ պատուէին զԳատարելին եւ ամն 'ի մեռելն ոանէն
Ձըղել յառաւօտ անդր խաբեալ եւ պարծանաց ժառանգել փառս ։
Ահա շըջեալ Ճետ Լեթոմ Գեղաղալանայն՝ Հիաղատեան՝
Բուռն հարեալ զատանէին քարըշէր 'ի հօր մեկնալարանէն
Խորոց 'ի կաճէն կապեալ՝ ամենապէրանութ պղծանայն շուղը ,
Հեկտորի եւ արմուկացոցն 'ի շնորհս , այլ եւբն եղեւ եղեան ,
Որ եւ ոչ զի ամինայն փութոյ խառնեալ եղեւոց մանել ։
Զի որդին Ցեղամանի'նգ ամբաստանեցոյն եղիցեալ՝
Եհար ըղձոս 'ի ճանապարհ ընդ աղջամուղջն պղընձակեղակ ,
Եւ հերձաւ պղընձեայն ճիւղեւ՝ մինչ 'ի ոսկր ,
Ըղձարուածըն զերդորդանն առեալ մեծի եւ պճառա բազկէն ։
Ընդ կողմանէն փող 'ի մէջէն ոսկեղն արեամբ շաղեցաւ խառն ,
Եւ լուծան զինք խոր 'ի նոյն , եւ 'ի ձեռացն երկայն Թաղեալ
Ընկեց զոտն ընդ գետնին ըղձածանձին Գատորեկեանի ։
Եւ եւբն հուպ առ նըմին ըղձխակուսին անկաւ յերեսս
Յարգաւանդըն Լարիսայ հերոս , եւ ոչ ընդ պանծալեան
Փոխարէնս հատոյց ծնողացըն սիրելեաց , եւ կեանք նորա
Կարճեցան յետնայ մեծասըրտին ամբարձեալ տիգէ ։
Իսկ Հեկտոր ըղձայլեալ գերդորդն յետս անդր արձակեալ ,
Այլ նա եա՝ ասեալ անդուստ՝ զոտն մ' 'ի պըղնձէ մեկենգեն խոյս .
Նա սակայն զԱքեւղէոս , ըղձածանձին Իփիկլեայ Ճետ ,
Զքաջարին Փոխկեայ , որ յանուանին 'ի Պանոպեւս
Ունէր խեւր տուն բնակութեան , արանց բազմաց Թագաւորեալ .
Զայն եհար ընդ անրակաւն , եւ պղընձաձոյլ աեգ նեղաէին
Թափ ընդ Թափ մխեալ անցեալ՝ հուպ առ վերջին ծայր ուսոյն եղ ։
Անկաւ նա Թընդմամբ , շառաչեցին զրահքըն զնա ։
Եւ էառ ըղձորոծէն Փորկիս , զհանդերձն Փենոփեայ ,
Ըղջաւաշաղանն Հիպպոթոյի , նըդեալ զաշտէն եհար ընդ պորտ ,
Եւ ջախեալ ըղձարաւանդան եւ Ճաշակեալ ըղձորոտն ,
Գլորեցաւ նա 'ի փոշւոյն , եւ բուռն ափովքն եհար զերկրէն ։
Ցեաւոյս շոգան նախհառաչք , եւ եւբն Հեկտոր խոյ պերճափայլ .
Գոռս հարեալ արգելուցեալ , եւ զդիակունսն առեալ 'ի քարշ
Ըղփորկեայ , զՀիպպոթոյի , լուծանէին ըղձէնս յուսոյն ։
Անդ անգղէն արամեալք 'ի սիրելեացն Արէոս գործեանց
ՑՆմինն եղանէին ամուրութեամբ խաբեալ պարտիլանք ,

Ցանկէին զփառսն արքայութեանք ուժովն խոյանալոյ եւ քաջութեանց
Եւ 'ի վեր քան զհրամանս Արամանեկայ, բայց Արայն
Զհնխոս զբրգեալց [illegible] կերպարանեալ 'ի Գերեփոս
Ի Նաւիրական Եղեռնեան՝ որ առ Նորա հայրք ծերունեաւ
Քարոզ կացեալ՝ ալեւորեալ էր եւ մրտօքն հանճարեղ քաջ.
Ցայն 'ի կերպ՝ Արամանեկայ ձեռն Արայն բարբառեցաւ.
Ընխոս, խակ զնմբդ եւ յանկարծ կամս առատաձեռն
Փոքրիկեք զբարձր Նինոս, որպէս ասեալ եմ զայլ արեար
Ի զօրութիւն յուսացեալ եւ 'ի կորովի եւ յառնութիւն
Եւ յերեւանց զօրականն, ուր եւ Նիոսք էին յառաջն.
Իսկ Արամանեկ միոյ կամի քան զանուանեալ ըմբշամարտեանն.
Այլ յերկնից անհնարին խուժանեալ ձեռ՝ ոչ մարտնչեցին։
Զայս ասաց, եւ Ընխոս ըմբշխարժեալքն զԱրային
Նշկահեալ զի կայր՝ ծանեաւ, եւ մեծաձայն աղաղակէր.
Հեկտոր եւ այլ զօրավարք արդեօք այսուհետեւ եւ ասացոյց,
Մեզ արդ այս այսպիսութիւն՝ 'ի սիրելեացն Արեայ յաղթեանց
Վատութեամբ Նոցին եղեալ՝ եւ յԻլիոն զնալ եղանել։
Այլ 'ի գէջ որ աւընթեր հասեալ մատուցեալ առ իս առաջ
Զվէհն հանճարեղ Արամանեկ 'ի ձեռնատարաց միոյ զօրավարին.
Երթիցուք արդ գէտակցիկ 'ի զանհայրեանս, եւ մի անխառն
Հասուցին Նոքա 'ի Նաւսն ըմբշամարտիկն զի անհեծեալն։
Զայս ասաց, եւ յորժ վառեալ քան զնահատակն էանց յառաջ.
Եւ Նոքա զարձեալ անդրէն ձեռնատեցան ընդ աղաղակեանս։
Իսկ յայնժամ Ընխոս խոյեալ աճապ զԻխոկերոսա՝
Ըզգալակն Արփաքսադայ՝ զԻխնամեալ հերոս ընկերին։
Ընդ անկումն նոր խորտակեալ Արեայ ափրան Իխնամեալ՝
Մատուցեալ մերձեցաւ եւ արձակեաց զաշտէն փայլուն,
Եւ եհար զՀխոյասպասեանն Ամփոսեան՝ զհովիւն աղանց՝
Ի լերգէն ընդ ափանդեալքն, եւ Նոյնհերայն ըղձանկան եղջծ.
Որոյ էր յաղնախորդեան Գեմփոյ եկեալ հասանել,
Եւ 'ի մարտու քաջամարտ երկրորդ ըղձին Ասարապէ։
Ի գլորումն նոր զորավէալ Ասարապէոս արխանական՝
Եւ նա ծնօղն գնեանց աչխայժ 'ի կռիւ զանհայեցող.
Սակայն չէր եւս էր հրճար, զի յամենեսին փահանաքան
Կայեն որ շուրջ ըմբշամարտիկն, եւ զգեղարդանցն կարկառեալ։
Զի Ընոս զամենեսեան այցէր, եւ այր խրոխտայ բաղձամ,
Եւ չառնէր ուժք Թոյլ 'ի մեռելոյն կատեալ երբէք,
Ոչ ուժք Նահատակել յառաջ քան զայլ աղայեցիս,
Այլ կալ մնալ ըմբռնեալ եւ գէմ ընդ գէմ զբնել մարտ։
Զայն սպառնալեօք ասպար մեծն Ընոս, թանայր երկիր յարեան բարուք,
Եւ [illegible] խառնն եւ խիտ թաւալգլոր անկանէին
Տրոյացոց, հանգոյն արք նիզակակիցացն, եւ զանհայեանց,

Զի եւ ոչ առջին առանց արեան հեղման առյին Ճակատ.
Բայց սակայն յորժ զըռուէին, զի ուշ 'ի կռուոյս առնէին միշտ
Ընդ գունդն ողջոյն 'ի միմեանց հերքել ըղջատւոյն սատակման :
Այսպէս առքա հրագունակ զուապարէին, եւ չէր տաւել
Ոչ զալկն արեւուն, ւոչ ըղլուսինն ողջ անարատ.
Զի էին մառախլապատք յասպարիսեն քաջք ամենայն
Որ զորդւոյն Մենիտեայ զմեռեալ մարմնովն առնոյին պար :
Իսկ այլք, տրովադեանք եւ բարձաղէն աքայեցիք
Յապահովս յարփի ջերմոտ մարտէին, եւ սուր Ճաճանչք
Արփուէին արեգականն, եւ յերկնայ երկրէ ընաւ ամպ
Ոչ ցոլանայր, ւոչ 'ի լերանց, այլ ըրջամբս մարտընչէին՝
Յուսացեալ հեռուց միմեանց ըզգուշացեալ բացէ 'ի բաց :
Իսկ նոքա 'ի միջոցին տառապէին չարչարանօք
Ի բազմն եւ 'ի կըռուոյն, եւ մաշէին 'ի ժանտ պղընձ
Քաջազունք համօրէն. իսկ արք երկու չեւ 'են լըւեալ,
Արք առք փառապատերազմք՝ Թրասիմեդէս եւ Անտիլոք,
ԶՊատրոկլի անպատգեւանին ըղմահն, այլ գեռ թուէր նոցա
Յառաջնում անդ Ճակատուն ողջ ընդ տրովեանս 'ի պատերազմի :
Եւ նըկատեալ զկոտորած զընկերակցացն եւ ըզխուճապ,
Առանձինն մարտէին, զայն Նեստորի տուեալ պատուէր
Եւ խրատոյս 'ի մըրցութիւն՝ 'ի թոյրաթուխ գըրգեալ նաւացն :
Եւ ըզաւրն եկաց ողջոյն առքա զուապար մեծ ժանտ կըռուոյ.
Երկոք եւ քըրտամբ յաւէժ անդուլ ծունկք եւ սըրունք,
Նըրբուսա ոտք բոլորեցուն, եւ ձեռք եւ աչք էին թաթախ
Ի կըռուէն զպաշտօնէիցն արեաւ քաջոտն Էակիդեայ :
Որպէս այր ոք ըզմեծի զուարակի մորթ տայցէ ստըրկացն
Ի ձըգտել ըղթըրմեալն արբեալ 'ի Ճարպ պարարտութեան,
Եւ առեալ նոքա ձըգեն բոլորաբար անջըրպետեալք.
Եւ քամի հիւթն ընդ փոյթ, եւ Ճարպն 'ի ներքս [illegible]
Ի ձըգձըգել բազմութեանն, եւ յամենուստ պարզի բոլոր.
Այսպէս կողմանքն երկոքեան այսրըր եւ անդըր քարշէին
Ըզդիակն 'ի խուռն վայրի, զի սիրտ յանձինս յուսայր նոցա,
Տրովեանց ձըգել յԻլիոն, եւ աքայեանց 'ի զօգեալ նաւս,
Եւ զուապար ըղնըդմանէ յարեաւ գըժնէ զազանական.
Ոչ Արէս ամբոխագըգիռ, ւոչ Աթենաս թէ զայն տեսեալ՝
Ոմնէր ինչ եպերել, թէ եւ բըրդեալ 'ի մեծ զայրոյթ :
Այսպիսի Արամազդ յաւուր յայնմիկ ըզՊատրոկլէ
Արկ արանց [illegible] մահահըրաւէր Ճակատամարտ :
Իսկ գիւցազն Աքիլլէս ըզՊատրոկլի չգիտէր գեռ. մահ,
Զի հեռի յոյժ 'ի պըրընթաց նաւատորմէն [illegible]
Ընդ տրովեանցն պարըսպաւք, եւ չունէր ամին ինչ 'ի սըրտի
Թէ մեռեալ իցէ, այլ ողջ, եւ մինչ 'ի դրուանցն ժամանեալ,

Եւ ահա դարձցի այսրէն. քանզի եւ ոչ խոկ հաւատայր.
Թէ սահմանց իւր ընդարձակն աւերեսցէ, եւ ոչ ընդ իւր.
Զոր բաղձամ անդամ աստուած էր 'ի մօրէն լուր տաղուդ,
Զի զմեծին Արամազդայ պատմէր նշան զմեղաւոց խորհրդոց.
Իսկ մօրն յոյժ խռովեալ չէր զրուցեալ զայնքան ոճիրն որ ինչ դէպ եւս;
Թէ մինչեւ վախճանեսցի յոյժ սիրելեաց իւր ամենայն։
Իսկ նոքա զմեծութիւն յաւէժարար առաւ սեպ 'ի ձեռս
Անդադար բախեալ 'ի կախ. եւ ընդհանուր տատանեկեն։
Եւ էր որ մյստէս տէր 'ի պղընձապղնեա պայցեալ.
Ոչ պատիւ ինչ մեզ լիցէ, ով սիրելիք, դարձ 'ի խոր նաւս,
Այլ տառէն ամենեցուն բացցէ զբերան իւր ահաւ զխոցին.
Եւ այս մեզ առաւել ողբալի եղիցի յոյժ,
Քան թէ թոյլ տալ ընդ [illegible] [illegible]
Քարշել [illegible] յամառանս իւրեանց, եւ [illegible] [illegible] ընդդէմ։
Այլ դք անդամաս 'ի [illegible] [illegible] զայս բարբառէր.
Ո՛վ սիրելիք, թէ եւ համեալ խորհրդոյ իցէ վիճակ
Սատակել [illegible], մի յուսասցի դք 'ի մարտես։
Զայս ասէր դք եւ զկարիճն [illegible] [illegible]։
Կըռուէին այսպէս տեղս, եւ երկաթի շաւիղ եւ չկաշխեան
Ի պղընձի գլխայր երկնին ընդ [illegible] [illegible] թափուր։
Իսկ երիվարք Հաւկերիսայ կազեալք ուրոյն 'ի ճակատէն,
Լոյծն, խաբէ ոյն ինչ զաղցն ասէն թէ կառավարն
Անկեալ էր 'ի փոշւոջ 'ի մարդասպանձըն Հեկտորէ։
Արարքն Աստուածոյն՝ Դիոմեդայ ձեռս քաջակորով
Ցաձախ ճամբեկ [illegible] [illegible] ձեռքեր եւ [illegible],
Ի կակուղ բարբառ յաճախ ձայնէր, յաճախ եւ [illegible],
Այլ ոչ յետս 'ի նաւատորմն առ լայնատարր Հելլեսպոնտոս
Կամէին նոքա փախել, եւ ոչ 'ի խաղմն առ պատերազմ։
Այլ օրինակ իմն արձան պահէր զերեզ՝ կացեալ կանգուն
Ի շիրիմ առըն մարդոյ վախճանելոյ, եւ կամ կնոջ,
Կային այսպէս անխոյլելու՝ կառքեալ ընկառողն գեղեցիկ,
Խոնարհեալ ըղձըլուխս յերկիր, եւ արտասուք տաքուց նոցա
Ջերմաջերմ ընդ յատակն յարտասուանաց թօթափէին
Առ անձուկ վարշին զըլխոյ, աղտեղէին եւ ծաղկեալ բաշք
Ի վերուստ լծոյն հասեալք առաւ անաւ շուրջ ընդամարգն։
Հայեցեալ Արամազդայ 'ի սուգ նոցին՝ գթացաւ,
Եւ ընդլուխ իւր շարժեալ՝ ասէ յանձին իւրում ընդ միտս.
Ա՛յ հէքք, իսկ առ ինչ զձեզ արքային տուաք Պելեայ՝
Մահացուի առն, ուր դի դուք անծերականք էք եւ անմահք.
Միթէ զի ցաւս ունիցիք 'ի տառապեալ մարդկան միջի.
Զի չիք ուրեք չուառագոյն ինչ քան ըզմարդ՝ յամենեցունց
Որ 'ի վերոյ երկրաց երկրի շնչեն եւ խաղասցեն։

Սակայն ոչ եթէ ձեռք ու՛ ի նորաբուսած չըքնաղ 'ի կառաց
Աղաւնեայի Պրիամեան Հեկտոր, զի ոչ Թագաւորեցին:
Ձեռքէ շատ՝ զի զզէնսն ունի եւ խորախորակեալ պարծի այնուհետ:
Այլ 'ի ծաւանկարդ ձեռ արկեալ եւ 'ի հողկաց այծ եւ կորով
Յաղթել հանել 'ի կառուցոյն զԱւտոմեդոն 'ի խոր քարշեալն.
Քանզի զնա եւս նոցա շնորհեցին վասն 'ի կառավարել,
Մինչեւ երթեալ 'ի գերդաստանն հասանիցեն նաւաց տարածով,
Եւ մնասցէ արիւնահեղն, եւ եկեսցէ տուրք ապշամանաց:
Խօսեցաւ զայս եւ չըշնչեաց 'ի յերկնային ուժգին կորով.
Եւ նոքա 'ի յաշխարհն Թօթափեալ յերկիր զփոշին՝
Յանկէլն ձեռամբ զկառս կառան ընդ ասպարիսս եւ նոք ասպետքն:
Եւ թեպէտ եւ զընկերին Թողեալ, կրտսեր Աւտոմեդոն
Յարձակեալ նոքին ձիովք, որպէս ձիոց անդր 'ի սաստից տարեալ.
Զի զինուորք 'ի տրոհմունս մարտականացն անդրէն փախուցեալ,
Եւ հեշտիւ հալածելով 'ի բազմամբոխ անդր խառնիւր:
Բայց ոչ արանց զօրծէր նախձիրս՝ ընդհեռ նոցին շահատակեալ.
Զի եւ չէր իսկ միայնումն 'ի նուիրական 'ի կառսն անդ
Նիզակ արձակել, եւ սանձել ձեր զերիվարսն:
Անյագն սպիտն ընդ եւես աչացն այր մարտակից՝
Որդեակն Խոմանեան Լայերկեան՝ Ա՛կիմեդոն,
Եւ կացեալ յետեւս կառացն՝ յԱւտոմեդոն բարբառեցաւ.
Ո՞ 'ի դէպ, Աւտոմեդոն, զանմտեալ խորհուրդ 'ի սիրտդ արկ,
Եւ զառաջին միտսդ եղծեալ, եկեալ միայն նահատակել
Յառաջնում անդ ճակատուն, որ զի սպանեալ է քոյդ ընկեր,
Եւ Հեկտոր զանձամբ արկեալ զԱքիլլեւեայ զէնսն՝ խայտայ:
Եւ նորա պատասխանի Աւտոմեդոն՝ Դիորեան ձեռն.
Ո՞վ ոք այլ յաքայեցւոց, Ա՛կիմեդոն, իբրեւ ըզքեզ՝
Յոյր անման ձիոցս 'ի ձեռն եղէ խորխորակն եւ վարժելոց,
Բայց միայն 'ի Պատրոկլէ՝ յաստուածամանն 'ի ճարտարէն
Մինչ կենդանին էր, իսկ այժմ օրհաս եւ մահ եհաս ըզնա.
Այլ ընկալ դու զմտրակս եւ զերասանս շողշողենիս,
Եւ իջից ես 'ի կառացդ զաւակարել 'ի պատերազմ:
Զայս ասաց, Ա՛կիմեդոն հեծեալ 'ի կառսն մարտաբար՝
Բուռն եհար յառաջաբանի յերկասանակն եւ 'ի մըտրակն,
Եւ ոստեաւ Աւտոմեդոն, զոր Հեկտորի վեհին տեսեալ
Զայն անդէն արձակեաց առ մօտակայն իւր Էնէաս.
Էնէաս, պղնձազրահ տրոհմադաշտաց խորհրդական,
Զերիվարսդ զայդ ծանեայ զԱքիլլեւեայ երագասոյն
Երեւեցեալս 'ի պատերազմ ապաժամեան կառավարօք:
Արդ ակն ունիմ ըմբռնել, թէ կամիցիս դու 'ի սրտէ.
Զի թէ զայդ տանք 'ի նոսին արշաւատար ատաղտակաւ՝
Ձեռնեցեն մեզ ախոյեան 'ի մարտակակուռ կալ զաւակարած:

Ի Նոյեմայ զանկիւնակալ՝ անկեալ հատեալ անդաղէն ընդ կղզեակ
Հեկտոր եւ Նիկիաս եւ Փրոմիոս սատարաւորականերով ։
Իսկ զԱրեկսոս Թողին անդ՝ արքայապատուաւ գլխաւորել,
Եւ Արեայ շուրջակայից համախմբեալ Արամեանն
Յաւարի եան ըղձիւն եւ պարծանօք թագաւորելոյ․
Այդպէս ընկերօք Մենեկանեաց սակաւ մի զէթ
Մեղմացուցի զցաւ սրտին, Թէպէտ եւ այր մի սպանանել արտաքոյ ։
Զայս առաջ, եւ զարկեալ կապուտան ձախով եղջերն՝ 'ի կառան,
Եւ նա ճեպէն անվարժան, ապա լեալ եւ ձեռք արիւնոտուրացեալ,
Որպէս զի որ յաղթնոց ընդդիմակաց ծախեալ լռեցեր ։
Իսկ անդրէն ըղԳասարակն զամբարանացուն անկաւ զօրաւորք՝
Զայրացեալ՝ արտասուրմաւ, եւ Աթենաս յարոյց ըղձական
Ցերեկնաւոր երկիւղ, պառակեալ յորսանացն Արամեանց՝
Զգամսոյկնս երթալ զօրքեղ․ քանզի շաղեան եկեն իւր մեծ ։
Որպէս յերկնից ընծայահաւատն ծիրանեա ծաւալել
Արամեանց մանկանցն՝ 'ի նոյաշխարհ պատերազմի ,
Կամ ասպետաւոր ձմերանոյն՝ որ յարտաքոյ արգելանց երկրէն
Ըղմարդիկուն խափանէ եւ զանասնոց ծընդէ գառնոց ,
Սոյնպէս եւ սա զանձն 'ի ծիրանի պարուրեալ անձն՝
Յաքայեանց 'ի գունդն եմուտ եւ զարթոյց զայր իւրաքանչիւր ։
Եւ յորդէն նախ Ատրեւսի խրախոյս բարձեալ բարբառելով՝
Առ արքն Մենելաւոս, — քանզի սա մերձ առ նոյին կայր, —
Փիւնիկեան հանդուրժելով մարմնով, ձայնիւ անմեղեցեալ․
Քեզ անշուշտ, Մենելաւէ, լցցին երկեր եւ թշնամանք,
Ըղանձնեան Աքիլլէի Թէ զմարտերեմ զենաւորակից
Ընդ Տրովաց պարսպաւորացն պատառատեսլեն շունք ժիրաժիր ։
Այլ պինդ կաց եւ ըղզօրն ամենայն քաջալերեա ։
Եւ նրմա պատասխանի Մենելաւոս ահեղագոչ․
Հայր Փիւնիկս, հնաւորաց ծերունիդ, ով Թէ Աթենաս
Տացէ ինձ զօրութիւն, եւ զսլաքաց հերքեսցէ Թափս,
Անընթեր կալ Պատրոկլի կամիմ ես եւ ձեռնն ասալ,
Զի կարի յոյժ անհնարին Հեկտորաց ըղսպան ինձ մահ նորա ։
Այլ սաստիկ հրոյ բռնութիւն է 'ի Հեկտոր, եւ չառնու դուլ
Խոշոշել 'ի պղնձեն, զի Արամեանց նմա տայ զփառս ։
Զայս առաջ, եւ Աթենաս խնդաց մեծաչ աստուածուհին
Զի նմա քան զամենայն աստուածոց նախ մաղթեաց աղօթս ։
Եւ ուժոց եւ ծընկանց նորա զօրացոյց կարողութիւն,
Եւ 'ի լանջս նորա զյանդգնութիւն ալեկեաց ճանճանն,
Որ վանեալ՝ եւս առաւել խանձի կծել 'ի մարմն մարդոյ,
Զի արեան մարդկայնն քաղցրաճաշակ 'ի ճճւոյն է իւր․
Այսպիսի խիզախութեամբ լցեալ ըղսեւացեալն սրտաթոյր ։
Եկն եկաց առ Պատրոկլի եւ զփայլուածակ անկեան նշաւակեաց ։

Էր 'ի տրովադացիսն Պոդէս անուն որդի Էետիոնի,
Ընչաւէտ եւ քաջալար, զոր յոյժ յարգէր պատուէր Հեկտոր,
Զի էր իւր անմխտակ բաժանմանակից սիրատենչալի:
Ընդ կամար գօտւոյն ըզսա Մենելաւոս եհար խարանաւ
Մինչ ձեռակերպն 'ի փախուստ, եւ թափ ընդ թափ ըզպղնձեն եհան.
Անկաւ թընդմամբ ընդ գետնին, իսկ Ատրիդէս Մենելաւոս
Ըզմեռեալն 'ի տրովացւոց կողմանց 'ի խումբ ընկերակցացն:
Այլ զՀեկտոր հուպ մատուցեալ Ապողոն քաջալերէր,
Ի ձեւ Ասիան Փենոպեան' որ էր նորա սիրելագոյն
Քան ըզհիւրսն ամենայն, եւ բնակութիւն ունէր յԱբիդոս.
Դիմացեալն Ապողոն առեալ զերեսս իւր ասէ.
Ո՞վ ոք այլ եւս յաքայեանց երկընչիցի, Հեկտոր, 'ի քէն,
Զի այդպէս փախուցեալ ես յերեսաց Մենելաւի,
Որ յառաջ անզօր մարտիկն, եւ այժմ ըզդին բարձեալ միայն
Ի տրովկեանցս անցեալ գնայ, սպանեալ եւ զքո սիրոյ ընտանին,
Զկորովին յառաջեանս' զԷետիոնի որդին Պոդէս:
Զայս ասաց, եւ զնա ծածկեաց ցաւոց մրրկալ ամպ սեւաթոյր,
Եւ եմուտ 'ի նախամարտիկս 'ի պղինձ հրաշէկ զինավառեալ:
Եւ յայնժամ Զրոնեանն ըզքղանցաւոր եւ զպայծառաշուք
Առ զասպարն, եւ զԻդա պարածածկեալ հածեալ ամպովք'
Սաստկապէս որոտընդոստ փայլատակմամբ զդըրդեցոյց,
Եւ տրովկեանց ըզյաղթութիւն, զարհուրեցոյց զաքայեցիս:
Ըսկիզբն արար փախըստի Պենելեոս բէովտացին.
Քանզի զեւմբըն միշտ յառաջս' էր անդադար եղեալ յուսոյն,
Քերեալ ծայրիւ չափ եւեթ, այլ եւ մինչ յոսկրն երգեծեալ
Սըլաքին Պուլիդամայ, զի սա 'ի մօտ եկեալ եհար:
Մերձեալ ապա խոցեաց Հեկտոր ըզԼէիտեայ ձեռին զատուած'
ԶԱլեկտրիոնի մեծանձնին որդւոյ, եւ արկ 'ի պատերազմն.
Որ փախեաւ բըրբըջելով, զի ոչ եւս այլ յուսայր 'ի սիրտ
Ունել նիզակ 'ի ձեռին եւ մարտընչել ընդ տրովացիս:
Իդոմենեւս զՀեկտորի, մինչ յարձակէրն 'ի Լէիտոս,
Եհար զլանջապանակ զրահից նորա մերձ առ ըստեանքն,
Այլ 'ի բնի անդ սըլաքին' բեկաւ գեղարդն երկայնաձիգ:
Ձայն առին տրովկեանք, եւ նա թըռայց զաշտէն յԻդոմենեւս
Ի Դեւկալիոնն որ 'ի կառսն կայր, եւ խուսն մի վրիպեաց անտի'
Զդինակիր Մերիոնեայ եւ զկառավարն Կիրանոս
Զընդ իւր եկաւորեալն 'ի բնակաւէտէն Լիկտոսէ, —
Զի նախ հետի եկն Իդոմէն 'ի կըրկնամուռ մեկնեալ նաւացն,
Եւ մեծապանծ յաղթանակ պարգեւելոց էր տրովացւոց,
Թէ ձեպով չէր Կիրանոս զձիս երիվարսն անդր հասուցեալ.
Նըման լոյս եկըն նա, եւ վանեաց զօրըն դըժպըհէի,
Իսկ ինք զոգիսն կորոյս 'ի մարդասպանձըն Հեկտորէ, —

Ըզսա խոցեաց սուր սայր ակօգին ընդ ծընօտիւն եւ ականջիւ,
Զատամնատունըն Թօթափեաց եւ ըզլեզուն կըտըրեաց ընդ մէջ։
Ի կառացն անկեալ գըլոր՝ զերեսանտակն հոսեաց յերկիր,
Զոր խոնարհեալ Մերիան՝ խըլեալ ձեռըքն սա 'ի գետնոյն,
Եւ 'ի նոյն ձայնարկեալ բարբառեցաւ առ Իգամէն.
Արդ արա մըտաբեկ 'ի կուշտ, մինչեւ յերագ նաւան հասանել,
Զի եւ դու լինցն խնամաս՝ Թէ աքայեանց չէք ինչ այլ կար։
Զայս ասաց, եւ Իգամէն ըզգլխապետ մըտրակեաց ձիան
Ի նաւակերտքն դոդասոր, զի անկաւ ահ 'ի սիրտ նորա։
Յեսառաջ եւ 'ի մեծամեծաց Մենելեայ չեղեւ զանխուլ,
Զի գլխաւորն յաղԹուԹիւն տրոհագացեալ տայր Արամազդ։
Եւ սկըսաւ այսպէս 'ի բանս խօս մեծն Այաս Տելամոնեան.
Եհէ, որ եւ կարի ոք միանգամ մանկայըն էցէ,
Ասցէ 'ի միտ, Թէ յընկերել է տրոհացեալ հայրն Արամազդ.
Զի նոցա բաղխեցուն, Թէ քաջ Թէ վատ ոք գեցէ ձիգ,
Գամաքեա լինին աղեղք, եւ Արամազդ ուղղէ զընթացս.
Իսկ մեր ամենեցուն՝ այսպէս ունայն ընդ վայր ցընդէն։
Այլ աւազ տացուք 'ի մէջ զոր համաձայնեալն էցէ խորհուրդ,
Իբր էցէ ձըգել ասանել ըզդիւղ եւ մեզ դառնալ անդրէն
Եւ լինել սիրելի զինուորակացաց 'ի խընդութիւն,
Որ գէտակն այսըր եկեալ՝ արխարեն եւ ոչ եւս ունէն ակն
Հեկտորի մարդախոշնձին անպարտելի բազկին սուսեր
Կարող լինել մեզ ժուժել, այլ անկանել 'ի Թուխ նաւակս։
Իցէ Թէ ոք յընկերաց փութանակի տանէր զբրոյց
Առ Պելեանն՝ որոյ կարծեմ Թէ եւ լուեալ իսկ չէք համբաւն
Ըզդոյժըն բոԹալի, զի սիրելին կորեաւ ընկեր.
Այլ ոչ կարեմ նըշմարել յաքայեցիս այնպիսի զոք.
Զի ծածկեալ կան համօրէն 'ի մէգ ձիքեանք եւ երիվարք։
Արամազդ հայր, աղէ դամ մի դու զերծո 'ի մառախլէս
Զորդիս աքեայեանց, ած ըզՋէր եւ տուր աչացըս տեսուԹիւն,
Ապա կոր իսկ 'ի լոյս, քանզի քեզ այդ եղեւ հաճոյ։
Զայս ասաց, հայրն արտասուաց ողբականնեն արգահատեալ՝
Իսկ եւ իսկ ցըրուեաց ըզըքուն, եւ զշամանդաղըն փարատեաց։
Արեւ եա հեա ընդ հեա, ճակատն ամբոյն եւ յերեւան,
Եւ աստ յայնժամ Նաւս ցըՄենելեաւ ահեղագոռ.
Հայեաց արդ, դիցասընունդ Մենելեայէ, եԹէ տեսցես
Կենդանի զԱնտիլոքոս, ըզմեծանձին Նեստորի ձագ,
Ճեպեցո արշաւել փութով առ Աքիլլէս քաջասրտազրթ,
Գոյժ տանել, զի ցանկալին իւր քան ըզբոլոր կորեաւ ընկեր։
Ասաց զայս, բառանգանեաց ոչ Մենելեաւ ահագնագոռ,
Եւ երեալ խաղաց զընթաց որպէս առիւծ ոք 'ի գոմոց,
Որ աշխատ լեալ 'ի խառնել եւ տագնապել ըզշունս եւ զայրս՝

Որ չտեսան նման թոյլ յափշտակել զարշաւանս ձիոյ
Ըղձիչերն 'ի գլուխ ոլքնեալք. մեծափափաք ենքն 'ի շաղիղ
Յարձակեալ՝ չըճմլրէ ինչ, քանզի ոլոռք անզատապարաց
Թօթափեալ ընդգիմագրաւ 'ի կողմէն Թրակէն բաղկաց,
Նա եւ ջահք բոցավառեալք, յոյց շըրջուցեալ հարթնու մտէն,
Եւ զայգոյ մեկնեալ գլխոյ ծանրաթախիծ հաշեալ ոլորանս,
Սոյնգունակ 'ի Պատրոկլէ Մենելաւոս ահեղագոռ
Գընայր յոյժ ակամայ, զաքայեցւոյն 'ի մեծ կասկած՝
Թէ առ ահի տապանակին թողցեն ընդ թըշնամեաց յորս:
Եւ բազում ինչ այլ պատուէր Մերիոնի եւ Այասանց.
Այասանքդ, առաջնորդք արգիւացւոց, եւ Մերիոն,
Յուշ ձեզ այժըմ Պատրոկլի հեզացելոյն ցածութեան բարք,
Զի գիտէր կենդանեացն առ ամենայն ոք հեզ լինել.
Իսկ արդ եղեւ ընդ մահ եւ օրհասին ճակատագիր:
Զայս ասացեալ մեկնեցաւ Մենելաւոս խարտեաշագեղ,
Աչս ածեալ շուրջանակի, հանգոյն արծուոյ, զոր եւ ասեն
Սրատեսագոյն քան զամենայն օդապարիկ հաւս ընդ երկնիւք,
Յորմէ եւ անդ 'ի բարձունս՝ ոչ վրիպեալ սրընթաց ճագար
Մացառաքող՝ 'ի թանձրաթուփս, այլ եւ 'ի նոյն իսկ խոյանայ,
Եւ անդէն յափշտակեալ՝ եւ 'ի կենաց ընդ զրկէ.
Նոյն եւ քո, Մենելաւոս դիւցազնածնունդ, ընդ ամենայն
Ցածէր լոյս ակնարկեալք 'ի խումբս ամբոխ ընկերակցաց,
Թէ տեսցես թերեւս ուրեք կենդանի զուստրն Նեստորեան:
Յակոյն քըրթթել ծանեաւ ընդ ձախ ահեակ կուսէ զումբրս ռազմին՝
Զի զընկերան յորդորէր, քաջալերէր 'ի պատերազմ.
Եւ մատուցեալ խօսեցաւ խարտեաշագեղ Մենելաւոս.
Օ՛ն արի, Անտիլոքէ, այսըր մատիր՝ զի լուիցես
Աղէտից բօթ որում չէր ինչ արժան գալ 'ի պատահար:
Եւ դու ինքնին, կարծեմ, ուշիւ տեսեալ ածեաս 'ի միտ,
Զի պատուհաս թուայէ աստուած ընդդէմ դանայեցւոցս,
Եւ տրոյեանց է յաղթութիւն. աքայեցւոց քաջն անկաւ,
Պատրոկլոս, եւ յոյժ անձուկ դանայեցւոցս եհաս կարօտ:
Այլ դու փոյթ ընդ աքայեանց նաւս ընթացեալ առ Աքիլլեւս՝
Երթ ասա զլուրս. ճեպեալ թերեւս գէթ թափեսցէ զդին մերկ 'ի նաւն,
Իսկ ըզզէնսն առեալ ունի Հեկտոր սաղաւարտաձօձ:
Յայս բարբառ լըւեալ ըզբանն Անտիլոքոս զահի հարաւ,
Անշըշունչ եկաց յերկար, աչքն արտասուօք ողողեցան,
Եւ զըւարթ ձայնին հաղագ խոցաւ հատաւ 'ի կոկորդէն:
Բայց եւ ոչ այնպէս արար զՄենելայի պատուէրն անպախտ.
Ել գընաց ընթացաւ, յանձնեաց ընկեր զէնսն ուանդեալ
Ի Լաւոդոկ՝ որ առ ինք զասպազարդեալ ձիսն ածէր շուրջ:
Արդ ընդ մինչ գեա ողբայր 'ի ճակատէն տանէին ոտքն

Աքիլլէի Պելիածնին երթալ պատմել զոյժ բօթալից ։
Եւ ոչ քո սիրտ յօժարեաց, Մենելաւէ դիւցազնունդ,
Յօգն ընկերաց նեղելոցն՝ յորոց գնաց Անտիլոքոս,
Եւ անձուկ կարօտագին Պիլիացւոցն եհաս գընդաց.
Սակայն նա կացոյց նոցա զԹրասիմեդէս դիւցազնըման,
Եւ ինքըն դարձ վերըստին առ Պատրոկլոս արար դիւցազն,
Եւ դիմեալ առ Էասեանց կացեալ անդէն բարբառեցաւ.
Արդ ըզնա 'ի նաւատորմն առաքեցի յերագաթեւ
Առ քաջոտն Աքիլլէւս խաղալ գնալ, բայց ոչ կարծեմ
Արդ գայցէ, թէպէտ եւ յոյժ իսկ ոխըրամըրեալ ընդ վեհն Հեկտոր;
Զի եւ ոչ մերկ 'ի զինուց ընդ տրովացիս մըտցէ 'ի մարտ ։
Այլ արդ մեք իսկ ինքեանք մեզէն խորհուրդ խորհեսցուք քաջ,
Եթէ զդին զիարդ հանցուք, կամ թէ եւ մեք իսկ զըլխովին
Ի տրովեանց մարտէ ապրեսցուք 'ի մահուանէ եւ յօրհասէն ։
Մեծն Էաս Տելամոնեան դարձոյց առ նա պատասխանի.
Քաջ ասացեր զամենայն, ով մեծափառ Մենելաւոս.
Սակայն դու եւ Մերիոն բարձեալ զդին երագապէս
Ի կըռուոյս հանէք 'ի բաց, մեք 'ի թիկանց օգնեսցուք
Ընդ տրովեան խուժանին եւ ընդ դիւցազնըն Հեկտորի,
Անուամբս մեք համամիտք եւ համանունք, որ եւ կանխաւ
Ժուժկալեալ ընդ բարկ Արեայ՝ եւ 'ի միմեանց ոչ մեկնեցաք ։
Զայս ասաց, եւ 'ի գետնոյն խլեցին զըրկօք նոքա զմարմինն
Կարի յոյժ վերամբարձ, գոչաց ըզկնի տրովեանն ամբոխ,
Իբրեւ տեսին թէ զդիակն առին աքայեցիք ։
Դիմեցին իբրեւ զբարակս որ 'ի վարազըն վիրաւոր
Ցարձակին յառաջոյ երիտասարդ որսականեաց.
Զի առ վայր մի արշաւին գալարանացեալք 'ի պատառել,
Իսկ յորժամ՝ կինձն 'ի կորով իւր ապաստան՝ դառնայ յետուստես,
Խոյս տան յետս եւ վարատին յայս ոք եւ յայն կոյս խուճապաւ.
Նոյն տրովեանք անդուլ առ ժամս ինչ համագունդ հալածէին
Սուսերօք հարկանելով եւ նիզակօք երկսայրեօք.
Իսկ ընդդէմ մինչ անոյեան դարձէին երկ Էասեանք,
Շըրջէր գոյն երեսաց նոցա եւ ոչ խիզախէր ոք
Նահատակել 'ի վերայ եւ մարտ գնել ըզմեռելոյն ։
Այսպէս սոքա տանէին կայտառելով զդին 'ի ճակատէն
Ի նաւսըն գոգաւորս, այլ ճարակէր 'ի նոսա մարտ
Մոլեկան իբրեւ ըզհուր՝ ըզքաղաքէ հարեալ մարդկան,
Զի անկեալ բորբոքի յեղակարծուստ, եւ ծախին շէնք
Ի ճաճանչ մեծայաղթ՝ յոր բըռնութիւն հողմոյն մռընչէ.
Սոյնպէս սոցա 'ի գնալն իւրեանց ըզհետ մըտեալ ընթանայր
Երիվարաց եւ մարտիկ արանց շըշուկ ահագնադղորդ ։
Իսկ ինքեանք, ջորիք որպէս 'ի զօրութիւն պինդ ժըրագլուխք՝

Ի լեռնէ ձգեալ ածեն ընդ ճանապարհ առապարին
Ըղձերան կամ ըղձեծան մեծ նաւափայտ, եւ շինչապատ
Ի փոյթս 'ի ձեռս անդ հասեն 'ի վաստակոցն եւ 'ի քըրտանց,
Նոյն սոքա ձըգնաւջան բարձեալ զգիտակնըն տանէին:
Զգեմ ուռնէին նաւք յետուստ, որպէս ըզջուրս արգելու գար
Ցընկախեա՝ կարկառեալ ընդ գաշտըն Թուռք երկայնանխեա,
Որ զհըղօր գետոց սաստիկ յորձանս ուղխեցն խոկ բեկանէ,
Եւ անդէն զամենեցուն զըրգանան 'ի գիւղըն շըրջէ կոյս,
Եւ ոչ խոկ հատանաղըն ըղանութիւն խրամատէ զայն·
Նոյնպէս յետս ընդդէմ ըղխաղըն վանէին մեջտ նաւեանք
Ըզարոձկանցն՝ որ ատէպ կային, եւ մանաւանդ երկուք նոցունց,
Անքիսեանն Էնէաս եւ պերճն Հեկտոր շըքեղաձոխ:
Եւ որպէսի սարեկաց կամ ճայեկաց ամպ խուռնախիտ
Ահագին կակաչանօք հալածական գնան 'ի փախուստ,
Տեսեալ ըզգին խոյացեալ՝ ըզԹըռչնըկանց խաշոշ մըրագն,
Այսպուռնակ աքայեցւոց որդիքն յէնէայ եւ Հեկտորէ
Սոսկալի աղաղակաւ գնային՝ կըռուոյ մարտին անյուշք:
Եւ բազում զէնք գեղեցիկք անկան 'ի փոսն եւ զնովաւ շուրջ՝
Ի փախչել դանայեցւոց, եւ խաղմըն չէր դուլ եւ դադար:

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ԵՐԳ ՈՒԹՈՒՏԱՄՆԵՐՈՐԴ

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Աշխարհահեծ կոծ եւ գոյժ Աքիլլեայ 'ի լուր մահուանն Պատրոկլի. Հա-սանէ մայրն Թետիս 'ի սփոփել, նա որոնալ կամի 'ի վրէժ սիրելւոյն, մայրն արգելու՝ մինչեւ բերցէ նմա նոր զէնս։ Հազիւ հազ զօրանան Յոյնք թափել զմարմին Պատրոկլի։ Աքիլլեւս հրամանաւ Հերայ ելեալ երեւի արտաքոյ պա-րսպին յերդ փառոյն ահագնաձայնիւ, եւ յահեղ գոչիւն բարբառոյ նորա սարսափին Տրովացիք, եւ մարմինն Պատրոկլի ելանէ յանգորրս։ Պուղիդամաս լաւ խորհի. Տրովացիք խորհուրդ տարաբերալ՝ կան մնան 'ի դաշտին։ Աքիլլեւս ողբայ է. Թետիս գնայ առ Հեփեստոս ճարտարապետն աստուած, խնդրէ եւ ընդունի պատենազէնս վասն որդւոյն։ Նկարագրութիւն զարմանագործ վահանին։

ՀՈՄԵՐԻ

Ի Լ Ի Ա Կ Ա Ն

ԵՐԳ ՈՒԹՈՒՏԱՍՆԵՐՈՐԴ

ԶԻՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

Մըրցէին այսպէս նոքա հանգոյն հրոյ բորբոքելոյ.
Իսկ երագոտն Անտիլոքոս առ Աքիլլէս հասանէր հրեշտակ՝
Եգիտ ըզնա զառաջեաւ եղջերաբերձ նաւատորմին
Զի ածէր զայն ինչ ընդ միտ, որ վըճարեալն էր ելեալ յանդ,
Եւ յոգւոց հանեալ ասէր 'ի մեծասիրտ անձին իւրում.
Վա՜յ աւաղ. ըզմէ՞ դարձեալ աքայեցիքըն վարատեալք
Խուռնաձայնին 'ի նաւըս կոյս ընդ դաշտավայրն ահաբեկեալք.
Քաւ 'ի գլխոյ կատարել յոզեալ ըզդառն աղէտին գոյժ,
Զոր օրինակ յայտ երբեմն արարեալ մայր իմ պատմեաց ինձ,
Եթէ քաջըն 'ի Միրմիդոնս, եւ առ իմով իսկ կենդանեաւս,
Ցարեւէ արեգական անկանիցի տրովեանց ձեռամբ։
Անշուշտ ըստուգիւ մեռաւ որդին Մենետեայ քաջ.
Եղկելին. պատուիրեցի նմա՝ վանեալ զհուրն ոսոխին
Դարձ այսրէն առնել 'ի նաւս, եւ մի՛ ընդ Հեկտոր շահատակել։
Մինչ դեռ նա զայսոսիկ խորհէր ընդ միտս իւր եւ ընդ սիրտ,
Նեստորի մեծափառին եկն եկաց մերձ որդին առ նա
Հոսելով ջերմ արտասուս, եւ նա ըզգոյժն աղիողորմ.
Ո՛հ զինեւ, որդիդ Պէլեայ քաջասըրտին, լըւիցես բոթ
Անհնարին դառնութեան, որ չէր ինչ պարտ յարդիւնըս գալ.
Անկեալ կայ Պատրոկլոս, եւ զմերկ դիոյն տան պատերազմ.
Իսկ ըզզարդըս զինուցն ունի Հեկտոր կորդակախաղախս։
Զայս ասաց, եւ ըզնա պաշարեաց ամպ տխրութեան թուխ.
Եւ ափովքըն երկոքումբք զաճիւնախառն առեալ մոխիր
Ցանեաց ըզգըլխով, եւ զըմորհաշուք դարշեցոյց դիմսն,

Եւ զհաստանոյշ պատմուճանսն էր սեւաթոյր նըստաւ գաղտաղ:
Ինքըն մեծ 'ի փոշւոյ անկեալ դընէր մեծատարած,
Եւ խնընին իւրով ձեռօք զվարսասըն փետեալ աղաւաղէր:
Աղախնայք՝ զորս Աքիլլէս էր եւ Պատրոկղ աւար հարեալ,
Սրտատարուչ եւ սրտաթունդ գուժիւ մեծաւ բառնային ձիչ,
Եւ 'ի դուրս ընթացեալ զկորովաղէնն Աքիլլեւս՝
Կոծէին զկուրծսըն բռամբք, եւ լքեան ծունկք ամենեցուն:
Անդուստ յարտասուս համակեալ լայր Անտիլոքոս,
Եւ առ խէթ՝ թէ գուցէ զերկաթն ընդ փողըն անցուցէ,
Ունէր ըղձեռան Աքիլլի, որ հառաչէրն 'ի մեծ սրտէն,
Եւ գուժէր ահեղագոչ. լըւաւ զայն մայրըն մեծարոյ
Որ նըստէր յալըս ծովուն առ հարըն իւրով ալեւորաւ.
Ճիչ առ անդէն, եւ զնովաւ ժողովէին աստուածուհիք
Ամենայն որչափ յալուց ծովուն կային Ներէիդայք:
Եւ անդ խոկ էր Գլաւկէ, Կիմոդոկէ եւ Թալիա,
Նիսէէ, Թոյէ, Սպիով եւ աչաւորն եւս Ալիէ.
Անգամոր Կիմոթոյէ, Լիմնորիա եւ Ակտէա,
Մելիտէ եւ Յերա եւ Ագաւէ եւԱմփիթոյէ,
Եւ Դոտով եւ Պրոտով, Դինամենէ եւ Փերուսա.
Անդէն Դեքսամենէ, Ամփինոմէ, Կալլիանիր,
Եւ Դովրիս եւ Պանոպէ եւ մեծանուն Գալաթիա,
Նեմերտէս ընդ նոսին, Կալլիանասսա եւ Ապսեւդէս.
Անդ էին եւ Կլիմենէ եւ Յանիրա եւ Յանասսա,
Ովրիթիա եւ Մերա եւԱմաթիա գեղահիւսակ,
Եւ որ այլ եւս յանդընդոց կային Ներեայ դըստերք 'ի խորս,
Որովք էր ամփոփակարկաչ խոռնեալ անձաւն, եւ համօրէն
Կըրծատեալս կային առքա, եւ կոծոյ սկիզբըն արար Թետիս.
Լըւարուք, քորքըրք Ներեանք, որպէս զի սիրտ 'ի լուր ամենայն
Բովրեքէին ամբք 'ի միտ զամենայն վիշտս անձին իմոյ:
Ո՛հ եղուկ ինձ հեքիս, ահ ինձ թըշուառ ծնողիս քաջին,
Որ զորդեակ մի ծընեալ արիական եւ անըստգիւտ,
Դիւցազանցըն գերագոյն, եւ աճեցուն իբրեւ բողբոջ,
Եւ սնուցեալ հանգոյն տընկոյ յագարակի վայր արգաւանդ՝
Յիլիոն մուհկաձեւ յղեցի նաւուք՝ արտաքանց 'ի մարտ,
Եւ յանդըրէն դարձ 'ի տուն՝ չառնից 'ի յարկսըն Պելեւսեանս:
Զի մինչեւ կեցըն զարեւ տեսանիցէ կենդանութեամբ,
Թախծադին է եւ կարեմ ինչ ոչ երթալ օգնել նմա:
Այլ երթայց՝ զի զաւակն տեսից որդեակն իմ, եւ լըւայց
Զինչ եհաս նըմա սուգ՝ մինչդեռ 'ի բաց կայր 'ի կըռուոյն:
Զայս խօսեալ՝ ել յանձաւէն, եւ նոքա լալով 'ի միասին
Գնային արտասուալիցք, հերձոյր զնոքօք ծովուն ծըփանք:
Եւ յորժամ 'ի Տրոյա ժամեան եղեն յարգաւանդն,

Ի ծովափն ելին կարգաւ՝ ուր խիտ առ խիտ նաւք էին ձգեալ
Կարկառուրայք Միրմիդոնաց ըզջաղջամետըն Աքիլլեաւ շուրջ:
Մինչ հեծէր ծանրաթախիծ՝ մտաւոր առ նա մեծարոյ մայրն,
Եւ կական բարձեալ ճիչիւ՝ կալաւ ըզգլուխ որդւոյն իւրոյ,
Եւ ըզբանս երազաթեւ բարբառեցաւ խաղաղատեալ.
Զի՞ լաս եւ ո՞ր սուգ, որդեակ, ըզմիտըս քո հասեալ կալաւ.
Մի՛ ծածկեր՝ խօսեաց, ահա եղ քեզ 'ի գլուխ յԱրամազդայ
Զոր կանխաւն ինչ միանգամ ձեռս ամբարձեալ աղաչէիր,
Որդւոցդ աքայեցւոց ամենեցուն վանել զինուս,
Լինել քեզ անձկակարօտ անհընարինս չարչարեալք:
Եւ քաջոտն Աքիլլես ասէ առ նա հեծեծելով.
Մայրիկ իմ, զայդոսիկ ինձ Ոլիմպեանն ած կատարեաց,
Այլ ինձ զի՞նչ անտի հեշտանք, զի սիրելիս կորեաւ ընկեր,
Պատրոկլոս՝ զոր քան ըզբնաւ մեծարէի ես զընտանեակս,
Հաւասար իմում գլխոյս. զայն կորուսի, եւ զզէնս Հեկտոր
Սպանեալ առաւ զահագինն՝ զքանչելատես եւ ըզչքնաղս,
Զոր աստուածքըն Պեղեւսի պարգեւեցին օժիտ պայծառ
Յաւուրն՝ յորում եսուն զքեզ մահացուին առն յանկողինս.
Իցիւ թէ անդ դու մնայիր ընդ ծովայինս անմահուհիս բնակ,
Եւ ածեալ էր Պեղեւսեայ մահկանացու զոք ամուսին:
Իսկ այժմիկ, ահա եւ քեզ լիցի անբաւ 'ի միտսդ սուգ
Ընդ մահ որդեկիդ, զոր չընկալցիս դարձեալ 'ի տուն,
Զի չառնու եւ սիրտս 'ի մէջ մարդկան զարեւ տեսանել,
Թէ ոչ նախ գեղարդամբս հարեալ Հեկտոր փըչէ զոգին,
Եւ զմահուան Մենիտեանըն Պատրոկլի լուծանէ վրէժ:
Եւ անդէն պատասխանէ նըմա Թետիս արտասուաթոր.
Վաղավաղուց լիցիս ուրեմն, որդեակ իմ, ինձ, որպէս ասեսդ.
Քանզի քեզ յետ Հեկտորի անդէն օրհասն է մատուցեալ:
Երագոտն Աքիլլես ասէ առ նա խոր հեծութեամբ.
Թող արդէն իսկ մեռանիմ, որ զի չեղաւ ինձ յօգն հասանել
Մըտերմիս խոշտեալում, որ յոյժ 'ի հայրենի երկրէ բացեայ
Ծախեցաւ, յիս մերժեալ ժամանեն եղեալ կողկողագին:
Եւ զարդիս, քանզի չդարձայց 'ի հայրենի քաղցր գաւառ.
Եւ չեղէ Պատրոկլիս եւ ոչ այլոց ընկերաց լոյս,
Յորոց տառապեալ անկեալ 'ի Հեկտորէն աստուածայնոյ,
Այլ նըստիմ առ նաւընկերացս անպիտան բեռն ինչ երկրիս,
Այսպիսիս 'ի մարտ՝ որ ոչ 'ի զրահաւորեաց աքեայից ոք այլ.
Իսկ յատեան հրապարակին՝ են են եւ այլք յոյժ պերճագոյնք:
Ո՛ տայր թէ հեռ 'ի կորուստ գնայր 'ի դից ու 'ի մարդկանէ,
Եւ զայրոյթ՝ որ զիմաստունըն անդամ գրգռէ 'ի գըժնութիւն,
Ո[illegible] անուշակ քան զծորածոյ մեղուն խորխէ
Ի սիրտըս մարդկան յորդեալ աճէ իբրեւ ըզծուխ,

Որպէս արդ զիս բարկացոյց արանց արքայն Ագամեմնոն:
Այլ զանցեալսն եւ ընդմիջեալս 'ի բաց թողցուք՝ թէ եւ ցաւանք՝
Ըղձողին 'ի լանջըս մեր առ վըտանգիս սանձահարեալ:
Այժմ երթայց ես եւ դըտից ըղաւրային դըլխոյն զահիճն
Ըզհեկտոր, եւ անդ յայնժամ ընկալայց մահ զոր կամիցին
Սահմանել Արամազդ եւ այլ եւս դիքն անմահականք:
Զի չապրեցաւ յորհասէն եւ Հերակլեանն իսկ զօրութիւն,
Որ Զըրուանեան արքային Արամազդայ էր սիրականանդ,
Այլ պարտեաց ըզնա մահ եւ Հերայի ծանրը ցասումն:
Եւ ես նոյն, եթէ եւ ինձ հասեալ կայցէ համօրոյն վիճակ,
Անկայց մեռեալ, իսկ այժմուս տարայց ըղփառսն գեղեցիկ,
Եւ եղէ 'ի լանջապերճ դարդանուհեաց եւ տրովուհեաց
Զոր սանդուկէց երկոքումբք ձեռօք ջընջել ըղձերարտասուսն
Ի փափուկ այտից իւրոց եւ հառաչել կականելեր.
Ծանիցեն՝ զի ձեռընթափ կայի'նդ երկար ես 'ի մարտէն:
Մի արգելուր զիս կըռուել, թէ եւ առ սէր, չողոքեսցես:
Դիցանոյշն արծաթթաթիկ Թետիս անդէն դարձուած արար.
Ցէրաւէ են այդոքիկ, որդեակ, եւ չէ ինչ աղէտ
Ցընկերաց տառապելոց հերքել զեղեռն դըժընդակ.
Այլ քո զէնք գեղեցիկ, արդընձակերպք եւ պաղպաջունք
Ցաւարի կան առ տրովեանս, եւ զայն Հեկտոր սաղաւարտաձօձ
Արկեալ զուսովքըն խայտայ, բայց ոչ կարծեմ թէ եւ նա ինքն
Ցայնս ընդ երկար նազեսցի, զի առ սովաք կայ նորա մահ:
Սակայն մի դու ընաւ երբեք մըտանիցես յԱրէսին խառն
Մինչեւ զիս քոյով աչօք տեսանիցես այսըր եկեալ:
Զի այգուն ընդ ելանել արուսեկին զանհաւմ այսրէն
Ցարքայէն Հեփեստոսէ բերել քեզ զէնըս վայելուչ:
Զայսոսիկ խօսեալ նորա՝ շըրջեաց թիկունս յորդւոյն իւրմէ,
Եւ առ քորսն դարձեալ անդընդայնոց՝ ասէ ցնոսա.
Արդ արիք դուք մըտէք 'ի ծոց ծովուդ 'ի լայնալիր՝
Երթալ տեսանել ըզծովային ծերն եւ զպարկս հօր,
Պատմել նըմա զամենայն. զնացից յերկայնն ես Ողիմպոս
Առ Հեփեստոս արուեստօղ ճարտարապետս, թէ կամիցի
Որդեկիս իմոյ շնորհել զէնս հոյակապս արփիափայլս:
Զայս ասաց, սուզան նոքա վաղվաղակի յալիս ծովուն.
Իսկ Թետիս արծաթթաթիկն դիցանոյշ երթ յՈղիմպոս,
Փութացեալ ածել սիրուն իւր որդեկին ըսպառազէնս:
Եւ արդ ձեռք իւր տանէին զինքն յՈղիմպոս, իսկ աքայեցիք
Փախուցեալք 'ի մարդախանձըն Հեկտորէ անհուն գոռմամբք՝
Երթեալ հասանէին 'ի նաւատորմն եւ յՀելլեսպոնտոս:
Սակայն ոչ ըզՊատրոկլոս աքայեցիքն ասպարաւորք
Ի նետից կորզել էին զԱքիլլեսի սպասաւորն անշունչ.

Զի անդրէն հասանէ առ նա կառք երիվարք եւ հետեւակք
Եւ Պրիամոսն ծեր Հեկտոր՝ կորովութեամբ բացատրեալ։
Բուռն երկուս եհար յետուստ զգլխոյ նորա պերճն Հեկտոր,
Ցաղացեալ ձգել հանել, եւ առ արմկամբս ուժգին գոչէր.
Եւ երկուս Էաք կրկին՝ զգեցեալք ըմբռնեցին զօրութիւն.
Վանեցին 'ի մեռելոյն, սակայն նա պինդ յոյժ ապաստան՝
Էր զի 'նդ ամբոխն յարձակէր, էր զի զանոյն աւեալ կացեալ
Աղաղակէր մեծաձայն, ամենեւին ընկրկէր ոչ։
Որպէս հովիւք բացօթեայք զառիւծ հրաշէկ սովալլուկ
Ի շաղղոյ չմարթեն վարել, նոյն քաջազէն կրկին Էաք
Ոչ բաւէին զՊրիամեանն Հեկտոր հերքել 'ի մեռելոյն։
Եւ թափէր իսկ ապարէն եւ զանպայման փառսն առնէր,
Եթէ չէր առ Պէլէասն աճապարեալ մրրկոտն Իրիս
Սըլացեալ պատգամաւոր յՈլիմպոսէ՝ զի վառեսցի,
ՑԱրամազդայ գաղտ եւ յայլոց գից առաքեալ 'ի Հերայէ։
Եւ առ նա մատուցեալ՝ զերագաթեւ խօսեցաւ բանս.
Օ՜ն արի, Պէլէեանդ, քան զամենայն արս ահաւոր,
Ի թիկունս Պատրոկլի, յորոյ վերայ մարտ անհնարին
Առաջի նաւացն կայ, եւ ըսպառեն նոքա զիրեարս.
Սոքա՝ 'ի պաշտպանել ըզմեռելոյն զիակն անշունչ,
Իսկ Տրովեանք՝ հրատապէին զան յԻլիոն ձգել հողմուտ,
Մանաւանդ վեհագն Հեկտոր ցանկայ շալել, եւ ջերմին
Խըղեալ 'ի գլխոյ ուղանեն ըզգլուխ նորա վարսել 'ի ձողս։
Այլ արի, մի եւըս կար, 'ի սիրտ քո խնամ անկցի եւ գութ,
Խաղալիկ թէ մանանեսցի արտաքսեսցի շանցն Պատրոկլոս.
Քեզ 'ի բիծ՝ թէ գիտակաւորն գնայիցեն ինչ թըշնամանք։
Երագոտն Աքիլլէւս դիւցազն արար պատասխանի.
Ո՞ դիցդ 'ի դէց, դիցանուշդ Իրիս, յղեաց առ իս հրեշտակ։
Կըրկնեալ անդրէն մրրրկոտն երագ Իրիս ասէ առ նա.
Հերա զիս առաքեաց՝ Արամազդայ ամկէն չըքեղ.
Ոչ բարձրագահ Զըրուանեանն, ոչ յանմահից այլ ոք գիտէ
Ցորոց անդ 'ի ձիւնեղէնն Ոլիմպոս շուրջ բնակեալ նըստին։
Քաջոտինն Աքիլլիսի պատասխանեալ ասէ ցնա.
Իսկ զիարդ երթայց 'ի կռիւն, ուր զի ունին նոքա զիմ զէնս,
Եւ մայրն իմ սիրելի չտայ ինձ թոյլ 'ի զէն վառել,
Մինչեւ ըզնա ինքն այսրէն իմով աչօք տեսից դարձեալ,
Զի բերել խոստացաւ չըքնաղ անօթս 'ի Հեփեստեայ։
Իսկ զայլոց չգիտեմ թէ զո՞յր առից ընտիր ըսպառազէնս,
Բայց միայն թէ զասպարըն զԷասայ Տելամոնեանց.
Այլ եւ նա ինքըն, յուսամ, ընդ նահատակսն է առաջապահ,
Նախամարտս նիզակաւն ընդ Պատրոկլի մահուն գործեալ։
Մըրրկոտըն ժիր Իրիս կըրկնեալ անդրէն ասէ առ նա.

յՀողմ խոկ եւ մեք ենք տեսեալ՝ զի չքնաղ զէնքդ յաւարի կան.
Այլ եւ սպառնա 'ի փոսն երթեալ արտաքանց երեւեսցիր.
Զանգիտեալ Թերեւս 'ի քէն՝ լքեսցեն ըղձամարտն տրովացիք,
Եւ ոգի առնուցուն տաղտկեալ մանկունք աքայեցւոց
Նեղեալքն, եւ սակաւիկ ոգեւորութիւն ինչ առնեն՝ պատերազմածքն:
Զայս այսպէս խօսեցեալ՝ եւ մեկնեցաւ ծերունին Նեստոր:
Իսկ Աքիլլեւս՝ սիրելին Արամազդայ՝ յարեաւ եկաց,
Աթենաս զարկ Թիկանցն եարկ զահագործն վերջասար,
Եւ զգլուխն յոսկի ամպ պարուրեաց աստուածուհեաց պանծալիափառն,
Եւ անդուստ բոց փայլակէր բորբոքեցոյց Ճաճանչաւէտ.
Ցուցանէ որպէս յորժամ ծուխ մբրբկեալ զելոյ յարբեալն
Ի հեռաստան ուստեք կղզւոյ զորով զինէն Թշնամիք մարտ,
Եւ ըղձալիքն ցերեկ ամեն Արեաւ կռուեն նոքա
Ցուցանէ անտի իւրեանց, եւ 'ի մտանել արեգական
Խոխա առ խոխա ջահք 'ի զինուակ մելին վառեն, եւ համօրականոյ
Ցոլացեալ Ճառագայթն առ 'ի տեսիլ սահմանակցաց,
Զի Թերեւս հասցեն նաւօք փրկել զինչեանս յթշնամեաց.
Ի գլխոյն Աքիլլեսի այսպէս փայլակն յարբէն կղզեր:
Ըստ պատնէշն եկ կաց առ փոսն, այլ ոչ խառնէր յաքայեցիս,
Քանզի զմօրն մեծարէր խնամատարութեան պատուէր խոհական.
Անդ կացեալ գոչեաց, գոռաց եւ Աթենաս Պաղլասն ուրոյն,
Եւ ժխոր ահագին 'ի տրովացիս անդր ընդոստոյց:
Եւ որպէս խիտ ... հնչէ բարբառ, մինչ գոչէ փող
Ի կենդանեաց ոսոխաց պաշարելոց զքաղաքին ուրեք,
Այսպէս ձայն աղդեցիկ բարբառեցաւ Էակիդեայ:
Եւ նոքա իբրեւ լուան զհրակիզական պղնձի զօղանջ,
Բոլոր առ սիրտ խռովեցան, եւ երիվարք գեղեցկագէսք
Ըղկառսն յետս շրջէին՝ լեալ ալեաց գուշակ յանձինս.
Եւ սպառեալ կառավարք՝ տեսեալ ըզհուրն անշիջական
Ահագնեւանդն ըզգլխով Պելիայեանն մեծասրտի
Բորբոքեալ 'ի խաժակն աստուածուհւոյն յԱթենասայ:
Անդ առ փոսն երիցս անհեղ գոչեաց գիւցազն Աքիլլեւս,
Եւ երիցս աղմկեցան տրովացիք եւ պերճ նիզակակիցք.
Եւ անդէն խոկ առ նոքա կորեան արք քաջք երկոտասան
Ի կառաց անտի իւրեանց եւ յաշտէիցն հարուածեալք:
Իսկ աքայեանք խնդալին Թափեալ յարգանց ըզՊատրոկլոս՝
Համբուցեին 'ի մահիճս, եւ ողբալին պար ըմբռնեալ
Ամին ընկերք, ընդ որս երթայր եւ երագոտն Աքիլլեւս
Հեղլով ջերմ արտասուս՝ տեսեալ ըզսիրելին իւր մխեալ
Տարածեալ անդ 'ի դագաղին վիրաւոր սուր պղնձով,
Զոր կառօք երիվարօք 'ի պատերազմ անդր առաքեալ՝
Եւ անդրէն վերադարձին դարձեալ եկեալ ոչ ընկալաւ:

Իսկ զանխոնջ արեգակն աչերն Հերայ մեծապատիւ
Ցըղեաց դառնալ ակամայ յՈվկիանոսն ուխս յարձանից :
Արեգակն ծնաւ եւ գունդ աքայեցւոցն դիւցազունք
Արգելին հըզօր կռուոյն եւ զուգակիր պատերազմին :
Ցայնժամ կուռէ եւ տրովեանք անդի ուլեալ 'ի խիստ մարտէն՝
Ի կառացն արձակեցին զերիվարեանսն արագաթեւս,
Եւ մինչ չեւ փոյթ զեւ ընթրեաց առնել՝ յատեան ժողովեցան :
Հրապարակն եկաց յոտին՝ չհամարձակեալ ուրուք նստել,
Դողումն ունէր ըզհանուրս՝ զի Աքիլլէս երեւեցաւ
Որ հարուստ մի զադարեալ կայր 'ի դըժնէ գուպարածէն :
Հանճարեղն առ նոսա Պուլիդամաս խօսել կալաւ
Պանթոյեանն՝ որ նա միայն նըկատէր յետոյ եւ յառաջ.
Ընտանին էր Հեկտորեայ, 'ի գիշերի միում ծընեալք,
Նա սակայն 'ի բանից, սա նիզակաւն յաղթող յաւէժ :
Արդ նոցա խորհեալ զգաստն՝ ասէ յատեան հրապարակին.
Ցայս եւ յայն կողմ, սիրելիք, ըստ արժանի խորհեցարուք.
Այժմ ես յառաջն խրատ տամ երթալ, մի մնալ Այգոյն աստուածայնոյ
Ի դաշտի աստ առ նաւուքն եւ 'ի բացեայ 'ի պարըսպէս :
Մինչ դեռ այրն այն քինացեալ էր դիւցազնին Ագամեմնոնի,
Դիւրաձեռն 'ի պատերազմ եւ մեզ էին աքայեցիք :
Խընդայի եւ ես ագըքնեալ առ արագարշաւ նաւատորմին
Ցուսացեալ ըմբըռնել ըզկըրկնակոր նաւահանգէսն.
Իսկ 'ի Պեղէայ քաջման որդւոյն զահի հարեալ եմ չարաչար :
Որպէս բուռն իմն է հոգին նոր՝ չառնուցու նա յանձն երբեք
Կալ մնալ 'ի դաշտիս, ուր տրովացիք եւ աքայեանք
Ի միջի աստ երկոքեանս հանդէս առնեն ուժոյն Արեայ,
Այլ 'ի վերայ քաղաքիս եւ ըզկանանց 'ի կռիւ կացցէ :
Երթիցուք առ յատեան, անսացէք ինձ, զի լիցի այդ :
Արդ գիշեր աստուածեղէն զքաջման հանգոյց Պելիածին,
Իսկ վաղիւ՝ 'ի յարձակել նորա 'ի մեզ ըսպառազէն՝
Քաջ ծանիցէ ոք ըզնա, թէ դառնիցէ զմեզ աստանօր.
Զի որ ոք փըրծանիցի՝ [illegible] հասցէ յԻլիոն սուրբ,
Եւ զբազումս կերիցեն շունք եւ անգեղք տրովադացիս.
Եւ ո՜ տայր եթէ բօթդ հեռի լինէր յիմ ունկանէս :
Իսկ խօսք եթէ բանից ունկըն դիցուք, թէ եւ տըրտմեալք,
Ըզգիշերս անդ յատենի հրապարակին կազդուրեսցուք,
Եւ զաստանն՝ աշտարակք, դըրունք բարձունք ստախտականամբք
Երկայնիւք եւ յղկեալք զօդեալք 'ի կողմ՝ պահպանեսցեն :
Եւ ընդ այգս առաւօտուն վառեալք 'ի զէն մեր եւ 'ի զարդ՝
Ցաշտարակս անդ կայցուք, եւ դըժընդակ լիցի նըմա
Ի նաւաց թէ գալ կամի կըռուել ընդ մեզ ըզպարըսպաւս :
Դարձցի յետս անդրէն 'ի նաւն, ըզբարձրավիզ երիվարեանն

Ցախուան այսր՝ անդր յընթաց ըզքաղաքաւոր պատսպարել·
Իսկ 'ի նետքըրս հրասել՝ նմա հոգին ոչ տայէ Թոյլ,
Ոչ երբէք աւերեսցէ· նախ զինքն երագք կերիցեն շուրջ ։
Հայեցեալ ընդ նա խոժոռ՝ ասէ Հեկտոր կորդակաձօձ·
Ոչ զայդ ինձ, Պուլիդամաս, հաճոյական ինչ բարբառես,
Զի յաստան անդր դառնալ եւ ժողովել աստ մեզ պատուէր·
Չեւ տակաւին յափրացեալ իցէք մնալով յաշտարակս անդ ։
Ըզքաղաքըս Պրիամու յառաջ մարդիկ բազմաբարբառք
Բազմոսկի եւ պղնձաւէտ քարոզէին բոլորեքեան,
Իսկ այժմիկ՝ կորեաւ ընտիր ընտիր ստացուածս յապարանից·
Բազումք առ Փռիւգացիս եւ յըղձալին Մէոնիա
Ի վաճառ գնացին ստացուածք, երբեւ ցասեաւ մեծն Արամազդ ։
Իսկ զի արդ կորովամիտն Զըրուանեայ ետ ինձ որդին
Առնուլ փառս առ նաւակներոյն, զաքայեցիս մըղել ցըծով,
Մի եւս, անմիտ, ցուցցես զխորհուրդըդ զայդ յատեան ժողովրդեան·
Զի ոչ ումեքն ոք զկնեսցէ 'ի Տրովացւոց, եւ ոչ տաց Թոյլ ։
Այլ եկայք, որպէս ինչ ես ասեմ, լուիցուք ամենեքին ։
Առ ժամայս առէք ընթրիս 'ի ճամբարի ըստ խումբ 'ի խումբ,
Եւ դիք ուշ ցայգապահութեան եւ հըսկեցէք իւրաքանչիւր ։
Եւ որ յոյժ 'ի Տրոյացւոց է ոք հոգած զընչից իւրոց,
Ժողովեալ տացէ զորուս 'ի վայելումն ամենեցուն,
Ցորոց լաւ իցէ ումեք ժառանգել զայն՝ քան աքայեցւոց ։
Եւ վաղիւ ընդ այգն այգուն վառեալ կազմեալ ըսպառազէն՝
Առ գոգեալ նաւատորմին յորդորեսցուք ըզբարկ Արէս ։
Թէ արդարեւ Աքիլլէւս յարեաւ զիւցազն անդ առ նաւուք,
Սորրջացի աղաչաւ, թէ ժըտեսցի· ես ոչ փախեայց
Ցերեւաց նորա յահեղ պատերազմին, կացից ընդդէմ
Անյողդողդ՝ եթէ տարցի յաղթութիւն մեծ, թէ տարայց ես ։
Հասարակ է Արէս, եւ զըսպանողն ըսպանանէ ։
Զայս յատեանն ասաց Հեկտոր, եւ Տրովացիք հարին ճայթիւն,
Տըլամիտք, զի զխելս իւրեանց եբարձ Պալլաս Աթենաս,
Եւ մտաւակար խորհըրդոյն ըզհետ չոգան ըզՀեկտորի,
ԶՊուլիդամայ՝ եւ ոչ ոք, որոյ զբարին աւետեալ էր խրատ ։
Ընթրիս այնուհետեւ 'ի բանակին առին նոքա ։
Իսկ աքայեանք ըզգայգն ողջոյն կոծեալ զՊատրոկլ ողբայէին,
Եւ նոցին ուժգնին ջայլից Պէլեածինն արար ըսկիզբն
Ըզձեռան իւր մարդասպանս 'ի մըտերմին եդեալ 'ի լանջս
Ըստէպ հեծեծանօք, որպէս առիւծ մի Թաւամէս
Զորոյ զկորիւնս իւր որսորդ ոք գողացաւ եղջերուահար
Ի Թաւուտ խորշից մայրւոյն, ինքն անդէն եկեալ Թաղծեալ
Ընդ բազում շըրջի հովիտս հետազօտեալ զառնըն շաւիղս
Թէ ուրեք գըտանիցէ, զի յոյժ դաժան ունի զայրոյթ·

Այսպէս նա խոր թնդանչմամբ ասէր 'ի գաս Միրմիդոնաց.
Ո՛հ աւա՜ղ, բան արդարեւ հանէի ունայն յաւուրն յայնմիկ
Ըմբիշացաղ անդ յապարանս փարատելով զՄենետիոս.
Ասէի՝ թէ դարձուցից քեզ յՈպոյս զորդին չքեղ
Կործանեալ զԻլիոն եւ վիճակեալ յաւարաւն։
Այլ Արամազդ զամենայն խորհուրդ մարդկան ոչ կատարէ.
Զի երկոքեան են հրամանք՝ կարմիր զմիոյն ներկանել հող
Աստ յերկիր Տրովադայ. քանզի եւ զիս 'ի դարձ անդրէն
Ծերունին հեծեալ Պեղէուս 'ի յարկս իւր ոչ ժողովեսցէ,
Եւ ոչ մայր իմ Թետիս, այլ աստանօր կալցի երկիր։
Պատրոկլէ, արդ զի զկնի քո գնամ 'ի խոր սանդարամետս,
Ոչ արարից քեզ զթաղումն, մինչեւ ածեալ այսր ընծայեցից
Զհեկտորի զէնսն եւ զգլուխ՝ զքոյդ սպանողին մեծոգւոյն.
Եւ առ ոտըս խարուկիդ փողոտեցից երկոտասան
Ի տոհմեանց քաջազն որդւոց առ զայրացուցիս քոյ սպանման։
Եւ կացցեն ցայն վայր ինձ առ մահկաձեւ նաւուքս այսպէս,
Եւ ընդ քեւ արտասուօք հեծեծմամբ ընդոստ եւ ընդերձեր
Զտրովացին լանջապէտ դարդանուհիք եւ տրովուհիք,
Զորս մեք ստացաք յերկայն 'ի աւեր նիզակ կորովութեամբ՝
Ճոխ քաղաքս յաւուրս զբաղմաբարբառ մարդկան աւերել։
Զայս զիւցազն Աքիլլեւս խօսեցաւ անդ, եւ ետ հրաման
Կառուցանել ընկերացն եռոտանի սան մեծ 'ի հրաւ,
Զի փութով 'ի Պատրոկլէ լուասցեն զարիւնն եւ զապաժոյժ։
Որ 'ի հուր լուցեալ կանգնեալ զեռոտանին լոգանաց սան՝
Լցին ջրով եւ 'ի ներքոյ կրկնեալ արկեալ բորբոքեցին։
Ցոլանայր բոցն 'ի փոր կաթսային շուրջ, ջուրն ջեռնոյր։
Իսկ յորժամ 'ի փայլուն պղնձին յեռացն հարան կայլակք,
Լուացին նոյն հետայն եւ օծին յիւղ պարարտութեան,
Եւ ընդ վէրսն լցին անոյշ իւղովք իննամենիւք.
Եւ յանկողինս հանգուցեալ՝ ընդ գլխեցին նուրբ կտաւով
Ի սնարից մինչեւ յոտնս, եւ 'ի վերոյ սպիտակ ըզգեստ։
Ապա զգիշերն 'ի բոլոր զպար զզաղջան առնել Աքիլլեւսիւ,
Կոծ եդեալ Միրմիդոնաց՝ ողբային զՊատրոկլոս։ —
Իսկ Արամազդ ասէ ցՀերա՝ ցքոյր հարազատն եւ ամուսին.
Արարեր հուսկ ուրեմն, աչեղդ Հերա գերամեծար,
Ցարուցեր զԱքիլլեւսն երագաքայլ. եւ արդ անշուշտ
Աքայեանքն 'ի քէն ծնունդ են հերապանծ ազգայեցիքդ։
Եւ նորա պատասխանի ետ աչեղն Հերա մեծապատիւ.
Ահաւորդ Զրուանեան, բան որպիսի՞ նդ բերան հանէր.
Զի եւ մարդ մահկանացու կատարեսցէ զնոյն զայդ առ մարդ,
Որ 'ի մահ գտանելընդէտ եւ ոչ այնչափ իմաստալիր.
Իսկ զիարդ, ես որ կարծեմս աստուածուհեաց զիս վեհագոյն՝

Երկրպագումք, եւ յաղթէս եւ զի կոչիմ քոյդ առաւօտին,
Եւ դու ինքն ես անմահից բոլորեցուն ամենիշխան,
Սրտամբոխեալ ընդ տրտմացյալս չէր ինձ օրէն չորիս կոչել:
Արդ մյատկէս տեղա զրուցատրէին զայս ընդ միմեանս: —
Իսկ Թետիս արծաթթաթիկ եհաս 'ի յարկսն Հեփեստոսայ
Ցանապական՝ յաստեղազարդ՝ 'ի գերապանծն յանմահից կայս,
Ի պղնձակերտ՝ զոր նա ինքն յօրինեաց Կաղատանին:
Եւ եգիտ ըզնա 'ի քիրտն թաւթափեալ շուրջ ըզփըքովքն
Եւ փութկոտ, քանզի գործէր եռոտանի կահըս քըսան,
Զի կայցեն առ որմով հաստատակառույց ապարանիցն,
Եւ ոսկի անիւս եդեալ իւրաքանչիւր էր 'ի յատակն՝
Ինքնաշարժ գալ յերախանսըն մըտանել աստուածեղէնս,
Եւ անդրէն դառնալ 'ի տուն. զարմանազգանչ տեսանելով:
Այսչափ նոցա կատարումն առեալ գործոյն, բայց չեւ էին
Գեղազարդեալս ունկունքն յօդեալ, զորս հանդերձէր եւ կոփէր զօդս:
Այն ինչ նա յայսոսիկ ներհուն միտօք լինէր աշխատ,
Մերձեցաւ առ նա Թետիս արծաթթաթիկն աստուածուհի.
Եւ ետես ըզնա Խարիս առեալ սպիտակ շղարշաւեւ,
Զըքնաղագեղն այն զոր կին Կաղակըրկինն ունէր իւր վեհ.
Զեռն 'ի ձեռնըն խառնեաց, կոչեաց զանուն իւր եւ ասէ.
Զի՞ է, Թետիս ծըփինատեա, զի այսր 'ի տունըս մեր եկիր
Մեծարոյդ եւ սիրելիդ, զի յառաջմէն ոչ յաճախես:
Ե՛կ աղէ մատիր յառաջ, զի քեզ հիւրոյթըս պաշտեցից:
Զայս խօսեալ առաջնորդէր չըքնաղագեղն յաստուածուհիս:
Եւ տարեալ ապա նըստոյց ըզնա յաթոռ արծաթազամ
Ի գեղեցիկ՝ յօրինեալ, եւ ընդ ոտիւքն էր պատուանդան,
Եւ ձայնեալ զՀեփեստոս Ճարտարապետ ասէ առ նա.
Արի՛ այսրը, Հեփեստէ, եկ, քեզ Թետիս պէտս ինչ ունի:
Պատասխանի ետ նըմա Կաղակըրկինն հըռչակաւոր.
Մեծ արդարեւ ընդ յարկաւս եւ մեծարոյ է դիցանոյշ,
Որ փըրկեաց զիս 'ի ցաւոցս յորժամ անկայ բացէ 'ի բաց
Ըզաղաչայս մօրըս խելօք՝ որ կամեցաւ թաքուցանել
Զիս ըզկաղս, եւ սըրտակեղ կայր ինձ անցել յայնժամ ցաւօք,
Թէ յիւր ծոցն Եւրինոմէ եւ Թետիս չէր զիս ժողովեալ,
Եւրինոմէ՝ դըստրիկն այն յորձանապատոյս Ովկիանու:
Առ սոսա՝ ինն ամ բազում ինչ դարբնեցի զարմանագործ,
Ճարմանդ, հիւսկէն քօղէք եւ ապարօշ եւ մեհեանդ,
Ի խորափոր անձաւի, եւ շուրջ հոսանքն Ովկիանու
Փըրփըրադէզ մըռմըռեալ խաղայր դընայր անդադրդակ.
Եւ չգիտէր ոք յաստուածոց եւ ոչ ոք մարդ մահկանացու՝
Բայց 'ի Թետեայ ու Եւրինոմեայ 'ի կեցուցչացս որ գիտէին:
Արդ սա եկն 'ի տունըս մեր, եւ ինձ արժան է զամենայն

Թետեայ վարսագեղին փոխարինել կենաց փրկանս ։
Այլ դու գէթ արդ առաջի նորա հիւրոյթըս վայելուչ,
Մինչեւ ես Թօթափեցից ըղձուքս եւ զայլ ամէն գործիս ։
Ասաց՝ յարեաւ 'ի սալէն ահեղ տեսիլ հրադիմական
Կաղ 'ի կաղ, եւ 'ի ներքոյ սրունքըն նրբինք շուԹափէին ։
Ա՛ռ ըղձուքան 'ի հրոյն 'ի բաց, եւ զամենայն անօԹ գործոյ
Ցոր ածելոյն էր վաստակել՝ եդ ամփոփեալ յարկղ արծաԹի ։
Ըսպունգաւ զերեսս ողջոյն եւ զերկոսեան ձեռնջեաց դաստակս
Եւ զԹանձըր պարանոցն եւ զլանջըս իւր ըզԹաւամազ ·
Արկաւ ձորձ, ըղգաւազանն էառ ըստուար եւ ել արտաքս
Խոշտաբեկ, այլ աղջայք հարկանէին սատար աղախնայք
Ոսկեղէնք, չքնչաւոր օրիորդաց համանմանականք,
Որոց 'ի լանջըսն են միտք, է եւ բարբառ եւ զօրուԹիւն,
Եւ 'ի դիցն անմահից ըզձեռագործսն են ուսեալ ։
Արդ սոքա ժրբանային առ արքայի որ ծանրաքայլ ․
Մերձ ուր էրըն Թետիս շոգաւ նըստաւ 'ի գահ պայծառ ։
Զձեռն 'ի ձեռըն կըցեալ, եւ յանուանէն ձայնեալ ասէ ·
Զի՞ է, Թետիս ծըփեծանաւոր, զի այսր 'ի յարկըս մեր եկիր
Մեծարոյդ եւ ցանկալիդ, զի յառաջմէն ոչ յաճախես ։
Խօսեաց զոր 'ի մըտիդ, զի կատարել սիրտս յօժարէ
Թէ կարեմ յարդիւնս ածել, եւ Թէ լինէ ինչ հնարաւոր ։
Եւ նըմա պատասխանի տայր Թետիս արտասուրահոս ·
Հեփեստոս, ո՞վ յորոց դամ մի յՈլիմպոսն են դիցանոյշք
Այսչափ վիշտըս զդժընդակս յանձին իւրում կըրեաց երբեք,
Որչափ ինձ յամենեցունց ետ Զըրուանեանն Արամազդ ցաւս ։
Ցայլոց զիս ծովականաց զուգեալ նուաճեաց առըն մարդոյ,
Էակեանըն Պէլեւսի, եւ անկողնոց առըն տարայ
Ակամայ ըզանձնազրօսեալ, եւ նա 'ի տան անկեալ զընի
Հաշեալ զառըն ծերուԹեամբ · եւ ասասիկ միւս եւս ինձ այլ ։
Ետուր ծնանելոյ ինձ զաւակ ածել 'ի լոյս եւ 'ի սընուցանել
Ըզքաջազըն վեհագոյն եւ զբարգաւաճ գերդ խասարծի,
Զոր սնուցեալ իբրեւ ըղլաստակ յագարակի վայր արգաւանդ,
ՑԻլիոն մահկաձեւ նաւուք յղեցի արտաքսեալ 'ի մարտ,
Եւ չառնից անդրէն 'ի տուն՝ 'ի Պէլեանեան անդ ապարանս ·
Զի մինչեւ կենդանուԹեամբ ինքըն զարեւ տեսանիցէ,
Վըշտաբեկեալ է եւ կարեմ ինչ ոչ երԹալ օգնել նըմա ։
Զոր նըմին 'ի պարգեւ ընտրեալ մանկամին աքայեցւոց՝
Ի ձեռաց նորա եհան զաղջիկն իշխանն Ագամեմնոն ։
Ընդ այն աըրտամեալ մաշէր հոգւով · այլ տրովացիք զաքայեցիս
Պաշարեալ զնաւաց խելըքն՝ ելն ապատ ինչ ոչ տային,
Եւ ըղնա ծերք մատուցեալ ողոքէին արգիւացւոց,
Եւ բազում երեւելի երեւելի Թուէին պարգեւս ։

Իսկ նա յանձին ոչ կալաւ երթալ վանել ըղպատուհասն ,
Այլ սակայն Պատրոկլի զզինուցեալ զիւր ըզզէնն եւ զարդ՝
Առաքեաց ըղնա 'ի կռիւն , բազայ բազում աւերել ընդ իւր ։
Առ գըրամըքն Արեւմըտից ըղտխեն ողջոյն պատերազմեալք ,
Անուլմն այն օր գլքասզքն , ըղքաջորդին Թէ զՄենիսեայ՝
Որ բազում գործէր նախճիրս՝ Ապոլոնն չէր բազմանեալ
Յառաջին անդ նահատակին , եւ Հեկտորի տուեալ պարծանս ։
Այսորիկ վասն 'ի քո ծունկս հասեալ կամ արդ , թէ կամիս հաւան
Վաղամեռիկան որդեկիս շնորհել ասպար եւ սաղաւարտ
Եւ ընտիր սըռնապանս ընդելուզեալըս ճարմանդաց ,
Եւ զըրահ , զանզի զոր կայրն՝ հաւատարիմն ընկեր կորոյս
Լեալ նըկուն տըռովեանց , իսկ նա յերկիր անկեալ կայ ըռտրտակեալ ։

Եւ նըմա պատասխանի Կաղակերկինըն հոյանատն·
Քա՛ջ լեր , մի այդորիկ ըզմիտըս քո հոգացեն հոգովք ։
Երանի թէ զօրէի այնպէս ըզնա տանել պահել
Ի բօթաբեր մահուանէն 'ի ժամանել ժանտ օրհասին ,
Որպէս արդ նըմա չըքնաղ մեծ կազմեն զէնք զարմանալիք
Որոց զամ մ' 'ի բազմաբիւր մարդկանէն որ տեսանիցեն ։

Զայս ասացեալ եւ ըզնա թողեալ անդէն՝ չոգաւ առ փուքսն ,
Ի հուր զայնըս դարձուցեալ՝ հրաման 'ի գործ ետ անկանել ։
Եւ քըսան փուքք անդ 'ի բովըն փըչէին առ հասարակ
Ըզպէսպէս գիւրավառ օդոյն շողխըն շընչելով ,
Զի մերթ առ ձեռըն գըտցին եւրում փութոյն , եւ մերթ այլ ազգ ,
Որպէս ինքն ախորժեսցէ Հեփեստոս՝ հանել ըզգործն 'ի գլուխ ։
Ըզպըղինձն անպարտելի եարկ 'ի հուրն , եւս եւ զանագ
Եւ զոսկին պատուական ընդ արծաթոյն , եւ կանգնեցոյց
Ապա զմեծ սալն 'ի կոճղն , եւ բուռն հարեալ առ 'ի ձեռքն
Ըզկռանըն զօրաւոր , եւ 'ի միւսումն կալաւ զաքծանն ։

Եւ առնել արար նախ ասպար մի մեծ հաստահարուստ ,
Գործ ճարտար՝ կարականակերտ , ածեալ զնովաւ ծըրնոտ պայծառ
Երեքկուղ , լուսաճաճանչ , եւ զըռանալին իւր արծաթի ։
Հինգ էին վահանին պատուածք , իսկ նա 'ի ըղնի անդ
Բազում ինչ հրաշակերտս իմաստութեամբ սըրտին գործէր ։

Յօրինեաց անդէն 'ի նմա զերկին , զերկիր եւ ըզծով ,
ԶԱրեգակն անաշխատ եւ ըզլուսին լուսապատար ,
Անդ զարփիան ամենայն՝ որովք երկինք են պըսակեալ ,
ԸզԲոյլսն եւ զԲազմաստեղս եւ զզօրութիւնն Որիոնի ,
Եւ զԱրջըն՝ զոր եւ Սայլ եւս անուանեն յորջորջմունք ,
Որ ցանդ անդըր շուրջ եկեալ՝ դէտ յՈրիոն ակն ունի այնր ,
Եւ միայն է անհաղորդ լոգարանացն Ովկիանու ։

Անդ արար յօդաձայնից մարդկան կըրկին քաղաքըս չքնաղ·
Ի միոջն էին հարսանիք եւ մեծապաշտ խրախութիւնք կոչնոց ,

Եւ զհարսունս յաստուածաստեղծ բոցաճաճանչ վառեալ ջահիւք
Ածէին ընդ առաւօտն՝ հարսանեկան հրճուիւք բազում.
Եւ մանկանց պատրաստ շըրջան առեալ կաքաւէին,
Եւ փողք եւ փանդռունք բարբառէին ըղձալիս երգեանց,
Եւ կանայք զարմանալին՝ կացեալ առ դուրս իւրաքանչիւր:
Ժողովուրդն 'ի հրապարակ կային խռնեալ, յուզէր պայքար.
Այր երկու կռուէին ընդ տուգանաց փոխարինի
Արկեալ առն սպանելոյ. մին լու 'ի լու հրապարակին
Գործէր տալոյն հատուցեալ, միւսըն չառեալ ինչ կայր յուրաստ.
Խընդրէին երկոքեան իրաւարար՝ առնուլ վըճիռ:
Երկոցուն կողմանց 'ի նպաստ աստի անտի գոչէր ամբոխ.
Իսկ քարոզք ըզժողովուրդն հանդարտէին, եւ ծերունիք
Բազմէին յողորկ 'ի վէմս 'ի նուիրականն հոլեալ ակումբ,
Եւ զմականսն 'ի նուիրակացն օդաձայնից առեալ 'ի ձեռս՝
Եւ նոքօք յառնուցեալ տային դատ մի 'ստ միոջէ:
Եւ առկայ կըրկին քանքար անդէն եդեալ կայր 'ի միջի՝
Տալ այնմիկ՝ որ ըզիրաւունս իւր 'ի նոսին ցուցցէ ճըշդըրիւ:
Իսկ ըզմիւս քաղաքն՝ երկուք պաշարէին զօրաց բանակք
Սպառազէն փայլակնացեալք, որ յերկուսին կային խորհուրդ.
Կամ 'ի սպառ ասպատակել, կամ բաժանել ըզընչսն յերկուս
Որչափ 'ի ներքս էին ինչք 'ի ցանկալի յայնմ աւանին.
Իսկ նոցա 'մտրուտեալ՝ զինուորէին գաղտ 'ի դարան:
Ըզպարիսպըն սիրելի կանայքըն եւ տղայ մանկանն պահէր
Ամբարձեալք 'ի նմա, եւ այր ևս ընդ նոսին յեցեալք յալիս:
Նոքա գնային, եւ Աթենաս Պալլաս եւ Արէս վարէր զնոսին,
Երկոքին ոսկեղէնք եւ պաճուճեալք ոսկեհանդերձ,
Գեղանիք եւ մեծանձունք 'ի զէն 'ի զարդ իբրեւ աստուածք,
Ընդ համուրս երեւելիք. իսկ զօրականն էր գոյըն ընդհատ:
Մինչ սոքա հասանէին ուր 'ի դարան Թուէր նոցա դէպ,
Առ գետով ուր եւ ջըրարբըն էին դուարաց բոլորեցուն,
Անդ սոքա բազմէին ամրածածուկք 'ի պղընձ հրաշէկ:
Մեկուսի յամբուշէն նըստէին դէտք իւրեանց երկու,
Նըկատել եթէ տեսցեն ըզհօտս եւ զանդեայս կորակնեղջերս.
Եկանէին նոքա սակայն, ընդ որս գային կըրկին տաւարածք
Զուարճացեալք 'ի ձայն սրընգաց, եւ դաւանոց ինչ անզգուշացեալք.
Զայն տեսեալ նոքա հեռուստ, փութանակի արշաւեալ զըղայթ
Անդէոց երամակս, ընտիր սպիտակ օդեաց Ճահուկս
Օցաէին վըտարանդիս եւ զխաշնարածս հարկանէին:
Իսկ, նոքա, լըսեալ ըզպոյժ դուժքին շըշուկ առ անդէոյքս՝
Մինչ բազմեալ կային յատեան հրապարակի, անդէն եւ անդ
Ցերիվարս օդապարիկս հեծեալ ժաման լինէին չուս,
Եւ զանդէ առեալ զտափամք գետոյն, մարտ արկեալ Ճակատ,

Սասանեկէն ըղձիմանս 'ի տղընձոկուս Ներսեհայ ասյրս ։
Ընդ գեղերէր հետ եւ Վըրգով, ընդ եւ Օրհան կողքառաւոր
Զգեն ըմբըրմնեալ կենդանի նորաց խոցով, զոյլ ան անիւոյ,
Եւ զոյլ ով կենազրաւ՝ ձըղեր զայնքն ընդ խաղճեկանան.
Եւ էին զառառը խարով ձորձը Թաթաւեալ յարկան արանց ։
Շըրշէին զորէն մարգկան չընչառարաց եւ կըռանէին,
Եւ զվիմեանց մեռելոց ձըզձըղէին ըղզխակուռս ։
Եղ 'ի նմա եւ զեռանհերկ տրա մի փոփոսկ, ընդ արգասանդ,
Լայնատարր՝ եռեքենարոր, եւ մաճահայց 'ի նմին յաղաւնք
Յանէէն եւ բերէն շըրշեալ հարկիս այսոր եւ անդր.
Որոց 'ի գլուխ ժամանեալ արտավարին զարձազարձև՝
Եկեալ այր մի անդէն մատուցանէր նոցին 'ի ձեռս
Դաշխուրան անոյշ գինւոյ, եւ զառնայէն նոքա 'նդ ակօսս,
Յենչացեալք 'ի խոր անդոյն զալ ժամանել անդրէն յուտրս ։
Հարկանէր այն 'ի Թեկեանց, կոր տրոեալ, երկրն վըԹէն,
Թեալէա եւ էր ոսկենիւԹ, եւ հրաշաւմն էր այս մեծ յոյժ ։
Եղ 'ի նմին եւ արտորայ մի հասկաԹաւ, յորում մըշակք
Սայրասուր գերանդեաք 'ի ձեռս ըղհանձս հարկանէին ։
Եւ որայքն՝ էր որ յերկիր ԹօԹափէին Թանձր ընդ ակօսս,
Էր զոր կապօղք որայիցն ամնէին զայնս աղարակաց ։
Եւ որ զորայն կապեցին՝ երեք ըղհեա զնայէն նոցա.
Հասկաքաղ մանկանք յետուստ բարձեալ 'ի գերկեղն բերէին,
Մատուցեալ անդուլ 'ի նոցաս. 'ի մէջ նոցա ակտանն լըռեալ
Յուպ 'ի ձեռին կայր 'ի վերայ զառզըն ողըրանև բերկըղառաղատար ։
Կաղմէին նուէրաւեք կոչունս ընդ Թեղօշեւ մի մեծացեալ,
Եւ զենեալ եզըն մի մեծ՝ հանդերձէին, եւ ընդ կանայք՝
Մըշակացըն հայս յընԹրիս՝ Թըրէին գերմակ ալեւր առատ ։
Եղ 'ի նմին եւ այգեստան մի բարդաւած ողկուզաւք,
Վայելուչ եւ ոսկեկուռ, եւ սեաւ 'ի խայծ անկեալ ողկոյզքն,
Եւ կանգնեալ կայր ձողաբարձ յարծաԹի խեչըռս ծայր 'ի ծայր ։
Առուամէջըս կապուտակս եւ յանապէ զնովեաք ած ցանկ.
Մի եւեԹ էր յայն շաւիղ՝ զընեալ կրեւլեաց 'ի կուԹս այգւոյն ։
Կուսաբեղ օրիորդք եւ պատանեակք քընքշաբարոյք
Ի հիւսուածոյ սակառս զանուշահամ բերեն անէէն.
Ցոյց 'ի մէջ հընչուն քնարաւ մանուկ մի քաղցըր նուագէր,
Եւ 'նդ աղիս բարեյարմար զողորիկ ձայնիւ զուգէր գեղգեղ,
Նոքա 'նդ նոյն յերգ ու 'ի շըռինչ յոտին զոփեան զհետ կայԹէին ։
Արար եւս 'ի նմա եղջերաբերձ երընջաց ջոկս.
Եւ երինջքն յոսկենեալ էին յանագոյ եւ յանապէ,
Եւ ընչելով 'ի զաւոացն եղանէին յարօտըս կոյս
Ըստ վըտակ մի կարկաջուն եւ ըստ շամբուտըն նըրբատանեղն ։
Անդէորդք խառն ընդ երինջսըն ոսկեղէնք երԹային չորք,

Եւ ըղձնի նոցա գամփռունք երագոտունք ինըն գնային ։
Ամէնի տաւիծք երկու յառաջընթաց կոծուցն 'ի բոյլ
Զքառաչոտ ցուլն ունէին յահեղ ղոչիւն վարեալ ընդ քարշ,
Եւ դիմեալ գամփռունք 'ի նա հասանէին եւ պատառնիք ։
Իսկ նոցա պատառեալ զմեծամարմին զուարակին մորթ՝
Զփորոտին եւ զարիւնըն լափէին բոսորաբուխ ․
Հովիւքըն զուր վանէին՝ յորդորելով ըղձիր գամփռունս ,
Որ խըրտուցեալ յառիւծուցըն չառնուին յանձըն գօշել,
Եւ ելեալ եւ մատուցեալ մօտ հաջէին եւ խորշէին ։
Արար եւս անդ լուսակիզն հօտից արօտ մի լայնալիր
Կաղակըրկինն հոյակապ՝ 'ի գեղեցիկ հովտի միում,
Գոմս եղանց , մակաղատեղս եւ հանգըրուանս յարկածածուկ ։
Դըրուագեաց անդ եւ ըզպար Կաղակըրկինըն հոյանուն ,
Այնըմ նըման զոր երբեմն 'ի մեծանիստն անդ 'ի Կնոսոս
Դեդալոսն յօրինեաց գեղահիւսակն Արիադնեայ ։
Պատանիք անդանօր եւ օրիորդք չըքնաղագիւտք
Ըզձեռացըն դաստակէ կալեալ միմեանց առնուէին պար ․
Աղջկունք նուրբ բարակամամ զգեցեալ քեհեզըս կըտաւիս ,
Մանկտին բանձկոն քաջոլոր՝ լուսանըկար գոյզն ինչ 'ի ձէթ ․
Եւ նոցա՝ բոլորեալ էին պըսակք գեղեցկահիւսք ,
Իսկ սոցա՝ դաշոյնք ոսկիք ըզկամարացն արծաթէից ։
Մերթ ոտիւք հանճարեղօք մանեկաձեւ հիւս գային շուրջ,
Թեթեւակի յոյժ իբրու բրուտ մի զի կալեալ 'ի ձեռս ըզդուրգն
Եւ նըստեալ զփորձ առնուցու՝ թէ 'ի շըրջանն ընթանայցէ ․
Եւ մերթ անդրէն կարգ ընդ կարգ հարկանէին կայթս ընդ միմեանս ։
Ցոգնահոյլք ըզտենչալի պարուն կուտեալ կային գումարք
Հեշտացեալք , եւ 'ի խըմբի նոցին գուսան աստուածեղէն
Երգէր քնարաւ , եւ երկուք ոք յափսիթերս անդ խաղալիկք՝
Ի սկըսնուլ նորուն յերգ՝ 'ի մէջ նոցա ճախր առնուէին ։
Եդ 'ի նմա եւ ըզզետոյն Ովկիանու մեծ զօրութիւն
Առ վերջին պարունակաւ ճարտարագործ վահանին այն ։
Իսկ յորժամ բովանդակեաց զասպարն ըզմեծ եւ հաստաբեստ ,
Յօրինեաց եւ զըրահս քան զճառագայթս հըրոյ պայծառ ․
Յօրինեաց եւ սաղաւարտ պինդ յիրանունս նորին պատշաճ ,
Գեղաշուք՝ բազմաքանդակ , եւ զարդմանակ արկ ոսկեփունջ ․
Յօրինեաց եւ սըռնապանս 'ի կռանակուռ անագ թիթղանց ։
Վըճարեալ զկազմածս ողջոյն Կաղակըրկինն հըռչականուն ,
Զամենայն բարձեալ տարաւ մօրն Աքիլլեայ եդ առաջի ։
Նա սլացաւ՝ իբրեւ շահէն՝ 'ի ձիւնեղէնն Ողիմպոսէ ,
Վառուածս արփիագեղս առբերելով 'ի Հեփեստեայ ։

ՀՈՄԵՐԻ

Ի Լ Ի Ա Կ Ա Ն

ԵՐԳ ԻՆՆՈՒՏԱՍՆԵՐՈՐԴ

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Աքիլլէւս առեալ 'ի մօրէն զչքնաղ զէնսն՝ զինի եւ ցնծայ. Թետիս անմահական հիւթիւ օծանէ զմարմին Պատրոկլի պահել 'ի նեխոյ: Աքիլլէւս հրաւիրակէ հաշտիլ ընդ Ագամեմնոնի. կամի անդէն անդստին արշաւել 'ի պատերազմ, խափանեալ յՈդիսեայ՝ թողուլ տանել զօրացն ճաշել: Ագամեմնոն դարձուցանէ առ նա անարատ զԲրիսէիս տասն պարգեւօքն զոր խոստացեալ էր. Երդումն նորա զոհիւք: Ողբք Բրիսէիսի 'ի վերայ մարմնոյն Պատրոկլի: Յոյնք ճաշ առնուն, Աքիլլէւս եւ ոչ ինչ. Արամազդ յղէ զԱթենաս՝ ընել 'ի սիրտ նորա կերակուր եւ ըմպելի աստուածեղէն: Վառի քաջն եւ ամբառնայ 'ի կառս. բանիւք իւր առ երիվարսն, եւ պատասխանի միոյն 'ի նոցանէ: Խրախոյս և արշաւ դիւցազնին:

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ԵՐԳ ԻՆՆՈՒՏԱՍՆԵՐՈՐԴ

ՀՐԱԺԵՇՏ ՔԻՆՈՒՆ

Առաւօտն 'ի յորձանացն Ովկիանու քըրքըմազգեցիկ
Ելանէր գայր լոյս բերել մահկանացուաց եւ անմահից.
Նա զպարգեւսն յաստուածոյն ածեալ եհաս 'ի նաւատորմն,
Եւ եգիտ ըզՊատրոկլէս փարեալ զորդին իւր սիրելի՝
Զի գոյժ առեալ կականէր, լային զնուրեւ ընկերք բազում։
Անց եկաց 'ի մէջ նոցին՝ աստուածուհեացըն մեծարգոյն,
Ձեռն 'ի ձեռն իւր խառնեաց, եւ բարբառեալ ասէ առ նա.
Որդեակ իմ, եկ Թողցուք զի կայցէ դա, Թէպէտ ցաւամք,
Քանզի գամ մի աստուածոցըն խորհրդով եղեւ նըկուն.
Իսկ դու ընկալ զու կազմածս 'ի Հեփեստեայ պաճուճելափառս,
Հրաշագեղս՝ որոց համազոյն չեւ է ուրուք յուս իւր բարձեալ։
Զայս խօսեալ աստուածուհւոյն, եւ առաջի անդր Աքիլլեայ
Եդ ըզզէնսըն, շաչեցին բոլոր չքնաղ զարմանութիւնք։
ԶՄիրմիդոնեան ամենայն կալաւ դողումն եւ չիշխեաց ոք
Կառուցանել աչս 'ի նոսին, այլ 'ի փախուստ դարձան անդէն։
Իսկ յԱքիլլէս ընդ տեսիլն՝ եւս առաւել զարթեան զայրացք,
Աչքն ահեղ վառեցան 'զարտեւանանցըն ներքեւ փայլակն,
Եւ զաստուածոյն չքնաղ պարգեւսն 'ի ձեռսն առեալ զուարճանայր։
Հեշտացեալ 'ի զննելն հրաշակերտսն 'ի միտս իւր,
Առ մայր իւր եա ընդ եա բարբառեցաւ ըզԹըռչուն բանս.
Մայր իմ, զէնս աստուած շնորհեաց, բաս անմահից գործ արժանի,
Զոր ոչ այր մահկանացու կարող գլխոյ առնել 'ի գլուխ.
Եւ արդ ես վառեցայց, այլ մեծապէս յոյժ երկընչիմ,
Մի՛ գուցէ ապականեալ ճանճից ընդ պղնձահար խոցուած վիրաց՝

Ծննդեանցն արգասիս 'ի ներքս՝ ապականել ինձ մինչ ցայնժամ
Զոր իւր որդին Մենեսեայ զանկեալն անշունչ դի անկենդան, —
Զի նորա հասաւ արեան, — եւ ներեսցի մարմինն ողջոյն:
Պատասխանի ետ Թետիս արծաթթաթիկըն դիցանոյշ.
Որդեակ, մի այդպիսի տագնապեսցին ըղձմունս քո.
Ես խնդրեմ ածից մերժել 'ի նմանէ զդաժանըն վայրենի՝
Ըղձանձեանն՝ որ զխոշոշեալս յԱրեայ զմարդիկըն ճարակեն.
Զի թէպէտ եւ զամբողջ 'ի բուն համակ անկեալ կայցէ,
Անվթար մնասցէ մարմինն, եւ բարեձոյն եւս մանաւանդ:
Արդ այժմ քո կոչեալ յատեան ըզդիւցազունսն աքայեցիս,
Եւ յուրաստ լեալ 'ի քինուցդ առ Ագամեմնոն հովուէն ազանց,
Վառեաշխիր ընդ փոյթ 'ի մարտ եւ ըզգեցիր ըզզօրութիւն:
Զայս խօսեալ, եւ ազդեաց ամեխոյժս 'ի նա խրախուսական,
Եւ Պատրոկլի՝ զանուշունս եւ ըզկարմիր դիցն օշարակ
Ի ռընգունսն կաթեցոյց առ անարատ պահել մարմնոյն:
Իսկ քաջազն Աքիլլեւս յարեաւ գընաց ըզեզերբ ծովուն,
Եւ ահեղ գոչմամբ զարթոյց զաքայեցիսըն դիւցազունս:
Որ առաջին էին կանխաւ կալ 'ի նաւացն ասպարիսին,
Եւ որ քաշեաց նաւապետքն, եւ ղեկավարք նոցուն քերեաց,
Եւ 'ի նաւս համբարապանք էին՝ ռոճկին մատակարարք,
Ցայնժամ եւ այնք գնային յատեան, զի Աքիլլեւս երեւեցաւ
Որ յերկարին էր դադարեալ 'ի դըժընդակ գուպարածէն:
Երթային կաղ 'ի կաղ եւ պաշտօնեայք Արեայ երկուք,
Քաջակորովըն Տիդեան եւ Ոդիսեւսն աստուածային
Ցեցեալք 'ի նիզակ, զի զհաստոյր վէրսն ունէին դեռ.
Եւ գնացեալ բազմեցան յառաջագահ ատենին անդ:
Հուսկ յետին ժամանեաց արանց արքայն Ագամեմնոն
Վիրաւոր, քանզի զինքն 'ի կարեւոր պատերազմի
Խոցեաց Անտենորեան Կոոն 'ի մկունդ ըղղնձակուռ:
Իսկ յորժամ ժողով եկաց աքայեցիք ակըմբահոյլ,
Անդ քաջասն Աքիլլեւս 'ի մէջ անցեալ բարբառեցաւ.
Ատրիդէս, երկոցունցս արդարեւ լաւ եւս այս լինէր,
Քեզ եւ ինձ, յորժամ մեք առ գանձուցեան սրտեաց մերոց
Հոգեմաշ հեծեծ քինու սրտամըտեցաք յաղագս աղջկան,
Զոր արժան էր Արտեմեայ զըսպանել 'ի նաւս աստ նետահար՝
Ցաւուրն՝ յորում առի ես աւարակեալ ըզԼիռնեսոս.
Զի չլինէր այսչափ աքեանց ատամանցել զերկիր անհուն
Ի ձեռաց թըշնամեաց՝ 'ի բարկութեանս իմում խեռել:
Հեկտորի եւ տրովադացւոց այն շահ օգուտ, բայց զաքայեանսդ.—
Ընդ երկար յիշել կարծեմ զիմ եւ ըզքո գժտութեան վէճս.
Այլ զանցեալն եւ ըղշնացեալ 'ի բաց թողցուք, թէ եւ ցաւանք,
Առ հարկի տագնապիս զսիրտ 'ի լանջըս մեր նուաճեալ:

Իսկ արդ եւ ցանուցանեմ ըղբարեկութիւն, չէ իսկ 'ի դէպ
Բըրաւերախ ինձ յոխութեան յաւէրժանալ. այլ ծն արդ
Խրախուսեա ձեռակս 'ի մարտ ըղձերապանծ աքայեցիս,
Զի միւսանգամ 'ի հանդէս մըտից արտմերանց կալ ախոյեան,
Եթէ ալքինել կամեցցին ընդունաւորմիւս, այլ ինձ թըւի
Մըրապղիւր ազ 'ի նոցունց 'ներբինեցէ ծունր որ փախնուցուն
Ի մերմէ նիզակէս 'ի դըժընդակ անդ ճակատու :
Զայս ասաց, եւ խընդացին աքայեցիքըն բարձաղէնք
Ընդ հրաժեշտ սորա քինու մեծահոգի Պելիանեանն :
Իսկ արանց արքայն աստ Ագամեմնոն յառնէնի անդ
Անդըրաւին 'ի բազմոցէն, եւ ոչ 'ի մէջ անդըր կանգնեալ.
Ո՛վ սիրելիք, դանայեանքդ դիւցազունք՝ պաշտպանք Արէայ,
Ունկն արժան է կարկառել յառնեախօսն, եւ չէ 'ի դէպ
Խանգարմունս լինել, զի այդ հըմտին անդամ է տաղնապոդ :
Իսկ յարանց բազմամբոխի լըսել զիարդ է կամ խօսել.
Քաղցրաձայն թէ եւ իցէ յատեան խօսնակ, սակայն զըմլի :
Առ Պելեանն ես դարձուցից ըղխօսս, իսկ դուք արգիլեցիք,
Առէք 'ի միտ, եւ բանիցս ամենեքին լերուք հասու :
Բազում անգամ զբայլբանիլդ աքայեցիք ասացին ինձ,
Եւ կշտեցան իսկ ընդ իս, սակայն ոչ իմ ինչ է մեղանս,
Այլ Բախտից «Արամազդայ եւ մըթածնեալ Պատուհասքն,
Որ 'ի միտս ըղձանաժութեան արկին Եղեան յատենի անդ՝
Յորում աւուր զմըրցանակն ինքնին խլեցի ես զԱքիլլեայ :
Սակայն զինչ էր ինձ առնել, աստուած ըղմնուն հանէ 'ի գլուխ.
Արգոյ դուստր Արամազդայ Եղեան որ զմնուս խոտորեանէ,
Կորուսիչն՝ որոյ փափուկ են գարշապարք ոտից իւրոց,
Զի չդնէ 'ի գետնի, այլ ընդ արանց շըրջի գլխովս
Հասուցանել մարդկան վնաս, եւ գէթ ըզմի ազ վարակէ :
Զի երբեմն Արամազդայ իսկ զըլխովն հասոյց վնաս,
Զոր 'ի մարդկի եւ 'ի դիցն ասեն լինել յոյժ վեհագոյն,
Այլ Հերա իգութեամբն եւ զնա պատրեաց խորամանկեալ՝
Յաւուրն՝ յոր զՀերակլեանն էր հանդերձեալ ըզզօրութիւն
Ծընանել Ալկմենէի անդ 'ի Թեբէ գեղապարիսպ :
Քանզի էր նա պանծանօք առ միահոյլ ասացեալ զիս.
Միտ դիք ինձ, դիք համօրէն եւ դիցանոյշք ամենեքին,
Զի զոր միտքս իմ յօրդորեն յիմում սըրտիս՝ մերկացուցից ձեզ :
Գեան երկանց Իլիթիա հանցէ 'ի լոյս այր մի այսօր,
Որ բոլորից տիրեսցէ ասհմանորդաց առ հասարակ,
Տոհմակից այնոցիկ՝ որ յարենէ իմմէ են քաջք :
Նենգամիտս խորհըրդով ասէ ցնա Հերայն արգոյ.
Սըտեսցես, եւ ոչ 'ի լրումն ածեալ ըզբանդ հանիցես յանդ.
Բայց մն եկ ըրր ինձ երդմընի, Ոլիմպական, երդումն անսուտ,

Թէ աստուծոց սահմանադրոց բաղդերգեան երկնայէ այր,
Որ յաւուրս տասն յայտնեսցի անկանելեայ զառաքինն կերպէ
Ցարանց անոր՝ որ միանգամ 'ի քո զարմից են արենէ։
Զայս ասաց, իսկ Արամազդ ոչ 'ի վերայ եկաց գահոյն,
Այլ երդուաւ երդումն մեծ, եւ տայր յայտ բարբառեցաւ։
Իսկ Հերա սլացեալ մեկնեցաւ 'ի գագաթանց Ողիմպոսի՝
Էջ ըշտապ եհաս յԱրգոս աքայական՝ ուր ճանաչէր
Ըզգօտեզօտն ամուսին Սթենելեայ Պերսէոսեան,
Ըղեղին որում մանկամբ, եւ եօթն ամիսն 'ի վերայ կայր.
Զոր ճնշեալ ընդոստ 'ի լոյս հան վաղակարկութեան տարաժամ,
ԶԱլկմենեայ ծննդեան արգել եւ խափանեաց զԻլիթեայս։
Եւ զրոյց առ Զրուանեանն Արամազդ ինքն եբերեալ ասէ.
Արամազդ, փայլակնացայտ հայր, բան մի յուշ ածեմ մտացդ,
Ահա ծնաւ այրն քաջ՝ որ տիրեսցէ արգիացւոց,
Եւրիսթեւս, Պերսէոսեան Սթենելեայ զաւակն՝ ազգ քո,
Որում չէ ինչ անպատեհ արգիացւոց թագաւորել։
Զայս ասաց, եւ սաստկութեան հարան 'ի խորոց սրտին ցաւք.
Եւ անդէն բուռն 'ի յԱտեան ըզգեղագանգուրս հարկեալ զգլխոյն,
Ցասուցեալ 'ի միտս իւր, երդուաւ երդումն անդրդուելի,
Յ Ողիմպոս եւ յերկինսն աստեղազարդ մի եւս երբեք
Դարձ առնել Ատեան՝ որ յամենայն ոք մեղանչէ։
Զայս ասաց, եւ ձեռամբն յաստղաճաճանչ երկնից 'ի բաց
Գլորեալ ընկէց, եւ նա յարարս անդէն եհաս մարդկան։
Հեծէր ընդ այսմ հանապազ՝ տեսեալ զորդին իւր սիրելի
Տաժանեալ յերկս անարժան յԵւրիսթեւսեան մրցամարտից։
Նոյնպէս անդ յայնժամ եւ իմ մինչ մեծն Հեկտոր սաղաւարտաճոճ
Առ խելըք նաւաստորմին զարգիացիս կոտորէր,
Չանկանէր 'ի մըտացս Ատեան յոր զամ մի վրիպեցայ։
Իսկ զի հաս ինձ վրդովել, եւ զմիտս յինէն բարձ Արամազդ,
Կամիմ անդրէն հաճել ըզքեզ եւ ընծայել անբաւ փրկանս.
Այլ արի արդ 'ի գուպար եւ յարուսցես զայլ եւս ըզզօրս։
Եւ զպարգեւսդ բովանդակ տաց ես աստէն զոր միանգամ
Ոդիսեւս դիւցազն եկեալ 'ի վրանդ երէկ քեզ խոստացաւ։
Թէ կամիս, անսա դու ինձ, թէպէտ ճեպեալ յԱրեան խաղալ,
Եւ զընծայսդ քեզ ծառայքս յիմմէ անտի հանեալ նաւէն
Բերցեն այսր, եւ տեսցես զի քեզ շնորհեմ սրտահաճոյս։
Երագոտն Աքիլլէւս պատասխանի տուեալ ասէ.
Ատրիդէս մեծափառ, արանց արքայդ Ագամեմնոն,
Պարգեւել ըզմըրցանակդ եթէ կամիս ըստ արժանի,
Կամ արգելուլ, առ քեզ է. իսկ մեզ այժմէն յուշ լիցի մարտ
Սոյն հետայն, զի ոչ 'ի դէպ կալ աստ խօսիւք ժամավաճառ,
Կամ ըղձաւ իսկ ըստուժել, զի գեռ անկատար կայ մեծ վաստակ.

Զի տեսցէ ոք վերստին ընդ նահատակացն զԱքիլլէս
Պղնձաձոյլ նիզակաւն ըզտրովացւոց վերկանգնել ահա :
Սոյնպէս մէն մէսեամ 'ի ձէնջ յուշ լիցի մարտ դնել ընդ արս :
Առ նա պատասխանի բազմահանճարն ետ Ոդիսեւս.
Մի այդպէս, Աքիլլէս աստուածանման, թէպէտ եւ քաջ,
Անսըւաղս յԻլիոն դըրդեր զորդիս աքայեցւոց
Գուպարել ընդ տրովայիս, զի ոչ թէ սուղ ինչ լիցի կռիւ՝
Իբրեւ զամ մի քաջաց զաւմարտակաց լիցին խառնուրդք,
Եւ աստուած յերկոսին կողմանս եռանդըն շընչիցէ :
Այլ հրաման տուր աքայեցւոց զերագ նաւուք առնուլ ինչ ճաշ
Կերակրով եւ գինւով, զի այն է ոյժ եւ զօրութիւն :
Զի ոչ թէ այր, զաւուն ողջոյն մինչեւ 'ի մուտս արեգական,
Սովեալ 'ի կերակրոյ կարիցէ կալ գիմամարտել :
Զի թէպէտ եւ հոգւով յօժարամիտ իցէ 'ի ռազմ,
Այլ անդամք յանըզգաստըս ծանրանան, եւ հասանէ
Զաւուք եւ նօթութիւն, եւ կըճատին ծունկք յընթանալ :
Իսկ այր՝ որ 'ի գինւոյ եւ 'ի խահից ստեալ յագուրդ՝
Ընդ արանց ախոյենից զօրըն ցերեկ տայցէ ճակատ,
Սիրտ խիզախ է իւր 'ի լանջս, եւ ոչ անդամքըն տաժանին,
Մինչեւ հուսկ մեկնին ուրեմն ամենեքեան 'ի ճակատէն :
Այլ եկ ծն ցըրուեա զամբոխն եւ հրամայեա ճաշ յօրինել.
Եւ ըղձիրտ ածցէ 'ի մէջ արանց արքայն Ագամեմնոն
Այսր յատեան հրապարակիս, զի համօրէն աքայեցիք
Տեսցեն աչօք յանդիման, եւ բերկրեսցիս դու 'ի քո սիրտ :
Երդմընի եւս եղիցի քեզ յարուցեալ յատեանս,
Զի չեւ յողջկանն անկողինս եւ կամ քուենեաց բըմաւ ընդ իւր,
Որպէս օրէն է, արքայ, թէպէտ արանց եւ թէ կանանց.
Եւ հոգիդ քո 'ի սըրտի քում հանդուցեալ՝ եղիցի հաշտ :
Եւ ըղնի տուաս կոչնակ հաճեսցէ զքեզ յիւր 'ի խորանն,
Ցիրաւանց արդարութեան զի մի պակաս ինչ մնասցէ քեզ :
Ատրիդէս, տասեւել այսուհետեւ լիցիս եւ դու
Առ այլս իրաւատէր. քանզի եւ չէ ինչ անպատեհ
Ողոքել զայր թագաւոր՝ որ ինքըն նախ մեղիցէ ոք :
Կըրկնեաց առ նա եւ ասէ Ագամեմնոն արանց արքայն.
Խընդամ, Լայերտեանդ, 'ի լսել բանից քոց այդոցիկ,
Զի ուղիղ ընդ ամենայն անցեր կարգաւ եւ ճառեցեր.
Կամ է ինձ երդնուլ զայդ, եւ յիս հոգիս իմ թելադրէ,
Եւ չեղէց աստուածով երդմընաստուս. իսկ Աքիլլէս
Կացցէ այժմ աստանօր, թէպէտ փութկոտ յարիւրեան ռազմ,
Կացէք եւ դուք համօրէն միահամուռ, մինչեւ զայցեն
Մըրցանակք 'ի խորանէս եւ կըռեսցուք զերդումն անսուտ :
Իսկ արդ եւ քեզ ինքեան պատուէր տամ զայս եւ հրամայեմ,

Այրնեակք ըն՝ նէշ յողինս պատանեկաց բոլոր ալեւորս
Ի բերել ըզդաստարակս յաճախ նուէրս, զոր խոստացաւ
Տալ երէկ Աքիլլէսայ, եւ ըզխնդութեան տանել անձինս ։
Եւ փութով Տալթիբիոս՝ ընդ աքայեցւոց մեծ բանակ՝
Գառն պատրաստեսցէ կինն՝ 'ի զոհ Արամազդայ եւ Արեգականն ։
Իսկ քաջոյն Աքիլլէսս պարծոյց նմին պատասխանի ·
Ատրիդէս մեծափառ, արքայից արքայ Ագամեմնոն,
Մ՛յլ երբէք տառացել վայել էցէ ձեզ յայդ հոգալ,
Յորժամ թէ զաւ եւ դադար ինչ լինիցի պատերազմին,
Եւ ոչ այսչափ զայրոյթք յիմում սրտիս հարցեն յեռանդն ·
Իսկ զարդես տապալեալ անկեալ կան վիրաւոր զորս սպառեաց
Հեկտորըն Պրիամեան՝ շնորհեալ նմին զփառսն Արամազդ ։
Դուք 'ի ճաշ յորդորէք, բայց ես այժմէն աստի հրաման
Նօթիս եւ անճաշակս աքայեցւոց որդւոց 'ի կռիւ ·
Եւ ապա յետ այնորիկ, յարեգականն մտանել,
Մեծահաց կազմել ընթրիս, զանարգանացս վրէժ լուծեալ ։
Իսկ յառաջ փորգատս քաւ թէ կերակուր կամ ըմպելի
Ընդ արկոյս անցանիցէ յետ ընկերիս մեռանելոյ,
Որ անկեալ կայ 'ի վրանիս պատառատեալ սուր սրդըմնով,
Դնեալքն 'ի դուռըն կոյս շըրջեալ, եւ ընկեանք կոծապատեալք ։
Յայն աղագս՝ յիմում սրտին ոչ այդոքիկ ինչ լինին փոյթ,
Այլ նախճիրք եւ արիւնք, եւ դառնահեծ մռնչիւնք արանց ·
Առ նա պատասխանի ետ Ոդիսեւս իմաստնաճար ·
Ո՛վ Աքիլլէս, Պէլեան ձեռ, արիագոյնդ յաքայեցիս,
Քաջագոյն ես քան զիս եւ ոչ սակաւ կորովագոյն,
Իսկ ես զէթ խորհըրդովք քան զքեզ կարի յառաջադէմ,
Զի ծընեալ իսկ եմ յառաջ, եւ խելամուտ եղեալ յոգունց ·
Վասն որոյ՝ քո սիրտ բանիցս իմոց լիցի երկայնամիտ ։
Մարդկան փութանակի զայ հասանէ մարտի յագուրդ,
Յորում ոճ թանձրախուռն հարեալ հասկաց պըղնձին յերկիր,
Սակայն սակայն նուազ յոյժ, ուր Արամազդ հակէ զնըժարսն,
Որ նա իսկն է մարդկան պատերազմացըն համբարակ ։
Այլ չէ պարտ աքայեցւոց որովայնիւ սըգալ զմեռեալ,
Զի շատք յոյժ թօթափին հանապազօր եւ յոգնահոյլք ·
Իսկ արդ երբ էցէ զուլ առնուլ երբէք 'ի հեծութեանց ։
Այլ արժան է հողոյ՝ զոր մեռանիցի մեռանելին՝ տալ
Սրտապնդեալ 'ի հոգի, յետ մի աւուր ողբալոյ ·
Իսկ որ յահեղ ճակատէն ճողոպրեցին ոք ողջանդամք,
Յիշել նոցա զըմպելի եւ զկերակուր, զի առաւել
Եւս ընդ արս ոսոխս անհատելի գոռասցուք ցանգ,
Զանձըռկանդն 'ի մարմնի զգեցեալք պըղնձի · եւ 'ի զօրուէս
Մի այլում ինչ ոք խրատու զէտսկին եղեալ՝ յետոյս կայցէ ·

Զի եւ այլ ինչ յորդորմանըն լինելոյ չարաց նախնին՝
Որ առ նաւս արգելացեալ մնասցէ, այլ խուռն հարկանել առեալ
Ի ձեռնախառն արտաքսեցելոցն չարժեսցուք ըղձարկն Արէս։
Ասաց, եւ զՆեստորի վեհին ընտրեաց զորդիսն յընկեր,
Եւ զՓիլիդեանըն Մեգէս եւ ըզԹոաս եւ զՄերիոն,
Ընդ նոսին զՄելանիպպոս եւ զԿրէոնեան Լիկոմեդէս.
Եւ եկեալ գնացին 'ի վրան Ագամեմնոնեան Ատրիդեան։
Եւ անդէն զոյգ ընդ բանին լինէր առաջ գործոյն վերջար.
Բերէին եօթն 'ի վրանէն եռոտանիս՝ ըղխոստացեալս,
Եւ քսան անդըս հրաշափայլ եւ երկվայր երկոտասան.
Եւ զկանայսն հանին փութով հրճուանս ընտիր ձեռագործաց,
Թիւ եօթնեակ, եւ ութերորդ ըղձեցելոյն Բրիսեայց,
Եւ ոսկւոյ՝ տասն ընդ բնաւ կշռեալ քանքար Ոդիսեւս
Յառաջէր, զայր աքայեանց միւս մանկանըն զհետ պարգեւաբերք։
Եդին 'ի մէջ ատենին. յարեաւ եկաց Ագամեմնոն,
Եւ ընդ ձայնին քարոզայն Տալթիբիոսն աստուածահրաշ՝
Կալեալ ձեռօքն ըզվարազն՝ երթեալ կայր մերձ հովուին ազանց։
Բուռն հարեալ Ատրիդեայ 'ի սուր դանակն եւ մերկացեալ,
Որ առ մեծի պատենիւք կախեալ կայր միշտ իւր սուսերին,
Ի սակաւոյ կընճիռն նուիրեալ երախայրիս, ամբարձեալ ձեռս,
Աղօթէր առ Արամազդ. արգելացեալք անդ համօրէն
Նըստեալ լուռ ըստ օրինի՝ Թագաւորին գնէին մօտ։
Եւ յաղօթել իւր ասէ, զտեսակն 'ի վեր յերկինս անդուս.
Արդ նախ մեծն եւ վեհն 'ի դիս լիցի վկայ ինձ Արամազդ,
Եւ Երկիր եւ Արեգակն, եւ վրէժխնդրիչքըն Պատուհասք
Մարդկան 'ի խոր ստորերկրեայս՝ որ սրտաերդուեալն ոք ըմբռնեսցի,
Զի յաղջկըն Բրիսեայ չեք իմ երբեք լեալ ձեռնամուխ,
Ոչ 'ի պատճառս անկողնոյ վարեալ բռնաւ, կամ այլ իմիք,
Այլ 'ի վրանս իմ անմերձ եկաց մնաց եւ անշաղախ։
Իսկ թէ յայսմ լցէ ինչ սուտ, ցաւս յիմ դըլուխ կուտեսցեն դիք
Բազում յոյժ, որպէս եւ տան մեղուցելոցն երդմամբ 'ի նոյնս։
Ասաց, եւ զվարազըն փողատեաց ժանտ պղընձովն.
Եւ ըզնա Տալթիբիոս տարեալ ծովուն 'ի մեծ անդունդս
Ընկէց թաւալ ալեւալ դըլոր՝ ձկանց 'ի կեր. իսկ Աքիլլէս
Յարուցեալ 'ի մարտաւորս արգելացեալ քարբառեցաւ.
Արամազդ հայր, մեծամեծ դու 'ի մարդիկ տաս վնասմունս.
Զի բնաւ ոչ զոգիս 'ի լանջս իմ Ատրիդէս գրգռէր երբեք,
Եւ ոչ զինէ 'ի հեռանկս՝ անտառաւոր տանէր զաղջիկն,
Այլ Արամազդ աքայեանց յոգունց անշուշտ կամեցաւ մահ։
Բայց երթայք այժմ 'ի ճաշ, զի խառնեսցուք զԱրեայ գուպար։
Զայս ասաց եւ արձակեաց ըղհրապարակն հապճեպելով.
Եւ նոքա ցրուեցան իւրաքանչիւր 'ի նաւս իւրեանց։

Իսկ զընծայս՝ Միրմիդոնքըն մեծանձինք կալեալ խընամ
Եւ բարձեալ տարան 'ի նաւ աստուածայնոյն Աքիլլեսի ·
Եւ եդեալ զայնս 'ի խորանին եւ զետեղեալ ըզկանայսն,
Ըզձիսն ածին յերամակըն կոյտապանք քաջազօտիք ։
Իսկ ապա Բրիսէիս, ոսկեղէնիկ Աստղկան տիպ,
ԸզՊատրոկլ՛ եբրեւ եւես խոց վիրաւոր 'ի սուր պղընձ,
Հեղեալ ըզնովաւ, եւ ձիչ բարձեալ ցըտէր ձեռօքն
Ըզլանջս իւր եւ զփափուկ ուլն եւ ըզդէմըն գեղեցիկ ·
Եւ ասէ կական ողբովք աստուածուհեացն հանգունակ կին ·
Պատրոկլէ, ինձ հէքիս 'ի սէրտ սըրտէ յոյժ սիրելի,
Կենդանի թողի զքեզ ես՝ 'ի խորանէ աստի մեկնելն,
Իսկ այժմիկ դարձ արարեալ այսրէն գտանեմ մեռեալ ըզքեզ,
Պետդ արանց · յիս զի՞ անդուլ վիշտք 'ի վըշտաց առնուն զկերպս ։
Քանզի զայրըն զոր ետուն ինձ հայր եւ մայր իմ մեծարոյ՝
Տեսի հանդէպ քաղաքին վիրաւորեալ սուր պղընձով,
Եւ զեղբարսն իմ զերեսեան ըզհամամարս եւ զմըտերիմս,
Եւ նոքա բոլորեքին ըզվախճանին կըրեցին օր ։
Սակայն ինձ ոչ տայիր լալ՝ մինչ զայրս ըսպան Աքիլլեւս քաջ,
Եւ զքաղաքըն տապալեաց ըզՄինեսեայ դիւցազարմին ·
Այլ հաստել զիս ասէիր աստուածայնոյն Աքիլլեսի
Ամուսին օրինաւոր, եւ 'ի Փթիա նաւուք ածեալ՝
Զհարսանեացն առնել խընջոյս ընդ երախանս Միրմիդոնաց։
Արդ ըզվիշտ հեղահամբոյրդ 'ի մահ մատնեալ՝ ողբամ անհատ ։
Զայս ասաց արտասուագոչ, եւ կանայք կից հառաչէին
Բարբանօք ըզՊատրոկլէ, սակայն անցնիւր զիւր աղէտից ։
Իսկ զԱքիլլիւ ժողովեալ աքայեցւոցն երիցագոյնք
Պաղատէին առնուլ ճաշ, եւ նա մերժէր հեծեծելով ·
Եթէ ինձ 'ի սիրելի ոք ընկերաց ունկըն դընէ,
Մի՛ ստիպէք զիս, աղաչեմ, 'ի կերակուր եւ յըմպելի
Նախ իմում սըրտի զմայլել · զի ցաւ սաստիկ հարեալ է յիս ·
Ժուժկալեալ մինչեւ 'ի մուտ կացից ցըմուտս արեգական ։
Ասացեալ զայս յուղարկեաց զայլ թագաւորսըն զամենայն,
Երկոքին մնացին Ատրիդք եւ Ոդիսեւս աստուածային,
Եւ Նեստոր եւ Իդոմէն եւ ալեւորն հեծեալ Փինիքս,
Փափագէլ անդուլութեամբ ըզտըրտմագգեացն, այլ ոչ իւիք
Սփոփէր 'ի սիրտ՝ մինչ չեւ մըտեալ ընդ արիւնոտ մարտին բերան ։
Եւ ըստէպ յիշատակաւն 'ի խոր յոգւոց եւեալ ասէ ·
Եւ դու երբեմն ապաքէն, քան զընաւ ընկերս սիրեցեալդ հէք,
Անձամբ քով 'ի վրանիս ըզճաշըն համեղ ինձ մատուցեր
Անդանդաղ եւ ժիրաժիր, յաքայեցւոցն 'ի ձեռս 'ի փոյթս
Առ ձիախրոխտ տրովացիս զարտասուալին մըղել Արէս ·
Իսկ այժմիկ վիրաւոր անկեալ դընիս դու, եւ իմ սիրտ

Անսուաղ 'ի կերակրոյ եւ յըմպելւոյ, թէ եւ առ ձեան,
Առ անձուկ քո, զի եւ ոչ աղխաղոյն ինչ գոյր կըրել.
Նա եւ ոչ իսկ եթէ զհօր իմոյ մահուն լըսէի գոյժ, —
Որ թերեւս այժմ 'ի Փթիա խըղւցանէ ջերմ արտասուս
Առ կարօտ այսպիսում որդւոյ, իսկ ես յօտար ազգի
Աշխարհին վասն Հեղինեայ պատերազմեալ կամ ընդ տրովեանս, —
Կամ զորդ իմ 'ի Սկիւրոս սնանի որդի սիրաբողբոջ,
Եթէ կեայ տակաւին 'նէոպտոլէմն աստուածագեղ:
Զի սիրտս ակն ունէր յառաջն ինձ միայնում մեռանելոյ
Ի ձիաւէտն Արգոսէ հեռի աստէն 'ի Տրոյիա,
Եւ 'ի Փթիա դառնալ քեզ, տանել զորդեակս 'ի Սկիւրոսէ
Ցերագաթեւ նաւ սեւաթոյր, եւ ցուցանել նըմա բոլոր
Զընտացուածս եւ զաղախնայս եւ զտունն իմ մեծ բարձրաձեղուն:
Զի զարդիս ըզՊեղէուս կարծեմ մեռեալ անտարակոյս,
Կամ թէ դոյզն եւ առկայծ կենդանութեամբ հիւծեալ 'ի ցաւս
Ցանհամբոյր ծերութենէ, եւ յամենայն ժամ ըսպասել
Բօթաբեր իմում գուժին՝ թէ երբ հասցէ մահուս գուժկան:
Զայս ասաց արտասուելով, հեծէր ընդ իւր աւագորեայն
Ցուշ ածեալ իւրաքանչիւր զոր ինչ 'ի տան էին թողեալ:
Հայեցեալ յողբականսն Զըրուանեանն եկն 'ի գորով,
Եւ անդէն առ Աթենաս բարբառեցաւ զթեւաւոր բանս.
Դուստր իմ, անտես մինչ 'ի սպառ արարեր զայրն ազնըւական:
Չիցէ՞ բնաւ ինչ խընամ 'ի քում սըրտիդ ընդ Աքիլլէս.
Աւանիկ առաջի բարձրածայրից նըստեալ նաւուցն՝
Ողբս առեալ աշխարհէ զընկերակից իւր սիրային.
Այլք 'ի ճաշ ընթանան, իսկ նա նօթի եւ անսուաղ:
Ե՛րթ աղէ, եւ զանուշակ դիցն ըմպելի եւ զխիւս անմահ
Կաթեցո 'ի սիրտ նորա, զի մի՛ գուցէ թէ սովեսցի:
Զայս ասացեալ գրգռեցոյց զինքնայօրդորն իսկ զԱթենաս,
Որ հանգոյն հողաթեւեան ոգեղաձայնըն բըրդատոյ
Ոստուցեալ էջ յերկնից արփաթեւեալ յօդըս վերին:
Նոյն ժամայն ընդ ճամբարն աճուլն զէն ապայեցին.
Իսկ նա 'ի սիրտ Աքիլլէի զանոյշ զանմահ դիցն ուռղ եւ ջամբ
Ծորեցոյց՝ զի մի՛ սով դըժնխատաման հասցէ 'ի ծունկսն,
Եւ ինքն 'ի յարկս հաստատչէն՝ մեծազօրի հօրն եղ գընաց:
Իսկ նոքա յերագ նաւուց բացէ 'ի բաց տայլին հրոսակ,
Եւ որպէս ձեան թանձրախուռն յՈրամազդայ թըռչին տարափք
Ցըրտագինք՝ յապպատակեալ արփիածինն Հիւսիսակի,
Նոյն յայնժամ խիտ ընդ խիտ 'ի նաւկներոյն հոսէին կուռ
Գըլխանոցք լուսաճաճանչ փայլատակեալք, կըմբեայ վահանք,
Եւ զըրահք կարծրածածկոյթ կարաւանդօք, եւ հացի տէգք:
Նըշոյլքն յերկինըս գնային, երկիր բոլոր ծիծաղէր շուրջ

Յերեւոյ շողից պայծառոյն, զոռայր մարդկանն ամենառատաք Թունդ,
Եւ 'ի մէջն նոցուն վառէր աստուածային Աքիլլէսս ։
Կրճտէին ատամունքն, աչք իւր խորեւ հրոյ ճառագայթք
Ջահէին կայծակնացայտ, 'ի սիրտ իւր ցաւ գրգռումնք,
Մըռմռեալ խիզն 'ի տրովկեանս եւ զաստուածոյն զզէնսն պարգեւս,
Զոր աշխատ լեալ Հեփեստոսի եւ ճարտարեալ էր առ իւր ձեռս ։
Եւ նախ ըզսրունապանսն արկեալ ագոյց շուրջ ըզբարձիւքն՝
Ըզշըլքնոցս եւ զարծաթի ճարմանդօք ընդելուզեալս ։
Եւ ապա զլանջապանակն լանջապատանին ըզկրծիւքն առ ։
Եւ ած զարծաթագամ պղնձի սուսերին ուսընդանութ,
Եւ եբարձ ապա զասպարըն մեծայաղթ եւ հաստատեալ,
Ոյր բազմաձոյլ զերդ լուսնի հատանէին փայլատակմունք ։
Իբր 'ի ծովէ երեւեալ նաւավարաց բոցոյ ճաճանչ
Հըրոյ բորբոքելոյ՝ առ շրջելոյ 'նդ լերանց բարձանց
Յառանձին ինչ հանդըրուան, բայց ըզնոսա բռնի մըրրիկք
Ընդ անդունդոյն ձըկնալէս 'ի սիրելեաց վարեն 'ի տար,
Նոյն յԱքիլլեայ վահանէն 'ի գեղեցիկ եւ 'ի պաճոյճ
Փայլակն յերկինս ընթանայր ։ Ըզսաղաւարտն ապա բարձեալ
Եդ 'ի գլուխ իւր զամրակուռն, եւ զդըլիանոցըն ձիաբաշ
Աստղանիշ յոյս արձակէր, փողփողէին շուրջ գէսըն ոսկիք
Զորս արկեալ էր Հեփեստոս խուռն համատարր ըզգագաթամբն ։
Եւ փորձէր զանձն Աքիլլէսս զինուորոյն 'ի վառուածս անդ
Թէ 'ի դէպ գայցեն նըմին, շարժեսցի՞ն կայտառ անդամքն ։
Եւ էին նըմին 'ի Թեւս, ամբառնային զհովուն ազանց ։
Եւ եհան ըզնիզակն հայրենատուր 'ի դարանէն,
Ծանըր՝ մեծ՝ հաստահաստատուն, զոր ոչ ոք այլ յաքայեցւոց
Կարէր շարժել, այլ միայն հըմուտ 'ի ձօձն էր Աքիլլէս,
ԸզՊելիականըն հացի՝ զոր սիրոյն հօրն ետ Քիրոն
Ի ծայրից Պելիոնին 'ի դիւցազանցըն սատակումն ։
Ձերիվարսն Աւտոմեդոն եւ Ալկիմոս հարեալ ըսպաս
Լծէին, եւ սամոյթք գեղապատրաստք պատէին շուրջ.
Եւ հարկեալ ճիւ 'ի կըզակըն պըրկեցին զսանձապանոյսն
Ցետս 'ի կառացն ալընդակալս, եւ ըզմըտրակն առեալ 'ի ձեռն
Ըզփայլուն եւ զմայլելուն՝ ստանէր 'ի կառսն Աւտոմեդոն.
Եւ յետ այսոր՝ ըսպառազէն 'ի պատերազմ՝ ել Աքիլլէս
Փայլակերպ 'ի զէն 'ի գոգ իբր արեգակն արփիաձեւ ։
Եւ հրաման ահեղագոչ տայր հայրենի երիվարացն.
Աչխէա դու եւ Պէսակ, հըռչակաւոր ծնունդք Ճեպազնեայ,
Ա՛յլ իմն այդ խորհեցարուք զերծուցանել ըզվերակալդ
Այսրէն 'ի գունդ դանայեանց, իբրեւ յագեսջիք 'ի կըռուելոյ,
Եւ մի զորէն Պատրոկլի Թողջիք անդէն զի Թաւալեալ ։
Ի ներքուստ ըլծոյն առէ առ նա ժըրտոմն Աչխէայըն ձի, —

Եւ անդէն խոնարհեցոյց ըզգլուխն, եւ բաշխ նոր աղբախուռք
Ի վերուստ լծոյն հոսեալք շուրջ ըզասմեղքն հասին յերկիր,
Եւ զնա խօսուն եդ Հերա լուսածըղի աստուածուհին. —
Այժմ ըզքեզ գէթ արդարեւ ապրեցուսցուք, քաջդ Աքիլլէս,
Բայց առ կամն կայ կորըստեան քեզ օրն, եւ մեք չեմք պարտաւոր,
Այլ աստուած մեծն եւ Օրհասն Ճակատագրին ուժեղագոյն:
Զի եւ ոչ եթէ մերով ինչ յուլութեամբ եւ պղերգութեամբ
Յուսոյըն Պատրոկլի տրոյեանք զերծին զզարդապանակս,
Այլ արքն յաստուածոց՝ զոր ծնաւ Լետոյն վարսագեղ՝
Նա սպան անդ 'ի նախահառաջս, եւ Հեկտորի պարգեւեաց փառս:
Իսկ մեք՝ եւ Զեփիւռի շընչոյն 'ի զոյգ ընթանայցեմք,
Զոր ասեն թեթեւագոյն. սակայն ահա եւ քեզ ճիգեան
Հրամանք են՝ յաստուածոյ եւ 'ի յառնէ պարտիլ ուժգնին:
Ի խօսել նորուն զայս՝ զեղլին ըղձոյն իւր Պատուհասքն,
Իսկ երագոտն Աքիլլէս ասէ առ նա ցասմամբ մեծաւ.
Ո՛ Աշխէտ, զի՞ գուշակես ինձ մահ, եւ չէ ինչ քեզ արժան.
Քաջ գիտեմ եւ ես ինձէն, հրամանք են ինձ մեռանել աստ
Ի հօրէս եւ 'ի մօրէս բացեայ, համայն եւ այնպէս իսկ
Ոչ կացից, մինչեւ տրոյեանք պատերազմաւ ըզմայլեսցին:
Ասաց, վարէր գոչելով զմիասմբակ ձիսն յախոյեանս:

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ԵՐԳ ՔՍԱՆԵՐՈՐԴ

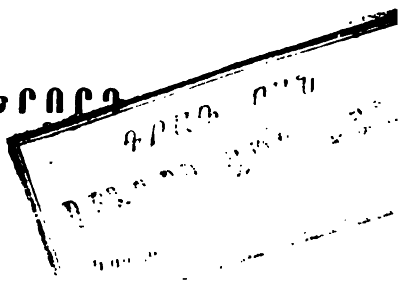
ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Արամազդայ յատեան ժողովեալ զդիս՝ Հրաման տայ երթալ պատերազմակից լինել մարտին՝ յոր կողմ եւ միտք իւրաքանչիւր վարեսցեն: Հերա, Պաղլաս, Հերմէս, Պոսիդոն, Հեփեստոս իջանեն 'ի Թիկունս Յունաց, իսկ 'ի կողմ տրովադացւոց կան Արէս, Ապոլոն, Լատոն, Արտեմիս, Աստղիկ եւ Սկամանդրոս: Էնէաս նախ 'ի կռիւ կացեալ ընդ Աքիլլեայ, մգապատեալ զերծանի 'ի ձեռն Պոսիդոնի: Աքիլլէս 'ի խառն Թշնամեաց կոտորելոյ սպանանէ եւ զՊոլիդոր որդին Պրիամու. զՀեկտոր յարձակեալ յԱքիլլէս՝ փրկէ Ապոլոն: Քաջութիւնք Աքիլլեայ եւ նախճիրք տրովադացւոց:

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ԵՐԳ ՔՍԱՆԵՐՈՐԴ

ԴԻՑԱԿՌԻՒ

Այսպէս 'ի զէն վառէին առ կոր նաւուքն աքայեցիք
Շուրջ ըզքեւ զանյագուրդ 'ի պատերազմ, որդեակ Պելէայ,
Եւ տրովեանք յայնկոյս կուռէ՝ 'ի սարահարթ տափակավայրին։
Իսկ Արամազդ ետ Թեմիսի հրաման յատեան կոչել ըզդիս
Ի ծնարից բազմահովտեան Ողիմպոսի, եւ նա երթեալ
Գաւառէր ետ 'ի տաճար անդր հաւաքել Արամազդայ։
Արդ ոչ ոք 'ի գետոց պակասեաց բաց յՈվկիանէ,
Եւ ոչ ոք 'ի հարսանցըն բնակելոց 'ի զուարթ մայրիս,
Եւ 'ի վտակս աղբերականց ու'ի գալարուտ մարգագետինս։
Եւ եկեալ 'ի գաւիթս ամպրոպայնոյն Արամազդայ՝
Բազմեցան 'ի ողորկատաշ գահոյիցն զոր էր 'ի Հեփեստէ
Շինեալ հօրն Արամազդայ՝ հանճարաւոր ըզգօնութեամբ։
Այսպէս սոքա յԱրամազդեան խմբէին յարկ, եւ Գետնադողդողն
Ոչ հեռացաւ աստուածուհւոյն, այլ առ նոսին եկ 'ի ծովէն,
Եւ բազմեալ յականս նոցուն՝ զԱրամազդայ միտս արտնէր.
Առ ինչ գոչեալ Շանթընկէցդ ժողովեցեր յատեան ըզդիս.
Ըզտրովեանցն ինչ արդեօք եւ զաքայեցւոց առնուս խորհուրդ,
Զի սոցուն՝ այժմ հուպ ընդ հուպ վառեցի մարտ պատերազմին։
Առ նա պատասխանի ամպագոռոցն ետ Արամազդ.
Խորհրդոցս 'ի միտս հասեր արդարեւ, Երկրասասանդ,
Որոց վասն հաւաքեցի. զի խնամ ունիմ կորուսելոցն։
Այլ աստ յայս կացից նստեալ յՈղիմպոսին ես յարտաւան,
Անդ զետեղեն կալեալ զըւարճացայց 'ի միտս իմ.
Իսկ դուք այլք երթայք հասէք 'ի տրովացիս եւ յաքայեցիս,

Երկոցունց տուք Թիկունս, որպէս եւ միոյ ուրուք խնդրեն.
Զի Աքիլլէւս թէ եւեթ ընդ տրովացիս մղեսցէ 'ի մարտ,
Եւ ոչ սուղ ինչ առկասցեն երագոտին Պելիածնի։
Զի յառաջ եւ ընդ տեսիլն անգամ սարսեալ խուռնաճաղէին,
Իսկ այժմիկ՝ եւ զընկերէն ծանրացեալ սրտմտութեամբն սրտամըտեալ՝
Զանգիտեմ գուցէ զպարիսպն իսկ քանդեսցէ տարաժամու։
Զայս ճառեալ Զրուանեանն, եւ կարեւոր բորբոքեաց խաղմ։
Ցարեան գնացին դիքն 'ի կռիւ, երկպառակեալք 'ի միտս իւրեանց.
Հերա, Պալլաս Աթենաս 'ի յատպարէս նաւատորմին,
Պոսիդոն երկրակալ, եւ օգտարար շահից Հերմէս,
Այն որոյ միտք զարդարեալ իմաստութեան էր հանճարով.
Ընդ նոսին գնայր Հեփեստոս՝ յոխորտացեալ յոյժ արընդութեան՝
Կաղս 'ի կաղս եւ 'ի ներքոյ սրունքըն նրբինք գործէին գուն։
Իսկ Արէս սաղաւարտաճօճ՝ 'ի տրովացիս, եւ ընդ նմին
Գուշակըն գէսաւոր եւ Արտեմիս նետաձըգարձ,
Լետով եւ Քսանթոս, եւս եւ Աստղիկ սիրաժըպիտ։
Մինչեւ դիք մեկուսի էին յարանց մահկանացուաց,
Խրոխտային յոյժ աքայեանք, զի Աքիլլէւս երեւեցաւ՝
Որ յերկարն էր դադարեալ 'ի դըժընդակ գուպարածէն.
Եւ քըստմունք խիստ ընդ անդամս ամենեցուն գնային տրովէանց.
Ընդ տեսիլն զարհուրեալք երագոտին Պելիածնի
Սպառազէն փայլակնեալ՝ մարդախոշոշն Արեայ 'ի տես։
Իսկ յորժամ 'ի գումարտակն արանց հասին Ողիմպականք,
Հեռ սաստիկ ամբոխագոյթ յարեաւ, գոչէր անդ Աթենաս
Կացեալ մերթ առ փոսոյն՝ որ ըստ պատնէշն 'ի դուրս հատեալ.
Եւ մերթ՝ առ բազմագոչ ծովուն ափունս ուժգին գոռայր։
Կանչէր անդուստ եւ Արէս՝ խաւարակուռ մըրրկի գունակ,
Մեծաձայն 'ի քաղաքին գլխէ դըրդեալ ըզտրովացիս,
Եւ երբեմն առ Սիմոյեաւ 'ի Գեղասար դիմեալ բըլրաւ։
Զերկոսին այսպէս կողմանս յորդորեալ դիքն երջանկաւէտք՝
Արկին 'ի գիրկս, եւ չարաշուք բորբոքեցին անդր 'ի մէջ գուպար։
Որոտաց ահեղաձայն եւ աստուածոց հայրն եւ մարդկան
Ի բարձանց, իսկ Պոսիդոն դըղըրդեցոյց 'ի ներքուստ
Զերկիր անվայրափակ եւ զսարաբերձ լերանց կատարս։
Համօրէն ուղխապատար Իդայ հիմունք սասանէին
Եւ գագաթունք, եւ տրովեանց քաղաքն եւ նաւք աքայեցւոց։
Զահի հարաւ եւ յանդունդս Այիդոնեւս սանդարապետ,
Սոսկացեալ՝ 'ի գահէն 'ցատեաւ, փախչելով, գուցէ զերկիր
Ի վերուստ պատառեսցէ գետնադղորդըն Պոսիդոն,
Եւ կայեանք փեռեկեսցին՝ մահկանացուաց եւ անմահից
Ահաւորք, խորթնատեսիլք, յորոց աստուածք իսկ քըստմընին.
Այնպիսի թընդէր բոմբիւն՝ դիցն 'ի գուպար շահատակել։

Քանզի հանդէպ արքային Պոսիդոնի կայր հանդարտակ
Գուշակն Ապողոն թեթեւաթեւ նետից բարձող,
Եւ խաժակն Աթենաս աստուածուհին 'ղդէմ Արեսի,
Իսկ Հերայի դիմամարտ ոսկեփրփրին ամբոխագղորդ
Արտեմիսըն նետաղբոս կորովաձիգ աստուածոյն քոյր։
Լետովայ դիմակ հզօրն եւ օգտաւէր շահից Հերմէս,
Եւ ահոյեան Հեփեստոսի մեծայաղթ գետըն յորձանոր,
Որում դիք Քսանթոս անուն, եւ Սկամանդրոս կարդան մարդիկ։
Այսպէս դիք դէց դիմակաց եղանէին, իսկ Աքիլլեւս՝
Պրիամեանն Հեկտորի անձնայր ներհակ գալ 'ի վերայ.
Զի ըղձայր մանաւանդ քան զամենայն դրրդէր հոգին
Նորուն արեամբ զԱրէս յագել՝ զանյաղթելըն պատերազմող։
Զէնէաս նախ գեղաւղէտ ըստայազդայթն արկ Ապողոն
Դէմ ընդդէմ Պելիածնին, սաստիկ արկեալ 'ի նա կորով.
Եւ զորդւոյն Պրիամու զԼիկայոնի առեալ ըղձայն,
Նոյն 'ի կերպ՝ Արամազդայ ձեռն Ապողոն բարբառեցաւ.
Էնեաս, տրովեանց վերղուրկ, քո յոմլ գնացին ըսպառնալիք՝
Զոր 'ի նուագըս բաժակաց տրովեան պետացըն խոստացար,
Պելեանն Աքիլլեւսի գնալ ահոյեան 'ի պատերազմ։
Փոխանակ Էնեաս պատասխանի տուեալ ասէ.
Առ իմէ, Պրիամեանդ, հրամանս առ իս անձնես գալ զայդ,
Վիրադին Պելիածնի նահատակել յանկամս ընդդէմ։
Զի ոչ այժմ էնչ առաջի կամ Աքիլլեայ երագոտին,
Այլ յառաջ եւս այլ երբեմն աշտէիւ զիս փախոյց յԻդայ՝
Ցանդեալս արջառոց մերոց հասեալ տապաստակաւ,
Եւ քանդեաց ըզԼիւրնեսոս եւ զՊեդասոս, բայց Արամազդ՝
Զօրութիւն յիս արծարծեալ եւ զծունկս երագս՝ ապրեցոյց զիս։
Եւ անշուշտ սատակէի յԱքիլլի ձեռս եւ յԱթենայ,
Որ նորին կարապետեալ ընծայէր լոյս եւ խրախուսէր՝
ԸզԼելէգս եւ զտրովացիս 'ի պղնձաղէն կոտորել տէգ։
Վասն որոյ՝ չէք առն ուժեք ընդ Աքիլլեայ կռուել ընդդէմ,
Զի կայ յանդ մերձ առ նովին յաստուածոց որ վանել զեղեան.
Թող զի եւ ձիգք իւր թըռչէին ուղիղ, եւ ոչ դադարեն ըղկայ
Մինչեւ թափ ընդ մարդկեղէն եղեն մարմին. այլ թէ ոչ,
Աստուած զոյգ եթէ դիցէ զմարտին պայման՝ ոչ հեշտիւ յոյժ
Պարտեսցէ զիս, պղնձի թէպէտ լինել պարծեսցի ձոյլ։
Յաւելեալ Արամազդայ ձեռն Ապողոն ասէ արքայ.
Ո՜ն առեալ եւ դու դիւցազն՝ աղաչեա զդիսն յաւերժականս,
Զի ծնունդ եւ զքեզ Աստղիկան՝ Արամազդայ դըստերըն ասեն,
Իսկ նա՝ 'ի ստորային է ուժեղէ դիցանուշոյ.
Քանզի նա՝ յԱրամազդէ, 'ի ծովային սա ծերունւոյն։
Արկ աղէ կըշիռ ըղպղնձին անյաղթ, եւ մի՛ ամենեւին

Դրժնեկեացըն խախտեսցէ բանիւք ըզգեղ եւ ազատանալերք :
Ասացեալ զայս՝ 'ի հոծսն ալեաց շնչեաց զօրութեան մեծ ,
Եւ 'ի ալքեան հրաշէկ վառեալ՝ խաղաց գընաց 'ի նաւահանգստան :
Ի լուսածագըն Հերայէ ոչ ծածկեցաւ ձեռն Անքիսեայ
Մինչ յարանց անդ աւերեալ՝ Պելիամենեան երթայր զինուան .
Եւ ձայնեալ ըզգես 'ի մի վայր՝ առ նաւս բարբառեցաւ .
Պոսիդոն եւ Աթենաս , գալք 'ի խորհրդըղըս ձեր օգնիք ,
Թէ զեմրդ տառապեալ լոյս այս 'ի դըշուխ ելանեցեն :
Զխոռովեալ 'ի ալքեան հրաշխայլ այգ էնեաս զինուել չազատ
Ոսոխել Պելիամենեան , եւ Ապոլոն գըրդեաց Գուշակն :
Այլ ծն եկայք՝ զի զնա մեք դարձուցաւք յետս առ 'ի նաւն է ,
Կամ թէ մի եւ Աքիլլեայ եւցէ 'ի մէնջ ոք զօրաւիգն ,
Աղցել մեծ 'ի նա կորով , զի սըրտաթափ ինչ մի լիցի ,
Եւ տեսցէ՝ թէ անմահիցըն վեհագոյնք սիրեն ըզնա .
Իսկ սոքա՝ չըքնաղք՝ որ յառաջին իսկ մինչեւ ցարդ
Գուն գործեն պաշտպանել տրովեանց 'ի մարտ պատերազմի :
Իջաք մեք ամենեքեան յՈլիմպեայ յայս ճակատամարտ ,
Զի նմա 'ի տրովացւոց մի հասցէ ինչ կորել այսօր .
Իսկ ապա՝ կրեսցէ զոր զամ մի նմա Բախտըն զամենայն
Ի ծնանել իւրում մանկաց , յորժամ երկնեաց ըզնա մայր իւր :
Բայց Աքիլլեւս եթէ զայս 'ի գից ձայնէն չուսանիցի ,
Երկիցէ՝ 'ի պատահել ուրուք 'ի գից ընդ իւր 'ի մէջ .
Զի ահեղ իմն են աստուածք՝ գէմ յանդիման երեւելով :
Առ նա պատասխանի ետ Պոսիդոն գետնադղորդ .
Մի , Հերա , եղեալ ըստ միտս ինչ ըղշարիր , չէ քեզ նման ,
Եւ ոչ իմ ինչ կամք իցեն՝ գըրգռել 'ի կռիւ դուպարածիք
Մեզ զայլ գիս , զի զօրագոյն եմք առաւել եւս քան ըզսոյժ .
Այլ երթեալ յուղղոյս արտաքս 'ի դիտանոց ինչ նըստցուք մեք ,
Եւ թողցուք ըզպատերազմ՝ արանց եւեթ լինել 'ի խնամս :
Իսկ թէ Արէս կամ Գուշակն Ապողոն ձեռն արկցեն 'ի կռիւ ,
Կամ կըրճիմ Աքիլլեսի անկեալ չառացեն թոյլ մարտընչել ,
Նոյն ընդ նոյն եւ մեզ անդէն մըրցամարտի զարթնուցու 'խաղ :
Եւ կարծեմ հաղթեալ վըճար եղեալ նոցին մարտամքոխի՝
Դարձցեն անդրէն յՈլիմպոս՝ 'ի հրապարակ անդր այլոց գից՝
Ընդ ձեռօքըս մերովք 'ի բուռն հարկէն պարտեալք ուժով :
Զայս խօսեալ՝ խաղայր յառաջ կարապետէր Կապուտահերն
Ցորմափակ անդր Հերակլի զիւցազնարմին 'ի բարձրաբերդն .
Զոր նմա տրովադացիքն եւ Աթենասն եգին Պալլաս ,
Ապաւինել անդր ապրել 'ի նըհանգէն ծովականէ՝
Ի վանել սորա զինքն 'ի ծովափնեէն 'ի դաշտըն կոյս :
Անդ նըստաւ Պոսիդոն եւ միւս եւս գիք իւրոյ կողմանն՝
Բակ արկեալ շուրջանակի զուսովք իւրեանց ամպ անթափանց .

Իսկ միւս կողմն ընդ աջակողմն բանակին Գեղասարայն,
Շուրջ զըգեւ, ներքոյ Գուշակեդ, եւ զըլխաւոր բուան Արխոխ։
Այսպէս ասքս նորանէն տասն անուն՝ անձնուէ խորհուրդ,
Եւ հեղգայլն սկըսանել 'ի պատերազմն ալեւորն.
Իսկ 'ի բարձունս Արամայց նորատեալ՝ հրաման տայր բանակեր։
Ծայր 'ի ծայր լըցաւ դաշտն յորդ արանց ուղեւարաց՝
Ի պղնձէ փայլատակեալ, եւ ընդ սափրէն երկեր Թընդայր
Ցընծմամբք գունդ 'ի գունդ, եւ արք երկու 'ի քաջաց քաջք
Խաղալեն յերկոցունց կողմանց 'ի մէջ գիմաւորք 'ի կռիւ,
Անքիսեան Էնէաս եւ Աքիլլէւս աստուածածագարմ։
Նախ Էնէաս շահատակեալ գլխոյ ընդդէմ ըսպառնալեօք՝
Շարժեալ զհզօր զըլխանոցն, եւ ըզվահանն հաստատուն
Առաջի կալեալ կրծիցն, եւ զպղնձին ճօճեալ նիզակ։
Իսկ Պելեանն յայնժամ կուէ եւ առիւծն իբր ապուծ չար՝
Զոր արք արանց ամբոխ հնարին ձըգմամբ ըսպանանել
Ըէնն ողջոյն ժողովեալ, եւ գայ նախ ինքն արհամարհաւ.
Իսկ յորժամ յարեակն ոք պատանեաց հարցէ 'ի տէգ,
Ճաղապատ կակազդաբաց, ժայթքի փրփուր շուրջ ըզժանեօքն,
Եւ հողմն իւր ամեհի հառչի հաչէ 'ի սիրտ իւրում,
Եւ ձետօքն յայս կոյս եւ յայն խարազանէ զկողմն եւ զազդերս,
Եւ զանձն իւր մըրրկեալ գրգռուցանէ 'ի կռիւ մարտի,
Ներկրրաեալ մոլեգին զայրանութեամբ խոժոռագէմ
Թէ յարանց զոք ծախեցէ, կամ ինքն յառաջս անկցի զնդէն.
ԶԱքիլլէւս արբամբռնութիւն եւ կորով սրտաքս յորդորէր
Ախոյեան ընդ մեծանձնին Էնէասայ գէմ պատահել։
Արդ յառաջ անցեալ սոցին եւ առ միմեանս մօտ հասեալ,
Նախ քաջատն Աքիլլէւս աստուածազգան ասէ առ նա.
Զի՛, Էնէաս, դու՛ դու ջոկ ելեր այդչափ կացեր յառաջագէմ.
Մի թէ սիրտ քո զքեզ ընդ իս պատերազմել յորդուցանէ,
Ակն եդեալ թագաւորել ձիախրոխտից տրովադացւոց
Պրիամեան շըքով փառաց. սակայն թէպէտ եւ սպանցես զիս,
Ոչ մըրցանակ ըզպատիւն ընծայեսցէ քեզ Պրիամոս,
Քանզի են նորին որդիք, ինքն ողջամիտ եւ ոչ զառամ։
Կամ թէ քեզ տրոհեալք անդ ինչ զատուցին 'ի բնակութիւն
Քաջաբեր յայգեստան եւ յարօտավայր ընտիր քան զայլս
Եթէ զիս հարկանիցես. այլ դըժուարին կարծեմ քեզ զայդ։
Ինձ թուի՝ թէ եւ այլուր զքեզ փախըստեայ տարայ նիզակաւ։
Մի թէ յո՞չ ինչ ոչ գայ քեզ, յորժամ յանդգնայ զքեզ մենաւորդ
Ցերագասուր ընթացս ապ խուճապեցի 'նդ Իդայ լերինն.
Իսկ յայնժամ 'ի վանեալդ՝ երբեք ուրեք չհայէիր յետս։
Եւ անտի հալածական փախուցեր գնացեր 'ի Լիւռնեսոս.
Հասեալ իմ հարցն Արամազդաւ եւ Աթենաւ՝ քանդեցի զայն,

Եւ զգերեալ կանանիս, յաղթական զբերկեալ որէն.
Վարելոյ, բայց Արամեայց փրկելոյ ըզպետ եւ այլ առաջնորդք.
Այլ ոչ կարծեմ թէ եւ այժմ ըստ քում մտաց զգեալ Թագաւորին:
Իսկ եւ տամ քեզ խրատս, մեկնել 'ի բաց՝ խառնել 'ի վաշտս,
Եւ մի կալ առաջեան արձանաձեւ իմ առաջի՝
Զի եւ ինչ չարի պատահել. զի եղեռնամ՝ եւ խօսն է հեռաս:
Իսկ առ նա Նիփատ պատասխանեաց արտասուալ ասէ.
Մէ, Գեղեամ, քեզ ձերդ մանկան յուսոյ բանիւք արկանել ահ.
Բա՛ զխաւեմ եւ ես արդէօք կամել զըրտակս եւ անձնապաստանս:
Ըզգեճանց զխաւեմ եւ զայք, եւ ըզծընողս մեր զխաւեմք
Վաղեաց ըստ հանդառւոց եղեալ արանց մանկանացուաց,
Այլ ոչ զօն ինչ խեղձ, ոչ ես քոյոց անկանաւս:
Ըզգեն՝ 'ի քաղէն տան Գեղեայ աներեալ ծընունդ,
Եւ 'ի մօրէ՝ 'ի Թեւանեայ 'ի ծովածին վարսադեղցն.
Իսկ ես որդի մեծանձին պայծառ ըլնել Անգեղեայ,
Եւ քեզ մայր է Աստղիկ, յորոյ այսօր մին եւ կամ միւսն
Ողբասցեն զորդին սիրուն, զի աղայական չկարծեմ բանիւք
Որոշել մեզ 'ի միմեանց եւ 'ի կըռուոյ 'ի բաց դառնալ:
Իսկ թէ կամ է ուսանել քեզ զայսոսիկ, լըսել հատա
Մերում ազգաբանհետ՝ զոր գիտեն շատք 'ի մարդկանէ,
Արամեանց ամպրոպային ծընաւ Նախուստ ըզԴարդանոս
Որ կառույց ըզԴարդանիա, զի չեւ շինեալ էր 'ի դաշտի
Հուրիտականն Իլիոն քաղաք մարդկան յօդաձայնից,
Այլ յԻդայ բնուրակնեէ գետ 'ի Թիկունսըն բնակէին:
Դարդանոս որդի ծընաւ ըզԹագաւորըն զԵրիքթոն,
Որ մեծացաւ մեծութիւն քան զընաւ մարդիկ մահկանացուս,
Որոյ ձիք մատակք 'ի մարգս արածէին երեք հազարք
Խաղացեալ ցընծացեալ մատաղերամ յավանակօք: —
Ի սոցա հարեալ 'ի սէր եւ Հիւսիսակ յարօտըն անդ՝
Ընդ նոսին անկաւ 'ի կերպ կապուտաբաշ երիվարի,
Եւ նոցին առգիտեալ՝ ծընան մտրուկս երկոտասան,
Որ 'ի խաղալն անդ հերկանց 'ի կենսատու երկրին երեսս՝
Արշաւեալ ընդ ծայրս արդեանց հասկաց՝ եւ ոչ բեկանէին.
Իսկ թէնդս ասեալ ընդ ծովուն մինչ կայտռէին լայն մըկանունս,
Ընդ ծայրըս ծըփմանցն ընթանային սպիտակ ալեաց: —
Երիքթոն աստ ծընաւ ըզՏրովս արքայ Տրովացւոց.
Իսկ Տրովսայ քաջընտիրք եղեն ապա մանկունք երեք,
Իլոս, Ասսարակոս եւ զուգաստուած Գանիմեդէս,
Որ 'ի մէջ մահկանացու մարդկան գըտաւ ամենագեղ,
Զոր եւ դիք վերացուցին՝ Արամազդայ կալ մատռուակ
Առ խըրում գեղեցկութեան, զի ընդ անմահիցըն բնակեսցէ:
Իսկ Իլոս ծընաւ որդի զըզքանչելին Լաւոմեդոն,

Եւ ծընաւ Լուսանթագամ ըզՑեթենոս եւ ըզԳրեամ,
ԸզԼամեթա եւ ըզԿէփելոս, զհեկեաուան արեւուն սաս.
Արատբաեոս ըզԿասպիս, սա զԱնքեխես ծընաւ զաւակ,
Անքեխես՝ զխս ծընաւ, եւ Պրեամոս զհեկտոր դիւցազն։
Ի զարմէ սորա պանծամ եւ յարենէ սորա լինել։
Բայց Արամազդ ըզմարդկան ամէ՝ նուազէ զարուարութիւն,
Որպէս եւ կամք էղեն իւր, զի նա ընաւից է ուժգնագոյն։
Այլ եկ մի մանրիկ մանկայց ակս զայսոսիկ բարբառնչեցուք
Ի միջի սորա կացեալք ՚ի ճակատուս պատերազմի։
Վասըն զի դայ երկոցունց ասել բազում ինչ յոյժ եղեր,
Մինչեւ ոչ հարկաւորութե անդամ նուաս զբեռնըն բառնալ.
Քանզի ճապուկ է մարդկան լեզու, եւ խօսք ՚ի նմա յոլով
Եւ պէսպէս, եւ ՚ի ճարակ՝ արօտ բայից ցանգ սաս անդ ճախ.
Բան զոր դուն խօսեցես, ըզնոյն նըմանն եւ լըւիցես։
Իսկ մեզ զի՞ պիտոյ են կռիւք եւ խաղմական զըժիւ պայքարք՝
Կալ մըրցել եւ զըժտել միմեանց ընդդէմ իբրու զկանայս,
Որ հոգեհաշ հեռաւ ջերեալք՝ կոչին՝ գերեաս յանցըս զաւհեց,
Ի դէպ յաճախ եւ անդէպ, զոր եւ ատէ արդարութիւն։
Բայց բանիւք՝ զիս զինաջրաւս յորսւթենէ ոչ դարձուցես
Ձեւ պղնձով դէմ յանդիման պատերազմեալ. ծն հայաս հաղ
Ըզմիմեանց տացուք ըզհամ ՚ի պղնձակուռ անգ նիզակաց։
Ասաց վարեաց զհըզօր մըկունդն յահեղ սապարն ՚ի սուսկալի,
Եւ վահանըն մեծայաղթ շուրջ մըընչեաց յաշտեկին ասյր։
Իսկ Պելեանն յանձնէն ՚ի բաց կալաւ զասպարն հուժկու բաղկաւ,
Զանդեխեալ ՚ի միտըս իւր, դուցէ նիզակն երկայնաստուեր.
Մեծանձինն Էնէասայ՝ հեշտաւ ընդ թափ անցանիցէ.
Մանկամիտ, որ ոչ ՚ի կուրծըս ոչ արար յիշատակ արդարեւն,
Զի չեն դիւր ինչ պարգեւքն աստուածեղէնք պարտեաթարւեաք
Տեղի տալ կամ նըկուն լինել արանց մահկանացուաց։
Եւ ոչ յայնժամ Էնեայ քաջամարտին անգ կարօղի
Զասպարն եհերձ, աստուածոյն պարգեւ ոսկին կալեալ ըզդէմ.
Ընդ կրկին թիթղեանս էանց, սակայն էին այլ եւս երեք.
Զի պատեանս ած հընգեկին կըռեալ կոփեալ Կաղատանւոյն,
Զերկուսին պղընձաձոյլս, երկուս ՚ի խորս անգ յանագէ,
Իսկ ըզմին ոսկեղէն, եւ անդ կառեաւ զհաղարդն հացի։
Ապա երկրորդ Աքիլլեւս զերկայնաստուերն ընկէց մըկունդ,
Եւ եհար ՚ի բոլորչի վահանն Էնեայ զվերջին ծնօտնան՝
Ուր անօսր յոյժ ընթանայր պղընձն, եւ յոյժ անօսր արկեալ
Էր կաշին արջառենի, եւ թափ թռուցեալ եկ անցանէ
Հացին Պելիոնեան, եւ ընդ իւրեւ թընդաց ասպարն։
Էնեայ ՚նդդըծեալ կըծեկ՝ զասպարն ՚ի բաց կալաւ յանձնէն
Ար ահեն, եւ սփրթնեալ նիզակն ընդ ուսն՝ եկաց յերկիր,

Խորտակելով զերկաթի պղնձածածուկ վահանին ծիրս ։
Ճողոպրելով յերկայն ափանէն եւ յապաւելով խանձնանալ կայլ ։
Յաւ սաստիկ անհերձարքին զօրքն 'ի մեւթ մեաստղեցայց,
Սասկանալով՝ զի անդ հոսող վարանեալ կոյր զէնն առ խաւ ընկնելը ։
Այլ Աքիլլէս Ճնարըսթոյ զինեալ սաւտր առաւ 'ի բուռն
Գոչելով աշխարհականն, անդ Էնեաս առ բռնադիր
Վէմ մի մեծ՝ զործ անհեռաւոր, զոր չէր բերել արանց երկուց
Որպէս առ մեզ են մարդիկ, եւ նա միայն խաղ ձեռք զայն ։
Եւ անդէն Էնեաս խոյացեալ կռինք ժայռեն
Ի գլխոյանց, կամ յասպարն՝ որ զենքն 'ի ժամու փրկելոյ մահուան,
Եւ Պելէեան հոսող մահացելոյ՝ առաւելն ընդ յայլ զաւակս,
Եթէ չէր զեռնադրութեան Պոսիդոնի առաք նշկարելով,
Որ անդէն յանմահից 'ի գլուխ Երասու բարձրացեալ ։
Ո՛հ, ցաւէ ինձ, ով գիք, ընդ մեծանձնին Էնեասայ,
Որ իջցէ 'ի գժոխս ընդ հոսող՝ Պելէեանծնին պարտեալ 'ի ձեռս,
Ունկնդրելը լեալ չարչարելոյ կորովաձիգն Ապողոնի ։
Խելառնալ։ ոչ օգնեսցէ ինչ նա նմին 'ի գույժ մահուան ։
Իսկ ընդէր եցէ արդեօք յանձն իւր անպարտ զգլել ալեաց
Զօւր փոխան վշտացելոց այլոց, որ ինքն անդաւ՝ ձօնէ նուէրս
Աստուածոցն հաճոյականս՝ 'ի մեծ երկինս օթեցելոց ։
Այլ եկայք ալէ զնա մեք ապրեցուսցուք 'ի մահուանէ,
Մի զուցէ եւ Զրրուանեանն խաղ բարկասցի, թէ Աքիլլէս
Ըստապանիցէ զնա, զի նման ճակատագրեալ է զերծանել,
Զի մի զարմն անզաւակ եւ անծանօթ բարձցի ընտրելով
Դարդանեանն՝ զոր Զրրուանեանն 'ի վեր քան զամենայն սիրէ զորդեան
Ըստ երկարեալն յինքենէն եւ 'ի կանանց մահկանացուաց ։
Զի վաղ ատեաց Զրրուանեանն ըստ Պրիամու ազգին զերոհ ։
Եւ արդ անշուշտ զօրութիւն Էնեայ տրոյեանցդ տիրեսցէ,
Եւ որդիք որդւոց նորոց՝ որ 'ի յապայս զայցեն 'ի ծնունդ ։
Եւ նմա պատասխանի մեծազարդն աչեղն Հերա ։
Դու քեզէն, Երկրադղորդ, 'ի միտս քո խորհեսցիր զայդ,
Թէ արդեօք զԷնեաս ապրեցուսցես թէ թողուցուս
Անկանել քաջին՝ 'ի ձեռս Աքիլլէսի Պելէեանծնին ։
Քանզի մեք՝ բազում երդմամբ կուեցաք ես եւ Աթենաս
Ցամենի հրապարակի զեցն անմահից բոլորեցունց,
Մի երբեք պահպանել յաւուր չարի զտրովադացին,
Եւ ոչ այնժամ թէ Տրոյա հրդեհակէզ տոչորեսցի,
Եւ մանկունք աքայեցւոց արիականք հարցեն զհուր ։
Եւ լուեալ զայս Պոսիդոն գետնաշարժն՝ յարեաւ գնաց
Ի ճակատ պատերազմին եւ 'ի շռինդն նիզակաց,
Եւ եհաս ուր Էնեաս եւ Աքիլլէսն էր մեծափառ ։
Եւ անդէն վաղվաղակի յաչս Աքիլլէսի Պելէեանծնին

Ցանկայց մեզ շամանդաղեալ, եւ ըղձայցեն աղօթաձայնութեան
Զըղջեալ հանեալ յատապարէ անուն մեծանձն Էնէասայ՝
Եւ առ ոտս Աքիլլեսի, եւ զԷնէաս յափշտակեալ
Վերամբարձ 'ի գետնոյն՝ ընդ խուռնախռիւս գնդացաղանց կ[illegible]
Ու 'նդ շատ ձիոց ոստեաւ վարեալ յաստուածեղէն ձեռանն Էնէաս,
Եւ 'ի յետին եհաս ծագ շարաշըրջուկ գումարածին,
Ի տեղին՝ ուր Կաւկոնայք 'ի պատերազմ առնուէին զէն։
Առ երի նըմին եկեալ եւ Պոսիդոն երկրասասան՝
Կարգայց առ նա եւ ասէ յերագաթեւ ձայնի բարբառ.
Էնէաս, ո՛վ ոք 'ի դից դըրդէ զաղաչեալդ ըղքեզ այդպէս
Ախոյեան վայրենաձեռ Պէլէասծնին յառնել 'ի կռիւ՝
Որ քան զքեզ ուժեղագոյն եւ սիրելին է անմահից.
Այլ դու երբ եւ գիպեսցես ուրեք նըմին՝ 'ի բաց խուսեա,
Զի քան զօրհաս տարաժամ 'ի գըժոխոց մի՛ անկցես ասեն։
Իսկ երբեւ մահ եւ հրամանք հասանիցեն Աքիլլեսի,
Խրախուսեալ այնուհետեւ ընդ նահատակսն կըռուեսջիր,
Զի եւ ոչ ոք այլ ըղքեզ յաքայեցւոց հարցէ 'ի մահ։
Ասացեալ զայս, զամենայն տըւեալ պատուէրս, եթող զինքն անդ
Ի նոյն յաչացն Աքիլլի ցըրուեաց ըղմէգն աստուածագործ,
Եւ անդէն նա նոյնժամայն բացահայեաց տեսեալ աչօք
Եւ յոգւոց ելեալ ասէ ինքըն ցիւր անձըն մեծասիրտ.
Մեծ, ո՛վ դիք, ըսքանչելիս խնդիկս աչօք տեսանեմ զայս.
Ի գետնի աստ կայ նիզակս, այլ նըշմարեմ զայրն ոչ ուրեք՝
Առ որ զայն արձակեցի՝ կըրթեալ զարեան իւր հասանել։
Արդ ուրեմն եւ Էնէաս էր անմահից դից սիրելի,
Եւ ես այնպէս ինչ 'ի զուր կարծէի զնա մեծաբանել։
Ո՛ղջ երթիցէ, ոչ եւս այլ ընդ իս 'ի փորձ խիզախեսցէ,
Այն որ այժմ իսկ մըտադիւր 'ի մահուանէ փախեաւ կորեաւ։
Օն հապա քաջամարտից դանայեցւոցս հարեալ խրախոյս՝
Ի հանդէպ ընդ այլ տրովլեանս անցեալ մըտից եւ շահատակ։
Ասաց՝ թըռեաւ ընդ գասակարգսն, եւ մէն միում տայր քաջալերս.
Մի եւս արդ 'ի տրովլեանց, դիւցազն աքեայք, տանուցուք խոյս,
Այլ առէք, այր ընդ այր ճակատեսցի մըխեալ 'ի կռիւ։
Ինձ թէպէտ եւ քաջի՝ տաղտապ է յոյժ գըժուարաձեռն՝
Ընդ այսքան խուռներ անցանել եւ մաքառել ընդ բոլորից.
Նա եւ ոչ Արէսն աստուած անմահ եւ ոչ եւս Աթենաս
Ընդ կոկորդ այսչափ խաղնեղ թըւալեցի պատերազմեալ։
Իսկ յոր եւ իցէ կարող ձեռօք՝ ոտիւք եւ զօրութեամբ,
Եւ ոչ գոյզն ինչ յայնցանէ կասեցուցից տըւեալ հրաժեշտ,
Այլ թափ անցեալ ընդ ողջոյն մըխիմ ճակատն, եւ ոչ կարծեմ
Թէ ուրախ ոք 'ի տրովլեանց լիցի հասեալ աշտէիս հուպ։
Զայս ասաց 'ի խրախոյս, եւ տրովլացւոց արիս Հեկտոր

[illegible]

Նա երթայր նիզակաձօձ յաստուածատեսըն Պոլիդոր
Յորդւոյն Պրիամու՝ զոր չարձակէր հայրն 'ի ճակատ,
Զի յորդւոցն էր կրտսեր ծննդեամբ եւ իւր սիրասունն,
Եւ առեալ Թեթեւոտութեամբ զանցուցանէր զամենեսեան .
Եւ 'ի պահուն տղայօրէն զոտիցըն չնորհ ցուցս ամենայն
Խոյանայր 'ի նահատակըն մինչ զոգին կորուսանէր:
Ընթաց քաջոտն Աքիլլէս գեղցալըն եհար ընդ արշաւելն
Ցաշակէին ակզ՝ յողնամէջն ուր կամարին ոսկի ճարմանդք
Խառնէին ընդ միմեանս եւ խառն 'ի խառն պատէր զգրահ,
Եւ սլլայք նիզակին պատառեալ եւ Թափանց ընդ պորտն .
Ինք գուժեալ գլեցաւ 'ի գուճս, եւ ամպ մըթին անկաւ զնորա.
Եւ 'ի կոր հակեալ՝ ձեռօք զընդերսն առ ինքըն ժողովէր :
Իսկ Հեկտոր իբրեւ եսես զհարազատըն Պոլիդոր
Զի զոգին տայր 'ի ձեռան՝ 'ի գետ ու 'ի գետ խաղայր յերկիր .
Մածեաւ յաչացն մառախուղ, եւ ոչ եւս այլ համբերելեաց կալ
Ընդ երկար 'ի բացէ, այլ Աքիլլեայ եւ ընդ առաջ
Ճօճելով անգ սայրասուր, իբր բոցաւոր . իսկ Աքիլլէս
Ընդ տեսանելն եւ ցոլացաւ եւ խրոխտապանծ ընկէց բարբառ .
Ահաւասիկ այրն որ 'ի սիրտս իմ եհար խոց կարեւէր՝
Ըսպանեալ ընկերին իմ կարեւոր . ոչ եւս անշուշտ
Ի միմեանց խուսափեսցուք ընդ փողս ռազմաց պատերազմի :
Ասաց, եւ առ գեղցալըն Հեկտոր գոչեաց խոժոռ աչօք .
Ե՛կ մօտ եկ, զի փութապէս 'ի կորըստեան հասցես 'ի ծագ :
Աներկիւղ ընդ նա խօսեցաւ սաղէ Հեկտոր կորդակաձօձ.
Մի՛, դու Պելէեանդ, իբր զերդ մանկան յուսար բանիւք արկանել ահ;
Զի գիտեմ եւ ես արդէօք կապել գըրտանս եւ անպատուակս .
Գիտեմ բա՛ց դու քաջ ես, ես քան ըզքեզ կարի նուազ .
Այլ սակայն, բանդ այդ 'ի գիրկս անդ աստուածոց դընի առանց,
Թէ արուալս առնից արդեօք զոգիդ՝ խոցելով ըղքեզ տկարահար,
Քանզի է եւ մերինդ իմում սլլաք իւր սայրասուր :
Ասաց ճօճեալ ընդիղակն եւ արձակեաց, բայց Աթենաս
Ցետոյս զայն զարձոյց չընչալի 'ի յԱքիլլեայ գերափառէ
Փչելով զայղն ինչ 'ի նոյն, որ 'ի գեղցալն Հեկտոր չըղջեալ
Երթեալ ընդ կրունկ առաջի ոտից իւրոց անկաւ յերկիր :
Աքիլլէս սակայն յորդոր գիմեաց մըխել 'ի մահ նորին
Բարբառոյ ահեղագոռ, այլ Ապոլոն չափեաց ըղնա
Դիւրագոյնս իբրեւ աստուած, պատեալ 'ի Թանձըր մառախուղ :
Երիցս այնուհետեւ հրոսեալ գեղցալն Աքիլլեւ,
Երիցս ըզմառախուղն բաստատեաց մըրրկօրեաց ,
Իսկ 'ի չորրիր նըմանդին աստուածօրէն յարձակեալ՝
Սպառնացեալ ահագնագոյն բարբառեցաւ զթեւաւոր բանս .
Միւսանգամ փախեար, շուն, 'ի մահուանէ. կայր մն եւ մն

Մտաւորեալ գէթ պատմութեամբ, բայց Աստուծոյ Թագաւորաց Գաւառին.
Որում 'ի գալ գէղ 'ի շաքնեալն որբութեան' մանկունս Թէոփոս.
Այն մի եւ մի, Միլլեանին գեղեցիկ ընկեր ներքնագոյն.
ԵԹէ որ յաստուածոյ ունիք եւ ինձ կոյ զօրութիւն.
Բայց ու այլ այժմէն մատեանց' զոր որ հաւաք ինձ ընկերին:
Առաջելով զայս' աղաւնեան ընդ պարգամօղն եհար զինեմեա,
Որ գէ տապալում աւ անձն անկեալ. եւ ինքն անմեն Թագաւոր ըմբռ'
Զինծնագին միլիոնակեան' շարակարգն եւ զօրաթագաւոր
Խաչեալ 'ի ծաղկեալն սերբեան' աշակերտ ըմրո եւ կեանց.
Եւ ըմբիծ' աւետարանն հայոց մեծաւ' կարգեալ զինուորին:
Աղոյ զօրագ Պետրոսի զի նշանակեալ եւ զմիաբանութեամբ'
Խոյացեալ յերկնային' եւ 'ի կուսական յերկինք ընկեր,
Ըմբռին 'ի ուխտ վերացեալ, աւետարանաւոր զմիան 'ի մեզ:
Եւ ըմբռնեաց Անտոնութեան, որ եկն 'ի ծաղկեալ իւր փառքեան,
Զի Թերեսա անմահութեամբ արժանիացաւ զիւր կենդանութեան,
Մի զարմեան հաստատեալ' զայս հաւատոյն եկեալ 'ի գուռ:
Այսմոր' զայն ինչ ոչ գիտեր, Թէ չէր յայտ ինչ անձեալ.
Քանզի չէր հեղահոգի որ այլն եւ ոչ ըմբռնեալ,
Այլ կայր ըմբռնողական, բայց բնական հայրեալ կայր նա գեղեցկացոյն
Աղէքսեւ իւր ընծայել. իսկ նա մեկնեալ 'ի լեառն ըմբռնեալ,
Եւ լեառնցն վայելեալ, եւ Թագաւորութիւն անձամբ ամբիոն
Եւ եկեալ ըմբռնեաց նորին, զայն անձինքն կարգեալ խաչեալ:
Իսկ նորա Մուշեղեան մեռ հասարակ յամենայն եհար մեկնելով,
Եւ զբանքն արժանաւորեալ նոյնհետայն եւ ընդ մեծն ականէ:
Նա զօրութեամբ Աղեքսեայ զիջեցուցանէր կառաւքն ընդ մեզ
Կոչեալ հայրապետաց 'ի մեծամեծ վայելչութեան,
Եւ արեամբ պատուեալ ըստ նորանց բարձրագոյն,
Եւ կոչեաւ զայնմ նորին մեծ ծերունի եւ բնական օրհնութիւն:
Եւ այսպէս զինեալ, ուր արժանեան յոգւոյն ամենայն'
Ուրեմն ըմբռնել անձինն սուրբեան 'ի սիրեցեալ խոյեաց բազում.
Նա ծնողացն ծանրացեալ' եկեալ նորին, զմիաձին հաւատ ամենայն,
Սա Թորգոմեան զօրաւորացն' սուրբ 'ի բաց ըմբռնելով նորոգն
Համեղերձ աղաւաղութեան, եւ ցրուեցաւ յոգւոյն ամենայն,
Եւ ինքն ընդ գիտեն աւետարանաւոր աստուածեցաւ:
Եւ անձեալ նորա զնաց յըմբռնական Ջէտ Պետրոսի'
Ի Հռովմա, 'ի սիրաւորեալն Թրակիոյ եկեղեցական,
Եւ եհար տեղեան ընդ մեզ, պղնձեան 'ի Թագուն հարցանեցաւ,
Եւ Թագաւորեալ երթ 'ի կառացն. իսկ նա զօրաւորին Աղեքսեա'
Ի շնորհեն յետոյ ըմբռնեալն' եհար 'ի մեծանդ սուրբ ընդ միշնակն,
Եւ վերադարձեալ 'ի կառացն, եւ երեւելոյ իւր խառնեցան:
Որպէս հայր աստուածահրաշ ընդ խորաձորս երաշա լեռին
Մոլեգնեալ Ջորաւէր, եւ Թանձրախօսեան հրեշտակին արքայ,

Եւ մրրկեցաւ ընդ ամենայն փոթորկէ հողմ ըմբոստոյն ցոլս,
Այնպէս նա շուրջանակի մոլեցաւ ահագին աստուածօրէն,
Փողփողէր զ'ի մահ նուիրեալն, եւ Թուխ երկիր յարեան խաղայր.
Որպէս որք զի ածիցէ զլայնաճակատ եզինս 'ի լուծ՝
Ի կասել ըզլըմնագոյն գարին 'ի կալ յօրինուորակ,
Եւ բառաչելոց արջառոյն ընդ կըճղակօք փըշրին փութով,
Նոյն երիվարք սալասըմբակք ընդ քաջասրտին Աքիլլեաւ
Սամաթուր կոտորէին ըզդիականս եւ ըզվահանս:
Ներքուստ համօրէն սռնին էր կառացն եւ շըրջապատն յարեան Թաթախ,
Զոր կայլակեալ սըրսկէին 'ի սըմբակաց ձիոցըն ցայտք
Եւ յանուոյն անուի հեցեց. իսկ Պելեանն ուշ տանէր փառաց,
Թաթաւեալ զանպարտելի ձեռսն յապաժոյժ եւ յարեան:

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ԵՐԳ ՔՍԱՆ ԵՒ ԱՌԱՋՆԵՐՈՐԴ

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ԵՐԳ ՔՍԱՆ ԵՒ ԱՌԱՋՆԵՐՈՐԴ

ՄԱՐՏ ԳԵՏՈՅՆ

Իսկ յորժամ եկեալ հասին կարկաղջահոս գետոյն 'ի հուն
Ցորձնեռանդըն Քսանթոսի զոր Արամազդ ծընաւ անմահն,
Անդ ըզնոսին վարատեալ՝ վարէր ըզկէսս 'ի քաղաք կոյս
Ընդ դաշտն՝ ընդ որ յաւուրն անդ երեկի աքայեցիք
Խուճապեալ փախչէին 'ի Հեկտորի քաջին մոլել.
Խուժէին ընդ այն ազգս տագնապափոյթ հալածականք
Եւ մէգ թանձր առաջի սփռեաց նոցա Հերա կըրճիմ.
Եւ կէսք 'ի գետն յորդահէմ փոթորկէին յարծաթաղատոյս՝
Անդր 'ի մեծ դըղըրդս ճողփեան, եւ գոչէցին յորձանքըն խոր,
Եւ ափունք շուրջ մեծամեծս հընչեցին ձայնս արձագանգաց.
Ի խուզէին նոքա մարընչմամբ թաւալ այսր անդր 'ի գըրգամս անդ։
Զոր օրինակ 'ի ճախրել բոցոյ հրատի թեւեն մարախք
Զերծանել 'ի գետս ուրեմն, եւ բորբոքի հուրն անվաստակ
Ցարուցեալ յեղակարծուստ, եւ թօթափին նոքա 'ի ջուրսն,
Նոյն յերեսաց Աքիլլեայ՝ յորձանահոսըն Քսանթոսի
Ուխք լընուին խոխոջաձայնք՝ երիվարօք խառն եւ արամբք։
Իսկ դիւցազն ըզնիզակն եթող անդէն 'ի գետեզերն
Ցեցուցեալ 'ի մոշենիս, վաղեաց նման անդր աստուածապէս,
Սուր եւեթ 'ի ձեռին, որոճելով ոճիր ազգածս։
Հարկանէր յաջ եւ յահեակ, եւ ելանէր հեծութիւն ահեղ
Սըրախոխ կոտորելոցն եւ կարմրանայր վըտակն արեամբ։
Եւ զորէն 'ի մեծ վիշապ դըլփինէ ձըկունք փախըստականք
Ըլնուուց անկոյթ դադոյ հանգըրուանաց լըցեալ զալուցս՝
Ահաբեկեալք, զի չարաչար ծամէ զոր ոք ըմբռնեսցէն.

[illegible]

Հարկանել հրձգաձեւ. 'ի ծովեզեան անկեալ նա կորակոր
Բուռն եհար, որպէս 'ի վերստուստ ալեացն յերկիր մխխեալ եկաց
Անձկացեալ մեծափափագ 'ի մարդկեղէն յագել մարմնոյ.
Նա միտքն կալեալ ձեռամբ ըղձականացն պատրաստէր,
Եւ միւսովն ըղձերչեալ նիզակն ունէր եւ ոչ Թողոյր,
Եւ սա նա բարբառելով ըղբարբանԹակչ խօսեցաւ բանս.
Փարեալ 'ի ծունկս, Աքիլլէս, մաղԹեմ յիս ակն ած եւ գԹա.
Է իմն ինձ ընդ քեզ ալերս պատուականելի, գԹացողուԹեանդ,
Զի առ քեզ է ճաշակեալ իմ նախ զարդիւնս Դեմետրի
Ցաւուրն՝ յոր ձերբակալ արարեալ զիս յինէր այգւոջն,
Ի հօրէ ու՛ր 'ի սիրելեաց վերատարանդեալ վաճառեցեր
Ի Լեմնոս սուրբ, եւ զբաւայ հարիւր եզինն ես քեզ արժէք։
Արդ երիցս այնչափ փրկանօք ընդ անձին տուաց, զի է սա իմ
Առաւօտ երկոտասան յորմէ հետէ եկի յԻլիոն
Ցետ բազմում տառապանաց. արդ զիս անդրէն բաղդ անողորմ
Եդ 'ի ձեռս. Արամազդայ հօրն ատելի Թուեալ լինել,
Որ անդրէն զիս քեզ մատնեաց, եւ կարճակեաց ծնաւ զիս մայր.
Դուստրն Ալտեայ ալեւորին՝ ԼաւոԹոյէ,
Ալտեայ՝ մըրցասէրացն Լելեգաց Թագաւորին,
Տեառն Պեդասեայ բարձանց՝ զուխիւք Սատնիոյսի։
Ըզդուստրն ած Պրիամոս զուգար 'ի կնուԹիւն, եւ այլս յոլովս.
Ի սմանէ ծընաք երկուք, զերկոսեան դու կոտորեսցես։
Զդիւցազնականն Պոլիդոր 'ի նախահառաջս հետեւակաց
Սրաքաշեկաւ հարեալ տիգաւ՝ արկեր զնա դի տապաստ 'ի մահ,
Եւ արդ եղեւն աստանօր լինելոյս ինձ, զի չունիմ ակն
Ի ձեռաց քոց ապրել, մինչ զամ մի այսր հասոյց աստուած։
Այլ եւս ինչ քեզ ասացից, եւ դու 'ի միտս քո յեդ զայն.
Մի զիս ըսպանաներ, զի համամայր չեմ Հեկտորի
Որ զընկերդ ըղձալեռպեղ հանճարաբարէկ եւ զքաջազօր։
Այսպէս սա նա Պրիամու շքեղ որդին աղաղակեցաւ
Բանիւք աղերսանօք, բայց անողորմ լուաւ բարբառ.
Մի, անմիտ, ինձ փրկանս ածեր 'ի յուշ եւ մի պատմեր.
Զի մինչ չեւ էր Պատրոկլի զճակատագիրն վճարեալ կէտ,
Էր ինչ սրտին սիրելի խնայել յայնժամ 'ի տրովացիսդ,
Եւ զբազումս կենդանեայն ըղբռամբ արկեալ՝ գնոց եւտու.
Իսկ զարդիս՝ որ ապրեսցէ 'ի մահուանէ չէք ոք ուրեք
Զոր յիմ ձեռս արկցէ աստուած դէմ յանդիման Իլիոնի
Ցամենայն տրովացւոց, յորդւոցդ մանաւանդ Պրիամու։
Մեռի՛ր եւ դու, սիրելի. զի՞ լնուս այդպէս խաղաղապատս,
Մեռաւ եւ Պատրոկլոս՝ վեհամեծագոյն յոյժ քան ըզքեզ։
Ո՞չ [illegible]՝ որպիսի եւ ես անձնեայ, վայելչագեղ,
Եւ քաջի եմ հօր որդի, եւ դիցանոյշ ծընաւ զիս մայր.

[illegible]
Մինչ 'ի ներքս անդ եմուտ. նա 'ի վերայ երկրին 'գերեալ
Գալարեալ անկեալ դնէր, վիժէր արեան Թուխ՝ Թանձր ընդ հող։
Բուռն Աքիլլեւս զատանէն հարեալ 'ի գետն ընկէց անտի,
Եւ խրախուսեալ 'ի վերայ նորա զԹշնամւոյն խօսեցաւ բանս.
Կաց արդ այդր ընդ ձկունս, որ յապահովս լզելոցեն
Ըզվէրս քո ապաժոյժ, եւ ոչ մայրն քո կոծեսցէ
Ցանկողին եդեալ ըզքեզ, այլ Սկամանդրոս յորձանաւոր
Յանդընդաձեւեալ վարեսցէ 'ի ծոց ծովուն 'ի լայնատարր։
Վաղս անեալ ձուկն ընդ ալիս 'ի մըկանունս քըստմնապատ
Ցարիցէ եւ կերիցէ զԼիկայոնի ճարպ բազմափառ։
Կորիջիք, մինչեւ զստանս անցուք զըլըրայն Իլիոն,
Փախըստեայք դուք յառաջ, եւ 'ի Թիկանց սատակեալ։
Ոչ օգնեսցէ ինչ ձեզ գետդ յորդահոսեալ՝ սեւանակէրս,
Որում յաճախ եւդ անքեր 'ի վաղեմնջուց զուարակ բազում,
Արկանէք եւ կենդանայն միասմբակ յումեանս երիվարս։
Այլ մահու չարաւ եւ այնպէս կորիջիք մինչեւ բովանդակ
ԸզՊատրոկլի մահուն վրէժ եւ զաքայեանց առայցէք առուժեղ՝
Զորս առանց իմ առ երագ նաւատորմին կոտորեցէք։
Զայս ասաց. 'ի բարկութիւն Գետոյն 'ի սըրտին բորբոքեցաւ յոյժ.
Կայր լինէր մըտախոհ, Թէ որ ըզչէեզողնին զԱքիլլեւս
Ի մարտէն լըռեցուսցէ, եւ մերժեսցէ զժանտն 'ի տրոյեանց։
Բայց անդէն որդին Պելեայ՝ նիզակ 'ի ձեռին երկայնաստուեր
ՑԱստերոպէոս խոյացաւ՝ մոլեալ սպանել սատակմամբ
Զորդին Պելեգոնեայ, զոր յորդասահ ծնաւ Աքսիոս,
Եւ դուստր Ակեսամենի Պերիբեա երիցագոյն,
Զի անկեալ ընդ նմին եհար ըզնա Գետն ալեկոծող։
Աքիլլեւս դիմեաց 'ի նա. եւ նա եռանին աւա 'ի ձեռին

Եւ նշմա պատուականի Պելէեանեայ չքնաղ որդին ·
Մեծամեծնոց Պելեան, առ ի՞նչ ընդվզեալ իմ հալածանս ·
Յերկրէ հեռաստանէ՝ 'ի խառնուէան եմ Պէանեաց,
ԶՊէոնեանն ածեալ որեար երկայնատեգ, եւ է ինձ արդ
Արտաօտս մետասան՝ զի յԻլիոն այսր հասանել կամ։
Իսկ առնձեա խմոյանրունդ՝ 'ի յորդարուեան Աքսիոսէ,
Աքսիոս՝ որ ընդ երկիր աւարէ զուլան ամենադեղ,
Նա ծընաւ ըզՊեղեգոն նիզակաւորն, եւ ասեն զնա
Զիս սորա ծընունդ, այլ այժըմ մարտեցարուք, քաջդ Աքիլլեւս։
Զայս ասաց սպառնալեօք, բայց Աքիլլեւս զխոյանն ամբարձ
Ըզհացեն Պէլիանեան, Աստերոպէոս զխոյանն համայն
Տեգ երկուն, զի յերկոցունց նա 'ի ձեռացն էր աջողակ.
Եւ միով աշտեաւ եհար զասպարն, այլ ոչ եհերձ
Ըզվահանն եղեալ ընդ Թուի, կքրձիմ ոսկին կայց զխոյանն ·
Իսկ միւսովն՝ յարմուկ աջոյ բազկին եհար մօտ քերելով,
Յայտեաց արիւն սեւորակ, եւ այն զնռվաւ անցեալ գնացեալ
Ընդ գետինն հարկանեալ, յագել մարմնով լնուլ տարփանս։
Ըզկնի նորուն Աքիլլեւս ազատ զհուրցն 'ի Թափեալ անվրէպ
Արձակեաց յԱստերոպէոս, 'ի սատակել մոլեգնեալ։
Սխալեալ 'ի նմանէն՝ եհար ըզբարձըր զարիւանդն,
Եւ միջով չափ անդ յափին զհուրցն 'ի ձոր վարեաց մըխեալ։
Իսկ Պելեանն յաղջերէն ձըգեալ ըզխարբն տայրատուր՝
Կատաղեալ ասպատ 'ի նա, եւ նա զհուրցն Աքիլլեանն
Ոչ զօրէր կորզել բազկաւն հանել 'ի զառափնէն ·
Հարձըկեաց երիցըս Թօթափելով՝ քարշել խըլել զայն զաւն զարծեալ,
Երիցս եւս աւանդայ · չորրորդ անգամ կամէր 'ի մահն
Կըքել եւ բեկանել զՀաւկիդեաց զհուրցն զեղտորդն ·
Այլ Աքիլլեւս ածնաղեալ հասանել կորզեաց զոգին ասուերբ ·
Զի զպորտովն եհար 'ի փորն, աղիքն 'ի հող խորտակեան ամ,
Եւ խաւար զաչօքն ծածկեաց 'ի սուրնգաւն անդ Թաւեալ ուղսոյն ·
Յերան անգր յարձակեալ Աքիլլեւս եղերծ ըզզէնսն,
Եւ խրախտող պարծանօք բարբառեցաւ ըզբանըս զայս ·
Այդպէս կաց · ընդ մանկունս Զրոյանեան հզօրին
Խիստ է քեզ կալ 'ի գուպար՝ Թէպէտ եւ ծնունդ էիր Գետոյ ։
Ասէիր ըզքեզ սերունդ յորդաբղխաղոյ Գետոյն լինել,
Սակայն ես՝ յաղգէ մեծին Արամազդայ լինել պանծամ։
Զիս այր ծընաւ իշխեցող յաւետ Մէրմիդոնաց,
Էակեանն Պելեւս, եւ Էակոս էր յԱրամազդայ ·
Որչափ վեհ է Արամազդ քան զծովամուտ Գետոց խուժոս,
Այնչափ առաւել Արամազդական ազնուազոյն քան ըզԳետոց ։
Հա՛ քեզ հասեալ Գետդ հզօրագոյն, Թէ կարիցէ ինչ օգնել քեզ ·
Սակայն չէ ընդ Զրոյանեանն Արամազդայ մրցել 'ի կռիւ ։

Զուգակցի ոչ ընդ նմին եւ ոչ արքայն Աքելոյոս,
Նա եւ ոչ անդնդախաղացութեան Աշխարհհոսանին մեծ զօրութիւն,
Ցորմէ գետք ամենայն, ամենեքեան հանապազորդ ծովք,
Եւ աղբերք առ հասարակ եւ խոր ջրհորք եղեալ բղխեն.
Համայն եւ սոյնպէս զարհուրեալ յԱրամազդայ մեծին շանթէ
Եւ յահեղ որոտմանցն՝ յորժամ տայցէ ճայթիւնս յերկնուստ։
Ասաց, եւ 'ի գարէ անտի խլեաց զարդգնին պղնձի։
Եւ զնա եթող անդէն 'ի վերայն հողոյն թաւալ
Թաւալ 'ի խիճս անդ անկեալ, զորովհետեւ զնա սեւս ալիք
Եւ զնովաւ զբաղեալ կային օձաձկունք եւ այլ ձկունք
Կրծելով եւ ծծելով զերիկամանցն ըզճարպ թաղանթ։
Իսկ նա խաղաց ընթացաւ 'ի Պէոնեան ձիամարտիկս,
Որ դեռ եւս 'ի փախուստ ընդ յորձանուտ գետոյն գնային
Իբրեւ տեսին զքաջազօրն 'ի կարեւոր գուպարանի
Ի բազկէ Պելէեանին եւ 'ի սրանէն լեալ բռնադատ։
Անդ բազում զԹերսիլոքոս, զԱստիպիլոս եւ զՄիդոն,
ԶՄնեսոս, զԹրասիոս եւ զԷնիոս, զՈփելեստես,
Եւ այլոց եւս սպանանէր Պէոնացիս ժիրն Աքիլլէս՝
Եթէ չէր սրտմտութեամբ գետն յորձանուտ զմարդ առեալ զկերպ
Եւ 'ի խորոց պտտուտիցն արձակեալ ձայն եւ բարբառեալ.
Ուժգին ես, ով Աքիլլէս, եւ քան զմարդիկ գործես ահեղս,
Քանզի քեզ աստուածք ինքեանք կան 'ի թիկունս յամենայն ժամ։
Թէ Զրուանեանն ետ քեզ ձեռն՝ ըզտրովադացիս բառնալ ջնջել,
Գէթ 'ի դուրս յինէն վարեալ երթ արա 'նդ դաշտն ընդարձակագոյն.
Զի վտակք իմ ցանկալիք արդ եւս լցան մեռելոտեօք,
Եւ ոչ եւս այլ հոսել կարեմ զջուրս իմ 'ի ծովն աստուածային՝
Անձկացեալ 'ի դիականց, եւ դու վանդես ահեղապէս։
Այլ աղէ թո՛յլ տուր՝ զի ունիմ զիս ափշութեան, աղանց իշխանդ։
Երագոտն Աքիլլէս պատասխանի տուեալ ասէ.
Լիցի այդ քեզ, Սկամանդրէ գեւցածնունդ, որպէս ասես.
Այլ ըզչէս տրովադացիսդ 'ի կոտորել ոչ վերջացայց,
Մինչեւ յաստան անդր արկեալ՝ ընդ Հեկտորի դէմ առեալ
Զփորձ առից՝ թէ նա՞ նկուն զիս առնիցէ, եթէ զնա ես։
Ընդ ասելն եւ խոյացաւ աստուածաբար 'ի տրովացիսն,
Եւ յայնժամ Գետն յորձանուտն առ Ապողոն արձակեաց ձայն.
Ո՛հ որդիդ Արամազդեան, Արծաթաղեղն, ոչ արարեր
Զկամըս վեհին Զրուանեանն զոր պատուիրեաց յանձանձապէս
Առ ընթեր տրովադացւոց կալ օգնական, մինչեւ դարձցի
Ընդ երեկս արեւն 'ի մայր, եւ ածցէ ստուեր յանդս արգաւանդ։
Ասաց նա. իսկ Աքիլլէս կորովաձեգ ոստեաւ 'ի մէջն,
Անդր ընդ թումբըն վազելով. յարեաւ եւ նոքն ալեօք,
Եւ ալեկոծեալ՝ ըզչարչարական ալիքն զարթոյց, եւ զդիակունսն

Ալեկոծեալ վարեաց՝ որ զի անդ յԱքիլլեայ ապաստանեալ կողմն,
Եւ ընկեց 'ի ցամաք՝ մնացնելով խորեւ ըղձալ,
Եւ պահեաց ըղձիխնդամիտան յախտանակիա ջուրցն վճռական՝
Ի պղտոյտս անդ Թաղուցեալ 'ի մեծամեծս եւ յորձանուտս։
Եւ ահեղ գիրկն ալիքն խառնախուռն շուրջ զԱքիլլեաւ,
Վէս վէս յասպարան անկեալ մղկէն, եւ ոչ կարէր կալ 'ի յոտս.
Բուռն հար յաւայր մեծ նըշգար, որ տապալեալ արմատախիլ՝
Զգարեւանդն ովկոյն փըլլոյ, եւ Թանձրախիւ ոստովք խուռնք
Զգեղեցիկ հոսանան արգել եւ զինքնին զգետոյն կամրջեաց
Անդ տապալ անկեալ ովկոյն. նա 'ի պատուական 'ի բաց վարեալ՝
Ճեղք ընդ հարթըն եա Թըռչել երագ ոտիւք առ պակուցմանն։
Ոչ ցածեաւ մեծն տապանած, այլ 'ի կապոյտ կոհակաց ծայրս
Անբարձաւ 'ի վեր 'ի վեր ըղձի-ցողարան Աքիլլեւս,
Նահանջել զինքն 'ի կղզեայն եւ 'ի արտաքեանց հեռըել զերկան։
Իսկ Պելեանն 'ի բաց ոստեաւ անգընեցի մի տապարեղ
Սըլացեալ սեւափետուր որսականք արծուոյն այնմիկ՝
Որ սրաԹեւ եւ կաշխեալ է յամենայն հաւուց Թըռչնոց։
Նըման նըման ապրացաւ, ալըքնձն 'ի լանջս հրնչէր ահեղ,
Եւ առ չեղ խոտորընԹաց առ'ի նմանէ գնայր 'ի փախուստ.
Իսկ նա զհետ գայր 'ի Թեւկանցն հեղեղատեալ մեծաւ զօշմամբ։
Որպէս մինչ այր տասանծու 'ի ծմակաշուր աղբերականց
Ի պարտէզս իւր եւ 'ի գըտխս ուրգըս ուղխիցըն բանայցէ
Ի ձեռին կալեալ ըղբահ՝ կոտորելով զկորեաց 'կաւսան,
Ի վտակացն յաւազ խառնել՝ կոպիճք 'ի գիլ գըլորին բոլոր,
Խոխոջեն ինքս յընԹացս ուրեանց ընդ վայր ենչ զառ 'ի Թափ,
Եւ կանխեն երագելով զառաջնորդան ուրեանց անդամ.
Նոյնպէս ցամաք զԱքիլլեայ կըրԹէին զհետ կոհակք ալեկացն,
Եւ գայր իսկ ինքըն քաջարշաւ, այլ քան զմարդիկ դիքն են հըզօր։
Եւ քանիցըս զան գըներ երագընԹաց քաջն Աքիլլեւս
Ի հակառակ մըտանել, առնուլ 'ի միտ՝ Թէ համօրէն
Վանիցեն զինքն անմահք՝ անդորրաւէտ երկնից իշխանք,
Նոյնքան կոհակ մեծաղաղ յԱրամազդայ հասեալ գետոյն՝
Հարկանէր զուսան 'ի վերուստ, եւ նա յոգի իւր տըրտմագին
Վաղվաղէր 'ի վեր առիւքն. իսկ 'ի ներքուստ արագավար գետն
Առ 'ի կողմըն Թաւալեալ՝ ըղնորս ծնկացըն պարառէր,
Եւ ուրկախան ըղձկուշեն զերփէր ներքուստ զարշապարացն։
Զայն երարձ Պելեածինն 'ի լայն երկինս ուժ ուղերձեալ.
   Հայր Արամազդ, որպէս 'ի դից չէք ինձ հէքիս ոք ձեռընտու
Ի գետոյս զերծուցանել. որ զինչ եւ են կրեցից աստ.
Ոչ ոք այլ յերկնաւորաց այնպէս ընդ իս է մխտակար,
Այլ մայրն իմ՝ սիրելի, որ զիս սըտեօք արկ 'ի պատրանս.
Զի ասէր՝ ընդ պարըսպաւ պատանեացն տրովադացւոց

Երագաթեւ սլացիցն Աղաւնակ կորանչել կամ։
Զի՞ էր թէ զիս էր Հեկտոր սպանեալ արին աստ սնուցեալն,
Ցայնժամ քաջին սպանեալ լինէր, եւ ըզքաջն աւարեալ կապուտ։
Իսկ արդ ես չանարգապարտ մահու զրաւեալ վատաբախտաբար,
Արգելեալ 'ի մեծըս գետ, որպէս մանուկ մի խոզարած
Ի ձորալից հեղեղէ՝ նկըլեալ յանցանելն 'ի ձմերանի։
Զայս ասաց, եւ Պոսիդոն եւ Աթենաս անդէն եւ անդ.
Հասեալ մերձ նըման կացեն 'ի մարդկեղէն մարմնոյ տեսիլ.
Եւ կալեալ ձեռամբ ըղձեան հաստատեցին ըզնա բանիւք։
Եւ խօսից ըսկիզբն արար զետնադըղրդողըն Պոսիդոն.
Մի՛ դու Պելիդդ յոյժ զարհուրիր եւ մի՛ ինչ 'ի խէթ ըմբռնիցիս.
Տես օգնականք որք 'ի դից երկուքեան մեք քեզ ձեռընտուք
Հաճոյիւքն Արամազդայ ես եւ Պալլասն ենք Աթենաս.
Քանզի չէ քեզ 'ի գետոյ նըկուն լինել ճակատագիր,
Այլ դա փոյթ դադարեսցէ, եւ դու ինքնին տեսանիցես։
Բայց խորհուրդ մի քեզ տացուք զիմաստութեան, թէ հաւանիս.
Եկ մի՛ լինիր ձեռընթափ 'ի նմանակիցն պատերազմէդ
Զեւ արկեալ զամբոխ տրովեան յԻլեոնի շըքեղ պարիսպն՝
Ո՛ր եւ որք զամ մի զերծցի. դու զՀեկտորին հատեալ զարեւ՝
Դարձ անդրէն 'ի նաւս արա. տացուք մեք քեզ առնուլ ըզփառս։
Զայս նոցա խօսեցեալ՝ անցեալ գնացին յանմահից ըզեկ.
Ինքն ընդ գետըն ընթացաւ, — զի սաստիկ յոյժ զիցըն պատուէր, —
Եւ այն լի ծովէ 'ի ծաւ ջըրոցն հեղանօք էր ողողեալ,
Եւ բազում զէնք գեղեցիկք կոտորելոց պատանեկաց
Եւ մարմինքըն ծըփէին. նորա զալեօք վազէին ծունկք
Ցեստ ընդդէմ սուր յորձանացըն զիմելոց ընթացելոյն,
Եւ չարգել զնա յորդադէմ, զի մեծ կորով արկ Աթենաս։
Բայց եւ ոչ ըՍկամանդր ըզզօրութիւն իւր թուլացոյց,
Զար եւս հեռայր ընդ Պելեանն եւ ամբառնայր զալեօք կոհակն
Ի բարձունս ամբարտակեալ, ու'ի Սիմոյիս բառնայր խրախոյս.
Զաննըդ զոյժ, սիրուն եղբայր, մեք երկոքին սանձեսցուք անշուշտ.
Զի զՊրիամոս արքային աւան զոստան մեծ քանդեսցէ.
Իսկ տրովեանք 'ի ճակատու կալ ժուժկալել բաւեսցեն ոչ։
Այլ եկ հաս շըյտ յօգնութիւն, եւ լըցո զձորդ յաղբերաց ջըրոց,
Եւ զառուսդ համօրէն վըտակահոսըս յարուսջիր.
Կացո մեծ ալեաց կուտակ, ամբոխութիւն զըրգեա բազում
Կոճղաց եւ վիմաց, 'ի խէթ ու'ի խուլթ անըր վիրաց.
Զի փոքըր մի՛ւս եւս եւ յաղթէ՝ աստուածօրէն ինչ արկեալ յոյզ։
Բայց ասեմ, ոչ ուժգնութիւն ինչ օգնեսցէ նըմին, ոչ գեղ,
Եւ ոչ զէնքըն շըքեղագ՝ որ 'ի վիրապ անդընդախոր
Սնկցին ուրեք ողղմամբ, եւ ըզնա ինքն իսկ խորասոյզ
Ընդ աւազ թաւալեցից՝ հեղեալ անհուն խիճ ըզնովաւ,

Մինչ զոսկերսն անգամ քաղել մի՛ գիտասցեն աքայեցիք ,
Այնչափ ծածկեալ յայն կարակուտ՝ հեռախաղաղ կորուսից :
Անդ լիցի իւր կառափարումն , եւ չիցեն պէտք հողակուտի՝
Զինքն 'ի շիրմին մինչ 'ի թաղումն աքայեցիքն յուղարկեսցեն :
Ասաց՝ խուժեաց յԱքիլլեւս մրրկատեսակ մոլեալ 'ի վեր ,
Փրփրադէզ մռմռալով արեանաղանդ գետկուտիւ :
Կապուտակ կոհակունք յԱրամազդայ դիմեալ գետոյն
Կանգնէին լեռնակերպեալ՝ ընկլուզանել զՊելէածինն :
Այլ Հերայ զարհուրեալ զԱքիլլէսէ՝ ուժգին գոչեաց ,
Գուցէ զնա շաղշաղեսցէ մեծայաղթ Գետն անդընդապատոյս :
Եւ անդէն առ Հեփեստոս սիրուն որդին արձակեաց ձայն .
Արի , Կաղաղ , իմ որդեակ . քանզի զՔսանթոսն ուղխինահոս
Աստուծոյ նմանաւոր քեզ հրչջրրտեմք 'ի մրցամարտ .
Օ՛ն արի փոյթ 'ի նպաստ , հան 'ի հանդէս բոց յորդաբորբ :
Աւասիկ ես զԶեփիւռ եւ ըզսրաթեւըն Հարաւոյ՝
Զուգամ մրրիկ 'ի ծովէն յարուցանել անհընարին ,
Որ հրդեհ բորբոքեալ հարկեալ կիզցէ զարմավազացուց
Ըզկառափունս եւ ըզզէնս . իսկ դու զափամբըքըն Քսանթոսի
Ցոլորեա զծառաստանս եւ լեր 'ի նա ինքն իսկ հրրձիգ .
Մի՛ զքեզ ողոք ինչ բանիւք եւ սպառնալեօք արգելուցու ,
Մի՛ դըլձր 'ի քո սաստից , բայց թէ ձայնեալ կարդացից ես ,
Անդ անդէն սանձահարեա զանշէջանելի քո հրահոսանս :
Ասաց զայս , եւ ընկենոյր Հեփեստ ըզհուրն տատանածաւերժ .
Նախ 'ի դաշտըն բորբոքէր հրատն եւ այրէր ըզդիակունսն
Որ կէինն անդ յոգնաթիւք յԱքիլլէսէ մեռանեալք 'ի մահ .
Դաշտն ամբոյն ատրասեցաւ , զեղան մէտ մէտ ալիք վըտնիտք :
Օրինակ իմն Հիւսիսեակ աշնանային վաղ ցամաքէ
Ջրարբուաց արտորայն , եւ խրախ լինի մըշակ նորին ,
Նոյն չորացաւ դաշտըն համակ , եւ ըզմեռեալսըն հրակիզեաց .
Եւ նա զբոցն արփիահրատ ատեալ 'ի գետ անդըր դարձոյց :
Այրէին նըշդարիք , մոշավայրիք եւ ուռենեան ,
Խարակեալ խանձատէր նըրգեւն , կընիւն , վաղամեռուկ ,
Որ զըրասակ վըտակցըն Թանձրախիտ կային բուսեալ .
Տագնապէին եւ ձկնունք եւ այլ կայտառք՝ որ 'ի պըղտորս ,
Որ ընդ ուխսըն գեղեցկիս յայսկոյս յայնկոյս ատանուէին Ճախր ,
Ի շընչոյն վըտանդեալք բազմահնարուն Հեփեստոսի .
Կիզուին եւ կինք Գետոյն , եւ ձայն արկեալ բարբառեցաւ .
Հեփեստոսէ , չիք ոք 'ի դից կալ առաջի քո բաւական ,
Եւ ոչ ես ընդ քեզ հրրով բորբոքելոյդ այդպէս մարտեայց :
Թող ըզհեգդ , եւ Աքիլլէս զերծացն ընդ հուպ ըզտրովացիս
Յոստանէն անգամ հալեսցէ . իմ զի՞ կայ 'նդ կռիւ եւ ընդ օգնան :
Ասաց հրայրեաց տոչորեալ , եւ եռային յըստակ հոսանքն .

Որպէս կաթսայ ներքուստ յեռանդն հարկանի հրով մեծաւ 'ի շառաչ
Ի հալել ճենճերեալ ըղպարարակ խողինայ ճարպ
Ցամենուստ պղպջաբջակեալ, եւ չոր կըրկուտք վառին ներքոյ.
Այնպէս ուխք իւր գեղեցիկք հրդեհեցին, ջուրն եռանդնեալ
Եւ չկամէր սահել, այլ կայր եւ առագնապէր ընդ շոգին
Ցօդնիմաստին Հեփեստեայ 'ի մեծազօր զըրանութիւնէն։
Իսկ նա բազում աղերսեալ Հերայ՝ զԹըռչուն խօսեցաւ բանս.
Հե՛ր որդիդ, Հերա, քան յայլս՝ եկն յաւէս անկաւ տառապել գետ,
Ոչ այնչափ առաջէքն մեղսառուկեալ ես եկեալ առ քեզ,
Որչափ այլք ամենեքեան օգնականքն Տրովացւոց ձեռբնձեռլաք։
Իսկ թէ քո հրամանք իցեն՝ դադարեսցից ես յամենայնի,
Բայց եւ սա դադարեսցէ. զայս եւս երդնուլ եմ յանձնեմ,
Մի երբեք Թօթափել 'ի տրովացւոց ըզչարն չար,
Թէ եւ Տրոյա համօրէն առատակիզական հրով խորովեալ
Ծախեսցի, եւ արիական կիզցեն մանկունք աքայեցւոց։
Զայն լուեալ Հերայի սպիտակաթեւ աստուածուհւոյն՝
Նոյնհետայն աղաղակեաց առ Հեփեստոս որդին սիրուն.
Հանգիրեաս, Հեփեստոս որդեակ պերճապանծակ, զի չէ 'ի դէպ՝
Անմահ աստուծոյ մահկանացուաց՝ այսպէս տուժել զաստուածն անմահ։
Զայս ասաց, եւ Հեփեստոս շիջոյց ըզհրատն աստուածապայծառ,
Եւ ալիքն անդրէն ընդ կրունկ 'ի գեղեցիկ գնացին յառաջս։
Քսանթոսի զօրութիւնն յաղթահարեալ՝ հանգեան սոքա,
Զի Հերա 'ի բարկութեան եւս անդ խափանէր որդեակ կարճեաց։
Բայց եկ յայլ դիս վառեցաւ կռիւ ահեղ դժնդակ,
Եւ 'ի միմս խուրեանց ծրփեալ ոգիքն հերձուածբեր շնչէին։
Բախեցան գոռգոռմամբ մեծաւ, մռընչեաց երկիր լայնածաւալ,
Փող եհար մեծն Երկինք, եւ որ նըստէրն անդ յՈլիմպոս
Լըւաւ զայն Արամազդ, սիրտն առ խինդին ծիծաղեցաւ,
Իբրեւ յակն արկ ըզդիս գուպարամարտիւ գըրգռեալ յիրերաց։
Ոչ եւս նոքա մեկուսի կացին՝ զերկար, զի սկիզբն արար
Արէս ասպարախաղ, եւ պղընձակուռ 'ի ձեռին տէգ
Խոյացաւ նախ յԱթենաս եւ լուտանս բանիւք ասէ.
Զի՞ դարձեալ, ո՛ շանաճանճ, յարուցանես ըզդիս 'ի կռիւ
Ոստուցեալ յանդըգնութեամբ, եւ մեծ ըզգեղ զըրգեաց զայրոյթ.
Ո՞չ յիշես՝ մինչ ըզՏիդեանն յիս Դիոմեդ ընդդատուցեր
Դըմել վէրս, եւ դու ինքնին յայտ յանդիման առեալ նիզակ՝
Դէպուղիղ յիս մըղեցեր եւ զգեղանիս ցելեր մարմինս։
Արդ ունիմ թէ զվրէժ բոլոր հատուսցես ընդ իմ՝ լուծցես այժմիկ։
Զայս խօսեալ՝ եհար զասպարըն քըղանցաւոր ահեղահրաշ
Զոր եւ ոչ Արամազդայ պարանն հրացան փայլատակմունք.
Արիւնառուշան Արէս ընդ այն եհար ըզնա յերկայն գեղարդն։
Իսկ նորա յետս ընկըրկեալ, հըզօր ձեռամբ բուռն հար 'ի վէմ

Ցանկեալն անդ 'ի դաշտին՝ 'ի Թուլս դըժնէ եւ անարգել,
Զոր սահման առտօրէին էր վաղեմի արանց եդեալ.
Հարեալ նովին զբուռն Արէս ընդ պարանոցն՝ եւլոյծ զանդամսն:
Անկեալ գրաւեաց եօթն արտավար եւ թաւթաւեաց զհերսն 'ի փոշի,
Շառաչեցին զինուքն զէնքն, եւ Աթենաս Պալլաս ընդ այն
Ծաղր եհեղ եւ պարծելով զթըռչունս առ նա խօսեցաւ բանս.
Խօթամիտ, առակաւին չառեր 'ի միտ քանի՞ զօրեղ
Պանծանամ ես քեն, զի զզօրութիւնդ ընդ իս կըշռես:
Այսպէս առեա հատուցանես ըղղատանհատ մօր քոյ վրէժուց,
Որ սրտամբեալ ընդ քեզ չարիս նիւթէ՝ զի զքո թողեալ զաքեայս
Հաւանես յօգն 'ի Թիկլին ամբարհաւաճ տրովադացւոց:
Զայս խօսեալ՝ 'ի բաց դարձոյց ըղլուսաբանն աչսփայլութիւն.
Այլ Աստղիկ Արամազդայ դուստր հարեալ բռունն ըղձեռնէն՝
Առ երարձ զհառաչականն որ զըրունըն հառաչս յեկեղ առաջնորդեաց.
Զոր անեալ հերոյն լուսածըզի աստուածուհւոյն՝
Իսկ եւ իսկ ըզդարաթեւս առ Աթենաս արձակեաց ձայնս.
Ո՛հ մեծ դուստր անպարտելի՝ վահանակրօղն Արամազդայ,
Շանաճանճն այն միւսանգամ հանէ զԱրէս մարդախողխող
Յոխերիմ պատերազմէն ընդ խուռն, այլ դու պընդեաց ըզհետ:
Զայս ասաց, եւ Աթենաս զհետ մըտանէր խրախամըտեալ.
Եւ թափով դիմեալ յԱստղիկ՝ 'ի լանջսն եհան բռընցխեմ մի կառուծ.
Եւ նորա լուծան ծնկունք եւ սիրելի սիրտն իւր անդէն:
Երկոքեան գաւեալ զնէին 'ի անընդարձակ երկրին երեսս,
Եւ առա խրոխտաձայնեալ՝ ասաց ըղբանս երագաթռիչ.
Իցէ՞ւ այսպէս առդ բոլոր տրովադացւոցն իցեն թիկունք՝
Յորժամ ընդդէմ զինազգեստ արգիւացւոց եկեն 'ի կռիւ,
Եւ այնպէս խիզախ եւ սրտառակուրդ՝ որպէս Աստղիկ
Զօրավիգն եկեալ Արէսոյ՝ խմում բաղխիս ընդդիմահար.
Վաղուց յայնժամ եւ մեք 'ի ճակատէս լեալ հանգիստ՝
Ի կործման զԻլիոնին զբաղաքն չէին եղեալ յաւէտ:
Ժըպտեցաւ յայն բան Հերա աղխատակածըղի աստուածուհին:
Բայց արքայն Գետնադղորդ բարբառեցաւ առ Ապողոն.
Մեք ըղմէ՞ կամք 'ի բացէ 'ի սկըսանել այլոց, Գուշակ.
Չէ ինչ նըման, եւ յամօթ կըրթեալ մեզ՝ թէ անկըռիւ
Դառնայցեմք յՈլիմպոս՝ յԱրամազդայ պղընձակերտ տուն:
Ձեռն արկ՝ դու, զի դու կըրսեր ես 'ի տիոյ, ինձ չէ պատեհ,
Զի երէց եմ հասակաւ եւ խելամուտ իրաց բազմաց:
Մանկամիտ, իբր անխելամիտ 'ի քեզ է սիրտ, եւ ոչ յիշես
Որքանիս անցին ընդ մեզ վիշտք վասն զԻլիոնիւ,
Մեք միայն յաստուածոց յորժամ եկեալք յԱրամազդայ
Ի վարձու մըտաք միւսն Լաւմետոնի մինչեւ ցամ մի
Սակ արկեալ փոխարինացն, յայս առաքեալ նա տայր հրաման:

Արդ [illegible] եւ [illegible]՝
[illegible] եւ [illegible], զի [illegible] :
Իսկ դու, [illegible], [illegible] եւ [illegible]
Ի [illegible] եւ [illegible] :
Իսկ [illegible],
[illegible] 'ի [illegible]
[illegible] եւ [illegible] :
[illegible]
Ի [illegible],
Եւ [illegible] 'ի [illegible] :
Եւ [illegible],
[illegible] ոչ [illegible] :
Արդ [illegible],
Եւ ընդ [illegible]՝ զի [illegible]
[illegible] 'ի [illegible], [illegible] :
Եա [illegible].
Երկրադղորդ, ոչ երբեք առ [illegible] զեա,
Ի վերայ մահկանացուաց եթէ եկեաց ընդ քեզ 'ի վէճ,
Թըշուառակցն՝ որ հատ ծագեալ [illegible] կարեւ [illegible]՝
Ի [illegible] երկրին [illegible], եւ հատ [illegible] ծաղին անշուշս :
Օն անդր 'ի բաց Թողցուք ըղձանս, առկայն գոգա Թող [illegible] :
Զայս խօսեալ՝ 'ի բաց գնացմաւ, զի առն ածեալ եւ պատրաստեալ
Ընդ եղբօր հօրն իւրոյ 'ի գումարեալ ձեւոյն խնամել :
Այլ կըշտամբեաց ընթաց յոյժ՝ քոյր իւր բամբիշնեան գազանաց
Վայրասանն Արտեմիս, եւ ձայն կարդաց նախատելի.
Փախչիս արդ, Հեռաձիգդ, եւ պաղթութիւնդն բովանդակ
Թողեր Գոսիդոնի՝ առնուլ անշահ նշմին պարծանս :
Խակամիտ, իսկ արդ առ ինչ կրրես զաղեղն այդպէս ունայն.
Մի եւս ապա 'ի հօր տունն լուայց ըղձս մեծաբանելդ
Որպէս անդ ուրեմն երբեմն 'ի կաճառեալ աստուածն անմահ,
Թէ զի 'նդդէմ Գոսիդոնի բրանամարտիկ իսկ գոռոգաս :
Զայս նա. բայց Ապոլոն նետողն առ նա ինչ ոչ ասաց,
Այլ բըրդեալ 'ի բարկութիւն Արամազդայ տիկինն արդոյ՝
Սաստիկ Թըշնամանօք պատուհասեաց ըղնետաղբոյն.
Իսկ արդ դու զիարդ իշխես, շուն լիրբ, յառնել ինձ դիմամարտ.
Անհնարին եղէց ես քեզ՝ ընդ իս ուժով գալ 'ի կռիւ,
Թէպէտ ես աղեղնաւոր. զի զքեզ սեաւ կանանց առիւծ
Երեւեցոյց Արամազդ, եւ զոր կամիս եա սատակել :
Դիւրագոյն է ապաքէն հարուլ նետիւ գազանս 'ի սարս
Եւ զեղջերուս վայրի, քան ընդ վեհից կռուել ուժգին :
Իսկ Թէ կամիս, հանդէս արա պատերազմի, զի ուսցիս քաջ
Քանի՞ոն զօրագոյն եղեմ ես գալ քեզ 'ի վիճաբ :

Ասացեալ, եւ բուռն եհար յերկոսին ձեռամբ ըզդաստակէն
Ահեկաւն, իսկ աջովն յուսոյ նորին շողեալ զաղեղն
Եւ նովիմբք ծեծէր զականջօքն ժպտելով, եւ նա հիւ գայր,
Եւ փըքինքն երագաթեւք թօթափէին ցան աստ անդ ցիր ։
Դիցանոյշըն լալագին փախեաւ ներքուստ ձեռին նորա
Իբր աղաւնեակ 'ի շահենէ սրացեալ 'ի վէմ մի խոռոփոր
Ցապաւէն, զի չէր նըմա ճակատագիր անկանել որս ·
Նոյն նա փախեաւ ողբագին, աղեղն եւ նետս անդէն թողեալ ։
Իսկ առ Լետով խօսեցաւ պատգամաւորն Արգոսասպան ·
Լետով, ես ոչ ընդ քեզ մաքառեցայց, զի խիստ է յոյժ
Կռուել ընդ ամուսնոց ամպրոպայնոյն Արամազդայ ·
Այլ ըստ մըտի երթ համարձակ 'ի հրապարակ դիցն անմահից
Պարծեցիր՝ թէ յաղթեցեր ինձ բըռնութեամբ քոյ զօրութեանդ ։
Զայս ասաց · իսկ Լետով քաղեաց ըզկոր աղեղն եւ զնետս
Որ այլ այլուր ցանդ կային 'ի մանրամաղ փոշւոյն յորձանս ։
Արդ սա զնետսն ամփոփեալ՝ չոգաւ ըզհետ դըստերն իւրոյ ։ —
Իսկ նա եհաս յՈլիմպոս՝ յԱրամազդայ պղնձահիմն յարկ,
Չոգաւ նըստաւ արտօսրաթոր դուստր 'ի վերայ հօրըն ծընգաց,
Եւ զեփերկու գողդոջեալ թըրթռէր խիլայն աստուածեղէն ։
Զըրուանեան հօրն ընդգըրկեալ ըզնա եհարց քաղցրաժըպիտ ·
Ո՞վ զայդ յՈւրանեաւորաց արար ընդ քեզ, սիրուն դըստրիկ,
Տարապարտուց խըրեւ ընդ մի ոք խակագործ յայտ անփոշէ ։
Եւ նըմա պատասխանի գեղապըսակն Ամբոխայոյզ ·
Ամուսին քո զիս լըկեաց, լուսածըղէն Հերա, հայր,
Ցորմէ կագք եւ կըռիւք յանմահս հասեալ կան 'ի վերայ ։
Սոքա զայսպիսեօք իմն ընդ իրեարս գայլին զրանիւք ։ —
Իսկ Գուշակն Ապոլոն գընաց եմուտ յԻլիոս սուրբ,
Պարըսպի քաղաքին բարեկերտի անձել խըռնամ,
Զի մի քան զօրահաս քանդեսցեն այն օր դանայեանք ։
Իսկ այլքն յՈլիմպոս դարձան աստուածքն յաւէժակեացք,
Կիսոցըն խռովեալ, կէսք սիգաճեմ բերեալ նաղանս,
Եւ բազմեցան առ ամպաթուխն Արամազդայ · բայց Աքիլլէս
Ըզտրովկեանս եւ զմիանձիս երիվարս խառըն սատակէր ։
Եւ օրինակ իմըն բոց ելեալ կըցէ յերկին 'ի լայն
Ի հըրդեհս ոստանի, եւ բորբոքէ զայն դից ցասումն
Ածեալ երկս ամենեցուն եւ յոգունց վիշտս հասուցեալ,
Նոյն տրովացւոցն Աքիլլէս եդեր 'ի գլուխ վիշտ եւ զրկանք ։
Ծերունին Պրիամոս յաստուածաշէնսն կայր 'ի բըրգանն,
Հայեցեալ եւես զահեղն Աքիլլէս մեծ, եւ զտրովացիսն
Ի փախուստ հեղեալ զբաղեալս յիւրմէն, եւ չգոյր ինչ զօրութիւն ·
Եւ գուժիւ մեծաւ ճըչեալ՝ եկն էջ 'ի վայր յաշտարակէն
Տալ պատուէր քաջազօտի դարպասպանացն առ պարըսպին ·

Բայց ըղձուրողդ կոչորսք 'ի ձեռս մինչեւ խուճապեալ զօրն
Եկեալ այսր յառաջն մնասցէ. զի Աքիլլէս է այն անշուշտ
Որ մրրկէն հուր առ հուր. այժմ համարիմ հատեալ կորուսա:
Իսկ յորժամ 'ի պարիսպս ապաւինեալ ողք տացեն,
Դիք անդրէն ըղպընդակաղմն ատականնել անզմել գրանդիս.
Խիթամ մի այրքն ժանտաժուտս փոխթորկեսցի մինչ 'ի պարիսպս:
Ասաց զայս, բացին նոքա զպրանկսն եւ զնիզակսն պարգեւցին.
Փեռէկեալք՝ լոյս ծագեցան, իսկ Ապոլոն զխմեալ ընդդէմ՝
Զի զէզերսն տասակման 'ի տրոհացուցոյն փոխարանել:
Իսկ նոքա՝ դէմ 'ի պարիսպս անդր ուղղորդ եւ 'ի քաղաք
Պապակով երիթացեալք եւ փոշաթաւալք 'ի դաշտաբերդն
Փախչէին, նա նիզակաւ վանէր սաստիկ, եւ զսիրտն ունէր
Մըշտաբորբոք կատաղութիւն, եւ մոլեգնէր առնուլ ըղփառս:
Անդ բարձրադուռնըն Տրոյայ առնոյին աքեայք որդիք,
Թէ զչխւցաղնըն զԱգենոր չէր Ապոլոն դըրդեալ Պառչակ
Զայրն անպարտատ՝ զմեծաշուք հզօր որդին Անտենորեայ:
Եա 'ի սիրտն յանդըզնութիւն, կայ առ նըմին զի մերժեսցէ
Զմահուն ծանր օրհաս՝ յեցեալ 'ի ծառ կաղնի, թանձր արկեալ մէգ:
Սակայն նա իբրեւ ծանեաւ ըղքինաքանդըն զԱքիլլէս,
Զեառ էառ, եւ 'ի տպաւորն անդ սիրտն յուզէր 'ի ծուփ բազում.
Եւ առ մեծամեծն իւր հոգին հառաչելով բարբառեցաւ.
Վա՜յ զինեւ. զի յԱքիլլեայ բռնաւորէ թէ փախիցեմ
Ընդ որ այլք խուճապեալ աճապարար գնան 'ի փախուստ,
Հասցէ եւ այնպէս առ իս եւ զանարիս խողխողեսցէ:
Իսկ թէ թոյլ տուեալ զսոսա վանել Պելեանն Աքիլլէսի՝
Փախեայց յընթացս 'ի պարըսպէն յայլ դէմս ընդ դաշտն Իլիոնեան,
Հասանել յԻդայ սաորոտ եւ 'ի թըփուտս անդ ցողիցիմ,
Ընդ երեկս այնուհետեւ ապա լուացեալ 'ի վտակին
Եւ զքրտունս զովացուցեալ, մարթի դառնալ ինձ յԻլիոն:
Իսկ ընդէր է զայսոսիկ խմում սրտի խօսել առ իս.
Գուցէ զիս ըղմեկնեալս 'ի քաղաքէն տեսեալ ընդ դաշտն
Եւ թեթեւ գարշապարօքն առ իս պնդեալ ժամանիցէ,
Ոչ եւս այլ լիցի ապրել 'ի մահուանէ եւ յՕրհասէն.
Զի կարի քան ըղբնաւ մարդիկ է նա զօրեղագոյն:
Իսկ քաղաքիս յանդիման եթէ 'նդ առաջ ելից նորա,
Ապաքէն եւ իւր մարմին է խոցելի սուր պղնձով,
Եւ մի յոգնոմ շունչ եւեթ, եւ մեռու զնմին ասեն մարդիկ.
Այլ Զրոնիանեանն Արամազդ կահաւորէ նըմին պարծանս:
Զայս զրուցեալ՝ խրձպեալ մնայր Աքիլլէսի, եւ սիրտն հզօր
Ի ծոցին իւրում կայտառէր մըխել 'ի մարտ պատերազմին:
Որինակ իմն սորպէս ինձ որոյ ելեալ 'ի խոր մորւոյն
Ընդ առաջ առն որսորդի՝ ոչինչ ըզնաւ պակնու 'ի սիրտ,

Ոչ խուճապի ահարեկ՝ եթէ զհաշիւն լըւիցէ զչանց ·
Եւ թէ զինքն անձապարեալ հարցէ 'ի անեգ կամ 'ի փըլըքին ,
Նա խոյսեալ եւս աչաւէբ՝ ոչ վասաթարի յարուցեննէն ,
Մինչեւ կամ ճակատ տըւեալ պատահեսցէ , կամ պարտեսցի ·
Այսպէս ձեռն ըմբռնչելոյն Անտենորի՝ քաջն Ագենոր՝
Չկամէր դառնալ 'ի փախուստ՝ չեւ 'նդ Աքիլլի մըտեալ 'ի փորձ ·
Այլ զասպարն համաւորըր դէպ երեսացն կարկառեալ՝
Եւ 'ի նա կըշռեալ նիզակ՝ աղաղակէր մեծաբարբառ ·
Բա՜ յոյս մեծ առաջէն եղեր 'ի մտի , Աքիլլեւս վեհ ,
Քանդել այսօր ըղքաղաք տրովադացւոց քաջափառից :
Խակամիտ , զի եւս յոլովք յայնըր վերայ գործեսցին ցաւք ·
Քանզի եմք յաճախագունք 'ի ներքս որեար եւ կորովիք՝
Որ առաջի սիրելի ծնողաց , որդւոց եւ ամուսնոց
Պահպանեսցուք զԻլիոն · այլ կընքեսցես աստ դու զօրհասդ
Ահագինդ այդպիսիդ , եւ առաւհասս քաջախիզախ :
Ասաց , եւ զշեշտասուր աշտէն թըռոյց ծանու ձեռամբ ,
Եւ զսրունսն 'ի ներքոյ ծընկանն եհար , ոչ վըրիպեաց ,
Եւ զնորա սըռնապանին նորակերտ 'ի յանագէ
Ղօղանջեաց ահագնալուր , եւ յետս ընդդէմ 'ի հարեալըն
Ոստեաւ պըղնձին , ոչ շամփրեաց , զի աստուածոյն արգել պարգեւքն :
Իսկ երկրորդ դիմեաց Պելեանն առ Ագենոր դիցըն գունակ ,
Սակայն ոչ թողացոյց առնուլ 'նմա փառս Ապոլոն ·
Այլ ըղնա յափըշտակեալ , թանձրամածեալ պատեալ մըգով
Արձակեաց հանգստաւէտ 'ի ճակատէն գընալ 'ի բաց :
Իսկ ինքն օգնեալ յամբոխէն անջատ նմանեալ ըզՊելիականն ·
Զի նըմին Ագենորի առեալ ճըշգրըտեալ կորովաձիգն՝
Մնաց 'ի դէմս ընթացեալն , եւ նա ճեպէր ոտիւքն ըղհետ :
Մինչ ինքն ըղնա հալածական վարէր ընդ դաշտ արդիւնաբեր
Ըղըըշան առնել ըզգետովն յորձանախոր Սկամանդրոսի ,
Ապոլոն դոյզն ինչ եւեթ յառաջելով պատրէր մանկաւ ,
Մինչ զի ակն ունել միշտ՝ իւրով ոտիւքն հասանելոյ ·
Ա՛յլ տրովքեանք փախըստականք՝ 'ի նմին պահու միահամուռ
Խռովամիտք մըտանէին յաստանն · եւ գունդագունդ խըռնէր քաղաքն :
Այն զի ոչ կալան նոքա ժոյժ մընալոյ միմեանց արտաքս
Ի շինէն եւ պարըսպէն , եւ գիտելոյ՝ թէ ով ապրեալ ,
Եւ ով մեռեալ 'ի խաղմին · այլ 'ի քաղաքն հեղուին փոյթ
Զոր եւ ոք 'ի նոցանէն ոտք բեր եւ ծունկք հանեին յանդորր :

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ԵՐԳ ՔՍԱՆ ԵՒ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Հեկտոր միայն մնայ արտաքոյ քաղաքին ընդդէմ Աքիլլեայ, հայր եւ մայր նորա աղերսանօքն գոչեն առ նա 'ի ցուր՝ գալ մտանել 'ի ներքս: Աքիլլեայ ծանուցեալ զպատրանսն Ապողոնի՝ դառնայ 'ի քաղաքն կոյս, Հեկտոր փախչի յերեսաց նորա: Արամազդ կշռէ զբախտս երկոցուն քաջացն, հակեալ խոնարհի Հեկտորեանն. յայնժամ Աթենաս զդէմս առեալ Դէիփոբեայ եղբօր նորա՝ խրախոյս տայ կալ կռուել ընդ Աքիլլեայ, եւ ապա աներեւոյթ լինի. 'ի մահ վիրաւորեալ Հեկտոր՝ աղաչէ զոսկին առ զմարմինն իւր ծնողացն 'ի թաղումն. լսէ անարգական պատասխանի: Բանք եւ մահ Հեկտորի, Թշնամանք Աքիլլեայ եւ խրախճանութիւն Յունաց: Աքիլլեւս զզարդերն մերկեալ զնա եւ կապեալ զոտիցն ընդ կառսն՝ 'ի քարշ առեալ տանի յիւր վրանսն. զոր տեսեալ 'ի քաղաքէն հօր եւ մօր եւ կնոջ իւրոյ՝ ձայն բարձեալ ողբան դառնապէս:

ՀՈՄԵՐԻ

Ի Լ Ի Ա Կ Ա Ն

ԵՐԳ ՔՍԱՆ ԵՒ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՍՊԱՆՈՒՄՆ ՀԵԿՏՈՐԻ

Այսպէս սոքա փախըստեայ իբրև զեղջերուս՝ անկեալք յապաստանն,
Ի քըրտանց զովանային, ըմբըշխէին զծարաւս իւրեանց
Յորմն երթեալք 'ի վերայ գեղեցկաշէն մահարձանացն.
Իսկ աքայեցիք արկեալ վահան զուսովք՝ գնային հուպ 'ի պարիսպն ։
Այլ զՀեկտոր կապեաց Օրհաս կորստաբեր՝ մնալ անդէն
Յանդիման Իլիոնի, առաջի դրանցն Արևմտեայց ։
Բայց Գուշակն Ապողոն բարբառեցաւ առ Պելեանն.
Ընդէ՞ր, Պելեան զաւակ, որոտեալ ոտիւք զիս հալածես՝
Մահացուդ զանմահ աստուած, և ոչ ծանեար ինչ զիս հաւանուն՝
Զի աստուած եմ ես, և դու բանդագուշես ցանկդ անդադար ։
Չէ ինչ քեզ փոյթ պատերազմ ընդ տրովացիս՝ զորս վանեցեր,
Եւ յատակին են ամփոփեալ, իսկ դու զմայլեցեր մոլորեալ կաս.
Չիք քեզ զիս սպանանել, քանզի և չեմ մահկանացու ։
Իսկ քաջոտն Աքիլլևս ցասմամբ մեծաւ ասէ առ նա.
Ինձ խոչընդոտն եղեր, Նետողդ, եղեռնաւորդ 'ի դիցն համայնից,
Շրջեալ այսր 'ի պարըսպէն. ապա թէ ոչ՝ բազմաց անշուշտ
Չև յԻլիոն հասեալ՝ զերկիրն ատամանց էր խածատել ։
Արդ յինէն ըզփառսն մեծ խորամանկեր, փրկեալ զնոսա
Հեշտաբար՝ ոչ 'ի վրիժուց քինուս երկեալ ինչ ունելով.
Ո՜ն և ես ընդ կատաղինդ հանէի՝ թէ գոյր յիս կար ։
Զայս խօսեալ՝ մեծամեծըս վերացեալ գնայր յառաջ՝
Փոթորկեալ իբր երիվար դաշտավարութեան կառամարտիկ
Որ թեթևս արշաւեցի՝ զդաշտն ընդարձակ եղեալ ընդ հարթ.
Համբառնամք ինքն Աքիլլևս զոտս և ըղծուանկս երագ շարժէր ։

Ալեւորըն Պրիամոս նախ ինքըն եղեւ տեսանաւս
Զի՛նդ դաշտըն գայր սրավարեալ փայլակնացայտ՝ 'ի տեսդ աստեղն
Որ երանէ աշնանի, եւ ճառագայթք իւր լուսաբուխ
Կարկաշէն խոր գիշերոց 'ի բազմաբոյլ աստեղաց պարս,
Զոր եւ շունն անուանեն Որիոնի՝ յորջորջանօք,
Քան ըզբնաւս ճաճանչաւէտ, բայց է նշան չարագուշակ,
Եւ յորձուտ տօթ տապախառն ածէ 'ի հէք մահկանացուս.
Ցընթանայն այսպէս սորա՝ փայլատակէր պղնձեն 'ի լանջս։
Ճիչ երարձ ծերունին, եւ ըզգաստակըն համբարձեալ
Ծեծէր ըզգլուխն, եւ գուժիւ կականալէր աղաղակաւ
Աղաչէր զսիրուն որդեակն, իսկ նա հանդէպ դըրանցըն կայր
Բորբոքեալ սըրտի մըտօք ընդ Աքիլլէի տալ պատերազմ։
Կարկառեալ ծերոյն զբազուկսն՝ ողորմ ողորմ առ նա գոչէր.
Մի, Հեկտոր, մի կար մընար առանձըն այդմիկ, սիրուն որդեակ,
Միայնուկ թափուր յայլոց, զի մի հասցէ քեզ վաղ օրհաս
Ի Պելեան բազկէն մահուամբ, զի ըզօրագոյն է կարի յոյժ։
Ժանտաժուտ, տայր ըզ ինձ՝ թէ այնչափ գէթ էր սիրելի
Որչափ ինձ, վաղ էր ծախեալ շանց եւ անգեղց ըզգէշ նորա,
Եւ սըրտիս ծանրաթախիծ ցաւ փարատեալ անկերկեան։
Նա զիս անզաւակեաց յորդւոց բազմաց եւ կորովեաց՝
Կոտորեալ եւ վաճառեալ կղզեաց կղզեաց հեռաւորաց։
Եւ զերկուս ահա յորդւոցս, 'ի գալ հուսել տրովեանց յաստանս,
Ոչ կարեմ նըշմարել՝ ըզԼիկայոն եւ զՊոլիդոր,
Զորս երկնեաց ինձ 'ի կանայս ազնըւագոյն Լաւոթոյէ։
Իսկ կենդանի թէ կայցեն 'ի ճամբարին, ըզկնի ուրեմն
Ոսկւով եւ արծաթով հանցուք 'ի մեզ, զի կան 'ի տան.
Զի բազում օժտեաց զդըստեր իւրում Ալտէս հոյանուն ծեր.
Այլ զըռւեալ եթէ իցեն, անդ ընդ յարկաւ իսկ Դըժոխոց
Կըսկիծ դառն իմում սըրտիս եւ մօր նոցին ծնողացս իւրեանց,
Իսկ այլոց 'ի ժողովրդս եղիցի սուգ դիւրամոռաց,
Եթէ մի եւ դու մեռցիս յԱքիլլիսէ բըռնահարեալ։
Այլ, որդեակ իմ, եկ մուտ ընդ պարըսպաւ, զի կեցուսցես
Զարս եւ զկանայս տրովացւոց, եւ մի տացես Պելիածնին
Պարծանըս մեծ, եւ 'ի քաղցրըր արեւէդ անկցիս եւ դու։
Ողորմեա եւ եղկելւոյս ինձ տակաւին ողջամըտի,
Թըշուառիս՝ զոր Զըրուանեանն հայր ատա առ սեամս ալեւութիս
Դըժնէ բախտիւ կորուսցէ զանցեալս ընդ փորձ բազում վըշտաց,
Ըսպանելոց որդեկացս եւ զըստերացըս գերելոց,
Քանդելոց առագաստից եւ մանկըտւոյս մատաղերամ
Ըզգետնի հարկելոյ 'ի խոր խոցեալ պատերազմի,
Եւ նըւանցըս քարշելոց 'ի ժպիրհ ձեռացն աքայեցւոց։
Եւ զիս թերեւս հուսկ ուրեմն, ուր սուր պղնձով 'ի [illegible] նետ

Հարեալ ուրուք՝ յանդամոց 'ի բաց զոգիս իմ կորուսցէ,
Գէշ գէշ ցըրցըռեսցեն շաղղակեր շունք ընդ անդաստանս,
Զորս 'ի տան իմում սնուցի՝ սեղանակիցս ինձ պահապանս,
Որ յարեանս իմ արբեցեալ, գազանացեալ յոգիս սաստիկ՝
Ի դաւիթս իմ դընեսցեն: Պատանւոյ միշտ է վայելուչ
Անկանել մարտից 'ի սաստիկ պատառատելով 'ի սուր պղնձոյ.
Չի գեղեցիկ է 'ի մեռեալն ամենայն որ զինչ հոլանիցի:
Իսկ զալեւոր յորժամ զգլուխ, եւ զմօրուս ալեւորեալս
Եւ զամօթ խայտառակեն ըզծերունւոյ սպանելոյ շունք,
Այն է յոյժ ողորմագոյն թըշուառական մահկանացուաց:
 Ասաց ծերն, եւ խուռնին քարշեալ ձեռօք զծաղկեալ ալեան
Ի գըլխոյն ցըրուէր փետէր, այլ չոչոքէր զմիտս Հեկտորի:
Մայրն անդուստ յայլմէ կողմէ գործէր ողբովք գէր եւ աշխար,
Լանջս եւ ծոց մերկացեալ, միւսով ձեռամբն համբառնալ զըստինն՝
Ըզլալագութեւ բանս առ նա հեկեկալով բարբառեցաւ.
 Հեկտոր որդեակ իմ, յայսցանէ պատկառեալ եւ յիս գըթա,
Թէ երբեք ցաւոցամոյց մատուցի քեզ ըստինն 'ի Ըլամբ,
Յուշ քեզ այն, սիրուն զաւակ, եւ յոխորտեալ ատենէդ զերծիր
Մըտեալ 'ի ներքս 'ի պարիսպս, եւ մի նըմա կար նահատակ.
Վիրագ, որ թէ զքեզ սպանանիցէ, ոչ եւս ուրեմն
Յանկողինս ըզքեզ լացից, սիրուն բողբոջ՝ զոր ես ծընայ,
Եւ ոչ կին քո յոգնաժխա, այլ մեկուսի զքեզ յոյժ 'ի մէնջ
Առ նաւուքն արգիւացւոց շունք կերիցեն երագաշունք:
 Այսպէս ողբա՛նք սիրելի որդին լալով բարբառեալ
Բազմապաղատ աղերսիւ. այլ զՀեկտորի միտս ոչ համոզեալ
Աքիլլեայ նա կայր մընայր ահաւորին՝ որ հասանէր:
Եւ զորէն վիշապ վայրագ 'ի ժանտաբոյս ճարակեալ գեղ՝
Սպասէ առն 'ի կաղալին, եւ բարկ 'ի նա մըտանէ զայրոյթք,
Եւ հայի ահագնագոյն՝ գալարս առեալ զորջովքն շուրջ,
Հեկտոր այսպէս անշէջ մըրրկեալ հոգւով չըտայր տեղի,
Յեցուցեալ զփայլուն ասպարն 'ի կարկառեալ ոմն ինչ բըրգան:
Բայց առ մեծանձն իւր ոգի բարբառեցաւ նեղասրտեալ.
 Եղո՜ւկ զիս. զի թէ 'նդ դրունս եւ ընդ պարիսպս անցից 'ի ներքս,
Առաջին Պուլիդամաս ինձ թըշնամանս դընիցէ,
Որ խըրատն եւս 'ի քաղաք առնուլ ածել ինձ ըզզօրավարսն
Ըզկորուսիչ գիշերաւս՝ յոր Աքիլլեւս յարեաւ դիւցազն,
Եւ ես ոչ անսացի, եւ օգտակարն լինէր արդեօք:
Իսկ զի այժմ ըզժողովուրդըս կորուսի՝ կամակորեալ,
Ամաչեմ 'ի տրովացւոց, 'ի քողաշուք եւ տրովուհեաց,
Զի քան զիս գուցէ այլ վատթարագոյն ոք ասիցէ.
Հեկտոր յանձն եւ 'ի կորովն իւր ապաստան՝ զազգըն կորոյս:
Զայս ասասցեն. եւ ինձ յոյժ պատկանեսցի յայնժամ յոգուտ՝

Դէմ ընդ դէմ կամ զԱքիլլէւս բաղխեալ այնուհետ սանձել զօրէն,
Կամ առաջի քաղաքիս գերեվարեալ եւ կորնչել։
Իսկ զասպարս եթէ դնիցեմ, եւ զծանր 'ի բաց եդեալ կորդակ,
Եւ ընդդէմ յորմ յեցուցեալ՝ քաջին Աքիլլի 'նդ առաջ երթայց,
Զհեղինէ եւ զգոյսն ողջոյն՝ զոր խոր 'նաւուքն Աղեքսանդրոս
Ած եկեց 'ի Տրովա եւ սկիզբն եղեւ պատերազմիս,
Խոստացայց տալ Ատրիդայց ածել, համայն եւ ապաքէնքմից
Բաժանել զաւարումն յորոց քաղաքս յինքեան ընդգրկէ.
Եւ ապա 'ի ծերակուտաց երդումն առեալ Տրովացւոցն՝
Մի՛ ինչ բնաւ թաքուցանել, այլ զամենայն արդարեւ յերկուս
Զոր քաղաքս ըղձալիս բովանդակէ յինքեան ընծայեալ։
Իսկ առ իմ է զայդպիսիս խորհել սիրտս առ իս խօսել.
Գուցէ իմ աղաչաւոր առ 'նա դիմեալ՝ չողորմեսցի,
Ոչ երկեալ ինչ ամօթեալ՝ սպանանիցէ զանզէնս զիս
Այնպէս որպէս ըզկին մի, թէ 'ի զինուցս մերկացայց։
Չէ եւ չէ ինչ ըստ ժամուն այժմ 'ի կաղնւոյ կամ 'ի վիմէ
Ընդ սմին հեզանալ, որպէս ինչ կոյս եւ պատանեակ,
Որպէս կոյս եւ պատանեակ լինին 'նդ միմեանս հեզանալի։
Լաւ էր մարտել 'ի կռիւ, զի հուպ ընդ հուպ տեսանիցեմք՝
Ո՛ւմ արդեօք Ողիմպականն ըզփառս տացէ պարգեւելոյ։
Զայսոսիկ կայր խորհէր, իսկ Աքիլլեւս եհաս առ 'նա
Արէսի նմանակերպ սաղաւարտաթափ մարտականին,
Ճօճելով յաջմէ ուսոյն զՊելիոնեան հացին ահեղ,
Եւ զինքն շողշողէր պղնձի համբոյն փայլատական,
Կամ հրոյ բորբոքելոյ, կամ արեւուն վաղորդայնի։
Յայն ետես ըղՀեկտոր կալաւ դողումն, եւ ոչ իշխեաց
Մնալ անդ, այլ յետակոյս զդրանն թողեալ փախչէր ահիւ,
Եւ Պելեանն յառաջ 'ի սրաթեւ քաջախիզախ թռչէր ըղձեալ։
Զոր օրինակ ցինն 'ի լերինս, օդապարիկն երագասոյր,
Խոյացեալ թեթեւաթռիչ 'ի զաղաւնին մի աղաւնեակ՝
Որ խոտորնակ խուսափէ, իսկ նա մերձեալ սրաձայն կանչելով
Յարձակի հաւ սաստկապէս, ունել ըղնա ... խորովայս.
Ըզնոյն եւ սա դէպ ուղիղ մղեալ ըղձայր, սակայն Հեկտոր
Ընդ պարսպամբ 'ի տրովեան յահէն ըղծունկան երագ շարժեալ սուրհայր։
Առ դաշտս ըստ դիտանոցն եւ ըստ հողմուտին մոլաթուզ
Անցեալ մերձ ընդ պարսպաւորն զարահեան հարկանէին,
Եւ եկին հասին յականսն գեղաւոր, ուր աղբերքն
Երկոքին աղբերականք յորձանահոս Սկամանդրոսի.
Մին բղխեալ ջերմախառն, եւ 'ի նմանէ ծուխ ցոլացեալ
Իբր 'ի հրոյ վառելոյ. իսկ միւսն հոսեալ յաւուրս հրձիգ
Զօրէն կարկտի կամ ցուրտ ձեան, կամ ջրոյ սառնոյ։
Անդ կային մերձ առ 'նոքօք լայնատարած լուացարանք

Գնդեգնդէք, վիճառաւուք, ուր ընդդայծառ հորձանն փափուկ
Լըւանայր կանանցն եւ գեղադէշ դըստերք տրովեանց
Երբեմն յաւուրս խաղաղութեան՝ չեւ ազգայնոց եկեալ մանկանցն։
Ընդ այն գիմեալ վարգէին, մինն 'ի փախուստ, միւսն հետամուտ.
Փախչէր քաջն յառաջոյ, զնա քաջագոյն վանէր շտապաւ.
Զի ոչ երէ առնուլ եւ ոչ արջառանիւ՝ եդեալ էր կէտ,
Որպէս յաղթանակք դարշաւասացացն են ոտից,
Այլ զոգւոյն Հեկտորի ձիահեծանին էին արշաւք։
Իբր ընթացական երիվարք գուպարայաղթք սոլորասմբակք
Առասպարէսն ձիոց 'ի ձիոց, եւ կայ եդեալ մրցանակ մեծ
Եռոտանի կամ թէ կին՝ պատուէ քաջի առըն մահու.
Նոյն օրէն զքաղաքաւըն Պրիամու սրանթաչ ոտիւք
Պատեցան երիցըս շուրջ, գեր 'ի դրնէն կոյրն հանապազ.
Եւ նկըրտու ամեն նոցա հայրըն մարդկան եւ աստուածոց.
Ո՛վ դիք, զայր սիրելի հալածական ընդպարսպաւն
Աչօք իմովք տեսանեմ ահա, եւ իմ մորմոքի սիրտ
Ընդ Հեկտոր, որ ձենձերեաց ինձ արջառաց յաճախ ազդրս
Ի կատար յոգնահովիտ լերինն Իդայ, եւ յայլ նուագս
Ի բարձրաբերդ քաղաքին. եւ զնա գնեցաւն այժմ Աքիլլէւս
Զաստանիւքըն Պրիամու սրընթաց ոտիւքըն տաղանայ։
Այլ եկայք հայեցուածս արկէք, դիք, եւ խորհուրդ առէք 'ի միջի,
Թէ ապրեցուք թափել ըզնա 'ի մահուանէն ազատեցուցանելք,
Թէ Պելեանն Աքիլլի տացուք ըզքաջըն առնել նըկուն։
Աթենաս աստուածուհին խաժակն առ նա բարբառեցաւ.
Ո՛վ հայրդ ամպաթաւալ կայծակնացոյ, զի՞նչ բանդ եցեր.
Զայր ծընեալ մահկանացու, ճակատագրեալ վաղուց յորհաւ,
Կամ է քեզ 'ի չարաչուղ մահուանէն արդ կեցուցանել.
Երթ արա. իսկ միւս դիքս ամենեքեան ոչ հաճեսցուք։
Առ նա պատասխանի ամպրոպայեցն եւս Արամազդ.
Զօրացիր, Կատարինածին՝ դուստր սիրուն, ոչ ինչ սրտանս.
Եւ ասի մըտօք ասեմ, եւ քաղցր առ քեզ լինել կամիմ.
Արա՛ առ կամաց խորհըրդոյդ զգործ առաջիր, եւ մի դոյլար։
Զայս խօսելով յորդորեցոյց զյառաջագոյն զԱթենաս,
Որ թռուցեալ 'ի գագաթանց Ոլիմպոսին էջ ձեռըն ընդ ձեռ։
Այլ զՀեկտոր՝ ժիրն Աքիլլէւս հալ ըշտապաւ վանէր անդադար։
Որպէս զեղջերու 'ի լերինս յարուցեալ բարակ հետամուտ
'Դատառուցեալ 'ի խշշակոյն ընդ ձորամիջոյ եւ ընդ անտառս,
Եւ ըզնա՝ թըփամբ թէպէտ յահէն ապաստանի,
Բայց ընդհուպ հետազօտեալ ընթանայ ցանդ մինչեւ գտանէ.
Այսպէս ո՛չ թաքեաւ Հեկտոր 'ի սրայարձակ Պելիածնէն։
Եւ քանիցս անգամ գիմեալ 'ի դարդանեան գեղապարկեշտ դրանս
Առնոյր վազս արշաւասոյր ընդ ամրաշէնն աշտարակօք,

Զի Թետիս 'ի վերուստ լերին օգնել ոգւոյն նեղելոյ,
Նոյնգունակ անձառապարեալ վանէր ըզնա յաւարժ 'ի դաշտ,
Բայց եւ նա պարձեալ անզգրեն մերձ 'ի քաղաքն կայր ապաստանայր:
Զոր օրինակ հասանել ընթացեալ չէք ինչ յանուրջս,
Ոչ փախչել միւն 'ի միւսմէն, ոչ ժամանել կարէ միւսոյն,
Ըմբռնել նոյնպէս ոտիւք սա զնա չկարէր, ոչ նա զերծանել:
Եւ զիարդ էր Հեկտորի յօրահասակ մահուն ապրել,
Թէ ոչ այս յետին նուագ եւ վերջին ոչ Ապողոն մատչէր առ նա,
Որ զարթոյց ըզզօրութիւն նորին եւ զծունկսն ձեռնեկեա:
Իսկ գլխացուցմամբ Աքիլլէս ասասէր զզօրսն 'ի զօրականն,
Եւ նետաձգերն զամենեսեան՝ ձիգ 'ի Հեկտոր չթողուլ զընել,
Մի խոցեալ ուրուք առաջի զպարծանսն եւ ինքն երկրորդ գայցէ:
Իսկ յորժամ չորրորդ նուագ ժամանէր եկին յաղբերականսն,
Ապա եւ յայնժամ զոսկեղէն կշիռսն Հայրն եհան 'ի վեր,
Ի նոյնում ընկեց երկուս երկարաձգեան մահուան վիճակս,
Ըզմինն՝ Աքիլլէի, զմիւսն Հեկտորի ձիահեծանին,
Եւ զմիջոցն կալեալ ամբառնայ, եւ Հեկտորեան օրհասականն ծանրէր
Ի դժոխս էջ մինչ 'ի մեռ. Գուշակէն եղեւ զինքն Ապողոն:
Եւ առ Պելեանն՝ Աթենայ հասանէր խոժոռակն աստուածուհեացն,
Եւ ընթեր մատուցեալ՝ բարբառեցաւ ըզթեւաւոր բանս.
Այժմ ունիմ արդ, սիրելիդ Արամազդայ՝ վեհդ Աքիլլէս,
Մեզ պարծանօք մեծ առնել աքայեցւոց 'ի նաւատորմն
Ըսպանեալ ըզՀեկտոր զանյագաբարն 'ի պատերազմ:
Չիք արդ ոչ եւս նմա փախըստեան ապրել 'ի մէնջ,
Եւ ոչ թէ յոյժ եւս Ապողոն կորովաձիգն աշխատ լիցի
Առ ոտս հօրն առաջապահուն Արամազդայ թաւալելով:
Սակայն դու կաց առ անդէնուն եւ ոգի առ, եւ ես երթամ
Եւ ըզմիտս սորա հաճեմ՝ կալ գուպարել ընդ քեզ 'ի մարտ:
Զայս ասաց Աթենաս, եւ նա բերկրեալ հոգւովն անսաց,
Եւ եկաց 'ի վերայ պղնձահատեղ հեցալոյն 'ի յեր:
Իսկ նորա թողեալ ըզնա՝ 'ի գնացեալին Հեկտոր չոգաւ
Անձամբ եւ անմերկանդ ձայնիւ հանգոյն Դէիփոբեայ.
Եւ կացեալ առընթեր՝ բարբառեցաւ ըզթռուչուն բանս.
Զիա ըզհետ մըտեալ, եղբայր, տագնապէ զքեզ ժիրն Աքիլլէս
Զօտանաւորս Պրիամեան երագ ոտիւքն հալածելով.
Ե՛կ աղէ՝ զտեղի առցուք եւ պընդապէս կալցուք ըզդէմ:
Եւ նմա պատասխանի մեծըն Հեկտոր սաղաւարտաձօձ.
Ցիրաւի, Դէիփոբէ, ինձ սիրելի էիր կանխաւ
Ի մէջ եղբարց զոր Պրիամոս եւ Հեկաբէ ծընան որդիս,
Եւ այժմ եւս առաւել զընեմ 'ի մտի մեծարել զքեզ,
Քանզի՛ նդ յանկն արկանելդ՝ յանձին կալեր իմ աղագաւ
Ելանել ըստ պարիսպն, իսկ այլք 'ի ներքս անդ կան մընան:

Աւ նա կըրկնեալ Աթենաս ասէ խաժակն աստուածուհին.
Եղբայր՝ յոյժ աղաչէին արդարեւ հայրն եւ մայր արդայ
Եւ ընկերք միահոյլ՝ զծընկեալք փարեալ մ՚աստ մնջէ
Մնալ ինձ անդ, զի այնպէսի դողալ հարեալ կան համօրէն.
Սակայն անձն իմ յիս 'ի ներքս յանհընարին սուգ տառապէր:
Օ՜ն արդ այժըմ զէմ ընդ զէմ մաքառեսցուք արիաբար,
Մի՛ արգելուլ ինչ աշտէից խնայ, տեսցուք թէ Աքիլլէս
Հարեալ ըզմեզ՝ արիւնոտ աւարըն կապուտ 'ի գոգաւոր նաւսն,
Եթէ թերեւս 'ի քումմէ գետնադարձանիցէ աշտէից տապաստ:
Զայս ասէր Աթենաս եւ նենգանօք կարապետէր:
Իսկ յորժամ ընթացեալ հասին առըս հուպ առ միմեանս,
Ահա նախ բարբառեցաւ մեծըն Հեկտոր կորդախաղացն.
Ոչ եւս այլ, որդիդ Պելեայ, երկնչեմ 'ի քէն որպէս յառաջին
ԸզՊրիամու մեծ աստանաւ փախուցեալ երիցս, ոչ ժուժեցի
Կալ առաջի եկեալ քոյ. բայց այժմ հոգիս զիս յորդորեաց
Ի զինդ քեզ հարկանել, զի կամ սպանից կամ սպանեցայց:
Այլ արդ եկ՝ ըզդիսն ընդ մեզ կալցուք վըկայս, նոքին լիցին
Վերահասոյն երդմանցըս եւ պահպանք դաշանցս ուխտի.
Մի՛ ես ըզքեզ զըզուեցից զըժնեաբար թըշնամանօք՝
Թէ ինձ տացէ ժոյժ Արամազդ, եւ ըզհոգիդ քո խըլեցից.
Այլ աւար առեալ 'ի քէն ըզչքնաղ զէնսդ, Աքիլլէս,
Տաց աքայեցւոց ըզմարմինդ, ըզնոյն եւ դու 'նդ իս արասջիր:
Ակնարկեալ շըլյան Աքիլլէս 'ի նա ահգաք աչօք՝ ասէ.
Մի 'նդ իս, Հեկտոր՝ դըժոխըզհետ, ըզդաշամանաց ինչ բան ճառեր.
Զոր օրինակ առիւծուց եւ մարդկան չիք ինչ ուխտ անմենեք,
Եւ ոչ գայլք եւ գառինք հաւանեալք միամըտեն,
Այլ չարիս միշտ 'ի վերայ խորամանգեն միմեանց անդուլ,
Նոյնպէս ոչ գոյ ինձ եւ քեզ գալ 'ի հաւանութիւն, եւ ոչ դաշինք
Եղիցին մեզ ըղձու, չեւ միոյն զի անկեալ թաւալ
Տալ արեամբն յագուրդ Արեայ՝ դըժոխախեւ գուպարողի:
Զամենայն ազդ քաջութեան յուշեա քո զէր, պիտոյ յոյժ արդ
Լինել քեզ կորովաձեռն եւ քաջասիրտ պատերազմօղ:
Չիք քեզ այլ եւս ինչ փախուստ, եւ Աթենասն ըզքեզ Պալլաս
Նուաճեսցէ փոյթ յիմ աշտէն, այժմ հատուսցես միահաղուն
Զհամօրէն ցաւս ընկերացս որ 'ի մըկունդ մոլեալ սպաներ:
Ասաց, եւ ճօճեալ զերկայնաստուերն ընկէց նիզակ.
Զոր տեսեալ 'ի հանդիպոյն՝ խուսեաց Հեկտոր շքեղաճոխ,
Զի նախատես լեալ նըստաւ, եւ սլացեալ անցեալ անդ 'ի վերուստ՝
Վարսեցաւ 'ի գետնին, զոր Աթենաս խըլեալ Պալլաս,
Աքիլլեայ՝ գաղտ յեղյակին տրամաց մատոյց 'ի Հեկտորէ:
Իսկ Հեկտոր առ հրաշակերտըն Պելիդեան բարբառեցաւ.
Վըրիպեցեր, Աքիլլէս աստուածանման, եւ ոչ ծանեար

Թէ եհաս ձանկատապկեր յԱրամեանցս, բայց առայժմ.
Այլ խոստաց զը գլուար եւ խորհրդոյ նենգաւորութեամբ,
Զի գնորով եւ զօրութեան յանձէ քամահել մտացելոց ես։
Բայց ոչ յետ 'ի փախուստ հարցեալ նիզակի ընդ Թեփիսամենին,
Այլ 'ի կուրծսս գեղեցկագին վառեալ մեջնեաս յարձակեցար՝
Թէ առաւածտ եւս քեզ, եւ արդ յետին աղբենձ ուղղեա խուսեաս,
Զոր ո առյր՝ Թէ ասեսուկը զայն բովանդակ 'ի քո մարմնին.
Յայնժամ քեզ առաւելեալ Թեթեւագոյն լինէր պատերազմ
Տրովացւոցս պատերազմն, զի դու նոցին եղեալ ես մեծ։
Ասաց, եւ ձեռնլով ընկեցեալն նազրկ զերկայնաստուերն,
Եւ զհարեալ անձեռ 'ի սրբոցոյն վահանի Պելիասեանին.
Բայց 'ի բաց Թռթռափեցաւ անտի յասպարէն, բարկացաւ Հեկտոր
Զի աշտէն երագաթեւ 'ի զուր ելեալ յձեռաց բազկին։
Եւ եկաց կայ 'ի գլուխ, եւ չէր նորա այլ գեղարդն հացի.
Եւ ձայնէր զԴեիփոբոս սպիտակավահանն ուժգին գոչմամբ,
Եւ խնդրէր 'ի նմանէ մեծաշուք երկայն, իսկ նա չէր մերձ։
Խորհրդածեալ եւս Հեկտոր յիմացաւ զպարանն եւ խօսեցաւ.
Վա՜հ, անշուշտ զիս յաստուածոց հրաւիրեցին զիս առ 'ի մահ,
Զի զտեսեալ հանդերձեալ զԴեիփոբոս ընդ իս լինել.
Սակայն նիզն 'ի պարսպաց, եւ զառաւօտեալ զիս Աթենաս։
Իսկ արդ մերձ առ իս է մահ եղեռնական, եւ ոչ հեռի,
Եւ չիք հրաժեշտ, զի հաճոյ 'ի նախնումն այսպէս եղեւ
Արամազդայ եւ Նետաղջն՝ որդւոյ խորոսմ, որ զիս կանխաւ
Մեծամեծքն պաշտպանեցին, իսկ այժմ Օրհաս յիս ժամանէ.
Սակայն մի վատաբար կորիցեալ բզնաւ անփառաւորապէս,
Այլ մեծագործ ինչ գործելով եւ ապագայոցն արժանաւոր։
Զայս խօսեալ եւ ձգեալ զսուսերն հատու փողաբերձ՝
Որ կախեալ կայր զաղեստէրքն՝ ըզմեծամեծութն եւ զմեծապայր,
Եւ կուծկեալ ընդ դռունս խոյանա արծուի բարձրաթռիչ՝
Որ յամպոց խաւարայինս դաշտեալ 'ի դաշտս առաջադրեալ
Յափշտակել զորոջ մատաղ կամ զնապաստակ վաղանակերպ,
Նոյնպէս Հեկտոր խոյացաւ շողշողեալ ըզխենդրն սուր։
Սլացաւ եւ Աքիլլէս, ամբոխ ամէն լի բարկութեամբ,
Եւ ծածկեալ առկ ըզվահանն 'ի հանդէպ լանջաց իւրոց
Ըզգեղեցիկ արուեստակերտ, եւ սաղաւարտ չորեքբոժոժ
Տատանէր փայլակնացայտ, եւ գեղապանծ ծածանէին
Ոսկեղէնք զարս Հեփեստոսն էր 'ի խորանոյն անդ արկեալ հոծ։
Որպէս 'ի խոր գիշերի յաստեղսն աստղ ընթանայ
Դիշերավարն կառուցեալ գեղեցկագոյն աստղ 'ի յերկինս,
Ցայտէին այնպէս նշոյլք 'ի սուր սրբէն զոր Աքիլլէս
Հեկտորի դիւցազնին խորհէր ոճիր՝ ձեռնէր յաջում
Ի կայտառ գիտեալ իրանն, ընդ որ լոյս զեն գեղեցկաւ։

Եւ զնորա մարմինն ողջոյն պատանէին զէնքըն պղնձաձոյլք ,
Գեղեցիկք , զոր կողոպտեաց 'ի Պատրոկլէ սպանեալ ըզքաջն .
Այլ երեւէր , ուր անրակըն յօդէն յուսոյ 'ի պարանոց ,
Ըմբռնափողն՝ յորում եւ է հոգւոյն կորուստ երագահաս :
Ընդ այն զնիզակն Աքիլլէս 'ի յարձակմանն 'ի վերայ նորա
Մխեաց զսուրն , եւ ընդ փափուկ ուլն եղ սայրըն թափանցանց .
Բայց հատցին պղնձաձողէն ոչ ըմբոխափողըն խօսքաւորաց ,
Մինչեւ չկարել ինչ խօսել 'նորա բանիւք պատասխանի :
Զգետնեցաւ 'ի փոշւոջ , եւ Աքիլլէս պանծաց զեղեալն .
Ասէիր երբեմն , Հեկտոր , 'ի կողոպտելդ ըզՊատրոկլէս ,
Անպատուհաս կալ յինէն հեռաւորիս ակն ինչ չածեալ :
Պանդայր , նորա մեծազօր քինախնդիր անդ 'ի բացէ
Ի քաջախաղն գրպանատս բուռն նաւամատոյց մնայի ես՝
Որ ըզծունկսդ քո լուծի . եւ արդ ըզքեզ շնաւքն եւ հաւք
Կեղեքեսցեն զեզուաղէշ , խոկ զնորա պատուիլ յուղարկեսցեն :
Եւ յաղթեան սաղաւարտն սաղաւարտաձօձն ասէ Հեկտոր .
Վասն արեւուդ եւ ծնկացդ , յանուն ծնողացըդ պաղատիմ ,
Մի 'նկենուր զիս առ 'նաւսդ՝ աքայեցւոց կերակուր լինել շանց ,
Այլ պղինձ եւ ոսկի բազում առեալ քո 'ի պարգեւ ,
Զորըս հայր իմ եւ մայրըս մեծարոյ մատուսցեն քեզ ,
Ըզմարմինս 'ի տուն դարձո , զի զմեռհանգեալս՝ 'ի հրոյ խարոյկ
Վճարեսցեն տրոյեցիք եւ տրոյուհիք տրովադացւոց :
Երագասն Աքիլլէս խոժոռալով ակնարկ ասէ .
Մի դու , շուն , ծնկօքս խնդրեր զիս աղաչեր , եւ մի ծնողօք .
Ցանկայր սիրտ իմ զքո քերծել եւ զայրացուցեալ յօժարէսն ,
Յօշեալ ողջ ողջ ուտել զմարմինդ յոր արար ինձ արարեր .
Վասն որոյ եւ չիք որ այն՝ որ 'ի գլխոյդ վանեսցէ զշունս ,
Ոչ եւ ոչ՝ տասնապատիկ , քսանապատիկ նուէրս պարգեւս
Այսր ածեալ թէ կշռեսցեն , եւ ուխտեսցեն այլ եւս յաւելու .
Ոչ եւ ոչ՝ եթէ 'նդ ոսկւոյ բառնալ ըզքեզ տացէ հրաման
Դարդանեանն Պրիամոս , եւ ոչ այնպէս արդարոյ քո մայր
Ցանկալին կողմնեցուցեալ կածեսցի զքեզ զնարին ծնեալ .
Այլ ձկնաերեցն զքեզ ողջոյն պատառ պատառ շունք եւ թռչունք :
Իսկ Հեկտոր կարգաձաձօծ յոգւոց պարզելն ասէ առ նա .
Հայեցեալ 'ի քեզ ուշիւ՝ 'ի մէջ ամենայն թէ չկայր ածել
Զքեզ յաղթել , զի սիրտ անշառ 'ի լանջս քում է երկաթի :
Այլ արդ տես , գուցէ ինչ լինիցիմ վրէժխնդրութեան քեզ ամենեցիմ
Յաւուրն յորում Պարիս եւ Ապողոն Գուեշակն ըզքեզ
Կորուսցեն ըզքաջութեամբդ հասեալ առ դրանս Արեւմտեան :
Ի խօսել խոսրով զայս անկաւ զնա վախճան մահու ,
Եւ հոգին յանդամոցն արտաքսեալ էջ 'ի դժոխս
Ընդ բախտն իւր ձայնելով , թողեալ զարիութիւնն եւ զարութիւն :

Ըղձալի հօրան անդաստանէն, 'ի ձեռանէն անխուռ կոկոյն,
Եւ անդէն ձայնարկեաց առ զանդրդուելեղ նաժշտածայնն.
Օ՛ն արիք ընդ իս երկուք, երկոցդ անտեղ գինչ զարմնցաւ.
Զայն լըսեմ ըղձնծարոյ սկեսրիս, եւ յիս 'ի ըմնղըս իմ
Թընդայ վաղէ սիրտս 'ի բերան, ծունկքս 'ի ներքոյ 'ի պաղ մամնեան.
Մօտալուտ հասեալ արգասոյն է Պրիամու երեան անդրուշս.
Քաւ բանդ այդ յականջանէս, այլ մեծապէս յոյժ երկընչիմ,
Գուցէ զկեցողին Աքիլլէոս պարսպապատնդաւոյն իմ ըղձեկնոր
Միայնոյ հասեալ ընդ դաշտն 'ի քաղաքէս հալածական՝
Անմիջէ նըմին զըղջալ 'ի շարաշուք արութենէն
Որ 'ի նմայն էր տարրացեալ, զի չկայր երբեք 'ի խուռն արանց,
Այլ յառաջ յառաջ խաղայր, քաջութեամբ ոչ ումեք զիջանելով։
Զայս ասաց, եւ 'ի տանէն արագաւ հանդայն գնացեալ
Սիրտ 'ի Թունդ եւ 'ի դող. գնայինն ընդ իւր եւ աղախնայք։
Իսկ հասեալ յաշտարակն եւ 'ի մարդկանն ամբոխակայտ,
Եւ կայեալ 'ի պարըսպէն՝ շուրջ աձ դաշէրն, տեսէս ըզնա
Քաղաքէն դէմ յանդիմանն ընդ քարշ վարեալ, եւ զձիսն երագ՝
Զի ձգէին զնիզն անողորմ 'ի դարաւոր նաւս աքայեցւոց։
Գիշեր խաւարակուռ մածեալ ծածկեաց զականագետն,
Ցեալ կոյս գլորեցաւ, ոգի զոգւով անկեր նըւաղ։
Ի բաց հոսեաց 'ի գլխոյն զպերճապարան զարդարուցն շուք,
Զապարօշն, ըղծամակալ եւ զհիւսկղաւելն իւր ըղձասէրեն,
Եւ ըղքօղըն զոր Ոսկեղէն անկեղծեակ նըմա շնորհեաց
Ցաւուրն՝ յորում զնիզն էած Հեկտոր ատղաւարտախօս
Ի տանէն Էէտիոնի բերեալ 'ի բեւրուց ալեկեալ վարձանս։
Եւ զնովաւ շուրջ որոր տալեալ խըռնեալ կոյսն տալք իւր եւ նէրք,
Ունէին զնիզն յիւրեանս՝ որ Թալամայր ձեռնէր 'ի մահ։
Մինչ յոգնոցն դարձեալ՝ 'ի միտս եկեալ եւ զդայց անձին,
Կոծ առեալ արտօսրայեաց՝ 'ի արտօսրահետ արձակեաց ձայնիս.
Հեկտոր, վայ ինձ հիքիս. ալրեամն 'ի մի ծընաք միաձայն
Դու եւ ես. դու 'ի Տրոյա՝ 'ի Պրիամեանն անդ ապարանս,
Իսկ ես՝ 'ի Թեբէ, յանտառախիտ Պլակոյ ստորոտ,
Ընդ յարկաւ Էէտիոնի՝ որ զիս սնոյց 'ի տղայ տիոց.
Եղկելին զդժըդախլիս. մի տայր թէ ծնաւ խակ չէր ծընեալ։
Իսկ արդ 'ի տունն Դըժոխոց, 'ի ստորերս խոր անդնդարդեանց
Երթաս դու, եւ զիս 'ի սուգ ծանրաթախիծ ըզքեալ այրի
Ցապարանսդ Թողուս, եւ զեռ մանկիկս 'ի ձեռն հասակ՝
Զոր ծընաքըս դու եւ ես Թըշուառականքս, եւ ոչ լիցիս
Դու նըմա 'ի պէտս, Հեկտոր, քանզի մեռար, եւ ոչ նա քեզ։
Զի թէպէտ եւ ապրեսցի յաքէացւոց խաղմեն աղետից,
Սակայն տարս միշտ ընդ իւր երկիցին ցաւք եւ տառապանք.
Զի օտարք ըղսահմանս անդոյ իւրոյ փոփոխեսցեն։

Որբութեանն որ յամենայն ամոքախից զըրկէ զմանուկ,
Ինքն հանապազ գըլխակոր, արտասուալից ծընօղք նորա:
Կարօտեալ երթայ տղայիկն առ բարեկամացն հօր իւրոյ,
Զոմն ըզլօդիկէն ձըգելով, յայլ ոք զձորձոցըն բուռն հարեալ:
Ցողոփմել ուրուք նոցա՝ գուցէ մի զըմանկիկըն կարկառէ՝
Ըզշըրթունսն եւեթ թանալ, եւ զքիմացըն ոչ ոռոգանել:
Եւ զըւարթ ոք հայրն եւ մայրն՝ 'ի խրախճանէն իսկ մերժէ զնա՝
Գանալից կըռափեալ ձեռօք եւ հալածեալ նախատակոծ.
« Երթ մուրացիկ 'ի կորուստ, չիք քո 'նդ մեզ հայր տաճարակից »
Եւ զանձնոյ կողկողագին առ այրի մայրըն գնայ մանուկն,
Ոստանիկճեանն՝ որ երբեմն 'ի ծունկս 'ի գիրկըս հօր իւրոյ
Ուղղովք եւեթ կերակրէր եւ պարարակ խոյոց ճարպով.
Իսկ լըռեալ 'ի տղայական խաղուցն յորժամ 'ի քուն երթայր,
Ի մահիճըս նըրբիկ եւ 'ի ծոցս իւրոյ ստընտուէն
Ի կակուղ անկողինս, 'ի փափկութեանց ըղձմայլեալ սիրտ:
Իսկ արդ շատ ինչ՝ 'ի սիրուն հօրէն զըրկեալ՝ չարչարեսցի
Ոստանիկճեանս, յոր անուն տրովադացիք զինքն յորջորջէին,
Զի դու միայն պահէիր զբարձըր պարիսպ նոցին եւ զդրունս:
Իսկ այժմիկ՝ առ մահկաձեւ նաւուքըն հեռի զքեզ 'ի ծնողաց՝
Կերիցեն զեռուն որդունք՝ ըզմերկդ՝ յետ շանց քեւ յագելոյ.
Փոխանակ զի առ տընէին կան մըրթերեալ քեզ պատմուճանք
Նըրբանիւթք եւ շնորհաշուք, ճարտարագործ կանանց անկուած:
Այլ ընկեցեալ 'ի հուր ծախիչ այրեսցես արդ զայն ամենայն,
Զի քեզ չեն ինչ պիտոյ, զոր ոչ եւս այլ զգենուցուս,
Բայց 'ի փառս առ տրովադեանս եւ տրովուհեաս եղիցին քեզ:
Զայս ասաց ողբերէն, կանայքըն ընդ իւր ձայնէին կոծ:

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ԵՐԳ ՔՍԱՆ ԵՒ ԵՐՐՈՐԴ

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

Հ Ո Մ Ե Ր Ի

Ի Լ Ի Ա Կ Ա Ն

ԵՐԳ ՔՍԱՆ ԵՒ ԵՐՐՈՐԴ

ՀԱՆԴԷՍՔ Ի ՊԱՏԻՒ ՊԱՏՐՈԿԼԻ

Օրինակ զայս ընդ քաղաքն հեծեծէին սոքա քըքովք ·
Իսկ 'ի նաւս եւ Հելլեսպոնտ ապայեցուց եղեալ ժամուն՝
Սփռեցան ամենեքին իւրաքանչիւր 'ի նաւս իւրեանց ։
Բայց Աքիլլէւս ոչ ետ թոյլ Միրմիդոնաց ցրուել գնալ,
Այլ 'ի մէջ քաջամարտիկ զինուորակցացն անցեալ ասէ ·
Երագաձի Միրմիդոնք, ընկերակիցք իմ սիրելիք,
Մի լուծցուք 'ի կառաց զսաղաւարտաւ երիվարեանն,
Այլ սովին իսկ կառօքս երիվարօքս հասլ մատուցեալ՝
Լացցուք զՊատրոկլոս, զի մեռելոց այն է պատիւ ·
Իսկ յորժամ յագեսցուք 'ի դառնալի աշխարանաց,
Արձակեալ զերիվարս՝ ամենեքեան ընթրեսցուք աստ ։
Զայս ասաց · գունդն համօրէն ձայնս առ, եւ սկիզբն եա Աքիլլէւս ։
Զգեղաբաշ ձիանն երիցս ըզցնկամբըն վարեցին
Մըրմընջիւք, եւ ընդ նոսա Թետիս եւանդն էած ողբոց ·
Արտասուօք թանայր աւազն, թանային արանցըն զէնք՝
Առ անձուկ այնպիսւոյ հնարագիտի խուճապանաց ։
Եւ Պելեանն յոգնահառաչ կոծոյն ըսկիզբն արար նոցա
Եդեալ 'ի լանջս ընկերին ըզձեռսն իւր մարդախողխող ·
Ուրախ լեր, ով Պատրոկլէ, եւ անդ 'ի տան Սանդարամետին ·
Զոր խոստացայ յառաջագոյն քեզ՝ կատարեմ արդ զամենայն,
Ըզհեկտոր այսըր ձգեալ՝ շաղղակեր շանց ընկենուլ դէպ,
Եւ մանկունս երկոտասան տրովադացւոց երեւաւորս
Առ խարուկիդ խողխողել՝ ընդ քո սպանումըն սըրտմըտեալ ։
Ասաց, եւ 'ի դիւցազն Հեկտոր երկնեալ գործ անպատեհ՝

Առ գագաղըն Մենիթեան որդւոյն ընկեց զինքն 'ի բերանս
Ի փոշւոյ, իսկ նորա զարըզըմձի զենուըն պատղապաղուանս
Ցանձանց մերկանայքն, լուծանէին զերբրամբինս ձիս.
Բազմեցան բեւրաւորք զնուաւ քաջըան Նորկկեկեայ,
Նա նոցա զգամրամանկանն տասա ընծրեա մատուցանէր։
Ցուլք բազում ամբասակ զենեալ Թուաղէին ընդ երկամթով,
Եւ պատրուճակք 'ի հօտից եւ յոգն այծի մըրմրասպասչակ,
Եւ յոլով լըմտաժանք խաղեան 'ի ճարոյ գերապասպասր
Ի խորովս անկանէին 'ի բոց հըրոյն Հեփեստական.
Ցամենուստ ըղջախականն աղբերահոս խաղայր արիւն։
  Բայց զարքայն Գեղխեան առեալ դքաջըանըն առանէին
Առ զփւցաղն Աղամեմնոն աքայեցւոցըն Թագաւորք,
Հազիւ ածեալ 'ի հաւան զառ ընկերին սրբամբեալ սիրտ։
Որ երԹեալ երբեւ հասին առըս 'ի վըրանն Աղամեմնի,
Իսկ եւ իսկ քաջախօսանակ նուիրակացն հրամայ պատուէր
Կանգնել եռատանի մեծ 'ի հըրատին, Թէ հաձեսցեն
ԶԳեղխեանըն լուանալ յանձնէն զարիւնն եւ զապաժոյժ։
Նա. այնգեալ հրաժարէր, եւս եւ երդուամն յաւել երդուաւ.
  Ո՛չ, 'ի մեծըն զեւս երդուեալ՝ 'ի վեհագոյնըն յԱստուածոց,
Ոչ արժան, ոչ օրէն լուացումն 'ի գլուխ մատուցանել
Մինչ չեւ զՊատրոկղոս եդեալ 'ի հուր, կանգնեալ շիրիմ,
Եւ ըղհերս իմ խըզեալ. զի ոչ եւս այլ պատահեսցէ՝
Մինչեւ կեամ կենդանի՝ խոցեալս այսպէս սիրտս 'ի խոր։
Այլ լիցի հըրապարակել այժմիկ տաղտկալի կերակրանաց,
Եւ ընդ այգըն զարթուսջիր, արանց արքայդ Աղամեմնոն,
Բերել փայտ եւ պատրաստել որ ինչ արժան են մեռելոյն
Վախճանելոյ գնալ մըտանել 'ի մառախլուտ վէհ խաւարին.
Զի զնա հուր անհնածախ բարձցէ յաչաց փոյԹ լըզանչէնջ,
Եւ լիցի առաջ զօրուն դառնալ անդրէն 'ի գործըս իւր։
  Զայս ասաց, եւ մըտադիւր լըւեալ նըմա հաւան եղեն։
Եւ հապճեպ ընԹրիս կազմեալ բոլորեցուն՝ խրախանայքն
Մինչ ոչ եւս այլ 'ի զուգահաւաք խորտիկ պըրակըն կարօտել։
Իսկ յորժամ ըղձարբուցին եւ ըղքաղցն հարին փարատք,
Այլք 'ի քուն 'ի վըրանս իւրեանց մեկնեցան զնացին խաղաղանշեալք։
Բայց Պելեանն երԹեալ անկեալ առ բազմալալոչ ծովուն եզերբ
Խոր յոգւոց հանեալ դընէր յոգուանք հանդերձ Միրմիդոնօք,
Ի մաքուր ուրեք ուր վէմք ալեացըն զափն ողողէին։
Անդ քուն զնէգն յափըշտակեաց՝ զհոգս 'ի մըտացըն փարատեալ՝
Քաղցրանիրհ հեղեալ զեւրեւ. զի էր յանդամոցն զեղեցիկս
Ցոգնեալ յոյժ՝ ընդ Իլիոս հողմնաւ պընդեկար հալածելով։
Անդր եկն առ նա եհաս ոգին հիքացելոյն Պատրոկղոսի,
Ամենայն ինչ իւր հանդոյն, հասակ՝ գեղոց զեղ եւ բարբառ,

Եւ ընդոյն նըման հանդերձըս ըղձարժանով խըրով արկեալ․
Եւ կացեալ 'ի մնարեցն եւ խօսեցեալ ասէ առ նա․
Ննջե՞ս, Աքիլլէւս, եւ մոռացօնս արարեր զիս․
Ոչ 'ի կեանս իմ թողուիր զիս անխընամ, այլ 'ի մահուս։
Թաղեսջի՛ր զիս փութապէս՝ զի 'նդ Դըժոխոց մըտից դըրանս․
Ի բաց մերժեն զիս հոգիք՝ հրաժարելոցն ուրուապատկերք,
Եւ բացէ 'ի բաց ոչ ներեն խառնել ինձ ընդ գետակն,
Այլ վայրապար մոլորիմ ընդ լայնադուռն յարկ Դըժոխոց։
Եւ ըղձեռնըդ բեր մատո, լալով խընդրեմ, զի ոչ եւս այլ
Դառնայցեմ 'ի դըժոխոց՝ մինչ առնիցէք հրոյ զիս հաղորդ։
Զի ո՛չ եւըս կենդք 'ի սիրային ընկերաց 'ի զատ
Նըստեալ խորհուրդ առնուցումք․ այլ զիս Օրհաս դըժնեայ եկուլ՝
Որ հասեալն էր 'ի վիճակ ինձ անդըստին 'ի ծնընդենէս։
Նա եւ քեզ իսկ, Աքիլլէւս աստուածանման, պահին հրամանք
Զպարըսպաւ քաջատոհմիկ տըովադացւոցըդ կորընչել։
Քեզ եւ այլ ինչ ասացից եւ տաց պատուէր, եթէ լուիցես․
Մի՛ զոսկերս իմ 'ի քոյոցդ ուրոյն դընիր, Աքիլլէւս,
Այլ զետեղ ամփոփ 'ի մի, որպէս սընաքս 'ի տան ձերում,
Յորժամ զիս 'ի տղայ տիոց Մենետիոս յՈպոյնէ
Ա՛ռ 'ի տուն ձեր տարաւ՝ առ սըգալի անկեալ արեան,
Յորում աւուր ըզմանուկն Ամփիդամայ հարեալ սպանի
Ընդ խօլ եւ յակամայս, 'ի բարկութիւն բըրդեալ յուլածս։
Յայնժամ զիս ժողովեալ Պեղէւս ասպետ յիւր ապարանս,
Մարդասէր խնամովք սընոյց եւ անուանեաց քեզ պաշտօնեայ․
Նոյնպէս նոյն զոսկերըս մեր ամփոփեսցէ դիր տապանի
Սափորն այն ոսկեղէն՝ զոր ետ քեզ մայրըդ մեծարոյ։
Առ նա քաջոտն Աքիլլէւս պատասխանի տըւեալ ասէ․
Առ իմ՛, սիրելիդ գըլուխ, առ իս այսըր եկիր,
Եւ տա՛ս ինձ պատուէր մի 'ստ միոջէ զամենայն զայդ,
Զոր լըցեալ կատարեցից ես հնազանդեալ քում հրամանիդ։
Այլ աղէ յիս հուպ մատիր, զի գիրկս արկեալ խուն մի միմեանց՝
Ըմփոփեալ յագեսցուք յարտօսր ողբոց ծանրաթախիծ։
Ընդ բանին կարկառեալ ըզսիրալիր բազկաց ծըղխան՝
Ոչինչ կալաւ, զի հոգին իբրեւ ըզծուխ էանց գընաց
Ճըչելով 'ի խորս երկրի, եւ Աքիլլէւս յարեաւ ապշեալ,
Եհար ծափ ըզծափի եւ ցաւագին բարբառեցաւ․
Ո՛վ դիք, է ինչ անշուշտ եւ անդ 'ի տան Սանդարամետին
Ոգի եւ ուրուական, բայց չիք բընաւ իրան 'ի նմա․
Զի ոգին Պատրոկլի հեծեցելոյ՝ զգիշերս ողջոյն
Եկն եկաց 'ի վերայ իմ լալագին եւ սըգաւոր՝
Տալ ինձ պատուէր զամենայն, նըման նըմա զքանչելապէս։
Զայս ասաց, եւ զարթոյց յամենեսին զողբոց անձուկ․

Ի կործել նոցին ծառայից անդ վարդապետան Սրասառ
Ջաղարմելի մեսելոյն : Իսկ Թադէոսեայն Սրբանշանեան
Ցամենաւստ 'ի վկանաց յարոյց գաւազան եւ ընծայեան
Ելանել ածել փայտս · եւ տնտեսեան եկաց նոցան
Այլըն ըստ-Մերկենեու՝ սարսափեալ քաղցին Իդամենին :
Փայտատարք եւ քաղելորք չըւանք 'ի ձեռս նոցա գնային
Եւ ջորեք յառաջնորդութեամբ, եւ ընդ հարուստ մի վաղոս անցեալ
Ցեղս 'ի վեր, յետ 'ի վայր, մերթ ընդ աջմէ, մերթ յահեկէ,
Եւ 'ի կողս անդըրը հասեալ ասպնջականութեան լեռնին Իդայ՝
Իսկ եւ նոյն յետադասութեր ապաքինեալ զկարմիրս ամբարձասերքս
Հարկանելին ժիրաժիր փութով զկորեալս ուժգին զդադարմանս :
Զոր պատառեալ բառնային ասպս ջորեացն ազդեցիկ ·
Եւ նոքա զատս ապաւինեալ հատանելին ըղձանապարհն
Ի վերայ անդրը անհնարգեալը ընդ մեղաւորացն Թաւաթեալ :
Եւ մայրեւորքն ամենայն թաղձեալ կոճղաք տանելին ·
Զայն Մերքեան արդեւեալ պատուարեր՝ Իդամենի քաղցին սպառնալ :
Եւ արկին կայրդ ըստ կարգէ 'ի ծովեզերն, ուր Աքիլլեաց
Նըկատեալ էր Պատրոկլին եւ իւր չկոկոմ մի ծածուկեալ :
Իսկ զանդուռ փայտակոյտն յարդարեալ ըղձին ատակ անկեալ,
Անդ նստեալ մեծաժողով առին ամենեքին · այլ նոյնհետայն
Հրամանեալ Աքիլլեւս քաղաքապետին Մերմիդոնայ
Վառել 'ի պղինձ եւ լծել կառաւորակաց 'ի կառս ըղձիս ·
Եւ նոքա յարուցեալ փութանակի զկազմեան ըղձին,
Եւ 'ի զոյգս ելին հեծեալ պատերազմողք եւ կառավարք :
Ցառաջոյ կառամարտիկք, հետեւակողն ըղձեալ զայր ամպ,
Բիւրաւորք, եւ 'ի մէջ զՊատրոկլ ընկերքն բառնային :
Ծածկէին զնա հերովք խուզելով հատեալ եւ ընկեցեալ,
Իսկ զկնեաւն Աքիլլեւս զգլուխն յետուստ ունէր՝ տրտմեալ,
Զի յուղարկէր զանպարտ ընկերն 'ի վիհ Սանդարամետ :
Ի տեղին հասեալ նոքա զԱքիլլեւս նշանակեալ
Եդին 'ի վայր, եւ անդէն զփայտն ըղձակայլին կուտեցին :
Ցայնժամ քաջոտն Աքիլլեւս զկնեաւն եւ այլ ինչ արկ 'ի միտ ·
Ի բացէ 'ի խարուկէն կայեալ կտրեաց զհերս իւր գանգուրս՝
Զոր գետոյն Սպերքեայ ծաղկազարդութեան սնուցանէր ·
Եւ յոգւոց եհան տակ՝ տեղեկացոյց 'ի ծովն Թուխ ·
Սպերքէոս, հայր իմ Պելէոս 'ի զուր նուիրեալ ուխտ եդ ընդ քեզ՝
Ինձ յանդարձ 'ի դարձիս 'ի բնագաւառն իմ սիրելին
Քեզ ըղձակարօղ խուզել, հանել եւ զոհ սուրբ զանդէոց,
Եւ խոյոց որձից յիսուն զենուլ անդէն յաղբերականսն՝
Ուր կան քեզ սրբարանք անդ եւ բագին անուշաբոյր :
Զայս ուխտեաց ծերունին, այլ դու զխորհուրդ նորա ոչ լցեր :
Իսկ արդ զի չէք ինձ դարձ անդրէն 'ի քաղաքականսն իմ բնիկ աշխարհ,

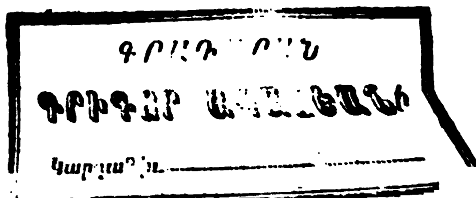
Տաց ըղձխանս 'ի դիւցազնըն Պատրոկլոս՝ տանուլ գընալ։
Զայս ասացեալ՝ եդ ըղձեան 'ի սիրելոյ մըտերմին ձեռս ,
Եւ զփըղձուկ արտասուաց բորբոքեցոյց յամենեսին ·
Անդադոյ մինչեւ 'ի մուտս արեգական ձըգէին կոծս ,
Թէ Աքիլլէւս մատուցեալ յԱգամեմնոն չասէր ձնպով ·
Ատրիդէս , — քանզի ժողովքս աքայեցւոց զհետ երթիցեն
Հրամանի քում մանաւանդ , — է յագելոյ 'ի լալեաց ժամ ·
Իսկ զարգիս 'ի խարուկէս արձակեա , դու՛ տուր եւ պատուէր
Պատրաստել ընթրիս , իսկ յայս խընամ տարցուք յորոց գնացեալս
Ի ջերմոցն է առաւել · սակայն մնասցեն աստ ընդ մեզ պետք ։
Արդ յորժամ լըւաւ զայս արանց արքայն Ագամեմնոն ,
Նա ընդ եա ցըրուեաց զամբոխն 'ի հարթարդակ նաւեանց նաւակս ,
Եւ մնացին յուղարկաւորքն անդ եւ ըղփայտայն շարեցին՝
Ցօրինեալ ամնաչափս հարիւր ասոր անտի զխարոյկն ,
Եւ 'ի գլուխ փայտակուտին զդիակն եդին՝ խոցեալք 'ի սիրտ ։
Եւ բազում պարարտ խաշինս եւ ծանրաքայլ կորեղջիւր ցուլս
Առ խարուկաւըն մորթեալ հանդերձեցին · եւ 'ի ճնաւեցն
Աքիլլեայ մեծանձին ըզճարպն առեալ ըզդին ծածկեաց
Ցոտից ցըգլուխ , եւ կուտէր շուրջանակի զմորթեալ շաղկան ·
Եւ զմեղու եւ զիւղոյ սըրուակըն եդ յեց յանկողնան ,
Եւ քառեակ երիվարս ահպարանս յապաւրակի
Արկեալ անդր 'ի փայտակոյտըն՝ մեծամեծս յոգւոց եհան ։
Էին արքային իններեակ շունք սեղանապահք ,
Զերկուսին 'ի նոցանէն արկ 'ի խարոյկըն փողոտեալ ,
Եւ զտրովեանցըն մեծանձանց երկոտասան արի մանկունս
Պըղընձով խողխողեալ , չարեաց ոճիրս ածեալ զմըտաւ ·
Ընկեցեալ անդր եւ զսաստիկ հրոյն բըռնութիւն 'ի ճարակել՝
Զայն էառ տխուհեծեւ եւ զսիրելըն կարդաց զընկեր ·
Ողջոյն քեզ , ով Պատրոկլէ , եւ անդ 'ի տան Սանդարամետին ·
Կատարեմ քեզ աւասիկ զյառաջագոյն խոստմունս 'ի գլուխ ·
Ըզտրովեանցըն մեծանձանց երկոտասան մանկտի հուժկու
Զայն ընդ քեզ ծախէ հուրըն զամենայն միանգամայն ·
Իսկ զՀեկտոր ըզՊրիամեանն՝ ոչ տաց հըրոյ լափել , այլ շանց ։
Զայս ասաց բռպառնալեաց , բայց շունք չէին յայն գիշամուխ ,
Այլ 'ի տուէ եւ գիշերի Արամազդայ դուստրըն Աստղիկ
Հալածէր անտի զըլնուլն եւ 'ի վարդի օծանէր իւղ
Ցաստուածեղէն , զի մի զնա 'ի քարշ ձըգելըն երգիծցէ ինչ ։
Իսկ Գուշակն Ապոլոն սփռեաց զեւրեւ ամպ կապուտակ
Ի յերկնից մինչեւ յերկիր , եւ զամենայն վայրըն ծածկեաց
Զոր դիակնըն զրաւէր , զի բարկութիւն արեգական
Մի զմարմինն անկեալ՝ ջըլօքն եւ անդամովք խըռուեցուսցէ ։
Բայց փայտակոյտ մեռելոյն Պատրոկլոսի տաչորէր ոչ ։

Յայնժամ քաջոտն Աքիլլէս գիւտ ցանկն ըղձեաց ընդ այլ առաջաւ .
Ի խարուկէն մեկուսի կացեալ մաղթեաց հողմոց երկուց՝
Հիւսիսոյ եւ Զեփիւռոսին , ուխտեալ զընտիր ընծայս յաղօթս ,
Եւ առատ հեղեալ նուէրս ոսկի նուագաւ՝ յաղերս ածէր ,
Գալ լսանել՝ զի զփայտակոյտն ձեռագործ վառել 'ի բոց
Եւ զնախարարն հրդեհեսցեն : Յայնժամ Իրիս երագաթեւ
Ունկն եդեալ խնդրուածոցն՝ եկն առ հողմունսն իսկոյն հրեշտակ :
Սաստկաշունչ Զեփիւռոսին նոքա 'ի տանն ճաշակեալ ակումբ՝
Խրախ լինէին 'ի կոչունսն . եւ ընթացեալ եհաս Իրիս
Առ սեմոյն կանգներ . զոր տեսեալ յանկարծ յարիեալ ամենեքին ,
Յոտն եկաց բարեկամաբար , եւ մէն մի զնա կոչէր առ ինք .
Իսկ նա չառ յանձն նստել , այլ ընդդիմաբանեալ էր խօսեցաւ .
Ոչ կարեմ , զի դարձեալ հեռայն յՈվկիանու դիմեցից հասանել
Յերկիրն Եթովպացւոց՝ ուր անմահիցն մատչին զոհք ,
Զի 'նդ նոսին լիցիմ եւ ես հաղորդակից 'ի պաշտամանն :
Այլ Աքիլլէս զՀիւսիսհաւ եւ զզուարթն Զեփիւռոս
Աղաչէ գալ առ ինքն՝ ուխտելով զընտիր ընծայս յաղօթս ,
Զի զխարոյկն 'ի բորբոքումն արծարծիցէք՝ յոր կայ եդեալ
Պատրոկլոս զոր կոծեն աքայեցիք համօրէն :
Առաջեաց զայս՝ Իրիս գնաց . նոքա յարեան ահագին գոչմամբ
Վարել զամպս յառաջ իւրեանց մեծաւ փոթորկելով :
Եւ եկին փութանակի շնչելով 'ի ծով , ալիքն ուռեան
Ի բարձրաձիգ փչմանէն , եւ յարգաւանդն հասին Տրոյա .
Եւ անկեալ 'ի խարուկին՝ մեծ գոչեաց բոցն առատածաւալ :
Եւ զգիշերն 'ի բուն փչէին անհանգստաբար 'ի փայտակոյտն՝
Հատին բոց բորբոքեալ , եւ զգիշերն 'ի գլուխ ժիրն Աքիլլէս
Կրկնաստակեա բաժակ 'ի ձեռսն յանկեղէն 'ի Թակուկէն
Առեալ հեղոյր գինի յերկիր , թանայր համակ զատաքատորեան ,
Եւ կոչէր եղկելւոյն Պատրոկլեայ ձայնեալ կարդայր :
Որպէս հայր յողբս հարկանի՝ յայրել զոսկերս որդւոյն իւրոյ
Փեսայի , որոյ մեռեալ ըղձէք ծնողացն 'ի սուգ նստոյց ,
Այնպէս ողբայր Աքիլլէս յայրել զոսկերս ընկերակցին ,
Սողեալ առ խարուկաւն եւ սաստէր լսանէր յոգւոց ելեալ :
Իսկ յորժամ եկն Արուսեակն աւետաւոր լուսոյն յերկիր ,
Որ ընդ հետ 'ի ծով արփիակ քրքմահանդերձն Այգուստ ,
Թառամեցաւ անդ հրդեհն եւ դադարեաց բոցոյն բորբոք .
Եւ հողմունք մեկնեցան գնացին դարձեալ անդրէն 'ի տուն
Ընդ Թրակեան ծովուն անդունդս՝ որ ուռուցեալ մռնչեալ հեծէր :
Բայց ընդ այլ կողմ Պելեանն 'ի խարուկէն մեկուսացեալ՝
Կողմնեցաւ վաստակաբեկ , անկաւ զնովաւ քուն անուշակ :
Այլ նոքա զԱտրիդեաւ ժողովեալ միահամուռ ,
Որոց զինչն ոտից խօշիւն եւ գալստեանն խռնձոյ զարթոյց .

Յարուցեալ նըստաւ կանգուն եւ խօսեցաւ առ նոսա զայս·
Աստղիկքս, եւ որ հանապազ եւս այլ իշխանք ազգայեցւոց,
Ի գլխոյ ուսուսանակ նախ չխըղցէք զխառնակս ոգւոյն
Յոր վայր հըրոյն զօրութիւն ամբոխաց կալաւ առ հատաբանս:
ԶՄենխանան Գառոտկին զսուերսն ասպս հաւաքեցուցք
Ընդդէմ հաւատաւ. են իսկ նիզենքն գիտութեանթ.
Զի նա 'ի մէջ խարուկին գնացր, իսկ այլք առաջնոյն
Զեղերանն այրէին խառնեխուն ալք եւ անդրաւորք:
Եւ գիտէք զայնս յանկեղեն չէր եւ 'ի Ճարգ երկնաւորական,
Մինչեւ իմ իսկ 'ի գլխաւորս կայծուցեալ խաղացեցեմ:
Իսկ զամբասն' ոչ եթէ մեծ ինչ յոյժ գործել պահանջիցեմ,
Այլ առ անդամ մի այդպիսի. ասպս եւ զայն ազդայեցէք
Մեծամասը եւ բարձրաբերձ կառաւախք զուք որ առլեցէք
Յետոյ իմմէ մնացորդք 'ի նաւատորմին յաջնաստախս:
Զայս ասաց, նոքա Գեխեանն երագաբնին եղեն հըլու:
Նախ ոգւոյն ըղխարոյկըն չեղուցին 'ի սեաւ գինի
Յոր վայր բոցն էր ծաւալեալ, եւ Թանձր ամպոյն զեղեալ նըստաւ:
Եւ զսուերսն ըսպառակս հեղահանեալ զննուորակցին
Ժողովեալ ոգբովք յանկէ չէր եւ 'ի Ճարգ երկնաւորական,
Եւ եղեալ 'ի խորանսն ըղձաղեցին նաւրբ երաւալ:
Եւ ծրարոլոր կարակեսեալ ըղկերելովանն' առ խորուկան
Արկին հեծն, եւ կուտեցին անդէն 'ի նաւս զհողըն քըրքէր,
Եւ կանգնեալ զհողաղատեան չէրեմն' անդրէն եկին 'ի բաց:
Բայց Աչքինն կոչեալ զամենսն անդէն նըստոյց մեծ հրապարակ,
Եւ եհան մըրցանակս 'ի նաւեկներոյն, սանս եւ կաթսայս,
Ձորիս եւ երիվարս եւ անդեաց յաղթ կառաւփուս,
Եւ երկաթ ընտիր եւ փայլուն եւ կանանս գեղեցկամէջս:
Եւ նախ՝ երագանձի կառավարացն շքեղ պարգեւս,
Եդ ըղելն մի ասանել՝ ըզանչելագործեան գործոց հմուտ,
Եւ կաթսայ մի ունկնեղ՝ որ քսան ունէր ամէնը կարծի.
Այս առաջնոյն. իսկ երկրորդին՝ եդ երիվար մի մատակ
Անմուղ, վեցամեայ, եւ կրկնել յղի ջորւոյ.
Երրորդին՝ սան մի կացուց անփորձ 'ի հուր եւ գեղեցիկ,
Որ ամէնը կարծիս չորս, գեր պայծառ ազնուականաւորեալ.
Ապա յետոյ չորրորդին կարգեաց կշիռ ոսկւոյ,
Հինգերորդին եդ զաշխարան մի երկնաաւոր՝ անձեռն 'ի հուր:
Եւ յարուցեալ յանն եկաց, բարբառեցաւ յորդիացիս.
Աստղիկքս եւ համերամ աղայապարձ ազդայեցիք,
Մըրցանակքս այս յատենի սպասեալ մնան կառավարաց.
Զայս զայլմ թէ ումեք կայր հանդիսել ազգայեցւոցս,
Իմ անշուշտ զառաջինն առեալ 'ի վրանն իմ տանէի:
Զի քանիօն գիտէք առաւօրացոյն են երիվարքս,

Որ զի են խոկ եւ անմահք, եւ Գոռգան շնորհեաց զնախնին
Հօրն խնամ Գեղեւնի, եւ նա դարձեալ յիս աւանդեաց:
Այլ արդ ես եւ երկվորք իմ հանդերձեն աստուածորդիք,
Զի զայնպիսի կորուսեն ըզգոհ վարչի մեծաշուք փառս,
Որ նոցա բազում անգամ ըղձաստանս խուզոյն ծորանս
Ըզբաշխեքըն հեղոյր՝ լուացեալ 'ի ջուր անխառնելինեն.
Կացեալ նոքա առաջ աստուածն ըղնդամանէն արտատուածութեր,
Բաշխ ուխտեւորք ընդ յատակս, ենքեանք արտաքեղ եւ արտատառուց:
Իսկ դուք այլք յազգայեցուոց զընդի զընդի կազմեցարուք,
Որ վստահ ոք յերկվորան եղէ ու՛ի կառաըն ամբոխեաւս:
Զայս առաց Գեղխածքնին եւ կառաազեալք յորեան աղէտաջեք:
Յառաջեաւ յանձնեցուոց եւ Եւմելոս արանց արքայն՝
Ադմետի սիրուն որդին՝ 'ի վարչութեան պերճապայծառ:
Յետ նորին յորեաւ Տիդեանն ըսկայազօր Դիոմեդէս,
Ըզտրովեան ձիան արկ 'ի լուծ՝ զորս յաւարի առ յԷնեայ,
Իսկ ըզնա ինքն Ապողոն թափեալ եհան եւ ապրեցոյց:
Ըզկնի նորուն Ատրիդէսն յորեաւ խարտեաշ Մենելաւոս
Դիւցազնազարմն, եւ ընդ լծով ած զերկվարան երագաթռիչ,
Զագամեմնոնեան Եթեւըն ձայնի, եւ ըզձեղուկըն զիւրականն:
Անքիսեանն Եքեպովլոս Ագամեմնոնի մատոյց զայն ձիր,
Զի մի զհետ նոր յԻլիոն երթէ եւ ինքն 'ի հողմածունչ,
Այլ կացցէ վայելեսցէ յոր Արամազդն ետ ճոխութիւն.
Եւ էր ինքն բնակեալ 'ի Սիկիոն արձականիստ:
Ընդ լծով արար նա զայն՝ զկարին յընթաց նախանձաւոր:
Եւ չորրորդ ըղզեղապաշ կազմեաց ձիանն Անտիլոքոս՝
Նեստորի Նելեան մեծանձն արքային ճեւ շքեղակերպ.
Պիլոսածին երիվարք արընթացք ըղկառս իւր ձգէին:
Մատուցեալ հայրն եւ նըման՝ 'ի բնուստ ուշիմն՝ բարեաց խրատ.
Զքեզ, Անտիլոք, Արամազդ եւ Պոսիդոն 'ի մանուկ տիոց
Ըսուսոյց սիրեալ ուսուցին զհեծելութեան արուեստ ամենայն.
Վասն որոյ՝ եւ չէն ինչ պէտք խրատել ըզքեզ այլ եւս յերկար,
Զի գիտես ըստ օրինի դառնալ զկինոփն, այլ երիվարքդ
Հեղգագոյն իմն են յընթաց, ուստի վընաս ինչ կասկածեմ:
Իսկ նոցա ձիք արագաթռիչք, բայց ինքեանք չեն բազմահմտուք
Խորագէտ իմաստութեամբ զանցուցանել ըզքեւ խելօք:
Հապա դու, սիրելի, յօգնօրինակ մտաց արկ 'ի սիրտ,
Որպէս զի մի վրիպեսցեն մրցանակաց 'ի քէն պարգեւք:
Խորհրդով փայտահատ քան թէ ուժով առաւելու,
Խորհրդով եւ նաւապետ դարձեալ 'ի թուխ անդընդոց ծով
Ղեկավարէ զարընթաց ըզլաստափայտըն մրրկածուփ.
Խորհրդով եւ կառավար գեր զանցանէ զկառավարաւ:
Իսկ որ զամ մի յերկվարս իւր եւ 'ի կառսըն խիզախեալ՝

Խոլաբար այսր եւ անդր յառաջադրեալն ձգրձէ բազում,
Անզգուշաւորք իւր օգտին յարշաւանին եւ ոչ նուաճէ։
Իսկ խորագէտն մըրցօղ՝ վատթարագոյն վարելով ձիս՝
Դէտ ունի 'ի կէտն յառաւել ակն, եւ մօտ քերելով, չանդիմանայ՝
Ի՛բր ընկնողքն սանձարձակ առաջէ փոխանդըն արշաւանօք.
Այլ եւ պնդէ ունի անդուլ եւ դիտէ միտ 'ի նախընթացն։
Ցայս ցուցից եւ զնշանատակն, եւ ընդ որ մի՛ անցանիցէ։
Փայտ մի չոր գրկաչափ յերեսս երկրին ամբարձեալ կայ,
Կամ կաղնի եւ կամ սարոյ՝ զոր ոչ փտէ անձրեւատարափ.
Եւ առաջ անտի նորուն կանգնեսցին երկրին սպիտակ արձանք
Ճերմ ուղղայն, եւ զնորօք շուրջանակի հարթ ասպարէզ։
Գերեզմանն թերեւս եղեալ վաղամեռիկ առուն միում,
Կամ յառաջ նախնի մարդկան կոթող կանգնեալ սահմանագլուխ,
Եւ զարդէս զայն եդեալ կէտ դիւցազներունք ժիրն Աքիլլէս։
Առ սովաւ մօտ քերելով վարես դու զկառսդ եւ զերիվարս,
Եւ դու ինքդ խոնարհեալ 'ի պնդագործ աթոռակի
Դոյզն ինչ նոցին յահեկէն. իսկ զերիվարն աջակողման
Մտրակեա սաստկաձայն, եւ զերասանն իւր թուլացո։
Երիվարդ ահեկին առ կեդրոնն հուպ քերելով անցցէ,
Մինչ կարծիս առնել թէ կընդան բորբոքեալ անիւոց իւր
Ի նպատակին շօշափեսցի, զգոյշ լեր սակայն բախել ընդ վէմն,
Զի մի՛ զձիսդ խոցեսցես եւ փշրեսցես զկառսդ քո,
Այլոց 'ի քրքիջ, եւ քեզ յամօթ եղեալ անկանիցս։
Այլ զգուշաւոր լեր, սիրելի, եւ անձնապահ ըզգօնութեամբ։
Զի թէ զամ մի ձիակառ ըստ նպատակին վարեսցես,
Ոչ զըռնոյ որ զհետ պնդելով ժամանել կարէ քեզ կամ անցցէ,
Նա եւ ոչ թէ դիւցազնեայն վարեսցէ զնոյն քո զԱրիոն՝
ԶԱդրաստեայ սուր երիվարն, որ յաստուածութենէ էր 'ի ծնընդոց,
Կամ զընտիրսն որ աստանօր Լաւմեդոնեանքն են սնեալք։
Զայս Նէլեանն ասաց Նեստոր, դարձաւ նստաւ 'ի տեղի իւր,
Զհամառօտս ամենայնի որդւոյ խրատ տուեալ պատուէր։
Հինգերորդ Մերիոնէս կազմեաց ըզձիս իւր գեղաբաշխ.
Եւ 'ի կառսն հեծեալ, վիճակս արկեալ՝ շարժէր զայն Աքիլլէս,
Եւ վիճակ յառաջակարգ ել Նեստորեանն Անտիլոքեայ.
Իսկ արքայն Եւմէլոս ըզկնի նորուն վիճակեցաւ,
Ըստ նորմանէն Ատրիդէս Մենելաւոս կորովական,
Ցետ նորա Մերիոնէ եհաս վիճակ երիվարել,
Հուսկ Տիդեանն քաջազօրին վարել ըզձիան անկաւ վիճակ։
Կացին կարգաւ, զընթացիցն ցուցանէր կէտ Աքիլլէս,
Ի հեռուստ 'ի դիւր դաշտին, եւ դնէ կարգ անդ առ նովաւ
Ըզփիւնիկս աստուածատիպ ըզհօրն իւրոյ կապարճակիր.
Մտօ եդեալ արշաւանին՝ ըզճշմարիտն արասցէ յայտ։

Իսկ նոցա բոլորեցուն բարձեալ համայն մըտօրոք 'ի ձեռն
Եւ չկամեցեալ փոխովքն առին ձայն բողոքմանց խրախուսանաց.
Եւ նոքա Թագաւորակի արարչաւ ընդ դաշտն ընթանային
Ի բացէ 'ի նաւացն, եւ ընդ լանջօք նոցին փոշի
Ցանէր կայր ամպոյ նըման կամ մըրրկի փոթորկայոյզ,
Եւ 'ի շուրջ հողմոյն հոսեալ ծածանէին բաշխքն հոյլք:
Կառքըն մերթ ընդ գետնին արգիլմամբ գնային 'ի սող,
Մերթ ընդ օդ խոյսեւ 'ի Թռիչս, իսկ վարիչք ոտնգ կային 'ի նիստ.
Բոլորեցուն Թընդէր սիրտ տառապեալոյն 'ի յաղթութեան,
Յորդորէին զյոլովակսն ընդ հարթըն Թըռուցեալ, մըրրկեալ դիմոքէն:
Իսկ յորժամ ժիր երիվարք զյետինն ընթացս համէին յանդ՝
Յետս 'ի ծով ալիաահարակաւ, անդ քաջութիւն իւրաքանչիւր
Եղ 'ի վեր, անդէն ձիանն հարկանէին քաջ սապարել,
Անդ Փերետեան քաջին քաջոտն 'ի դուրս ձայլիկքն սաստկէին շուքս:
Յետ նորուն յուղարկին Դիոմեդեանքըն գեղազանք
Տրոփեցիք՝ ոչ յոյժ 'ի բաց, այլ կարի շատ հուպ առ կըլաւն,
Մինչեւ այն խմբն Թըւել՝ եԹէ 'ի կառսն համբառնայցեն,
Եւ շընչովքըն ջեռնուլին Թիկունք եւ լայն ուսք Եւմելեայ.
Քանզի զգլուխս 'ի վերայ նորուն արկեալ սըլանային:
Անցանէին իսկ Թեթեւս եւ կամ յերկրայս առնէին գէթ,
ԹԷ Գուշակին Ապոլլոն՝ որդւոյն Տիդէայ ստրամբանեալ չէր,
Որ ընկէց 'ի ձեռաց նորա զմըտրակն արփիափայլ:
Արտասուք առ զայրացմամբ յաչաց նորա ԹօԹափեցան,
Զի զզամբիկսըն տեսանէր երագափոյԹ եւս յառաջեալ,
Եւ զի իւրքըն պատժեցան դադԹել առանց ինչ մըտրակի:
Իսկ Ապոլլոն՝ որդւոյն Տիդէայ նենգող՝ չէանց զԱԹենասաւ,
Որ դիմեալ վաղվաղակի եւ առ հովիւն հասեալ արանց՝
Մատոյց 'ի ձեռսն ըզմըտրակին, եւ յերիվարսն յաւել կորով:
Եւ ապա զհետ Ադմետի որդւոյն ալընդեալ ըրտմտագին՝
Խորտակեաց ըզլուծ ձիոցն աստուածուհին, առանձին Ճայլիկքն
Այսր եւ անդր ըստ Ճանապարհն, եւ զլորեցան սամիքն յերկիր:
Եւ նա ինքն առ անուին հոլովեցաւ 'ի բազմոցէն,
Արմընկունք իւր եւ բերան եւ քըԹափողք յըստեցան շուրջ,
Ճըմլեցաւ Ճակատն առ յօնս, եւ լըցան աչք իւր արտասուօք,
Եւ ոգեղ ձայնին հատեալ աղօտացեալ նըւաղեցաւ:
Իսկ Տիդեանն 'ի կողմ եղեալ՝ ըղձիս վարեր սալասմբակ
Յոյժ քան զայլս յառաջադէմ, զի ետ ձիոցն ԱԹենաս ոյժ,
Եւ նըմին պարծանս, յոր զհետ չէին Ատրիդես գայր Մենելաւ:
Բայց զերիվարս հօր իւրոյ քաջալերէր Անտիլոքոս.
Գնան եւ գնա՛ք գիք, ընդ ոլորս ըստէպ մըտէք Ճեպ ըղձեալ.
Ընդ նոսին 'ի հակառակըս մըտանել ոչ հրամայեմ՝
Ընդ Տիդեան քաջին ձիանս, այլ առ նոսա այժմ ԱԹենաս

Գործելեաց աշխուժութիւն եւ շուք փառաց յաւէտ նորին ·
Այլ զերիվարսն Ատրիդեան ըմբռնեցէք , մի յետնեսջիք ·
Համայն շոյտ , մի նախատինս Եթեայ զամբիկն հեղուցու զձեզ ·
Եւ ընդ ընկերը եղէ ձեզ յետնեալ , ով քաջք , եւ լքանիլ ։
Ահա եւ զայս եւս ասեմ , եւ Ճշմարտաւոր եղէ 'ի գլուխ ·
Ոչ եւս ձեզ տարցին խնամք առ Նեստորի հովուէն ազանց ,
Այլ անդէն ընդ հուալ ըղձեղ սուր պղնձով սատակեսցէ ,
Թէ անփոյթ արարեալ՝ նուաստագոյն տարցուք պարգեւ ։
Այլ ըղձեա պնդեցարուք , ձեզ առք ածէ 'ի հաալ ըշտաւ ·
Իսկ առա յետ պատրանաց՝ խելա ինչ խառնել՝ հնարաւորել
Զի յանձնի ուրեք աղջոյն սրտալըղեցիս · եւ չզմեկալս ։
Զայս ասաց , եւ 'ի սաստիկ եղնանեն անձն ամենայն նոցա՝
Վայր մի ուժգին ընթացան , եւ նոյնհետայն այնուհետեւ
Զնուաստագոյն ուղւոյ նեղուց ինչ Անտիլոքոս եւս առին ։
Էր պախուցին գետնոյն՝ առ ձմեռայնն մօրացեալ ջուրց
Խորխոտեալ էր զարահետն եւ զկայրն ողջոյն փոսացուցեալ ·
Զգուշացեալ 'ի բախտանէ անուաց՝ ընդ այն գնայր Մենելաւ ։
Անտիլոքոս առ 'ի շեղ մղեալ ըղձիս սանձարձակ
Զարտաքոյ խուսափեալ յատաղ վարէր առաջ ինչ 'ի բաց ։
Զահի հարաւ Ատրիդէս եւ ձայն եբարձ առ Անտիլոքոս ·
Խոլաբար ձիավարես , Անտիլոքէ , արգել ըղձիդ ,
Քանզի նեղ են մեզ անցքս , ընդ հուալ ընդ լայնս անցցես յառաջ ,
Գուցէ զեռան երկոցունցս ածցես ընդ կառս իմ բախելով ։
Զայս ասաց , բայց Անտիլոքոս եւս քան զեւս յառաջ մղէր
Մտրակ 'ի կուշտ տագնապաւ՝ չլսելոյն եղեալ արարեալ ։
Եւ որչափ ինչ զընթացիկն է կորովի ծրղեալ ձեռաւն՝
Որ արկցէ երիտասարդ՝ հուժկու ուժոյն տանել հանդէս ,
Այնչափ 'ի բաց արշաւան , եւ Ատրիդեանցն հարթեան Ճոյլքն ,
Քանզի նա ինքնին կամաւ իսկ արգելաւ 'ի չվարելոյ ,
Զի մի զՃանապարհայն ընդհարցին ձիք սանձարձակք ,
Եւ ըղձառաջն պղնձակառք շրջեսցեն վէր 'ի վայր հարեալ ,
Եւ 'ի փոյթ զյորդորեցին նոքին Ճեպեալքն 'ի յաղթութիւն ։
Եւ խարտեաշն Մենելաւ գոչեաց առ նա կշտամբանօք ·
Անտիլոքէ , չիք որ քան զքեզ անօրէն յայդ մահկանացու ·
Կորիր · զի սուտ ըղջօն զքեզ չասէաք Աքայեցիքս ·
Այլ ոչ այդպէս , ծն եւ ծն , առանց երդման տարցիս պարգեւս ։
Զայս խօսեալ՝ առ երիվարսն իւր խրախոյս եբարձ , ասէ ·
Մի զուք ինձ ինչ կայք մնայք , 'ի սրտառաւ մի 'նեղեալք սուգ ·
Վաղագոյն նոցին քան ձեր սպառեսցին ծունկք եւ թաթուցք ,
Զի անկեալ են երկոքին նոքա յառատաց տաղտկութեան ։
Զայս ասաց , եւ յարքայէն առաւել նոցա պատկառելով՝
Սաստկագոյն հարկեալ արշաւ՝ հասին նոցա հուալ հասանող ։

Նըստեալքն արքայազինք անդ 'ի գլխին ձիոյն յառաւօտն ,
Եւ նոքա Թըռչելա առեալ փոխթոյկէին զխոշին ընդ դաշտն :
Եւ ետես նախ զերիվարսն Իդոմենեւս կրկնայեաց ասել ,
Զի նըստեր արտաքոյ հրապարակին բարձր 'ի դիտի ·
Եւ Թէպէտ եւ 'ի բացէ, զչարաչուն ըմբռնել զայրըն ծանեաւ ,
Եւ նըշմարեաց զերիվարն երեւելի զայլուղէ զանցեալ ,
Որ այլով ամենայնիւ յուսեալ շըդեւս երանգ էր նա՝
Սպիտակ նիշ բոլորաձեւ լուսնաձեւեալ 'ի ճակատն :
Ցասն եկաց՝ բարբառեցաւ առ հրապարակին արքայազունս ·
Ո՛վ սիրելիք, առաջնորդք արքայազանց եւ զօրավարութեանց ,
Ե՞ս միայն նըշմարեցեմ արդեօք ըզձիս, եթէ եւ դուք :
Ինձ այլք առաջնորդ յառաջադէմ Թուին երիվարք ,
Եւ այլ ոք տեսանի կառավարիչ, եւ այն գեղեցիկք
Արգելան յառաջաբերեալն՝ որ ժըլթպտոյնքն եկն ցայն վայր :
Քանզի նախ անտի զնոսա զնըշաշաարկաւն առեալ պարտոյ ,
Բայց նըշմարել չկարեմ այժմ, եւ աչք իմ շուրջ շըրջանակաւ
Ընդ դիւրըն տրոյական ակընկառոյց կան 'ի դըխին :
Կամ զերծան 'ի վարողէն զանդանաւանդք, եւ ոչ զօրեաց
Պինդ ունել առանձ ըզկիտակն, եւ չաջողեաց ճախորել զնշաձիգն ·
Անդ կարծեմ դըլեալ ըզնա, համայն եւ զկառսն խորտակեալ ,
Եւ օգտեալ ըզճայեկան աւիւն 'ի սիրտ մոլեգնութեան :
Ցարուցեալ հայեցարուք եւ դուք՝ զի ոչ ճանաչեմ քաջ ·
Ինձ Թուի առկայն լինել Էտոլացի այր 'ի զարմէ ,
Պետ յԱրգեանս, ձիախրոխտին Տիդեայ ձեռ քաջըն Դիոմէդ :
Ոյիլեանն երագ Էաս ասէ առ նա քամահարար ·
Զի՞ տարաժամ բաղբաղես, Իդոմենեւս, քանզի ահա
Բարձրաքեաց այն զաւեշտք հեռուստ ընդ լայնն արշաւեն դաշտ :
Ոչ տիոյք ես մանկագոյն զտանիս 'ի դասնդ արքայեաց ,
Եւ ոչ սըրատեսիլ են աչկունքն աչքդ 'ի գըլխոյդ ·
Այլ 'ի բայ բանից անդադրլ շաղակրատես, չէ քեզ վայել
Լեզուանդար լինել, զի գոն աստ քան ըզքեզ այլք լաւագոյնք :
Նոյն ձայիկք են նախարշաւ՝ յառաջադէմքն եւ կըրդբանեկ ,
Եւմելեանքն, եւ ինքն առեալ զերասանակն յառաջ սուրայ :
Սըրտմըտեալ կրետացւոց ընդ նա պետոյն՝ դիմախօսեաց ·
Էաս՝ քաջըդ խաղմարար՝ չարալեզու, յայլ ամենայն
Տըխմարագոյն յԱրգիացիս, զի միտք են քեզ անկըրթառան :
Հա՛յեա եկ, զեռոտանի եւ կամ ըզսան դիցուք 'ի գրաւ ,
Դատաւոր զԱտրիդէսն Ագամեմնոն մեզ կացուցեալ ,
Ո՞ր երիձիք յառաջս են եկեն· 'ի տոյժս անկեալ ապես 'ի միտ :
Զայս ասաց, Ոյիլեանն յարեաւ անդէն երագն Էաս՝
Մըտմըտեալ զայրագին՝ պատասխանի տալ խիստ բանիւք ·
Եւ անշուշտ եւս անդրագոյն եւս անցանէր երկոցունց հէնձ ,

Աքիլլի՛ է եթէ ինքնին չէր յարուցեալ եւ բարբառեալ.
Մի՛ եւս այլ այժմիկ, Նաւս եւ Իդոմեն, պայքարեալք
Դըժնէիւք գարուն բանիւք, քանզի եւ է խիկ անպատեհ.
Նա՛ 'ւամնիկ եւ ցասմունք այլում ումեք որ յայդ իշխէր:
Այլ բազմեալ 'ի հանդիսիդ՝ կալջիք դէտակն երիվարացն,
Ինքնին նոքա նըկըրեալ երագափայլ 'ի յաղթանակ՝
Այժմ առ մեզ եկեալ հասցեն, յայնժամ տեսջիք ամենեքեան
Զերիվարս արգիւացւոց՝ որ առաջինք եւ որ երկրորդք:
Զայս ասաց, եւ Տիդեանն յառաջ վարեալ մերձեցաւ յոյժ
Մըտրակեալ զուսովն անդուլ, ձիանն 'ի վազս՝ յուզին ձեռնեալք:
Եւ փոշւոյն ցրնցուկք անհատ ըզկառավարն հարկանէին.
Կառքն ոսկեկազմ գըրուագեալ եւ անագաղ պաճուճազարդ
Ի վերայ դիէր երագոտն երիվարացն, հազիւ թէ հաղ
Հետս ինչ 'ի մանրը փոշւոյն ըղէին անւոյ թողուլին խետք.
Թըռչէին նոքա հապճեպ, եւ անդ եկաց 'ի հանդիսին.
Բազում քիրտն հոսէր ձիոցն յերկիր յուլանցն եւ 'ի լանջաց:
Ինքն ոստեաւ վաղեալ 'ի վայր 'ի պայծառափայլ կառաց անտի
Յեցուցեալ զմըտրակն 'ի լուծն, եւ Սթենելոս քաջ չյուլացաւ՝
Զմրցանակն էառ փութով, կին եւ ունկնեղ եռոտանի,
Ետ ցընկերսն մեծանձինս տանել, եւ ինքն ըզձիսն եոյծ:
Ըզնորին ըզհետ Նեղեանն Անտիլոքոս երիվարեր,
Նենգաւ՝ ոչ արդիւնթացիւք կանխեալ անցեալ ըզՄենելեաւ.
Համայն եւ այնպէս զերագոտն հալեալ վարէր ձիս Մենելաւոս:
Եւ որչափ տարածեալ լինի յանւոյն ձի կառամուտ
Որ զտէրն ընդ դաշտ ձըգիցէ կառօքն հանդերձ մեծապարգեւ,
Որոյ ծայրք ձարից ագւոյն շօշփին ընդ հետս անւոյն 'ի գետ,
Եւ նա յոյժ մերձ ընթանայ, եւ ոչ բազում ինչ վայր 'ի մէջ
Յարշաւել անդ իւրում ընդ լայնածիր դաշտագետին,
Այնչափ յետնէր Մենելաւ 'ի պարծելւոյն Անտիլոքեայ.
Իսկ յառաջ եւ զընդանի ասպարիսաւ 'ի բաց մնայր.
Այլ 'ի ձեռս եհաս առ նա, զի յորդէին աշխոյժք հըզօր
Ի զամբիկն ագամեմնեան՝ 'ի Աեթեւուկ անդրը դիտապեղ:
Եթէ այլ եւս երկոցունցն ասպարիսեր ընթացք յառաջ,
Անցանէր յայնժամ զնովաւ, եւ ոչ կըրթեէր 'ի տարակոյս:
Իսկ արի պաշտօնեայն Իդոմենի Մերիոնէս
Տեղընկէց մի կայր յետնեալ 'ի Մենելեայ մեծափառէ.
Զի դանդաղաչ երիվարք տարաստամադոյնք էին նորա,
Եւ էր ինքն անհըմտագոյն 'ի հանդիսիւ յասպարիսի:
Իսկ որդին Ադմետեան եհաս վերջին յամենեցունց
Քարշելով զկառսն չքնաղ եւ յառաջոյ վարեալ ըզձիս:
Զոր քաջոտն Աքիլլեւս տեսեալ զհիւրագունն գըթացաւ,
Եւ կացեալ յարգելոցին ըզթեւաւոր խօսեցաւ բանս.

Այրըն քաջ հուսկ զերիվարսն յետոյ վարէ զարագասմբակս,
Այլ մրցանակ՝ բեր տացուք նմա զերկրորդն ըստ արժանի.
Բայց սակայն զառաջինն առնուլ տարցի որդին Տիդեայ:
Զայս ասաց, եւ հաճեցան ամենեքին ըստ հրամանին.
Եւ զձայնիկն տայր նմա 'սա հաւանութեան աքայեցւոց,
Եթէ չէր Անտիլոքոս որդի մեծանձըն Նեստորի
Յարուցեալ եւ ընդ Պելեան Աքիլլեսի մտեալ 'ի դատ.
Ո՛վ Աքիլլեւս, յոյժ սրտմտեցայց ընդ քեզ թէ զբանդ զայդ ածանիցես.
Հանդերձեալ ես աւադիկ զյաղթութեանն հանել յինէն,
Ըմբռնեալ ածեալ զի կառք իւր եւ ժիր ձիք հարուածեցան,
Իսկ նա քաջ էր. սակայն պարտ էր աղերսել նմա զանմահս.
Զայդ արարեալ՝ ոչ վերջին քան զամենայն գայր նա վարելով:
Թէ 'ի գութ ընդ իւր գոլիս եւ սիրելի է քում սրտիդ,
Է քեզ 'ի խորանդ ոսկի բազում, է եւ պղինձ,
Են ոչխարք եւ աղախնայք եւ երիվարք արագասմբակք,
Յայնցանէ հան տուր նմին ապա յետոյ մեծ եւս պարգեւ,
Կամ թէ եւ այժմ իսկ ընդ հուպ, զի գովեսցեն զքեզ աքայեցիք.
Այլ ես ոչ տաց զմրցանակին, եւ թող եկեսցէ 'նդ. այսր 'ի հանդէս
Ով ումեք յարի արանց կամի եղէ 'նդ. իս մրցել բազկաւ.
Զայս ասաց, իսկ Աքիլլեւս գեղեցկոտն ժիր՝ ժպտեցաւ,
Խնդացեալ ընդ Անտիլոք, զի իւր ընկեր էր սիրելի.
Եւ դարձուցեալ արարեալ ասէ առ նա զթեւաւոր բանս.
Քանզի հարկ առնես ինձ, Անտիլոքէ, 'ի հանդերձոց
Պարգեւել զԵւմելոս, եւ զայդ եւս ես կատարեցից:
Տաց նմա վահանապանակ զոր կողոպտեցի յԱստերոպեայ
Զպղնձին, զորով հեղուած ջինջ անագի շուրջ ածէ ծիր,
Եւ յոյժ մեծագին համարեսցի յաչս նորուն:
Ասաց, եւ ակնարկեալ յԱւտոմեդոն սիրուն ընկերն
Առնուլ բերել 'ի վրանէն, որոյ գնացեալ ածեալ նմին,
Եւ 'ի ձեռան եդ Եւմելեայ, եւ ընկալաւ նա խնդութեամբ:
Յոտն եկաց 'ի նոսին եւ Մենելաւ, ցաւագին սրտիւ,
Անհնարին բարկացեալ սրտմտութեամբ ընդ Անտիլոք:
Քարոզն 'ի ձեռս եդ նորին ըզգաւազանն եւ պատուէր ետ
Լռել լինել արգիւացւոց, եւ զենի ասէ դիւցազնական այր.
Անտիլոք, մտաւորդ յառաջագոյն, զի՞ գործեցեր.
Արարեր զփառս իմ յամօթ եւ նենգեցեր զիմ զերիվարս
Յառաջ ըզքոյսդ մղեալ ըզկարի յոյժ վատթարագոյնս:
Այլ եկայք, հեղինակք արգիւացւոց եւ նահապետք,
Դատ արարէք երկոցունցս 'ի մէջ, եւ մի առ շնորհս ինչ,
Զի մի ոք ասասցէ 'ի պղնձազգեստ աքայեցւոց,
Զըրպարտեալ Մենելաւոսի հարըստութեամբ զԱնտիլոքոս՝
Շորթեաց գընաց ըզձայնիկն՝ ուր յուժգոյն էին իւր ձիք,

Սակայն ինձն առաւելեալ զինու զօրու եւ ըմբռնութեամբ։
Այլ ձին առաւել ըղձաստատանաց արարից ես. եւ ոչ կարծեմ
Փաշամեան 'ի գամբայեանց ուսուցք կրկել, զի պարզ լեցի։
Հա՛պ' արդ այդր, Անտիլոքէ դիցասնունդ, ըստ իրաւանց
Կաց կանդուն երիվարաց քոց եւ կառացդ առաջեաւ,
Ճապուկ մտրակդ 'ի ձեռին՝ որով եւ այժմ խաղ վարեիր,
Եւ մերձեալ 'ի ձիոցդ երդուիր յաշխարհակալն 'ի Պոսիդոն,
Ոչ կամաւ դու գործելով խաբմամբ կառացս լինել խափան։
Ուշիմն Անտիլոքոս եւ փոխարէն պատասխանի.
Այլ հանդարտ լեր, զի կարի կրտսերագոյն եմ ես քան զքեզ,
Պետականդ Մենելաւ, իսկ դու երէց եւ վեհագոյն։
Խելամուտ ես զինչ լինին պատանեկի սաղին վրիպանք,
Այն զի միտք երագասուր, սակայն անսար ըղձանութիւն։
Հանդուրժեսցէ ապա քո սիրտ, իսկ ըղձանկներս որ ընկալայ՝
Ես ինձէն քեզ մատուցից. թէ խնդրես մեծ եւս ինչ յինէնս,
Իսկ եւ իսկ տալ քեզ կամիմ, քան թէ յաւէտ քեզ, դիւցազնածնդ,
Ցաչաց ելանել, ամպարշտել եւ առ աստուածս։
Ասաց եւ ած ըղձայինն որդին մեծանձին Նեստորի,
Ետ 'ի ձեռս Մենելեայ. եւ նորա սիրտն զուարթացաւ,
Որպէս այն թէ յունձաղարդ 'ի հասուածս ցօղ շաղաչուեալ,
Մինչ անդաստանք արտորէից բարձրաճեմ ծնմին վէտ վէտ.
Նոյն եւ քոյդ, Մենելաւ, պարարեցաւ սիրտ 'ի ծոցիդ։
Եւ ձայնեալ՝ ըղբանս առ նա թարգմանեաց երագաթեւս.
Անտիլոքէ, ցասմամբ եւ ես զիջից այժմիկ ընդ քեզ.
Զի յառաջն ոչ զառածեալ ինչ դու էիր և ոչ խելար,
Իսկ զարդիս ըղձմտաս քո յաղթահարեաց պատանութիւն։
Ցայսմհետէ զգոյշ լեր խորամանկել ըղձեհագոյնս։
Զի ոչ այլ ոք յաքայեանց այր զիս դիւրեաւ յածուցանէր.
Այլ զի շատ տառապեցար դու եւ բազում յուցեր վաստակս,
Եւ հայր քո բարեբար եւ հարազատդ, իմ աղագաւ,
Եկեց յաղերս քո յայն դէմս, եւ ըղգաստակն շնորհեցից՝
Թէպէտ եւ իմ իսկ էր. զի եւ սոքա լիցին հասու,
Թէ բնաւ չէ ինչ իմ սիրտ փքացուցեալ եւ անողոք։
Ասաց եւ ետ ընկերին Անտիլոքեայ Նոյեմոնի,
Ըղձայիկն տանել, իսկ ինքն ըղսանն առ փայլունակ։
Եւ Մերիոն զերկոսին քանքարս ոսկւոյն եբարձ առաւ,
Զի չորրորդ եր վարեալ. եւ հինգերորդ մնաց պարգեւ՝
Դրաշխուրանդն կրկնատաշ, զոր Նեստորի ետ Աքիլլէս՝
Ընդ ատեանն ժողովրդեան տանել, եւ մերձ կացեալ ասէ.
Ընկալ եւ դու զայս, ծերունիդ, եւ կացցէ առ քեզ 'ի պահեստ,
Յիշատակ լինել Թաղմանն Պատրոկլի, զի ոչ եւս զնա
Տեսցես զինքն յարքայեանս. զայս պարգեւ տամ քեզ վարձատրեալ.

Քանզի ոչ մնացողացն գաւառականացն, ոչ ընծայանօքս,
Ոչ յարգանօքն գանձապետացն և ոչ տօնիւք աղօթաւորացն.
Զի առաջին խոկ ալեւալք զգուշաւորանքն առաքինաւոր գլխոյ։
Զայս առնելով նա 'ի ձեռանն, եւ ընկալեալ նա խոնարհութեամբ,
Եւ արկեալ առ նա ձայն՝ զերախտագիտութեւ ընդդիմա առէ.
Այս զոյգ ամենայն, որպէս, ասելով բարբառեցաւ։
Սիրելի, ոչ եւս անդամք են 'ի հասարակ, առ բարձր տեղից,
Ոչ բաղդաւէք յերկրացւոյս առաջ թեթեւ զգայլն թափեալ։
Ո՛ տայր զարբանն մանկութեամբ եւ զայր մարմնոյս կորով յասատա,
Զերգ մինչ զարդոյն Անդրէասեան յուղարկեսն Եղեսացւոց
Ի Բուլղարս, եւ էին առաջադրողքն հանդիսականքն։
Ներմանող լինէ անդամոց չքնաղ որ այր յԵրուսաղէմ,
Նա եւ ոչ 'ի Պեկինոն, ոչ յԷրանիկոյն մեծամեծաց։
Մուրացողի նշխարն եղի զՊիլիպոսեան զիւրոյին ձեռս,
Ի գլխաւորս զԱնձնոյ ընդ Պետրոսեանն որ լինէ յարեւուտ,
ԶԻսիչնեան անզի յուտեն աչքս, թէպէտ եւ քաղ խոկ էր,
Խոկ Նիկողայոս զանգատեցի զՊօղոսաւոյ եւ զՓիլիպոսի։
Անտարբերանքն երկոքին ձեռք եւ թէ զգլխոցն զեր,
Բազմութեամբն յաղթող եղեալ, չարաչարեալ յետ յաղթանակ,
Զի մեծամեծ փոխարինք արկեալ կայքն այնմ հանդէսի։
Երկաւորք էին իւրեանք, ընդանիքն ունէր մին անդրանիկ,
Անդրանիկ ընտանիքն ունէր, յորդորէր միւսոյն մխիթարել։
Այսպէս որ էր երբեմն, այլ արդ կրկնեալ անցցեն 'ի մէջ
Ի Հռովմէութիւնս այսպիսիս, լինի հարկ անցեալ է հեռ ալեաց.
Սակայն անդ յաջնժամ էր փառաւորեալ ընդ զիւցազանցն։
Այլ երբ արդ հանդիսիւք զյուղարկութիւնց ընկերի քում։
Խոկ զայս ես ընդունելով մեռաք կամաց եւ սրբազնեշա,
Զի յետող ես մեռ լինի բարեկամեր, չասենս անտեսս
Ի՛ս արժան է զեւ պատուել մեծարանօք յաջորդեցիս.
Եւ քեզ դիք պարգեւեցեն փոխարէն շնորհս առատապէս։
Զայս ասաց. եւ զամենայն Նիկէան զբրուայ լինել Պեկինեան՝
Ասէ զբնաւ ընդ հրապարակն արքայեցւոց անդրանիկ,
Եւ եցոյց ընմերձաւորս գեղընդակ կրթաճանապարհն։
Էջ ջորի մի Հռովմայեցի ածեալ կապեց յառեն անդ,
Վերջնական, զեռ ողորմող եւ անհնարին զգեստաւորած.
Խոկ այսպ պարզաւորեաց կացոյց ընկ մի կրկնաստուղա.
Եւ կացեալ կանգունն յառեն բարբառեցաւ յարգելեցեան.
Առնելոյս եւ ամենայն առաջադրեալ արքայեցիք,
Արդ երկաւս հզօրագոյնս առ այսոսիկ եւս հրամայեցէք
Ցանկել կալ 'ի մերձեւ բազմամեծարել գաւառականաց.
Եւ ում տացէ Աստուծոյ յաղթութեամբ հանդերձ ողբանց մերձեալ,
Ընկերին վասն ապագայից տարեալ 'ի վերան խեղ եղելոց,

Իսկ մտանելոյն 'ի պարտութիւն ընկըրկմանաւորան առաջէ բամբակ։
Զայս ասաց, և յարեաւ անդէն այր քաջ և վիթխարի
Հրմտաւալարժ 'ի կրակափառմարտ՝ Եղիաս Ճեռայն Պանտալեան,
Եւ զառկուան ընկերակցին բուռն հարեալ բարբառեցաւ.
Մատիցէ՝ որ զգ բարձեալ առաջի զվեհագոյն կրկնաստոյն.
Իսկ ընձուղեա՝ ոչ զգք այլ կարծեմ տանել յաքսորեցաց
Պարտեալ զեա մուրցաց, զի բացառապայն լինել պանծամ։
Չէզէ՞ շատ՝ զի ապրեալ 'ի մարտը զբաւանդակ պատերազմաց,
Չեք իսկ մարզանամ ամենայն կրաց լինել քաղաքամա։
Նա և զայս ևս յայտ առնեմ, որ և 'ի զըրակս կայանեալ.
Զի զմարտինաբն պատասխանեալ 'ի սայառ՝ զատերազմն փրկեսցէք։
Խմասմածուք ասա առ նոցա մեռանալ կազմին զանդրանատ՝
Որ բարձեալ ընթա առաջին ընկերակցաննե խմբէ կրակերց։
Զայս ասաց և անձնատուր պատասխանեցան ամենեքեան։
Բայց յարեաւ նոցա միայն Եւբերալաս՝ այր զեղասարք,
Զաւակն աղքայն Մեկիստեւսի Տալայոնեան,
Որ գնաց երբեմն 'ի Թեբէ յԻդիպասի մահուան Թաղմանն,
Եւ եղև անդ յաղթող Կադմեայեաց բոլորեցունց։
Ընդ սմին Թեւարեալութեամբ կայր և Տիդէոնն արիաբեկ,
Սըրտապարանգէր բանեբզ յոյժ, ընդ յաղթութիւն կամէր նորաւն.
Նախ մատուց առ նա զկտամար զօսոյն, ապա յետ այնորիկ
Եա ընկերացս արշաւասատարօծ փոխահանաց եղին վայրի։
Երկրորդին կամէ յօրինեալք անցին 'ի մէջ մրցողացն,
Եւ ամբարձեալ զեմ ընդ զեմ միանգամայն զկարշենեղ ծըղեա՝
Դիմեցին, և ընդ մեմեանըս խառնեցան ձեռքն ծանունք։
Եւ կոփիւն սաստիկ հատանէ ծնօտից, քրտան քերան յորդեալ վեժեր
Ամենուստ յանդամացն. Իսկ խոյացեալ Եղիաս քաջ
Թռուցեալ զայս ընդոստնեալն՝ որ այլ չէկաց յանկասամն,
Զի խախտեալ խարխարեցան անդամք նորա պերճապայծառք։
Իբր 'ի քըստմնել ծովուն 'ի շաւիղ Հիւսիսականն Թինոս առնու ձուկն
Ի լուսակա ծովեզերը, և Թաւալ ալիք ընկղմեն ընթա,
Զնոյն աստեաւ կըռփահարն, իսկ մեծասիրտն Եղիաս
Բուռն հարեալ յարուցն ընթա, և շուրջ եղեալ ակրուն ընկերք
Բերեցին ընթա 'նդ երասան՝ ուրեք ելաց զծնօտ 'ի քարը,
Ինքն արեան Թանձրը Թըքնոյ և արկանէր այլուր անդր ընդդէմ.
Եւ տարեալ համբուցեալն յեւրեանս, զի էր նա յայլոյ խելք,
Եւ ինքեանք երթեալ առին ընտարեկարանքն կրկնաստոյն։
Իսկ Պելեանն՝ այլ իսկ երրորդ եդ 'ի մէջն անդ զաւակարան՝
Ի զանդայեանց ցուցեալ ամենեւին ընդդէմ ընդդէմ ընդդէմանոցն.
Յաղթողին՝ մեծ իսկ յոյժ եռատանի հրակէզարանական՝
Համարեալ աքեանց յեւրեանս երկոտասան եզին գնոց.
Իսկ առնելն պարտելոյ՝ կին մ' 'ի մէջն ածեալ կացոյց

Թագաւորութեան ձեռնահասեալ՝ ըստ երկնից 'ի հանդերձ:
Եւ անդ յաւուրն կարգեալ յաջորդութիւն առաջ ըղձանս.
Ոչ եւ այսպէս վիճմանց հանդիպեցաւ արդէն եղէք:
Զայս ասաց, եւ մինն էր յորդեաւ եկեալ Տիտանեանն,
Յաղթեաւ եւ Ողիմպոսն [illegible] եւ [illegible]:
Եղիցուն զօրք անձանց եղեալ 'ի մէջ [illegible]՝
Ըմբռնման զինակցութեանն բաժան հոգին հաւասար բազմաց,
Որդեանայ [illegible] բարեաւ [illegible] զօրաւորութեանց
Զոր զգալով 'ի Թագաւոր Հզօրոյ [illegible] Կեանց [illegible]:
Եւ [illegible] 'ի [illegible] հզօր ձեռաց
Զօրաւորութեանց [illegible], եւ հաստ [illegible] [illegible].
Եւ այսպէս [illegible] [illegible] եղեն 'ի մէջ
Խաղաղ [illegible] 'ի կամս եւ յաւետ, խոկ այսօր անդամ [illegible]
Այս անձնիկ յաղթանակն [illegible] յաղթելոյ [illegible]:
Ով Ողիմպոս [illegible] [illegible] [illegible],
Ով Կեանս [illegible], զի 'նոցին [illegible] Ողիմպոսի [illegible] [illegible]:
Իսկ յարաժամ [illegible] [illegible] [illegible],
Յաղթական մեծն առ 'նա Կեանս [illegible] Տիտանեանն.
Թագաւորհզօրք Ողիմպոս Լուսաւորութեան [illegible],
Արարչն [illegible], [illegible] եւ [illegible], Արարածոցն [illegible] [illegible]:
Ընդ [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] Ողիմպոսի [illegible] [illegible]՝
Հաստ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible],
Երկիր ընկեց [illegible], [illegible] 'ի [illegible] եւ Ողիմպոս:
Ի գլխոյն [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:
Արի [illegible] Ողիմպոս [illegible] եւ [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] մ' 'ի [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] ոչ [illegible].
Այլ ընծայեալ [illegible] [illegible]՝ [illegible] [illegible] [illegible] առ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] եւ 'ի [illegible] [illegible]:
Եւ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] իսկ Աքիլլէս չէր [illegible] եւ [illegible].
Մի [illegible] այլ [illegible] եւ մի [illegible] [illegible].
Երկոցունց է յաղթութիւն, եւ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
Զի եւ այլոց եղիցի 'նահատակել [illegible]:
Զայս ասաց, եւ [illegible] [illegible] 'նոցա յայտ՝ [illegible] [illegible],
Եւ 'ի [illegible] [illegible] [illegible]՝ [illegible] [illegible] [illegible]:
Իսկ Պելեանն այլ [illegible] [illegible] եւ [illegible]՝ [illegible],
[illegible] մի [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible],
Առաւելեալ յայտ [illegible] ընդ [illegible] [illegible] [illegible],
Զի [illegible] էր [illegible] [illegible] [illegible],
Զոր [illegible] [illegible] [illegible] ընդ [illegible] [illegible]՝
Եւ ընդ 'նոցա [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
Եւ ընծայն՝ [illegible] ընդ [illegible] Պղինձ [illegible] 'նա Լիկայոնեայ

Դիւցազին Պատրոկլեայ ետ Եւնէոսին Յասոնեան։
Եւ կարգեաց զայն Աքիլլեւս 'ի յաղթանակ խաղ մրցանացն,
Որ ոտիւքն արընթացիկք թեթեւագոյն ոք լինիցի.
Երկրորդին՝ եզինս արջառ մի յաղթանդամ ճարպապատարար,
Կէս քանքար ոսկւոյ յետնոյն, եւ յԱրգասեանս կանգնեալ ասէ.
Օ՛ն եւ յայս մրցութիւն արիք եկէք 'ի զուգաւորել։
Զայս ասաց, եւ Ոյլեանն յարեաւ անդէն երագն Այաս,
Ոդիսեւսն յարեաւ ըղձասաս, ապա զաւակն Նեստորեան՝
Անտիլոք, որ զամենայն մանկահասակս ոտիւք զլէր.
Եւ անցեալ կացին կարգաւ, եւ ցուցանէր զկէտն Աքիլլեւս։
Ի գլխոց ասպարիսին զերծեալ արշաւ նոցին զընթացը.
Սրընթաց փոյթ Ոյլեանն, ըզհետ առաջնոյր Ոդիսեւս քաջ
Հուպ առ հուպ, զոր օրինակ գեղեցկագօտւոյ կնոջ կրծից
Առընթեր լայն ելևէն կայ, զոր հիւսանելով ձգէ ձեռօքն
Ցարկանել թելոյն յառաջս, եւ մօտ առ լանջս իւր ունի.
Այնպէս մերձ եւ Ոդիսեւս արշաւէր անդէն, եւ 'ի թիկանց
Հարկանէր զհետսն ոտիւք՝ մինչ չեւ փոշւոյն հասեալ 'ի շուրջ,
Եւ 'ի գլուխ նորին ըզշունչն հեղոյր դիւցազնին Ոդիսեւս
Անդադար թեթեւ թռուցեալ. գոչէին ամենայն աղաղակէր
Առ արդեամբն յաղթանակի եւ խրախուսէր ըղձութեամբն։
Այլ մօտ յետ ընթացիցն եկեալ՝ անդէն առ Ոդիսեւս
Առ մեղուական Աթենաս պաղատեցաւ յիւրում սրտին.
Լուր, դիցանոյշ, եւ օգնական ոտից իմոց հաս բարերար։
Զայս ասաց աղօթելով, եւ Աթենաս լուաւ Պալլաս,
Եւ զանդամսն եդ փոքրոգիս, զոտս եւ ըզձեռսն իւր 'ի վերուստ։
Իսկ մինչ կային առաջի սլանալ թըռչել 'ի մրցանակն,
Անդ Այաս ըսայթաքեցաւ յընթացս՝ հարեալ յԱթենասայ,
Ուրանօր մեծապատանց զենեալ եզանց հեղեալ կայր կու՝
Զորս 'ի վերայ Պատրոկլի վարեաց 'ի սպանդ ժիրն Աքիլլեւս,
Եւ յապաւսաւ արջառոյ լցաւ բերան նորա եւ ունչք։
Իսկ դիւցազն Ոդիսեւս համբերատար՝ առաջապարեալ
Բարձ սափոր ըզյաղթակոյն, եւ պերճն Այաս առ ըզպաճարն,
Եւ կալեալ զեղջերէ վայրի եզինն՝ եկաց կանգուն,
Եւ զաղբոյն թըքթըքեալ՝ բարբառեցաւ յԱրգիւոցս.
Ո՛վ աղէտ, ո՛ն եւ ո՛ն հարուածեաց զոտս աստուածուհին՝
Որ վաղուց մայրօրէն Ոդիսեայ մերձ կայ ձեռնտու։
Զայս ասաց. բոլորեքեան զնովաւ քաղցրիկ ծիծաղեցան։
Իսկ Անտիլոք ըզվերջինն առեալ սափոր իւր մրցանակ
Ժըպտելով, եւ 'ի մէջ Արգիւացւոց զայս ասաց բան.
Ասացից, բարեկամք, ամենեցուն ձեզ գիտակաց,
Զի արդ աւա եւ անմահք պատուեն զարեւորն հինաւուրց.
Զի Այաս զոյգն ինչ յինէն երեցագոյն է հասակաւ,

[illegible]

Զայս ասաց, եւ յարեաւ Տելամոնեանն մեծն Այաս.
Ցարեաւ եւ Տիդեանն կորովին Դիոմեդէս :
Եւ ապա՝ յերկոցունց կողմանց [illegible] յամբոխէն ,
Երկոքին [illegible] 'ի պատերազմ՝
Սոսկալի հայեցուածովք , [illegible] :
Իսկ յորժամ ընթացեալ եկեալ հասին մերձ առ միմեանս ,
Երիցս յերկար խոյացան , յարձակեցան մօտաւոր երիցս ,
Այաս էառ ընդ ասպարըն բոլորշի եհար ընդ՝
Ի մարմինն ոչ ժամանեալ, զի պահպանէր ներքուստ զրահ :
Իսկ Տիդեանն 'ի վերուստ այնուհետեւ մեծ վահանին
Ցուցն անդուլ հարուած կըշռէր փայլակնաձեւ տիգին [illegible] :
Անդ յայնժամ [illegible] յահէ եղեալ աղաղակեցին ,
Հրաման ետուն դադարել եւ հաւասար առնուլ պարգեւ :
Եւ [illegible] 'ի Տիդեանն [illegible] ընծայեաց մեծ
Հանդերձ եբերեալ պատենիւքն եւ բարեկազմ կամար գօտւոյն :
Իսկ Պելեանն եդ գունտ [illegible] մի երկաթոյ [illegible] ինքնաձոյլ
Զոր երբեմն ընկենոյր Էետիոնի մեծ զօրութեան .
Այլ երագոտն Աքիլլէս [illegible]
Եւ եբերեալ զայն նաւուքն՝ [illegible] հանդերձ :
Ցոյն եկաց կանգնեցաւ , [illegible] .
Հա՛ռ՝ արիք եւ որ 'ի սոյն հանդէս [illegible] նահատակել :

Թեպէտ 'ի մեծ յայժ հեռեւս արքունեացն անդր ուժոյ պարարտը,
Ի պետութեան ընդ բաղդաւորութեան ամաց հզօրեաց անձկալ զայդ.
Քանզի ոչ հովիւ նորա կամ հերկահար յերկաթոյ պետոս
Երթիցէ 'ի քաղաքս, այլ զոյն առ ձեռըն մատուցեալ։
Զայս ասաց, անդէն յարեաւ մարտիկըն զառ Գոլիաթեա,
Յարեաւ եւ գլխաւորացըն Լէննոսեայ կենեալ կոռով,
Ել Եսաւ Տեղյանեանն եւ Եղիսոս գլխաւորայքն։
Անցին 'ի կարգ, եւ ըզգունդն առաջնորդութեամբ առ Եղիսոս,
Եւ ձեռնեաց պսպղուցեալ. 'ի ծոցը հատանի սպառնալիք [illegible].
Լեռնաստան շառաւիղն արեւական ընկեց երկրորդ,
Իսկ երրորդ արձակեաց Տեղյանեանեանն մեծն Եսա
Ի հատուածուածն բազմէն, եւ 'առ բազմեցն անդր [illegible].
Այլ յորժամ ըզգունդն էառ Գոլիաթեա քաջաճապուկ,
Յոր չափ այր ոք անդէնորդ ըղձակալութեան ընկենու ցուպ,
Եւ այն ձախը առեալ թռչել յերամացեալ երբեմնջուց [illegible],
Նոյնչափ եւ բառ առաջարկեան ոզջոյն, եւ այլք հանեին ձայնթիւ։
Եւ յարուցեալ համհարզեց մեծազօրին Գոլիաթեայ
Ի խորափորն ածին նաւ ըզմըրցանակ թագաւորին։
Իսկ նա զկարգուտակ երկաթ՝ արանց եգ ազեղանց,
Եդեալ տասըն փայտաս, եւս եւ զակուս 'ի թիւ տասնեակ.
Եւ տնկեալ կանգնեաց ըղկայմ կապուտակագոյն նաւափայտ
Յաւազիս՝ 'ի հեռագոյն, եւ ընդ այն նուրբ առասանաւ
Առ կապեաց զոտանէն ըղզողողջուն մի աղաւնեակ։
Յայն հրաման եա ձիգ զընել. որ զաղաւնին հարցէ զողջոյն,
Զամենայն բարձեալ տապարս եւ 'ի խորանան առեալ տարցի.
Իսկ որ վրիպեալ 'ի հաւէն՝ 'ի լարն եւեթ զիպեցուսցէ, —
Զի է նա խոնարհագոյն, — եւ նա զուրագսըն առնուցու։
Զայս ասաց, եւ արքային Տեւկրի յարեաւ կորովութիւն,
Յարեաւ եւ Մերիոն՝ Իդոմենի պերճ պաշտօնեայն։
Ըզվիճակսն 'ի գըլխանոց առեալ պղընձի՝ թօթափեցին.
Նախ Տեւկրի հասեալ վիճակ, նետ կորովի ձըգեաց անդէն,
Այլ չեղեւ ուխտադիր աղեղնաւոր առաջնորդացն
Անդրանկաց գառանց զոհից մեծապայծառ զենուլ ըստանդ։
Սըխալեաց 'ի թըռչնոյն, զի նմա խանդաց զայն Ապոլոն,
Այլ եհար յառասանն՝ 'ի կապ հաւուն՝ հուպ առ մազըլան,
Եւ ըզկարն 'ի սպառըսպուռ խըզեաց հերձակըն դըժընդակ.
Նա սլացեալ եա ընդ եա փախեաւ յերկինս, եւ լարն յայնժամ
Թուլացեալ էջ ընդ երկիր, եւ աքայեանք հարին պայթիւ։
Փութացաւ Մերիոնէս հան 'ի ձեռացն ըղլայնալիճն,
Իսկ ըզնետն ունէր առ ձեռն. խորեւ ընդ գլորկըս մըրտանէր,
Ուխտըս եդ նոյնժամայն կորովաձիգն Ապոլոնի՝
Անդրանկաց գառանց յաշտից մեծապայծառ յաղել ըստանդ։

Ցանկն 'ի բարձանս ընդ ամպովք արփիաւղ դզաղցանեն զաղաւնեակ՝
Մինչդեռ ձախոյ առաւել շրջէր, խոցեաց նիզակաւ թեւոյն ընդ մէջ.
Թռեալ անց փայլեանն, իջեալ զետեղեաց Մերիոնի հարաւ յերկիր,
Իսկ հաւեկն 'ի կայմ նաւառաւղ կապուտակացանց լուսաւորութեան՝
Կախեաց զտուն, եւ Թռչնարանքն անկան ընդ նոյն թեւաւորութեամբ.
Եւ թեթեւ յանդգամոյ՝ Թռչեալ հոգին, իսկ նիզն անկաւ
Բանադրոյն 'ի անդնդոցն. հայեր ամբոխն եւ զզարմանայր:
Մերիոն ըմբռնեալ տասանեակն ամենայն երկսայր,
Եւ զկիսայնանեայն Ցեւկրոս տարաւ 'ի նաւս իւր գոգաւորս:
Այլ ապա Պելիասնեան զետեղեալ մի երկայնաստուեր
Եւ սան մ'այն հուր գեղ անփորձ ծաղկաւորեալ, եզին արժէք,
Բերեալ եդ անդ յասպարէզ եւ արք տեղօքն յարեան կացին.
Յարեաւ Ատրիդէս Ագամեմնոն լայնատէրն,
Յարեաւ եւ Մերիոն ծեր արքայնեանն Իդոմենեայ.
Իսկ քաջոտն Աքիլլէս գեղջային առէ 'ի մէջ նոցա.
Ատրիդէս, քանզի գիտեմք քանի գերես զամենեսեան
Եւ քանիօն յաղթութեամբ եւ յառաջընթաց ես մեհոյին,
Արդ զայս զմրցանակս գոյս կալցես չոգ 'ի խոր նաւս,
Իսկ զաշտէն՝ գեղարդանդն մատուսցուք Մերիոնեայ,
Թէ կամիս եւ դու. սրտոց մերոյք հաւան. Նոյն հաւան է:
Զայս ասաց, չզլացաւ արանց արքայն Ագամեմնոն.
Մերիոնի ետ նա զպղնձաձայն գեղարդն, եւ նոյն գեղեցիկն
Ի նաւակունկն ատանդեր Տաղթիբիոս պշրքնող պարգեւն:

ՀՈՄԵՐԻ

Ի Լ Ի Ա Կ Ա Ն

ԵՐԳ ՔՍԱՆ ԵՒ ՉՈՐՐՈՐԴ

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ուշ գաղարէ Աքիլլէս 'ի [illegible] Հեկտորի, ընդ որ գժկամակ լեալ դէզ, տայցէ Թետիս յԱրամազդայ [illegible] նա՝ տալ [illegible] ընդ փրկանաց հօր իւրում. Հրամանն տայցէ եւ տա Զգեստաւ՝ [illegible] առնել փրկանս առ Աքիլլէս եւ փրկել զնա. եւ նա յօժարութեամբ [illegible] երանէ ընդ քաղաքն։ Հերմէս հրամանաւ Արամազդայ 'ի կերպարանս [illegible] ընդ առաջ երանէ նմա, եւ առաջնորդեալ տանի մինչեւ 'ի խորանն Աքիլլեայ. [illegible] նոցա ընդ միմեանս։ Շնորհէ ծերոյն մարմին որդւոյն, զոր տանելով գնասցէ ընդ [illegible] 'ի քաղաքն՝ նորին Հերմեայ առաջնորդութեամբ. լալ եւ ողբք բոլոր քաղաքին. եւ ապա [illegible] Անդրոմաքեայ, Հեկաբեայ եւ Հեղինեայ ընդ [illegible]. Թաղումն Հեկտորի։

ՀՈՄԵՐԻ

ԻԼԻԱԿԱՆ

ԵՐԳ ՔՍԱՆ ԵՒ ՉՈՐՐՈՐԴ

ՓՐԿԱՆՔ ՀԵԿՏՈՐԻ

Երախանըն լուծաւ, ցրուեցան այր իւրաքանչիւր
Ի նաւսն երթեալ երագունս, եւ առնէին ընթրեաց ըսպաս
Եւ անոյշ քնոյ յագելոյ. իսկ Աքիլլէւս զողբս հարկանէր
Յուշ զընկերըն ածեալ միրուն, եւ ոչ նիրհումն ամենազօրաւ
Նուաճէր զնկըն, այլ դառնայր եւ կողմանէ շըրջէր 'ի կողմ
Առ գութ սիրոյ մանկութեան եւ արութեան Պատրոկլոսի։
Եւ որչափ ինչ միանգամ տարաւ ընդ իւր եւ ժուժկալեաց
Մարտից արանց եւ ցաւոց՝ ընդ խեռ ալեաց անցեալ ընդ փորձ,
Զայն ատ 'ի կուրծս արարեալ՝ հեղոյր արտասուս յորդահոսակ.
Էր զի անկեալ ընդ կողաց, էր զի յորսայս, էր 'ի բերանս,
Յարուցեալ ապա 'նդ ծովափն 'ի ձեռն զընայր յոգնատխուր։
Զովբոյէր 'ի նմանէն այգուն ծագումն ընդ ծով՝ ծովեզր։
Այլ 'ի կառսն լծեալ զերիվարեանն երագաթեւս՝
Եւ զՀեկտոր յետկուսէ կապեալ զուգիցն առ 'ի քարշել,
Եւ երիցս ըզՄենիտեան մահացելոյն ձըգեալ շիրմաւ,
Դառնայր հանգչէր 'ի վրանին, արկեալ ընդ հող զայն 'ի յերեսս։
Իսկ բերեալ Ապողոնի գութ եւ ընդ անձըն մեռելոյ,
Ի մարմնոյն հերքէր զարատ՝ պատեալ ողջոյն յասպարն ոսկի,
Զի մի 'նդ քարշ ածելն ըզնա՝ կեղեքեացէ ծըւէնս 'ի ծուէնս։
Այսպէս սա սըրտամըտեալ՝ Թըշնամանէր զդիւցազն Հեկտոր։
Բայց հայեցեալ ընդ նա դիքն ողորմէին երանաւէտք,
Զքաջադէտն Արգոսասպան յորդորէին գողանալ գաղտ,
Որ այլոց ամենեցուն հաճոյ էրեւ, բայց ոչ Հերայ,
Եւ ոչ Պոսիդոնի եւ ոչ խաժակն օրիորդին.

Այլ նոցին սրտից նախանձն յաւել ըմբռնեալ զինքն .
Ըմբռնեալ և յափշտակութեան առ 'ի Պրիամէն Աղէքսանդրի .
Որ երբեմն զաստուածուհիս յարկամ նոցին յորժամ հանդիպեցան ,
Եւ զայլսն զովեաց որ հաճոյ նորա պարգևեաց հեշտ ցանկութիւն ։
Այլ 'ի ծագել երկոտասաներորդ առաւօտուն ,
Գոչեաց յանդիման Ապոլլոն բարբառելով 'ի դիցն ատեան ·
Անգութ էք , դիք , չարաշուքք · ոչ արդեօք երբեմն Հեկտոր
Ձեզ զոհեաց և զերամն ընտիր այծից եզանց ընծայեալ ·
Իսկ զնա այժմ , և զնա մեռեալ , չհամարձակեցայք թափել ըմբռնեալ ,
Զի տեսցէ առաջին ըմբռնել և մայր իւր և որդեակ ,
Եւ հայրն Պրիամոս և ժողովուրդք , և այրեսցեն
Փութապէս ըմբռնեալ 'ի հուր , և արասցեն յուղարկաւորութիւն ։
Այլ վերայ Աքիլլեայ կամիք չարաչար օգնել , աստուածք ,
Որում ոչ միտք են ուղիղ , ոչ սիրտ 'ի լանջս ողորմելի ,
Այլ հանդոյն իբր առիւծու խորհրդածական ուսեալ գիտէ ,
Որ մեծաւ զօրութեամբ և վսեմական ամբարտաւանութեամբ՝
Ի մարդկանց խաշն ընթանայ յափշտակել իւր կերակուր ,
Նոյն Աքիլլէս կորոյս զողորմ , և պատկառանս ինչ չէք 'ի նմա ,
Որ թէպէտ մեծապէս վնասէ մարդկան , թէպէտ օգնէ ։
Ամենայն և զառաւել ոք սիրելի կորոյս ուրուք ,
Զեղբայր հարազատ ընկերամայր և կամ զորդեակ ,
Ակնարկէ և կականէ , այլ հուսկ ուրեմն դադարէ ·
Զի տոկունս 'ի մարդիկ Հրամանք հոգի համբերատար ։
Սակայն դա՝ զդիւցազն Հեկտոր , ըղջաղջր սրտիւն յուշացն հատանել ,
Ըզկառաց կապեալ ձգէ զշիրմաւ սիրելւոյն ընկերակցին ։
Իսկ այդ ոչ թէ վայելուչ ինչ է նմին և ոչ յօգուտ ·
Գուցէ ահն ինչ քաջութեան իւրում չառեալ՝ զբարկութիւնս մեզ ,
Քանզի զհողն անզգայութիւն թշնամանէ մոլեգնաբար ։
Ի ցասումն ընդ նա բորբոքեալ լուսածնողն ասէ Հերա ·
Ճշմարտեալ և այդ քո բան , Արծաթաղեղն , եղէ 'ի գլուխ ,
Թէ զՀեկտոր զուգապատիւ ընդ Աքիլլէ համարիցիք ։
Այլ Հեկտոր մահկանացու , և ըզկընոջ դիեալ ըստինս ·
Իսկ Աքիլլէս է զաւակ աստուածուհւոյ զոր իմ ինքնին
Ի սնուցեալ և դայեկեալ և տուեալ առն յամուսնութիւն ,
Պեղեւսի՝ որ քան ըզբնաւս սրտահաճոյ գոլաւ անմահից ·
Եւ դուք դիք ամենեքին 'ի հարսանիսն եղէք հաղորդ ,
Դու իսկ փանդռամբդ 'ի ճաշն էիր , զօմն չարաց՝ միշտ ուխտադրուժ ։
Առ նա պատասխանի ամպրոպային ետ Արամազդ ·
Հերա , մի դըժոխել ամենեւին ընդ աստուածոց ,
Զի ոչ նոյն եղիցի դոցին պատիւ , բայց և Հեկտոր
Սիրելի յոյժ աստուածոց յԻլիոնաբնակն էր մարդկանէ ,
Որպէս և ինձ , զի երբեք զհաճոյ ձօնիս չառնէր ապախտ ,

Ոչ արդար զոհամունք պակասէին ընաւ յիմ բագինս,
Ոչ նուէրք եւ ոչ ձէնձերք. որ այդ է մեր բաժին պատուոյ:
Բայց 'ի բաց թողցուք բառնալ գաղտագողի զարին Հեկտոր,
Զի եւ չէք հընար թաքչել յԱքիլլեւէ, առ որում կայ
Ցանկորդեալ միշտ պահապան մայր իւր ըզտիւ եւ ըզգիշեր:
Այլ թէ ոք յաստուածոց երթեալ ձայնէ զԹետիս առ իս,
Տաց խորհուրդ մի հանճարեղ՝ որով ընծենին իսկ Աքիլլեւս
Ընկալեալ 'ի Պրիամէ փրկանս՝ անդրէն տացէ զՀեկտոր:
Զայս ասաց, եւ մըրրկոտն յարեաւ Իրիս տանել պատգամ,
Եւ ընդ մէջ Սամոսի եւ Իմբրոսի առապարին
Ոստեաւ 'ի ծով թըխատիպ, եւ հեծեցին ջըրոցն անդունդք:
Նա մըխիրճ հարեալ սուզաւ խորս 'ի խորոց իբրեւ զկապարն
Որ 'ի ծայր վայրագասուն եղին եղջեր ըստորիջեալ
Հասանէ մահաբեր հըմակերացըն ձկնակաց:
Եւ 'ի գոգ քարանձաւին գիւտ ըզԹետիս այլովքն հանդերձ
Որ ակումբ զիւրեւ առեալ կային ծովուցն աստուածուհիք.
Ինքն 'ի խումբ պարու նոցին լայր զանըստգիւտ որդւոյն օրհաս
Որում հեռի յիւր աշխարհէն մահ յարդաւանդ մընայր Տրոյա:
Մատուցեալ երագոտն Իրիս առ նա բարբառեցաւ.
Արի՛, Թետիս. կոչէ անեղծ խորհըրդադէտն Արամազդ:
Եւ Թետիս արծաթոտաթիկ աստուածուհին պատասխանի.
Իսկ զի՞ առ իս մեծն աստուած յղէ հրաման. ես պատկառեմ
Ցաստուածս անդըր խառնել, զի ցաւք անթիւ են 'ի սըրտիս:
Այլ երթայց, ոչ 'ի դերեւ ինչ զոր տայցէն լիցի պատգամ:
Զայս ասացեալ մեծաշուքն յաստուածուհիս արկաւ ըզքօղն
Ըզթուխ՝ քան զոր եւ չէր ինչ տըխրերանգ արկանելի:
Եւ գընաց, եւ մըրրկոտն երագ Իրիս կարապետէր,
Եւ հերձեալ ըզնոքօք սահեալ զծովին ալիք ծովուն:
Եւ ելեալ 'ի ծովեզըրն սըլացան 'ի վեր յերկինս,
Եւ գըտին ըզԶըրուանեանն ահեղագոչ եւ զայլս համուռ
Զի ժողով կային բազմեալ երջանկաւէտ աստուածքն յաւէժք.
Ինքն առ հօրն Արամազդայ նըստաւ, տեղի ետ Աթենաս,
Իսկ Հերա զնըւագն ոսկի գեղգեղափայլ տըւեալ 'ի ձեռան՝
Եւ բանիւք ասնէր ուրախ. Թետիս էարբ եւ ետ անդրէն:
Աստուածոց հայրն եւ մարդկան առ նոսա սկիզըն արար խօսից.
ՑՈլիմպոս, աստուածուհիդ եկիր Թետիս, թէպէտ տըրտում,
Եւ սուգ 'ի սիրտ անմոռաց՝ զոր ես ինձէն իսկ գիտացի.
Այլ եւ այնպէս մերկացայց՝ յոր պէտս ըզքեզ կոչեցի այսր:
Այս աւուրք ինն են զի կռիւ բանամարտի յանմահս յարեաւ
ԶՀեկտորի դիականէն եւ զչինաւերն Աքիլլեւէ.
Գողանալ յորդորէին ըզքաջաղէտն Արգոսասպան,
Սակայն ես Աքիլլի նուիրեմ զայս փառս եւ ըզպատիւ՝

Զմեծարանս քո եւ ըզսէր պահպանելով մինչեւ յաւիտեան ։
Փութա երթ 'ի բանակն եւ տուր պատուէր քում զաւակիդ .
Պատմեա զցասումն յաստուածոց, եւ սրտմտել զիս մանաւանդ
Յանմահից բարերարաց, զի զդիակն հոգւով մոլեալ`
Առ կորընթաձեւ նաւակացն առնի պահեսցէ, եւ ոչ դարձուսցէ .
Թէ երկիւղած իմն է յինէն` թող զայն պահեսցէ ընդ փրկանաց ։
Սակայն եւ առ մեծանձինն Պրիամոս յղեցից զԻրիս,
Յաքայեցւոց երթալ 'ի նաւս եւ փրկել զիւր սիրուն որդեակն,
Եւ ընծայս հաշտարարս արքունի տանել առ Աքիլլէս ։
Զայս ասաց, ըստ որում Թետիս արծաթաթաթիկն գնացանէր,
Եւ յարեւու պալատն էջ յՈլիմպականն 'ի գագաթանց .
Եւ հասեալ 'ի խորանս որդւոյն իւրոյ` եգիտ ըզնա
Զի հառ կըլեալ հեծեծէր, եւ սիրասուն ընկերքն զնովաւ
Ճեպաժիր փութով տարեալ պատրաստէին նախճին ըզճաշն,
Եւ ոչխար մեծ գեղմնաւոր զենեալ 'ի վրանին նոցա կայր ։
Մատուցեալ մայրըն մեծարոյ եւ մօտ նըստաւ իւր առընթեր,
Եւ ձեռամբըն փայփայելով ըզնա` ձայնեաց եւ խօսեցաւ .
Ցե՞րբ, որդեակ իմ, 'ի սուգ եւ տըրտմութեան ընկըղմեալ խոր`
Ըզսիրտ քո հաշեսցես, ոչ կերակուր բերել 'ի յուշ,
Ոչ անկողին . այլ բարւոք է 'ընդ կնոջ սիրով ամուսնանալ .
Քանզի ոչ յերկարակեաց ինչ լինիս ինձ, այլ ահա կայ
Մօտալուտ զօրաւոր քեզ մահ եւ Օրհասն բռնաւոր ։
Արդ փութով ունկն ինձ մատո . յԱրամազդայ գամ քեզ հրեշտակ .
Խոժոռեալ ըզդէմն ասէ, եւ առաւել զինքն ըզայրացեալ
Ի հանուրց անմահից, զի բարկասիրտ կատաղութեամբ
Առ սեւաձեւ նաւակերտոյդ պահեալ զՀեկտոր` չետուր 'ի դարձ ։
Այլ արդ զնա արձակեսջիր եւ առ փրկանս ընդ դիականն ։
Երագոտն Աքիլլէս պատասխանի տըւեալ ասէ .
Այդպէս լիցի . որ զփրկանսըն մատուսցէ` տարցի եւ զդին,
Եթէ զայդ Ոլիմպականն յօժար սրտիւ տայ ինձ պատուէր ։
Այսպէս սոքա 'ի նաւաց անդ հանդիպեալ մայր եւ որդի
Խօսս 'ի մէջ առնէին երագաթեւ բանիւք բազմօք ։
Իսկ Զըրուանեանն յԻլիոն 'ի նուիրական յարոյց զԻրիս .
Արի երթ, Իրիս երագ, թողեալ ըզգահդ Ոլիմպական,
Տար պատգամ յԻլիոն առ մեծասիրտն Պրիամոս,
Գրաւաթափ լինել սիրուն որդւոյն երթեալ յաքայեցւոց նաւս,
Եւ պատարագս Աքիլլեայ տանել արքունի իւր սրտին,
Առանձինն, եւ մի 'ընդ իւր այլ ոք 'ի տրովադացւոց երթիցէ այր ։
Նըւիրակ ոք ծերագոյն ընդ իւր եկեսցէ վարել զջորիսն
Եւ ըզսայլն անուահոլով, ապա դարձեալ յաստանն անդրէն
Ըզմարմինն տանել տանիլ` զոր Աքիլլէս ըսպան դիւցազն ։
Մի անկցի ամենեւին 'ի միտս իւր մահ եւ մի ահ,

Զի առաջնորդ այնպիսի տացուք նմա զԱրգոսապանն՝
Որ ածեալ մինչեւ առ նոյն ինքն Աքիլլէս հասուսցանէ։
Եւ յորժամ 'ի խորանի անդ կացուսցէ զինքն Աքիլլեայ,
Նա սպանցէ ոչ, այլ եւ զայլսն ամենեսին արգելուցու·
Զի ապիրատ ինչ ոք չէ, ոչ անազգակ, ոչ ոճրագործ,
Այլ յայր աղերսաւոր անխայեսցէ մեծաւ խնամով։
Զայս ասաց, եւ մրրկոտն Իրիս յարեաւ տանել զպատգամն·
Եւ 'ի յարկսըն Պրիամու հասեալ՝ եգիտ ձայնս եւ լալիւն,
Որդիքն ըղհարըն 'ի գաւիթին շուրջանակի յակուռս բոլոր՝
Արտասուօք ըզպատմուճանս իւրեանց թըրմեալ ողողէին·
Ի միջի անդ ալեւորըն պատատեալ ծածկեալ յօթոց,
Եւ բազում 'ի գլուխ ծերոյն ու'ի պարանոց ցանեալ աղբեւք,
Ցոր թաւալեալ եւ արկեալ էր լիաձեռն ափովք իւրովք։
Դըստերք իւր եւ հարսունք կոծ յապարանս անդ ջայլէին,
Ուշ 'ի կուրծս արկեալ նոցուն որ միանգամ քաջքն յոգնաթիւք
Ի ձեռացն արգիւացւոց դիակնացեալ կային տապաստ։
Եկն եկաց առ Պրիամու պատգամաբերն Արամազդայ
Եւ ասէ գաշըն ձայնիւ, այլ քըստմնեցին մարմինք ծերոյն·
Դարդանեանըդ Պրիամէ, քաջ լեր 'ի սիրտ, մի երկընչիր,
Ոչ չարեաց ինչ խորհըրդով, այլ բարեխոհ ընդ քեզ մըտօք
Հասեալ կամ առ քեզ, եւ եմ բանբեր Արամազդայ,
Որ քեզ՝ եւ 'ի հեռուստ մեծաւ գըթով արգահատէ։
Պատուէր տայ քեզ Ողիմպեանըն՝ գրաւաթափ տանել զՀեկտոր,
Եւ ընծայս Աքիլլեայ տանել սըրտին իւր հաշտարարս,
Մենաւոր, մի ոք ընդ քեզ 'ի տրովացւոցըդ գնասցէ այր,
Նըւիրակ մի ծերունի 'նդ քեզ երթիցէ վարիչ ջորւոց
Եւ վաչեցդ անուաշըրջից, որ եւ բարձեալ զմեռեալն անդրէն՝
Զոր սպան դիւցազն Աքիլլէս, դարձեալ յաստան այսըր բերցէ·
Մի անկցի ամենեւին 'ի միտըս քո մահ եւ մի ահ,
Զի առաջնորդ այնպիսի եկեսցէ 'նդ քեզ՝ Արգոսապանն,
Որ ածեալ տարցի զքեզ մինչեւ առ նոյն իսկ Աքիլլէս։
Եւ յորժամ 'ի վրանի անդ Աքիլլեայ զքեզ կացուսցէ,
Ոչ նա սպանցէ, եւ ոչ թոյլ ումեք տացէ յամենեցունց·
Զի ոչ շամբուշ ինչ ոք է, ոչ անըզգամ, ոչ ժանտաժուտ,
Այլ գըթասէր տացէ խնամովք աղաչաւոր երեսաց ակն։
Եւ զայս այսպէս թեթեւոտն Իրիս խօսեալ՝ եւ մեկնեցաւ։
Եւ նա հրաման ետ որդւոցն անուահոլով ջորեաց յաւնակ
Կազմել հանդերձել, եւ 'ի վերայ կապել սապատ·
Եւ նա ինքն երթեալ էջ 'ի մթերանոց բազմաբուրեան,
Ցեղեւնի, բարձրաձեղուն, զեղուն ընչիւք պատուականօք·
Եւ 'ի ներքըս զամուսին իւր զՀեկաբէ ձայնեալ ասէ·
Ցիա, ո՛յ հէք, յԱրամազդայ գիմաց հրեշտակ եկն Ողիմպեան,

Յաքայեցւոցն երթալ նաւս եւ զսիրելոյս փրկել որդեակ ;
Աքիլլեայ տարեալ ընծայս սրտին իւրում ողոքականս :
Սակայն մի՛ սոսա գոլ չիս , մինչ Թուէ քեզ 'ի մէջն քում .
Զի հովիւ իսկ զըզկանմիլն եւ սիրտս զիս յորդորէ յոյժ
Գընալ անդր 'ի մեծ բանակն աքայեցւոց եւ 'ի նաւակայեանս :
Զայս ասաց , եւ ձիչ բարձեալ կինն նորա պատասխանէ .
Եղուկ ինձ , և յո՞ գնաց իմաստութիւնդ առաջ էիր
Առ օտարս եւ իշխեցեալս քո երեւելին մեծանուն :
Ի քաղաքն աքայեցւոց զնաւորս կամիս երթալ միայն ,
Առաջն առն յանդիմանն՝ խոշոր որդւոց քոց մեռուցչին
Բազմաց եւ կորովեաց . քո երկաթի է սիրտ անշուշտ :
Զի թէ զքեզ տեսցէ զըրամամբ եւ առաջի տեսցէ աչացն՝
Այրն այն անագորոյն եւ զբրժագաւ , չողորմեսցի ,
Եւ ոչ ամին ինչ քեզ ածցէ . այժմ առանձին նստեալ 'ի տան
Լացցուք առ ծոծնիւ , զի նմա բռնաւոր բախտ 'ի ծնընդեանն
Զայս 'ի թելոցն մանեաց , մինչ երկնեցի զնա ինքն ես ,
Ի ծնողաց հեռոց հեռի՝ կուր երագոտն անկանել շանց
Առ առնըն ժամանի , զորոյ ես ձգ թէ զլեարդն որդեալ
Մաղձակրեալ ծամծամեցի . այն փոխարէն լինէր որդւոյս :
Քանզի ոչ առ վատութեան ինչ թէ նորաւն բաղխն ընդոս ,
Այլ 'ի վերայ տրովացւոց եւ լայնջամեց մինչ տրովուհեաց
Առաջեան արձանացեալ կայր աներկիւղ եւ անփախուստ :
Ալեւորն Պրիամոս աստուածանմանն՝ կրկնեաց առ է .
Ի բաց կաց , զի գնալ կամիմ . եւ մի՛ դու ինձ 'ի տան իմում
Լինիր հաւ չարագուշակ . քանզի եւ ոչ յանկուցես զիս :
Զի այլ ուրուք յերկրածնաց հրաման թէ ինձ էր տուեալ ,
Յորոց են ընձայատուաք , լերդահմայք եւ կամ քրմունք ,
Գուցէ կարծեալ մեզ ստութիւն եւ տալ բացուստ 'ի բաց հրաժեշտ .
Իսկ արդ զի ես լուայ անձամբ աստուածուհւոյն դէմ յանդիման ,
Երթամ , եւ ոչ ապարդիւն եղիցի բանն . իսկ եթէ ինձ
Մեռանել առ պղնձազգեստ աքայեցւոց նաւս իցէ հրամանք ,
Կամիմ . թո՛ղ սպանցէ զըրկախառնեալ ընդ իմ որդեակն ,
Եւ սպանցէ զիս Աքիլլէս , զողբոցս եւեթ թափեալ փղձուկս :
Ասաց , եւ զարկեղացն ըզգեղեցիկ եբաց խուփսն .
Եւ եհան անտի խլամիդս երկոտասան չքնաղագեղս ,
Եւ թիկնոցս երկոտասան միակնակս , եւ նոյնչափ պատմուճանս ,
Եւ ամփոփս նոյնչափ ընտիրս , եւ առ նոքօք շապիկս այնչափ :
Եւ ոսկւոյ կշռեալ եբարձ ընդ ամենայն տասն քանքար ,
Ա՛ռ երկուս հրափայլ կաթսայս եռոտանիս , եւ սանդս չորս ,
Ա՛ռ բաժակ մի գեղեցիկ՝ զոր արք Թրակեանք եսուն նմա
Մինչ չոգաւ հրեշտակութեամբ , շքեղ պարգեւ , յոր չխնայեաց
Ծերունին 'ի տան իւրում , ցանկացեալ յոյժ սրտի մտօք

Թափել զորդին սիրելի․ եւ զարտավալցեան առահատորակ
Արտաքսէր 'ի գաւթէն կիսկրծեալ բանիւք սաստեալ․
Արդեօք երթայք 'ի կորուստ, արհամարհանք, այպանեալք․
Եւ ձեր տունք չեցե՞ն 'ի տան՝ զի յիս եկիք յորդել Թախիծ․
Չէ՞ ձեզ շատ՝ զի Զբրոսանեանն Արամազդ զիս ցաւովք եհար,
Զի կորուսի զորդիս քաջ․ այլ խելամուտ լիցիք եւ դուք,
Զի լինիք այսուհետեւ աքայեցւոց յոյժ դիւրածախ
Ցետ նորա վախճանելոյն․ բայց սակայն իմ մինչ չեւ եղեալ
Քանդելոյ քաղաքիս եւ սասանման ականատես,
Գնացեալ երթանայցեմ 'ի տուն դժոխոց Սանդարամետին։
Ասաց, եւ մականաւն խոյէր զարսն որ տագնապեալ
Ի ծերոյն ելանէին․ իսկ նա յորդիսն կարկաչէր,
Նախատեալ ըզՀելենոս, զՊարիս եւ զվեհըն զԱգաթոն,
ԸզՊամմոն, զԱնտիփոնոս եւ զՊոլիտէս քաջամարտիկ,
ԶԴեիփոբ, զՀիպպոթոոս եւ ըզԴիոս զարմանալին։
Ինեցունց սոցա հրաման տայր ալեւորըն մեծաձայն․
Ճեպեցարուք, զաւակք չարք եւ ակընկորք․ ո՜չ Թէ բոլոր
Հեկտորի դուք փոխանակ սատակէիք զերագ նաւաց։
Ինձ եղո՜ւկ չուառականիս, զի ծնայ մանկուն քաջակորով
Ասա 'ի Տրոյա լայնանիստ, յորոց չասեմ պահեալ մնացորդ․
ԸզՄեստոր զիցանման եւ զՏրովլիոս կառամարտիկն,
ԸզՀեկտոր՝ որ էր աստուած 'ի մէջ արանց, եւ չէր նըման
Զաւակի մահկանացուի առն երեւեալ, այլ աստուածոյ․
Ըզսոսա կորոյս Արէս, եւ համօրէն Թողան զբարովք,
Ստախօսք, կաքաւիչք, 'ի պարանցիկըս հմտավարժք,
Գառանց եւ ուլուց ժողովրդեանն յափըշտակիչք։
Չե՞ւ եցէք տակաւին փութով ըզսայլըն ինձ պատրաստեալ
Եւ բարձեալ զայս ամենայն, որպէս յուղի անկանիցիմք։
Զայս ասաց, եւ նոցա զահի հարեալ 'ի հօր սաստից
Հանին 'ի դուրս ըզյոյնական անուաշըրջիկ եւ ջորեկիր,
Գեղեցիկ եւ նորակերտ, եւ կապեցին 'ի նմա զապարան․
Իջուցին եւ 'ի ցցէն ըզջորեմուտ սամիկացն ըզլուծ
Տօսախի, կոճաւոր եւ յերիւրեալ օղալամբք։
Ընդ լծոյն եւ ըզփոկն առեալ բերին զինըննկանգնեան․
Ագուցին զլուծն 'ի քեղին գեղաշիտակ՝ յառաջըն իւր,
Եւ 'ի սեպ անդըր քեղւոյն արկեալ յեալն զօղամանեակն․
Եւ երիցս աստի անտի կաշկանդելով 'ի կուռս պորտոյն՝
Ապա պըրկեալ կարգ 'ի կարգ՝ ըզծայր փոկոյն ոլորեցին։
Եւ բերեալ 'ի գանձէն՝ դիզէին 'ի սայլըն 'ի սըրբատաշ
Զանբաւ եւ զանհամար ըզՀեկտորեան գըլխոյն փրկանս։
Լծեցին եւ ըզջորիս կարծրասըմբակըս սայլաձիգս,
Զորս երբեմըն Պրիամայ Միսեանք եւտուն շըքեղ պարգեւ։

Ընդ լըծով տարաւրին եւ գերեվարացն Պրիամու
Զոր ծերն ինքնին մատուցանէր 'ի քերածոյ բըռնեալ մըտաւր ·
Ըզստաս լըծէին 'ի բարձրայարկ անդ ապարանս
Նըժոյգսն եւ Պրիամոս հանճարիմաստաբ 'ի միտս խորհրդոց ։
Հեկաբէ՝ սիրտ 'ի բերան մտաբեկ եհաս հուպ առ նոսին՝
Յաջ ձեռին գինի անոյշ ունէր նուագաւ, զի նուէր հեղեալ
Ապա գնասցեն, եւ ձիոցն հանդէպ կացեալ ձայնեալ ասէ ·
Արամազդայ հօրն առ ձօնեա, եւ աղերսեա դառնալ 'ի տուն
Այսրէն յարանցն ոսոխաց · որովհետեւ հոգիդ ըզքեզ
Ի մակոյկս անդրը մըղէ՝ բռնադատեալ ինձ յակամայս ։
Այլ աղաչեա զԶըրուանեանն Իդայաձեմ զամպրապատութեան
Որ դիտակն այսր 'ի Տրոյա եդեալ ըզբնաւն իսկ տեսանէ,
Եւ հայցեա զհաւըն զայն, զերագ հրեշտակն՝ որ եւ նմին
Սիրելին է 'ի հաւուց եւ մեծազօր կորովութեամբ,
Յաջ կուսէ, զի քոյին աչօքդ եղեալ ականատես՝
Յայն ապաստան գնայցես 'ի նաւս երագաձի դանայեցւոց ։
Իսկ թէ չտայցէ Արամազդ ահեղամռունչ զիւրըն հրեշտակ,
Ոչ եւս ես [illegible]հետեւ տաց քեզ հրաման յորդորակիր,
Թէ [illegible] յոյժ [illegible] ըղձիցես, յարգիացոցն երթալ 'ի նաւս ։
Պրիամոս աստուածանման՝ պատասխանի տըւեալ ասէ ·
Ո՛վ կին դու, պատուէրանիդ այդմիկ չեղէց անունկընդիր ·
Առ Արամազդ ձեռս համբառնալ լաւ է, թերեւս ողորմեսցի ։
Ասաց, եւ ետ հրաման մատակարար աղախնոյն ծերն,
Հեղուլ ջուր յըստակ 'ի ձեռսն, եւ աղախինն եկեալ եհաս
[illegible]նիւ եւ կոնք 'ի ձեռին · լուացեալ, զբաժակն առ 'ի կնոջէն
Եւ կացեալ 'ի մէջ բակին՝ աղօթս առնէր, նուիրէր գինի
Հայեցեալ 'ի վեր յերկինս · եւ ձայն արկեալ բարբառեցաւ ·
Արամազդ հայր, իշխեցող յԻդայ շըքեղ եւ ահաւոր,
Տուր հասանել ինձ սիրելի եւ գըթալի առ Աքիլլէւս,
Եւ ըղհաւըդ առաքեա, զթեւթեւ հրեշտակ, որ քեզ ինքնին
Սիրելագոյնն է 'ի հաւս եւ մեծազօր ուժեղութեամբ,
Յաջմէ կուսէ, զի եղեալ ականատես իմովս աչօք՝
Յայն վըստահ՝ երթայց 'ի նաւս երագաձի դանայեցւոց ։
Զայս ասաց աղօթելով, լըւաւ նըմա զգօնն Արամազդ,
Եւ անդէն յըղեաց զարծուին՝ զանվըրիպագոյն յօդապարիկս,
Ըզսեւաթոյրն որսական, զոր եւ կոչեն խայտախարիւ ։
Եւ առն ընչաւէտ բարձրաձեղուն առագաստին
Որչափիք լինչ են դրանդիքն ամրակառոյց եւ պընդափակ,
Նոյնչափ էին հոլաթեւք նորա թռուցեալք աստի անտի,
Երեւեալ նոցա յաջմէ, եւ յաստանէն վերայ ըլանայր ·
Խընդացին նոքա 'նդ տեսիլն, ամենեցուն զուարթացան սիրտք ։
Փութացեալ ալեւորին եւ ամբարձաւ 'ի կառըս իւր,

Եւ վարեաց ընդ անդաստանսն եւ ընդ գաւիթն որոտագոչ ։
Յաւուրց հրզեկին Չորիք ըղձայլըն քառաձորուղ
Զորս Իդէոս վարէր հրմուռն , եւ երիվարքն յետոյ կուսէ
Զորըս ծերըն տապնապէր ձեռպէր ըստէպ մըտրակ 'ի կուշտ
Հատանել զքաղաքամէջն · այլ սրբեկքն աահաարակ
Ողբագին գնայլին ըղձէատ՝ որպէս 'ի մահ ընթացելոյ ։
Իսկ յորժամ ըստ ապատան եկին նոքա հասանել 'ի դաշտ ,
Յիւլիոն անդրէն նոքա դարձ արարին՝ որդիք եւ հօրք ։
Սոքա չանցին զերեսօք ահեղագոյն Արամազդայ
Յերթալն ընդ գիւղն , եւ տեսեալ՝ յուղեցան խնամքն ընդ ալեւորն ,
Եւ խղճոյն ձայնեալ զորդին իւր սիրելի զհերմէս՝ ասէ ·
Հերմէս , քանզի քեզ հաճոյագոյն է քան այլոց ,
Լինել առն ընկերակից , եւ ում կամիս ես հեշտալուր ,
Արի էջ , եւ զՊրիամոս յաքայեցւոց խոր նաւատորմ
Այնպէս ած , զի տեսցէ եւ մի ոք մի , եւ մի 'մասցի
Յայլոց դանայեցւոց մինչեւ հասցէ 'ի Պեղիդեանն ։
Ասաց զայս , ոչ անսաստեաց Արգոսապան պատգամաւորն ,
Եւ կապեաց անդէն 'գոտիւքն ըղձեւամոյկսն գեղ[illegible] ,
Ոսկեղէնս , անեղծականս՝ որ զնա բարձեալ Թռուց[illegible]
Ընդ նայն ատրր եւ ընդ անհուն երկիր՝ շնչոց հողմոցն 'ի [illegible] ։
Էառ եւ զգաւազանն՝ իւ արկանէ յաչսըն Թըմբիր
Արանց՝ յորոց կամի , եւ զայլս 'ի քնոյն զարթուցանէ ·
Զայն 'ի ձեռն առեալ սլանայր հզօրատարտուն Արգոսապանն ։
Եւ եհաս վաղվաղակի յՈւլեսպոնտոս եւ 'ի Տրոյա ։
Խաղայր գնայր կերպացեալ 'ի պատանի Թագաւորազն
Այն ինչ գեռ հուժկու յարբանս , որ քաղցրանոյշ են [illegible]
Արդ նոքա իբրեւ վարեալ ըստ մեծն անցին Իլեայ շիրիմ ,
Կացուցին ըզջորիսն եւ զերիվարս ըմպել 'ի գետն ,
Զի անկեալ էր յերկիր եւ աղջամուղջ երեկորոյ ։
Այլ 'ի մօտուստ հայեցեալ նըշմարակէն՝ եսես զՀերմէս ,
Եւ ձայն 'ի Պրիամոս կոյս արարեալ բարբառեցաւ ·
Տես քաջ , Դարդանեան · ուշիմ մըտաց հասեալ կան իրք ·
Այր տեսանեմ , եւ կարծեմ թէ զմեզ առաջէն սատակեսցէ ։
Այլ եկ ճն երիվարօքըս փախիցուք , կամ փարեսցուք
Ըզծընկօքըն աղերսահայց , զի ա գթասցէ դարձցի յողորմ ։
Զայս ասաց , եւ միտք ծերոյն խռովեալ՝ եղեւ յոյժ սրտաթափ ,
Ի կարկամ անդամըն իւր քըստմընեցին խորշնացան հերք ,
Գեկուցեալ եկաց , այլ ինքըն Հահապետն հուպ մատուցեալ
Զձեռանէ ալեւորին կալեալ եհարց եւ խօսեցաւ ·
Իսկ յո՞ , հայր , այսպէս գլխովակս եւ ըզջորիս վարեալ գնաս
Յանմահական գիշերի , մինչ այլք նընջեն մահկանացուք ։
Եւ չերկեա՞ր ինչ դու բնաւ յահագնացայս աքայեցւոց ·

Որ ախերիմ Թըշնամիք շուրջանակի զքեւ մածեալ կան ·
Ցորոց Թէ զքեզ ոք տեսցէ յերազագոյն տեսու գիշերիս
Բարձեալ այդչափ կարասի, զի՞նչ լինիցին քո միտք յայնժամ·
Ոչ գնա ինչ տառապանձն որ եւ ընկեր քո ծերունիդ,
Ի վանել ըզվրէժագործ որք ձեռներեց եկեալ յերեան։
Իսկ ես ոչ ինչ գործեցից քեզ չար, նա զայլս եւս հալածեալ
Մերժեցից 'ի քէն, զի հօրըս սիրելւոյ զքեզ նըմանեմ։
Եւ նըմա պատասխանի Գրիամոս ծերն աստուածանման·
Ցերուք, սիրուն որդեակ, այդպէս է այդ որպէս ասեդ·
Բայց եւ ինձ որ յաստուածոց ունի զեւ զաշ խօր հովանի,
Որ այդպիսի ուղեկից ընդառաջել ինձ առաքեաց՝
Բարենըշան՝ իբրու զքեղք ըղձանչելի յանձն եւ 'ի դէղ·
Իմաստուն ես եւ միտք եւ 'ի ծնողաց բարեփառից։
Եւ նըմա պատասխանի պատգամաւորն Արգոսասպան·
Եւ կարի քաջ, ծերունիդ, զայդ ամենայն արդար ասեր·
Այլ եկ ասա ինձ եւ զայս, եւ պատմեսջիր ճըշմարտութեամբ·
Միթէ գանձըս բազում եւ պատուականս յղես ուրեք
Առ այս օտ...գըզիս, զի գէթ դոքին մնասցեն քեզ ողջ·
Կամ Թէ բոլո...դ ահաբեկ լըքեալ Թողուք զԻլիոս սուրբ,
Զի այր քաջ այնպիսի կորեաւ զընաց՝ քոյին որդեակ,
Զի եւ 'ի վայր ինչ ոք չէր քան զաքայեանս 'ի պատերազմ։
Գրիամոս աստուածատիպ ծերն եւ նըմա պատասխանի·
Իսկ դու, քաջդ, ո՞վ իցես, եւ յորպիսո՞ ծնողաց սերեալ,
Որ զկորուստ հէք որդեկիս գեղեցկապէս ածեր ինձ յուշ։
Պատասխանի եւ նըմա պատգամաբերն Արգոսասպան·
Փորձ առնուս զիս, ալեւորդ, ըզքաջն Հեկտոր արկեալ 'ի հարց։
Իմ ըզնա բազում անգամ 'ի փառաշնորհ ասպարիսին
Է իմով աչօք տեսեալ, եւ 'ի նաւացն երԹալ վերայ
Կոտորել զարգիացիս 'ի սայրասուր մաշեալ պղընձ·
Հիացեալ կայաք մեք· զի Աքիլլէս ընդ Ատրիդէս
Ցոխըս մըտեալ՝ չըտայր Թոյլ շահատակել 'ի դուպարած։
Ես նորին եմ պաշտօնեայ, նոյն եւ զիս ած նաւ բարեկերտ·
Ի նորա Միրմիդոնացն եմ, եւ ինձ հայր է Գոլիկտովր
Մեծատուն, իսկ այժմ յեցեալ յալեւորոյԹ այդպէս ըստ քեզ։
Են նորա եւ վեց որդիք, եւ ես նըմին եմ եօԹներորդ·
Ընդ նոսին արկեալ վիճակ՝ ինձ եկն եհաս գալ այսր ըղհետ։
Այժմ 'ի նաւացն 'ի դաշտ եկի, զի եւ վաղիւ ընդ այգս այգուն
Ճակատեսցեն զոստանիւք 'ի մարտ խոյառակն աքայեցիք·
Քանզի 'նդ նըստան էն տաղտկացեալ՝ կապակտորք 'ի պատերազմ,
Եւ ոչ զօրեն Թագաւորք աքայեցւոց սանձահարել։
Եւ նըմա պատասխանի՝ աստուածակերպ ծերըն Գրիամ·
Իսկ արդ ծառայ Թէ իցես Գելխածնին Աքիլլէսի,

Օ՛ն ուրեմն տալով պատմեա ինձ զամենայն ըստուգութիւն,
Թէ որդեակն իմ կայցէ առ նաւան որդւոց, թէ Աքիլլեւս
Ըզնա յօշ յօշ կոտորեալ ընկէց իւրոցըն շանց 'ի գէշ։
Ետ նըմա պատուիրակն Արգոսասպան պատասխանի․
Ոչ կերան, ով ծերունիդ, դեռ եւս ըզնա շունք եւ ոչ հաւք,
Այլ անկեալ նոյնպէս դընի առ Աքիլլեայ նաւուն 'ի խորանսն,
Եւ ահա երկոտասան օր է նըմա զի անկեալ կայ,
Ոչ մարմին նորա ժողխի, եւ ոչ որդունք զինքն հարկանեն,
Որ սովորն են զարս ուտել ըզխոշոշեալսըն յԱրիւէ։
Արդարեւ ըզդամբանաւ սիրեցելոյ իւր ընկերին
Անողորմ ածէ զնա 'նդ քարշ՝ յառաւօտեղէն լուսոյն ծագել,
Սակայն ոչ աղաւաղանէ․ եկեալ քեզէն իսկ զարմասջիր
Զիարդ առոյգ փափկամորթ դընի լուացեալ յաղտաժուժէն,
Եւ ոչ իւիք ինչ աղըծեալ․ կըցեալ եւ վէրքըն բովանդակ,
Որչափ ինչ խոցեցաւ, զի շատք ըզզէնսն հարին 'ի նա։
Այսպէս դիքն երջանկաւէտք հոգ խընամոյ տանին որդւոյդ
Եւս եւ յետ մահուն իւրոյ, զի սիրելի սըրտիցն է յոյժ․
Զայս ասաց, եւ ցընծացեալ պատասխանի ետ ալեւորն․
Ո՛վ որդեակ, անշուշտ բարի է անմահից նուիրել ձօնս․
Զի եւ ոչ ուրեք երբեք՝ մինչ 'ի միջի էր որդին իմ՝
Մոռացօնս արար ըզդիս, որոց կայեանք են յՈղիմպոս,
Յիշեցին զինքն յայն աղագս եւ 'ի մահու ճակատագրին։
Այլ արդ եկ ընկալ յինէն զգեղեցկագործ բաժակըս զայս,
Պահեա զանձն իմ եւ տարեալ առաջնորդեա ինձ աստուածովքըն,
Ի խորան Պեղէոսծնին մինչեւ երթեալ եղէց ժամուն։
Ետ նըմա պատուիրակն Արգոսասպան պատասխանի․
Ըզպատանիս փորձես, ծեր․ այլ 'ի բանի չարասցես զիս,
Որ զպարգեւսըդ ընդունել գաղտ յԱքիլլեայ զիս ըստիպես։
Երկընչիմ ես 'ի նմանէն, եւ զնա զըրկել սիրտս յոյժ զընգայ,
Գուցէ չար ինչ յիմ գլուխ յառաջիկայդ եկանիցէ։
Բայց ես քեզ առաջնորդ մինչեւ 'ի մեծն Արգոս գնայի
Մըտադիւր 'ի նաւ երագ կամ հետեւոտս ուղեկցելով․
Եւ ոչ ընդ քեզ՝ զառաջնորդդ անգոսնելով՝ մարտընչէր ոք։
Ասաց եւ հեծաւ 'ի կառսն եւ յերիվարսըն Շահապետն,
Եւ անդէն զերասանակսն եւ ըզմըտրակն 'ի ձեռս առեալ
Զօրութիւն եռանդնալից շընչեաց 'ի ձիսն եւ 'ի ջորիս։
Մինչ 'ի մարտկոցըս նաւացն եւ 'ի փոսին հասին պարսպէն,
Դեռ եւս անդ ըզբաղեալ կային զընթրեօք դիտապահք․
Եարկ քուն զամենեքումբք պատուհասաւորն Արգոսասպան,
Եբաց փութանակի զդուրսն եւ պարզեաց ըզփականս,
Եւ եմոյծ ըզՊրիամոս, եւ զորս 'ի սայլն ընծայք շըքեղ։
Իսկ 'ի վրանն իբրեւ հասին Պեղէոսծնին 'ի բարձրաշուք՝

Զոր կանգնեալ եւ կառուցեալ Միրմիդոնացց էր արքային,
Ցածեալ զեղեւնափայտս, եւ 'ի վերուստ յարկեալ ըզնա
Հարեալ աւանս 'ի գալարեաց մարգագետնոյ զորս հընձեցին.
Եւ անդստանօք շերտափակ 'ի կուռ խոչից շուրջ ըզնովաւ
Կազմեցին արքային, եւ եղեւնեայ նիգ մի եւեթ
Գընդէր ըզդուռն. երեք յայլոց աքայեցւոց փակէին զայն,
Եւ երեք բանային ըզմեծայաղթ զդրանըն ատաղնակ,
Իսկ ինքն Աքիլլէս եւ միայնակ զայն արկանէր:
Զոր եւ յայնժամ Հերմէս օգտամատոյց՝ եբաց ծերոյն,
Եւ ըզպերճ ընծայսն եմոյծ երագաստին Պելեածնի,
Եւ իջեալ 'ի կառաց անտի յերկիր բարբառեցաւ.
Ես, ով ծերունիդ, աստուած անմահ եկի Հերմէս.
Քանզի Հայրըն պարգեւեաց զիս ուղեկից քեզ առաջնորդ.
Բայց արդ ես դառնայց 'ի բաց եւ ոչ մտանեմ յաչս Աքիլլեայ,
Զի անպատեհ իսկ էր՝ յայտ յանդիման զայս օրինակ
Անմահի աստուածոյ 'նդ մահկանացուս սիրելութիւն:
Իսկ մտեալ դու եւ գրկեալ զծունկս Պելեածնին բուռըն հարեալ՝
Պաղատեսջիր յանուն հօր եւ մօր իւրոյ վարսագեղի
Եւ յանուն որդւոյն իւրոյ, զի շարժեսցես ըզսիրտ նորա:
Զայս խօսեալ՝ մեկնեցաւ գնաց Հերմէս բարձր յՈվլիմպոս,
Եւ Պրիամոս 'ի կառաց անտի վաղեալ էջ 'ի գետին,
Թողեալ անդ զԻդէոս՝ որ կայր ունէր զձիսն եւ զջորիս:
Ծերն ուղիղ 'ի տունն եմուտ՝ ուր սիրելին Արամազդայ
Նըստեալ կայր Աքիլլէս, եւ անդ 'ի ներքս ըզնա եգիտ:
Նըստէին ընկերքն ուրոյն, իսկ առ նովաւ երկուք եւեթ՝
Դիւցազն Աւտոմեդոն եւ Ալկիմոս Արիսեան ոստ՝
Ի սպասու նորա կային, որ այն ինչ էր զճաշն աւարտեալ
Ուտելոյ եւ ըմպելոյ, եւ դեռ սեղանն առաջի կայր:
Ծածկեցաւ 'ի նոցանէ Պրիամոս մեծն 'ի մըտանելն,
Եւ մատուցեալ բուռն եհար յԱքիլլի ծունկս, եւ համբուրեաց
Զահեղ ձեռսն արիւնահեղս, որդւոց իւրոց յոգունց զահիճս:
Որպէս ծանր եթէ զըմբաղ ըմբռնէ զայր՝ որ յիւր գաւառ
Ըսպանեալ զայր ոք՝ գաղութ գընայ յերկիր յայլ տարադէմ
Ի տուն առըն ձոխի, եւ 'ի տեսողսն անկանի ահ,
Նոյն զարմացաւ Աքիլլէս 'ի Պրիամու վեհին տեսիլ.
Հիացեալ կային եւ այլք, եւ ընդ միմեանս ակնարկէին:
Բայց առ նա Պրիամոս աղերսալից արձակեաց ձայն.
Յիշեսջիր ըզհայրըն քո, դիւցանըմանդ Աքիլլէս,
Յայն հասակ՝ յորում եւ ես՝ առ դրժնեայ սեամս զառամութեան:
Եւ ըզնա դրացիքն Թերեւս որ ըզնովաւ շուրջ են՝ նեղեն,
Եւ ոչ ոք զըստանի զեղեւն եւ զժանտըն փարատել,
Այլ սակայն՝ նորա գոնէ լըսեալ ըզքո կենդանութիւն՝

Խընդայ 'ի սըրտին, եւ անդ ունի զօր ամենայն
Տեսանել ըղձալիւն որդին դարձեալ 'ի Տրոյիոյ:
Իսկ ես Թըշուառացեալս՝ արիական որդւոց ծընող
Ի լայն Տրոյա՝ կարծեմ եւ ոչ զոք 'ի նոցունց Թողեալ նըշխար:
Ցիսնաւորք էին ինձ՝ մինչ աքայեանց եկին մանկունք.
Իննեւտասն 'ի միոջէ միայնոյ էր ինձ արգանդէ,
Եւ զայլսն՝ այլ եւ այլ ծընեան կանայք ինձ յապարանս:
Ըզբազմաց 'ի նոցանէն եւրծ ըզծունկսն բուռն Արէս,
Իսկ որ էրն ինձ միակ, եւ պահպանէր զքաղաքս եւ զմեզ,
Դու զնա զինքն առաջ սպաներ ըղհայրենեաց վերամարտին
Ըզհեկտոր, որ վասն եկեալ կամ այժմ 'ի նաւս աքայեցւոց՝
Գրաւականս առնել 'ի քէն, անբաւ բերեալ քեզ փըրկանաւս:
Աղէ ակն ած, Աքիլլեւս, 'ի դից՝ եւ յիս ինքն ողորմեա,
Ըզքո հայրդ յուշ ածեալ. իսկ ես քան զնա եմ չուառացոյն,
Զի կրեցի՝ զոր ոչ ոք այլ յերկրաւկեցից մահկանացուաց,
Մինչ զի զձեռս որդեխոշոշ առն 'ի բերան մատուցանել:
Զայս ասաց, եւ զարտասուաց շարժեաց 'ի նա զհօրէն փըղձուկս,
Որ կալեալ ըզձեռանէն մերժեաց ըզծերն յանձնէն մեղմով:
Ուշ 'ի կուրծս անկեալ նոցա, սըմա Հեկտոր մարդասպանոց,
Ցորդահոս լայր արտասուօք Թաւալեալ յոտս Աքիլլեւսի,
Իսկ Աքիլլեւս լայր զհայր հայր, ուրեք երբեք եւ զՊատրոկլոս.
Եւ նոցա կականալիր ողբմունք ընդ յարկսն հընչեցին:
Բայց զինեցաւն Աքիլլեւս, յորժամ յագուրդ առ 'ի կածոյն
Եւ փըղձուկն 'ի սըրտէն եւ յիրանացն Թափեցաւ,
Ցարեաւ անդէն յաթոռոյն, կարկառ ըզձեռն եւ զծերն յարոյց,
Գըթացեալ յալիս գըլխոյն եւ 'ի մօրուսն ալեւորեալ,
Եւ ձայնեալ՝ երագաթեւ բարբառեցաւ առ նա բանիւք.
Ա՛յ հէք, արդարեւ բազում վըշտաց տարար 'ի սիրտ.
Ի՞բր իշխեցեր գալ միայն 'ի նաւատորմս աքայեցւոց
Առաջի առն որ ըզքո բազում որդիս քաջակորովս
Ցարեւէ՛ արկի ապաստան. քո երկաթի է սիրտ անշուշտ:
Ա՛յ եկ նիստ 'ի գահոյս. եւ զցաւըս մեր 'ի սպառ ըսպառուս
Ի հոգւոջ Թողցուք ցածնուլ, Թէպէտ եւ յոյժ իցեմք տըրտմեալ.
Զի եւ չիք ինչ օգուտ յահագնեռանոցն աշխարանաց.
Զայս դից հիւԹեալ Թըշուառական մահկանացուաց ճակատագիր՝
Զի կեցցեն տըխրութեամբ, նոքա միայն են անտըրտում:
Զի անդ առ սեամս Արամազդայ կըրկին եդեալ կան կարասք
Տըրոցըն զոր բաշխէ, միւսըն չարեաց, միւսըն բարեաց:
Ում խառնեալ տայցէ ումեք ինչ Արամազդ փայլակնաձգումըն,
Ի ուրեք զի չարի պատահէ նա, է զի բարւոյ,
Իսկ ում տայցէ 'ի ժանտից, կացուցանէ վըշտակըրտուս,
Ըզնա գըժնիկ տըւայտանք լըլկեն յերկիր կենսածաղկի,

[illegible]

Աքիլլէւս քան զայլ ընկերս յետ Պատրոկլի մեռանելոյ ։
Ի լծոյն յայնժամ սոքա լուծին զձիորսն եւ զերիվարս ,
Եւ ածեալ տարան 'ի ներքս ընդ քաղցրաձայն քարոզ ծերոյն ,
Եւ յաթոռ նստուցեալ՝ եդեալ հանէին յողորկ սայլէն
Զհեկտորեան զգլխոյն անբաւ փրկանս , երկուս թողեալ ընդէս ,
Եւ շապիկ մի ներգործուեալ ծածկոյթ դիոյն՝ տանել 'ի տուն ։
Եւ զաղախնայս կոչեալ՝ պատուէր ետ լուանալ եւ օծանել
Առանձինն ուրեք՝ զի մի տեսցէ զորդին իւր Պրիամոս ,
Գուցէ առ ցաւոյ սրտին չբերեալ զայրոյթ յորդւոյն տեսել ,
Եւ յուզեալ անդ Աքիլլեայ սրտային սիրտ՝ ընդ նա սպանեալ
Մեղիցէ 'ի հրամանն պատուիրանին Արամազդայ ։
Արդ աղախնայց լուացեալ եւ օծանեալ ընդ նա իւղով
Ըզշապիկըն զգեցին եւ զպլօզիկն արկեալ զիւրեւ ,
Աքիլլէւս ապա ինքնին տարեալ ընդ նա եդ յանկողին .
Զնա եւ ընկերըքըն առեալ՝ բարձեալ եդին յողորկ յասպնակն ։
Ապա յոգւոց եհ՝ կարդաց յանուանէ զիւր սիրուն ընկեր .
Ընդ իս մի , Պատրոկլէ , սրտմտեսցիս՝ թէ լսիցես
Անդ 'ի տան Դժոխոց՝ զի փրկեցի զգեղեցիկն Հեկտոր
Հօր իւրում սիրելւոյ , զի ոչ զրկուած ինչ ետ փրկանս ,
Ցորոց որչափ եւ արժանն իցէ հանից եւ քեզ բաժին ։
Ասաց դիւցազն Աքիլլէւս եւ 'ի խորանն անդրէն մտեալ
Եւ նստեալ 'ի նոյն բազմոց ճարտարարուեստ , ուստի յարեաւ ,
Ցորմոյեցն 'ի հանդիպոյ , բարբառեցաւ առ Պրիամոս .
Որդին քո , ծերունի , ահա փրկեալ է'սա հրամանեդ ,
Եւ դնի յանկողինս , եւ յերեւել առաւօտուն
Տեսցես եւ դու եւ տարցես . մեզ արդ ընթրիք լինիցին յուշ ։
Զի ճաշոյ խորհեալ կալաւ եւ Նիոբէ գեղապատկեղ ,
Եւ սակայն երկոտասան 'ի տան իւրում կորեան զաւակք ,
Վեցեքին դըստերք նորա եւ վեց ուստերք յարբուեթեան տիս .
Ըզսոսա սպան Ապոլոն յարծաթաձոյլ աղեղանէն՝
Սրտմտեալ ընդ Նիոբէ , զայնս Արտեմիս նետաձգուհի ,
Զի կարծէր Լետովայ գեղեցկայարեն զանձն հաւասար ,
Նա երկուս , ասէր , ծնաւ , իմ յոգնաթիւ եղեն ծընունդք .
Այլ նոքա , թէպէտ երկուք , բոլոր կորուսին զամենեսեան ։
Աւուրս ինն անկեալ դնէին յարեան իւրեանց , չէր որ թաղէր .
Քանզի էր Զրուանեանն ըզժողովուրդն յեղեալ 'ի վէմ ,
Եւ զնոսա 'ի տասն աւուրըն թաղեցին դիք երկնաւորք ։
Արդ եւ սա յարտասուացըն պարապեալ՝ յիշեաց ըզճաշ ։
Իսկ այժմիկ 'ի ծերպս ուրեք յամայաբնակ լերանցամէջս ,
Ի Սիպիլ՝ ուր զօթեւանս աստուածուհեաց ասեն լինել՝
Ըզհարսանցն որ խաղային զԱքելոյեաւ պարաւորակք ,
Անդանօր , թէպէտ եւ վէմ , զաստուածատուաք ճաշակէ ցաւս ։

Ե՛կ, ծերունիդ աստուածակերպ, եկ ընթրեաց հաց առցուք եւ մեզ,
Վերըստին ապա դարձեալ լացցես զորդին քո սիրելի՝
Յիլիոն տանել ըզնա, եւ քեզ ողբոց լինի առիթք:
Ասաց ժիրն Աքիլլեւս, եւ յարուցեալ անդէն եղէն
Ոչխ մի սպիտակ, զոր եւ ընկերքն մորթեցին,
Հանդերձեցին ըստ օրինի եւ յօշեցին ճարտարապէս,
Շամփրեալ եւ խորովեալ խնամով 'ի բոցս ամէն ողջոյն:
Զհացն 'ի խանս գեղեցիկս առեալ բաշխեաց Աւտոմեդոն
Ի սեղան անդր, իսկ զմիսն բաժանեաց Աքիլլէս.
Ի խորտիկսն պատրաստեալս առաջի՝ ձեռն արկին նոքա:
Իսկ յորժամ զըմպելեաց եւ զկերակրոց հանին փափաք,
Դարդանեանըն Պրիամոս ընդ Աքիլլեւս զարմանայր
Թէ ո՛րքան ուրախ է, զի նման էր դից յայս յանդիման.
Իսկ Աքիլլէս զարմանայր ընդ Դարդանեանն Պրիամոս
Զըղջացեալ 'ի դիմին ազնիւ եւ զբարբառս նորին լսելով:
Եւ 'ի տեսիլ երկոցունց միմեանց յագեցան հայել միմեանց,
Կանխեաց ծերըն Պրիամոս աստուածատիպ ասէ առ նա.
Վաղագոյն արդ յանկողինս առաքեա զիս, դիւցազնազուն,
Զի ննջեալ վայելեսցուք քաղցր եւ անուշ քնոյն հեշտութեան:
Զի 'նդ իմով արտեւանամբք ոչ փակեցան աչք իմ երբէք
Յորմէհետէ քոյ ձեռամբ կորոյս որդեակն իմ զկեանս.
Այլ հեծեմ հանապազ եւ 'ի բիւր վշտաց տառապիմ՝
Յորմածի անդ գաւթիս ընդ աղբախումբ թաւալելով,
Այժմ ուրեմըն հաց կերեալ, եւ զանապակըն սեւորակ
Ընդ որկորս առաքեցի՝ չեւ ճաշակեալ յառաջագոյն:
Ասաց, հրաման ընկերացն եւ աղախնանց ետ Աքիլլէս
Ի գաւիթս անդ զանկողինսն յարդարել, եւ արկանել
Ծիրանի չքնաղ օթոցս, եւ 'ի վերայ սփռել պաստառս,
Դնել եւ պատմուճանս թաւարծիս 'ի վերարկու:
Ջահ 'ի ձեռին աղախնայք յարկէ անտի ելին արտաքս,
Եւ ըստ պատուէր հարկեալ անդէն փոյթ անկողինս արկին երկուս:
Երագոտն Աքիլլէս ասէ առ նա յայնժամ ընդ խաղ.
Արտաքոյ ննջեսջիր, սիրելի ծեր, գուցէ գայցէ
Այլըր ոք յաքայեցւոց որ յամենայն ժամ ընդ ինեւ
Ի խորհուրդ մըտանեն արկեալ աթոռս՝ ըստ օրինի.
Ի նոցունց թէ ոք ըզքեզ տեսցէ 'նդ երագ եւ թուխ գիշերս,
Անկեցէ լուր նորին վաղվաղակի յԱգամեմնոն հովուին ազգաց,
Եւ փրկանաց մեռելոյդ լինի թերեւս յապաղումն:
Այլ ո՛ն եկ ասա դու ցիս, եւ յայտ արա ստոյգ զըստուգապէս,
Քանի աւուրս խնդրես 'ի յուղարկել ըզքաջն Հեկտոր,
Զի եւ ես մնացից յայնժամ, եւ արգելից զզօրականն:
Եւ նըմա պատասխանի Պրիամոս ծերն աստուածատիպ.

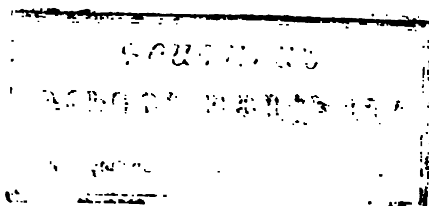
Թէ զՀեկտորի քաջին կամիս ըղձիահանս ինձ կատարել,
Զայդ այսպէս արարեալ՝ ինձ, Աքիլլէս, հատուսցես շնորհ:
Զի գիտես որպէս փակեալ կամք յոստանիս, եւ փայտն հեռի,
Զոր բերել է 'ի լեռնէն, եւ Տրովացիք երկընչին յոյժ:
Աւուրս իններեակ՝ արասցուք կոծ 'ի վերայ իւր.
Թաղեսցուք 'ի տասնին, եւ հաց արդոյ ժողովքն առցեն:
Ցարուսցուք 'ի վերայ նորա շիրիմ 'ի մետասանն,
Եւ ապա, թէ հարկ իցէ, յերկոտասաներն կռուեսցուք:
Եւ երագոտն Աքիլլէս դիւցազն առ նա պատասխանի.
Լիցի քեզ, ծերունիդ Պրիամ, եւ այդ ըստ բանիդ քում,
Մինչ յոր ժամ պատուիրեցեր՝ լռեցուցից ըզպատերազմ:
Ասացեալ զայս՝ կալաւ զաջեռոյին ընձեռն ծերոյ
Բուռն հարեալ ընդ դաստակէն, զի յանձն իւր մի երկիցէ ինչ:
Արդ տեղւոյ յանդաստակս անդ խորանին մնային 'ի քուն
Նուիրակն եւ Պրիամոս՝ իմաստախոհք 'ի միտս իւրեանց.
Իսկ յանուց կողմն Աքիլլէս ննջեաց վրանին բարեկերտի,
Եւ առ իւր՝ չքնաղագեղն Բրիսէիս ընկողմնեցաւ:
Արդ այլք ամենեքին՝ դիք եւ որեար ձիամարտիկ
Ննջէին ընդ այգն 'ի բուռն հեշտ եւ փափուկ քընով պարուրեալք.
Այլ 'ի Հերմէս Շահաւէտ չանկաւ ինչ նիրհ, կայր մտայոյզ
Ի խորհուրդս իւր թէ զիարդ ըզթագաւորըն Պրիամոս
Ի սըրբազնութ բանակաց դարձուսցէ գաղտ յետս 'ի Նաւացն:
Եկն եկաց 'ի սնարիցն նոր, եւ զայս առ նա բարբառեցաւ.
Զերկեւղէ ինչ չէ քեզ փոյթ, ով ծերունի, զի դեռ քունես
Ընդ արանց ոսոխերիմս, զի թողացոյց քեզ Աքիլլէս:
Այլ արդ զորդիդ քո սիրելի՝ տուեալ բազում ինչ՝ փրկեցեր,
Իսկ ընդ քո կենաց երիցս այնչափ տայցեն ընծայս փոխան
Որդեակքըդ մնացեալք ըղկենի քո, թէ զլուրդ առցէ
Ատրիդէսն Ագամեմնոն, եւ լու լիցի բոլոր աքեանց:
Զայս ասաց. զարհուրեցաւ ծերն եւ յարոյց ըզնուիրակն.
Եւ Հերմէս զերիվարսն եւ ըզջորիս նոցին լծեաց.
Եւ ձեպով ընդ ճամբայն ինքնին վարեալ՝ չըզգաց ինչ ոք:
Բայց յորժամ երթեալ հասին գեղավըտակ գետոյն 'ի հուն՝
Ցորձահոսըն Քսանթոսի՝ զոր Արամազդ ծընաւ անմահ,
Մեկնեցաւ այնուհետեւ Հերմէս յերկայնն եւ Ողիմպոս:
Առաւօտըն քըրքըմազգեստ տարածեցաւ ընդ աշխարհս,
Եւ նոքին՝ ողբ 'ի բերան հեծեծելով վարէին զձիս,
Ջորիք ըզդին ածէին, եւ ոչ ոք այլ կանխաժաման
Զգաստ եղեւ՝ ոչ յարանց, ոչ 'ի կանանց գեղամիջեաց,
Բայց միայն Կասսանդրէ՝ ոսկեղինիկ Աստղկան զոյգ,
Որ ելեալ 'ի Պերգամոն դըղեակ՝ ծանեաւ զսիրելին հայր՝
Զի յաթոռըն կայր կառացն, եւ ըզքարոզըն ոստանաձայն,

Իսկ ըղձամ՝ նուա անկեալ ընդ անկողնոս 'ի յոյնակին ․
Եւ անդէն ձիչ տալեալ ընդ ամենայն գուժեալ տատանին ․
Ողէք անսէք , որովազայիք եւ որովուհիք , ըղձեկատր ,
Թէ երբեք կենդանեաւն ընդ պարձելուածն 'ի ճակատէ
Հրրձուեցայք , զի քաղաքիս եւ ամբոխին ցընծումն էր մեծ ։
Զայս տառց , ոչ որ մնաց 'ի քաղաքին , ոչ այր , ոչ կին ,
Զի սուգ անտանելի զամենեսեան ենհաս կալեալ ,
Եւ առ դուրսըն կուտեցան առ որ ըղջին անձեալ ընկէր ։
Փետեցան նախ ըղծոլաւ սիրելի կինն եւ որդայ մայր
Ցարձակեալք յանուահոլով սայլն եւ կալեալ ըղղլուխ նորա ,
Եւ ժողով ամբոխին աշխար եդեալ շուրջ պար տանոյր ։
Աներկմիտ զօրըն ցերեկ մինչեւ 'ի մուտս արեգական
Կոծէին ըղձեկատր արտասուաթոր սաստիկ զքանցն ,
Եթէ չէր ձայն 'ի կառաց բարձեալ ծերոյն առ ժողովուրդն ․
Ինձ տեղի տուք մտանել զդրանունցս , ապա յետ այնորիկ
Ցագեսջիք յոգբ լալուեման յորժամ տարեալ հանից 'ի տուն ։
Զայս տասց , եւ նոքա մեկնեալ տեղի ետուն սայլին ։
Իսկ ինքեանք երբեւ ածեալ մուծին 'ի յարկսըն հոյակապ ,
Ի գրօշածոյս եդին մահիճս , եւ կացուցին մերձ ձայնարկուս
Սկըզբնապատր լալեաց՝ որ երգըս քըքուանաց ողբանրուագս
Հանեալ կոծ մեծ ջայլէին , եւ լանէին կանայք յոգւոց ։
Լուսածըլին Անդրոմաքէ յողբումն ըսկիզբն արար նոցա
Զմարդասպանին Հեկտորի առեալ 'ի մէջ Թաթիցն ըղղլուխ ․
Ո՛հ այր , 'ի ծաղկընձիւղ հասակ կենացըդ զրաւեցար ,
Զիս այրի թողեալ 'ի տան , եւ որդիս դեռ տղայ մանուկ ,
Զոր ծընաքըս դու եւ ես թշուառականքս , եւ ոչ յուսամ
Թէ յորբունս հասանիցէ , զի նախ քաղաքըս սատակի ․
Քանզի կորեար այցելուդ , որ եւ ըղնա պահպանէիր
Եւ զպարկեշտ ամուսինսն եւ զմանկըտեակ մատաղերամ ։
Արդ նոքա վարեսցին ընդ հուպ գերի գօգեալ նաւուք ,
Եւ ես անշուշտ ընդ նոսա , իսկ դու՝ զաւակ իմ՝ կամ ընդ իս
Եկեսս անդր՝ ուր յանարժան տառապեսցիս երկոց երկումս
Վաստակեալ տեառըն ժանտի , եւ կամ թէ որ յաքայեցւոց
Բուռն 'ի քեզ հարկեալ արկցէ յաշտարակէն , մահ գըժընդակ ,
Առ քինալ , քանզի զեղբայր նորա սպանեալ է Հեկտորի ,
Կամ ըղհայրըն եւ կամ զորդին , զի յոյժ բազումք յաքայեցւոց
Ի բազկէն Հեկտորի զանեզր յատակ խածին կեաւոք ․
Զի ոչ թէ մեղկ ինչ որ էր 'ի կարեւոր մարտի՝ քո հայր ,
Վասն որոյ՝ եւ ժողովուրդքդ աշխարեն զնկըն ընդ ոստանս ։
Հառաչեցեր եւ ծընողաց քոց սուգ եւ կոծ անպատմելի ,
Ա՛յ Հեկտոր , ինձ մանաւանդ գանձեալ պահեին զաւամաթոյն ցաւք ,
Զի առ իս 'ի մեռանելդ ոչ կարկառեր ձեռս յանկողնոյդ ,

Եւ ոչ բան մ՚ ինձ իմաստուն աւանդեցեր՝ զոր յիշեցեմ
Միշտ ընդ այգ եւ ընդ երեկ հանապազօր արտօսրալից։
Զայս ասաց լալագին, եւ կից կանանցն հեծեծէին ձայնք.
Ընդ նոսին եւ Հեկաբէ աղի ողբոց ըսկիզբն արար.
Հեկտոր, իմում սրտիս քան զամենայն որդիս սիրուն.
Մինչ էիրդ ինձ կենդանի, աստուածոց եւ դից սիրուն էիր,
Որ եղեն խնամողք առ քեզ եւ 'ի մահու ճակատագրին։
Զի զայլս յորդւոցս 'ի վաճառ հանէր քաջոտնեայն Աքիլլէւս,
Զոր զամ մի ձերբակալն առնէր, յայնկոյս անդր ծովու՝
Ի Սամոս եւ յԻմբրոս եւ 'ի Լեմնոս անդր անմատոյց.
Իսկ ըզքեզ, երկայնաշեղբ յորժամ պղնձով կորզեաց զոգիդ,
Ած ընդ քարշ բազում անգամ ըզգամբարանաւ ընկերակցին,
Պատրոկլի՝ զոր սպանէր, այլ ոչ այնիւ յարոյց ըզնա։
Եւ զարդիս փափկամարմին մատաղածին դընիս 'ի տանս
Հանգոյն այնըմ զոր ըսպան արծաթաղեղնըն Ապոլոն
Եկեալ հասեալ յանկարծաթափ նետիւք իւրովք աղուականօք։
Զայս ասաց գեր գործելով, եւ զարթոյց կոծ անզրաւական.
Ի նոսին ապա երրորդ՝ ողբոց ըսկիզբն առ Հելինէ.
Հեկտոր, 'ի տայգերացս իմոց սրտիս սերտ սիրելի.
Այր է իմ ապաքէն Ալէքսանդրոս աստուածադէմ
Որ առ ած զիս 'ի Տրոյա. յանկարծ յառաջ կորընչէի.
Զի ահա քսաներորդ է այս տարի այժմ ուստի
Ցորմէհետէ անջատեալ 'ի բնաշխարհէս եկի անդուստ,
Բայց երբեք ոչ լըւայ 'ի քէն բան խիստ եւ կամ ըստգտեալ.
Նա թէ եւ այլ ոք 'ի տայգերց, կամ զեղաշուք տալ ոք կամ ներ
Կամ սկեսուրս, — քանզի սկեսրայրս միշտ էր ըստ հօր ներողամիտ, —
Կըշտամբէր ինչ զիս 'ի տան, դու քաղցրութեամբ եւ հեզ բանիւք
Սանձէիր ըզնա խրատելով. վասն որոյ զքեզ, համայն եւ զիս
Արտասուեմ զթըշուառական, հարեալ ցաւովք սիրտ կարեվէր.
Քանզի չէք 'ի Տրոյա լայնածաւալ այլ ոք ընդ իս
Մարդասէր եւ բարեկամ. ամենեքին քաղջէին յինէն։
Զայս ասաց ողբաձայնիւ, եւ զհետ քըրքջէր ամբոխ անթիւ։
Ալեւորըն Պրիամոս առ ժողովուրդն ասէ ապա.
Արդ ածէք, տրոյագացիք, փայտ 'ի քաղաքս, եւ մի խիթայք
Դաւ ինչ գաղտ յԱրգիւացւոց. զի յարձակեալն Աքիլլեայ զիս
Ի սեւաթոյր նաւէններոյն՝ այսպէս եղեւ զայս խոստովան,
Մի խըւել ինչ մինչեւ յեկն երկոտասան Առաւօտուն։
Զայս ասաց, նոքա ջորիս ուեզինս 'ի սայլսըն լըծեցին,
Եւ երթեալ յանդիման ոստանին գունդ եղեն ձեպով։
Զաւուրս ինն ածեալ սոցա դիզեալ անչափ փայտակոյտ,
Լուսաբեր մահկանացուաց մինչ տասներորդ ծագեցաւ Այգ,
Զարքն յայնժամ ըզՀեկտոր բարձեալ հանեն արտօսրաբուխ,

Եւ 'ի ծագ խորունկին եղեալ զկանթեղին հարքն հուր ։
Եւ յորժամ այգածագին վարդագունեան եղ [illegible],
Ժողովուրդն ըղձակոտ վեհին հրաւիրին գումարեալ,
Եւ եղեալ միահամուռ եւ խուռներամ կացուցեալ 'ի խումբ,
Ընծայեն նախ 'ի գէնի Թըլկատեսակ զխարոյկին ողջոյն
Զօրութիւն հրոյն ցորմայր անկեալ կալեալ էր բովանդակ .
Եղբարք ապա եւ ընկերք հաւաքէին ամփոփակ զոսկերսն
Ողբագինք, եւ ընդ ծըխոտոյն քամէին յորդ արտասուս ։
Եւ առեալ արկին զնոսա 'ի սափորանակ մի ոսկեղէն,
Ծիրանեբերիցն փափկագոյն ըմբողարկեալ նըւարտանօք .
Եւ անդէն վաղվաղակի հանգուցեալ զայն 'ի գուբ մի խոր,
Ի վերոյ ստուարակերպեան խիճ ու խիճ վէմս հարեալ յատակ,
Զհողակոյտ հեղին չերմին . շուրջանակի նըստէին դէպք,
Գուցէ կանխեալ բարձաղէնքն յարձակեսցին աւերեսցեն ։
Կարկատեալ զհողաբլուր չերմին՝ անդրէն արարին դարձ,
Ամփոփեալ ապա խնամով աճին սըրտոյ ձօն հայցելոյթ
Ցասապարանական Պրիամու դիցազնանց Թագաւորի ։
Հեկտորի ձիախրոխտին զայս նոքա ապա հարին Թաղման ։

ՎԱԽՃԱՆ

ՎՐԻՊԱԿՔ ՈՒՂՂԵԼԻՔ

ԷՋ	ՏՈՂ	ՎՐԻՊԱԿՔ	ՈՒՂՂԵԼԻՔ
69	38	խըղուրդրանին	խըղճուրդրանին
96	29	սկրունդ	սերունդ
211	32	Գո՛լխպեանէս	Գո՛լխպիանէս
221	23	զպղըձատարմեակ	զպղընձատարմեակ
209 — 240		Դէլփոսյ, Դէլփոսյաս, Տէլփոսյ	Դէլփոր, Դէլփորաս, Դէլփոր
240	11	Գո՛լխպբեանէս	Գո՛լխպիանէս
254	7	սըրմըսեալ	սըրտամըսեալ
275	6	զՄենա՛լիպպոս	զՄե՛լանիպպոս